

Papp Tekla

Szerződések tipizálása – atipikus szerződések

MTA-doktori értekezés

A kézirat lezárásának időpontja: 2018. augusztus 31.

Tartalomjegyzék

Bevezető gondolatok.....	5
A) rész: A szerződések tipizálása	7
I. A XXI. századi szerződési jog környezete	8
II. Szerződési szabadság és a szerződések tipizálása	11
III. Hagyományosan elfogadott szerződési kategóriák	14
1. A szerződések tipizálása néhány európai szerződési jogban	14
2. A szerződések csoportosítása Magyarországon	21
IV. Az atipikus szerződéseket befogadó kontraktuális csoportosítások	28
V. Több dimenziós szerződési klasszifikáció („olvasztótégely”)	33
1. Gondolatok és észrevételek a közjogi (közigazgatási) szerződés kapcsán	34
1.1. Közjog és magánjog.....	34
1.2. Kontraktuselnevezések	37
1.3. A közigazgatási szerződés jellemzői	38
1.4. A közigazgatási szerződés típusai.....	39
1.5. A köz- és magánjog küzdelme a közigazgatási szerződés kapcsán? Megoldhatatlan probléma?	44
2. Magánjogi, azonban nem kötelmi jogi szerződés	46
3. Kötelmi jogi nevesített megállapodások	49
3.1. Tipikus szerződések.....	49
3.2. Atipikus szerződések	50
4. Kötelmi jogi nevesítetlen megállapodások	52
4.1. Vegyes szerződés.....	52
4.2. De facto innominát szerződés	54
5. Szerződési „turmixok”, avagy összemosódó kontúrokat eredményező II. dimenzió 55	55
VI. Komplex szerződési képződmények.....	62
1. Új, összetett szerződés-megközelítések.....	62
2. Komplex szerződések Magyarországon	65
3. Egy kapcsolt szerződés hipotetikus elemzése	71
B) rész: Atipikus szerződések - Total plan	76
I. Viszonyítási pontok az atipikus szerződésekkel kapcsolatban	77

1. Az atipikus szerződések csoportosítása.....	77
2. A bírói gyakorlat és az atipikus szerződések.....	80
3. A jogalkotó viszonya az atipikus szerződésekhez.....	82
4. Az atipikus szerződések európai uniós keretben	92
II. Fogyasztóvédelmi vonatkozású atipikus szerződések	94
1. Fogyasztóvédelmi alapvetések	94
2. A fogyasztóvédelmi szabályozás által érintett atipikus szerződések	96
2.1. Távollévők között kötött szerződés	96
2.2. Üzlethelyiségen kívül kötött szerződés.....	98
2.3. A konzorciós szerződés	100
2.4. Timesharing-szerződés	102
3. Összevetések és elhatárolások.....	103
III. A gazdasági társaságok létesítését és működését érintő atipikus szerződések ...	112
1. A gazdasági társaság mint jogintézmény	112
2. A gazdasági társaságok létét érintő atipikus szerződések	114
2.1. Szindikátusi szerződés	114
2.2. Koncessziós szerződés.....	115
2.3. PPP-szerződés.....	117
3. Összevetések és elhatárolások.....	119
IV. Szellemi tulajdonhoz kapcsolódó atipikus szerződések.....	129
1. A szellemi tulajdon.....	129
2. Szellemi tulajdonhoz kapcsolódó atipikus szerződések	130
2.1. Licencszerződés	130
2.2. Franchise-szerződés (Ptk-n kívüli)	132
2.3. Merchandising szerződés.....	135
3. Összevetések és elhatárolások.....	137
V. Szolgáltatási jellegű atipikus szerződések	145
1. Szolgáltatási szerződés	145
2. Szolgáltatási jellegű atipikus szerződések.....	147
2.1. Faktoring-szerződés (Ptk-n kívüli)	147
2.2. Lízingszerződés (Ptk-n kívüli).....	151
2.3. Egészségügyi kezelési szerződés	156
3. Összevetések és elhatárolások.....	158

C) rész: A timeshare és a timesharing-szerződés.....	167
I. A timeshare-jelenség.....	168
1. A timeshare eredete és jelentősége.....	168
2. A timeshare rugalmassága.....	171
3. A timeshare jellemzői.....	174
II. A timesharing-szerződés statikája.....	176
1. A timesharing-szerződés fogalma és ismérvei.....	176
2. A timesharing-szerződés szabályozása.....	183
3. A timesharing-szerződés alanyai.....	184
4. A timesharing-szerződés közvetlen tárgya.....	185
5. A timesharing-szerződés közvetett tárgya.....	187
III. A timesharing-szerződés dinamikája.....	200
1. A timesharing-szerződés megkötése.....	200
2. A szerződéskötéshez kapcsolódó cooling-off period.....	204
3. A szerződéskötéshez kapcsolódó részteljesítési tilalom.....	206
4. A timesharing-szerződés érvénytelensége.....	207
5. A timesharing-szerződés tartalma.....	208
6. A timesharing-szerződés módosítása.....	210
7. A timesharing-szerződés megszegése.....	211
8. A timesharing-szerződés megszüntetése/megszűnése.....	213
IV. Magyarországi timeshare-rendszerek.....	216
1. A szövekezeti timeshare-modell.....	216
2. A részvénytársasági timeshare-modell.....	222
V. A timeshare jogi szinergia hatásai.....	227
Melléklet.....	233
Felhasznált irodalom jegyzéke.....	235
Felhasznált jogszabályok jegyzéke.....	280
Felhasznált döntvények jegyzéke.....	285

Bevezető gondolatok

Mottó: „Az újítás néha nem új anyagi jogi szabályok formájában jelentkezik, hanem a probléma új megközelítésében, ami során a hagyományos terminológiát és elemzést egy újabb váltja fel...”¹

Talán nem vagyunk egyedül azzal a gondolattal és érzéssel, amikor két évtizedes szerződési jogi kutatómunka és publikációs tevékenység után úgy érezzük, hogy a sok-sok tudományos munkával töltött nap esszenciája komparatív módon átgondoltan és rendszerezetten, valamint dogmatikailag megalapozottan rögzíthetővé vált egy monográfiában.

A könyv témája régóta inspirál² bennünket: a koncesszió és a koncessziós szerződés részletes elemzése (PhD-disszertáció) révén jutottunk el az atipikus kontraktusok vizsgálatának fontosságához (izgalmasan újszerű és egyedi jellemzőkkel bíró jogterületet feltárva) és a szerződéstípusok lényeges szerepéhez a jogalkotói, oktatási és jogalkalmazói munkával kapcsolatban (iránytű funkció).

Mivel a szerződések rendszerezésére és azon belül az atipikus szerződések helyének megtalálására és ezen megállapodások szerződési statika és dinamika szempontjából történő analizésére kevés átfogó jellegű, magyar nyelvű kiadványban került sor (alapvetően részlegesen vagy érintőlegesen),³ így ez a mű kísérlet egy kompakt, ugyanakkor nyitott és rugalmas, a XXI. század jelenségeire reflektáló szerződésértelmezési keretrendszer megalkotására.

Jelen munkánk fókusza a szerződési klasszifikációtól indul és mintegy tölcészerűen szűkülve az atipikus szerződések sok szempontú tanulmányozásán keresztül jut el a timesharing-szerződéshez, amelynek kapcsán - meggyőződésünk szerint - a műben felvetett valamennyi vizsgálódási szempont és problémakör megjelenik, a heisenbergi „részben az egész” szemléletnek megfelelően. A nemzetközi és a magyar jogirodalmi előzmények

---

¹ KADNER GRAZIANO – BÓKA 2010 87.

² PAPP 2004; PAPP 2006c; PAPP 2007; PAPP 2009a; JENOVAI – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2011; AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015.

³ BÁRDOS – MENYHÁRD 2008; BARTA – FAZEKAS – HARSÁNYI – MISKOLCZI-BODNÁR – OSVÁTH – UJVÁRINÉ ANTAL 2000; BARTA – HARSÁNYI – KOVÁCS – MISKOLCZI-BODNÁR – UJVÁRINÉ ANTAL 2009; CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRŐ 2012; LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003; BARTA – FAZEKAS – HARSÁNYI – MISKOLCZI-BODNÁR – SZUCHY – UJVÁRINÉ ANTAL 2016; CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRŐ – ZOVÁNYI 2017

feltérképezését követően a többdimenziós szerződéstipizálási és a komplex szerződésekre épülő, foglalatot adó szisztéma kibontása után a szerző a gazdasági életben fontos funkciót betöltő, azonban a jogirodalomban némileg idegenkedve és elhanyagoltan kezelt atipikus szerződések sokrétű elemzésére fókuszál, hogy végül a timesharing-szerződés részletes taglalásában visszatükröződjenek mind az értelmezési keretrendszer, mind az azon belüli kontraktuscsoport kapcsán kifejtettek, mintegy igazolva a kidolgozott szerződési struktúra alkalmazhatóságát, flexibilitását és hatékonyságát.

Munkánk során szem előtt tartottuk, hogy „egy-egy területről teljes képet csak azok a vizsgálatok adhatnak, amelyek keresik a jog fejlődését meghatározó kulcspontokat, alkalmazzák a jogösszehasonlító módszert, a történeti fejlődés kontextusába tudják helyezni a kutatást és reflektálnak a gyakorlatra is.”⁴ Így alkalmaztunk interdiszciplináris, jogösszehasonlító, történeti, logikai, nyelvtani és dogmatikai módszereket, végeztünk extrapolálást, teleologikus interpretációt, fogalomalkotást és fogalomhasználatot, jogszabály- és joggyakorlatelemzést, értelmezést, rendszerezést, összevetést és elkülönítést, megfogalmaztunk de lege lata és de lege ferenda gondolatokat. Kutatásunk részét képezte nemcsak a nyomtatott formában elérhető joganyagok feldolgozása, hanem az elektronikus adatbázisok használata is. Sor került primer adatgyűjtésre kérdőíves felmérés keretében:⁵ 2018. április és június között a Kúria 9 polgári ügyszakos bírāja közül 7, az Országos Bírósági Hivatalon keresztül a Magyar Igazságügyi Akadémia közvetítésével az ítélőtáblák polgári ügyszakos bírái közül 2 vett részt a felmérésben.⁶

„A magánjog a társadalmi és gazdasági szereplők valamennyi társadalmi létszféraját érinti, átfogja és átszövi. Ez a komplexitásnak olyan fokát eredményezi, amely semmilyen vizsgálati korlátot nem tűr. Mindebből adódik az, hogy minden, a polgári jog tudományának fejlődését feldolgozni hivatott kísérlet szükségképpen szubjektív. Tükrözi a vizsgálódó szemléletét, preferenciáit, és, bár ezzel nehéz szembesülni, a korlátait is.”⁷

---

⁴ MENYHÁRD 2015 260.

⁵ A felmérést inspirálta: BEALE – DUGDALE 1975 45-60.

⁶ Az ítélőtáblák részéről visszaküldött válaszokat munkánk során mellőzni voltunk kénytelenek, mert összesen csak két ítélőtáblai bíró töltötte ki a kérdőívet és ők is csak részlegesen; a nagyfokú érdektelenség, az együttműködési készség elmaradása és a hiányos válaszok okait nem sikerült kiderítenünk.

⁷ MENYHÁRD 2015 218.

A) rész: A szerződések tipizálása

„A szerződések általános jogi elismerése után a szerződéstípusok az egyes – hasonló jellegű – szerződések ismétlődése útján alakulnak ki... Feltétlenül egyetérthetünk a kritikákkal annyiban, hogy a szerződéstípusokat nem szabad a folyamatosan fejlődő és változó gazdasági-társadalmi viszonyok jogi sematizálásának eszközeiként, az áruviszonyok Prokrasztész-ágyaként felfognunk. Nem szabad ugyanakkor elvetnünk őket mint a jogi (elsősorban kodifikációs) és oktatási rendszeralkotás adekvát elemeit és mint a kontinentális tradíciókra kiépült jogalkalmazás jogbiztonságot segítő kiindulópontjait, a bíróságok irányítói... A szerződéstípusok tudományos általánossága egyértelműen előnyös a szerződési rendszeralkotásnál, mindenek előtt a törvénykönyvek szisztematizálásánál, igen hasznos továbbá a szerződési jog didaktikájának kialakításánál, nem problémátlan viszont a jogalkalmazói gyakorlatban... A típusok túlzott leszűkítése – csak látszólag paradox módon – a jogalkalmazásban ugyanazokra a nehézségekre vezet, mint az általánosabb típusfogalmak és jogkövetkezmények relatíve keskenyebb átmérője közötti jelenlegi ellentét: az atipikus elemek, atipikus megegyezések szaporodására. Emellett a tipizálás – többször hangsúlyozott – szisztematizálási és didaktikai előnyeit is gyengíti a szerződéstípusok indokolatlan, nem kellően átgondolt kialakítása. Nincs szükség tehát új szerződéstípus elismerésére olyan esetekben, amelyeknél altípus képzésével vagy 'modellezéssel' a jogalkalmazói gyakorlat kielégítően segíthető.”⁸

„Die Zahl der nicht kodifizierten, praktisch jedoch äusserst bedeutsamen, Vertragstypen ist heute Legion.”⁹

---

⁸ VÉKÁS 1977 20., 103., 152-153., 156.

⁹ STOFFELS 2001 1.

I. A XXI. századi szerződési jog környezete

Világunk folyamatosan változik, és halad az összetettebb, bonyolultabb és differenciáltabb formációk felé: egyszerre van(nak) jelen globális és fragmentált vilárendszer(ek), univerzális és partikuláris szabályozások. A jog (és így a magánjog) organikus és természetes fejlődéséhez tartozik a jog mögött meghúzódó érdekekre és szükségletekre reflektálás, a társadalmi és gazdasági viszonyok változásának lekövetése; ennek következményeként megfigyelhető a „jogrétegek szaporodása, mint postmodern jelenség.”¹⁰ A szerződési jog, mint a szociális rendszer része,¹¹ gazdag és változatos lehetőségeket kínál a modern áruviszonyok lebonyolítására.¹² E szerepe azzal a mindenkori kihívással jár, hogy egyszerre legyen jelen benne a hagyomány (a klasszikus értékek megőrzése és a jogfolytonosság biztosítása) és a megújulás (rugalmas reagálás a gazdasági, társadalmi fordulatokra és a nemzetközi, európai szerződési jogi tendenciák beolvasztása).¹³

A szerződési jog jövőjét napjainkban egyre kevésbé a nemzeti magánjogok alakítják, világszinten a szerződési jog globalizációja¹⁴ tapasztalható az UNCITRAL, az UNIDROIT és az ICC tevékenységének¹⁵ is köszönhetően, Európában pedig egyre inkább szupranacionális síkra terelődik a szerződési jog fejlődése.¹⁶ A XXI. századra a nemzeti szerződési jogok egy többrétegű magánjog¹⁷ részei, melyet globális¹⁸ és európai (uniós)¹⁹ hatások befolyásolnak, alakítanak.

¹⁰ ADÁM 1995 23.

¹¹ WEATHERILL 2016 3.

¹² EIDENMUELLER 2018 10.: „England – together with Switzerland – is the European market leader when it comes to choice of law for contract...six times more popular than German contract law.”

¹³ KEMENES 2014a 145.

¹⁴ FURMSTON 2007 33-34.; NOCHTA 2009 411.: „A magánjog – a kétoldalú és multilaterális kereskedelmi egyezmények, szerződések révén – igazából földrészeken átívelő világioggá vált.”

¹⁵ Lásd: CISG, PICC, szerződési jogot érintő nemzetközi egyezmények (pl.: faktoring, pénzügyi lízing), modellszerződések és klauzulák (pl.: konzorcium, disztribúció, franchising). KECSKÉS 2004 11-96.; CASTELLANI – EMERY 2018 1-25.

¹⁶ GRUNDMANN 2010 1019.; SCHULZE – ZOLL 2018 7., 10-11.; KECSKÉS – NEMESSÁNYI 2004 11-52.; NAGY 2004 79-90.: „Az európai magánjog kívülről befelé fejlődik, a különöstől az általános felé halad.”; NOCHTA 2009 411.: A globalizáció korszakában a nemzeti sajátosságokhoz túlzott mértékben ragaszkodó és nemzeti érdekeket szükségtelenül védő magánjog felett az idő eljárt.”

¹⁷ MIKLITZ 2016 <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/eulj.12194/full> (2017. 03. 27.); SZILÁGYI 2012a 82.

¹⁸ Lásd: szabadkereskedelmi megállapodások: TPP, CETA, TTIP; GALGANO 2006 34-35.

¹⁹ Lásd: EUMSZ: a belső piac négy alapvető szabadsága (árak szabad mozgása – 28. cikk, személyek szabad mozgása – 49. cikk, tőke szabad mozgása – 63. cikk, szolgáltatások szabad mozgása – 56. cikk), modellszabályok: PECL, DCFR, CESL, DSM; FUCHS 2011 1-5.; BUENO DIAZ 2008 1-18.; Hugh BEALE 1973-2019: *Has the UK's membership of the EU had any lasting impact on either English or continental general contract law, or as contract law is converging?* 2018. 05. 10-ei előadása az ELTE ÁJK-n az ELTE Doctor Honoris Causa cím adományozása alkalmából; EIDENMUELLER 2018 10.: „it appears clear that the key areas of private law in the EU are characterised by intense regulatory competition between the Member

A szerződés természetes gazdasági közege a piacgazdaság, amelyben a gazdasági kapcsolatok és a társadalmi rend spontán alakítása a funkciója.²⁰ Azonban a piacgazdaság jelenkori jelenségei (globális érték- és termelési láncok, dinamizálódó külföldi tőkebefektetések, újraparosítás, terciarizálódás,²¹ kommercializáció, digitalizáció,²² egymást követő gazdasági válságok, elszemélytelenedés etc.) a polgári törvénykönyvek szabályozási kereteit szétfeszítették, illetve szétfeszítik:

- a multinacionális cégek kontinenseken átívelő üzletszerű gazdálkodása,²³ a nemzetközi vállalatcsoportok közötti és azokon belüli áramlások,²⁴ a tömegméretű vagyoni és árukapcsolatok, az óriás volumenű beruházások, a nemzeti határokat átlépő jogügyleti viszonyok újabb és újabb szerződések, komplex szerződéses viszonyok meghonosodását és alkalmazását teszik lehetővé, valamint

- a hagyományosan intézményesült szerződési alaptípusokat meghaladó, új szerződési technikák jelentek meg: egységesítésre, standardizálásra irányuló (lásd: lízing-, faktoringszerződés), és túlságosan részletező, önszabályozó²⁵ jellegű megállapodások (lásd: szindikátusi szerződés, PPP-szerződés).^{26, 27}

A „szerződési dzsungelben” a szerződések tipizálása segítségével vághatunk utat („a szerződések potenciáliter határtalan tengerében kialakultak bizonyos szigetek”)²⁸, és ezért az általános szerződési séma és az egyedi szerződés közötti különös szint szerződéstípusok révén történő kialakításának jelentősége abban rejlik, hogy a kontraktusra alkalmazandó jog eldöntése céljából szükséges a megállapodásokat egy meghatározott szempontrendszer

States.”; BENACCHIO 2003 21-46.; CLAEYS – TERRYN 2017 3-94.; SCHULZE – ZOLL 2018 1-2., 18-24., 34-35.; LORENZ KÄHLER *Regulating default options – towards the enhancement of regulatory choice of European private law* című előadása a SECOLA 2018-as rendezvényén (Varsó, 2018. 06. 22-23., European Contract Law and the Creation of Norms)

²⁰ VÉKÁS 2016a 22-23.

²¹ CSOMA 2018 303-324.: A negyedik ipari forradalom vagy az ipari digitalizáció felgyorsulása a jelen, ahol okos gyárak (smart factory: digitalizált termelési rendszerek, a disztribúciós lánc és a kiegészítő szolgáltatások valós idejű hálózattá kapcsolása), just in time módszerek és a robotika vannak elterjedőben.

²² STAUDENMAYER 2016 801-831.: „Die Digitalisierung ist einer der grundlegenden Trends dieses Jahrhunderts, die unsere Wirtschaft und Gesellschaft grundlegend umwälzen werden, vergleichbar mit den Auswirkungen der Erfindung der Dampfmaschine durch James Watt.”; SCHULZE – STAUDENMAYER 2016 271.; SCHULZE – STAUDENMAYER – LOHSSE 2016 253.; ZÓDI 2018 41-46.; GELLÉN 2017 3-9.; ÁRVA 2017 http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_4_2017/a_digitalis_egyseges_piaci_strategia_szerzodesi_jog_i_hatasai_a_magyar_polgari_jogra/ (2018. 01. 09.)

²³ SCHUHMAN – EICHHORN 2015 1-21.

²⁴ GELEI 2017 30-54.: Az outsourcing (= munkamegosztás a szervezeti kereteken kívülre történő folyamatkiszervezéssel) és az offshoring (= a szervezeti kereteken belüli tevékenységek belső munkamegosztása) egyszerre eredményez regionalizációt és centralizációt.

²⁵ MENYHÁRD 2015 223.

²⁶ PAPP 2009a 9.

²⁷ Szerződési jogunk változásaival kapcsolatban lásd részletesen: DIÓSDI 1971 89-94.; VÉKÁS 1975 706.; HARMATHY 2010 705-719.; HARMATHY 2016 8-36.; GRUNDMANN 2010 1035-1037., 1043-1045.

²⁸ KUNCZ 1946 60.

szerint megállapított kategóriákba besorolni.²⁹ Bárdos Péter és Menyhárd Attila szerint a szerződések minősítése – típusba sorolása – egyúttal a kötelezettségvállalás jogcímét is azonosítja, valamint a jog általi elismerést is megadja.³⁰ Bíró György pedig a típusalkotás jelentőségét a jogalkotást és jogalkalmazást segítő csoportosításban látja.³¹ Egy szerződés típusának eldöntésénél nem a szerződő felek által adott elnevezés, és nem a felek szóhasználata a meghatározó, hanem a kontraktus tartalmából és fogalmi elemeiből kell kiindulnunk a Ptk. kötelmekre irányadó általános, és a szerződésekre vonatkozó közös és speciális szabályai alapján.³²

A szerződések tipizálása vonatkozásában a bíróságokon végzett kérdőíves kutatásunk alapján [lásd: melléklet 1) és 3) kérdése] a kúriai bírák közül háromnak volt olyan tapasztalata, hogy a pereskedő felek kérték a szerződéses jogviszonyuk megfelelő minősítését (megnevezését), a többieknek nem. Azonban a felek kérelmétől függetlenül valamennyien besorolják a jogvita tárgyát képező szerződéses jogviszonyt, mert

- „e nélkül nem bírálható el a jogvita” (3 fő);
- „szükséges az alkalmazandó jog megállapításához” (4 fő);
- „kell az irányadó anyagi jogszabály megjelölése miatt” (1 fő); megállapítható, hogy a szerződéstípusok kialakítása a judikatúra számára is elengedhetetlen, nemcsak elméleti szemszögből szükségszerű (a fenti megállapításunk visszaigazolása).

---

²⁹ A következő idézetek világítanak rá a legjobban a szerződések tipizálásának szükségességére: „First, classification is practically important. Without a good classification scheme, trying to find the law on a particular topic is like looking for books in an unsorted library. Second, and a related point, classification is intimately connected to knowledge. Learning the law, like learning biology or chemistry, is in large part a matter of learning classificatory schemes... Third, and of greatest significance, classificatory questions are morally important.... In the case of law, classification and morality are closely linked, because the most basic principle justice is that like cases should be treated alike... But to the extent that a classification scheme is accurate, it can help courts and other lawmakers to know which cases are alike and which are different.” ATIYAH – SMITH 2005 29.; „First, the fact that contract law involves classification, explicit and implicit, tell us something about the systematic nature of legal reasoning. Secondly, the fact that we recognise classifications based on the status of contracting parties is testament to an important development in the modern law, namely that we no longer treat all parties as undifferentiated contractors (as business or as consumer contractors). Thirdly, the utility of particular classifications depends on our particular cognitive interest.” FURMSTON 2010 28-29.

³⁰ BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 357-358.

³¹ BÍRÓ 2001 37.

³² VÉKÁS 2016a 39.; BH 2005. 102.; EBH 2000. 331.

II. Szerződési szabadság és a szerződések tipizálása

A szerződés a felek kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozata, amelyből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére.³³ A felek a szerződés alanyai, akik jogképes természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli jogalanyok (relatív/csonka/korlátozott jogképességűek: célhoz kötött jogképességgel rendelkezők, például a társasházközösség a társasház működtetésével kapcsolatban a közös tulajdonban lévő helyiség bérbeadása esetén) lehetnek. A felek kötelezett (aki a szerződés folytán szolgáltatással³⁴ tartozik) és jogosult (aki a kontraktus alapján a szolgáltatást követelheti) pozícióban helyezkedhetnek el (relatív szerkezetű jogviszony).³⁵ A szerződést, mint kötelmet a kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozat keletkezteti:

- a „kölcsönös” kritérium egyrészt azt jelenti, hogy a feleknek konszenzusra (megegyezésre) kell jutniuk³⁶ annak vonatkozásában, hogy akarnak-e szerződést kötni, egymással akarnak-e, milyen szerződést, milyen tartalommal és ehhez felváltva reagálniuk kell egymás jognyilatkozataira (tehát kontraktus létrehozatala jogszerűen egyik félre sem oktrojálható, mert a kontraktus alanyai mellérendeltek és egyenjogúak);³⁷ másrészt ez az ismérv azt is takarja, hogy mindegyik szerződési alannak a másik felé szolgáltatásokat (fő-, mellék- és ellenszolgáltatás) kell nyújtaniuk majd a jognyilatkozatok révén létrejövő megállapodás alapján.³⁸
- az „egybehangzó” kifejezés azért feltétel, mert a szerződés lényeges tartalmi elemei (ki, mire, milyen jogcímen, mennyiért, mikorra szerződik) kapcsán megállapodásra³⁹ kell jutniuk a feleknek (konszenzus kialakítása);⁴⁰ disszenzus esetén nincs szerződés és nincs célzott joghatás.⁴¹

³³ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (továbbiakban Ptk.) 6:58. §; DCFR Art. 1-1:101

³⁴ A szerződés alapján tanúsítandó magatartás; lásd: EÖRSI 1987 48.

³⁵ BH 1998. 600.; BH 1997. 436.

³⁶ NAGY 2008 5.

³⁷ JOBBÁGYI – FAZEKAS 2008 29.

³⁸ BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 170.

³⁹ BÍRÓ 2004 217.

⁴⁰ BÍRÓ 2000a 40-41.: A BGB alapján, pandektista elvet követve a felek akarategységének az essentialiák (állandó lényeges szerződési elemek: essentialia negotii, többnyire lényeges, de kizárható szerződési elemek: naturalia negotii, nem lényeges szerződési elemek, ám bizonyos jogi helyzetekben lényegessé válók: accidentalia negotii) mindhárom fajtájában való megegyezést tekintette.

⁴¹ BALÁSHÁZY – PÁZMÁNDI - SÁRKÖZY 2008 148.

- a „jognyilatkozat” a szerződés alanyainak akarati formája,⁴² mely szóbeli, írásbeli (az elektronikus úton tett jognyilatkozat is annak minősülhet a megfelelő feltételek fennálltakor)⁴³ és ráutaló magatartás lehet,⁴⁴ a felek közötti együttműködés jogi kerete, a megegyezés alapeleme. A szerződés jognyilatkozatként joghatás kiváltására irányul:⁴⁵ a felek akarata valósul meg⁴⁶ a szerződési klauzulák alkalmazása révén, a szerződéskötés ténye jogi következményeket von maga után (pl.: biztosítékadási kötelezettség, teljesítési kötelezettség, szolgáltatás-követelési jog etc.), valamint az állam a kontraktus teljességbe menésének kikényszeríthetőségét elismeri és lehetővé teszi⁴⁷ (feltéve, hogy a szerződés érvényes és hatályos).

A szerződés jogintézményéhez kapcsolódik az egyik legfontosabb jogterületi (szerződési jogi) alapelv: a szerződési szabadság elve,⁴⁸ amely a magánautonómia kontraktuális jogviszonyokbeli elismerése,⁴⁹ a magántulajdonra épülő társadalmi rend alapvető velejárója.⁵⁰ A szerződési szabadságnak gazdaságszabályozó szerepe is van,⁵¹ azonban korlátozása szükséges⁵² a nemzetgazdaság egyensúlyának biztosítása és a szociális, társadalmi érdekek védelme céljából.⁵³ A szerződési szabadság alkotmányos jog,⁵⁴ feltétele a piacgazdaság működésének,⁵⁵ a vállalkozás és verseny szabadsága megvalósulásának.⁵⁶ „Míg a szerződési szabadság a vagyoni forgalom szereplőinek a magánautonómiáját biztosítja a belső kapcsolatokban, addig a verseny szabadsága a piaci résztvevők külső szabadságát teszi lehetővé, hozzájárulva ezzel a gazdasági szabadság növekedéséhez.”⁵⁷ A

⁴² Ptk. 6:4. § (1) bek.: A jognyilatkozat joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat.

⁴³ Ptk. 6:7. § (3) bek.

⁴⁴ Ptk. 6:4. § (2) bek.

⁴⁵ KEMENES 1961 19.

⁴⁶ KEMENES 1961 49.

⁴⁷ BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 170.; BÍRÓ 2004 219.; BALÁSHÁZY – PÁZMÁNDI - SÁRKÖZY 2008 149.

⁴⁸ Ptk. 6:59. §; részletesen lásd: TÖRÖK 2013 14-27.; SCHULZE – ZOLL 2018 77.

⁴⁹ VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1384.; OSZTOVITS 2014b 145.; PETRIK – WELLMANN 2013 94.; SZALMA 2005 25.; WEATHERHILL 2016 1.: personal autonomy and individual freedom.

⁵⁰ VÉKÁS 2001a 137.

⁵¹ TÖRÖK 2015 334-335.; Hanoch DAGAN *Types of Contracts and Law's Autonomy-Enhancing Role* című előadása a SECOLA 2018-as rendezvényén (Varsó, 2018. 06. 22-23., European Contract Law and the Creation of Norms): a szerződési jognak részköltési szerepe van és a célja az, hogy keretet és lehetőségeket biztosítson a gazdasági folyamatok számára.

⁵² Ehhez lásd: VÉKÁS 1999 53-60.

⁵³ VÉKÁS 2001a 138-139.; KOVÁCS 2017 29-30.

⁵⁴ Nem alkotmányos alapjog, hanem az Alkotmány/Alaptörvény által védett jog. 7/2006. (II. 22.) AB határozat; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat; 454/B/1993. AB határozat; 432/B/1992. AB határozat; 324/B/1991. AB határozat; 43/1991. (VII. 12.) AB határozat; 32/1991. (VI. 6.) AB határozat; 13/1990. (VI. 18.) AB határozat; HARSÁNYI 2012 60.

⁵⁵ SCHULZE – ZOLL 2018 1., 13.

⁵⁶ 3192/2012. (VII. 26.) AB határozat; KOVÁCS 2017 29.

⁵⁷ TÖRÖK 2015 342.

szerződési szabadságnak a kölcsönös tisztesség, méltányosság és igazság alapján kell érvényesülnie, ellenkező esetben sérül az alapelv.⁵⁸

A szerződési szabadság elve magában foglalja a szerződéskötés szabadságát,⁵⁹ a partnerválasztás szabadságát és a szerződési tartalom alakításának szabadságát;⁶⁰ ez utóbbi keretében érvényesül a típuszabadság.^{61,62} A típuszabadság⁶³ kontúrjait a jogszerűség szabja meg: a felek szerződése nem lehet jogszabályba, jóerkölcsbe ütköző és nem irányulhat jogszabály megkerülésére sem.⁶⁴ A típuszabadság értelmében „a felek nemcsak törvényben külön nevesített szerződések valamelyikét választhatják, hanem több szerződéstípus elemeit vegyíthetik (vegyes szerződések), illetve olyan megállapodást is köthetnek, amely sajátos elemei folytán egyik típusba sem sorolható (atipikus szerződés); a típusválasztás szabadsága a szerződésbe foglalt jogok és kötelezettségek szabad alakítását jelenti.”⁶⁵ A típuszabadság szerződő partnerek általi alkalmazása vezet(ett) a különböző szerződéstípusok kialakulásához, a szerződéstípusok pedig rendező elvként szolgálhatnak a szerződési jog világában.⁶⁶ a típusalkotási szempontok (a szerződés alanyai, funkciója, közvetett tárgya, tartalma, időtartama, létrejötte, megszűnése, polarizálódása, szabályozottsága etc.)⁶⁷ felhasználásával.

---

⁵⁸ LEHOCZKYNÉ KOLLONAY 2007 63-65.

⁵⁹ C-51/97.; C-26/91.

⁶⁰ VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1385.; OSZTOVITS 2014b 145-146.; PETRIK – WELLMANN 2013 94.

⁶¹ VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1385.; PETRIK – WELLMANN 2013 94.; VÉKÁS 2016a 39.; TIEFENBACHER 2016 42-49.

⁶² Az Oopen kommentár a szerződések tartalmi szabadságát és a típuszabadságot azonosként kezeli, lásd: OSZTOVITS 2014b 146.

⁶³ Típusalakításhoz lásd: BOÓC 2013 3-8.; SZÉKELY 1992 336-342.

⁶⁴ Ptk. 6:95. §, 6:96. §; BH 2000. 247.; KEMENES 1961 50.

⁶⁵ Szegedi Ítéltábla Pf. 21.072/2015/4.; Szegedi Törvényszék P. 20.005/2015/11.; Szegedi Törvényszék P. 20.047/2015/13.

⁶⁶ KEMENES 1961 9., 10.

⁶⁷ BÍRÓ 2006 66.

III. Hagyományosan elfogadott szerződési kategóriák⁶⁸

A szerződéstipizálások összehasonlító analízise szélesíti szerződési jogi látókörünket (egyezőségek, hasonlóságok és eltérések feltárása révén), újabb támpontok kialakítását inspirálhatja és a nemzeti szerződési jog megértéséhez is közelebb vihet. A szerződéstípusok ésszerű, logikus és szisztematikus kialakítása segíti az általános és különös szerződési jogi regulák összehangolt rendjének⁶⁹ megteremtését, csökkenti a túlszabályozást és ezáltal is a jogbiztonságot szolgálja.

Az alábbiakban az európai jogcsaládok (common law, romanista és germán)⁷⁰ sorrendjében ismertetjük a külföldi jogrendszerek általánossá vált szerződéscsoportosításait. Bár napjainkra a jogcsaládok felbomlóban vannak:⁷¹ a jogcsalád mérvadó képviselőjének szerződési joga már nem automatikus mintaadó a jogcsalád többi tagjának szerződési rendszere számára, azonban a nóvum jelleg éppen az eltérésben, a jogcsaládon belüli divergenciában érhető tetten. A magyar szerződési jog szempontjából a posztoszocialista országok szerződéseket rendszerező szempontjait is fontosnak tartottuk megvizsgálni: a közös történelmi, társadalmi és gazdasági „kiterő” közös szerződéstipizálási támpontokhoz vezet-e. A hagyományosan elfogadott európai szerződési klasszifikációk patchworkszerűségét az adja, hogy nem minden ország kapcsán fűtünk hozzá általunk értett nyelveken a szakirodalomhoz, és amelyeknél hozzájutottunk megfelelő színvonalú szakanyagokhoz, azoknál a témák időbelisége, mennyisége és mélysége eltérő volt.

1. A szerződések tipizálása néhány európai szerződési jogban⁷²

Az angol szerződési jogban⁷³ az általános nézettel ellentétben - a precedens jogra való épülése ellenére - találhatók rendszerező szempontok⁷⁴ a kontraktusok osztályozásával kapcsolatban is. Az is kétségtelen viszont, hogy a kontinentális szerződési jogokhoz viszonyítva egységesített kötelmi jog, általános szerződési alapelvek, generálisan érvényesülő szerződési keretrendszer kidolgozására az angol kontraktuális jogban nem

⁶⁸ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 16-28.

⁶⁹ VÉKÁS 2014 261.

⁷⁰ Ezekről részletesen lásd: DAVID 1977; EÖRSI 1975.

⁷¹ KADNER GRAZIANO – BÓKA 2010 36.

⁷² PAPP 2014a 337-346.

⁷³ Fejlődésének magyar nyelvű feldolgozását lásd: VÉKÁS 1977 57-59.

⁷⁴ SZILÁGYI 2012b 270.

került sor.⁷⁵ Az angol szerződési jognak négyféle jogforrása van:⁷⁶ a common law, a jogszabály, a nemzetközi egyezmények⁷⁷ és az európai jog.⁷⁸ A megállapodásokat az angol szerződési jogban is többféle kritérium szerint osztályozzák: a tárgya,⁷⁹ a felek, a kontraktus formája,⁸⁰ a megállapodás időtartama,⁸¹ a szerződés hatálya és hatályosulása szempontjából.⁸² A szerződés alanyai felől közelítve kereskedelmi⁸³ és nem kereskedelmi (non-commercial) szerződéseket különböztethetünk meg aszerint, hogy mindkét fél célja üzletszerű gazdasági tevékenység folytatása-e (business for the purposes of trade), vagy sem (contract between private individuals; lásd például: fogyasztói szerződések, házasságkötés);⁸⁴ vegyes szerződésnek tekintik azokat, ahol csak az egyik alany 'kereskedő' (merchant).⁸⁵ A szerződő felek szerinti másik csoportosítás magánfelek (private persons) közötti és olyan kontraktusokra bontja a szerződéseket, ahol mindkét, vagy legalább egyik szerződő fél közjogi intézmény (public body).⁸⁶ A szerződés formája alapján alakszerűtlen (simple contract)⁸⁷ és írásbeli formához (deed or specialty contract) kötött⁸⁸ megállapodásokat, és olyanokat különíthetünk el, amelyeknél a szerződési tartalmat szavakkal (expressed contract), vagy ráutaló magatartással (implied contract) nyilvánították ki a jogalanyok;⁸⁹ a határozottan kifejezésre juttatott szerződéseken belül külön alcsoportot képeznek a távollévők között kötött megállapodások (distance contract).⁹⁰ A szerződés hatálya alapján beszélhetünk olyan szerződésről, ahol csak az egyik szerződő felet terheli kötelezettség (unilateral contract), és olyanról, ahol mindkét szerződési alany kötelezettség teljesítését vállalja a másikkal szemben (bilateral/synallagmatic contract).⁹¹ A kontraktus hatályosulása kapcsán érvényes (valid), hiányos/érvénytelen (void), megtámadható (voidable) és kikényszeríthetetlen (unenforceable) szerződéseket ismer az angol

---

⁷⁵ CARTWRIGHT 2007 48.

⁷⁶ BEALE 2012 4.

⁷⁷ RICHARDS 2009 11.

⁷⁸ POOLE 2010 2.

⁷⁹ KRAMER 2010 39.

⁸⁰ FURMSTON 2010 26.

⁸¹ MCKENDRICK 1997 1.

⁸² BEALE 2012 74.

⁸³ TAYLOR – TAYLOR 2011 67.

⁸⁴ BEALE 2012 76.

⁸⁵ BEALE 2012 76.; BEALE – FAUVARQUE-COSSON – RUTGERS – TALLON – VOGENAUER 2010 139.

⁸⁶ FURMSTON 2007 34.; *Wilson v First County Trust Ltd* (2003) UKHL 40, (2003) 4 All ER 97, (2004) 1 AC 816.

⁸⁷ DUXBURY 2011 5.

⁸⁸ BEALE 2012 79.

⁸⁹ BEALE 2012 79.

⁹⁰ BEALE 2012 79.

⁹¹ BEALE 2012 80.; FURMSTON 2010 26.; DUXBURY 2011 5.; *United Dominions Trust (Commercial) Ltd v Eagle Aircraft Services Ltd* (1968) 1 W.L.R. 74.; ELLIOTT – QUINN 2011 12.; BROWNSWORD 2009b 61.; POOLE 2010 79-81.; *Daulia Ltd v Four Millbank Nominees Ltd* [1978] Ch 231; STONE 2011 42.

magánjog.⁹² A szerződés tárgya szerinti különbségtétel a kontraktus közvetett tárgya, a szolgáltatás alapján történik; így sokféle megállapodás-típus rögzíthető (például adásvételi szerződés, munkaszerződés, fuvarozási szerződés, vállalkozási szerződés etc.).⁹³

Norvégiában is ismert a szerződések szabályozottság, alanyi kör (fogyasztó, kereskedő) és formai kritériumok szerinti tagolása.⁹⁴

A francia szerződési jog egyoldalú illetve kölcsönös kötelezettséget keletkeztető (contrats unilatéraux – contrats synallagmatiques), ingyenes illetve visszerthes (contrats á titre gratuit – contrats á titre onéreux), nevesített illetve nevesítetlen, kereskedelmi és polgári jogi, valamint konszenzuál illetve reálkontraktusok között tesz különbséget.⁹⁵ Azokon a szerződéseken belül, melyek kölcsönös kötelezettségek teljesítését írják elő, két alcsoport létezik: a kötelezettségek cseréjén alapuló (contrats commutatifs) és a kockázati jellegű megállapodások;⁹⁶ a nevesítetlen megállapodások pedig vegyes és atipikus szerződésekre bonthatók tovább.⁹⁷

Az olasz szerződési jogdogmatika is kidolgozta az alapvető szempontok szerinti jogügyleti alfajokat: alakszerűség szempontjából formához kötött vagy anélküli, a résztvevők száma szerint egyoldalú (negozio unilaterale), kétoldalú (negozio bilaterale) vagy többoldalú (negozio plurilaterale), realizálódása alapján élők közötti (negozi inter vivos) vagy halál esetére szóló (negozi mortis causa), a szolgáltatások egyenértékűségével kapcsolatban visszerthes (negozio oneroso) vagy ingyenes (negozio gratuito) típusokat képezve.⁹⁸ A jogügyleti kategorizálás mellett szerződéstipizálási szempontok (a kontraktus tárgya, kauzája, célja, főszolgáltatása, időtartama, teljesítési módja, Ptk-ban szabályozott-e etc.)⁹⁹ is alkalmazásra kerülnek az olasz szerződési jogi munkákban.

A német kötelmi jogban a jogügyletek csoportosítása került előtérbe, a szerződések tipizálása inkább háttérbe szorult. A jogügyleteket a résztvevők száma és a részvétel módja alapján egy- és többoldalú jogügyletekre oszthatjuk.¹⁰⁰ A jogügyletek tárgya szerint történik a jogterületi besorolás (pl.: dologi jogi, kötelmi jogi, családjogi etc.), a jogügyletek jogkövetkezményeinek figyelembevételével kötelező és rendelkező jogügyleteket

⁹² BEALE 2012 80.; FURMSTON 2010 26.

⁹³ FURMSTON 2010 26.; KRAMER 2010 39.

⁹⁴ NYE 1987 191., 246.

⁹⁵ FERID 1971 403-405.; MCKENDRICK 2010 155.; ROWAN 2017 1-20.

⁹⁶ FERID 1971 405.

⁹⁷ FERID 1971 406.

⁹⁸ ECCHER – SCHURR – CHRISTANDL 2009 120-125.

⁹⁹ FERRARI 2017 380-381., 385.

¹⁰⁰ LARENZ 1989 318.

különbözthetünk meg.¹⁰¹ A jogügyletek közötti különbségtétel alapulhat még alak szerúségi kritériumon (formához kötött-e), feltételtől függőségen, a hatályosulás időbeliségén (azonnali vagy későbbi időpontbeli), azon, hogy kik között realizálódik (élők között vagy halál esetére szól), visszerhességen (vagy ingyenes-e a jogügylet) és azon, hogy absztrakt vagy kauzális-e a jogügylet, (kiderül-e belőle annak célja és jogalapja).¹⁰² A német kereskedelmi jog a kereskedelmi jogügyleteken belül a fogyasztói és a kereskedői jogügyletek közötti különbségtételt ismeri.¹⁰³ A jogügyletek kategorizálása mellett szerződéstipizálások is megjelennek a német kötelmi jogi szakirodalomban, a következők szerint:

- mely jogterület normái szabályozzák (dologi jogi, öröklési jogi, családjogi, kötelmi jogi);¹⁰⁴
- egyoldalú (ajándékozás, kezesség) vagy kölcsönösen kétoldalú kötelezettségek teljesítését (adásvétel, bérlet) tartalmazza a kontraktus;¹⁰⁵
- törvénykönyvi sorrend szerinti felosztás (einzelne Vertragstypen);¹⁰⁶
- a szerződés közvetett tárgya alapján dologátadásra (Sachüberlassung), szolgáltatásteljesítésre (Dienstleistung) vagy másra (sonstige Schuldverhältnisse: Gesellschaftsvertrag, Gemeinschaft, Sicherung und Bestärkung einer Schuld) irányulnak-e a megállapodások;¹⁰⁷
- a szerződő felek által tanúsított magatartás szempontjából konszenzuál és reálkontraktusok keletkezhetnek;¹⁰⁸
- jogszabályban rögzített szerződések, ezek vegyes megjelenése (Typenkombination: Hotelbeherberungsvertrag, Typenverschmelzung: gemischte Schenkung, Typenneuschaffung: Garantievertrag) és típusidegen (typenfremde Verträge) megállapodások elválasztása;¹⁰⁹
- a harmadik személyt (személyeket) érintő szerződéseken belül egy szerződés által célhoz kötött jogalanyok megállapodása (társasági szerződés) és több szerződés által

¹⁰¹ LARENZ 1989 319.; SCHLECHTRIEM 1992 10.

¹⁰² LARENZ 1989 319.; LARENZ – WOLF 2004 410-411., 418-419., 423.; *Palandt Bürgerliches Gesetzbuch. Beck'sche Kurz Kommentar. Band 7.* 2009 73-74.

¹⁰³ MÜSSIG 2006 78.

¹⁰⁴ *Palandt Bürgerliches Gesetzbuch. Beck'sche Kurz Kommentar. Band 7.* 2009 150.

¹⁰⁵ *Palandt Bürgerliches Gesetzbuch. Beck'sche Kurz Kommentar. Band 7.* 2009 150.; MÜSSIG 2006 102.; KLEIN 1978 119.

¹⁰⁶ REITHMANN – MARTINY 2004

¹⁰⁷ MÜSSIG 2006 217-218.

¹⁰⁸ SCHLECHTRIEM 1992 11.

¹⁰⁹ LARENZ – CANARIS 1994 42., 60.

különböző szerződő feleket összekapcsoló kontraktusok (láncszerződés - Kettenvertrag; Girovertrag, és hálószerződés - Netzvertrag; Franchise-Vertrag) megkülönböztetése.¹¹⁰

Az osztrák szerződési jogban szisztematikus szerződési tipizálásra nem került sor, köszönhetően egyrészt a kombinációs és sporadizált jogalkotásnak, másrészt a jogügylettan alapos kidolgozottságának.¹¹¹ A jogügyletek felosztása csaknem azonos a német szerződési jogi szakirodalomban megjelenő alfajokkal, így egyoldalú és többoldalú,¹¹² vagyoni és személyi jogi, egyoldalú és kétoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó, juttatási célú és anélküli, visszerhes és ingyenes, kötelező és rendelkező, absztrakt és kauzális, élők közötti és halál esetére szóló, formához kötött és alakszerűtlen, jogterületi (kötelmi jogi, dologi jogi, családjogi, öröklési jogi) és jogági (magánjogi, közjogi) jogügyleti csoportokat felállítva.¹¹³ Emellett speciálisabb szempontú jogügyleti megkülönböztetések is fellelhetők: konkrét célra irányuló egyszeri (gewöhnlicher Kauf, Tausch, Schenkung) és tartós jogviszonyt keletkeztető jogügyletek (Miete, Dienstvertrag, Versicherungsvertrag, Bezugsverträge) csoportjai,¹¹⁴ csak kereskedők közötti (Handelsgeschäft), valamint kereskedő/vállalkozás és fogyasztó közötti (Verbrauchergeschäft), továbbá nem vállalkozások/kereskedők közötti (Privatrecht) jogügyleti altípusok.¹¹⁵

A svájci szerződési jogban szintén a szerződéstípusok sokféleségéről¹¹⁶ beszélhetünk: törvényileg szabályozottra és nem szabályozottra osztva őket.¹¹⁷ Az utóbbi kategórián (Innominatverträge) belül összefüggő (pl.: Netz-, Verbundvertrag, groupes de contrats),¹¹⁸ vegyes (gemischttypischer Vertrag) és sui generis (iuris)¹¹⁹ szerződési alfajokat alakítottak ki. Svájcban a szerződéseknek olyan osztályozása is elfogadott, amely a jogterület felől közelít: dologi, kötelmi, családjogi és öröklési jogi kontraktusokat megkülönböztetve.¹²⁰ A kötelmi szerződések vagy egyoldalú kötelezettséget (contractus unilaterales), vagy kétoldalú, kölcsönös kötelezettséget keletkeztethetnek. A kétoldalú megállapodáson belül

¹¹⁰ LARENZ – WOLF 2004 432.

¹¹¹ Martin WINNERrel 2013. 10. 02-án (Forschungsinstitut für mittel- und osteuropäisches Wirtschaftsrecht, Wirtschaftsuniversität Wien) folytatott konzultáció alapján.

¹¹² KREJCI 2005 232.

¹¹³ KOZIOL – WELSER 1992 96-103.; BYDLINSKI 2005 83-86.; KOZIOL – WELSER – BOOLENBERGER – KLETECKA 2006 113-120.; ORTNER 2004 7-9.

¹¹⁴ BYDLINSKI 2005 84.; DORALT – NOWOTNY – SCHAUER 1999 34.

¹¹⁵ BYDLINSKI 2005 86.; DORALT – NOWOTNY – SCHAUER 1999 26.

¹¹⁶ „eine bunte Vielfalt von Vertragstypen”, „der Vertrag floriert wie nie zuvor”: *Neue Vertragsformen der Wirtschaft: Leasing, Factoring, Franchising*. 1985 21.

¹¹⁷ HONSELL – VOGT – WILFAND 1992 24.

¹¹⁸ HONSELL – VOGT – WILFAND 1992 851.; GUHL 1972 291.

¹¹⁹ Pl.: Leasing, Factoring, Franchising, Lizenzvertrag, Fernunterrichtsvertrag, verwandte Absatzmittlungsvertrag, Kreditkartengeschäft, joint-venture-agreement, Management Consulting Vertrag etc.: KRAMER 2010 22.; HONSELL – VOGT – WILFAND 1992; GUHL 1972 290.

¹²⁰ VON THUR – PETER 1979 148.

(zweiseitiger Vertrag) a contractus bilaterales aequales és contractus bilaterales inaequales alfajok jelennek meg, melyek között a különbség abban mutatkozik, hogy a szerződés célja a kötelezettségek teljesítésének „cseréjére” (Synallagma) irányul-e (pl.: adásvétel) vagy sem (pl.: kölcsön).¹²¹ Ismert még az élők közötti (Verträge unter Lebenden) és halál esetére szóló (Verträge von Todes wegen) kontraktusok szétválasztása is,¹²² valamint a szerződési szolgáltatások alapján történő minősítés is: dare (Pflicht zu Sachleistung, Kauf), facere (Pflicht zu persönlicher Leistung, Auftrag) és praestare (Pflicht zur Erfolgs-Gewährleistung, Werkvertrag).¹²³

A litván Ptk. a Principles of European Contract Law és a Principles of International Commercial Contracts alapján született szerződési jogi része konszenzuál és formális, szóbeli, írásbeli és ráutaló magatartással kötendő kontraktusokat, szabadon megállapított tartalmú, általános szerződési feltételt tartalmazó és teljesen standardizált szerződéseket, valamint expressed (felek által megtárgyalt) és implied (a szerződés jellegéből, céljából adódó) feltételeken alapuló szerződéseket különít el.¹²⁴

A lengyel szerződési jog kötelező és rendelkező, konszenzuál és reál-, visszterhes és ingyenes, valamint nevesített és nevesítetlen szerződési felosztást használ.¹²⁵

A román szerződési jogban az alapvető megkülönböztető ismérv az, hogy egy kontraktust a román Ptk. vagy más törvény szabályoz-e, vagy sem. A jogszabályilag rendezett szerződéseken belül különbséget tesznek egy- és kétoldalú, visszterhes és ingyenes, kommutatív és szerencse-, konszenzuál és reál, standard, professzionális és fogyasztói, fő- és járulékos, dologi jogot alapító és átruházó, azonnali és folyamatos végrehajtású, nevesített és nevesítetlen (atipikus), egyszerű és komplex szerződések, valamint szerződéscsoportok között.¹²⁶

A szerb magánjog is számos szerződési felosztást ismer: jogszabályban szabályozott (nevesített) és jogszabályban nem szabályozott (nevesítetlen), alakszerűtlen és formális, egyoldalúan kötelező és kétoldalúan kötelező, visszterhes és ingyenes, kommutatív és aleatorikus, pillanatnyi, tartós és időszakonként visszatérő, kollektív és egyedi,

¹²¹ VON THUR – PETER 1979 149.

¹²² VON THUR – PETER 1979 151.

¹²³ HONSELL – VOGT – WILFAND 1992 24-26.

¹²⁴ KIRSIENÉ – PASVENSKIENÉ 2011 87-101.

¹²⁵ MACHNIKOWSKI – BALCARCZYK – DRELA 2014 32-35.

¹²⁶ VERESS 2018b 47-51.; BÍBOR – FEGYVERESI – KOKOLY – SZÉKELY – VERESS 2015 197-198.; BOROI – ANGELESOU 2012 125-126.; LUPAN – SZTRANYICZKI – VERESS – PANTILIMON 2012 217.

keretszerződés és különös megállapodás, fő- és mellékszerződés, intuitu personae és inter partes, elő- és főszerződés, kauzális és absztrakt szerződés etc.¹²⁷

A fentiek alapján a következő megállapítások tehetők:

- a dualista magánjogok (francia, német, osztrák) megkülönböztetnek kereskedelmi szerződést is (a polgári és kereskedelmi jog kettősségét kiegészítve, trialista felfogás is megjelent: a gazdasági joggal bővítve a viszonyrendszert);¹²⁸
- a polgári jogon belüli jogterületek szerinti szerződési elosztás (német, osztrák, svájci) is elfogadott;
- hangsúlyosnak tekinthető a szerződések szabályozottságán (német, svájci, olasz, román, szerb, norvég) alapuló különbségtétel, viszont a törvénykönyvi sorrendje a megállapodásoknak nem kritériumképző;
- a jogügyleti klasszifikáció háttérbe szorítja a szerződés – mint jogügyletfajta – csoportosítását (olasz, német, osztrák), emellett az itt alkalmazott szempontrendszer szerződésekre szűkítése is jelen van (svájci, román, szerb);
- egyszerűbb, duális kategóriák használata a legrégebbi és leggyakoribb (kommutatív – aleatorikus: román, szerb; nevesített – nevesítetlen: francia, lengyel, román, szerb; konszenzuál – reál: francia, német, litván, lengyel, román; visszterhes – ingyenes: francia, olasz, lengyel, román; egyoldalú – kölcsönös kötelezettséget keletkeztető: angol, francia, német, svájci, román, szerb etc.);¹²⁹
- altípusok képzését is lehetővé tevő szempontok használata elterjedt (tárgy: angol, olasz, német, svájci; felek: angol, norvég; forma: angol, norvég, litván, szerb; időtartam: angol, olasz, román, szerb etc.);
- az új jelenségekre adott reflexióként, a modernitást, nyitottságot és rugalmasságot tükröző szerződési csoportképzés nem karakterisztikus (komplex/kollektív szerződések: német, svájci, román, szerb; vegyes szerződések: francia, német; típusidegen/atipikus: német, francia; standard kontraktusok: litván, román).

¹²⁷ PEROVIC 2010 190-244.; SZALMA 1985 241-253.

¹²⁸ DEMARSIN – KEIRBILCZK 2016 859-887.

¹²⁹ Európán kívül is elterjedt párba állítások ezek; lásd: JONES – SHARPE 1989 204-207.

2. A szerződések csoportosítása Magyarországon

A magyar magánjogi irodalomban is megjelentek az európai jogokban tetten érhető jogügylet- és szerződéstípus-csoportosítások, alapvetően leképezve azokat, és inkább csak a korai szakirodalom alkalmazott sajátos megközelítéseket.

Wenczel Gusztáv szerint „a szerződéseket általában egyoldalúakra és kétoldalúakra, vagyis terhesekre, fő- és mellékszerződésekre, s tisztákra és feltételesekre szokás osztályozni.”¹³⁰ Ezen kívül a megállapodásokat közönséges tartozásokkal járó szerződésekre és pénzbeli adósságokra is felosztotta. Az előbbieken belül tovább bontotta a csoportot abból a szempontból, hogy a tartozás keletkezése bizonyos anyagi feltételhez kötött (pl.: dolog átadása, lásd: letét, zálog, haszonkölcsön, kölcsön), vagy a tartozás keletkezéséhez csak a szerződő felek kölcsönös megegyezése kívántatik (pl.: személyek munkaerejét tárgyazó szerződések, meghatározás és ügyvitel egyéb nemei, használati jogot átruházó szerződések, tulajdont átruházó szerződések, közkereseti társaság).¹³¹ A pénztartozásoknál Wenczel különbséget tett világos és homályos szerződések között, attól függően, hogy az összeg és az adós ismert volt-e, valamint írott és nem írott pénzbeli adósságok között is.¹³²

Zlinszky Imre a „szerződések különböző nemei” tekintetében az egy- és kétoldalú, valamint fő- és mellékszerződések (mint alapszerződés és annak módosított része) között különböztetett.¹³³

Katona Mór, Kiss Mór és Reiner János közös kötelmi jogi munkájukban osztályozták a szolgáltatásokat (pozitív és negatív; múltó és tartós; lehető és lehetetlen; osztható és oszthatatlan; határozott és határozatlan; vagylagos kötelem; fajszerű vagy genericus kötelmek; pénzszolgáltatás)¹³⁴ és a szerződéseket: alakszerűre és nem alakszerűre, fő- és mellékszerződésekre (mint alapszerződésre és annak biztosítására szolgáló kontraktusokra, pl.: zálogszerződésre, kezességi szerződésre), egyoldalú vagy kétoldalú kötelezettséget szülő szerződésekre, ingyenes és visszerthes szerződésekre, consensualis és realis szerződésekre, abstract és materialis (causa nélküli és causalis) szerződésekre bontva őket.¹³⁵

¹³⁰ WENCZEL 1874 202.

¹³¹ WENCZEL 1874 213-235.

¹³² WENCZEL 1874 244-245.

¹³³ ZLINSZKY 1880 400-406.

¹³⁴ KATONA – KISS – REINER 1898 44-64.

¹³⁵ KATONA – KISS – REINER 1898 102-112.

Raffay Ferencz csak a kötelmek csoportosítását végezte el – úgy, mint: egyoldalú és kétoldalú, együttes és egyetemleges, kikényszeríthető és ki nem kényszeríthető, igenleges és nemleges, egyszerű és összetett, osztható és oszthatatlan, határozott és határozatlan, utóbbin belül helyettesíthető, vaglyagos és fajlagos, továbbá fő- és járulékos, tartós és múló -, ¹³⁶ a szerződési szisztematizálása csak könyve tartalmi sorrendjéből állapítható meg. ¹³⁷

Kolosváry Bálint a jogügyletből származó kötelmeket egyoldalú ígéretből és szerződésből eredeztethető kötelmekre osztotta fel, ez utóbbiakon belül visszaadásra irányuló szerződéseket (letét, kölcsön, haszonkölcsön), elidegenítésre irányuló kontraktusokat (ajándékozás, csere, adásvétel és különös esetei), bérszerződéseket (bérlet, haszonbérlet, munkabéri szerződés), társasági szerződést, ügyvitelre vonatkozó szerződést (megbízás és különös esetei), ellátásra és életjáradékra irányuló szerződéseket, a kötelem biztosítása és érvényesítési módja iránt kötött szerződéseket (kezeségi szerződés, zálogszerződés, egyezség, tartozáselismerés, választottbíróóság iránti szerződés) és szerencseszerződéseket (bíróilag érvényesíthetőre és bíróilag nem érvényesíthetőre bontva) különböztetett meg. ¹³⁸

Nagy Ferenc és Kuncz Ödön a kereskedelmi ügyleteket ¹³⁹ sorolta be több szempont szerint:

- az alanyi ügyletek azok, melyek az ügyletet kötő személy kvalitásai szerint meghatározottak, pl.: bank- és pénzváltó ügyletek;
- a tárgyi ügyletek azok, melyek az ügylet lényegéből fakadóan különböznek egymástól, pl.: biztosítások elvállalása, kereskedelmi vétel;
- az alapügyletek azok, melyek iparszerű folytatása mindenkit kereskedővé tesz (pl.: értékpapírok vétele), míg a mellékügyletek csak feltételezik a kereskedői minőséget (pl.: segédszemélyzet felfogadása). ¹⁴⁰ Kuncz Ödön később a nevesített szerződések kapcsán konszenzuál - reál, kétoldalú (visszterhes) - egyoldalú (ingyenes), és absztrakt – kauzális csoportpárok között differenciált. ¹⁴¹

¹³⁶ RAFFAY 1906 164-172.

¹³⁷ RAFFAY 1906 V-VI.: kölcsön, haszonkölcsön, letét, adásvétel, adásvétel különös nemei, csere, ajándékozás, ellátási szerződés, életjáradék-szerződés, bérlet, haszonbérlet, szolgálati szerződés, vállalkozási szerződés, alkuszi szerződés, megbízás, társaság, egyezség, tartozáselismerés, elszámolás, utalvány, szerencseszerződés.

¹³⁸ KOLOSVÁRY 1907 152-304.

¹³⁹ A kereskedelmi szerződéseket csokorba szedő munka az új Ptk. hatályba lépése után is született: BARTA – FAZAKAS – HARSÁNYI – MISKOLCZI-BODNÁR – SZUCHY – UJVÁRINÉ ANTAL 2016

¹⁴⁰ NAGY 1913 4-5.; KUNCZ 1929 1-15.

¹⁴¹ KUNCZ 1946 60-61., 72-73.

Szladits Károly a szolgáltatások (a kontraktusok közvetlen tárgya) fajai felől közelítette a szerződéseket: vagylagos és fajlagos kötelemeket, valamint pénztartozásokat meghatározva,¹⁴² az egyes kötelemfajokon belül pedig tipizált (a szolgáltatás jellemző tárgya, illetve jogalapjuk szerint csoportosítva), atipikus és vegyes szerződéstípusokat felállítva.¹⁴³

Fehérváry Jenő a kötelmi ügyletek osztályozása keretében kötelemalapító, változtató és szüntető ügyleteket említ, azon belül a szerződéseket is a kötelem léte alapján felosztva (pl.: előszerződés, elengedés, újítás). A kötelem egzisztálásától függetlenül gyakori és ritka, fő- (önálló) és mellékszerződések (járulékos), valamint formális és formátlan kontraktusok között tett különbséget.¹⁴⁴ A kereskedelmi ügyletek tipizálását is elvégezte Fehérváry – a Kt.¹⁴⁵ 258. és 259. §§-ai alapján –, kereskedelmi alap- és mellékügyleteket (utóbbiak, amik kívül esnek a két előírás taxációján, de a kereskedelmi üzlet folytatásához tartoznak), tárgyi (feltétlen kereskedelmiek, az ügyletkötő alanyokra tekintet nélkül) és alanyi (ügyletkötő alanyra tekintettel minősülnek kereskedelminek, feltételesek), továbbá az alanyi csoporton belül egyoldalúan és kölcsönösen (mindkét fél részéről) kereskedelmi ügyletfajtákat megállapítva.¹⁴⁶

Szászy István a jogügyletek fajain belül egyoldalú és kétoldalú, konszenzuális és reál, heteronóm (amely tartalmát jogszabály határozza meg) és autonóm, élők közötti és halál esetére szóló, címzett és nem címzett, rendelkező és jogi kötöttséget létesítő ügylettípusokat konkretizált.¹⁴⁷ Szászy a szerződések közvetlen tárgya (a szolgáltatás: „amit a hitelező az adóstól követelhet, és amit az adós a hitelezőnek teljesíteni tartozik”)¹⁴⁸ alapján ragadta meg a azok lényegét: adásra, tevésre és nemtevésre irányuló fajtákat, rendelkező és kötelező jellegűeket, fő-, mellék- és segédszolgáltatást tartalmazókat, rövid és huzamos tartamúakat, osztható és oszthatatlanokat, egyedi, vagylagos, fajlagos és pénzkötelemeket meghatározva.¹⁴⁹ Szászy a kötelemeket más szempont szerint is osztályozta: nem polarizált követelésekre (dologi jogok, személyi és családi jogok, eszmei javakon fennálló jogok, kizárólagos iparjogosítványok, kisebb haszonvételek, vadászati és halászati jogok, bányajogok, másodrendű nem polarizált követelések) és polarizált követelésekre (dolog állagának átengedésére irányuló ügyletek: kölcsön, vétel, csere, ajándékozás; dolog

¹⁴² SZLADITS 1935 39-57.

¹⁴³ SZLADITS 1935 174-176.

¹⁴⁴ FEHÉRVÁRY 1942 397-399.

¹⁴⁵ 1875. évi XXXVII. törvénycikk

¹⁴⁶ FEHÉRVÁRY 1941 13-16., 287.

¹⁴⁷ SZÁSZY 1949 76-78.

¹⁴⁸ SZÁSZY 1943 49.

¹⁴⁹ SZÁSZY 1943 49-50.

használatának átengedésére irányuló ügyletek: haszonkölcsön, letét, vendégfogadás ügylete, bérlet, haszonbérlet; munkaszolgáltatásra irányuló ügyletek: szolgálati, vállalkozási, alkuszi szerződés, díjkitűzés, megbízás, fogadatlan ügyvitel; személy és vagyonkapcsolatokból eredő jogviszonyok: társaság, jogközösség; ellátási és életjáradéki szerződések; megállapító szerződések: egyezség, tartozáselismerés, elvont fizetési ígéret, választottbírósi szerződés; alakszerű kötelmek; összetett/vegyes szerződések; nem jogügyletből eredő kötelmek) választva szét azokat.¹⁵⁰

Nizsalovszky Endre a kötelmeken belül egy általános és egy szűkebb csoportosítást alkalmazott: az előbbieknél a szolgáltatások fajai szerint (pozitív és negatív; adás, tevés és felelősségszolgáltatás; tartós és egyszeri; osztható és oszthatatlan; egyszerű és összetett; határozott és határozatlan; vagylagos, fajlagos és zártfajú; pénztartozás), az utóbbinál a szerződések fajai alapján (egyoldalú és kétoldalú viszonyos; tartós és nem tartós; elvont és jogcímes; nevesített, nevetlen és vegyes; konszenzuális és reálszerződések) besorolva.¹⁵¹

Pólay Elemér egyoldalú – kétoldalú, ingyenes – visszerhes, tartós – nem tartós, elvont – jogcímes és konszenzuál – reálszerződések kategóriáit alkalmazta.¹⁵² Az 1950-es évek szerződési jogi munkái ezen a mezsgyén haladva cizellálták tovább a szerződés csoportosítást: szolgáltatásfajták szerintiekre (ügyviteli kötelmek, bank- és hitelügyletek, értékpapírok, használati kötelmek, társaság, biztosítás, egyéb kötelmi viszonyok, elhatárolt, végleges szolgáltatásra irányuló kötelmek),¹⁵³ élők közötti és halál esetére szóló ügyletekre, valamint az akaratnyilvánítás módja szempontjából kifejezett és hallgatólagos jogügyletekre.¹⁵⁴

Eörsi Gyula és Világhy Miklós azon a véleményen voltak, hogy az egyes szerződésfajták más és más társadalmi szükségletek kielégítésére irányulnak, és ezért más és más szolgáltatásokat határoznak meg (pl.: adási, használati és ügyviteli kötelmek), mely csoportosítást keresztezi a visszerhességre és ingyenességre alapozó felosztás,¹⁵⁵ tankönyvük egyes szerződésekre vonatkozó részét viszont a törvénykönyvi rendszert követve írták meg.¹⁵⁶ Eörsi Gyula a későbbiekben a szolgáltatások részletes jellemzését is elvégezte, különböző szempontok szerint alakítva ki a fajtáit: fő-, mellékszolgáltatás és kísérő kötelezettségek; tevőleges (adás, tevékenység kifejtése, előszerződés,

¹⁵⁰ SZÁSZY 1949 124-215.

¹⁵¹ NIZSALOVSKY 1949a 70-95., 221-227.

¹⁵² PÓLAY 1950 33-34.

¹⁵³ KAUSER – NIZSALOVSKY – PÓLAY – VILÁGHY 1953 3-112.

¹⁵⁴ EÖRSI – KAUSER – PÓLAY – VILÁGHY 1951 133-134.

¹⁵⁵ EÖRSI – VILÁGHY 1965 8-9.

¹⁵⁶ EÖRSI – VILÁGHY 1965 9-10.

készenlét/helytállás) és nemleges szolgáltatás (tartózkodás, túrés); egyszeri, tartós és időszakonként visszatérő szolgáltatás; személyhez kötött és forgalmi jellegű szolgáltatás; visszerthes és ingyenes szolgáltatás; egyéb megkülönböztetésen alapuló szolgáltatások (vagylagos, egyedi, fajlagos, zártfajú, feltételhez vagy időhöz kötött, pénztartozás).¹⁵⁷

Az 1980-1990-es évekre a polgári jogi tankönyvek elszakadtak a szerződésfajták Ptk-t követő csoportosításától, a következő kategóriákat felállítva: a tulajdonátruházás szerződesei (adásvétel, szállítás, mezőgazdasági termékértékesítés), a más javára kifejtett tevékenység kötelmei (vállalkozás, fuvarozás, megbízás, bizomány, szállítmányozás, letét), használati kötelmek (bérlet, lakásbérlet, haszonbérlet), társulások, pénz- és értékpapírkötelmek (bankszámla, hitel, kölcsön, takarékbetét, biztosítás, értékpapírok), tartási és életjáradéki szerződés és ingyenes szerződések (ajándékozás, haszonkölcsön, közérdekű felajánlás).¹⁵⁸ Ebben az időszakban összegző rendszerezéseket tartalmazó szerződési jogi munkák is napvilágot láttak: utalva a római jogi gyökerű szolgáltatástípusok szerinti, a törvénykönyvi, az elő- és végleges szerződés, a visszerthes és ingyenes kontraktus, a tartós és nem tartós, a jogcímes és absztrakt, a konszenzuális és reálszerződések típusaira.¹⁵⁹

A 2000-es években a megelőző évtizedek hagyományait vitték tovább a szerződési jogban,¹⁶⁰ vagy némileg módosítottak azon: eltérő magatartási válfajhoz eltérő szerződéstípust rendelve (adási, eredmény-, ügyviteli, használati, helytállásra irányuló kötelmek, organizatórikus szerződések),¹⁶¹ illetve azt cizellálták: jogszabályi meghatározottság szerint nevesített és nevesítetlen, tartalom alapján visszerthes és ingyenes, létrejövétel szempontjából konszenzuál és reál-, az alanyok számából kiindulva két- és többoldalú, az alanyok érdepozíciója mentén polarizált és egypólusú, továbbá jogcímes és absztrakt, a jogügylet közvetlen tárgya szerinti (dare, facere, non facere, praestare), valamint akaratnyilatkozati formát figyelembe véve szóbeli, írásbeli és ráutaló magatartással létrejövő szerződési kategóriákat használva.¹⁶²

Az új Ptk. hatályba lépése után megjelent, a Ptk-beli szerződéseket taglaló könyvek tipizálása a törvénykönyvi csoportosítást követi: az adott szerződéses jogviszony

¹⁵⁷ EÖRSI 1987 48-53.

¹⁵⁸ EÖRSI – KEMENES – SÁRÁNDI – VILÁGHY 1991 9.; KEMENES 1999 196.

¹⁵⁹ NOVOTNI 1992 9-11.; KEMENES 1999 198.

¹⁶⁰ Lásd: BÍRÓ 2001 31-46.; BÍRÓ 2010 246-265.; JOBBÁGYI – FAZEKAS 2008 36-39.; SÁNDOR 2011 15-20.

¹⁶¹ BALÁSHÁZY 2001 97-102.; BALÁSHÁZY – PÁZMÁNDI - SÁRKÖZY 2008 158-162.

¹⁶² BÍRÓ 2011 19-24.

legtípusosabb főszoolgáltatása a csoportképző ismérv.¹⁶³ A szerződések közös szabályait feldolgozó mű pedig a jognyilatkozatok (címezett – nem címezett, forma szerinti, élők közötti – halál esetére szóló, ingyenes – visszerthes, egyoldalú – többoldalú, a korábban a jogügyletekre alkalmazott kategóriákkal) és a szolgáltatások (dare – facere – praestare – non-facere, fő- és mellék-, helyettesíthető – helyettesíthetetlen, személyhez kötött – forgalmi jellegű, tartós – egyszeri – visszatérő etc.) felől tipizál.¹⁶⁴

A magyar szerzők szerződéstípus-alkotásainál, a vizsgált majd 150 évben, a töretlenül végigvitt szempontok a jellemzők:

- a kereskedelmi szerződés nem játszott központi szerepet a klasszifikálásnál;
- a dogmatikai gyökerű, duális felosztások a leggyakoribbak;
- általánosabb kategóriák (és alfajtaik) felől közelítés (jogügylet, jognyilatkozat, kötelelem) elterjedt volt;
- alapvető volt, még ha nem feltétlenül mindig ugyanazokhoz a csoportosításokhoz is vezetett, a szolgáltatás fajai szerinti különböztetés;
- magánjogunk fejlődésének köszönhetően a második ezredfordulóig a törvénykönyvi szerződéstipizálás figyelembevétele nem volt jellemző.

Az új Ptk. kodifikációs munkálatai kapcsán feltűntek új, éppen a kodifikáció szemszögéből alkotott szerződés csoportok:

- megmaradó, eltűnő és a kódexben újonnan nevesített szerződések;¹⁶⁵
- a Ptk. új szerződéseinek újdonság értéke alapján (új szabályozási struktúrába kerültek, külön törvényből a kódexbe átemeltek, első törvényi szintű szabályozásukat elnyertek).¹⁶⁶

Az új társadalmi, gazdasági és jogi jelenségekre reagálnak azok a tipizálások, amelyek az elmúlt három évtizedben a szerződési technika változása (önszabályozás, standardizálás) adta szerződéstípust: szabványszerződés,¹⁶⁷ és ezzel összefüggésben¹⁶⁸ a szerződő felek

¹⁶³ BENKE – NOCHTA 2017 20.; FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 27-28. (azonban említésre kerül az ingyenes – visszerthes és egyszeri – tartós szerződéspárosítás is, valamint a szerződő felek szerinti bontás is: FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 29-30.)

¹⁶⁴ VÉKÁS 2016a 28-32., 67-73.

¹⁶⁵ JUHÁSZ 2011 51-54.

¹⁶⁶ TÓKEY 2018 283-283.

¹⁶⁷ Egyik álláspont szerint a szabvány-, adhéziós-, blanketta- és standardizált szerződések azonosak, lásd: BÍRÓ 1990 44. és SZÉKELY 1992 341.; a másik álláspont szerint a szabványszerződések a gyűjtőfogalom és azon belüli altípusok az adhéziós és a blankettaszerződések, lásd: TAKÁTS 1987 107-130.

¹⁶⁸ TAKÁTS 1987 157-160.

személyéből (laikus – professzionalista) kiindulva (később alapvetően az Európai Unió fogyasztóvédelmi jogalkotása következtében) fogyasztói szerződéseket¹⁶⁹ különítene el.¹⁷⁰

---

¹⁶⁹ FAZEKAS 2015 110-126.; CSEHI 2009 93.; VÉKÁS 1999 59-60.; VÉKÁS 2016a 110.; FUGLINSZKY – TŐKEY 2018 30.; VÉKÁS 2000a 555.: nem optimális rendszeralkotás; VÉKÁS 2008b 375.: a fogyasztói szerződések szabályai kakuktojtást jelentenek a szerződési jogban; VÉKÁS 2016b 44-52.: további, szabályozási problémák a fogyasztói szerződések kapcsán; ugyanezzel kapcsolatban lásd még: VÉKÁS 2017 599-602.

¹⁷⁰ A szerződési jogot a gazdasági folyamatok alapján elemző szakirodalom is e két szerződéstípust tartja új hozadéknak, lásd: SZALAI 2013 549-588.

IV. Az atipikus szerződéseket befogadó kontraktuális csoportosítások¹⁷¹

Az atipikus szerződések kifejezés nem egyedi, nemcsak Magyarországon használatos, hanem elterjedt az európai szerződési jogokban is.

A francia jog a Code Civil által nem szabályozott szerződéseket *contrat atypique/inommé*-nak tekinti¹⁷² (az előbbi kategóriát inkább a munkaszerződések kapcsán használva), és inkább a nevesítetlen szerződéseken belüli *contrats spécifiquement autonomes* altípusba tartoznak az általunk atipikusnak tekintett kontraktusok (pl.: forgalmazói, lízing-, licencia-, franchise-szerződések).¹⁷³ A spanyol szerződési jog is atipikusnak ismeri el a disztribútori, a koncessziós, a franchise-, a faktoring, a lízing-, a know-how-, a software-szerződést, a kereskedelmi vagyonkezelést etc. (*los contratos atipicos*)¹⁷⁴ az alapján, hogy lényegi jellemzőik, keletkezésük és tartalmuk jogszabály(ok) által nem rögzített(ek).¹⁷⁵ Az olasz magánjog atipikus szerződésként fogja fel az olasz Ptk-n kívüli, ezért nevesítetlen, azonban *sui generis* megállapodásokat (pl.: lízing, franchise, faktoring, merchandising).¹⁷⁶

A német szerződési jog is ismeri az atipikus kontraktusokat (*atypische Verträge*),¹⁷⁷ azon belül a szűk értelemben vett atipikus (például a *timesharing-szerződés*)¹⁷⁸ és a forgalomtipikus megállapodásokat (például faktoring-, franchise-, lízingszerződés)¹⁷⁹ megkülönböztetve. Az osztrák magánjogban az atipikus szerződések (lásd: Factoring, Franchising, Lizenzvertrag etc.)¹⁸⁰ *contracta sui generis*-ként aposztrofáltak,¹⁸¹ csaknem azonos a svájci kötelmi jogi megközelítés is: *Vertrag sui generis (iuris)* címszó alatt

¹⁷¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 29-35.

¹⁷² Forrás: definition.actufinance.fr/contrat-atypique-264 (2015. 06. 15.); www.rachatducredit.com/contrat-atypique.html (2015. 06. 15.)

¹⁷³ MALINVAUD – FENOUILLET 2010 58.; FRÉCHETTE 2010 <http://www.erudit.org/revue/cd/2010/v51/n2/045635ar.html> (2015. 06. 15.)

¹⁷⁴ <http://vlex.com/source/contratos-atipicos-aspectos-juridicos-667> (2015. 06. 15.); <http://www.estuderecho.com/documentos/mercantiI2/00000099770975656.html> (2015. 06. 15.)

¹⁷⁵ <http://www.infoderechocivil.es/2012/09/contratos-tipicos-contratos-atipicos.html> (2015. 06. 15.); <http://es.scribd.com/doc/39427028/CONTRATOS-ATIPICOS#page=33> (2015. 06. 15.)

¹⁷⁶ <http://www.eulaw.egov.bg/DocumentDisplay.aspx?ID=172115> (2015. 06. 15.); DIENER 2011 <http://tobegin.it/files/2011/09/i-contratti-atipici.pdf> (2015. 06. 15.)

¹⁷⁷ REICH – SCHMITZ 2000 176-178.; MARTINEK 1991 19.; FIKENTSCHEK 1976 40-41.

¹⁷⁸ BGB 481-487. §§; REICH – SCHMITZ 2000 178.; STOFFELS 2001 15.

¹⁷⁹ STOFFELS 2001 14-15.; OETKER – MAULTZSCH 2007 11-12.; REICH 2016 203.

¹⁸⁰ Nem tartoznak a törvényileg szabályozott szerződéstípusokhoz, és a törvényileg szabályozott szerződéstípusokból összetevődő egyes megállapodásokhoz sem. Lásd: WELSER 2005 592.

¹⁸¹ http://www.uibk.ac.at/zivilrecht/bach/kap5_0.xml?section=3;section-view=true (2015. 09. 18.)

találhatóak az atipikus szerződések.¹⁸² A svájci kötelmi jogi kódex inspirálta török szerződési jogban a jogi reguláció nélküli kontraktusok minősülnek atipikus vagy innominát szerződéseknek.¹⁸³

A holland jogban a Polgári Törvénykönyvből kimaradt szerződéseket tekintik atipikusnak (pl.: lízing, faktoring, franchise).¹⁸⁴ Mind a cseh, mind a lengyel magánjog a Polgári Törvénykönyvön kívüli, ezért nevesítetlen szerződéseket minősíti atipikusnak (pl.: lízingszerződés).¹⁸⁵

A román jogban uralkodó nézet szerint a nevesített/tipikus szerződések azok, amelyek névvel és jogszabályi háttérrel rendelkeznek (pl.: megbízás, bérlet, adásvétel) és a nevesítetlen/atipikus szerződések pedig a polgári törvénykönyvön kívüli, a szerződési szabadság elvéből és a polgári jog diszpozitív jellegéből eredő kontraktusok (pl.: franchise, forfaiting).¹⁸⁶

A szerb magánjogban a jogszabályi háttér nélküli szerződéseket (amelyeket a polgári és a kereskedelmi törvények kifejezetten nem szabályoznak) nevesítetlenként kvalifikálják, és ezalatt ténylegesen az atipikus szerződéseket (franchising, faktoring, timesharing etc.) értik,¹⁸⁷ emellett van olyan álláspont is, ami nem a jogi szabályozottság alapján közelít az atipikus szerződésekhez, hanem a szerződési tartalom szerint: az olyan elemekből összetevődő kontraktusok, amelyek idegenek minden más nevesített szerződés elemeitől, azok a sui generis, vagy atipikus szerződések.¹⁸⁸

A vizsgált európai jogrendszerekben alapvetően két megközelítése van a szerződések atipikus voltának: egyrészt sui generis, önálló létjogosultságú kategóriaként (német, osztrák, svájci, szerb), másrészt a reguláció hiányával összekapcsoltan a név-nélkülinek minősítés; ez utóbbin belül két alcsoport van: jogszabályban nem szabályozott nevesítetlen szerződések (szerb), és a Ptk-n kívüli innominát kontraktusok (francia, cseh, lengyel, román) az atipikusok. Az olasz klasszifikálás ötvözi a két megközelítést (sui generis, Ptk-n

¹⁸² <http://www.rwi.uzh.ch/elt-lst-huguenin/orbt/innominatvertrag/de/html/index.html> (2015. 09. 18.); BINDER – GEISER – ROBERTO 2008 http://www.binderlegal.ch/uploads/media/Binder_Geiser_Roberto_Einfuehrung_ins_Privatrecht_2008.pdf (2015. 09. 14.)

¹⁸³ OZLER – ATES 2014 <http://www.cluteinstitute.com/conference-proceedings/2014MUPapers/Article%20309.pdf> (2015. 09. 18.)

¹⁸⁴ KISFALUDI 1999 22-26.

¹⁸⁵ <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-22286420-leasingova-smlouva-o-koupi-najate-veci> (2015. 06. 15.); <http://www.przetargubliczne.pl/numery/maj-2007/leasing-a-zamowienia-publiczne.html> (2018. 06. 15.)

¹⁸⁶ STATESCU – BIRSAN 2008 34.; <http://www.scribd.com/doc/57762395/37/Acte-numite-si-nenumite> (2015. 06. 15.)

¹⁸⁷ PEROVIC 2010 98-99.; DUDÁS – PAPP 2013 http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_2013/atipikus (2013. 05. 20.)

¹⁸⁸ ANTIC 2004 79-115.

kívüli, nevesítetlen), a spanyol és a holland értelmezés pedig csak a szabályozatlanságra (előbbinél bármely jogi norma tekintetében, utóbbinál csak a Ptk-hoz viszonyítva) támaszkodik.

Maga az „atipikus” kifejezés használata nem újkeletű a szerződések tipizálása terén, Magyarországon: a XX. század 20-40-es éveiben a magyar szakirodalom már használta ezt, vagy a „nem tipizált” kategóriát. Azokat a kötelmeket, amelyek a római jogi szerződési felosztásnak megfeleltethetően intézményesült formáktól eltérő jogalapokra voltak visszavezethetőek, nevezetlen/innominát/nem tipizált/atipikus szerződésnek minősítették.¹⁸⁹ Ide sorolták többek között a licencszerződéseket, a szindikátusi megállapodásokat, a zsidóbariszi szerződést, a tarifaszervezőket, a különböző kompenzációs szerződéseket;¹⁹⁰ az elméleti megközelítést a kúriai gyakorlat is alátámasztotta, például a licencszerződés kapcsán.¹⁹¹

Az „atipikus szerződések” gyűjtőfogalmat a magyar jogirodalom többféle tartalommal tölti meg, a következőkben időrendben ismertetjük ezeket.

A XX. század első felében, a törvénykönyvben nem nevesített kontraktusok egyik csoportja - a egyes szerződések mellett - a nevezetlen (vagy szinonim meghatározásként innominát/atipikus) szerződések (lásd: Villányi/Fürst László).¹⁹² Szladits Károly az atipikus szerződéseket vagy egy alaptípus különös fájának (pl.: zsidóbariszi szerződés), vagy típusoktól elütő ügyleteknek (pl.: tarifaszervező) tekintette.¹⁹³ A rendszerváltást megelőző polgári jogi tankönyvben az „egyik szerződéstípushoz sem hasonlító” (lásd: Kauser Lipót),¹⁹⁴ míg a régi Ptk. hatályba lépése után íródott egyetemi jegyzetekben az „egyik kiépített szerződésfajta körébe sem” tartozó szerződések az atipikus szerződések (lásd: Eörsi Gyula).¹⁹⁵

Vékás Lajos véleménye szerint nemcsak a jogszabályban kifejezetten nem rendezett szerződésfajták tekintendők atipikusnak, hanem a szabályozott szerződéstípusok lényegétől eltérő kontraktusok is.¹⁹⁶ Kemenes Béla Ptk-beli, jogszabályban nevesített és nem nevesített, valamint jogszabályban nem rendezett, azonban a gyakorlatban előforduló, elnevezéssel rendelkező megállapodások (a tipikus) között különböztet.¹⁹⁷

¹⁸⁹ EÖRSI 1984 6-8.

¹⁹⁰ VILLÁNYI 1941; FÜRST 1934; SZLADITS 1942; SZLADITS 1935 174-175.; PAPP 2009b 9-24.

¹⁹¹ P. II. 6255/1939. 946. döntés (Új Döntvénytár 1941.)

¹⁹² VILLÁNYI 1941 398-399., FÜRST 1934 432., 467.

¹⁹³ SZLADITS 1935 174-175.

¹⁹⁴ KAUSER – NIZSALOVSKY – PÓLAY – VILÁGHY 1953 34.

¹⁹⁵ EÖRSI – VILÁGHY 1965 8.; EÖRSI – KAUSER – PÓLAY – VILÁGHY 1951 7.

¹⁹⁶ VÉKÁS 1977 155.

¹⁹⁷ KEMENES 1999 196.

Novotni Zoltán,¹⁹⁸ és az ő nyomán Bíró György a következő szerződési osztályozást alakította ki e fogalom szempontjából: a Ptk-ban nevesített megállapodások, az egyéb jogszabályban nevesített kontraktusok (licencszerződés), jogszabályban szereplő innominát szerződések (privatizációs lízing), jogszabályban nem rögzített gyakran előforduló (atipikus) szerződések (szindikátusi szerződés) és a vegyes szerződések, melyek az atipikusok közé is sorolhatók (lízingszerződés, tárolási szerződés).¹⁹⁹

Csécsy György a nem szabályozott, egyik szerződéstípusba sem sorolható szerződéseket nevezi atipikusnak,²⁰⁰ míg Miskolczy Bodnár Péter „tág értelemben vett atipikus” kategóriát használ: ide vonja az innominát, a vegyes és a nevesített atipikus megállapodásokat.²⁰¹

Szudoczky Rita az innominát (törvényben nem szabályozott) szerződésen belül állít fel vegyes és atipikus megállapodás-csoportokat; az atipikus, sui generis szerződéseket tágabb (melyek tényálláselemei legalább részben nincsenek törvénybe foglalva) és szűkebb (kizárólag törvényileg nem szabályozott tényálláselemekből összetevődő) értelmű alfajokra osztva.²⁰² Fuglinszky Ádám és Tókey Balázs a jogszabály által nem nevesített szerződést tekinti atipikusnak, és ezen típuson belül helyezi el a vegyes szerződést.²⁰³

Az új Ptk-hoz kapcsolódó kommentárok közül kettő²⁰⁴ a szerződési szabadságon belüli típuszabadság keretében az atipikus szerződéseket nem nevesített, innominát szerződésekkel azonosítja.

A külföldi álláspontokhoz hasonló a magyar szakirodalom viszonyulása is az atipikus kategóriához: nevesítetlen megállapodásokkal való azonosítás (holott valamennyi atipikus szerződésnek van saját neve), nem szabályozott kontraktusnak minősítés (azonban a szindikátusi szerződés és a Ptk-n kívüli franchise-szerződés kivételével valamennyi atipikus szerződésre alkalmazandó kisebb-nagyobb terjedelmű és részletességű normatív rendelkezés), és típusoktól eltérő szerződésfajtaként meghatározás. Amiben a magyar szemlélet eltérést mutat az ismertetett európaiakhoz képest, az a vegyes szerződésnek besorolás, vagy éppen fordítva, a vegyes szerződés atipikus kontraktus egy fajtájaként való osztályozása; pedig az atipikus szerződések többek és mások, mint a vegyes szerződések.

Az atipikus kifejezést nem használó, azonban a tényleges atipikus szerződéseket besoroló nézetek is vannak a szerződési jogi szakirodalomban:

¹⁹⁸ NOVOTNI 1977 8-9.

¹⁹⁹ BÍRÓ 2000b

²⁰⁰ CSÉCSY 2006 71.

²⁰¹ MISKOLCZY BODNÁR 1997 3-11., ezzel egyező álláspont: HARSÁNYI 2013 216-241.

²⁰² SZUDOCZKY 2000 57-62.

²⁰³ FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 37.

²⁰⁴ VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1385.; OSZTOVITS 2014b 147.

- Bárdos Péter és Menyhárd Attila Ptk-ban nevesített, Ptk-ban nem nevesített – innominát – és vegyes szerződési csoportokat állítanak fel, a kereskedelmi ügyletek tekintetében is hasonló csoportosítást alkalmaznak: Ptk-ban szabályozott, Ptk-n kívül normatív – legalább részlegesen – szabályozott és jogszabályban nem nevesített (jellemzően vegyes) szerződéseket különböztetve meg;²⁰⁵
- Nochta Tibor rendszerezése szerint a Ptk-ban nevesített kontraktusokon kívül megkülönböztethetünk egyéb jogszabályban nevesített (lízingszerződés, faktoringszerződés), jogszabályban nem nevesített (szindikátusi szerződés, franchise-szerződés), valamint bírói és ügyvédi gyakorlat által elismert (konzorciumot létrehozó) szerződéseket;²⁰⁶
- Osváth Ildikó a kodifikált szerződések alaptípusai (pl.: az adásvétel különös nemei az üzleten kívüli és a csomagküldő kereskedés) és új szerződések (dealeri, disztribútori) között tesz különbséget;²⁰⁷
- Fuglinszky Ádám a következő szerződési kategóriákat különíti el: szerződési alaptípusokat (sui generis, a római jogi felosztás mentén kialakult megállapodások), az alaptípusok nevesített altípusait és a vegyes szerződéseket (típuskombinációs és típusösszeolvasztó alfajokkal).²⁰⁸

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 8) kérdés] szerint a kúriai bírák közül az atipikus szerződések alatt Ptk-n kívüli kontraktusokat értett 2, Ptk-n kívüli vegyes megállapodásokat 1, vegyes szerződést 3, nem nevesített szerződést 1, nem szabályozott szerződést 2; a judikatúra az atipikus szerződési fogalomkör értelmezése kapcsán visszatükrözi a szakirodalmi álláspontok mindegyikét. Ebből is látszik az atipikus szerződés kifejezés tartalmi bizonytalansága és a szerződési rendszerben való egyértelmű elhelyezésének hiánya.

²⁰⁵ BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 358-359. és 360.

²⁰⁶ NOCHTA 1995 15-19.; NOCHTA – KOVÁCS – NEMESSÁNYI 2008

²⁰⁷ OSVÁTH 2006 457-467.

²⁰⁸ FUGLINSZKY 2001 88.

V. Több dimenziós szerződési klasszifikáció („olvasztótégely”)

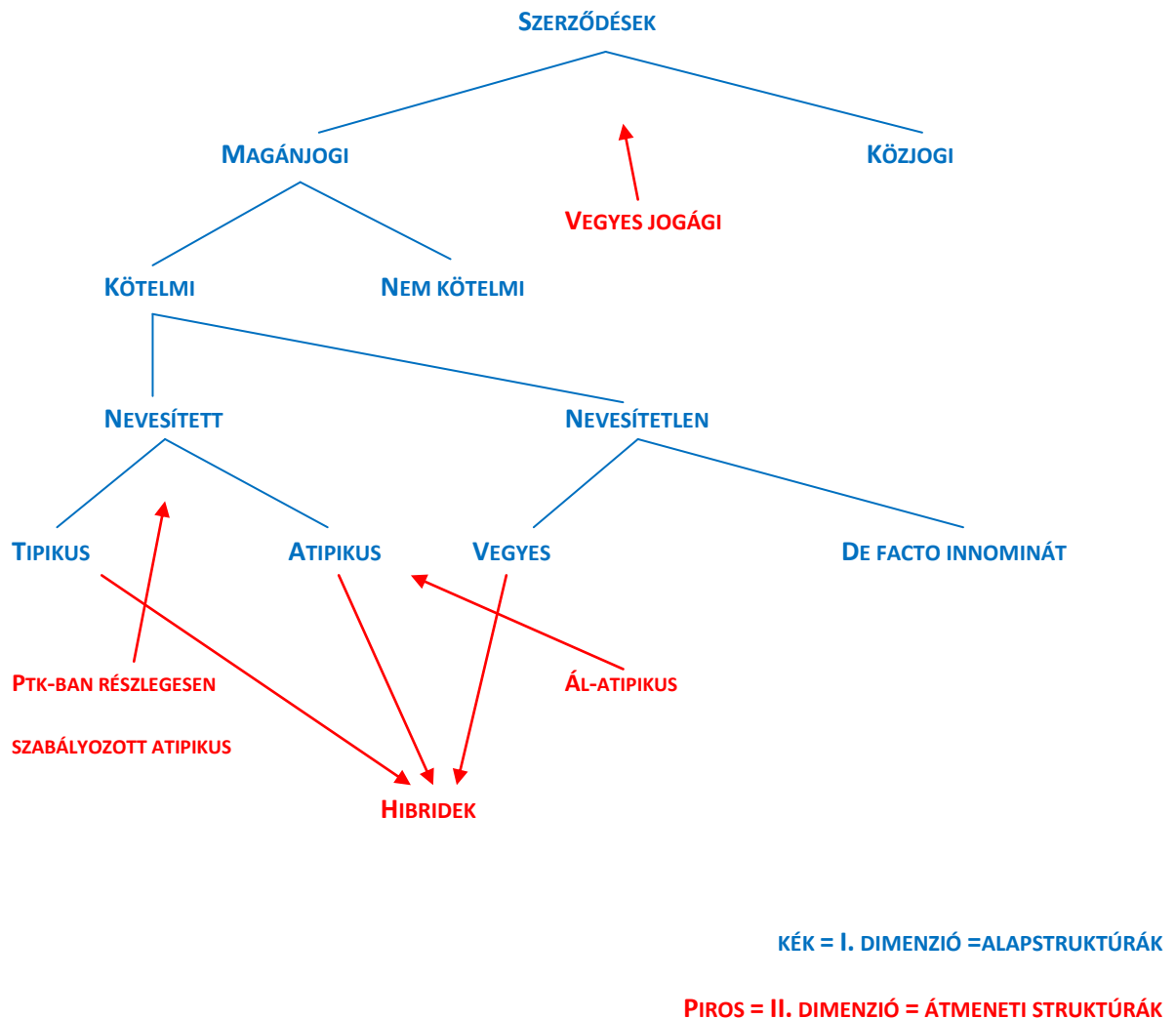
A fentebb vázoltak konzekvenciájaként kísérletet teszünk egy olyan szerződéstipizálási rendszer kialakítására, amely alkalmas valamennyi szerződéstípus befogadására, visszatükrözi az egyre komplexebb valóságot és flexibilis a folyamatos változáshoz való alkalmazkodás szempontjából is. Álláspontunk szerint ezeknek a kritériumoknak akkor tudunk megfelelni, ha nem egyetlen szerződésklasszifikálási aspektus szerint csoportosítjuk a szerződéseket, hanem több követelmény figyelembevételével összetett, kétdimenziós feltételrendszert dolgozunk ki, ahol horizontális (jogági), vertikális (jogterületi, jogintézményi), kialakulási és szabályozási, elnevezésbeli, alanyi, közvetlen és közvetett tárgyi, alakszerűségi, szerződéskötési folyamattal kapcsolatos, tartalmi, megszűnési, gyakorisági nézőpontok, szinergiák játszanak szerepet.

Az alapstruktúrák (I. dimenzió) szerint a kontraktusokat köz- és magánjogi szerződésekre oszthatjuk fel, a magánjogi kategórián belül további alfajt képeznek a kötelmi jogi szerződések és a nem kötelmi jellegűek, a kötelmi jogi szerződéseket nevesített és nevesítetlen megállapodásokra tudjuk bontani:²⁰⁹ a nevesített szerződések közé tipikus és atipikus, a nevesítetlenek közé a vegyes és a de facto innominát kontraktusok tartoznak.²¹⁰ Az átmeneti struktúrák (II. dimenzió) az I. dimenzió kategóriáinak határvonalán elhelyezkedő, azokat elmosó, köztes kategóriájú megállapodásfajták.

---

²⁰⁹ Ezt a fajta felosztást még a kínai szerződési jog is ismeri, lásd: JONES – SHARPE 1989 207.

²¹⁰ PAPP 2009a 11-14.; VÖRÖS 2004a 7.

1. számú ábra. Forrás: saját szerkesztés.

1. Gondolatok és észrevételek a közzjogi (közigazgatási) szerződés kapcsán²¹¹

1.1. Közjog és magánjog

A közjog és a magánjog szétválasztása régóta diszkussziók középpontjában áll: már a XX. század első felében vagy kategorikus ellentétpárként kezelték,²¹² vagy elismerték olyan jogviszonyok létezését, melyek köz- és magánjogi szabályozás alatt egyaránt állnak;²¹³ erre markáns példa Szontagh Vilmos és Moór Gyula polémiája.²¹⁴

²¹¹ PAPP 2018a 313-323.

²¹² KUNCZ 1946 129.

²¹³ BECK 1938 250-252.: „magánjogi tartalmú szerződés formájában közigazgatási jogviszony rejlik.”

²¹⁴ SZONTAGH 1938 172-181.

E fennmaradt kettősséget jól világítja meg Menyhárd Attila,²¹⁵ felhívva a figyelmet a két jogág azonos értékrendjére és arra, hogy bizonyos joghelyzetek nem teszik lehetővé egymástól való következetes elhatárolásukat. A dualitás adottságának elfogadása és annak kibékítése egyaránt megfigyelhető napjainkban is:

- a közjogi személyek közjogi cselekvései a polgári jog szerint nem minősíthetők, mert „ez a közjog-magánjog olyan keveredése lenne, ami a jogrendszerben kibogozhatatlan konfliktusokat eredményez”,²¹⁶
- a közérdek magánjogba hatolását a polgári jog közjogiasodásaként is értékeli azzal, hogy ez csak rendkívül visszafogott és közvetett lehet;²¹⁷
- a polgári jogi szerződés állami tevékenység-megvalósító eszközként (nem kifejezetten polgári jogi jellegű kötelezettségtartalmakkal) való elfogadása;²¹⁸
- átfogó, konszenzusos kategóriák alkalmazása mindkét jogágban (a kettősséget nem a priorinak tekintve), melyeket speciális jogszabályok töltenek meg tartalommal;²¹⁹
- a köz- és magánjogi felosztás már nem lehetséges („cseppfolyóosság”), viszonyukat az egymásra hatás jellemzi.²²⁰

A bírói gyakorlat is elfogadja azt, hogy a közjogi és magánjogi jogviszonyok egymáshoz kapcsolódása révén jogviszonyi komplexitás alakulhat ki, azonban „nem lehet ’hintázni’ a köz- és a magánjogi jogviszonyok között, azaz mindig onnan kölcsönvenni egy-egy elemet, ahonnan célszerűbbnek látszik.”²²¹ Azaz „a közigazgatás – eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában – szabadon dönt arról, hogy a közdolgok használatának biztosítása kapcsán a magánjogi vagy a közigazgatási utat választja-e.”²²² Azonban ha ez a közigazgatási döntés megtörtént, akkor következetesen vagy a magánjog,²²³ vagy a közjog ösvényén kell végigmennie a joggyakorlónak, jogalkalmazónak, nem keverve és vegyítve a két jogág jogintézményeit és definícióit.²²⁴

A Kúria ebből levezetve nyomatékosan hangsúlyozza egy múzeumi letéti szerződés kapcsán azt is – a 11/2013. (V. 9.) AB határozatban rögzített jogbiztonságra tekintettel -, hogy

²¹⁵ MENYHÁRD 2015 250-251.; MENYHÁRD 2008 297-309.

²¹⁶ PETRIK 2005b 7.

²¹⁷ DARÁZS 2017 2.

²¹⁸ KISFALUDI 2018 4. és 11.

²¹⁹ AUER 2017 54-55.

²²⁰ NOCHTA 2009 413-414.; NOCHTA 2016 483.

²²¹ A Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf. 5033/2017/4. számú határozata (számos AB határozatra utalással)

²²² MENYHÁRD 2005 6., 8.

²²³ 3091/2016. (V. 12.) AB határozat; NASZLADI 2016 65-66.

²²⁴ AUER – PAPP 2017 219.

- el kell határolni egymástól az állam közhatalmi és tulajdonosi minőségét;
- az állam magánjogi jogviszonyok alanyaként a másik félhez képest mellérendelt, nem élvezhet nagyobb védelmet;
- az állam közhatalmi aktusa a felek magánjogi jogviszonyában nem eredményezhet jelentős módosulást;
- ha ez mégis megtörténne, az sérti a jogbiztonság alaptörvényi követelményét.²²⁵

A két jogág egymás közötti kölcsönhatására és kölcsönös átfedettségre két tendencia is példát szolgáltat: egyrészt a szerződések közjogiasodása,²²⁶ másrészt a közjog szerződésiesedése.²²⁷

Az Alkotmánybíróság²²⁸ a tartós, hosszú idejű, folyamatos jogviszonyokban rejlő kockázatviselés szempontjaira (jelentős gazdasági, politikai, pénzügyi és egyéb társadalmi változások - háború, válság, infláció, gazdasági lehetetlenülés etc. - hatásaira) több határozatában hivatkozott²²⁹ és ezzel kapcsolatban felhívta a figyelmet a szerződések „közjogiasodására” (az állami beavatkozásra, a szerződési kötelezettségek átértékelésére, megváltoztatására, esetlegesen szerződések megszüntetésére) is. „A szerződésekbe történő beavatkozás lehetősége és a szerződési szabadságnak a nemzetközi jogösszehasonlításban is felismerhető korlátozása összefügg azzal, hogy az állami szerveknek a szerződésekkel kapcsolatos magatartása a gazdasági élet változásai folytán korunkban világviszonylatban lényegesen megváltozott... Nemzetközi tapasztalatok egyértelműen mutatják, hogy összgazdasági, továbbá nemzetgazdasági szempontok a szerződési szabadság közérdekű korlátozását esetenként szükségessé teszik... gyakran kétségesse válik a felek szerződéskötési szabadsága, a szerződések tartalmának a felek részéről történő meghatározása, sőt a szerződések tartalmának változatlanul maradása is.”²³⁰

A közigazgatási jogban megjelennek a megállapodások: „a kontraktualizáció, amit a szerződésedés folyamatával lehet azonosítani;” amit a társadalom szervezetiesedése, a

²²⁵ KGD 2018. 4.

²²⁶ Nem újkeletű jelenség, már Szladits Károly is utalt rá; lásd: VÉKÁS 2018 76.; NOCHTA 2016 481-482.

²²⁷ NOCHTA 2016 487.

²²⁸ A magánjogi szakirodalomban felmerült a magánjog alkotmányjogiasodásának, konstitucionalizálásának teóriája is; lásd: LÁBADY 2014 354.: „Az Alaptörvénynek a magánjogi jogviszonyokba való betüremkedése az árnyalat joga.”; LÁBADY 2014 359.: „a napnál is világosabb a szoros összefüggés az alkotmányos alapjogok és a magánjog által védett személyiségi jogok között”; LÁBADY 2014 360.: „kétfedelű alanyi jogok”. Más véleményen van: VÉKÁS 2001b 4. fejezet. Szintetizáló álláspont: MENYHÁRD 2008 306-308.; Hugh COLLINS *The Rule of Law and Private Law* című előadása a SECOLA 2018-as rendezvényén (Varsó, 2018. 06. 22-23., European Contract Law and the Creation of Norms): at least rendered compatible with constitutional and human rights.

²²⁹ 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, 66/1995. (XI. 24.) AB határozat, 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, 1473/B/1991. AB határozat

²³⁰ 31/1998. (VI. 25.) AB határozat; 32/1991. (VI. 6.) AB határozat; JUHÁSZ 2005 <http://jesz.ajk.elte.hu/juhasz24.html> (2018. 03. 27.)

pályázati rendszerek dominanciája, a közigazgatással szemben támasztott követelmények (hatékonyság, együttműködés, szolgáltató jelleg etc.), a közfeladatok magánjogi eszközökkel és keretek között történő ellátása, valamint „a közigazgatás piaci mechanizmusokkal való ’átszövése’” indokol.²³¹

1.2. Kontraktuselnevezések

Magyary Zoltán a közigazgatás cselekedeteit szakirányú aktusokra, szervei aktusokra és közigazgatási jogi aktusokra bontja, az utóbbiban helyezi el a közigazgatási jogi szerződéseket (két közigazgatási jogi személy közötti közigazgatási tárgyú szerződés).²³²

Szamel Lajos felváltva és szinonimaként használja az államigazgatási és a közjogi szerződés kifejezéseket.²³³ Ádám Antal,²³⁴ Szilágyi István²³⁵ és Olajos István²³⁶ is közjogi szerződés kategóriával dolgozik, azonban míg az előbbieket ezt gyűjtőfogalomként értik (ennek körébe sorolva a közigazgatási szerződést), addig utóbbi a közigazgatási szerződést meg sem említi.

Közszerződés elnevezéssel él Petrik Ferenc²³⁷ és Horváth M. Tamás,²³⁸ míg közigazgatási szerződés definíció használatos Patyi Andrásnál és Varga Zs. Andrásnál,²³⁹ Fazekas Mariannál és Ficzer Lajosnál,²⁴⁰ Bándi Gyulánál,²⁴¹ Bencsik Andrásnál,²⁴² a ReNEUAL Modell Szabályok értékelőinél,²⁴³ és újfent Horváth M. Tamásnál.²⁴⁴

Érzékelhetően nem egységes a közjogi szakirodalom a terminológia kérdéskörében, ahogy a bírói gyakorlat sem (mind a három elnevezés használatára van példa),²⁴⁵ míg ezzel a témával foglalkozó magánjogászok: Harmathy Attila,²⁴⁶ Török Gábor²⁴⁷ és Strihó Krisztina²⁴⁸ alapvetően a közigazgatási szerződés definícióval dolgoznak.

²³¹ ÁDÁM 2004 5.; BENCSIK 2009 191.; NOCHTA 2009 414.

²³² MAGYARY 1942 587-588.

²³³ SZAMEL 1984 522-541.

²³⁴ ÁDÁM 1995 16-30.; ÁDÁM 2004 5-17.; ÁDÁM 2005 267-275.

²³⁵ SZILÁGYI 2005 135-136.

²³⁶ OLAJOS 2011 503-514.

²³⁷ PETRIK 2005b 3-7.

²³⁸ HORVÁTH M. 2013 173-183.

²³⁹ PATYI – VARGA ZS. 2013 248-250.

²⁴⁰ FICZERE 1998 317-322.; FAZEKAS – FICZERE 2006 303-309.

²⁴¹ BÁNDI 2006 27-34.

²⁴² BENCSIK 2009 191-198.

²⁴³ KOVÁCS – VÁRHOMOKI-MOLNÁR – SZILVÁSY – KOI – IVÁN 2017 134-179.

²⁴⁴ HORVÁTH M. 2005 142-147.

²⁴⁵ Közjogi szerződés: EBH 2005. 1231., BH 2005. 295.; közszerződés: KGD 1997. 15., BH 1997. 208.; közigazgatási szerződés: KGD 2015. 90.

²⁴⁶ HARMATHY 1983

²⁴⁷ TÖRÖK 2006 427-429.

²⁴⁸ STRIHÓ 2015b 461-467.

Nemzetközi összevetésben megállapítható, hogy az angol jog nem ismeri a magánjogi és közjogi megkülönböztetést a szerződési jogban, a holland jog a két jogágot szigorúan elkülöníti egymástól azzal, hogy a közjogi szereplők kontraktuális jogviszonyainak nagy részét vegyes szerződésnek tekinti, ezzel szemben Franciaországban és Németországban nagy tradíciója van a közigazgatási szerződésnek,²⁴⁹ a dán jog használja a magánjogi és közjogi szerződés kifejezéseket, azonban a 'public (law) contract' kategóriája nem kidolgozott (típusa, tárgya bizonytalan, csak az adott, hogy az egyik szerződő fél közjogi személy).²⁵⁰

1.3. A közigazgatási szerződés jellemzői

Szakirodalmi konszenzus az alábbi ismérvek vonatkozásában alakult ki:

- a) a szerződés egyik alanya mindig közigazgatási szerv vagy közjogi jogi személy;
- b) a szerződés tartalmát csak közigazgatási szerv állapíthatja meg közjogi (alapvetően kógens) jogszabályok alapján (ami a szerződési szabadság korlátozását is jelenti);
- c) a megállapodás célja közszolgáltatás nyújtása, biztosítása, közfeladat ellátása, közcél megvalósítása;
- d) a közigazgatási szerv egyoldalú cselekményével módosíthatja, megszüntetheti a szerződést, szankcionálhatja a másik fél szerződésszegését (elő-/többletjogok);
- e) a szerződésből eredő jogviták közigazgatási bíróság hatáskörébe tartoznak.²⁵¹

További nem konszenzusos ismérv-adalékok:

- formátlan közigazgatási eljárásban kerül sor a szerződés előkészítésére;²⁵²
- rendszeres törvényességi felügyelet érvényesülése a közigazgatási szerződés vonatkozásában,²⁵³

²⁴⁹ BEALE – FAUVARQUE-COSSON – RUTGERS – TALLON – VOGENAUER 2010 160-167.

²⁵⁰ ULFBECK 2016 108.

²⁵¹ A felsorolt közigazgatási szerződési jellemzők megegyeznek a Jogi lexikonban (LAMM – PESCHKA 2000 366-367.) feltüntetett ismérvekkel. A fogalmi ismérvek HARMATHY 1983 13., 14., 31., 125.; MOLNÁR – TABLER 2000 597-610.; BERÉNYI 2006 303.; ÁDÁM 2004 6-7.; SZAMEL 1984 536., 538.; PETRIK 2005a 268.; ÁDÁM 1995 28.; PETRIK 2005b 7.; OLAJOS 2011 503., 504., 510-511.; PATYI – VARGA Zs. 2013 250.; BÁNDI 2006 32.; TÖRÖK 2006 428.; HORVÁTH M. 2005 142.; BENCSEK 2009 192.; SZILÁGYI 2005 135-136.; STRIHÓ 2015b 462.; KOVÁCS – VÁRHOMOKI-MOLNÁR – SZILVÁSY – KOI – IVÁN 2017 138.; NAGY 2017 389.; NOCHTA 2009 414.; NOCHTA 2016 488.; ÁRVA – BALÁZS – BARTA – PRIBULA – VESZPRÉMI 2017 33. alapján kerültek kialakításra.

²⁵² NAGY 2017 389.

²⁵³ ÁDÁM 2004 7.; STRIHÓ 2015b 462.; PETRIK 2005b 8.

- alá-, fölérendeltség eltűnése a szerződő felek között (mellérendeltség),²⁵⁴ ezen kritériummal nem értünk egyet, nézetünk szerint azon álláspontok helyesek, amelyek szerint nincs teljeskörű egyenjogúság²⁵⁵ a szerződés alanyai között, azonban speciális, együttműködési jellegből adódó kezdetleges partneri viszony igen;²⁵⁶

- szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűsége (szinallagma) nem jellemző a közigazgatási szerződésre;²⁵⁷

- nyilvánosság és többletgarancia biztosítása a nem közjogi szerződő fél számára,²⁵⁸ ezen ismérvek kapcsán az első meglétét vitatjuk, a második kapcsán pedig hangsúlyozandó, hogy a bírói kontroll igénybevételének lehetősége magánjogi szempontból nem többletbiztosíték, hiszen a Ptk. Bevezető rendelkezéseiben²⁵⁹ rögzített, alapvető jelentőségű jogérvényesítési mód.

A közigazgatási szerződés közvetlen és közvetett tárgyának, valamint tartalmának meghatározására kísérletet tett Petrik Ferenc a támogatási szerződések elemzésén keresztül,²⁶⁰ Olajos István inkább a közigazgatási szerződés jellemzői közé kevert tartalmi elemeket;²⁶¹ azonban a közigazgatási szerződésbe foglalható jogok és kötelezettségek konkretizálását szinte lehetetlenné teszi az irányadó jogi normák sporadikus, konkrét típusra koncentráló és nem a szerződési dogmatikához és dinamikához igazodó szabályozási jellege.

A fenti szintetizáló összefoglalóból egyértelműen leszűrhető, hogy a közigazgatási szerződés ismertetett jegyei távol esnek a magánjogi szerződések jellemvonásaitól.

1.4. A közigazgatási szerződés típusai

A közigazgatási szerződés kategóriájába sorolható/sorolandó kontraktusok tekintetében elég nagy zűrzavar uralkodik a közjogi szakirodalomban. Fellelhetőek a rendszerezés igényével készített kategorizálások, ezen kívül felsorolásszerű ismertetések és fragmentált megközelítések²⁶² is.

Az átfogó és szisztematikus típusartalom megállapításánál nem található átfedés az egyes álláspontok között:

²⁵⁴ OLAJOS 2011 511.; HORVÁTH M. 2005 142.

²⁵⁵ TÖRÖK 2006 428.

²⁵⁶ PATYI – VARGA Zs. 2013 249.

²⁵⁷ PETRIK 2005b 7.; Ellenvéleményen: OLAJOS 2011 511.; álláspontunk szerint ezzel kapcsolatban az a mérvadó, hogy milyen szerződéseket sorolunk a közigazgatási szerződés kategóriájába, mert hatósági szerződésnél a szinallagma fél sem merül.

²⁵⁸ HORVÁTH M. 2005 143.; OLAJOS 2011 511.

²⁵⁹ Ptk. 1:6. §

²⁶⁰ PETRIK 2005b 7-8.

²⁶¹ OLAJOS 2011 511. (hatodik, tizedik ismérvek)

²⁶² OLAJOS 2011 512-513.

- Szamel Lajos államigazgatási szervek vagyoni és nem vagyoni tárgyú megállapodásai, valamint a közigazgatási hatóságok által kötött egyezségeken alapuló szerződések között tesz különbséget;²⁶³

- Petrik Ferenc hatósági határozatot pótló, fejlesztési, támogatási és szervezetalakító közszerződéseket határol el egymástól;²⁶⁴

- Patyi András és Varga Zs. András a közigazgatási jogviszonyokon belül mellérendeltségi jellegű jogviszonynak tekintik a közigazgatási szerződést azzal, hogy a kooperációs megállapodások, továbbá közigazgatási szervek közötti, valamint a közigazgatási szerv és egyéb szerv közötti kontraktusok tartoznak ide;²⁶⁵

- Bándi Gyula a közigazgatás önkéntes megállapodásait veszi górcső alá: szabályozási, jogkövetési, szabványosítási, jogvitás helyzetet megelőző és a magatartási kódex altípusokra osztva ezeket.²⁶⁶

A közigazgatási szerződés altípusaiként a következő „listák” kialakítására került sor (amelyek között már van megegyezés is):

- a) közhatalmi aktusokat helyettesítő, közhatalmi feladatokat előkészítő/kiegészítő, közfeladatok közös teljesítésére irányuló, tulajdonszerzéshez kapcsolódó, gazdasági tevékenység körébe tartozó szerződések;²⁶⁷
- b) közhatalmi szervek és egyházak illetékes szervei közötti, politikai pártok, Országos Érdekegyeztető Tanács, önkormányzatok közötti, önkormányzat és rendőrség közötti, társadalmi bázisú szervezetekkel kötött közjogi szerződések, a közbeszerzési szerződés, az egészségügyi szolgáltatások finanszírozására szolgáló szerződések, közoktatási megállapodások, közigazgatási szerv és ügyfél közötti közigazgatási szerződés, vegyes természetű közjogi szerződések (pl.: privatizációs, sportjogi etc.);²⁶⁸
- c) önkormányzatok társulási megállapodásai, Országos Egészségbiztosítási Pénztár (jelenleg Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő) finanszírozási szerződésai, önkormányzat és rendőrség közötti, közszolgáltatások átruházását célzó, koncessziós, közbeszerzési és hatósági szerződések;²⁶⁹

---

²⁶³ SZAMEL 1984 537.

²⁶⁴ PETRIK 2005a 270-275.

²⁶⁵ PATYI – VARGA Zs. 2013 248.

²⁶⁶ BÁNDI 2006 31.

²⁶⁷ NAGY 2017 389.; F. ROZSNYAI 2010 90.

²⁶⁸ ÁDÁM 2004 7-17.; STRIHÓ 2015b 463.

²⁶⁹ BERÉNYI 2006 307-309.

- d) koncessziós, közüzemi hálózatok üzemeltetési, közszolgáltatási, közbeszerzési szerződések, törvény alapján önkormányzati rendelettel szabályozott szerződészerű viszonyok, közoktatási és közművelődési megállapodások, szociális szolgáltatást nyújtóval kötött és egészségügyi ellátási szerződések, finanszírozási szerződés, Országos Egészségügyi Pénztár (jelenleg Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő) és az önkormányzatok közötti egészségügyi szakellátási kötelezettséget meghatározó kapacitáslekötési megállapodások,²⁷⁰
- e) közbeszerzési, privatizációs, közigazgatási együttműködési, közfeladat ellátásáról szóló és támogatási szerződések (eldöntetlenül hagyva a koncessziós és a közszolgáltatási szerződések besorolását),²⁷¹
- f) helyi önkormányzatok társulási és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény²⁷² szerinti hatáskör átvállalási megállapodások, hatósági szerződések, támogatási kontraktusok (központi költségvetésből/állami pénzalapból, jogszabály alapján).²⁷³

A legszűkebb kategóriájú, sajátos közigazgatási szerződésnek a hatósági szerződést tekintik,²⁷⁴ amely magánjogi értelemben egyáltalán nem minősül szerződésnek²⁷⁵ („öszvér” jellegű),²⁷⁶ ezt a kapcsolódó, gyér számú közzétett bírósági eseti döntés is alátámasztja.²⁷⁷

A ReNEUAL Modell Szabályok közigazgatási szerződésnek az uniós hatóság/EU szervek és magánjogi jogalanyok közötti megállapodások, a tagállami igazgatás ilyen jellegű tevékenysége révén keletkező szerződéseket tekintik.²⁷⁸

A fenti csoportosítások egyik konklúziója a koncessziós, közbeszerzési, közszolgáltatási és támogatási szerződések jogági jellegének eltérő megítélése a magánjogi besorolásukhoz képest; ennek kapcsán eltérő a véleményünk a közjogi szerzőkhöz képest: a koncessziós szerződés atipikus, magánjogi kontraktus;²⁷⁹ a közbeszerzési,²⁸⁰ a közszolgáltatási²⁸¹ és a

²⁷⁰ HORVÁTH M. 2005 143-144.; STRIHÓ 2015b 462-463.

²⁷¹ OLAJOS 2011 506.

²⁷² 2011. évi CLXXXIX. törvény 10. § (3) bek., 12. §

²⁷³ ÁRVA – BALÁZS – BARTA – PRIBULA – VESZPRÉMI 2017 36.

²⁷⁴ TÖRÖK 2006 429.; PATYI – VARGA ZS. 2013 252. ; BENCsik 2009 193-196.; SZILÁGYI 2005 136-143.; FARKAS 2012 20-23.; STRIHÓ 2012 59-65.; TILK 2006 85-94.

²⁷⁵ Ebben a vonatkozásban mindenben egyetértek STRIHÓ Krisztinának az Atipikus szerződések című könyvben közzétett, a hatósági szerződés magánjogi szempontok alapján elvégzett elemzése tartalmával és eredményével; lásd: STRIHÓ 2015b 464-472.

²⁷⁶ KISFALUDI 2008 256.

²⁷⁷ BDT 2013. 2870.; KGD 2014. 15.; KGD 2015. 90.; KGD 2017. 76.; BDT 2017. 3631.

²⁷⁸ KOVÁCS – VÁRHOMOKI-MOLNÁR – SZILVÁSY– KOI – IVÁN 2017 135., 177.; ennek némiképp ellentmondva uo. 138-139.

²⁷⁹ PAPP 2006b 16-19.; PAPP – BALOG 2015 272-274.

támogatási szerződések²⁸² vegyes jogági megállapodások, melyekben eltérő mértékű közjogi dominancia érvényesül²⁸³ (lásd: 5. pont), valamint az ezeket a szerződéseket monografikusan feldolgozó, részletes analízist nyújtó munkákban (lásd: előző két lábjegyzet) leírtakkal értünk egyet.

A közigazgatási szerződés regulációs hátterét vizsgálva a legfontosabb jogszabály a 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról (eljárásjogi és nem anyagi jogi norma), amely 4. § (7) bekezdése 2. pontjában [a 2017. évi L. törvény az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény és a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról 526. § a) pontja által korrigáltan] rögzíti: közigazgatási szerződés a magyar közigazgatási szervek között közfeladat ellátására kötött szerződés vagy megállapodás, továbbá az a szerződés, amelyet törvény vagy kormányrendelet annak minősít. A definíció első fordulata tekinthető csak fogalmi meghatározásnak, amely megegyezik Magyary Zoltán (lásd: 1.2. pontban), valamint Patyi András és Varga Zs. András (lásd: 1.4. pontban) egyik közigazgatási szerződés kategóriájával, kizárva a meghatározásból a közigazgatási szerv és magánjogi jogalany közötti kontraktuális jogviszonyokat (lásd: közbeszerzési, támogatási, közszolgáltatási és koncessziós kontraktusok); azonban a jogszabályi rendelkezés második fordulata mindenféle definitív elemet nélkülöz, szimplán a jogalkotó számára fenntartott jogági minősítést lehetővé tevő jogtechnikai eszköz, amely alkalmazása során kérdéses, hogy tekintettel vannak-e a 1.3. pontban fentebb kifejtett közigazgatási szerződési jellemzőkre. A normatív előírások többsége a közigazgatási szerződés kapcsán a hatósági szerződésre koncentrál, elenyésző számban lehet más, nevesített közigazgatási szerződéstípusra bukkanni.²⁸⁴ Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 92-93. §§ erejéig rendezi a hatósági szerződés alapjait, közigazgatási szerződésnek tipizálva azt. A hatósági szerződés közvetlen tárgya szerint sokféle lehet: településkép

²⁸⁰ 2017. évi CLXXXVI. törvény a közigazgatási bürokráciacsökkentéssel és az egyes hatósági eljárások egyszerűsítésével összefüggő törvények módosításáról 68-75. §§ indokolása: A közbeszerzési szerződés nem közigazgatási szerződés.

²⁸¹ BDT 2018. 3886.

²⁸² 140/2018. (VII. 26.) Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet módosításáról 1. §: hatósági szerződésnek nem minősülő támogatási szerződés.

²⁸³ BH 2018. 144.; JUHÁSZ 2015 473-529.; AUER 2015 530-549.; PAPP 2015b 550-561.; ezt az álláspontot részlegesen elismeri: ÁRVA – BALÁZS – BARTA – PRIBULA – VESZPRÉMI 2017 36.

²⁸⁴ 1988. évi I. törvény a közúti közlekedésről 9/D. § (4) bek.: közszolgáltatás ellátására közigazgatási szerződés köthető; 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről 30/A. § (8) bek.: településrendezési szerződés; az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 49/A. § (1) bekezdése nem besorolást, hanem alkalmazandó közigazgatási jellegű előírásokat vonatkoztat a támogatási szerződésre [lásd még: 368/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról].

javítása,²⁸⁵ médiaszolgáltatás,²⁸⁶ műsorszórára felosztott frekvenciák frekvenciahasználati jogosultságának megszerzése,²⁸⁷ mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési és halászati támogatásokhoz kapcsolódó intézkedések és eljárás,²⁸⁸ elektronikus hírközlés,²⁸⁹ környezetvédelem,²⁹⁰ (köz)foglalkoztatást elősegítő támogatás,²⁹¹ MNB fogyasztóvédelmi ellenőrzési eljárása,²⁹² postai szolgáltatás,²⁹³ víziközmű bekötése,²⁹⁴ mozgóképszakmai hatóság eljárása,²⁹⁵ Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elektronikus hirdetéssel összefüggő eljárása,²⁹⁶ konzuli tisztviselő által hazatérés elősegítésére kölcsön nyújtása,²⁹⁷ jármű előzetes eredetiségvizsgálata, típusvizsgálata,²⁹⁸ fogyasztóvédelmi hatóság általi jogsértés megszüntetés,²⁹⁹ településrendezési kötelezettség,³⁰⁰ szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység,³⁰¹ etc.³⁰² A feldolgozott jogszabályokban a hatósági szerződés többféle funkciója érhető tetten: vagy mint határozathozatalt elkerülő

²⁸⁵ 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről 29. § (3) bek.

²⁸⁶ 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és tömegkommunikációról 22. § (2) bek.

²⁸⁷ 2007. évi LXXIV. törvény a műsorterjesztés és a digitális átállás szabályairól 14. § (1) bek.

²⁸⁸ 2007. évi XVII. törvény a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről 46. § (1) bek., 71. § (1) bek.

²⁸⁹ 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről 10. § (1) bek. 7. pont, 41. § (1) bek.

²⁹⁰ 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól 12. § (8) bek.

²⁹¹ 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról 21. § (1) bek.; 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról 1. § (2b) bek.; 327/2012. (XI. 16.) Kormányrendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról; 39/1998. (III. 4.) Kormányrendelet a munkába járással összefüggő terhek csökkentését célzó támogatásokról, valamint a munkaerő-toborzás támogatásáról

²⁹² 2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról 95. § (1) bek.

²⁹³ 2012. évi CLIX. törvény a postai szolgáltatásról 67. § (3) bek.

²⁹⁴ 2011. évi CCIX. törvény a víziközmű-szolgáltatásról 55. § (8) bek.

²⁹⁵ 2004. évi II. törvény a mozgóképről 19/O. § (1) bek.

²⁹⁶ 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről 16/D. § (1) bek. c) pont

²⁹⁷ 2001. évi XLVI. törvény a konzuli védelemről 5. § (3) bek.

²⁹⁸ 1999. évi LXXXIV. törvény a közúti közlekedési nyilvántartásról 33/A. § (2) bek.; 301/2009. (XII. 22.) Kormányrendelet az előzetes eredetiségvizsgálati eljárás részletes szabályairól; 303/2009. (XII. 22.) Kormányrendelet a típusvizsgáló engedélyezésének részletes eljárási szabályairól és a típusvizsgálóval kötendő hatósági szerződés tartalmáról

²⁹⁹ 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről 47. § (6) bek.

³⁰⁰ 1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról 17. § (1) bek. 16. pont

³⁰¹ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról 92/K. § (8) bek. b) és c) pontok; 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 98. § (11) bek. c) pont; 369/2013. (X. 24.) Kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről

³⁰² 50/2017. (III. 20.) Kormányrendelet az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapból származó támogatásokról, valamint a támogatások igénylésével és felhasználásával kapcsolatos szabályokról; 302/2016. (X. 13.) Kormányrendelet a közterületek és az állami tulajdonban álló ingatlanok filmforgatási célú használatának részletes szabályairól; 302/2009. (XII. 22.) Kormányrendelet a vizsgáló állomás engedélyezésének részletes eljárási szabályairól és a vizsgáló állomással kötendő hatósági szerződés tartalmáról; 332/2007. (XII. 13.) Kormányrendelet a határátkelőhely és az ideiglenes határátkelőhely megnyitásáról és működtetéséről, valamint a határátlépesi pontról

lehetőség,³⁰³ vagy az eljárási rend részeként,³⁰⁴ vagy szankcionálás keretében³⁰⁵ jelenik meg. A normatív vizsgálat is azt mutatja, hogy a hatósági szerződés létesítésének szerepe és irányultsága távol áll a magánjogi szerződésektől.

1.5. A köz- és magánjog küzdelme a közigazgatási szerződés kapcsán? Megoldhatatlan probléma?

A bírói gyakorlatból közzétett eseti döntések jól példázzák a közigazgatási szerződés egyértelmű besorolhatatlanságát: polgári jogi jellegűnek³⁰⁶ és közigazgatási joginak³⁰⁷ is minősítik. A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 5) kérdés] szerint a kúriai bírák közül több szempont (jogszabályi minősítés, szerződés alanyai és tartalma) alapján döntött 1 bíró, a szerződés tartalmát tartja meghatározónak 2 bíró, jogszabályi rendelkezésre támaszkodik 2 bíró, jogszabály és szerződési tartalom szerint jár el 2 bíró közjogi és a magánjogi megállapodások megkülönböztetése esetén; tehát a szakirodalmi közigazgatási szerződés ismérvekből a b) és c) pontbeliek köszönnek vissza érintőlegesen a judikatúra támpontjainál (lásd: 1.3. pont).

A szakirodalom megosztott:

- Petrik Ferenc monista felfogású (a közszerződés, mint egységes jogügylet a közigazgatási jog része lehet csak),³⁰⁸
- Olajos István szerint a közjog beolvasztja a magánjogot, a szerződések egyes intézményeit is (nem elismerve azok magánjogi jellegét és származását);³⁰⁹
- Török Gábor a fraternizáló közhatalom elkerülése végett óv a Ptk. szabályait figyelmen kívül hagyó közigazgatási szerződés (azon belül is a hatósági szerződés) alkalmazásától;³¹⁰
- Patyi András és Varga Zs. András arra hívja fel a figyelmet, hogy a közigazgatási szerződés egyelőre a kiforrotlanság stádiumában van (fogalmi bizonytalanság, dogmatikai alapszerkezet kidolgozatlansága, a szerződési tipológia hiánya);³¹¹

³⁰³ Például 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről; 1999. évi LXXXIV. törvény a közúti közlekedési nyilvántartásról

³⁰⁴ Például 1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról; 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és tömegkommunikációról

³⁰⁵ Például 2007. évi XVII. törvény a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről; 2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról

³⁰⁶ BH 2018. 79.; Kúria Köf. 5.014/2017.; EBH 2015. K.22.; BDT 2015. 3279.; BDT 2010. 2250.; BH 2002. 142.; KGD 1997. 15.; BH 1997. 208.

³⁰⁷ KGD 2012. 150.; BH 2010. 124.; BDT 2010. 2251.; EBH 2005. 1231.; BH 2005. 295.; Curia P. VI. 5779/1937.

³⁰⁸ PETRIK 2005b 8.

³⁰⁹ OLAJOS 2011 509.

³¹⁰ TÖRÖK 2006 429.

³¹¹ PATYI – VARGA ZS. 2013 250.; hasonló álláspont: ÁRVA – BALÁZS – BARTA – PRIBULA – VESZPRÉMI 2017 35.

- Horváth M. Tamás és Németh János vegyes (polgári és közigazgatási jogi) jogviszony részének tekinti a közigazgatási szerződés tartalmát adó jogokat és kötelezettségeket;³¹²
- a ReNEUAL Modell Szabályok értékelői is egy köztes rezsim használatát tartanak célszerűnek a közigazgatási eljárásjog szerződéses vonatkozásainál.³¹³

A közigazgatási szerződéshez kapcsolódó anomáliák a fenti, több irányú analízisünkben jól megállapíthatóak, ezek kiküszöbölése érdekében eldöntendő, hogy a közigazgatási szerződés minek minősüljön: közjogi megállapodások gyűjtőkategóriájának (lásd: 1.4. pont listái), vagy a hatósági szerződés más elnevezésének (a két jogintézmény mintegy kölcsönösen hasonul a jogszabályi háttérnek köszönhetően), vagy (megalkotandó) saját fogalommal, tárggyal és tartalommal rendelkező, önálló szerződéstípusnak. Amennyiben ez utóbbi minősítést fogadjuk el, akkor meglátásunk szerint a közjogi jogszabályok tárgyi hatálya alá tartozik, hogy mit minősít közigazgatási szerződésnek, azonban a szerződés a magánjog „terméke”: a szerződés definiálása, a szerződéshez, mint jogintézményhez kapcsolódó elvek (szerződési szabadság, egyenjogúság, mellérendeltség, szinallagma etc.) kidolgozása, a kontraktus dinamikájának kibontása (előkészítés, szerződéskötés, érvényesség, hatályosság, módosítás, megszűnés), a dinamika megbicsaklásának (szerződési jogi problémák feltűnése, úgy mint, érvénytelenség, hatálytalanság, szerződésszegés) korrigálása a mindenkori Polgári Törvénykönyv feladata,³¹⁴ és a közjogi jogalkotás is csak ezzel összhangban dolgozhat, mert egyébként konzerválódik a jelenlegi helyzet (listázás vagy hatósági szerződésre szűkülés).

Erre tekintettel a monista és a szerződési jogot beolvasztó közjogi felfogással nem tudunk egyetérteni, hiszen a magánjogi szerződési dogmatika, szakszókészlet, rendszertan nélkül semmilyen szerződés sem értelmezhető, ahogy ezek nélkül és még ezekkel sem tudtak a közigazgatási szerződés tekintetében koherens közjogi szisztémát és tipizálást kidolgozni. Továbbra is időtállóan és mérvadóan tartjuk Harmathy Attila véleményét: „... nem látjuk szükségesnek önálló jogi kategória (közigazgatási szerződés) megalkotását, nem tartjuk indokoltnak minden vagyoni elemmel rendelkező jogviszonynak a polgári jogba való vonását, de azt sem, hogy az államigazgatási jogi vonatkozások miatt eltűnjenek a polgári jogi jellegű elemek. ... Nézetünk szerint az olyan megoldások szolgálják a leginkább a gyakorlati igényeket, amelyek mérlegelik az adott esetsorozatban jelen levő államigazgatási és polgári jogi jellegű elemek súlyát és szerepét, és ennek megfelelően

³¹² HORVÁTH M. 2005 142.; NÉMETH 2007 67.

³¹³ KOVÁCS – VÁRHOMOKI-MOLNÁR – SZILVÁSY– KOI – IVÁN 2017 137., 178.

³¹⁴ Ptk. Hatodik Könyv Kötelmi jog Második rész A szerződés általános szabályai

adnak több vagy kevesebb teret az egyes jogágakba tartozó szabályoknak”.³¹⁵ Ezek alapján két járható utat látunk (kizárva az állam nélküli magánjog teóriáját)³¹⁶

- a jogágilag vegyes megállapodások elismerését, betartva a 1.1. pontban részletezett bírói intelmeket, és elfogadva a jogviszonyok jogágilag egyre komplexebbé válásának hipotézisét;

- normatív megalapozással, egy köztes jogterület kialakítása a közigazgatási szerződés vonatkozásában, a német Verwaltungsprivatrecht³¹⁷ mintájára.

2. Magánjogi, azonban nem kötelmi jogi szerződés

A nem kötelmi jogi, azonban magánjogi szerződés egyik típusa a gazdasági társaság létesítő okirata - a részvénytársaság és az egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság kivételével - a társasági szerződés³¹⁸ (a részvénytársaság létesítő okirata az alapszabály, az egyszemélyes korlátolt felelősségű társaságé pedig az alapító okirat). A társasági szerződés többoldalú, többszemélyes jognyilatkozat:³¹⁹ az alapítók (tagok) gazdasági társaság létrehozására és működtetésére irányuló, kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozata. A társasági szerződés – a társasági jogi jogviszony sajátosságaiból eredően³²⁰ – organizációs (jogalanyt keletkeztető) és kooperációs (gazdaságszervező),³²¹ sui generis megállapodás.³²² A társasági szerződés alapvetően eltér a Ptk-ban alapmintaként szabályozott kétoldalú árucsereszerződésektől.³²³ A szerződési szabadság korlátozott mértékben érvényesül: már annak eldöntése mögött, hogy akar-e valaki gazdasági társaságot alapítani, kényszerítő körülmények húzódnak meg (pl. meghatározott gazdasági tevékenységet csak jogszabályban előírt gazdasági társasági formában lehet végezni); arra, hogy kivel és milyen társasági szerződést köt különböző feltételek betartásával (lásd a vállalkozás és társulás szabadságának korlátait) jogosult csak a jogalany; és a szerződés tartalma sem

³¹⁵ HARMATHY 1983 195.

³¹⁶ WAGNER – ZIMMERMANN 2014 4.: nichtstaatliches Privatrecht

³¹⁷ KOVÁCS – VÁRHOMOKI-MOLNÁR – SZILVÁSY– KOI – IVÁN 2017 137.; BEALE – FAUVARQUE-COSSON – RUTGERS – TALLON – VOGENAUER 2010 164.; BECK 1938 252.: „magánjogi tartalmú szerződés formájában közigazgatási jogviszony rejlik.”

³¹⁸ A társasági szerződés jellemzőinek csokorba gyűjtése DÜL – LEHOCZKI – PAPP – VERESS 2018 társasági szerződés szócikke alapján készült.

³¹⁹ KUNCZ 1946 70.

³²⁰ KRAAKMAN 2017 19.: must govern complex relationship over a long period of time, is necessarily incomplete; uo. 20.: has a network effect.

³²¹ MISKOLCZI BODNÁR 2001b 27.; SÁRKÖZY 2001 57., 65. és 69.

³²² AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 54.

³²³ A társasági szerződés ismerveinek kibontása a következő tanulmányok felhasználásával is készült: NOVOTNI 1989 65-73.; NOCHTA – KOVÁCS – NEMESSÁNYI 2004 186-191.; MISKOLCZI BODNÁR 2001b 27-37.

állapítható meg szabadon: általános és egyes gazdasági társaságokra irányadó, a Ptk. által előírt kötelező tartalmi kritériumok vannak.³²⁴ Általában a klasszikus szerződéskötési séma (ajánlat és annak elfogadása) sem érvényesül: a többszemélyes alapítás eltérő tárgyalási rendszert alakított ki.³²⁵ A társasági szerződés megkötése esetén nem a Ptk-beli főszabály (az alakszerűtlenség) érvényesül,³²⁶ hanem az okirathoz kötöttség. Az érvénytelenség vonatkozásában Ptk. Harmadik Könyve³²⁷ és a Ctv.³²⁸ a Ptk. kontraktuális érvénytelenségi előírásaitól eltérő, speciális rendelkezéseket tartalmaz e tárgykörben. A társasági szerződés alanyai nem különíthetők el kötelezett(ek)re és jogosult(ak)ra, hanem egyérendekállásúak.³²⁹ Jogaik és kötelezettségeik nem különböznek érdemben, Villányi (Fürst) László találó kifejezésével élve „körkörös jogosultság- és kötelezettség-halmazt” takar a társasági szerződés. A társasági szerződésnél nem érvényesül a szinallagma.³³⁰ nem beszélhetünk a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűségéről. A Ptk. meghatároz olyan esetköröket, amikor nem kerülhet sor a társasági szerződés módosítására pl. előtársasági létszakaszban,³³¹ tagkizárásnál.³³² A társasági szerződés módosításáról nem mindig a megállapodást aláírók, hanem a társaság legfőbb szerve határoz, míg a Ptk-beli kötelmi kontraktusokat alapvetően azok megkötői módosíthatják. A társasági szerződés módosításához nem feltétlenül kell konszenzus, pl. a gazdasági társaság cégnevének, székhelyének (telephelyeinek, fióktelepeinek), tevékenységi köreinek megváltoztatásához a társaság legfőbb szervének egyszerű szótöbbséggel hozott határozata is elégséges.³³³ A Ptk. az alanyváltozást (alanycsere, -bővülés, -csökkenés) nem tekinti a társasági szerződés módosításának, kivéve a személyegyesítő gazdasági társaságoknál (itt az új tag belépéséhez, a társasági részesedés átruházásához a társasági szerződés módosítása szükséges).³³⁴ A társasági szerződés módosításának eljárásjogi következménye is van: a változásbejegyzési eljárás.³³⁵ A társasági szerződés teljesítése kétféle – más időbeliségű és tartalmú –, a gazdasági társaság alapításához kapcsoltan a vagyoni hozzájárulás rendelkezésre bocsátása; a gazdasági társaság működése során a gazdasági rizikók

³²⁴ Ptk. 3:5. §, 3:94. §

³²⁵ 1/2002. PJE, BH 1990. 393., Győri Ítéltábla Gf. IV. 20.330/2009/5.

³²⁶ Ptk. 3:95. §

³²⁷ Ptk. 3:15. §

³²⁸ 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról (a továbbiakban: Ctv.) 69. §

³²⁹ KUNCZ 1946 70.

³³⁰ KUNCZ 1946 70.

³³¹ Ptk. 3:101. § (2) bek. b) pont

³³² Ptk. 3:108. § (5) bek.

³³³ Ptk. 3:102. § (2) bek.

³³⁴ Ptk. 3:148. §

³³⁵ Ctv. 50. §

vállalásával a kitűzött cél (az eredmény) közös (tagok általi) megvalósítása.³³⁶ A kétféle teljesítési kötelezettség megszegése jelenti a társasági szerződés megszegését.³³⁷ Ez a következőkben nyilvánul meg: a gazdasági társaság létesítésével kapcsolatban előírt vagyoni hozzájárulás késedelmes és nem teljesítése a tagsági jogviszony megszűnését vonja maga után;³³⁸ a gazdasági társaság működése során a társaság céljának elérését akadályozó, a személyes közreműködésének és a mellékszolgáltatásának tag általi hibás/késedelmes/nem teljesítése a tag kizárását, tagsági jogviszonyának megszüntetését eredményezheti. A társasági jogi jogviszony jellemzői folytán az ex tunc hatályú szerződést megszüntető jognyilatkozatok (egyoldalú: elállás, kétoldalú: felbontó szerződés) alkalmazására nincs lehetőség. A társasági szerződés megszűnése kétféle relevanciával valósulhat meg: egyrészt az egyes tag és a társaság közötti jogviszony, a tagsági jogviszony megszűnésével (pl. felmondás);³³⁹ másrészt a társaság – és vele együtt az összes tag tagsági viszonyának – megszűnésével.³⁴⁰

A Ptk. Negyedik Könyvének szerződéseit³⁴¹ is hasonlóan sajátosak: a családjog által meghatározott védendő érdekek (például a család védelme, a házastárs anyagi kismizmizésének tilalma), betöltendő funkciók, az alanyi kör, az eltérő kontraktuális tartalom (például nincs visszterhesség vélelme),³⁴² a szerződések közös szabályainak korlátozott alkalmazhatósága mind-mind a családjogi jogterület maga fejlesztette szerződéses jogviszonyait implikálja, mint a kötelmi joghoz tartozásukat.³⁴³

Egyéb, alapvetően vegyes jellegű, jogágakban két egymással ellentétes irányultságú tendencia figyelhető meg:

- saját szerződéstípus kialakítására és megalapozására törekvés (lásd agrárjogi kontraktus a jogviszony alanyai és közvetett tárgya alapul vételével);³⁴⁴
- kísérlet a Ptk-ba illesztésre (az új Ptk. kodifikációs munkálatai során az egyedi munkaszerződés vonatkozásában merült ez fel);³⁴⁵ ezen irányzatokat akkor látjuk megalapozottnak, hogyha a szerződés statikus és dinamikus jellemzőiben túlnyomórészt

³³⁶ Ptk. 3:88. § (3) bek.; KUNCZ 1946 70.

³³⁷ Erről részletesen lásd: BALÁSHÁZY 2002 3-10.

³³⁸ Ptk. 3:98. §

³³⁹ Ptk. 3:147. §

³⁴⁰ Ptk. 3:48. §, 3:137. §

³⁴¹ Ptk. 4:5. §, 4:34. §, 4:57. § (2) bek., 4:63. §, 4:78. §

³⁴² BDT 2012. 2633.

³⁴³ Erről lásd részletesen: WEISS 2000 4-13.; CSÚRI 2017 323-324.; CSÚRI 2013 24-28.; BARZÓ 2017 31-42.; BARZÓ 2010 17-37.; KÖRÖS 2006 11-17.; MOLNÁR 2018 14-18., 52-54., 86-97.

³⁴⁴ PAPP 2017 338-347.

³⁴⁵ VÉKÁS – GÁRDOS 2014a 35.; VÉKÁS 2000b 4.; PRUGBERGER 2000 19-26.; PRUGBERGER 2007 91-99.; KENDERES 2015 71-85.; SZALMA 2014a 373-378.; KISS 2000 3-17.; LEHOCZKYNÉ KOLLONAY 2007 53-66.

eltérést (nemcsak egy-két kritériumban), illetve egyezőséget mutatnak a Ptk. Hatodik Könyvében szabályozott egyes szerződésekhez képest.

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 6) kérdés] szerint a kúriai bírák közül nem kötelmi jogi szerződésnek tekinti 3 a társasági szerződést, 3 a házassági vagyoni szerződést, 5 a házassági szerződést, 4 az öröklési szerződést, 1 a halál esetre szóló ajándékozást és rendelkezést várt örökségről, 1 pedig nem válaszolt erre a kérdésre; egyértelműen leszűrhető, hogy a Ptk. Hatodik Könyvében nem található kontraktusok a kúriai, polgári ügyszakos bírák szerint nem kötelmi jogi jogviszonyt szabályoznak, viszont a szűkszavú válaszokból nem derült ki, hogy ezt a kategorizálást alkalmazzák-e.

3. Kötelmi jogi nevesített megállapodások³⁴⁶

3.1. Tipikus szerződések

A Ptk. Hatodik Könyv Harmadik Rész tartalmazza a nevesített tipikus kontraktusokat. Az egyes szerződéstípusok közös magjuk szerint,³⁴⁷ a szerződés közvetlen tárgya: a megállapodás alapján kifejtendő magatartások szempontjából vannak csoportosítva³⁴⁸ (szerződéscsoportok jellegadó körülmény alapján);³⁴⁹ úgy, mint: tulajdonátruházó, vállalkozási típusú, megbízási típusú, használati, letéti, forgalmazási és jogbérleti, hitel- és számla-, biztosítéki, biztosítási, tartási és életjáradéki, valamint polgári jogi társasági szerződések. Kétségtelenül igaza van Nochta Tibornak abban, hogy „a kódex ... a polgári jog szerteágazó normaanyagának határait is kicövekei, a magánjogi rendszer tengelye, amely igazodási mércéje az autonóm és egyenjogú jogalanyok vagyoni és személyi viszonyai szabályozásának, de ezzel együtt a judikatúra számára is fontos mankóul szolgál.”³⁵⁰ Úgy véljük, hogy a szerződéscsoportosítás (alap-/főtípus, altípusok/alfajták) az első négy kategória esetében cizelláltan sikerült a jogalkotónak, a többinél vagy maga a szerződés neve a csoportképző ismérv, vagy nem sikerült közös nevet találni (például a forgalmazási és jogbérleti, vagy a tartási és életjáradéki kontraktusok vonatkozásában) azért, mert a letéti szerződésre vonatkozó rendelkezésektől kezdődően elszakad a jogalkotó a csoportképző értelemben használandó szerződés közvetlen tárgya klasszifikáló szerepétől.

³⁴⁶ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 37-39.

³⁴⁷ VÉKÁS 2008a 866.

³⁴⁸ VÉKÁS 2013 679.; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1695.

³⁴⁹ OSZTOVITS 2014b 503.

³⁵⁰ NOCHTA 2009 412.

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 7) kérdés] szerint a kúriai bírák közül 2 csak a Ptk-beli szerződéseket, 1 a névvel rendelkező kontraktusokat, 4 a jogszabályban névvel szerepeltetett megállapodásokat tekinti nevesítettnek; a többség nem korlátozza a Ptk-ban szabályozott szerződésekre a nevesített szerződések kategóriáját és normatív háttért igényel az ilyen való minősítéshez.

3.2. Atipikus szerződések³⁵¹

A XX. század végén Magyarországon jelentkező gazdasági és joggyakorlati változások hívták életre az atipikus – a Polgári Törvénykönyvben nevesített kontraktusoktól eltérő – szerződések csoportját (gyűjtőkategória). Ezekre a szerződéses jogviszonyokra jellemző, hogy:

- az atipikus megállapodásoknak általában nincs magyar elnevezésük, hanem idegen eredetű nevük van (pl.: lízingszerződés, franchise-szerződés, koncessziós szerződés, szindikátusi szerződés, licencszerződés, merchandising szerződés, faktoring-szerződés), vagy bonyolult, a jogviszony lényegét nem a legprecízebben kifejező megjelölések (pl.: konzorciós szerződés, mint a fogyasztói csoportban való részvételre irányuló megállapodás; timesharing-szerződés, mint a szállások időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződés) alatt kerültek szabályozásra;

- a Polgári Törvénykönyv „Egyes szerződések” része (Hatodik Könyv, Harmadik Rész) nem rendelkezik az atipikus kontraktusokról, ezek nem sorolhatóak az itt nevesített szerződéstípusokba, vagy a Ptk. néhány atipikus szerződés egy alfajának/változatának részleges szabályozását tartalmazza (lásd: jogbérleti szerződés, faktoringszerződés, pénzügyi lízingszerződés);³⁵²

- a Ptk. 6:1. § (3) bekezdése és 6:59. §-a alapján, a típuszabadság³⁵³ értelmében – a jogszabályba ütközés tilalmának betartásával – ezen megállapodások tetszőleges tartalommal köthetőek, és a szerződések általános szabályai (Ptk. Hatodik Könyv Második Rész) rájuk is irányadóak;³⁵⁴

- az atipikus szerződések szabályainak kialakulásánál és kialakításánál fontos szerepük volt a külföldi gyakorlati és jogalkotási mintáknak, valamint a hazai szokásoknak (pl.: a timesharing-szerződés üdülősövetkezeti formára épülő konstrukciója): egy évtized vagy

³⁵¹ Az általunk kidolgozott csoportjellemzőket átvette: CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRÖ – ZOVÁNYI 2017 93-94.

³⁵² „A Ptk. kereskedelmi jogi alapállását jelzik az új szerződéstípusok.” VÉKÁS – GÁRDOS 2014a 35.

³⁵³ Erről részletesen lásd: TÖRÖK 2013 14-27.; SZALMA 2014b 458.

³⁵⁴ Pécsi Ítéltábla Pf. III. 20.272/2010/4.

akár néhány év alatt az így kialakult jogi konstrukciók letisztultak és jogi szabályozást nyertek;

- e megállapodások kapcsán az európai jogfejlődésben jogközelítési, jogegységesítési törekvések figyelhetők meg, melyek eredményei az európai uniós jogharmonizáció által a magyar szabályozásban is tükröződnek;
- az atipikus szerződések számottevő közvetlen közjogi hatásnak: közjogi jogi normák általi érintettségnek vannak kitéve;
- az atipikus szerződések kereskedelmi ügyletnek³⁵⁵ minősülnek;
- a szindikátusi és a franchise-szerződés kivételével az atipikus szerződések törvényi (pl.: koncessziós szerződés, egészségügyi kezelési szerződés, az elektronikus kereskedelmi szolgáltatással kapcsolatos szerződések), kormányrendeleti (pl.: üzleten kívüli kereskedés, távollévők között kötött szerződések, timesharing-szerződés, konzorciós szerződés) szinten vagy implementált nemzetközi egyezmények (pl.: a faktoring és a lízing esetén) révén kodifikálva lettek, a licenciaszerződés, a merchandising szerződés és a PPP-szerződés pedig sporadikusan jelenik meg néhány jogszabályban;
- bár az atipikus kontraktusok egy részénél (szindikátusi szerződés, franchise-szerződés, operatív lízingszerződés) nincs alakszerűségi előírás, másik részüket (timesharing-szerződés, koncessziós szerződés, PPP-szerződés, faktoring-szerződés, pénzügyi lízingszerződés) pedig – jogszabályi rendelkezésnek megfelelően – írásba kell foglalni, a gyakorlat következetesen az írásbeliség mellett „tör lándzsát”: nem feltétlenül érvényességi kellékként, inkább biztonsági, bizonyíthatósági szerepe miatt;
- a részletes és pontos írásbeli megfogalmazásra törekvés vonja magával az általános szerződési feltételek alkalmazását³⁵⁶ és a blankettaszerződések használatát (például a licencia-, lízing-, faktoring- és franchise-szerződéseknel);
- az atipikus szerződések egyik pólusán – szerződő félként – általában egy vállalkozás³⁵⁷ jelenik meg, de a forgalmi élet kiterjedtebbé és komplexebbé válásával a szerződéses jogviszony mindkét alanya is lehet vállalkozás (pl.: távollévők között kötött szerződésnél, faktoring-szerződésnél, franchise-szerződésnél);

³⁵⁵ LAMM – PESCHKA 2000 332.: „olyan, a gazdasági élet résztvevői, szereplői között létrejövő viszonytípus, amely a gazdasági fejlődés, a forgalmi élet gyors átalakulása miatt állandóan változik, bővül”; „ha a jogügyletben valamelyik fél szakértelem, szaktudás, hasonló jellegű ügyletek lebonyolítására vonatkozó ismeretek birtokában vesz részt, az ilyen féllel szemben támasztott magasabb követelmények, fokozottabb elvárások kifejezéseként ezek az ügyletek is kereskedelmi”; ZSÖGÖD 1901 6-10.

³⁵⁶ Erről részletesen lásd: LESZKOVEN 2014 3-9.

³⁵⁷ Ptk. 8:1. § (1) bek. 4. pont

- az atipikus megállapodások hosszabb távú piaci kapcsolatokat szabályoznak, így általában tartós jogviszonyra irányulnak (nem generális kivétel a távollévők között kötött szerződés és az üzleten kívüli kereskedés sem).³⁵⁸

A csoportismérvek alapján jelenleg Magyarországon a szindikátusi szerződést, a PPP-szerződést, a távollévők között kötött szerződést, az elektronikus kereskedelmi szolgáltatással összefüggő szerződést, az üzlethelyiségen kívül kötött szerződéseket, a timesharing-szerződést, a konzorciós szerződést, a koncessziós szerződést, a licenciaszerződést, a franchise-szerződést, a merchandising szerződést, a lízingszerződést, a faktoring-szerződést és az egészségügyi kezelési szerződést soroljuk az atipikusok közé. Az atipikus szerződések csoportja nem lezárt, hanem egyre terebélyesedő kategória: ezt a tendenciát jól szemlélteti az, hogy egy néhány éves megszilárdulási és meggyökeredési folyamat után az atipikus szerződések közé tartozik már az egészségügyi kezelési szerződés (treatment contract, Behandlungsvertrag) és a merchandising-szerződés is.³⁵⁹

4. Kötelmi jogi nevesítetlen megállapodások³⁶⁰

4.1. Vegyes szerződés

A modern szerződések egy részének minősítésére vonatkozóan dolgozták ki a „vegyes szerződés” (contractus mixtus) kategóriát:³⁶¹ tipikusokból álló, többtípusú szerződések,³⁶² amelyek több szerződésfajta jellemzőit magukon viselik³⁶³ és az intézményesült szerződési típusok jellegzetes szolgáltatásai közül több összekapcsolását jelentik a hagyományostól eltérő módon.³⁶⁴ Ebbe az osztályba azon megállapodások tartoznak, melyek több nevesített szerződés szolgáltatását többféleképpen foglalják magukba.³⁶⁵

- vagy típusegyesítő szerződésről van szó (pl.: ajándékozással vegyes adásvétel, ajándékozással és tartással vegyes adásvétel,³⁶⁶ adásvétellel vegyes csere³⁶⁷), ahol más

³⁵⁸ Lásd még: SÁNDOR 2011 192-193.

³⁵⁹ Erről részletesen lásd: JENOVAI – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2011 241-266., 314-340.; A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 586. §-hoz fűzött indokolása a társult perlési szerződést atipikusként és olyanként rögzíti, amely a Pp. közzogi természetű eljárási szabályaihoz szorosan kapcsolódik: új tartalmú kategóriaalkotás nem anyagi jogi jogszabályhoz kapcsoltn?

³⁶⁰ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 39-40.

³⁶¹ SZLADITS 1933 174.; EÖRSI 1984 6-8.; NOVOTNI 1977 90.; VÉKÁS 1977 90.; VÉKÁS 1975 704.; SCHULZE – ZOLL 2018 69-75.; DCFR Art. II.-1.107

³⁶² SZLADITS 1935 175.

³⁶³ EÖRSI – VILÁGHY 1965 8.

³⁶⁴ VILLÁNYI 1942 2.

³⁶⁵ Fővárosi Ítéltábla 17. Pf. 20.615/2010/3.

³⁶⁶ BH 1997. 480.

³⁶⁷ Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság K. 27.456/2015/11.

szerveződések elemei vegyülnek, azaz nem állapítható meg, nem bontható szét, hogy melyik rendelkezés melyik szerveződésből eredeztethető;

- vagy típuskombinációs szerveződésről beszélünk (pl.: színházi szerveződés, fuvarozással és vállalkozással vegyes letéti szerveződés³⁶⁸), ahol más szerveződések ismervei nem vegyülnek egymással, hanem szétválaszthatóan, azonosíthatóan keverednek egy új szerveződésben;
- vagy teljesen sajátos szolgáltatásra irányul a szerveződés (pl.: a közös képviselői tevékenység ellátására kötendő megállapodás, bérmunkaszerveződés³⁶⁹), de más jellemzőiben nem nyújt specialitást, nem tér el a Ptk-beli szerveződésektől.

Az atipikus szerveződések – aggálymentesen – nem sorolhatók be a vegyes szerveződések egyik alfajába sem: az atipikus szerveződések önálló, sui generis megállapodás-csoportot alkotnak, mivel vagy a vegyes szerveződések valamennyi típusát magukba olvasztják, vagy egyiket sem; tehát a vegyes szerveződések és az atipikus szerveződések nem azonos kategóriák: az atipikus csoport több (vegyes típusfajták ötvözése) és más (ugyanakkor e fajtákba való besorolhatatlanság), egy új szerveződési minőség.³⁷⁰ Leszkoven László szerint az atipikus szerveződések közös jellemvonása az önállóság, a specializáció, a „különtség” a megállapodás valamelyik ismerve kapcsán, a nem megszokott szerveződési érdekek kielégítése.³⁷¹

A közzétett bírósági ítéletek kisebb része különíti el világosan egymástól a vegyes (több szerveződéstípus elemeit vegyítők) és az atipikus (sajátos elemei folytán típusba nem sorolható) megállapodásokat,³⁷² a többség a vegyes és atipikus szerveződési kategóriákat azonosnak tekinti;³⁷³ különösen igaz ez a sajátos szolgáltatásra irányuló vegyes szerveződések vonatkozásában.³⁷⁴

³⁶⁸ Budapest Környéki Törvényszék G.40.147/2010/38.

³⁶⁹ BDT 2018. 3866.

³⁷⁰ Álláspontunkat átvette: CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRÖ – ZOVÁNYI 2017 94.

³⁷¹ LESZKOVEN László *Nevesítés? Tipizálás? Atipikus gondolatok az új Polgári Törvénykönyv kapcsán* című 2013. 12. 05-én, Szegeden, az „Atipikus szerveződések” hallgatói fórumon elhangzott előadása.

³⁷² Fővárosi Törvényszék P. 21.086/2016/14.; Szegedi Ítéletábla Pf. 21.072/2015/4.; Szegedi Törvényszék P. 20.005/2015/11.; Szegedi Törvényszék P. 20.047/2015/13.

³⁷³ BH 2018. 77.; Kúria Pfv. 20.523/2016/5.: adásvétellel vegyes vállalkozás atipikus jogviszony; Fővárosi Ítéletábla Gf. 40.403/2016/10.: bérleti szerveződéshez kapcsolódó engedményezés atipikus szerveződési jogviszony; Fővárosi Ítéletábla Pf. 20.969/2016/6.: adásvétellel vegyes bérlet atipikus szerveződés; Pécsi Törvényszék G. 20.657/2015/7.: vállalkozás vegyes bérleti szerveződés atipikus szerveződés

³⁷⁴ BH 2018. 77.: a kölcsönszerveződés opcióval biztosítása atipikus szerveződés, hasonló konstrukció; Fővárosi Ítéletábla Pf. 20.360/2017/4.: használati jogot alapító szerveződés atipikus szerveződés; Kúria Pfv. 20.559/2016/4.: közös jogkezelőktől befolyó összegek felhasználására kötött együttműködési megállapodás atipikus szerveződés; Kúria Pfv. 21.546/2016/5.: üzemanyagtöltő-állomás létesítésére kötött megállapodás atipikus szerveződés; Kúria Pfv. 20.368/2016/7.: Fővárosi Ítéletábla Pf. 21.240/2016/6.: megbízáshoz közel álló atipikus szerveződés; Fővárosi Ítéletábla Pf. 20.069/2016/7.: kozmetikai kezelés atipikus szerveződés; Kúria Pfv. 21.574/2015/4.: konzignációs raktár megállapodás atipikus szerveződés; BDT 2015. 3266.: közforgalmú kikötő használatára létrejött egyedi megállapodás atipikus szerveződés; Egri Törvényszék 4. G. 20.067/2015/26.: ráépítési megállapodás atipikus szerveződés; BH 2014. 109.: szállítási és adásvételi elemeket tartalmazó

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 9) kérdés] szerint a kúriai bírák közül 3 a tartalmában vegyes szerződéseket, 1 az atipikus szerződéseket, 3 mindent (atipikus, tartalmában és jogágilag vegyes szerződéseket is) ért a vegyes szerződések kifejezés alatt; az eddigiekhez hasonlóan a szerződési kategorizálás terén nem észlelhető egységes bírói koncepció.

4.2. *De facto innominát szerződés*³⁷⁵

A de facto innominát kontraktusok³⁷⁶ általában „Megállapodás” cím alatt jelennek meg, nem tartós jogviszonyt szabályoznak (prompt jellegűek),³⁷⁷ hanem egyszeri (nem rendszeresen felmerülő) speciális jogügyletet takarnak. Az atipikus szerződésektől eltérően nincs elnevezésük, nem olyan elterjedtek, hanem egyedi, kivételes kontraktusok, normatív szabályozás nélkül.³⁷⁸ A Ptk. szerződésekre vonatkozó közös szabályainak alkalmazásával rendezhetőek az innominát szerződésekből fakadó jogok és kötelezettségek (lásd példaként egy szolgálatomhoz közel álló, de haszonkölcsönnek nem minősíthető megállapodás kapcsán,³⁷⁹ vagy a kezességnek nem minősülő sajátos kötelezettségvállalás³⁸⁰).

Fuglinszky Ádám és Tókey Balázs az innominát szerződések alatt egyik nevesített szerződéstípusba sem sorolható szolgáltatási tárgyval rendelkező megállapodásokat értik (anélkül, hogy több nevesített szerződéstípus kombinációi lennének);³⁸¹ e megközelítéssel az általuk minősített vegyes szerződésektől elkülönítik ezt a kategóriát, azonban az ő beosztásuk szerinti atipikus kontraktusoktól már nem (lásd fentebb IV. pont).

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 10) kérdés] szerint a kúriai bírák közül 1 a név nélküli, először felmerülő szerződéseket veszi tekintetbe de facto innominátként, 4 csak a név nélkülieket (melyek egyediek és speciálisak), 2 nem válaszolt a kérdésre; a de facto innominát szerződések körülírásánál a bírói vélemények megegyeznek a miénkkel.

---

bizományi jellegű szerződés; Szentendrei Járásbíróság P. 21.400/2014/18.: időskorú ápolás-gondozása atipikus szerződés; Pécsi Ítéletábla Gf. IV. 30.301/2012/20.: közforgalmi kikötő használatára létrejött egyedi megállapodás; Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma 17. G. 40.229/2009/68.: üzemeltetési szerződés atipikus szerződés

³⁷⁵ Tipizálásunkat átvette: CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRŐ – ZOVÁNYI 2017 94.

³⁷⁶ PÓLAY 1988 200.: „A nem eredeti római terminológiával innominát reálkontraktusoknak nevezett szerződések a jusztiniánuszi általánosításoknak köszönhetik létüket, midőn a kodifikáció megállapítja, hogy idetartozik minden szerződés, amelynek tárgya 'do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias'.”

³⁷⁷ FÉZER 2017 94.

³⁷⁸ SZUDOCZKY 2000 125.; NIZSALOVSKY 1949b 225-226.

³⁷⁹ Legfelsőbb Bíróság Pfv. I/A. 20.446/2001.

³⁸⁰ ÍH 2014. 142.; BH 1992. 239.

³⁸¹ FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 38.

5. Szerződési „turmixok”, avagy összemósódó kontúrokat eredményező II. dimenzió

5.1. A szerződések területén jogági „keveredés” is megfigyelhető: napjainkra számos vegyes jogági megállapodás alakult ki, például a közbeszerzési, a közszolgáltatási és a támogatási szerződések.³⁸² Ezekben az esetekben nem a szerződés közvetlen tárgya (a szolgáltatás) szerint minősíthetők a kontraktusok vegyesnek, hanem aszerint, hogy több jogági jogi normái alkalmazandóak rájuk, amelyek a szerződés teljes dinamikáját és alapvető tartalmi elemeit meghatározzák: speciális közjogi reguláció vonatkozik rájuk a szerződéskötéstől a szerződés megszűnésig terjedően, párhuzamosan a Ptk. közös szerződési előírásaival, amelyek szubszidiárius jelleggel irányadóak.

Ebből kiindulva és az A/V/1.4. pontban kifejtettek alapján a közbeszerzési szerződés (az Európai Unió által harmonizált beszerzési rendszer kontraktuális kerete) a közjog és a magánjog mezsgyéjén elhelyezkedő, közjogi jellegzetességeket magán viselő, azonban alapvetően magánjogi dominanciájú megállapodás. A közbeszerzési szerződés jogági besorolása napjainkban sem egyértelmű: magánjogi,³⁸³ vegyes³⁸⁴ és közigazgatási jogi szerződési³⁸⁵ felfogások³⁸⁶ is megjelentek a jogi szakirodalomban. A közszolgáltatási szerződés keretében két alfaj jelenik meg:³⁸⁷ az egyik variációban a közszolgáltatást a közfeladat címzettje más szervezeten keresztül látja el (a közfeladat címzettje a megrendelő és a szervezet a szolgáltatásra, ellátásra kötelezett),³⁸⁸ a másik esetben a közfeladat ellátója köt közszolgáltatási szerződést a fogyasztóval.³⁸⁹ A közszolgáltatási jogviszony szerződési jellegének vizsgálata is megtörtént,³⁹⁰ és rögzítésre került, hogy a szerződési lét szakaszai külön jogszabályok kógens rendelkezéseiben nyernek szabályozást.³⁹¹ A támogatási

³⁸² PAPP 2012a 12-14.; PAPP 2012b 3-6.

³⁸³ JUHÁSZ 2014 20-24., 182-189.; JUHÁSZ 2009 521-549.; JUHÁSZ 2012; AUER 2018 3-4.

³⁸⁴ BERÉNYI 1998 322.; CSER-PALKOVICS <http://ptk2013.hu/szakcikkek/cser-palkovics-tamas-a-kbt-es-az-uj-ptk-viszonyrendszere/4502> (2015. 06. 01.); JUHÁSZ 2015 473-529.

³⁸⁵ HARMATHY 1983; MOLNÁR 2010 36-42.; ÁDÁM 2004 5-17.; PETRIK 2005b 3-8. A problémakör kapcsán lásd még: SZAMEL 1984 522-541; BENCsik 2009 191-198.; HORVÁTH M. 2005 142-147.; MOLNÁR – TABLER 2000 597-610.; OLAJOS 2011 503-514.; BOROS - TÁTRAI 2011 379-380.

³⁸⁶ Összefoglalóan lásd: JUHÁSZ 2014 187-188.

³⁸⁷ AUER 2015 530-549.

³⁸⁸ 109/2009. (XI. 18.) AB határozat, Kúria Köm. 5.053/2012/4. számú határozat. Horváth M. Tamás ezt a fajtát tekinti a közszolgáltatási szerződés fő fajtájának. Vö.: HORVÁTH M. 2011 42.; BDT 2017. 3695.

³⁸⁹ Ptk. 6:256. §

³⁹⁰ Makó Péter véleménye szerint Vitányi György az első hazai szerző, aki a közszolgáltatásokra polgári jogi megközelítést alkalmazott, lásd: VITÁNYI 1941 348-355. In MAKÓ 2006 359-401.; VÖRÖS 1972 137-170.; HARMATHY 1983

³⁹¹ KEMENES 2014b 1800.; BARTAL 2014 116-117.

szerződés³⁹² a legáltalánosabb értelemben nem más, mint minden pályázattal elérhető forrás felhasználására vonatkozó megállapodás.³⁹³ A támogatási szerződés kapcsán a vonatkozó jogszabályok egy része a megállapodást: nem hatósági szerződésnek,³⁹⁴ hanem magánjogi,³⁹⁵ vagy polgári jogi³⁹⁶ szerződésnek minősíti, míg a jogi normák másik része a szerződési mivolt meghatározásán kívül annak jellegét nem tisztázza,³⁹⁷ a támogatási szerződés vegyes jogági kontraktus (kétfedelű szerződés),³⁹⁸ mivel polgári jogi³⁹⁹ és közigazgatási (pénzügyi) jogi elemeket tartalmazó megállapodás.⁴⁰⁰

A fentiek alátámasztják álláspontunkat és szerződéstipizálásunkat annyiban, hogy

- amíg a közigazgatási szerződés kategóriájának dogmatikai megalapozottságú kidolgozása nem történik meg (lásd A/V/1. pont), addig bármely szerződés ilyenként való minősítése kérdéses marad; valamint

- amíg az említett szerződések egzisztálását, részletes követelményeit a közjogi szabályozás uralja, és a Ptk. csak kiegészítő szerepet tölt be ebben a tekintetben, addig kizárólagos magánjogi jellegük sem állapítható meg. Mindhárom kontraktusnál a mellérendeltségen alapuló megállapodás komplex közfeladat ellátására és biztosítására köttetik, és ezáltal a szerződés tartalma más jogág közvetlen hatásának is ki van téve, emiatt vegyes jogági értelmezési keret kívánatik.

5.2. Megjelentek az atipikus és a vegyes szerződések közötti éles határvonalat „elmosó”, relativizáló ún. ál-atipikus szerződések.⁴⁰¹ Az „ál-atipikus” szerződések közé olyan kontraktusok sorolandók, amik a megállapodások elnevezése és tartalmának megfogalmazása alapján azt a látszatot keltik, mintha az atipikus szerződés néhány csoportismérvének megfelelne (például az idegen eredetű név; színleg a Ptk. nevesített szerződesei közé nem tartoznak; a külföldi gyakorlat szerepe magyarországi meghonosodásukban; a szerződések közös szabályainak alkalmazhatósága; főként vállalkozások közötti tartós jogviszony kialakítására köttetnek); valójában pedig vagy

³⁹² PAPP 2015b 550-561.

³⁹³ KOVÁCS – NÉMETH 2013 337.; Kúria Kfv. IV.35.171/2016.; Szegedi Törvényszék 7.G.40.288/2011/127.

³⁹⁴ 368/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet 73. § (1) bek.

³⁹⁵ 4/2011. (I. 28.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 27. pont

³⁹⁶ 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről 3. § 54. pont; 23/2012. (IV. 26.) BM rend. 2. § h) pont

³⁹⁷ 119/2004. (IV. 29.) Kormányrendelet 2. § 16. pont; 150/2005. (VII. 29.) Kormányrendelet 2. § 17. pont

³⁹⁸ KOVÁCS – NÉMETH 2013 350.

³⁹⁹ A bírói gyakorlatban már az a kitétel is megjelent, hogy „a támogatási szerződés egy atipikus polgári jogi szerződés.” Győri Ítéltábla Pf. 20.037/2017/10.; Kúria Pfv. 20.893/2016/4.; Székesfehérvári Törvényszék P. 20.765/2015/48.; Fővárosi Törvényszék G. 41.540/2015/7.

⁴⁰⁰ BH 2018. 144.; BH 2018. 116.; BH 2016. 310.; Fővárosi Törvényszék Gf. 75.271/2015/5.; Szegedi Ítéltábla 12. Gf. I. 30. 109/2009.; LB Gfv. IX. 30. 265/2009/4.

⁴⁰¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 59-73.

vegyes szerződésnek minősíthetők, vagy valamelyik nevesített szerződésnek feleltethetők meg, úgy mint a dealeri, az outsourcing-, a befektetési és a disztribútori szerződések.

A dealeri⁴⁰² szerződés tartalma egyrészt megegyezhet a disztribútori szerződés lényegi sajátosságával: márkakereskedői,⁴⁰³ és kiskereskedelmi⁴⁰⁴ tevékenységre, valamint viszonteladás végzésére⁴⁰⁵ is irányulhat. Másrészt a dealeri szerződést köthetik egyszerre bizományosi/ügynöki/közvetítői és értékesítési tartalmú jogviszonyra is.⁴⁰⁶ Harmadrészt előfordul az is, hogy a dealer a gyártótól megvásárolja a terméket, és erre szállítási szerződést köt a fogyasztóval.⁴⁰⁷ Ezek szerint a dealeri szerződés vagy adásvételi szerződéseket, vagy bizományosi, illetve önálló kereskedelmi ügynöki szerződéssel vegyes adásvételt (melybe még esetlegesen letéti elemek is kombinálódhatnak), vagy adásvétellel vegyes halasztott adásvételt (szállítást) takar.

Az outsourcing-szerződés létesítésére akkor kerül sor, ha egy gazdálkodó szervezet egy szolgáltatás (tevékenységi terület) egészét vagy nagy részét⁴⁰⁸ egy tulajdonosi és vezetési szempontból is független külső vállalkozóra⁴⁰⁹ bizza az esetlegesen meglévő belső kapacitásai lebontása mellett.⁴¹⁰ A kiszervezés oka a költség- és munkatehercsökkentés,⁴¹¹ célja a működés hatékonyságának növelése, a főtevékenységre koncentráció és a magasabb kiszolgálási szint elérése lehet. Az outsourcing-szerződés köthető feldolgozás-kihelyezésre, alkalmazásslolgáltatásra, alkalmazásmenedzsmentre, rendszer-infrastruktúra kihelyezésre, infrastruktúra-kihelyezésre, rendszerkihelyezésre, üzletfolyamat-kihelyezésre, üzleti stratégiai kihelyezésre etc.⁴¹² Az outsourcing fajtáit tekintve intra-group (csoporton belüli kiszervezés, leányvállalatnak), simple (a külső szereplő szolgáltatásnyújtása), transfer (eszközök, vagyontárgyak és munkavállalók átkerülnek a szolgáltatásnyújtóhoz) és joint venture (közös vállalkozás alakítása) lehet.⁴¹³ Véleményünk szerint az outsourcing-szerződés egy megbízással vegyes vállalkozási szerződésnek minősíthető: az egyik oldalon

⁴⁰² A szót fordítják kereskedőnek, ügynöknek és bizományosnak is.

⁴⁰³ Az Európai Elsőfokú Bíróság ítélete a Fiatagri UK Ltd és New Holland Ford Ltd vs Európai Közösségek Bizottsága ügyében (T-34/92.); az Európai Elsőfokú Bíróság ítélete a John Deere Ltd vs Európai Közösségek Bizottsága ügyében (T-35/92.); 23/2011. VJ; 51/2005. VJ; 292/1996. VJ; 24/1995. VJ

⁴⁰⁴ Legfelsőbb Bíróság Gfv. X. 30.295/2010/6.; 43/2011. VJ

⁴⁰⁵ 26/2006. VJ; 2/2003. VJ

⁴⁰⁶ Fővárosi Törvényszék P.23362/2012/25.; 5/2004. VJ

⁴⁰⁷ 1998/150. Adózási kérdés

⁴⁰⁸ C-119/2.

⁴⁰⁹ Meghatározott piacon való kiszervezés feltételeivel (kiszervezett tevékenység jellege és terjedelme, ellenőrzés, etc.) kapcsolatban lásd: C-500/11.

⁴¹⁰ SZIEBIG 2006

⁴¹¹ Az outsourcing megjelenhet a szellemi tulajdon területén is, lásd: 1666/2013. (IX. 23.) Kormányhatározat 4.1.3.3.

⁴¹² 87/2006. VJ; 176/2005. VJ; 40/2005. VJ; 15/2003. VJ; 98/2002. VJ; 167/2001. VJ

⁴¹³ VÁCZI 2011 59-60.

az utasítási és ellenőrzési jog, a másik oldalon a gondos eljárásra törekvés a rábízott ügy ellátása során hordozza a megbízási elemet, a vállalkozási jelleg pedig a szolgáltatásnyújtásban⁴¹⁴ (a munkával elérhető más eredmény létrehozásában) lelhető fel. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az outsourcing nemcsak kötelmi jogi, hanem társasági jogi eszközökkel is megvalósítható: a feladatellátás független vállalkozásra bízása elérhető például a szerződő felek által közösen alapított társaság révén, szétválással és konszernjogi megoldással (vállalatcsoporton belüli munkamegosztással) is. Az outsourcing-szerződésnek – lehetséges összefonódásként – versenyjogi vonatkozásai is lehetnek.⁴¹⁵

A befektetési szerződések hátterében mindig meghatározott gazdasági cél húzódik meg: megtakarításra, többletbevételre, vagy haszonszerzésre törekvés; azonban a szerződő felek gazdasági szándéka a legkülönbözőbb típusú szerződésekkel érhető el,⁴¹⁶ és jogi szempontból annak van jelentősége, hogy azt milyen jogi formában, milyen nevesített szerződés keretében bonyolítják.⁴¹⁷ Egyetértünk Harsányi Gyöngyivel abban,⁴¹⁸ hogy különbséget kell tennünk a szerződések között a tekintetben, hogy a befektetési célú műveletet⁴¹⁹ a befektető személyesen végzi-e, vagy e műveletek lebonyolítását szakosodott vállalkozással végezteti-e.⁴²⁰ Amennyiben „személyes befektetésre” kerül sor,⁴²¹ akkor „befektetési célú” szerződésről – mint nevesített, önálló (sui generis) szerződéstípusról – jogi értelemben nem beszélhetünk: a gazdasági szándék létező szerződéstípusokban realizálódik, úgy, mint kölcsönszerződésben⁴²²/betéti szerződésben/értékpapír ügyletekben /tőzsdei ügyletekben/(ingatlan, nemesfém, műkincs) adásvételi szerződésben/biztosítási szerződésben⁴²³/társasági részesedésszerzésben etc.⁴²⁴ Ha a megállapodásnak specializálódott vállalkozás által nyújtott befektetési szolgáltatás a közvetlen tárgya, akkor álláspontunk szerint egy típuskombinációs vegyes szerződésről van szó: megbízási⁴²⁵ (utasítás, ellenőrzés, gondos eljárás, portfóliókezelés,⁴²⁶ számlavezetés⁴²⁷), bizományosi/önálló kereskedelmi ügynöki – ezen belül is árutőzsdei, értékpapír

⁴¹⁴ Kúria Pfv. VI. 22.025/2012/12.; Fővárosi Ítéltábla 14. Gf. 40.786/2013/5.

⁴¹⁵ Erről részletesen lásd: VÁCZI 2011 60-62.

⁴¹⁶ 8/2014. (III. 20.) AB határozat; BH 2007. 17.

⁴¹⁷ Kúria Gfv. 30.166/2013/6.; BDT 2001. 398.

⁴¹⁸ HARSÁNYI 1997 3-6.

⁴¹⁹ Ehhez lásd még: GLAVANITS 2012 181-182.

⁴²⁰ Erről részletesen lásd: HARSÁNYI 2013 108-154., 250-254.

⁴²¹ Például befektetési alapokba, erről részletesen lásd: BAKOS-KOVÁCS 2015 13-44.

⁴²² Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 31.P.20.779/2010/7.; Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.104/2013/4.

⁴²³ 43/E/2007. AB határozat; BH 2014. 287.; 102/2013. VJ

⁴²⁴ Szegedi Ítéltábla Pf. I. 20.057/2005.

⁴²⁵ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.869/2011/4.; Fővárosi Törvényszék 14.G.41.404/2011/30.; Kaposvári Törvényszék 2.Pf.20.600/2012/3.; Ehhez lásd: HARSÁNYI 2015b 234-250.

⁴²⁶ Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.280/2011/5.; Kúria Pfv.III.21.797/2012/7.

⁴²⁷ Fővárosi Ítéltábla Pf.20.037/2012/6.; BH 2014. 21.

befektetési,⁴²⁸ ingatlanközvetítő, lakástakarékpénztári és biztosítási ügynök jöhet szóba – (ügyletközvetítés/-kötés) és letéti⁴²⁹ (átadott pénz/értékpapír megőrzése) jelleg jelenik meg benne.

A disztribútori⁴³⁰ szerződés jellege kapcsán a bírói gyakorlatban bizományi, ügynöki/közvetítői, kereskedelmi képviseleti, adásvételi, szállítási, megbízási és vállalkozási elemek merültek fel.⁴³¹ A joggyakorlat által kialakított fogalom⁴³² szerint a disztribútor olyan viszonteladó, aki/amely a neki nyújtott árengedmény (rabatt) fejében, a saját nevében és saját számlájára (javára)⁴³³ megvett terméket forgalmazza (többnyire saját lerakatából) tartós jogviszonyt létrehozó, egy meghatározott területen (földrajzi értelemben, vagy áru, illetve felhasználó tekintetében) realizálódó keretszerződés⁴³⁴ alapján.⁴³⁵ A disztribútor továbbértékesítési/forgalmazási tevékenységét saját kockázatára végzi.⁴³⁶ E meghatározás szerint a disztribútori szerződés olyan adásvételi láncolatot takar,⁴³⁷ amelyben szállítási (mind a gyártó, mind a disztribútor oldaláról) és megbízási (főként a forgalmazás szervezésével kapcsolatban)⁴³⁸ összetevők is megjelenhetnek. Ügynöki/közvetítői elemek egyáltalán nem, vállalkozásiak pedig esetlegesen merülhetnek fel benne. A bizományi jelleg a Szegedi Ítéltábla döntése alapján szintén nem releváns: a külföldi gyártó és a belföldi forgalmazó között nem bizományi szerződés jön létre, ha a forgalmazó a terméket adásvételi szerződéssel megvásárolja, majd a saját tulajdonú készletként nyilvántartott árucikket további viszonteladónak/felhasználónak továbbértékesíti és kereskedelmi ügyleteinek a hasznát az alkalmazott árrés fedezi;⁴³⁹ egy

⁴²⁸ Fővárosi Bíróság P.24.115/2010/13.; Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.257/2010/8.; BÁRDOS– MENYHÁRD 2008 439.

⁴²⁹ Fővárosi Ítéltábla Pf.20.037/2012/6.

⁴³⁰ A disztribúció közgazdasági elemzését lásd: BŐSZE IRVING 2001 163-188.

⁴³¹ 1/1-H-GJ-2006-27.; 1-H-GJ-2007-144.; 1-H-GJ-2007-144.; LB-H-GJ-2007-24.; Fővárosi Bíróság 16.G.41.743/2007/74.; Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.534/2010/4.; Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.554/2010/7.

⁴³² Vb/01103.; UJLAKI 2002 25-26.; azonos külföldi álláspontot lásd: MARTINEZ-LUNA 2016 256.

⁴³³ Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.523/2016/8.

⁴³⁴ Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.22.155/2010/4.

⁴³⁵ Más megközelítésben: „distribution contracts can be defined as mercantile contracts with a determined or underdetermined duration, or through which a business distributor of the intermediation, is obliged in an autonomous and independent way to promote and commercialize products or services, including the distribution, sale and post-sale of a defined commercial sector, under the precise guidelines given by the grantor manufacturer with the objective of obtaining a profit from the commercialization operation performed”; MARTINEZ-LUNA 2016 258.

⁴³⁶ SOBOR 2014 14., 17-18.; VEREBICS 2013 588-597.

⁴³⁷ BH 1997. 10.

⁴³⁸ Fővárosi Bíróság 5.G.41.192/2002/201.

⁴³⁹ BDT 2008. 1788.

későbbi ítéletben hasonlóan foglalt állást a Kúria is.⁴⁴⁰ A disztribútori szerződésben - a kétségtelen adásvételi és szállítási elemeken kívül - megbízási ismérvek mutathatók ki a forgalmazási joggal,⁴⁴¹ a rendelési-feladási limittel,⁴⁴² a kölcsönös tájékoztatással, a reklám, marketing összehangolásával⁴⁴³ és a gyártó ellenőrzési jogával kapcsolatban. Vállalkozási jelleg (munkával elérhető más eredmény létrehozása) a rendelési és viszonteladási minimum, valamint a vevőszolgálati és szervízhálózat kiépítése és üzemeltetése vonatkozásában⁴⁴⁴ merülhet fel. A disztribútori szerződés tehát valójában vegyes szerződést takar, azon belül is a típuskombinációs variációt.⁴⁴⁵ A Ptk-ba új kontraktusként bekerült a disztribútori szerződés⁴⁴⁶ egy alternatívája is – forgalmazási szerződésként szabályozva -, és ezzel ez a megállapodás megindult a nevesített, tipikus szerződéssé válás útján.

5.3. A tipikus és az atipikus megállapodások csoportjai között,

- egyrészt átmeneti képződményként (vegyes szerződésként) ezek mixtúrája („hibrid”) tűnt fel: így a számítógépes program (szoftver) hasznosítására köthető megállapodás, mely vállalkozási, bérleti, haszonbérleti és lízingszerződési elemeket is tartalmazhat;⁴⁴⁷

- másrészt pedig a néhány atipikus szerződés egy-egy alfaja, vagy kisebb szegmense részleges szabályozásra került a Ptk-ban (franchise-, faktoring-, pénzügyi lízingszerződés); erről részletesen lásd: B) rész.

5.4. Megfigyelhető a vegyes szerződések alfajainak keveredése is („hibridek”), különösen a típuskombinációs és a sajátos szolgáltatásra irányuló altípusok vonatkozásában; a bírói gyakorlatban az alábbi variációk voltak „tetten érhetőek”:

- határozott időre kötött, plakát kihelyezésére vonatkozó megbízási szerződéssel vegyes albérleti szerződés,⁴⁴⁸

- parkolási rendszer bevezetésére, használatára és üzemeltetésére kötött kontraktus felhasználati, haszonbérleti elemeket is hordozó, a franchise-szerződéshez hasonló komplex jogviszonyt lefedő vegyes megállapodás.⁴⁴⁹

⁴⁴⁰ BH 2014. 109.: Nem bizományi jellegű az a szerződés, ahol az eladó nem bízta meg a másik felet azzal, hogy a javára a saját nevében szerződéseket kössön, és a másik fél díjazásra sem jogosult, hanem a leszállított termékek kereskedelmi célú továbbértékesítése során általa elért árrésből tesz szert a haszonra.

⁴⁴¹ Fővárosi Bíróság 16.G.41.743/2007/74.; Fővárosi Ítéletábla 13.Gf.40.534/2010/4.

⁴⁴² Fővárosi Ítéletábla 10.Gf.40.560/2010/3.

⁴⁴³ Fővárosi Törvényszék 31.G.40.410/2011/26.; Fővárosi Bíróság 19.G.41.403/2010/12.; Fővárosi Bíróság 16.G.41.743/2007/74.; 79/2003. VJ.

⁴⁴⁴ Fővárosi Ítéletábla 16.Gf.40.456/2011/4.; Kúria Gfv.IX.30.152/2011/10.; Fővárosi Bíróság 19.G.41.403/2010/12.; Fővárosi Ítéletábla 10.Gf.40.485/2010/3.

⁴⁴⁵ PAPP 2009a 23-24.; VÖRÖS 2004b 199.

⁴⁴⁶ Ptk. 6:371-6:374. §§; ezzel kapcsolatos kritikát lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 70-73.

⁴⁴⁷ Fővárosi Ítéletábla 5. Pf. 21. 373/2006/3.

⁴⁴⁸ BH 2007. 332.

Az eddigi elemzések alapján jól látható, hogy a szerződési jog a levert cölöpök (a tipizálási szempontok) között folyamatos, állandó alakulásban, változásban van. Meglátásunk szerint a gazdasági és társadalmi viszonyok változásai és a globalizáció eredményezte átalakulások a szerződések területén a de facto innominát kontraktusok irányából induló és a nevesített tipikus szerződések felé mutató fejlődést generálnak: a megelőzően még fel nem merült megállapodások először de facto innominát szerződésként tűnnek fel, majd rendszeressé válásukkal a vegyes (pl.: befektetési szerződés) vagy az atipikus szerződések (pl.: a fogyasztói csoport létrehozására és működtetésére irányuló konzorciós szerződés) közé sorolódnak, és végül – nem annyira gyakoriságuk, mint inkább jogalkotói szándék folytán – bekerülhetnek a Ptk-ba (például az eddig még csak a de facto innominát megállapodásként feltűnt, az új Ptk-ba bizalmi vagyonkezelésként bekerült kontraktus).⁴⁵⁰

---

⁴⁴⁹ SZIT-H-GJ-2008-89.

⁴⁵⁰ Ptk. 6:310-6:330. §§

VI. Komplex szerződési képződmények

1. Új, összetett szerződés-megközelítések

A magánjog szerződéseinek klasszifikálási szempontjaira vonatkozóan az európai szerződési jogi szakirodalomban új megközelítések is feltűntek: az egyedi és az egymással összefüggő megállapodások kategorizálásával,⁴⁵¹ azaz a bilaterális szerződési jogviszonyok mellett a multilaterális kontraktuális kapcsolatok vizsgálata is elkezdődött.⁴⁵² Az utóbbiak kapcsán

- a) szerződési lánc(olat) (contractual chains, Kettenverträge⁴⁵³) elnevezés alkalmazása olyan szerződésekre, amelyeket az kapcsol össze, hogy ugyanaz a közvetlen és közvetett tárgyuk⁴⁵⁴ (lásd: disztribútori megállapodás);⁴⁵⁵
- b) a hálózati (network,⁴⁵⁶ Netzvertrag) szerződések kifejezés használata jelent meg olyan kölcsönösen összefüggő tartalmú, tartós jogviszonyokra, amelyek jogalanyai megőrzik jogi és gazdasági elkülönültségüket, új jogalany létrehozása nélkül a gazdasági tevékenységük koordinálására⁴⁵⁷ és tudás-, információcserére szabályozó struktúrákat alakítanak ki⁴⁵⁸ (pl.: PPP-szerződés; gazdasági társaságon belüli kapcsolat a tagok és munkavállalók között etc.),⁴⁵⁹ (contract clusters);⁴⁶⁰
- c) az 'esernyő' (umbrella), vagy keretmegállapodások (framework agreements)⁴⁶¹ megjelölés is használatossá vált olyan kontraktusokra, amelyek formális keretet biztosítanak a közös célnak alárendelt szerződési döntéseknek, valamint a közös célra irányuló szerződési feltételek kidolgozásának⁴⁶² (pl.: a szindikátusi szerződés konzorcionális válfaja,⁴⁶³ mely konzorciumot hoz létre;⁴⁶⁴ partnervédelmi szerződés

⁴⁵¹ CAMPBELL – COLLINS – WRIGHTMAN 2003; MITCHELL 2013

⁴⁵² TEUBNER 2004 58-100.: „Markregime: Austauschvertrag, Organisationsregime: Gesellschaft bürgerlichen Rechts, Hybrides Regime: Vernetzungen als institutionalisierte Widersprüche, Communitarian Regime: netzwerk als 'personenrechtliches Gemeinschaftsverhältnis', Mixed Regime: gemischtypischer Vertrag, Polykorporatives Regime: Konzern, Idiosynkratisches Regime: Netzvertrag”

⁴⁵³ WOLF 2006 253-265.

⁴⁵⁴ VAN DONGEN 2012 10.; WELLENHOFER 2009 119.; BÖHNER 2009 181.

⁴⁵⁵ GRUNDMANN 2011 114.

⁴⁵⁶ TEUBNER 2011 9.: „the decisive motor within hypermodern economic arrangements”; GRUSIC 2016 584-588.: „relational and symbiotic contracts”

⁴⁵⁷ ROHE 1998 78.: einheitlich Netzweck

⁴⁵⁸ GRUSIC 2016 582.

⁴⁵⁹ ARRIGHETTI – BACHMANN – DEAKIN 1997 171-172.; COLLINS 2003 21.; GRUNDMANN 2010 1047.

⁴⁶⁰ BROWNSWORD 2009a 31-32.

⁴⁶¹ Mateusz GROCHOWSKI *Default Rules Beyond the States* című előadása a SECOLA 2018-as rendezvényén (Varsó, 2018. 06. 22-23., European Contract Law and the Creation of Norms)

⁴⁶² MITCHELL 2013 60-61.

⁴⁶³ Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.414/2015/8.

hatálya alá tartozó vállalkozási szerződések;⁴⁶⁵ az előfizetői hurok átengedésére kötött szerződések⁴⁶⁶);

- d) a kapcsolt szerződések (linked/connected contracts, Vertragsverbund,⁴⁶⁷ collegamento negoziale, contratos conexos o vinculados) elnevezés az európai magánjog-egységesítési folyamatokban terjedt el.⁴⁶⁸ A kapcsolt szerződések megjelentek a távollévők között kötött szerződésekre vonatkozó 97/7/EK irányelvben, a fogyasztói hitelt szabályozó 87/102/EGK és 2008/48/EK irányelvekben, a timesharing-szerződést érintő 94/47/EK és 2008/122/EK irányelvekben, a közös referenciakeret vázlatában (DCFR), valamint a CESL-ben⁴⁶⁹ (Közös Európai Adásvételi Jog) is. A European Law Institute közleménye⁴⁷⁰ értelmében a digitálistartalom-szolgáltatásra irányuló egyes szerződések vonatkozásairól szóló irányelvjavaslat⁴⁷¹ által szabályozott digitálistartalom-szolgáltatási szerződés vagy vegyes szerződések része (DVD-n lévő számítógépes játék vásárlása online elérhetőséget lehetővé tevő multiplayer app-pal), vagy más szerződés kapcsolt/mellékszerződése (játékkonzol és komputerjáték együttes vásárlása); az utóbbi két kifejezésnek azonos értelmet tulajdonítva. A kapcsolt szerződések⁴⁷² az egymással való összefüggés a szerződési felek részleges azonosságában és a szerződések tartalmi kölcsönhatásában mutatkozik meg (pl.: egyszerű kapcsolt kontraktus a fogyasztói hitellel kötött adásvételi szerződés, komplex kapcsolt megállapodás a timesharing- és a franchise szerződések).⁴⁷³

Az egymással – bármilyen szempontból is - összefüggő megállapodásokat szerződés csoportnak (group of contracts, groupes de contrats, collegamento negoziale,⁴⁷⁴ contratos conexos o vinculados) is nevezik, amennyiben ezen jogintézmény ismerve az, hogy nem szerepelnek benne sem járulékos, sem alárendelt szerződések, hanem a csoportot alkotó megállapodások önálló szerződések (Bausteinverträge, module-contracts),⁴⁷⁵ egymás

⁴⁶⁴ NAGY BARNA 2016a 9-11., NAGY BARNA 2016b 10-12., NAGY BARNA 2017b 4-6.; HELDT 2009 152.: „with a double status: sub-contractors and associative duties”

⁴⁶⁵ BDT 2015. 3407.

⁴⁶⁶ EMRUO és MARUO. *Hírközlési Értesítő*, 2003/12.

⁴⁶⁷ TEUBNER 2009b 15.; MALZER 2013 474., 477.

⁴⁶⁸ URIBE 2012 158.

⁴⁶⁹ Articles 46, 47, 147 (2)

⁴⁷⁰ *Statement...* 2016 3., 14-15.

⁴⁷¹ COM(2015) 634 final 2015/0287 (COD)

⁴⁷² STAUDENMAYER 2016 811.: „einbezogene Vertragsarten”

⁴⁷³ URIBE 2012 155-156., 162-163.

⁴⁷⁴ FERRARI 2017 377., 382-383.

⁴⁷⁵ MAULTZSCH – CZARNECKI 2016 832-858.

közi hierarchia nélkül.⁴⁷⁶ Az elmélet szerint a szerződés csoportok egy gazdasági egységet (economic unit, wirtschaftliche Einheit)⁴⁷⁷ alkotnak,⁴⁷⁸ amely csak akkor létezik, ha a szerződések egymással cél-eszköz összefüggésben (relationship of means and purpose, Zweck-Mittel-Verhältnis)⁴⁷⁹ vannak és trilaterális szinallagma (genetic – az alapjogviszonyban, conditional – a szerződés csoporton belül és functional – a szerződés csoportból kifelé irányuló szinallagma)⁴⁸⁰ jellemzi őket. Tipikusan ilyennek tekintik az egyetlen platform közvetítő által számos, különböző szolgáltatást nyújtó, elkülönült szerződések kumulatív megkötése révén kialakuló kontraktuális komplexumot, például utazási és más szabadidős lehetőségek online kereskedelme Bausteinverträge-kből (vonatút kiállítás látogatással, musical megtekintése szállodai szállással, repülőút különböző szabadidős tevékenységekkel az érkezés helyén) áll, melyek egyidejű gazdasági összefüggést eredményeznek;⁴⁸¹ lásd: 2015/2302/EU irányelv az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatás együttesekről.⁴⁸²

A szerződés csoport tekintetében eltérő álláspontot képvisel Teyssié, aki kétféle szerződés csoportot különböztet meg: les ensembles de contrats interdépendants (kölsönösen összefüggő szerződések, melyek mindegyike egyformán fontos a kitűzött cél eléréséhez) és les ensembles de contrats à dépendance unilatérale (egyoldalúan összefüggő szerződések, fő- és járulékos kontraktusokra osztva);⁴⁸³ ugyancsak sajátos modellt állított fel Grundmann a Stern-Konstellation (csillag alakzat) megközelítéssel.⁴⁸⁴

A külföldi szakirodalom az egymással összekapcsolt szerződések archetípusának a Hoge Raad-ügyben (1998) jogvita tárgyává tett hitelezett adásvételt (fogyasztói szerződést) tekinti;⁴⁸⁵ ebben az ügyben hozott ítéletre további bírói gyakorlat⁴⁸⁶ és a DCFR definíciója is épült,⁴⁸⁷ továbbá megjelent az adásvételhez tapadóan a kölsön és a biztosítás

⁴⁷⁶ URIBE 2012 157-158.

⁴⁷⁷ A gazdasági és jogügyletegyeség teóriájának megítélése nem egyöntetű a német és a francia judikatúrában; lásd: MAULTZSCH – CZARNECKI 2016 844-848.

⁴⁷⁸ KGD 2016. 110.: Az ügyleteket nem lehet mesterségesen elemekre bontani. Annak eldöntéséhez, hogy az adóalany több különálló főszolgáltatást, illetve termékértékesítést, vagy egységet képező ügyletet teljesít-e, fel kell deríteni és meg kell állapítani az ügylet egyedi jellemzőit; utal C-349/96., C-34/99. és C-41/04. számú ügyekre.

⁴⁷⁹ VAN DONGEN 2012 16.; TEUBNER 2009b 20.; TEUBNER 2004 148-150.

⁴⁸⁰ HEERMANN 2009 105-106.; HEERMANN 2006 175-176.

⁴⁸¹ MAULTZSCH – CZARNECKI 2016 833., 836.

⁴⁸² 3. cikk 1., 2., 3., 5., 7., 8., 9.; 2017. évi CXCV. törvény az egyes törvények szervezett utazási tárgyú jogharmonizációjával kapcsolatos módosításáról; 281/2008. (XI. 28.) Kormányrendelet az utazási szerződésről 1. § c) pont; 2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről 2. § 38. pont, 5/E. §

⁴⁸³ DE VINCELLES 2011 163.; VAN DONGEN 2012 26.

⁴⁸⁴ GRUNDMANN 2011 111., 114.; MAULTZSCH – CZARNECKI 2016 840.

⁴⁸⁵ VAN DONGEN 2012 9.

⁴⁸⁶ Jans/FCN; Von Hohenmeiss/Arenda; Mooijman/Netjes; lásd: VAN DONGEN 2012 11-13., 25-27.

⁴⁸⁷ Art. II.-5:106

összekapcsolása.⁴⁸⁸ A biztosítási és kölcsönszerződés egymáshoz kapcsolódását az Európai Unió Bírósága szerződésegyüttesnek minősítette,⁴⁸⁹ és fogyasztói szerződések vonatkozásában meghatározta a szerződésegyüttes tisztességes általános szerződési feltételeinek minimum követelményeit (nyelvtani érthetőség, átlátható biztosítási mechanizmusleírás, pontos és érthető szempontok szerint értékelhető gazdasági következmények) és a fogyasztótól elvárható gondosság szintjét is a biztosítási szerződés által fedezett kockázatok felmérését illetően (nem várható el ugyanolyan gondosság, mintha a kölcsönszerződéstől különállóan köt a fogyasztó biztosítási kontraktust).

2. Komplex szerződések Magyarországon

2.1. Magyar jogszabályokban komplex szerződések keresését követően, megállapítható, hogy a Ptk. is tartalmaz összetett kontraktusokat egyrészt kétoldalú szerződéses viszony keretében, másrészt úgy is, hogy kettőnél több fél szerepel a kontraktuális jogviszonyban; az előbbire példa az adásvételi szerződés két altípusa: a saját termelésű mezőgazdasági áru szolgáltatására⁴⁹⁰ és a vevő közreműködésével előállított mezőgazdasági áru szolgáltatására⁴⁹¹ kötött adásvételi szerződések, az utazási szerződés,⁴⁹² a fuvarozási szerződés,⁴⁹³ a tartós közvetítói szerződés,⁴⁹⁴ a szállítmányozási szerződés,⁴⁹⁵ a jogbérleti szerződés,⁴⁹⁶ a hitelszerződés,⁴⁹⁷ a pénzügyi lízingszerződés,⁴⁹⁸ utóbbira példa a factoring szerződés (amennyiben a kötelezett nem teljesít)⁴⁹⁹ és a polgári jogi társasági szerződés.⁵⁰⁰ Míg a felsoroltaknál egy kivétellel a szerződés definíciója szerint a kontraktus közvetlen tárgyának többfélesége eredményez komplexitást, addig a hitelszerződés esernyő

⁴⁸⁸ VAN DONGEN 2012 24.

⁴⁸⁹ C-96/14.

⁴⁹⁰ Ptk. 6:232. §; PETRIK – WELLMANN 2014 64.; OSZTOVITS 2014b 563.

⁴⁹¹ Ptk. 6:233. §; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1726.; PETRIK – WELLMANN 2014 65.; OSZTOVITS 2014b 566.

⁴⁹² Ptk. 6:254. § (1) bek.; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1794.; PETRIK – WELLMANN 2014 102.; OSZTOVITS 2014b 645-646.

⁴⁹³ Ptk. 6:257. §; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1803.; PETRIK – WELLMANN 2014 107.; OSZTOVITS 2014b 659.

⁴⁹⁴ Ptk. 6:293. § (1) bek.; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1858.; PETRIK – WELLMANN 2014 144.; OSZTOVITS 2014b 746.

⁴⁹⁵ Ptk. 6:302. §, 6:304. §; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1866.; PETRIK – WELLMANN 2014 151.; OSZTOVITS 2014b 770.

⁴⁹⁶ Ptk. 6:376. § (1) bek.; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1970-1971.; OSZTOVITS 2014b 902.

⁴⁹⁷ Ptk. 6:382. §; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1983-1984.; OSZTOVITS 2014b 916-917.

⁴⁹⁸ Ptk. 6:409. §; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 2043.; PETRIK – WELLMANN 2014 295-296.; OSZTOVITS 2014b 965., 968.

⁴⁹⁹ Ptk. 6:405. §; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 2035.; PETRIK – WELLMANN 2014 286.; OSZTOVITS 2014b 961-962.

⁵⁰⁰ Ptk. 6:498. §; VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 2196.; PETRIK – WELLMANN 2014 398.; OSZTOVITS 2014b 1289.

/keretmegállapodásnak tekinthető (valamint a gyakorlatban a szállítmányozás is gyakran – előszerződés értelemben vett - keretszerződésként tűnik fel⁵⁰¹).

Az Európai Unió fogyasztóvédelmi jellegű jogalkotása következtében a magyar implementáló jogszabályokban is megjelent a kapcsolt szerződési kategória eltérő kifejezések használatával: kapcsolódó szerződés,⁵⁰² kapcsolt hitelszerződés,⁵⁰³ jelzáloghitel-szerződés kapcsán csomagban történő értékesítés,⁵⁰⁴ távollévők között és üzlethelyiségen kívül kötött szerződéseknél a járulékos szerződés,⁵⁰⁵ a timesharing-szerződéssel összefüggésben a kiegészítő szerződés⁵⁰⁶ és a kapcsolt hitelszerződés;⁵⁰⁷ úgy szabályozva, hogy az egymással összefüggő szerződések alapszerződésének megszűnésével a kapcsolódó szerződés is megszűnik.⁵⁰⁸

2.2. Az atipikus szerződéseken belül álláspontunk szerint

- a fogyasztói típusúaknál egyrészt az előbb említetteknek megfelelően az egyszerű kapcsolt szerződési konstrukció tűnik fel (távollévők között, üzlethelyiségen kívül kötött és timesharing-szerződések),⁵⁰⁹ másrészt a timesharing-szerződés komplex kapcsolt kontraktus és szerződés-csomag is lehet (amennyiben kiépül a timeshare-rendszer), harmadrészt a konzorciós szerződés a fogyasztói csoport létrejöttétől kezdve szerződés-csomagnak/szerződés-együttesnek tekinthető (úgy, hogy magában foglal egy adásvételi láncolatot is);⁵¹⁰

- a társasági jogi szindikátusi szerződés inkább hálózati,⁵¹¹ míg a versenyjogi és a konzorcionális jellegű szindikátusi szerződések esernyő megállapodások;⁵¹²

- a PPP-szerződés a PPP-fajtától függően lehet hálózati és keretkontraktus is;⁵¹³

⁵⁰¹ VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1867.

⁵⁰² 2005. évi XXV. törvény a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről 7. § (2) bek.

⁵⁰³ 2009. évi CLXII. törvény a fogyasztónak nyújtott hitelről 3. § 15. pont

⁵⁰⁴ 2009. évi CLXII. törvény a fogyasztónak nyújtott hitelről 14/A. § (2) bek.

⁵⁰⁵ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól 4. § 3. pont

⁵⁰⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről 2. § (1) bek. 6. pont

⁵⁰⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről 12. §

⁵⁰⁸ 2009. évi CLXII. törvény a fogyasztónak nyújtott hitelről 22. §; 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól 30. §; 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről 12. §

⁵⁰⁹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 121-122., 172., 213-214.; C-45/96.

⁵¹⁰ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 176-177., 180-181., 187-189.

⁵¹¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 44., 224., 230-232.

⁵¹² AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 233-235.

- a koncessziós szerződés a koncessziós társaság viszonylatában „quasi speciális (nem társasági jogi jellegű) szindikátusi szerződésként működik”,⁵¹⁴ leginkább szerződésegyüttesi kapcsolatban lévén egymással;
- a Ptk-n kívüli franchise-szerződés lehet keretmegállapodás és szerződéscsomag is, franchise-fajtától függően,⁵¹⁵
- a merchandising szerződés egyszerű kapcsolt megállapodás is lehet: a merchandiser értékesítési tevékenysége keretében kötött szerződésekhez kapcsolódik;⁵¹⁶
- a Ptk-n kívüli lízingügylet pedig szerződések komplex rendszereként (előszerződés, adásvétel, lízing, opció) összetett kapcsolt szerződés.⁵¹⁷

A vegyes szerződések típuskombinációs és sajátos szolgáltatásra irányuló válfajai is lehetnek egymással összefüggő szerződések, míg a de facto innominát szerződések lényegét nem egy komplex, hanem egy újszerű, speciális szolgáltatás adja.

Az egymással összefüggő szerződések kapcsán érdemes kitérni két együttműködési megállapodásra, a klaszterre és az uralmi szerződésre. A klaszter⁵¹⁸ kölcsönösen együttműködő cégek (beszállítók, szolgáltatók, termelők) és velük kapcsolatban álló intézmények (egyetemek, állami szervek, szakmai egyesületek) földrajzi koncentrációja, annak révén, hogy egy adott területen hasonlóságaik és egymást kiegészítő jellemzőik összekapcsolják őket [gazdaságilag kölcsönös előnyökön nyugvó olyan együttműködés, amely a tőke és a tudás összevonása által (innováció és tudástranszfer) versenyelőnyt eredményez (technológia-átadás, információáramlás, hálózatépítés etc.)].⁵¹⁹ A klaszter – mint kooperatív önszerveződés⁵²⁰ - jogalanyi formáját tekintve lehet gazdasági társaság, egyesülés, vagy akár egyesület és szövetkezet is, továbbá speciális együttműködési megállapodás keretei között is megvalósulhat.⁵²¹ Amennyiben kötelmi jellegű, kooperációs kontraktuson alapul a klaszter, akkor hálózati és esernyőszerződésnek is besorolható. Az uralmi szerződés egy uralkodó tag és az általa ellenőrzött, legalább három tag között kötött,

⁵¹³ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 241-246.

⁵¹⁴ PAPP 2006b 92.

⁵¹⁵ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 337.

⁵¹⁶ PAPP 2016 117.

⁵¹⁷ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 392.; Csongrád Megyei Bíróság 7.G.40.308/2010/11.

⁵¹⁸ Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság K. 27183/2013/7.; Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság I.K. 26.861/2013/31.

⁵¹⁹ KÁROLYI 2009 175-183.; SALGÓ 2009 34-40.; A Bizottság 2014. június 17-ei 651/2014/EU rendelete a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról 2. cikk 92.; A Régiók Bizottsága (2008/C 257/12) véleménye 2.

⁵²⁰ Ennek közgazdasági szemszögű elemzését lásd: WITEK-HAJDUK – NAPIÓSKOWSKI 2017 822-830.

⁵²¹ Szegedi Ítéletábla Gf. 30.250/2015/3.; Szegedi Törvényszék G.40.288/2011/127.; Klaszter tárgyszó (PAPP Tekla) In DÜL – LEHOCZKI – PAPP – VERESS 2018; <https://hu.wikipedia.org/wiki/Klaszter> (2018. 05. 21.)

a szerződő feleket megillető jogokat és terhelő kötelezettségeket meghatározó, a csoportszintű előnyök és hátrányok kiegyenlített és kiszámítható megosztásán, és az egységes üzletpolitikán alapuló együttműködést előre rögzítő megállapodás;⁵²² a klaszterhez hasonlóan egyaránt lehet hálózati és esernyő kontraktus is.

2.3. A magyar judikatúrában is néhol felbukkan a szerződési láncolat kifejezés,⁵²³ alapvetően átruházási láncolat értelemben, ingatlan-adásvételi szerződések,⁵²⁴ szerzői vagyoni jogokra vonatkozó felhasználási szerződések,⁵²⁵ engedményezés⁵²⁶ és faktorálás⁵²⁷ kapcsán. Tetteen érhetőek a bírói gyakorlatban több megállapodás által meghatározott, komplex jogviszonynak minősítések is: kölcsönszerződés, jelzálogszerződés, társasági szerződés, haszonbérleti és haszonélvezeti szerződések által létrehozott jogviszonyok önállóan és egymástól függetlenül nem értékelhetők, mert együttesen töltötték ki a felek együttműködésének kereteit és tartalmát.⁵²⁸ A keretszerződés nem az „esernyő” (át- és összefogó keretmegállapodás) értelemben, hanem előszerződés jelleggel merül a bírósági döntésekben,⁵²⁹ a szerződéscsomagot pedig járulékos kötelelemnek minősítik.⁵³⁰ A hálózati, esernyő, kapcsolt szerződések és szerződéscsoport kifejezések azonban még nem honosodtak meg a magyar ítélkezési gyakorlatban, csak az „egymással szorosan összefüggő”,⁵³¹ „járulékos”,⁵³² és „kapcsolódó”,⁵³³ szófordulatokkal utalnak a speciális kontraktuális jogviszonyokra.

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 13)-17) kérdések] szerint a kúriai bírák közül 3 nem válaszolt a feltett kérdésekre, 1 komplex szerződésnek minősítette a vállalkozással vegyes megbízást (és a további kérdésekre nem válaszolt), 1 találkozott láncolati szerződésekkel, 2 adott érdemi választ a kérdésekre: találkoztak valamennyi csoportnévvel, a szerződéscsoport kifejezés kapcsán az egyik a közüzemi

⁵²² Uralmi szerződés tárgyászó (DÚL János) In DÚL – LEHOCZKI – PAPP – VERESS 2018; Ptk. 3:49. §, 3:50. §; PAPP 2014b 450.

⁵²³ BDT 2018. 3851.

⁵²⁴ Debreceni Törvényszék P. 20.985/2015/5.; Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.118/2013/10.; Fővárosi Törvényszék G. 41.256/2006/17.

⁵²⁵ ÍH 2017. 101.; Fővárosi Ítéltábla Pf. 20.477/2017/4.

⁵²⁶ ÍH 2010. 93; ÍH 2006. 29.

⁵²⁷ Kúria Pfv. 21.973/2016/8.

⁵²⁸ Győri Ítéltábla Pf. III. 20.238/2017/I.

⁵²⁹ Kúria Pfv. 21.014/2016/5.; BH 2016. 246.; BDT 2015. 3407.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.435/2015/5.; Pécsi Ítéltábla Pf. 20.123/2015/21.; Fővárosi Törvényszék P. 21.705/2015/8.; EBH 2014. P.9.; Kúria Pfv. V.21.103/2014/6.; Kúria Pfv. 21.218/2013/6.; Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.585/2012/6.; Zala Megyei Bíróság 4.G.40.120/2010/36.; BDT 2007. 1570.; BH 1991. 241.

⁵³⁰ Kaposvári Törvényszék 24.P.20.455/2016/9.; Pécsi Ítéltábla Gf.V.40.051/2015/8.

⁵³¹ Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.222/2016/4.

⁵³² Kúria Gfv. VII. 30.241/2015/4.; Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.482/2014/3.; Szegedi Ítéltábla Gf. II. 30.562/2014/7.

⁵³³ Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.403/2016/10.; Fővárosi ítéltábla Gf. 40.279/2015/3.; BH 1975. 429.

beruházást említette, a másik pedig ezt szerződés-halmaznak (a letét, a vállalkozás és a megbízás összekapcsolódását) tekinti, szerződésegyüttes alatt pedig a felek személye és a szolgáltatások révén kapcsolódó kontraktusokat értette; megállapítható, hogy a kúriai bírák praxisában a multilaterális kontraktuális jogviszonyok felmerülése ritka és a szakkifejezésekkel sem találkozott (és nem is értelmezi) 90 %-uk.

2.4. A magyar szakirodalom egyelőre adós a multilaterális kontraktuális kapcsolatok vizsgálatával, azonban a láncszerződések okozta problémák feltárása már megkezdődött:⁵³⁴

- a szerződési (adásvételi) láncok⁵³⁵ gerjesztette jogi anomáliák megoldására született jogintézmények (termékszavatosság, termékfelelősség) jellemzésével;⁵³⁶

- a vállalkozási lánc-/körbetartozások elemzésével⁵³⁷ (bár meglátásunk szerint a fő- és alvállalkozói jogviszonyrendszer⁵³⁸ az ebben kialakult szerződési kapcsolatok belső jellegzetességei függvényében vagy a hálózati, vagy az esernyő /keretmegállapodások körébe tartozik).

Kemenes István a Ptk. kodifikációs munkálatai során „A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk.” címmel készített tanulmányában⁵³⁹ kimutatta, hogy az árukapcsolatok összefonódásából adódó gazdasági összefüggések szerződési láncolatokat („együttlmozgó, bonyolult szerződési paneleket”) eredményeznek, amelyek a relatív szerződési szerkezetet bomlasztják és a szerződészegéseket szinte megoldhatatlanná teszik (osztott vagy egyetemleges szankciók alkalmazásának kérdése).

A szerződés-csoport-hoz hasonlóan látja Darázs Lénárd a franchise-t, mint vállalkozási formát: „a franchise egy olyan összetett, szerteágazó jogi kapcsolat, amelyben 'franchise jogviszony' alatt valójában több jogviszony együttesét kell értenünk.”⁵⁴⁰ Az egymással összefüggő megállapodások kapcsán érdemes még felhívni a figyelmet Veress Emődnek a szindikátusi szerződés vonatkozásában új megközelítésére: a szindikátusi szerződés „valamely gazdasági társaság létrehozásával, működtetésével vagy megszűnésével kapcsolatban tartalmaz bizonyos jogokat és kötelezettségeket a társasági szerződés mellett, viszont a társasági szerződéshez kapcsolódóan nem rendelkezik járulékos jelleggel (a két

⁵³⁴ Vékás Lajos legújabb, átfogó szerződési jogi művében már említést tesz a gazdasági folyamatok komplexebbé válásáról, ezek következményeként szerződések láncolata, összetettebb szerződések, szolgáltatások komplex hálózatai kialakulásáról; VÉKÁS 2016a 19., 68.

⁵³⁵ HARMATHY 1968 572-591.; HARMATHY 1969 207-236.; HARMATHY 1975 382-391.

⁵³⁶ FAZEKAS 2015 122., 126.

⁵³⁷ BARTA 2014 184-206.; MÁRTON 2011 179-187.

⁵³⁸ 191/2009. (IX. 15.) Kormányrendelet az építőipari kivitelezési tevékenységről 2. § 1, m, n pontok

⁵³⁹ KEMENES I. 2011 10-11.

⁵⁴⁰ PETRIK - WELLMANN 2013 247.

szervződés közötti viszony leírására a járulékoság nem alkalmas, ebben az esetben sokkal inkább pontos a szervződés csoport fogalom használata).⁵⁴¹

2.5. A multilaterális kontraktuális kapcsolatokról fontosnak tartjuk leszögezni a következőket:

- az egymással összefüggő megállapodások kategóriái nem tisztán jogi tartalmúak, hanem szociológiai,⁵⁴² gazdasági és társadalmi definíciós elemekkel⁵⁴³ is rendelkeznek;⁵⁴⁴
- a legtágabb értelmezés szerint a szervezeti jogviszonyok is ide sorolhatóak (organizational networks: corporate groups),⁵⁴⁵ és ezeknél viszont többnyire eltávolodunk a szervződési alapoktól;
- egyelőre nincs letisztult kifejezés használat: művenként eltérések vannak (szinonimaként használt kifejezések: contractual network, business networks, quasi-organizations, quasi-firms, virtual enterprises, multi-party hybrid business arrangements, complex economic organizations;⁵⁴⁶ hybrid category);⁵⁴⁷
- jelentős nehézséget okoz az is, hogy kaotikus a kategorizálás is: több szervződés kapcsolódását, egy szervződésen belüli jogviszonysíkokat vagy ezek keverékét tipizálják;
- számos szervződés nem illeszthető be egyetlen kategóriába, például a PPP-szervződés,⁵⁴⁸ a szindikátusi szervződés, a franchise-szervződés,⁵⁴⁹ és emellett összevisszaság uralkodik tekintetben is, hogy melyik kontraktus hova tartozik;⁵⁵⁰
- ez a fajta rendszerezés elszakad a kötelmi jogviszonyok relatív szerkezetétől⁵⁵¹ és sokrétűbb, átfogóbb, globálisabb szemléletet igényel, mert több szervződés együttes értékelését és jogviszonybeli összefüggéseik feltárását kívánja meg;⁵⁵²

⁵⁴¹ Szindikátusi szervződés tárgyozó (VERESS Emód) In In DÚL – LEHOCZKI – PAPP – VERESS 2018

⁵⁴² TEUBNER 2014 183-222.

⁵⁴³ ABEGG 2006 266-290.

⁵⁴⁴ TEUBNER 2004 11-42.; GRUSIC 2016 585., 587.; MAULTZSCH – CZARNECKI 2016 838.; TEUBNER 2004 58-100.; TEUBNER 2009b 4.

⁵⁴⁵ GRUSIC 2016 588.; MAULTZSCH – CZARNECKI 2016 839.; MALZER 2013 493.; TEUBNER 2009b 14.: „organizational contract law ... not only the relational, but also the multi-lateral, elements within the contract (hybrid nature)”; GRUNDMANN 2011 116.: network contract, joint venture, synallagmatic triallagma

⁵⁴⁶ GRUSIC 2016 582.

⁵⁴⁷ COLLINS 2003 191.

⁵⁴⁸ Nemcsak hálózati, hanem esernyő megállapodás is lehet; lásd: SHAOUL 2009 33.

⁵⁴⁹ HELDT 2009 137.: multilateral special relationship (Sonderverbindung); ROHE 1998 412., 491.: franchising zwischen typen hierarchischer Netzverträge

⁵⁵⁰ GRUSIC szervződési hálózatnak tekintti a franchise-t, a disztribúciót, a kereskedelmi ügynöki tevékenységet, a szolgáltatási láncokat, a joint venture megállapodásokat, az építési szervződéseket, a hitelmegállapodásokat etc., GRUSIC 2016 586.; SAMOY – LOOS 2012 1.: linked contracts: purchase financing, cartel agreement, construction project, chain of sales contracts; TEUBNER 2009b 11.: franchising system is a hybrid network.

⁵⁵¹ MAULTZSCH – CZARNECKI 2016 837.; COLLINS 2003 191.

⁵⁵² AMSTUTZ 2004 45-86.

- aggályosak és végiggondolandóak a versenyjogi⁵⁵³ és nemzetközi magánjogi vonatkozások is;
- az egyszerű kapcsolt szerződések és a szerződésegyüttesek részletes elemzése⁵⁵⁴ nyithatja meg az utat a bonyolultabb multilaterális szerződési kategóriák tisztán jogi szempontú dogmatikájának és módszertanának kidolgozásához, mivel ezeknél az egymással összefüggő szerződések sorsa közös, azonos.

3. Egy kapcsolt szerződés hipotetikus elemzése

A fentebb kifejtettekre tekintettel érdemesnek tartottuk a biztosítási szerződés, mint kapcsolt szerződés⁵⁵⁵ vonatkozásában elvégezni egy elméleti analízist a kontraktuális kapcsolódások megállapíthatósága végett. A nem kötelmi jogi szerződések közül a társasági szerződés vonatkozásában nem merülhet fel a biztosítási szerződés ráépülése. A családjogi szerződésekre tekintettel – azaz azokhoz kapcsoltan – pedig nem kötnek biztosítási szerződéseket, a vagyon- és kárbiztosítások a házassági vagyoni jogi szerződésektől függetlenül funkcionálnak.

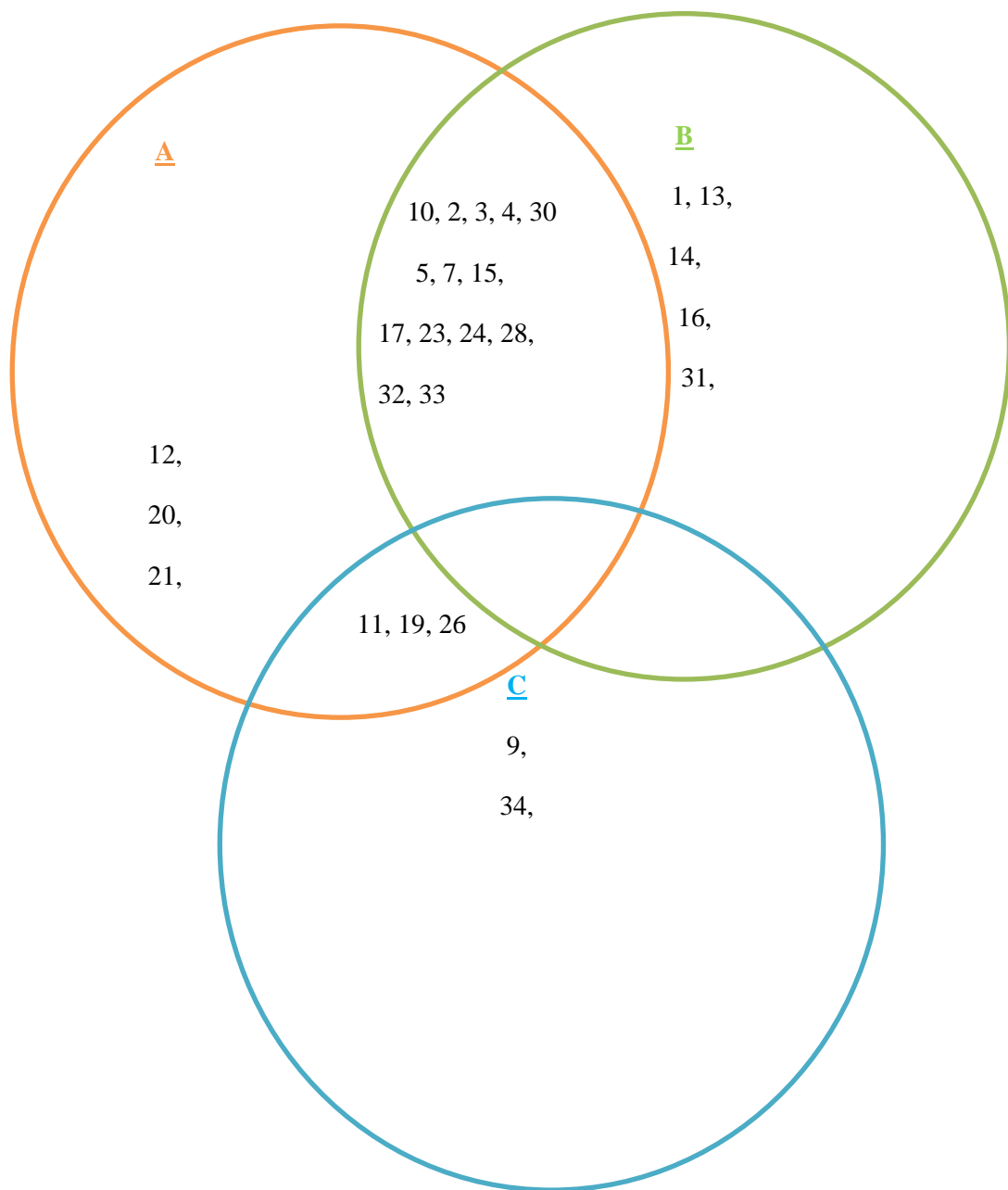
A nevesített szerződések és a biztosítási szerződés összefonódása sokrétű lehet, hipotetikusan ábrázolva: egyrészt a biztosítási szerződés a biztosítási típusokon keresztül védi az alapkontraktus alanyát (lásd: **A** halmaz) és a közvetett tárgyát (lásd: **B** halmaz), ezek általában egyszerű kapcsolt szerződési konstrukciók lesznek; másrészt elősegíti az alapkontraktus teljesítését, így garantálja az alapszerződés közvetlen tárgyának megvalósulását (lásd: **C** halmaz), komplex kapcsolt szerződési konstrukciókat létrehozva (szintén a három halmaz metszetében).⁵⁵⁶

⁵⁵³ 158/2005. VJCOMP/E-2/39.140 – DaimlerChrysler-ügy; COMP/E-2/39.141 – Fiat-ügy; COMP/E-2/39.142 – Toyota-ügy; COMP/E-2/39.143 – Opel-ügy

⁵⁵⁴ 3172/2015. (VII. 24.) AB végzés: az egymással összefüggő szerződésekből eredő jogi problémák a három bírósági ítélezési szintet követően alkotmányjogi panaszhoz vezettek; TEUBNER 2009b 395-416.

⁵⁵⁵ Az Európai Unió Bírósága gyakorlatában szerződésegyüttes részeként is már felmerült az életviszontbiztosítási szerződés; lásd: C-242/08.

⁵⁵⁶ 1: adásvétel, 2: adásvétel altípusai (Ptk. 6:231. §, 6:232. §), 3: vállalkozási szerződés, 4: tervezési szerződés, 5: kivitelezési szerződés, 6: utazási szerződés, 7: mezőgazdasági szerződés, 8: fuvarozási szerződés, 9: szállítmányozás, 10: bizalmi vagyonkezelés, 11: közszolgáltatási szerződés, 12: közvetítői szerződés, 13: helyiség- és lakásbérleti szerződés, 14: haszonbérlet, 15: letét, 16: haszonkölcsön, 17: jogbérlet, 18: pénzügyi lízing, 19: faktoring, 20: hitelszerződések, 21: elektronikus kereskedelmi szerződések, 22: timesharing, 23: PPP, 24: koncesszió, 25: licencia, 26: franchise (Ptk-n kívüli), 27: merchandising, 28: Ptk-n kívüli lízing, 29: egészségügyi kezelési szerződés, 30: konzorciós, 31: Ptk-n kívüli faktoring, 32: távollévők között kötött szerződések, 33: üzlethelyiségen kívül kötött szerződések, 34: speciális megbízások.

2. számú ábra. Forrás: saját szerkesztés.

Míg az egyszerű kapcsolt variációknál a felelősségbiztosítás jelenhet meg (a szerződő felek vonatkozásában), valamint az összeg- és/vagy kárbiztosítás (a megállapodás közvetett

tárgya kapcsán), addig a komplex kapcsolt szerződési rendszereknél a felelősség-, összeg-, kárbiztosítások együttes jelenléte mellett élet-,⁵⁵⁷ baleset- és egészségbiztosítás is feltűnhet.

A kapcsolódó kontraktusok egzisztálása és dinamikájának egyes szakaszai – például szerződésszegés – kölcsönhatást gyakorolhatnak egymásra. Általában az alapszerződések alanyá/(ai)hoz kapcsolódó biztosítási szerződések biztosítási díj nem-fizetése miatti megszűnése az alapktraktusok hatályát nem érinti, ellenben az alapszerződések közvetlen és közvetett tárgyaival összefüggő biztosítási szerződések biztosítási díj nem-fizetése miatti megszűnése kihat az alapügyletre is, annak megszűnését is eredményezve.

„A biztosítás – közgazdasági értelemben – a kockázatok szétporlasztását jelenti a veszélyközösség tagjai között oly módon,⁵⁵⁸ hogy a biztosítottak meghatározott és biztosítható kockázataira vonatkozó fedezet megteremtése kockázatközösség megszervezése és kockázatarányos díjfizetési kötelezettség előírása révén.”⁵⁵⁹ A biztosítási szerződés funkciója alapvetően a kárkockázat telepítése és megosztása, aránylag gyors reparálási és kompenzációs célt is szolgálhat, továbbá szimpla befektetési lehetőséget⁵⁶⁰ is jelenthet. A biztosítási szerződés új feladatkört is betölthet a kapcsolt szerződési konstrukciókban: szerződési biztosítéki szerepet; azonban nem a szerződéskötést (mint a foglaló), vagy a szerződés teljesítését (mint az óvadék) erősíti meg, hanem az alapktraktus hatályban tartásának elősegítésével a kapcsolt szerződési konstrukció teljesedésbe menését. Jól példázza ezt a konzorciós szerződés és a biztosítási szerződés kapcsolata: a szervező már a szerződéskötési tárgyalások során köteles tájékoztatni a részvételi szabályzat (általános szerződési feltétel és a konzorciós szerződés tartalmát képező kötelező melléklet) révén arról a fogyasztót, hogy köteles biztosítási szerződést kötni és a szerződésben meghatározott biztosítási díjat fizetni, úgy mint

- a kockázati életbiztosítás díját (pl.: biztosítási esemény, ha a biztosított – a fogyasztói csoport tagja – a kockázatviselési idő – a szerződéses futamidő – alatt meghal),
- a hitelfedezeti biztosítás díját (a fogyasztói csoport szolidaritáson alapuló fizetéseihez biztosítéka, például garancia arra az esetre, ha a fogyasztó a dolog tulajdonjogának megszerzése után nem tesz eleget havi részletfizetési kötelezettségének).⁵⁶¹

Megvizsgálva egy a magyar biztosítási piacon jelentős pozíciójú biztosító portfólióját⁵⁶² megállapítható, hogy lakossági ügyfeleknek mindhárom halmazban, és azok metszeteiben

⁵⁵⁷ CIUMAS – CHIS 2015 165-170.: unit-linked jellegűnek minősíti az életbiztosítási szerződést.

⁵⁵⁸ PETRIK - WELLMANN 2013 336.; 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről 4. § (1) bek. 11. pont

⁵⁵⁹ VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 2100.

⁵⁶⁰ Lásd: WAGNER 2017 450-455.

⁵⁶¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 186.

szereplő szerződések kapcsán kínálja a biztosítási alaptípusokat: kötelező biztosítás, CASCO, lakásbiztosítás, utasbiztosítás, assistance biztosítás (családi jellegű betegség esetén, utazási: váratlan helyzetre, valamint vészhelyzeti, jogsegélyt kínáló, vihkárokat rendező), életbiztosítás. Üzleti ügyfeleknek már sokkal speciálisabb és sokszínűbb a paletta:

- kis- és középvállalkozásokat céloznak meg a vagyon-, szakmai felelősségbiztosítással - kezesi biztosítással együtt -, és a flotta kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással (5 gépjárműtől);

- szakmai felelősségbiztosítás (tervezői, ügyvédi, egészségügyi szolgáltató, könyvvizsgáló, könyvelő, adótanácsadó, adószakértő, bérszámfejtő, társadalombiztosítási ügyintéző, rendezvényszervező, szakképzésszervező, személy- és vagyonvédelmi, nyomozói, független biztosításközvetítő, biztosítási szaktanácsadó, szálláshely-szolgáltató);

- mezőgazdasági (növénybiztosítás, állatbiztosítás, vállalatok vagyonszámvetés, gépek és berendezések összevont vagyonszámvetés);

- vagyonszámvetés és áramszünet biztosítása (tűz- és elemkáros, betöréses lopás- és rablás, összkockázatú, üzemszünet etc.);

- klasszikus felelősségbiztosítások (általános, környezetszennyezési, munkáltatói, termékfelelősségre, szolgáltatásra);

- további vállalati biztosítások (nemzetközi programbiztosítás, pénzügyi kockázatokra, logisztikai, légi és vízi járművekre, drónok felelősségbiztosítása, filmprodukciókra, kiállításbiztosítás, műkincsbiztosítás, risk management: vállalati működésre⁵⁶³);

- csoportos személybiztosítás (munkáltató köti munkavállalói kedvezményezettek: egészségbiztosítás, assistance);

- üzleti utasbiztosítás (egészség-, utazásbiztosítás, jogvédelem nyújtása);

- utasbiztosítás utazási irodáknak (baleset-, assistance és sportbiztosítások).

Az üzleti ügyfeleknek kínált biztosítási szerződések közül a kis-és középvállalkozásokat célzóak az alapszerződés alanyához és közvetett tárgyához kapcsolhatóak, a szakmai felelősségbiztosítások és az utasbiztosítások az alapkontraktus közvetlen tárgyához, a mezőgazdasági biztosítások csak az alapszerződés közvetett tárgyához. A vagyonszámvetés és áramszünet biztosítása, a klasszikus felelősségbiztosítások és a további vállalati

⁵⁶² <https://www.allianz.hu> (2017. 10. 26.)

⁵⁶³ Ezzel kapcsolatban elemzés olvasható: SCHUHMANN – EICHHORN 2015 1-21.

biztosítások pedig az alapszerződés mindkét – közvetlen és közvetett – tárgya kapcsán felmerülhetnek, míg a csoportos személybiztosítás a munkaszerződés folyamánya lehet.

Megállapítható, hogy a biztosítói gyakorlatban a Ptk. tagolásához képest elnevezésében eltérő és specifikáltabb biztosítási szerződések kerülnek megkötésre, és az üzleti ügyfeleknek kínált „biztosítási termékek” diverzifikáltabbak. Ezen kívül az elméletileg kialakítható egyszerű és komplex, biztosítást is magukba foglaló szerződési konstrukciók a gyakorlatban explicite nem jelennek meg, implicite is csak az üzleti ügyfeleket célzó portfólióban (mintegy „implied” kategóriaként).

B) rész: Atipikus szerződések⁵⁶⁴ - Total plan

„A gazdasági élet a magánjogtól azt várja, hogy az érdekkielégítés fejlődési folyamatát biztosítsa. A magánjog szabályainak tehát tekintettel kell lenniük arra, hogy gazdasági energiák átalakulásai során minden egyes fejlődési fázis a következő fázis csíráját, a következő fázis létesítésére irányuló tendenciát hord magában. Az érdekvédelem feladata már nem a visszaterelés, hanem az előmozdítás. Az emberek nemcsak szerzett jogaik védelmét keresik, hanem segítségre van szükségük jogaik megszerzésénél is. A magánjognak tehát a szerzett érdekállások konzerválásával legalább is egyenlő fontosságú feladata az érdekállások átalakulásának, a javak forgalmának irányítása.”⁵⁶⁵

---

⁵⁶⁴ A B) részbeli bírói döntések felhasználásánál támaszkodtunk AUER 2012 munkájára.

⁵⁶⁵ FÜRST 1934 219-220.

I. Viszonyítási pontok az atipikus szerződésekkel kapcsolatban

1. Az atipikus szerződések csoportosítása

Az A/V/3.2. pontban leírtaknak megfelelően egyetlen jellemzőre nem „fűzhetők fel” az atipikus szerződések, és a szokásos kötelmi jogi tematizálás (alanyok, tárgy, szolgáltatás felőli megközelítés) sem vezet eredményre; ezért a megszokottól eltérő tagolásokat alkalmazunk.

Az atipikus szerződéseket önálló és önállótlán fajtákra bontva, az önálló csoportba tartoznak azok az atipikus megállapodások, amelyek függetlenek más jogviszonyoktól, más tevékenységektől; ide tartozik a PPP-szerződés, a koncessziós szerződés, a licenciaszerződés, a faktoring-szerződés, a franchise-szerződés, a lízingszerződés és az egészségügyi kezelési szerződés. Az önállótlán kategória két alfajtra bomlik aszerint, hogy az atipikus szerződés másik jogviszonyra vagy egy tevékenységre épül-e rá. Más jogviszonyhoz kapcsolódó atipikus szerződés a szindikátusi szerződés, mert a társasági szerződésre „támaszkodik”. Egy adott tevékenységhez - amelyet az egyik szerződő fél üzletszerűen folytat - kötődik az önállótlán atipikus szerződések másik csoportja, ahol e szerződések közvetítik a fogyasztó felé az adott tevékenység „hozadékát”. Ide tartozik a távollévők között kötött szerződés, mert a vállalkozás árut értékesítő vagy szolgáltatást nyújtó tevékenységéhez kapcsolódik, hasonlóan az üzleten kívüli kereskedelem, a konzorciós szerződés, a timesharing-szerződés és a merchandising szerződés.⁵⁶⁶

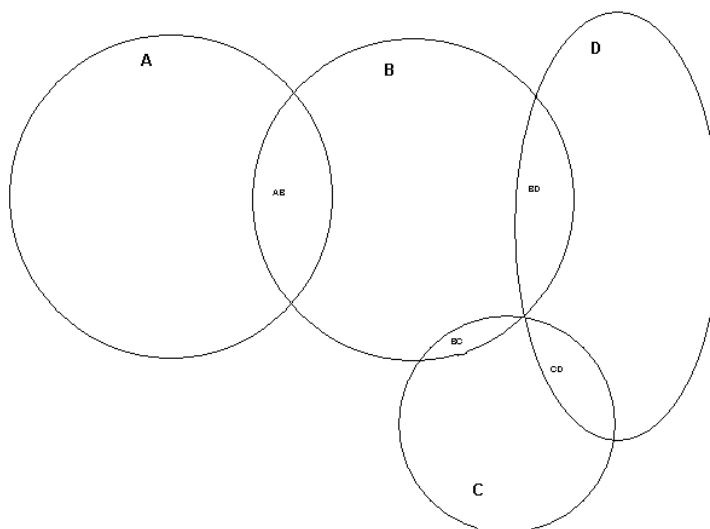
Az atipikus szerződések csoportosíthatóak az alapján is, hogy járulékos vagy lényegi vonásaik mutatnak-e eltérést a Polgári Törvénykönyvben tipizált szerződésekhez képest. A járulékos jellegű atipikus szerződésekhez tartozik

- a távollévők között kötött szerződés és annak önállósult verziói: csomagküldő és elektronikus kereskedelem, mert a szerződéskötés módja jelenti az eltérést;

- az üzleten kívüli kereskedelem, mert a szerződéskötés helye különleges. A többi atipikus kontraktus a lényegét, a szerződés közvetett tárgyát (a szolgáltatást) tekintve alapvető eltérést mutat a Ptk-ban nevesített megállapodásokhoz képest.

Az atipikus szerződéseket kategorizálhatjuk a reguláció alapján is: vannak-e jogi normában szabályozva, ha igen milyen jogszabályban történt ez.

⁵⁶⁶ Az önállótlán atipikus szerződések ezen alcsoportjának szabályozása erőteljes fogyasztóvédelmi hatást is tükröz.

3. számú ábra. Forrás: saját szerkesztés.

A: nem kodifikált atipikus szerződés (szindikátusi szerződés);

AB: kormányrendeletben szabályozott atipikus szerződés, azonban a jogszabály még nem, illetve másik kormányrendelet – részleges szabályozással - lépett hatályba (konzorciós szerződés);

B: kormányrendelet tartalmazza az atipikus szerződésekre vonatkozó előírásokat (távollévők között kötött szerződés, üzlethelyiségen kívül kötött szerződés, timesharing-szerződés);

C: törvényi szinten szabályozott atipikus szerződések (PPP-szerződés, koncessziós szerződés, licenciaszerződés, merchandising szerződés, egészségügyi kezelési szerződés, elektronikus kereskedelmi szolgáltatással összefüggő szerződés);

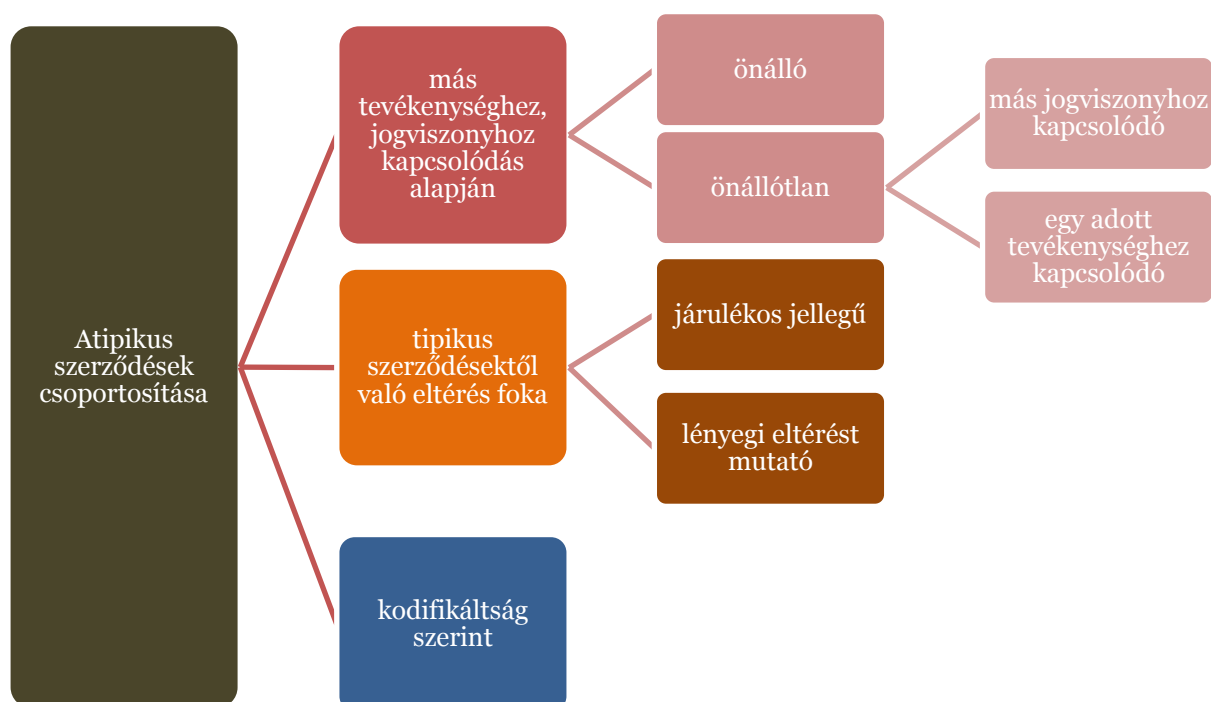
BC: a kormányrendeletekbe, illetve törvényekbe foglalt atipikus szerződéseket érintő közjogi, közigazgatási jellegű normák (például a fogyasztási kölcsön, a belkereskedelmi tevékenység, a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal funkciói és az ágazati koncessziós előírások vonatkozásában) adják a B és a C halmaz „átfedését”;

D: implementált nemzetközi egyezmények adják meg az atipikus szerződések főbb ismérveit (faktoring-szerződés, lízingszerződés);

CD: a Ptk-ban is, részlegesen szabályozott atipikus szerződések tartoznak a metszetbe;

BD: a B és a D halmaz „találkozását” európai uniós irányelvek és UNIDROIT-egyezmények adják, melyek e két halmazba tartozó szerződések szabályainak nemzetközi szintű összehangolását szolgálják.

A fenti csoportosítások áttekintése:⁵⁶⁷

4. számú ábra. Forrás: Balog Balázs.

Jelen munkában egy negyedik rendszerezést alkalmazunk: olyan jellemzők szerinti besorolásokat, amelyek nem az összes atipikus szerződés vonatkozásában használhatóak, hanem egyes atipikus szerződéseket különítenek el markánsan a többitől:

- a szerződés regulációjának jellegéből kiindulva: fogyasztóvédelmi vonatkozású atipikus szerződések (távollévők között kötött, üzlethelyiségen kívül kötött szerződések, konzorciós szerződés és timesharing-szerződés);
- a szerződés funkciója szerint: gazdasági társaságok létesítését és egzisztálását érintő atipikus szerződések (szindikátusi, koncessziós és PPP szerződések);
- a szerződés tartalmának jogterületi kötődését figyelembe véve: szellemi tulajdonhoz kapcsolódó atipikus szerződések (licencia-, franchise- és merchandising szerződés);
- a szerződés közvetlen és közvetett tárgyai alapján: szolgáltatási jellegű atipikus szerződések (faktoring-, lízing- és egészségügyi kezelési szerződések).

A franchise-, a faktoring- és a lízingszerződést továbbra is taglaljuk atipikus szerződésként, egyrészt azért mert a Ptk-ban csak részleges szabályozásukra került sor,

⁵⁶⁷ BALOG Balázs által készített ábra, először felhasználva 2014. 09. 24-én, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karon, az *Atipikus szerződések* kurzuson, levelező jogászszakos hallgatónak tartott előadáson.

másrészt azért, mert a Ptk-ba emelésük sok vitát generált és generál (nem a legsikerültebb reguláció; lásd: B/I/3. pontban), harmadrészt azért, mert a gazdasági forgalomban ezen kontraktusok számtalan verziója kötöttek.⁵⁶⁸

2. A bírói gyakorlat és az atipikus szerződések

Az atipikus szerződések megjelenése a dogmatikai hagyományoktól való eltávolodást és – kezdetben – bizonytalan jogalkalmazást eredményezett. A bírói gyakorlat általában eredményorientáltan közelíti meg az atipikus szerződéseket: nem a minősítésre, hanem a jogügylet elbírálására koncentrál. Ezért az ügyleti feltételekből indul ki, vizsgálja,

- hogy a felek feltehető akarata mire irányult;
- mi az elérni kívánt üzleti, gazdasági cél;
- melyek a kikötött szolgáltatás sajátosságai;
- és ezeket meghaladóan mit tartottak még lényegesnek a szerződő felek jogviszonyuk szabályozásakor, melyek a szerződés megkötése szempontjából a meghatározó körülmények.⁵⁶⁹

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 2) és 4) kérdések] szerint a kúriai bírák közül 3 a felek feltehető akaratát, a felek magatartásainak megfelelő jogokat és kötelezettségeket, valamint a szerződés tárgyát, a szolgáltatás jellegét vizsgálja a szerződési jogcím eldöntésénél; 2 a felek magatartásainak megfelelő jogok és kötelezettségek, valamint a szerződés tárgya, a szolgáltatás jellege szerint dönt arról, hogy milyen szerződésről van szó; 2 a szerződés minősítése nélkül a Ptk. kötelmi és szerződési közös szabályai alapján dönt; 2 nem válaszolt. A kérdőíves felmérés a közzétett bírósági ítéletekből leszűrt vizsgálati szempontokat csak részben igazolja vissza, ami azt is jelenti, hogy a szerződő felek feltehető akarata és a szerződési szolgáltatás jellege a domináns döntési faktor.

A szerződés típusát nem a felek által adott elnevezés, nem a felek szóhasználata, hanem a megállapodás fogalmi elemei, tartalma alapján határozzák meg. A bírói szemlélet nyitottságát és rugalmasságát jól példázzák a Legfelsőbb Bíróság/Kúria közzétett eseti döntései is: a tulajdonjog megszerzésének jogcíme atipikus szerződésből is megállapítható, hiszen a szerződési szabadság értelmében a szerződő felek megállapodása érvényes abban

---

⁵⁶⁸ FÉZER 2017 95.

⁵⁶⁹ PAPP 2013 20.

az esetben is, ha a szerződés típusát a Ptk. a nevesített szerződések körében nem tartalmazza.⁵⁷⁰

A magyar bírói döntésekben az 1990-es évek elejétől a második ezredfordulót követő néhány évig a biztonságra törekvés volt megfigyelhető: minden szerződést, ami nem Ptk-beli volt, atipikusnak minősítettek, attól függetlenül, hogy ténylegesen az volt-e, vagy vegyes, illetve de facto innominát megállapodásnak volt-e tekinthető. Jellemző példa a Legfelsőbb Bíróság döntéseiben is fellelhető: a polgári jogi társasági és megbízási kontraktusok elemeit tartalmazó, vagyonvédelemre vonatkozó vegyes szerződést atipikusnak tekintették.⁵⁷¹ A szerződéstípusok e judikatúrabeli bizonytalansága a XXI. századi magánjogi ítélezésünkben is megmaradt: vegyes jellegű megállapodást is atipikusként értékelték,⁵⁷² valamint típuskombinációs kontraktusokat,⁵⁷³ vagy speciális szolgáltatásra irányuló jogügyleteket,⁵⁷⁴ vagy innominát megállapodásokat⁵⁷⁵ atipikus szerződésként határoztak meg.⁵⁷⁶ Az ezredfordulót követően azonban - először az ítéletgyűjtemények, majd a Legfelsőbb Bíróság/Kúria is - kezdik elfogadni az elmélet szerződési típusozását és bírósági határozatok mondják ki a timesharing-⁵⁷⁷, a konzorciós⁵⁷⁸, a koncessziós⁵⁷⁹, a lízing-⁵⁸⁰, a faktoring-⁵⁸¹ és az egészségügyi kezelési⁵⁸² szerződések atipikusságát. Egyre több ítélet tartalmazza azt a helyes megállapítást, hogy a szerződéses szabadság alapelve kiterjed a típus szabadságára is, azaz a felek nemcsak a törvényben

⁵⁷⁰ BH 2012. 169.; EBH 2009. 1843.; Legfelsőbb Bíróság Kfv. IV. 37.074/2007.

⁵⁷¹ BH 1993. 247.

⁵⁷² BH 2014. 109.; Egri Törvényszék 4.P.20.077/2011/45.; Fővárosi Törvényszék 22.P.22.835/2011/11.

⁵⁷³ Győri Ítéletgyűjtemény Gf.II.20.079/2014/4.; Fővárosi Törvényszék 4.Gf.75.350/2013/4.; Szegedi Ítéletgyűjtemény Pf.II.20.425/2013/2.; Pécsi Ítéletgyűjtemény Pf.I.20.514/2011/3.; Fővárosi Törvényszék 25.G.41.822/2010/25.

⁵⁷⁴ BH 2018. 192.; Pécsi Ítéletgyűjtemény Pf.VI.20.160/2013/7.; Debreceni Ítéletgyűjtemény Gf. II. 30.085/2013/5.; Fővárosi Törvényszék 31.G.40.247/2012/25.; Szegedi Törvényszék 6.G.40.117/2012/7.; Fővárosi Ítéletgyűjtemény 6.Pf.20.027/2011/7.; Pest Megyei Bíróság 7.G.21.768/2009/34.; Fővárosi Törvényszék 20.G.40.348/2009/69.; Budapest Környéki Törvényszék 25.P.24.500/2008/106.

⁵⁷⁵ Budapest Környéki Törvényszék 22.P.21.006/2011/30.: készízető kezességhez közel álló garanciaszerződés; Budapest Környéki Törvényszék 11.P.24.374/2012/15.: haszonkölcsönrel rokonítható sportcélú használati megállapodás

⁵⁷⁶ Erre a szakirodalomban is van példa; MISKOLCZI BODNÁR 1997a 3-11.; SÁNDOR 2011 20-21.

⁵⁷⁷ BH 2008. 71.; BH 2007. 57.; BH 2007. 95.

⁵⁷⁸ BDT 2009. 1998.; ÍH 2009. 20.

⁵⁷⁹ GYIT-H-PJ-2008-178. ; BDT 2003. 750.

⁵⁸⁰ EBD 2013. G. 9.; Debreceni Ítéletgyűjtemény Pf. II. 20.378/2012/4.; Szegedi Törvényszék 11. G. 40.290/2011/9.; Szolnoki Törvényszék 16. P. 20.071/2011/19.; Szegedi Ítéletgyűjtemény Gf. I. 30.087/2010/5.; BDT 2008. 1799.; Szegedi Ítéletgyűjtemény Gf. I. 30.218/2007.; BDT 2007. 1666.; BDT 2006. 1487.; BDT 2000. 207.; BH 1991. 357.

⁵⁸¹ BDT 2006. 1343.; BH 2005. 72.

⁵⁸² BDT 2008. 1755.

külön nevesített szerződések valamelyikét választhatják, hanem olyan atipikus megállapodást is köthetnek, amely sajátos elemei folytán egyik típusba sem sorolható.⁵⁸³

Az atipikus szerződések kapcsán nem tartjuk megalapozottnak azt a gyakran követett bírói megoldást, hogy „a hozzá legközelebb álló nevesített szerződésre irányadó speciális különös részi szabályok – amennyiben a konkrét szerződés tartalmával nem ellentétesek – analóg módon kerüljenek alkalmazásra,⁵⁸⁴ ugyanis az atipikus szerződések nem egyes nevesített kontraktusokból vagy azok részleteiből összeállított megállapodások, hanem azokhoz képest új típusokat, egyedi kontraktuális egységeket jelentenek (lásd fentebb A/V/4.1. pont). Éppen ezért nem lehet „puzzle-szerűen” értékelni az adott atipikus szerződés tartalmi elemeit, hanem ha nincs rá alkalmazandó speciális jogszabály, akkor a Ptk. Hatodik Könyv Első és Második Része alapján kell megítélni őket.

3. A jogalkotó viszonya az atipikus szerződésekhez

3.1. Az atipikus szerződések szabályozására vonatkozóan több nézet is felvetődött:⁵⁸⁵

- a) abszorpciós elmélet: az egyes atipikus szerződéssel legtöbb hasonlóságot (főleg a lényeges szolgáltatások egyezőségét) felmutató Ptk-beli nevesített szerződésre vonatkozó előírásokat, alkalmassá kell tenni az adott atipikus szerződés befogadására, „elnyelésére”;
- b) a kombinációs elmélet: egyfajta „lista” összeállítása (a szerződési tényállások és jogkövetkezmények koordinációja) abban a vonatkozásban, hogy az egyes atipikus szerződés különböző aspektusai mely Ptk-ban nevesített szerződések rendelkezései szerint bírálhatóak el;
- c) analogikus elmélet: a Polgári Törvénykönyv szerződéseket érintő általános szabályainak analógia útján történő alkalmazása az atipikus szerződésekre;
- d) kreációs elmélet: az atipikus szerződések Ptk-ba illeszthetőségének komplikáltsága miatt külön jogszabályok alkotásával kell e jogterületet kodifikálni a szerződés céljának és a felek érdekeinek leginkább megfelelően.

⁵⁸³ Fővárosi Ítéltábla 3. Pf.21.345/2012/3.; Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.623/2012/11.; Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.363/2011/4.; Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.22.224/2011/6.; Debreceni Ítéltábla Gf. I. 30.639/2011/5.; Pécsi Ítéltábla Pf. III. 20.272/2010/4.; Fővárosi Bíróság 18. G.42.324/2010/19.

⁵⁸⁴ Kúria Pfv.I.21.447/2012/6.; Szegedi Törvényszék 11. G. 40.269/2011/9.; Zala Megyei Bíróság 5. G. 40.066/2011/9.; Csongrád Megyei Bíróság 1.P.21.030/2010/35.; Fővárosi Bíróság 18.G.42.324/2010/19.; Zala Megyei Bíróság 5.P.20.257/2006/32.

⁵⁸⁵ SZLADITS 1935 176.; NIZSALOVSKY 1949b 226.; VÉKÁS 1975 704.; VÉKÁS 1977 90-91.; FUGLINSZKY – TÖKEY 2018 40.; TEUBNER 2004 83-86.

A magyar Polgári Törvénykönyv újrakodifikálása során az atipikus szerződések kódexen belüli szabályozásának problematikus volta előtérbe került: már az új Polgári Törvénykönyv közzétett koncepciójában⁵⁸⁶ az egyes részek indokolása is ellentétes volt egymással. A Ptk-javaslat (2006. dec. 31.) a korábbi koncepcióhoz képest visszalépést jelentett az atipikus szerződések Polgári Törvénykönyvbe adaptálásával kapcsolatban: e könyvben szereplő szerződések közül csak egy volt fellelhető a normaszövegben. Az engedményezés fogalma [5:167. § „A jogosult (engedményező) a kötelezettel szemben fennálló, vagy jövőbeli, vagy feltételes keletkező követelését szerződéssel másra (engedményes) átruházhatja.”] implicite magában foglalta a faktoring-szerződés kategóriáját, azonban a koncepciónak a faktoring-szerződés jellemzőire vonatkozó kitételei már nem jelentek meg a normaszövegben.

A következő időszak fejleményeként két Ptk-tervezet volt „forgalomban”: a Kodifikációs Bizottság Szakértői Javaslata,⁵⁸⁷ és az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium T/5949. számú törvényjavaslata. A Szakértői Javaslata a monista elven felépülő törvénykönyv mellett foglalt állást azzal az indokkal, hogy az üzleti életben alkalmazott szerződéseknek nincsenek olyan sajátosságaik, melyek külön jogi rendelkezést tennének szükségessé. A Javaslata – a faktoring -, lízing- és a franchise- szerződések tekintetében – a megfelelő típusalkotó mag hiányában nem szabályozta ezen atipikus szerződéseket,⁵⁸⁸ hanem - saját bevallása szerint - a meglévő szerződési jogot tette volna alkalmassá az esetleg felmerülő jogi problémák megoldására. A 2006-os Ptk-javaslat megegyezően a 2008-as Szakértői Javaslata az engedményezés⁵⁸⁹ faktoring-szerződésre alkalmazását tette lehetővé, valamint rendezte az ügynöki szerződés szabályait⁵⁹⁰ és az üzletszerzői kontraktus előírásait,⁵⁹¹ az IRM 2009. januári törvényjavaslatában is alkalmas volt az engedményezés⁵⁹² a faktorálás befogadására és kodifikálni kívánta a lízingszerződést⁵⁹³ és a faktoring-szerződést.^{594,595}

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által kidolgozott, azonban az Alkotmánybíróság döntése nyomán végül hatályba nem lépett Ptk. (2009. évi CXX. tv.) a

⁵⁸⁶ Magyar Közlöny 2002. január 31./15. szám/II. kötet

⁵⁸⁷ VÉKÁS 2008a

⁵⁸⁸ VÉKÁS 2008c 269.; JUHÁSZ 2011 54.

⁵⁸⁹ 5:176 – 5:177. §§

⁵⁹⁰ 5:308 – 5:315. §§

⁵⁹¹ 5:316 – 5:331. §§

⁵⁹² 5:168 – 5:165. §§

⁵⁹³ 5:340 – 5:347. §§

⁵⁹⁴ 5:348 – 5:354. §§

⁵⁹⁵ A lízing- és a faktoringszerződéseket a hatályba nem lépett 2009. évi CXX. tv. a pénz- és hitelviszonyok között helyezi el, ennek minősítését lásd: PAPP 2011a 103-105. és SZENTIVÁNYI 2010 334-341.

lízingszerződést⁵⁹⁶ és a faktoring-szerződést⁵⁹⁷ a pénz- és hitel jogviszonyok között szabályozta. Véleményünk szerint elhibázott volt a lízing- és a faktoring-szerződés egyoldalú, a pénzkötelmek közé való besorolása,⁵⁹⁸ rendszertani elhelyezése, hiszen a lízingszerződésben a hitel ismérvei mellett az adásvétel (részletvétel) és a bérlet elemei is dominánsak,⁵⁹⁹ valamint a faktoring-szerződés a felek szándékától és céljától függően a visszterhes engedményezés, az adásvétel, a tartozásátvállalás jellemzőit is magán viseli⁶⁰⁰ a hitel- és kölcsönszerződési jellegén kívül.⁶⁰¹ A lízingszerződéshez hasonlóan a faktoring-szerződésre vonatkozó előírások is sematizmust, típus- és funkciószűkítést mutattak.⁶⁰² A 2009. évi CXX. törvényen – az atipikus szerződések vonatkozásában – összességében az átgondolt koncepció hiánya, a lobbierő érdekek érvényesülése és az ad hoc megfogalmazások voltak érzékelhetőek.

A Kodifikációs Bizottság 2010 nyarán újraindította a Ptk. rekodifikációját, amely munka eredményeként 2012 őszén az Országgyűlés elé került a vonatkozó törvényjavaslat.⁶⁰³ Az előterjesztésben az atipikus szerződések közül a franchise-szerződés,⁶⁰⁴ a faktoring-szerződés⁶⁰⁵ és a pénzügyi lízingszerződés⁶⁰⁶ szerepelt. A franchise szerződés

⁵⁹⁶ 5:359 – 5:366. §§

⁵⁹⁷ 5:367 – 5:373. §§

⁵⁹⁸ Ezt az álláspontot fogalmazta meg SZENTIVÁNYI Iván is tanulmányában (SZENTIVÁNYI 2010 21.).

⁵⁹⁹ PAPP 2009a 163.

⁶⁰⁰ BDT 2006. 1343.; BH 2005. 72.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.511/2003.

⁶⁰¹ A lízingszerződés szabályozása kapcsán - a teljesség igénye nélkül - a következő problémák körvonalazódtak: a lízingszerződés fogalmi meghatározása expressis verbis csak az operatív, pénzügyi és a revolving lízingtípusokra volt alkalmazható, a többi lízingfajtára nem; a kialakult gyakorlattal ellentétben a törvény csak a pénzügyi lízingnél terhelte a lízingbe vevőre a kárveszély viselését; a lízingdíjra vonatkozó rendelkezések nem tisztázták a lízingdíj összetevőit, viszont a jogszabályi megfogalmazás a bérleti díjhoz közelítette azt (a pénz- és hitel jogviszonyok között elhelyezve), figyelembe nem véve a bírói gyakorlat erre vonatkozóan kialakított útmutatását (lízingdíj = meghatározott időre szóló használat díja + a hitel törlesztése + a lízingtárgy tulajdonjoga megszerzésének ellenértéke); viszontlízing esetén a lízingbe vevő az allízingelő magatartásáért sajátjaként kellett, hogy feleljen úgy, hogy az ellenőrzési jog a lízingbe adót illette meg (egy allízing-láncolat esetén is); a kontraktus aszinallagmatikus jellegét megerősítve a rendkívüli felmondás jogát csak a lízingbe adónak biztosította a jogszabály, megvonva a lízingbe vevőtől az azonnali hatályú felmondás jogát még a lízingbe adó szerződésszegésének (például a lízingbe vevő használati joggyakorlását akadályozó ellenőrzés) esetére is; lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 51.

⁶⁰² A szerződési fogalom kifejezetten a valódi és nyílt faktoringfajtákra koncentrált csak; a követelés átengedése nem, csak az átruházása lehetett a megállapodás közvetlen tárgya; a kinnlevőségek beszedése nem volt a faktor kötelezettsége ellentétben az UNIDROIT-egyezményt (a nemzetközi követelésvételtől) implementáló 1997. évi LXXXV. törvénnyel; a faktor del credere felelősségének megfogalmazása ellentmondásos volt (az 5:367. § szerint kötelező, az 5:370. § (2) bekezdése alapján pedig külön díj ellenében vállalható); a faktoralót az addigi gyakorlat szerinti jogszavatosság helyett/mellett [lásd 5:370. § (2) bekezdés 2. fordulata] kezesi felelősség terhelte a kötelezett teljesítéséért (feltehetően az engedményezés szabályainak alkalmazhatósága következtében); lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 51-52.

⁶⁰³ T/7971. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről

⁶⁰⁴ LI. fejezet, 6:375-6:380. §§

⁶⁰⁵ LVIII. fejezet, 6:404-6:407. §§

⁶⁰⁶ LIX. fejezet, 6:408-6:414. §§

törvényjavaslatban megfogalmazott formája nem volt igazán megfelelő,⁶⁰⁷ a faktoring-szerződés új Ptk-ba illesztése a Javaslatban szereplő megfogalmazással szintén nem a legszerencsésebb volt⁶⁰⁸ és a pénzügyi lízingszerződéssel kapcsolatban is tanácsos lett volna, ha nem a törvényjavaslat szerinti megfogalmazásban kerül szabályozásra az új Ptk-ban.⁶⁰⁹ Az Országgyűlés elé került törvényjavaslat legnagyobb problémájának az érintett atipikus kontraktusokhoz kapcsolódó mindennapi szerződési gyakorlat, a magyar judikatúra

⁶⁰⁷ Összesen 6 §-ban szabályoz egy atipikus szerződést, mely licenciaszerződési, vállalkozási, kutatási, megbízási, adásvételi, szállítási, bérleti és kezesi szerződési, valamint hitel-, kölcsön- és koncessziós szerződési ismérveket is hordoz magában, nem lehet megfelelően kodifikálni; a Javaslat indokolása szerint a nagy franchise társaságok a Ptk-t úgysem fogják alkalmazni: akkor az ő szerződéseik Ptk-n kívüli, atipikus franchise-szerződések(?!), valamint további kérdés: ha a franchise társaságok nem veszik figyelembe működésük során a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit, attól még a bíróságok fogják-e rájuk alkalmazni; nem sikerült a jogalkotónak dogmatikailag megfelelő helyre elhelyeznie ezt a megállapodást (a letéti és a hitel-, számlaszerződések közé került beillesztésre, a forgalmazási szerződéssel párba, melytől teljesen eltér, hiszen nem abból, hanem a licenciaszerződés egy önállósult alfajából alakult ki ez az atipikus megállapodás); a jogot nem lehet „bérelni”, hanem gyakorolni, vagy gyakorlását átengedni, vagy a jogot átruházni lehetséges; nem kellett volna átültetni magyarra a „franchise” kifejezést, mert nem lehet megfelelően lefordítani: a franchise kereskedelmi névhez is kapcsolódó jogok együttese; a szolgáltatási franchise (a franchise-átvevő a franchise-átadó kereskedelmi neve/árvédjegye/márkajele alatt a franchise-átadó útmutatása – know-how – szerint valamilyen szolgáltató tevékenységet végez; pl. Mister Minit) kimaradt a meghatározásból; a fogalom alkalmatlan volt a master franchise (al-franchise kialakítása), a zárt franchise, részleg-(mini)franchise, a befektetői (nagy) franchise, a partneri franchise etc. fajták/altípusok befogadására; nem derült ki a fogalomból a keretszerződés jelleg: nem tartalmazott utalást egy lényeges elemre: a franchise-rendszerre, amely alatt az egy központ köré szerveződést, a közös név alatti megjelenést, a közös tartalmat, az azonos működési mechanizmust és jogi szabályozást, az azonos pénzügyi kapcsolatokat, az azonos termék/szolgáltatási kört, az egységes személyzeti politikát és image-t etc. értjük; lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 53-55.

⁶⁰⁸ A Javaslat és annak indokolása nem megfelelő hozzáértésről tett tanúbizonyságot (lásd az indokolás azon részét, amely azt fejtegeti, hogy a gyakorlatban jelen lévő faktoring-szerződések „követelés-adásvételnek, vagy atipikus szerződésnek fognak minősülni”, ezzel a jogalkotó saját szabályozása feleslegességét és értelmetlenségét tette nyilvánvalóvá); összesen 4 §-ban ez az atipikus, számtalan altípust felvonultató, gazdaságilag nagy volumenű megállapodás nem szabályozható; érthetetlen és megindokolatlan, hogy a „követelésvétel/követelésvásárlás” miért a hitel- és számlajogviszonyok közé került beillesztésre; az adósnak nincs követelése, hanem tartozása van a harmadik személlyel, a faktorálóval szemben, így ő nem engedményezhet követelést (ő a tartozása faktor felé történő megfizetésére köteles). A faktoring-szerződés hárompólusú jogviszony: - a faktor (engedményes, a követelés új jogosultja), a faktoráló (engedményező, a követelés eredeti jogosultja) és az adós (aki tartozik); - a faktoráló a követelést visszerhesen átruházza faktorra, a faktor a követelést nyilvántartja, könyvelési és érvényesíti (behajtja), az adós pedig tartozása kiegyenlítésére köteles (immár a faktor felé). A fogalom csak a nem színlelt és nem valódi faktoringot takarta, a színlelt, a finanszírozási, a lejárat (vagy esedékességi), a csendes, a nyílt és a valódi fajtákat nem; lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 55-56.

⁶⁰⁹ Ezt a gazdasági szempontból nagy jelentőségű, atipikus szerződést összesen 8 §-ban nem lehet megfelelően kodifikálni; a Javaslat indokolása maga jelentette ki: „A gyakorlatban a különféle lízingszerződések olyan sokfélék, hogy általában a lízingszerződés szabályozása nem lehetséges, mivel nem képzelhető el olyan rendszerképző ismerv, amely ezeket a már kodifikált szerződésektől, mindenekelőtt a részletvételtől és a bérlettől elhatárolhatóvá tenné”: ez alapján újfent kérdésessé vált a lízingszerződés Ptk-ba illeszthetősége; ennek a kontraktusnak sincs igazán helye a hitel- és számlaviszonyok között, mert bérleti és részletvételi elemeket is tartalmaz; a fogalom indokolatlanul csak a pénzügyi lízingre (és azon belül is inkább csak a zárt végűre) irányadó, nem fér bele a visszlízing, a viszontlízing, az indirekt lízing etc.; a fogalomból kimaradt – a kialakult gyakorlattal szemben – az, hogy a lízingtárgyat a lízingbeadó a lízingbevevő megbízása alapján, a lízingbevevő által meghatározott feltételeknek megfelelően vásárolja meg; a lízingtárgy nemcsak dolog (ingó, ingatlan), hanem vagyoni értékű jog is lehet, kivéve az értékpapírt és a pénzkövetelést; azonban jogot csak átengedni, átruházni, gyakorolni lehet; a fogalomban arról sem rendelkeztek, hogy a lízingszerződés csak határozott idejű lehet; lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 56-58.

által kidolgozott támpontok és a szakirodalom eddigi elemzéseinek szinte teljes figyelmen kívül hagyását, a vonatkozó európai uniós irányelv és UNIDROIT-egyezmények negligálását látjuk.

3.2. A Ptk. rekodifikációjával érintett atipikus szerződések kapcsán fontos felhívni a figyelmet egyrészt a szabályozás részleges és vitákat generáló voltára, másrészt a Ptk. Hatodik Könyv Első és Második Részének diszpozitivitására:⁶¹⁰ az alábbi ismertetésből, elemzésből kitűnően a gyakorlatban a szerződő felek nagy hasznát veszik az eltérést engedő szabályozásnak, és erőteljesen kell, hogy támaszkodjanak a Ptk. hatálybalépéséig kialakult joggyakorlatra.

Jelen munka szerzője nincs egyedül azzal a véleményével,⁶¹¹ hogy elnagyoltra, átgondolatlanra és komoly problémákat hordozóra sikerült az érintett atipikus szerződések vonatkozásában a kodifikálás.⁶¹² Leszkoven László szerint a kódexbeli szabályozás éppen az atipikus jelleget hagyja figyelmen kívül: kevés normába sűrítve sematizálja ezen szerződéseket, és mennyiségileg elégtelen normában, nem konzekvensen, fontos jellemzők figyelmen kívül hagyásával súlytalanná teszi a gazdasági életben nagy jelentőséggel bíró jogügyleteket.⁶¹³ Szalma József úgy látja, hogy nem volt érdemes a kódexbe felvenni az érintett atipikus szerződéseket, mert még fejlődésben vannak és ezért a szerződési autonómiára bízandóak.⁶¹⁴

3.2.1. A franchise-szerződés jogbérleti szerződésként kodifikálása⁶¹⁵

A franchise-szerződés jogi megítélése mindig is nehézséget okozott: milyen fogalmakat használjunk (franchise, franchising, franchise-rendszer, franchise-szerződés) és mit értsünk alattuk (mennyire lehet elvonatkoztatni a közgazdasági tartalomtól, elemektől). Szakirodalmi konszenzus alakult ki abban a tekintetben, hogy a franchise vállalkozási forma,⁶¹⁶ amelynek jogalapját egy atipikus keretszerződés adja, a franchise-szerződés.

Az egyik legnagyobb gondot abban látjuk, hogy a jogalkotó nem tudta eldönteni, mi is a franchise-szerződés közvetlen tárgya:

⁶¹⁰ Ptk. 6:1. § (3) bek., 6:59. § (2) bek.

⁶¹¹ PAPP 2014c 72-81.; PAPP 2014d 170-183.

⁶¹² Lásd: BODZÁSI 2016a 65-72., BODZÁSI 2016b 20.

⁶¹³ LESZKOVEN László *Nevesítés? Tipizálás? Atipikus gondolatok az új Polgári Törvénykönyv kapcsán* című 2013. 12. 05-én, Szegeden, az „Atipikus szerződések” hallgatói fórumon elhangzott előadása.

⁶¹⁴ SZALMA 2014b 460-461.

⁶¹⁵ Részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 80-82.

⁶¹⁶ DARÁZS 1997 1.; FUGLINSZKY 2001 83.; DARÁZS – MANDEL 2011; DARÁZS 2011 9.; MÁTYÁS 2013 70.; CSÉCSY 2014 100.; AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 227.

- a jogbérlet: hogyan lehet egy jogot bérelni (birtokolni és használni), és miként lehet a jogbérletet egyben értékesítési rendszernek minősíteni?!⁶¹⁷

- jog engedélyezése van a fogalomban,⁶¹⁸ a következő előírásban joggyakorlás biztosítása,⁶¹⁹ a törvényi indokolásban jogok átruházása, a Wolters Kiadó-féle kommentárban⁶²⁰ „bérlethez hasonlóan jog időleges használatára szóló jog” van említve, a 6:381. § (2) bekezdésben pedig felhasználási, hasznosítási és használati jogosultság jelenik meg. A magyar bírói gyakorlat pedig ezt tisztázta: a franchise-átvevő a rendszerbe való belépésével jogot szerez a már működő rendszer teljes körű használatára, a franchise-átadó pedig a díj ellenében folyamatosan és teljes körűen köteles ezt szolgáltatni;⁶²¹ ez következik a franchise rendszer és hálózati jellegéből is.⁶²²

Osztjuk Darázs Lénárd⁶²³ és Ujváriné Antal Edit⁶²⁴ véleményét azzal kapcsolatban, hogy a franchise-szerződés jogbérletként aposztrofálása nem egy jól sikerült szerződéselnevezés-módosítási kísérlet.

A „jogbérlethez” kapcsolódó jogszavatosság sincs pontosan megfogalmazva: a jogot nem biztosítani kell, és nem is a joggyakorlás folyamatossága és zavartalansága biztosítandó,⁶²⁵ hanem a „jogbérletbe vevő” számára a jog folyamatos és zavartalan rendelkezésre állásáról van szó, hogy azt harmadik személy joga ne akadályozza, vagy korlátozza.

Szintén egyetértünk Ujváriné Antal Edittel abban, hogy a „jogbérletbe vevő” ismeretmegóvási kötelezettségét⁶²⁶ a Ptk. nem töltötte meg tartalommal: mit és hogyan is kellene tennie ebben a körben a „jogbérletbe vevőnek”.

Mind a hvgorac, mind az Opten kommentár szerzői a „jogbérletbe adó” ellátási kötelezettségénél ugyanarra a következtetésre jutnak: ha a „jogbérletbe adó” közvetlenül (azaz az általa kijelölt személy) nem teljesíti a megrendelést, annak ugyanaz a jogkövetkezménye, mintha ő maga nem teljesítene; azonban a jogalkotó elfeledkezett a rendelkezés megfogalmazásának befejezésénél arról, hogy a mondat első felében megemlítette a „jogbérletbe adó által meghatározott személyt” is.

⁶¹⁷ VÉKÁS 2013 836.; erre adott „reakciót” lásd: VÉKÁS - GÁRDOS 2014b 1973.

⁶¹⁸ Ptk. 6:376. § (1) bek.

⁶¹⁹ Ptk. 6:377. § (1) bek.

⁶²⁰ VÉKÁS 2013 838.

⁶²¹ DIT-H-GJ-2008-24.

⁶²² Erre adott „reakciót” lásd: VÉKÁS 2013 1970-1971.

⁶²³ PETRIK – WELLMANN 2013 241.

⁶²⁴ OSZTOVITS 2014b 899.

⁶²⁵ Ptk. 6:377. § elnevezése és (1) bek.

⁶²⁶ Ptk. 6:377. § (2) bek.

Külön gondot okoz, hogy a „jogbérletbe adó” utasítási jogával⁶²⁷ kapcsolatban a termék jóhírneve helyett már a dolog jóhírneve tűnik fel a Ptk-ban (esetlegesen használja a jogalkotó a termék és a dolog kifejezést már a forgalmazási szerződésnél is, holott nem ugyanazt jelentik). Az is kérdéses, hogy a hálózatnak (amely nem önálló jogalany) lehet-e goodwillje, vagy csak a franchise-átadónak. Az utasítási jog tekintetében véleményünk megegyezik Darázs Lénárdéval:⁶²⁸ ami az egyes franchise-átvevő szempontjából célszerűtlen, az még a franchise-hálózat egésze szempontjából lehet célszerű és szakszerű.

A megszűnési esetkörök⁶²⁹ – amik a közvetítői (korábban önálló kereskedelmi ügynöki)⁶³⁰ szerződés megszűnésének leképzése a franchise-ra – idegenek a kialakult joggyakorlattól, arról nem is beszélve, hogy a franchise-szerződések általában határozott idejűek. A felmondási idő kiszámítása a pontatlan tényállásmegfogalmazás okán nehézségekbe ütközik.⁶³¹

A „jogbérleti” szerződés Ptk-beli szabályozását összegezve egyetértőleg idézzük Darázs Lénárd megállapításait: „a törvényi szabályozás és a franchise jog élő gyakorlata között meglehetősen nagy diszkrépancia van”,⁶³² ezért a szerződő felek megállapodásukban kizárják a Ptk. jogbérleti szerződésre vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazhatóságát jogviszonyukra.⁶³³

3.2.2. A faktoring-szerződés kölcsönszerződésként kodifikálása⁶³⁴

A faktoring a banki gyakorlatban pénzügyi vállalkozások által nyújtott szolgáltatás: követelések (kintlévőségek) finanszírozására, illetve értékesítésére (eladására) használják.⁶³⁵ Ezen szolgáltatást nyújtó a faktor, aki finanszírozza a szolgáltatását igénybevevő hitelező forgótökéjét és kockázatbiztosítéki szerepet tölt be (a hitelező követelésének a faktorra történő átruházása révén) a hitelezőnek tartozó adós (akivel szembeni követelés az ügylet tárgya) fizetőképességét (bonitását) illetően. A hitelező fizetési haladékkal bíró számlaköveteléseit ellenérték fejében a faktorra engedményezi, aki ezáltal az adóssal (a követelés kötelezettjével) szemben felléphet: behajthatja annak tartozását. Tehát a faktorálás hárompólusú jogi és gazdasági szituáció: a követelés

⁶²⁷ Ptk. 6:380. §

⁶²⁸ PETRIK – WELLMANN 2013 260.; erre adott „reakciót” lásd: VÉKÁS - GÁRDOS 2014b 1976.

⁶²⁹ Ptk. 6:381. §

⁶³⁰ Tolna Megyei Bíróság 13.Gf.40.062/2008/4.: az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésre vonatkozó szabályok franchise-szerződésre történő analóg alkalmazása kizárt, a jogviszonyok eltérő jellegéből eredően.

⁶³¹ Erről Darázs Lénárd ír részletesen, lásd: PETRIK – WELLMANN 2013 262.

⁶³² PETRIK – WELLMANN 2013 241.

⁶³³ BODZÁSI 2016 72.

⁶³⁴ Részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 82-89.

⁶³⁵ A faktoring előfinanszírozási szerepét több bírói ítélet is kiemeli: BH 1999. 77.; BH 1997. 244.

visszterhes átruházásával a hitelező likviditása stabilizálódik, a faktor érvényesíti, könyveli, nyilvántartja a követelést, az adós pedig tartozása kiegyenlítésére köteles (immár a faktor felé).⁶³⁶

Az új Ptk.⁶³⁷ mindösszesen négy szakaszban szabályozza a faktoring-szerződést, ebből egy rendelkezés a kontraktus definícióját, egy pedig a szerződés felmondási szabályait ismerteti; a másik kettő a hitelbiztosítéki nyilvántartásba vételi kötelezettségről és a kölcsönszerződés szabályainak megfelelő alkalmazhatóságáról szól. A faktoring-szerződésre vonatkozó előírások terjedelme eleve komolytalan (a teljeskörűség igénye nélküli) egy olyan megállapodásnál, amelynek jelentős gazdasági szerepe van, azonban a releváns két paragrafus tartalma azt tükrözi, hogy a jogalkotó a faktoring magyar joggyakorlatával nem volt tisztában, vagy ha igen, akkor indokolatlanul negligálta azt. Az új Ptk. a faktoring fogalmi ismervének tekintendő szolgáltatások (a faktor nyújtotta finanszírozás, nyilvántartás, behajtás, védelem)⁶³⁸ jogalkotó általi „amputálásával” és a faktoring-szerződés speciális kölcsönszerződéssé minősítésével a gyakorlatban komplex, szolgáltatási jellegű, ilyen keretmegállapodásokat kötő jogalanyokat az új Ptk-n kívüli jogterületekre „lökték”, a jogértelmezésben és a jogalkalmazásban magukra hagyták.

A faktoring-szerződés fogalmából⁶³⁹ a hárompólusú jogviszony, a keretszerződési jelleg és a faktoring-fajták nem derülnek ki. Homályos a megfogalmazás abban a tekintetben is, hogy a harmadik személy és a kötelezett azonos-e. A faktoring-konstrukciót figyelmen kívül hagyja a definíció megalkotója, mert említést sem tesz a faktordíjról (finanszírozási kamat, del credere provizórium, eljárási költségek, rendelkezésre tartási jutalék, opciós jutalék etc.), sem annak ütemezéséről, sem a faktor számára fontos ún. biztonsági tartalékképzésről.

A jogalkotó a faktoring-szerződés megszűnésével kapcsolatban csak a felmondást⁶⁴⁰ látta célszerűnek szabályozni, viszont az a) és a b) felmondási esetkörök ellentétesek a faktoring lényegével (nem a faktoráló, hanem az adós – a Ptk. megfogalmazásában a kötelezett - kockázati besorolása a döntő); a (2) bekezdés pedig a felmondáshoz ex tunc hatályt kapcsol.

A kölcsön kifizetésének megtagadására és a kölcsön igénybevételének elmaradására vonatkozó előírások faktoringra történő megfelelő alkalmazása a faktoring lényegének és

⁶³⁶ AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 303-304.; PETRIK 2003 17.

⁶³⁷ Ptk. Hatodik Könyv Harmadik Rész LVIII. Fejezet

⁶³⁸ Ptk. 6:405. §

⁶³⁹ Ptk. 6:405. §

⁶⁴⁰ Ptk. 6:407. §

időbeli „lezajlásának” mondanak ellent. A kölcsön rendelkezésre tartása pedig csak a lejárat/esedékességi faktoringnál értelmezhető, a jogalkotó azonban deklaráltan csak a nem valódi faktoring-fajtát kívánta szabályozni.⁶⁴¹

3.2.3. A pénzügyi lízingszerződés hiteljogviszonyként kodifikálása⁶⁴²

A pénzügyi lízing olyan pénzügyi szolgáltatás,⁶⁴³ amely egyben speciális finanszírozási forma és a Ptk-ban részlegesen szabályozott atipikus szerződés⁶⁴⁴ is. A pénzügyi lízing az aktív bankügyletek között speciális tényleges hitelügyletnek, dologi/eszközalapú finanszírozásnak minősül.⁶⁴⁵ A pénzügyi lízing bérleti (haszonbérleti), hitel (kölcsön)⁶⁴⁶ és adásvételi (részletvételi) elemeket hordoz magában.⁶⁴⁷ A pénzügyi lízingszerződésben a lízingbe adó komplex szolgáltatás⁶⁴⁸ nyújtását vállalja a lízingbe vevő részére: a lízingtárgy beszerzését (finanszírozási célú beruházás),⁶⁴⁹ használatba adását és a tulajdonjog megszerzésének biztosítását a futamidő végén.⁶⁵⁰

Az új Ptk. nem teljes körű,⁶⁵¹ a kialakult joggyakorlatnak sok esetben ellentmondó szabályozása és némely alkalmazhatatlan rendelkezése okán a pénzügyi lízinggel foglalkozó jogászai szakmát és annak munkáját annyiban érinti, hogy a pénzügyi lízingszerződéseket a hitelbiztosítéki nyilvántartásba bejegyzik,⁶⁵² viszont továbbra sem a Ptk. fogalmi meghatározásának megfelelő pénzügyi lízingszerződések köttetnek (fognak

⁶⁴¹ Ptk. 6:408. §

⁶⁴² Részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 89-94.

⁶⁴³ 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról 3. § (1) bek. c) pont (továbbiakban: Hpt.); CSÖKE – JUHÁSZ 2014 9.; 1-H-GJ-2008-71.

⁶⁴⁴ MISKOLCZI BODNÁR 1987 30-36.; MISKOLCZI BODNÁR 1997a 3-11.; VARGA 2009a 42-46.; JUHÁSZ J. 2009 3-5.; AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 267-302.; PAPP 2011 32-58.; BARTAL T. 2014b 19.; EBD 2013. G.9.; Debreceni Ítéltábla Pf. II. 20.378/2012/4.; Szolnoki Törvényszék 16. P. 20.071/2011/19.; AVÉ 2011/9.; Szegedi Törvényszék 11. G. 40.290/2011/9.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.087/2010/5.; 2008/71. Adózási kérdés; BDT 2008. 1799.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.218/2007.; BDT 2007. 1666.; BDT 2006. 1487.; BDT 2000. 207.; BH 1991. 357.

⁶⁴⁵ BARTAL T. 2014a; PRESSER 2008 5.; BARTAL T. 2014b 20.; Szolnoki Törvényszék 16. P. 20.071/2011/19.; BH 1997. 85.

⁶⁴⁶ Debreceni Törvényszék 1.Pf.20.532/2012/4.: A pénzügyi lízingszerződés nem tekinthető kölcsönszerződésnek.

⁶⁴⁷ BARTAL T. 2014b; KÓNYA 2009 206.; PRESSER 2008 3., 5.; VARGA 2009b 335., 337.; BARTAL 2012 26.; ALTORJAY 2013 8.; 15/2014. (V. 13.) AB határozat [23]; EBD 2013. G.9.; Debreceni Ítéltábla Pf. II. 20.378/2012/4.; AVÉ 2011/9.; BDT 2007. 1666.; BDT 2006. 1487.; Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.026/1997/4.

⁶⁴⁸ C-277/09.; C-364/08.; EBD 2013. G.9.; Szegedi Törvényszék 11. G. 40.290/2011/9.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.087/2010/5.; 1-H-GJ-2008-71.; BDT 2007. 1666.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.218/2007.

⁶⁴⁹ PRESSER 2008 5.

⁶⁵⁰ AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 268.; CSÖKE – JUHÁSZ 2014 9.; PRESSER 2008 5.; C-103/09., C-425/06.

⁶⁵¹ MISKOLCZI BODNÁR 1997a 11.

⁶⁵² Ptk. 6:410. §; 2014 márciusa és októbere között 28790 esetben került erre sor (CSONKA Péter *Atipikus szerződések megjelenése a közjegyzői gyakorlatban, különös tekintettel az új hitelbiztosítéki nyilvántartásra* címmel elhangzott előadása a VII. Atipikus szerződések hallgatói fórumon; 2014. 12. 04.)

kötettni), egyrészt annak diszpozitív jellege miatt,⁶⁵³ másrészt az előbb említett regulációs hiányosságok és alkalmatlanságok okán. Mivel a Hpt. fogalmi meghatározása⁶⁵⁴ jelenti az eddigi joggyakorlat vívmányainak megőrzését, egyetértünk Bartal Tamással⁶⁵⁵ abban, hogy a pénzügyi lízingszerződést kötő felek a Hpt. szabályozását követik a jövőben, és ebben a vonatkozásban a pénzügyi lízing megmarad atipikus szerződésnek a jogalkalmazásban is. Ezt alátámasztja az is, hogy a számviteli törvény 2014. március 15-től hatályos szabályozása a pénzügyi lízing alatt az új Ptk. szerinti pénzügyi lízingszerződés alapján létrejött jogügyletet értette,⁶⁵⁶ majd a joggyakorlat reakcióját érzékelve először a régi és az új pénzügyi lízing fogalom kapcsán számviteli kérdés került kibocsátásra,⁶⁵⁷ végül pedig a számviteli törvény vonatkozó előírását – nem véletlenül – módosították: a Hpt. szerinti pénzügyi lízingszerződés alapján kötött jogügylet a pénzügyi lízing számviteli fogalma.⁶⁵⁸

A pénzügyi lízingszerződés Ptk-beli fogalmában⁶⁵⁹ öt 'vagy', egy 'illetve' és kettő 'ha' szócska szerepel, ami önmagában kifejezi a definíció bizonytalanságát, értelmezhetetlenségét⁶⁶⁰ és alkalmazhatatlanságát. Tovább erősíti a kételyeket az is, hogy a hitel- és a számlaszerződések között elhelyezett pénzügyi lízingre a Ptk. a bérleti szerződés szabályait is rendeli alkalmazni,⁶⁶¹ valamint a jogalkotói kommentárban a legnagyobb részletességgel, hol a bérlettől határolja el a pénzügyi lízingszerződést, hol éppen annak alkalmazhatóságával példálózik,⁶⁶² a szerződés felmondása kapcsán pedig rögzíti: „a bérlet és kölcsön szabályaival összhangban szabályozza a szerződés azonnali hatállyal történő felmondásának eseteit”.⁶⁶³ A fogalommeghatározás egyéb rejtélyeket is hordoz: mit jelent a lízingtárgy 'gazdasági élettartama', a 'szerződéskötés kori piaci érték' és ez utóbbinál 'jelentősen alacsonyabb ár'.

A nyilvántartásba-vételi kötelezettség vonatkozásában osztjuk Bartal Tamás álláspontját,⁶⁶⁴ hogy a 6:410. § (2) bekezdésének végén lévő rendelkezéssel a nemo plus iuris elv áttörésére kerül sor. Kérdéses, hogy a lízingbe vevő hasznok szedése és használat-átengedési jogosultságainak kikötésével a viszontlízing „becsempészése” történt-e a Ptk-ba,

⁶⁵³ 15/2014. (V. 13.) AB határozat [22]

⁶⁵⁴ Hpt. 6. § (1) bek. 89. pont

⁶⁵⁵ BARTAL T. 2014b 21.; erre adott „reakciót” lásd: VÉKÁS - GÁRDOS 2014b 2045-2046.

⁶⁵⁶ Sztv. 3. § (8) bek. 13. pont

⁶⁵⁷ 20/2014. Számviteli kérdés

⁶⁵⁸ 2014. évi LXXIV. törvény az egyes adótörvények és azokkal összefüggő más törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról 282. § (3) bek.

⁶⁵⁹ Ptk. 6:409. §

⁶⁶⁰ BODZÁSI 2016 72.

⁶⁶¹ Ptk. 6:412. § (2) bek.

⁶⁶² VÉKÁS - GÁRDOS 2014b 874., 877.

⁶⁶³ VÉKÁS - GÁRDOS 2014b 878.

⁶⁶⁴ BARTAL T. 2014b 20.

a pénzügyi lízing alfajaként.⁶⁶⁵ A vevőkijelölési jog megfogalmazása⁶⁶⁶ eleve problematikus (a vételi jog gyakorlására személy kijelölése, a jogszerzés átengedése és a jogátruházás azonos tartalmú kifejezések-e), azonban annak időbelisége (a szerződési folyamatban mikor illeti meg a lízingbe vevőt) is bizonytalan, ebből adódóan az is, hogyha a vevőkijelölésre nem a futamidő végén kerül sor, akkor ki fizeti a lízingdíjrészleteket. A lízingdíj kapcsán nemcsak annak összetétele, hanem sajátos teljesítési ideje (ütemezése) sem derül ki a Ptk-ból.⁶⁶⁷ A szerződés felmondási szabályainál⁶⁶⁸ nagy valószínűséggel azonnali hatályú felmondásról van szó, mert a lízingbe vevő szerződésszegéseire kapcsolódik, viszont akkor nem igazán jogszerű a szabályozás, mert nem az összes esetkörhöz kapcsolta hozzá a jogalkotó a lízingbe adó rendkívüli felmondási jog gyakorlását megelőző felhívási és határidőtűzési kötelezettségét. A szerződő felek elszámolási viszonyára⁶⁶⁹ a zálogjog érvényesítésére vonatkozó előírások alkalmazása teljesen idegen az eddigi judikatúrától.

Úgy gondoljuk, mindenképpen szükség van az atipikus szerződésekhez befogadóbban, rugalmasabban, koncepciózusabban, megalapozottabban és szakszerűbben viszonyuló Polgári Törvénykönyvre. „Szabályok egyazon törvénykönyvbe foglalása addig kívánatos és célszerű, amíg az összefoglalandó normák módszerbeli egysége fennáll, és amíg a rendszerbe illesztés a kodifikáció előnyeit: a rendszertani racionalitást, az ökonomikus és ellentmondásmentes törvényszerkesztést, az egységes terminológia biztonságát, a világos és áttekinthető megoldásokat hozza magával. A kódex nem presztízmű, amelybe lehetőleg minél több életviszonyt ’bele kell szabályozni’. S a kódexbe történő felvétel nem státuszszimbólum, amire lehetőleg minél több jogintézménnyel törekedni kell.”⁶⁷⁰

4. Az atipikus szerződések európai uniós keretben

Az Európai Unióban mind a jogtudomány, mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás törekszik egy koherens szerződési jog megalkotására.⁶⁷¹ E tendencia érinti az atipikus szerződések körét is:

⁶⁶⁵ Ptk. 6:412. § (1) bek., 6:413. (1) bek.

⁶⁶⁶ Ptk. 6:413. § (4) bek.

⁶⁶⁷ Ptk. 6:414. §

⁶⁶⁸ Ptk. 6:415. § (1) bek.

⁶⁶⁹ Ptk. 6:415. § (2) bek.

⁶⁷⁰ VÉKÁS 2001a 1402.

⁶⁷¹ BENACCHIO 2003 111-146.

- a) az európai jogtudományban a Study és az Acquis Group által, az európai magánjog-egységesítési folyamat során kialakított közös referenciakeret vázlata (DCFR)⁶⁷² már tartalmaz rendelkezéseket a franchise-, timesharing, az önálló kereskedelmi ügynöki, a kezelési szerződések és az elektronikus kereskedelem vonatkozásában, a CESL és a DSM pedig a távollévők között (beleértve önállósult variációit is, mint a csomagküldő és az elektronikus kereskedelem) és üzlethelyiségen kívül kötött kontraktusokat érinti;
- b) az uniós jogalkotás a maga szupranacionális eszközeivel, a maximum harmonizációt tűzve ki célul, egyrészt fogyasztóvédelmi (így a távollévők között kötött szerződések, az üzleten kívüli kereskedés, a timesharing-szerződés kapcsán),⁶⁷³ másrészt versenyjogi szempontból (így az önálló kereskedelmi ügynöki, a licencia-, és a franchise-szerződések vonatkozásában)⁶⁷⁴ megalkotott normák révén, harmadrészt az intézményesített köz- és magántársulások (IPPP, Institutionalised Public-Private Partnership)⁶⁷⁵ szabályozása pedig a koncessziós, a PPP- és a szindikátusi szerződésekre van hatással;
- c) az Európai Bíróság gyakorlatában találunk döntéseket a szindikátusi,⁶⁷⁶ a PPP-szerződés,⁶⁷⁷ a távollévők között kötött⁶⁷⁸ szerződések, az elektronikus szolgáltatással összefüggő megállapodások,⁶⁷⁹ az üzleten kívüli kereskedés,⁶⁸⁰ az önálló kereskedelmi ügynöki,⁶⁸¹ a timesharing-szerződés,⁶⁸² a konzorciós,⁶⁸³ a koncessziós,⁶⁸⁴ a licencia-,⁶⁸⁵ faktoring-⁶⁸⁶ és a lízingszerződések⁶⁸⁷ körében, elemezve e kontraktusok valamely jellemzőit, ismérveit, azonban az Európai Bíróság a szerződési jog kapcsán funkcionális megközelítést alkalmaz.⁶⁸⁸

⁶⁷² *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference.* 2008

⁶⁷³ Lásd: 85/577/EGK irányelv, 97/7/EK irányelv, 2000/31/EK irányelv, 2008/122/EK irányelv.

⁶⁷⁴ Lásd: 772/2004/EK rendelet, 2000/C 291/01

⁶⁷⁵ Lásd: Európai Bizottság által 2008. február 5-én elfogadott *Interpretative Communication on the Application of Community Law on Public Procurement and Concessions to Institutionalised Public-Private Partnerships.*

⁶⁷⁶ C-129/04.

⁶⁷⁷ C-196/08.

⁶⁷⁸ C-336/03.

⁶⁷⁹ C-360/10.

⁶⁸⁰ C-441/04.

⁶⁸¹ C-1/06.; C-3/04.

⁶⁸² C-73/04.

⁶⁸³ C-287/03.

⁶⁸⁴ C-324/07.; C-410/04.

⁶⁸⁵ C-533/07.

⁶⁸⁶ C-305/01.; C-93/10.

⁶⁸⁷ C-137/08.

⁶⁸⁸ Erről részletesen lásd: SZILÁGYI 2012a 80-97.

II. Fogyasztóvédelmi vonatkozású atipikus szerződések

1. Fogyasztóvédelmi alapvetések

A spanyol, a portugál, a svájci és a lengyel alkotmányokkal ellentétben a magyar Alkotmány kifejezetten nem rendelkezett a fogyasztók védelméről, illetve a fogyasztói jogokról. A fogyasztóvédelem alkotmányos szabályozása az említett országokban is eltérő:

- a spanyol alkotmány a fogyasztóvédelmi rendszer alkotmányos alapjainak meghatározása mellett tartalmazza a fogyasztói jogokat (tájékoztatáshoz, oktatáshoz, meghallgatáshoz és érdekvédelemhez való jogok),
- a portugál alkotmány alkotmányos alapjoként kezeli a fogyasztókat megillető jogokat (jó minőségű áruhoz/szolgáltatáshoz, tájékoztatáshoz, egészséghez, biztonsághoz, gazdasági érdekek védelméhez, kártérítéshez való jogok),
- a svájci alkotmány szövetségi feladatként aposztrofálja a fogyasztóvédelmet és rendelkezik a fogyasztói érdekvédelmi szervezetek jogállásáról,
- a lengyel alkotmány a fogyasztóvédelmet közhatalmi feladatként deklarálja és implicite fellelhetőek benne a fogyasztói jogok (egészséghez, magánszférához, biztonsághoz, tisztességtelen piaci magatartással szembeni védelemhez fűződő jogok).⁶⁸⁹

Magyarország Alaptörvénye⁶⁹⁰ azonban már tartalmazza, hogy Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.⁶⁹¹ A fogyasztó egészségének és gazdasági érdekeinek védelme indokolja,⁶⁹² és a kiszolgáltatott piaci helyzete teszi szükségessé a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos állami feladatok megállapítását,⁶⁹³ valamint megfelelő többletjogok biztosítását,⁶⁹⁴ az ún. fogyasztói jogok – amelyek az egyén piaci autonómiájának védelmét szolgálják – nem alapjogok,⁶⁹⁵ hanem

⁶⁸⁹ BENCSIK 2011 32-35.

⁶⁹⁰ Alaptörvény M) cikk (2) bek.

⁶⁹¹ A megfogalmazás valószínűleg visszavezethető arra, hogy az Alkotmánybíróság a gazdasági versennyel összefüggésben értelmezte a fogyasztóvédelmet; lásd: 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, 254/B/1992. AB határozat, 1270/B/1997. AB határozat.

⁶⁹² BENACCHIO 2003 207-208.

⁶⁹³ 2/2015. (II. 2.) AB határozat [31]

⁶⁹⁴ Komplex rendszerben (polgári jogi, versenyjogi, reklámjogi, eljárásjogi, büntető- és szabálysértési jogi eszközök révén, összehangoltan); lásd: HÁMORI 2016 175-179.

⁶⁹⁵ ...az alkotmányozó nem kíván fogyasztó-specifikus alapjogokat nevesíteni, inkább a fogyasztókat... megillető, zömében magánjogi jogosítványok védelmében áll az alkotmányozó által előírt állami tevékenység; BENCSIK 2011 40.

alkotmányos jogok.⁶⁹⁶ A fogyasztóknak alanyi joguk⁶⁹⁷ van a megfelelő tájékoztatásra (a szerződési szabadság alkotmányos jogából fakadóan) és a biztonságos áruhoz és szolgáltatáshoz is.⁶⁹⁸ A tisztességes gazdasági verseny biztosításának állami feladatából eredően az államnak garantálnia kell a fogyasztói jogok érvényesülését; enélkül a tisztességtelen piaci szereplők olyan versenyelőnyhöz jutnának, amely alkotmány-/alaptörvényt sértő lenne.⁶⁹⁹ Az állam feladata ebből fakadóan tehát az, hogy jogszabályok révén biztosítsa a fogyasztóvédelmet, megteremtse és működtesse annak fórumrendszerét (a fogyasztói igények gyors és egyszerű érvényesítésének jogi kereteit).⁷⁰⁰

A fogyasztóvédelem célja a szerződéskötés kori egyensúlyhiányos helyzet kiegyenlítése, a mellérendeltség érvényre juttatása a fogyasztói jogviszonyokban. A mindenkori fogyasztómodell az a viszonyítási pont, amelyhez mérten állítja be a jogalkotás a fogyasztóvédelem szintjét: ezen határ alá eső fogyasztókat a fogyasztóvédelmi jog nem védi, míg az efölötti fogyasztók érdekeinek védelmét minden eszközzel garantálja.⁷⁰¹ A fogyasztóvédelmi rendelkezések alkalmazásakor egy ésszerű és tudatos fogyasztótól (akinek joga van a tájékoztatáshoz, és azt megfelelően tudja értékelni) elvárható magatartást kell alapul venni.⁷⁰²

A fogyasztó kifejezés jelentése, értelmezése és használata sem az Európai Unióban,⁷⁰³ sem Magyarországon, sem a jogtudomány, sem a jogalkotás, sem a joggyakorlat szempontjából nem egyértelmű,⁷⁰⁴ és alapvetően „maradványértelemben” (Benacchio)⁷⁰⁵

⁶⁹⁶ 1270/B/1997. AB hat. Kukorelli István alkotmánybíró párhuzamos indokolása; ezzel ellentétesen lásd: Drinóczi Tímea a tanulmányában (DRINÓCZI 2012 375.) a fogyasztók jogait a gazdasági alapjogok közé sorolja.

⁶⁹⁷ 98/E/2010. AB határozat: „A fogyasztóvédelem alapvető jogi szabályai a Polgári Törvénykönyvben, valamint az Fgy.tv.-ben találhatóak.”

⁶⁹⁸ 1270/B/1997. AB hat.; 13/1990. (VI. 18.) AB hat.

⁶⁹⁹ 1270/B/1997. AB hat. Kukorelli István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

⁷⁰⁰ 1270/B/1997. AB hat. Kukorelli István alkotmánybíró párhuzamos indokolása; 7/2015. (III. 19.) AB határozat [38]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat [100, 101]

⁷⁰¹ SZIKORA 2010 39-40.

⁷⁰² C-220/98.; JOÓ – MORVAI 2010 33.; PAPP M. 2016 28-37.

⁷⁰³ A fogyasztó kifejezésnek az európai uniós jogban nincs egységes és letisztult fogalma; lásd: SZABÓ P. 2017 1-6.; BÓKA 2016 58-63., 82.; Mikor minősül fogyasztónak a kezes? – Az Európai Unió Bíróságának végzése a C-74/15. sz., Dumitru Tarcău kontra Banca Comercială Intesa Sanpaolo România Sa és társai ügyében. 2016 42-44.; C-498/16.

⁷⁰⁴ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 99-105.; VÉKÁS 2002 3-13.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012 43-49.; VÉKÁS 2008c; BALOGH – KASZAINÉ MEZEY – PÁZMÁNDI – ZAVODNYIK 2010; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2010; GÖRÖG – KAUFMANN-MOHI 2010 23-32.; FAZEKAS 2007 76.; HÁMORI 2009 93.; GYEKICZKY 2011 295.; ÍH 2017. 143.; Győri Ítéltábla Gf. I. 20.158/2016/8/I.; Kúria Gfv. VII. 30.241/2015.; 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény; Somogy Megyei Bíróság 24. P. 20.664/2009/18.; Fővárosi Ítéltábla 6. Pf. 21.842/2009/10.; BDT 2009. 1997., Fővárosi Bíróság 15. G. 40.257/2009/18.; Fővárosi Ítéltábla 6. Pf. 20.911/2008/7.; BH 2006. 343.; EBH 2005. 1321.; KGD 2005. 50.; KGD 2005. 44.; EBH 2004. 1093.; BH 2000. 554.

⁷⁰⁵ BENACCHIO 2003 207.

elterjedt;⁷⁰⁶ hasonló anomália áll fenn a vállalkozás kifejezés tartalommal való megtöltésénél is.⁷⁰⁷ E kifejezések használata és szabályozása révén juthatunk el a szerződések speciális szempontú alanyi körű tagolásához, a B2C relációkhoz, a fogyasztói szerződésekhez.

2. A fogyasztóvédelmi szabályozás által érintett atipikus szerződések

2.1. Távollévők között kötött szerződés⁷⁰⁸

A távollévők között kötött szerződéseket érintően a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól szóló 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet a szabályozási tárgyát nem a szerződéstípusok alapján, hanem a szerződéskötés jellegzetességeiből kiindulva közelíti meg. Itt egy ún. „arctalan jogviszonyról” van szó, mert a felek nem egy térben hozzák létre a szerződést. (Ezért nem is helytálló a szintén elterjedt „távolban kötött szerződés” kifejezés, mert ez ezt nem érzékelteti; emellett a „távolban” szóval nem a szerződő felek eltérő helyét, hanem harmadik személyhez viszonyított helyüket lehet csak kifejezni.) A Ptk.⁷⁰⁹ jelenlévőknek nemcsak a fizikailag egy helyen lévőket, hanem a telefonon jogviszonyt létrehozó feleket is annak tekinti (a kommunikációs eshetőség miatt: a jognyilatkozatról megtételekor tudomást lehet szerezni és a rögtöni reagálási lehetőség is megvan). Ez alapján az egyidejű interaktív kommunikációban résztvevőket is jelenlévőknek kellene tekinteni, de a fogyasztóvédelmi jogszabályok a „jelenlévők” eredeti, szűk értelméből indulnak ki, és minden, távollévők között kommunikációt lehetővé tévő eszköz útján keletkezett megállapodást távollévők között kötött szerződésnek tekintenek.⁷¹⁰

A távollévők között kötött szerződés olyan fogyasztói szerződés, amelyet a szerződés szerinti termék vagy szolgáltatás nyújtására szervezett távértékesítési rendszer keretében a felek egyidejű fizikai jelenléte nélkül úgy kötnek meg, hogy a szerződés megkötése érdekében a szerződő felek kizárólag távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő eszközt alkalmaznak.⁷¹¹

A fogalomnak két specialitása van:

⁷⁰⁶ Ptk. 8:1. § (1) bek. 3. fogyasztó: a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró természetes személy

⁷⁰⁷ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 106-107.; HÁMORI 2012 9.; BÓKA 2016 63-67., 82.

⁷⁰⁸ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 108-159.

⁷⁰⁹ Ptk. 6:65. §

⁷¹⁰ BARTA – HARSÁNYI – KOVÁCS – MISKOLCZI-BODNÁR – UJVÁRINÉ ANTAL 2009 42.

⁷¹¹ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 4. § 10. pont

a) az egyik az, hogy milyen területeken köthető ez a szerződés: termék értékesítése, illetve szolgáltatásnyújtás során. Ezzel a szerződéstípusok széles spektrumából merít: az adásvételtől elindulva a vállalkozási szerződéseken keresztül, a közüzemi szerződéseken át a munkaerőt közvetítő megállapodásokkal lezárva.⁷¹² Részlegesen tartoznak a Kormányrendelet hatálya alá a személyszállítási szolgáltatásokkal, a légi és a vízi személyszállítással kapcsolatos szerződések;⁷¹³ azokban a kérdésekben, hogy – az uniós norma tárgyi hatálya alól kivételnek számító – a szállítási szolgáltatásokra irányuló szerződések körét hogyan kell értelmezni és a fogyasztóvédelmi rendelkezéseket alkalmazni, az Európai Bíróság easyCar-ügyben hozott előzetes döntése⁷¹⁴ irányadó.

b) a másik jellegzetesség az, hogy távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő eszköz igénybevételével köthető meg a szerződés. Távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő eszköznek⁷¹⁵ minősül minden olyan eszköz,⁷¹⁶ amely alkalmas a felek távollétében, a szerződés megkötése érdekében, szerződési nyilatkozat megtételére. Tehát olyan eszközről van szó, amely nem egy térben elhelyezkedő, de szerződést kötni szándékozó felek között, e célra történő használata során alkalmas ajánlattételi felhívás, ajánlat, illetve elfogadó nyilatkozat megtételére. Különösen ilyen eszköznek minősül: címzett vagy címzés nélküli nyomtatvány, szabványlevel, sajtótermékben közzétett hirdetés megrendelőlappal, katalógus, telefax, telefon, internetes hozzáférést biztosító eszköz (például ide tartoznak az online regisztráció újan létrejött törzsvásárlói megállapodások is).⁷¹⁷ A felsorolás nem taxatív, csak példálózó, tekintettel a gyors műszaki fejlődésre és

⁷¹² Nem terjed ki a 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet tárgyi hatálya az alábbiakra, és így nem alkalmazhatóak rájuk a távollévők között kötött szerződésekre vonatkozó speciális, kormányrendeletbeli előírások: szociális szolgáltatásokra; gyermekjóléti alapellátásokra és gyermekvédelmi szakellátásokra; egészségügyi ellátásra irányuló szerződésre; szerencsejátékkal kapcsolatos szerződésre; pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos szerződésre; ingatlan tulajdonjogának megszerzésére vagy átruházásra irányuló szerződésre (kivétel: lakások és helyiségek bérlete, ingatlanközvetítói tevékenység és ingatlanvagyon-értékelő és közvetítói tevékenységre irányuló szerződés); kivitelezési szerződésre, amelynek tárgya új építmény építése vagy meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység vagy helyiség jelentős átalakítása; lakóépület lakáscélú bérbeadására irányuló szerződésre (kivétel: lakások és helyiségek bérlete, ingatlanközvetítói tevékenység és ingatlanvagyon-értékelő és közvetítói tevékenységre irányuló szerződés); utazási szerződésre; timeshare-re (szállások időben megosztott használati jogára), a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről szóló kormányrendelet hatálya alá tartozó szerződésekre; közjegyző által okiratba foglalt szerződésre; étel- és ital- és egyéb mindennapi fogyasztásra szánt terméknek a fogyasztó lakóhelyére, tartózkodási helyére vagy munkahelyére történő gyakori és rendszeres szállítására vonatkozó szerződésre; automata vagy automatizált üzlethelyiség útján kötött szerződésre; az elektronikus hírközlési szolgáltatóval nyilvános telefonállomás igénybevétele útján annak igénybevétele céljából, vagy telefon-, internet- vagy telefax-összeköttetés egyszeri igénybevétele céljából kötött szerződésre.

⁷¹³ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 3. §

⁷¹⁴ C-336/03.

⁷¹⁵ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 4. § 11. pont.

⁷¹⁶ REICH 2016 74-88.

⁷¹⁷ Győri Ítéltábla Pf. IV.20.143/2010/4.

egyben arra is, hogy a gyakorlat a távközlő eszköz kritériumai alapján más eszközt is a fogalomba illőnek találhat.⁷¹⁸

A távollévők között kötött szerződés önállóvá fejlődött válfajai a csomagküldő és az elektronikus kereskedelem.⁷¹⁹ Csomagküldő kereskedelemnek az a kereskedelmi tevékenység minősül, amelynek során a kereskedő a termék jellemzőit és árát feltüntető, ezáltal a vásárló számára a termék megvételére vonatkozó ügyleti döntés meghozatalát lehetővé tevő kereskedelmi kommunikációt (nyomtatvány formájában/sajtótermékben/elektronikus formában, e-CAT, webshop⁷²⁰/fax/televízió, teleshop)⁷²¹ bocsátja a vásárló rendelkezésére, és az ilyen kereskedelmi kommunikáció alapján megrendelt terméket szállítja (szállíttatja) a megjelölt címre.⁷²² Elektronikus kereskedelmi szolgáltatásnak⁷²³ minősül az az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás,⁷²⁴ amelynek célja valamely birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ideértve a pénzt és az értékpapírt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket - szolgáltatás, ingatlan, vagyoni értékű jog (együtt: áru) üzletszerű értékesítése, beszerzése, cseréje⁷²⁵ vagy más módon történő igénybevétele.⁷²⁶

2.2. Üzlethelyiségen kívül kötött szerződés⁷²⁷

A magyar kereskedelmi szabályok alanyi jogon lehetővé teszik a kereskedelmi vállalkozást, de a folytatásához, gyakorlásához normatív feltételeket szabnak. Az, aki Magyarország területén kereskedelmi (kis-, nagykereskedelmi és kereskedelmi ügynöki) tevékenységet kíván folytatni, köteles az erre irányuló szándékát a kereskedelmi hatóságnak bejelenteni.⁷²⁸ A kereskedő a kereskedelmi tevékenységet folytathatja üzletben⁷²⁹ [ekkor a

⁷¹⁸ Dohánytermék internetes forgalmazása esetén a weboldal nem minősül a dohánytermék eladási helyének; BH 2010. 196.

⁷¹⁹ Ehhez lásd: STRIHÓ 2007 109-112.; STRIHÓ 2010 161-162.; STRIHÓ 2011a 28.

⁷²⁰ Ehhez lásd még: KELEMEN 2017 612-629.

⁷²¹ TÓTH I. 2007 15-17.

⁷²² 2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről 2. § 4. pontja

⁷²³ Fővárosi Ítéltábla 8. Pf.21.129/2011/4.: az Ektv. elsősorban az internet útján történő vásárlások egyes szabályait kívánja rendezni, ezért a távollévők között kötött szerződésekre irányadó renDELETEZ kéPEST speciális jogszabály.

⁷²⁴ SCHIRMBACHER – SCHMIDT 2014 107-119.

⁷²⁵ Triangular-based business model: hárompólusú jogviszonyrendszer a fogyasztó, a vállalkozás és a platformszolgáltató közötti megállapodások alapján.

⁷²⁶ 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről (Ektv.) 2. § a) pont; „...olyan polgári jellegű jogviszony, amely magába foglalja a világhálón keresztül megvalósuló áruszolgáltatást, a beszerzési és értékesítési folyamatokat, a szerződés interneten keresztüli megkötését, illetve az olyan ügyleteket, amelyeknél a szerződés megkötése nem, csak az azt megelőző cselekmények, vagy csak az áru szolgáltatása történik online.”; VINCZE 2016 228.

⁷²⁷ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 160-174.

⁷²⁸ 2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről 2. § 10. pont; 3. § (1) bek.

133/2007. (VI. 13.) Kormányrendelet 1. számú mellékletében meghatározott működési engedéllyel kell rendelkeznie], de üzleten kívül is: üzlettel nem rendelkező kereskedő is jogosult kereskedelmi tevékenység gyakorlására. A nem üzletben végzett kereskedelmi tevékenység egyik megjelenési formája az üzleten kívüli kereskedés.⁷³⁰

A fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól szóló 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet az alábbiakban határozza meg az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés fogalmát: olyan fogyasztói szerződés,

a) amelyet a szerződő felek egyidejű fizikai jelenléte mellett a vállalkozás üzlethelyiségétől⁷³¹ eltérő helyen kötöttek meg;

b) amelyre vonatkozóan a fogyasztó tett ajánlatot a vállalkozásnak az a) pontban meghatározott körülmények között;

c) amelyet a vállalkozás üzlethelyiségében vagy távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő eszköz alkalmazásával közvetlenül azt követően kötöttek meg, hogy a vállalkozás - a felek egyidejű fizikai jelenléte mellett - személyesen és egyénileg kapcsolatba lépett a fogyasztóval a vállalkozás üzlethelyiségétől eltérő helyen; vagy

d) amelyet a vállalkozás által szervezett olyan út⁷³² során kötöttek meg, amelynek célja a termékek vagy szolgáltatások fogyasztó számára történő értékesítése vagy

---

⁷²⁹ 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 27. pont: üzlet: kereskedelmi tevékenység folytatása céljából létesített vagy használt épület, illetve önálló rendeltetési egységet képező épületrész, helyiség, ideértve az elsődlegesen raktározás, tárolás célját szolgáló olyan épületet vagy épületrészt is, amelyben kereskedelmi tevékenységet folytatnak.

⁷³⁰ 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 28.: üzleten kívüli kereskedés: a kereskedő vagy a nevében, illetve javára eljáró személy által a termék forgalmazása céljából a vásárlónak - annak kifejezett kérése nélkül - a lakásán, munkahelyén vagy más tartózkodási helyén való felkeresésével vagy az e célból szervezett utazás vagy rendezvény alkalmával folytatott kiskereskedelmi tevékenység; lásd még: CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRŐ 2012 179-182.

⁷³¹ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 4. § 13. pontja: üzlethelyiség: a) bármely ingatlan, ahol a vállalkozás a tevékenységét állandó jelleggel folytatja; b) bármely ingó dolog, ahol a vállalkozás a tevékenységét szokásos jelleggel folytatja;

⁷³² 210/2009. (IX. 29.) Kormányrendelet a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről 6. § (2b) bekezdése: Az üzleten kívüli kereskedelem keretében a termék forgalmazása céljából a vásárlónak szervezett utazást vagy rendezvényt a kereskedő köteles - az utazás vagy rendezvény helyének és időpontjának megjelölésével - legkésőbb tizenöt nappal megelőzően a kormányrendelet 1. melléklet 4a. pontja szerinti adattartalommal a jegyző részére bejelenteni. A jegyző a bejelentés másolatát soron kívül, de legkésőbb a bejelentés beérkezését követő három napon belül megküldi az utazás vagy a rendezvény helye szerint illetékes fogyasztóvédelmi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal fogyasztóvédelmi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatalának.

népszerűsítése.⁷³³ Nem minősül üzlethelyiségen kívül kötött szerződésnek a vásáron,⁷³⁴ piacon⁷³⁵ és közterületen végzett értékesítő tevékenység.^{736,737}

A fenti fogalom szerint az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés alfajai a szerződéskötés helye és a szerződéskötést kezdeményező személye szerint határolhatóak el egymástól azzal, hogy mindegyik esetben sor kerül a szerződő felek egyidejű fizikai jelenlétére:

a) a vállalkozás kezdeményezi a szerződéskötést

aa) üzlethelyiségen kívül (de nem az ab) és ac) alpontokban megjelölt helyeken),

ab) az általa szervezett utazás alkalmával,

ac) üzlethelyiségen kívül személyesen és egyénileg a fogyasztónál, de ezután a szerződés tényleges megkötésére az üzlethelyiségben, vagy távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő eszköz útján kerül sor;

b) a fogyasztó kezdeményezi a szerződéskötést

ba) a vállalkozás üzlethelyiségen kívül (bárhon, kivéve a vásárt, piacot és a közterületet).

2.3. A konzorciós szerződés⁷³⁸

A konzorciós szerződés fogyasztói csoportban való részvételre irányuló megállapodást jelent, melyet a hatályba nem lépett⁷³⁹ 186/2001. (X. 11.) Kormányrendelet (a fogyasztói csoportok szervezésére és működésére vonatkozó részletes szabályokról) és a hatályos 530/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet⁷⁴⁰ (a fogyasztói csoportokról) szabályoznak részletesen. A hatálytalan jogi norma adja meg a konzorciós szerződés fogalmát, eszerint ezen megállapodás alapján a fogyasztó az általa előre meghatározott ingó dolog vagy

⁷³³ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 4. § 14. pontja

⁷³⁴ 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 29. pontja vásár: olyan épület, épületegyüttes vagy terület, ahol rendszerint többen folytatnak idényjellegű vagy meghatározott eseményekhez, naptári napokhoz kötődő eseti jellegű kiskereskedelmi tevékenységet

⁷³⁵ 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 19. pontja piac: olyan épület, épületegyüttes vagy terület, ahol állandó vagy rendszeres jelleggel többen általában napi, esetenként heti rendszerességgel folytatnak kiskereskedelmi tevékenységet

⁷³⁶ 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 14. pontja közterületi értékesítés: a közterületen, illetve közforgalom számára nyitva álló helyen végzett kiskereskedelmi tevékenység

⁷³⁷ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 5. § b) pontja

⁷³⁸ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 175-194.

⁷³⁹ 205/2004. (VI. 30.) Kormányrendelet rendelkezése folytán 2004. július 1-jén nem lépett hatályba a 186/2001. (X. 11.) Kormányrendelet, a 118/2008. (V. 8.) Kormányrendelet (meghatározott jogszabályok technikai deregulációjáról) pedig a hatályba nem léptető kormányrendeletet helyezte hatályon kívül.

⁷⁴⁰ A 2014. január 1-je előtt hatályos Fgytv. 16/B. §-a 2012. január 1-jétől 2014. január 1-jéig megtiltotta a fogyasztói csoportok létrehozását, a 2013. évi CLXXXIII. törvény 2. §-a módosította az Fgytv. 16/B. §-át 2014. január 1-jei hatállyal: (1) Tilos fogyasztói csoportot létrehozni. (2) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom megsértésével vagy megkerülésével kötött szerződés semmis. (3) Tilos fogyasztói csoportba fogyasztókat nyilvános felhívás útján gyűjteni. A 2012. január 1-je előtt létrehozott fogyasztói csoportba új fogyasztó kizárólag a - szerződés felmondással történő megszüntetése következtében - kieső fogyasztó helyére vehető fel.

ingatlan tulajdonjogát a szervező közreműködésével, előzetesen megállapított időtartamon belül úgy szerzi meg, hogy

- a szerződés létrejöttének kezdőnapjától a szervező részére előre meghatározott esedékességkor egyszeri, illetve időszakos díjfizetéseket teljesít;

- az adásvételi szerződés megkötésére való jogosultság időpontját a fogyasztói csoport tagjai között rendszeres időközönként megtartandó kiválasztás eredménye határozza meg;

- a dolgot - kedvezményezettként történő kijelölését követően - a fogyasztó választja ki, és az adásvételi szerződést - a szervezőnek a dolog beszerzésében, kiválasztásában és az adásvételi szerződés előkészítésében való közreműködése mellett - a dolog tulajdonosával köti meg;

- a dolog vételárának kiegyenlítése a dolog tulajdonosa (vagy a fogyasztó által a dolog létrehozásával megbízott vállalkozó) részére - a fogyasztó kiválasztásának napján érvényes aktuális szerződéses érték erejéig - a fogyasztói csoportonként elkülönítetten kezelt, a szervező saját pénzeszközeitől elkülönített számlán elhelyezett, a fogyasztók által teljesített időszakos havi alaprészek terhére történik.⁷⁴¹ Tehát a konzorciós szerződésnek az a lényege, hogy

- egy szervezővel sok fogyasztó külön-külön köt megállapodást, hogy egy adott dolog (melyet saját pénzeszközeiből nem tud megvenni a fogyasztó) tulajdonjogát megszerezzék,

- ezért egyszeri regisztrációs (belépési) díjat és időszakos fizetéseket eszközölnek a szervező részére, aki beszerzi a megvásárolni kívánt dolgot,

- és rendszeres időközönként a fogyasztók közül kiválasztják azt, aki a dolog tulajdonjogának megszerzésére válik jogosulttá,

- így vele köt adásvételi szerződést az adott dolog tulajdonosa azzal a feltétellel, hogy a vételárát a konzorciós kontraktust kötő fogyasztók közös befizetéseiből finanszírozza a szervező; és ez az ügylet ismétlődik mindaddig, amíg az utolsó fogyasztó is hozzá nem jut a kiválasztott dologhoz (vásárlási vagy adásvételi láncolat egy kikötött időpontig).

A fogyasztó és a szervező által kötött konzorciós szerződés révén fogyasztói csoport jön létre. A fogyasztóvédelmi törvény tartalmazza a fogyasztói csoport fogalmát: a szervezők - díjazás ellenében történő - közreműködésével a csoport tagjai pénzének összegyűjtésén alapuló minden olyan csoport, amelynek célja, hogy minden tagja az általa előre meghatározott dolog tulajdonjogát a tagok befizetéseiből, előre meghatározott időtartamon belül - véletlenszerű vagy többletfeltételek vállalásától függő kiválasztás útján - a csoport

---

⁷⁴¹ VEF 2011. 9.; VEF 2011. 7.; Fővárosi Ítéltábla 6. Pf.20.891/2010/7.; Fővárosi Ítéltábla 6. Pf.21.911/2008/4.; Fővárosi Bíróság 6.P.21.723/2007/8.; lásd még: SÁNDOR 2011 182.

segítségével megszerezze.⁷⁴² Az Fgytv-beli definíció a nem hatályos kormányrendeletbeli konzorciós szerződés kategóriával összhangban van, viszont a csoporttagok „pénzének összegyűjtése” kifejezést nem találjuk szerencsésnek: félrevezető a szóhasználat abban a tekintetben, hogy pénzügyi tevékenységre utal.

2004. július 1-jén a 205/2004. (VI. 30.) Kormányrendelet rendelkezése folytán hatályba nem lépett 186/2001. (X. 11.) Kormányrendelet egyelőre – bizonytalan ideig – nem alkalmazható,⁷⁴³ így van egy a gyakorlati problémákra megoldást nyújtó, azonban nem hatályos (függőben lévő) jogi normánk. Az 530/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet csak bizonyos jogi anomáliák rendezésére hivatott, a konzorciós szerződés és a fogyasztói csoportok szervezése, működése kapcsán jelentkező visszásságok teljes körű és – nemcsak fogyasztóvédelmi szempontú, hanem – szerződési jogi megoldására nem alkalmas.

2012. január 1-jétől új fogyasztói csoport nem alakítható, nem szervezhető és új konzorciós szerződések sem köthetőek (kivéve, ha a szerződés felmondással történő megszüntetése következtében kieső fogyasztó helyére felvett fogyasztóval kötnek megállapodást).⁷⁴⁴

2.4. Timesharing-szerződés⁷⁴⁵

A timesharing-szerződés alatt a szállások⁷⁴⁶ időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződéseket értjük.⁷⁴⁷ A szállások időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló megállapodás olyan szerződés, amely alapján a fogyasztó a vállalkozástól ellenszolgáltatás fejében közvetlenül vagy közvetve, legalább 1 évet meghaladó mértékű határozott időre jogot szerez egy vagy több szállás ismétlődő, (egynél több) meghatározott időtartamú üdülési vagy lakáscélú használatára.⁷⁴⁸

A kontraktus keretében a fogyasztó

- meghatározott célú (üdülési vagy lakás) használati jogot szerez - 1 évre, illetve annál hosszabb - de mindig határozott - időtartamra,⁷⁴⁹

⁷⁴² Fgytv. 2. § i) pont

⁷⁴³ 1-H-KJ-2007-333.

⁷⁴⁴ Fgytv. 16/B. §

⁷⁴⁵ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 195-222.

⁷⁴⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § 9. pont: a kereskedelemről szóló törvényben meghatározott szálláshely, valamint az éjszakai ott-tartózkodást, pihenést is magában foglaló tartózkodás céljára szolgáló ingó dolog. 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 22. pont: szálláshely: szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített vagy használt épület, önálló rendeltetési egységet képező épületrész vagy terület.

⁷⁴⁷ Veszprémi Törvényszék I.P.21.487/2012/11. és 46/2010. Számviteli kérdés: az időben megosztott üdülőhasználati jog eladásáról szóló szerződés atipikus szerződés

⁷⁴⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 10. pontja; BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 437.; SÁNDOR 2011 176-179.; CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRÖ 2012 193-195.

⁷⁴⁹ 114/2010. VJ

- egy vagy több adott szállás (pl. szálloda) és helyiségei, kiegészítő jellegű tartozékai (pl. uszoda, teniszpálya, szauna etc.) felett,
- az év egy előre megállapított időszakában (pl. 1 hétre, vagy 10 napra etc.), évenként visszatérő jelleggel (minden év ugyanazon hónapjának azonos napjaira),
- az ingatlan tulajdonosától (ez lehet a vállalkozás is) közvetlenül, illetve közvetve az értékesítőtől (ha nem azonos az ingatlan tulajdonosával), vagy viszonteladási ügynök(ség)től (RDO – tagsággal rendelkező – Resort Development Organisation -, másodlagos értékesítéssel foglalkozó cég).

A timesharing-megállapodás szabályozási keretébe nemcsak egy speciális célú és gyakorolhatóságú használati jog szerzése tartozik,⁷⁵⁰ hanem a timeshare átruházása és gyakorlásának átengedése is.⁷⁵¹ Amennyiben a timesharing-megállapodás nemcsak a timeshare megszerzésére irányul, hanem a gyakorlás átengedése és a jog átruházása is a kontraktus tartalmát képezi, akkor ez egymással összefüggő több szerződés keretében oldható meg, és a timesharing-szerződés mint szerződésrendszer jelenik meg.

3. Összevetések és elhatárolások

3.1. A távollévők között és üzlethelyiségen kívül kötött szerződések, a konzorciós és a timesharing-szerződés alapvetően a vállalkozás tevékenységéhez kapcsolódó önállóan atipikus megállapodások, és a tipikus szerződésektől lényegi vonásokban tér el a konzorciós és a timesharing-szerződés, míg a távollévők között és üzlethelyiségen kívül létesített kontraktusok a szerződéskötés módja, illetve helye tekintetében speciálisak.

3.2. A távollévők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződéseknek a kereskedelem lebonyolításában van jelentős szerepe; a konzorciós szerződés olyan fogyasztók számára teszi lehetővé ingó/ingatlan tulajdonjogának meghatározott időn belül, egy sajátos konstrukcióban történő megszerzését, akinek az igazolt jövedelme nem teszi lehetővé a banktól történő hitelfelvételt,⁷⁵² vagy akinek nincs a hitelfelvételhez szükséges egyösszegű önerős megtakarítása, vagy aki nem rendelkezik saját tulajdonú és megfelelő értékű ingatlannal, amelyre jelzáloghitelt vehetne fel, vagy aki nem tud adóstársat, vagy kezest állítani; a timesharing-szerződés pedig összefonódott az idegenforgalommal és a vendéglátással.

⁷⁵⁰ PAPP 2009a 84.

⁷⁵¹ Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye

⁷⁵² Fővárosi Bíróság 2.K.30.079/2011/8.

3.3. A távollévők között és üzlethelyiségen kívül kötött szerződések,⁷⁵³ valamint a timesharing-szerződés honi szabályozását az európai uniós jogalkotás indukálta, míg a konzorciós szerződés eredete EU-n kívüli: a fogyasztói csoportok először Dél-Amerikában az évi több száz, esetenként több ezer %-os infláció terheinek csökkentésére alakultak, Nyugat-Európában az 1980-as években honosodott meg ez a konstrukció (először Portugáliában), Magyarországon pedig az 1990-es évek elején jelentek meg, amikor az infláció meredeken emelkedett és a hitelkamatok is magasak voltak.⁷⁵⁴ Mind a négy szerződés kormányrendeleti szintű regulációjára került sor Magyarországon, és kifejezetten csak fogyasztóvédelmi szempontból, a keletkezett jogi anomáliák felszámolása végett. A fogyasztókkal szembeni visszaélések megszüntetése miatt a szabályozás alapvetően a szerződéskötési folyamatra fókuszál: a vállalkozás tájékoztatási kötelezettségére, a szerződés létrejöttének igazolására, a fogyasztó számára cooling-off period (elállási/felmondási jog) biztosítására. A távollévők között kötött szerződésre és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződésre vonatkozó rendelkezések egy jogszabályban találhatóak: a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól szóló 45/2014. (II. 26.) Kormányrendeletben, amelynek a hatálya viszont nem terjed ki a timesharing-szerződésre.⁷⁵⁵

3.4. Mind a négy szerződés vállalkozás és fogyasztó⁷⁵⁶ között jön létre, azonban amíg a távollévők között és üzlethelyiségen kívül kötött szerződéseknel, valamint a timesharing-szerződésnél a jogszabály a Ptk. szerinti fogalmakat tekinti irányadónak,⁷⁵⁷ addig a konzorciós szerződés esetében sem a szervező, sem a fogyasztó kifejezés tartalma nem tisztázott.⁷⁵⁸ A 2012. január 1-jét megelőzően létrehozott fogyasztói csoportot működtető vállalkozás köteles volt tevékenységének folytatását a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságnak⁷⁵⁹ 2014. január 31. napjáig bejelenteni,⁷⁶⁰ egy vállalkozás timesharing-szerződés kötésére pedig csak akkor válik jogosulttá, ha a Kormányrendelet⁷⁶¹ feltételeinek

⁷⁵³ Ehhez lásd: TATTAY 2015 3-13.

⁷⁵⁴ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 179.

⁷⁵⁵ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 2. § j) pont

⁷⁵⁶ Az üzlethelyiségen kívül kötött szerződéseket érintő 2015. évi CXCV. törvény az árubemutatóval egybekötött termékértékesítés során a fogyasztók védelme érdekében szükséges egyes törvények módosításáról 1. § (2) bekezdésbeli fogyasztó fogalma a fogyasztóvédelmi törvény szerinti fogyasztó definíciót veszi alapul, így nincs összhangban a Ptk. meghatározásával.

⁷⁵⁷ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 4. § 2. és 15. pontjai; 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 4. és 12. pontjai

⁷⁵⁸ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 178.

⁷⁵⁹ A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény rendelkezéseinek megfelelően.

⁷⁶⁰ 530/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet 1. §

⁷⁶¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet

megfelel, és bejelentette a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalnak a timeshare-rel kapcsolatos tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységét (a Hivatal nyilvántartást vezet a tartós szálláshasználati szolgáltatást nyújtókról),⁷⁶² tehát a konzorciós és a timesharing-szerződések alanyává a vállalkozás csak közigazgatási követelmények teljesítésével válhat.

3.5. A távollévők között kötött szerződés közvetlen tárgya a termékértékesítő (dare),⁷⁶³ illetve a szolgáltatásnyújtó (facere) magatartás:

- a szolgáltatás nyújtására irányuló szerződés az adásvételi szerződéstől eltérő bármely olyan megállapodás, amelynek értelmében a vállalkozás a fogyasztó részére szolgáltatást nyújt/szolgáltatás nyújtását vállalja, a fogyasztó pedig megfizeti/vállalja, hogy megfizeti a szolgáltatás ellenértékét;⁷⁶⁴

- termék adásvételére irányuló szerződésnek tekintendő az olyan visszterhes, szolgáltatás nyújtására irányuló kontraktus is, amely alapján a vállalkozás termék tulajdonjogának az átruházására is köteles.⁷⁶⁵ Üzlethelyiségen kívül kötött szerződésnél a közvetlen tárgy a terméket értékesítő, illetve a szolgáltatást nyújtó magatartás,⁷⁶⁶ így sokféle, speciális helyen kötött szerződés szóba jöhet, például adásvétel, megtekintésre vétel, csere, bizományi szerződés, vállalkozási szerződés (főként javításra irányuló), mezőgazdasági vállalkozási szerződés etc. A konzorciós megállapodás közvetlen tárgya az adott dolog tulajdonjogának megszerzését eredményező adásvételi szerződés megkötése és az ahhoz vezető szolgáltatások (díjfizetés, csoport-működtetés, közreműködés). A timesharing-szerződés közvetlen tárgya a használati jog szerzése, illetve átruházása:⁷⁶⁷ a szállások időben megosztott használatára vonatkozó szerződés a jogosult számára biztosítja a saját használatot, annak átengedését és a használat jogának csereképes kontingensként való felhasználását (a használat csererendszeren belüli konvertálására vonatkozó jog csak akkor nyílik meg, amennyiben a jogosult a csererendszerbe tagként belép).⁷⁶⁸

3.6. A távollévők között kötött szerződés közvetett tárgya a termék, illetve a szolgáltatás, melyekre nézve távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő eszköz használata során kötik a felek a megállapodást. A termék ingó dolog, ideértve a tartályban, palackban vagy

⁷⁶² 2005. évi CLXIV. törvény 6/E. § (1) bek.; 41/2013. VJ

⁷⁶³ BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 437.

⁷⁶⁴ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 4. § 8. pontja

⁷⁶⁵ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 5. § a) pontja

⁷⁶⁶ BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 438.

⁷⁶⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 10. és 13. pontjai, 12. § (1) bek., 17. §, 1. melléklet 3.1. pont; Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye; Fővárosi Ítéletábla 4.Pf.20.559/2012/3.; BH 2008. 71.; BH 1999. 514.

⁷⁶⁸ LB Gfv. IX. 30.193/2006.

egyéb módon korlátozott mennyiségben vagy meghatározott úrtartalommal kisserelt vizet, gázt és villamos energiát, kivéve a végrehajtási eljárás vagy más hatósági intézkedés folytán eladott dolgot.⁷⁶⁹ Az üzleten kívüli kereskedésnek is két közvetett tárgya lehet: a termék⁷⁷⁰ és a szolgáltatás:⁷⁷¹ minden birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ide nem értve a pénzt, az értékpapírt, a pénzügyi eszközt és a dolog módjára hasznosítható természeti erőt – forgalmazható a fogyasztó részére.⁷⁷² A két kontraktushoz kapcsolódó termék és szolgáltatás fogalmak nem azonosak, azonban egymást részben átfedő tárgykörök. A konzorciós szerződés közvetett tárgya az az ingó dolog vagy ingatlan,⁷⁷³ amit a szervező és a fogyasztói csoport tagjainak közreműködésével a kedvezményezettként kiválasztott fogyasztó megvásárol. A timesharing-szerződés közvetett tárgya a használati jog,⁷⁷⁴ amelynek révén a fogyasztó az adott szállást (vagy szállásrészt) évente meghatározott időre birtokolhatja, használhatja, esetleg hasznosíthatja (konvertálás) és elidegenítheti.⁷⁷⁵

3.7. A távollévők között kötött szerződés szerződéskötési folyamatának érdekessége, hogy az igénybevett - távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő - eszköztől függ, hogy mi lesz az első jognyilatkozat: a felhívás ajánlattételre vagy az ajánlat.⁷⁷⁶ Mindaddig, amíg a

⁷⁶⁹ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 4. § 12. pontja

⁷⁷⁰ Viszont üzleten kívüli kereskedés keretében nem forgalmazható: kábítószer és pszichotróp anyag, illetve annak minősülő termék; gyógyszer, gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyag vagy készítmény, gyógyászati segédeszköz, veszélyesnek minősülő anyag és készítmény, növényvédő szer, növényvédelmi célú és termelésnövelő anyag, valamint állatgyógyászati termék; élelmiszer (ideértve a gombát is), a zöldség és a gyümölcs kivételével; élő állat, növényi szaporítóanyag; az Országos Tűzvédelmi Szabályzat szerint robbanásveszélyes osztályba tartozó anyag; veszélyes hulladék, veszélyes komponenseket tartalmazó maradvány és leválasztott anyag; drágakő, nemesfém, nemesfémből készült ékszer, díszműáru és egyéb tárgy; jövedéki termék; olyan egyéb termék, amelynek forgalmazását külön jogszabály előzetes engedélyhez köti; lásd: 210/2009. (IX. 29.) Kormányrendelet 18. § (1) bek.

⁷⁷¹ Ha az üzleten kívüli kereskedés közvetett tárgya szolgáltatás, akkor ez nem lehet: szociális szolgáltatás; gyermekjóléti alapellátás és gyermekvédelmi szakellátás; egészségügyi ellátás; szerencsejáték; pénzügyi szolgáltatás; ingatlan tulajdonjogának megszerzése vagy átruházása (kivétel: lakások és helyiségek bérlete, ingatlanközvetítói tevékenység és ingatlanvagyon-értékelő és közvetítói tevékenység); kivitelezés, amelynek tárgya új építmény építése, vagy meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység vagy helyiség jelentős átalakítása; lakóépület lakáscélú bérbeadása (kivétel: lakások és helyiségek bérlete, ingatlanközvetítói tevékenység és ingatlanvagyon-értékelő és közvetítói tevékenység); utazási szolgáltatás; timeshare (szállások időben megosztott használati joga), a hosszú távra szóló üdülési termékek, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenység); élelmiszer és egyéb mindennapi fogyasztásra szánt terméknek a fogyasztó lakóhelyére, tartózkodási helyére vagy munkahelyére történő gyakori és rendszeres szállítása; a vállalkozás vásáron, piacon, illetve közterületen végzett értékesítő tevékenysége; lásd: 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 2. §

⁷⁷² 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 21. pontja

⁷⁷³ Fővárosi Ítéltábla 4.Kf.27.465/2007/7.

⁷⁷⁴ 87/2001. Számviteli kérdés; Zala Megyei Törvényszék Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye; BH 1999. 514.: vagyon értékkel bír, átruházható és végrehajtható, ezért apportálható

⁷⁷⁵ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 10. és 13. pontjai

⁷⁷⁶ Míg a címzés nélküli nyomtatványon tett jognyilatkozatok általában ajánlattételi felhívások, addig a sajtóban megjelentetett megrendelőlapal ellátott hirdetés, vagy megrendelőlapos katalógus egyértelműen

távollévő szerződő fél elfogadó nyilatkozatot nem tesz – miáltal létrejön a szerződés – a kötelemben részes másik fél nyilatkozata ajánlatnak minősül;⁷⁷⁷ távollévők között kötött szerződés az elfogadó nyilatkozat ajánlattevőhöz megérkezésekor jön létre.⁷⁷⁸ Az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés fogalmából kiindulva általában a vállalkozás ajánlattételi felhívásával (felhívja a fogyasztó figyelmét termékre, szolgáltatására: ajánlja „portékáját”) indul a szerződéskötési folyamat, azonban a fogyasztó kezdeményezi a szerződés megkötését, akkor ő tesz ajánlatot a vállalkozásnak; mindkét esetben a vállalkozás elfogadó nyilatkozatával jön létre a szerződés, többnyire egyidejű teljesítéssel is a fogyasztó részére. A konzorciós szerződés létrehozására irányuló folyamat az ajánlattételi felhívással indul: a részvételi szabályzat minősül ennek, melyet a szervező köteles a fogyasztó rendelkezésére bocsátani, a szerződés a fogyasztó által írásban megtett szerződéses ajánlat tartalma alapján, de a szervező ajánlatot elfogadó nyilatkozatával jön létre. A timesharing-szerződés a vállalkozás ajánlatának fogyasztó általi elfogadásával köttetik meg. Mind a négy kontraktusnál kötelező a szerződéskötés előtt a fogyasztót írásban/tartós adathordozón⁷⁷⁹ tájékoztatni a szerződéssel összefüggésben a jogszabályokban meghatározottokról,⁷⁸⁰ és ezek a tájékoztatások mellékletekként és egyben általános szerződési feltételekként a megállapodások részeivé válnak a szerződés létrejöttével.⁷⁸¹ A távollévők között kötött szerződéseknél fontos, hogy minden nyilatkozat megtételére távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő eszközzel kerüljön sor, azonban nem kell a feleknek ugyanazt a távollévők közötti kommunikációt lehetővé tévő eszközt használniuk (pl.: katalógusban látott ajánlatra telefonon reagál a fogyasztó, és szabványlevélben érkezik meg az elfogadó nyilatkozat). Az üzleten kívüli kereskedésnél a jogviszony specialitását a szerződéskötés helye adja: kívül esik a tömegesen látogatható adásvételi lehetőségeken (vásáron, vásárcsarnokon, piacon kívül), a vállalkozás tevékenység-végzési helyétől eltér (üzlethelyiségén kívül), vagy a vállalkozás üzlethelyiségének hiányában

---

ajánlatnak minősül. Ezek a nyilatkozatok lehetnek címzettek és nem címzettek, és megjelenhetnek ráutaló magatartással (pl.: az eladásra szánt termék, vagy termékminta megküldése), szóban és írásban is.

⁷⁷⁷ Pécsi Törvényszék P.21.821/2011/16.

⁷⁷⁸ EBH 2014. K.2.; Fővárosi Ítéletábra 6. Pf. 21.005/2009/6.

⁷⁷⁹ C-49/11.: a vállalkozás honlapjára mutató hiperlink nem tekinthető tartós adathordozónak.

⁷⁸⁰ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 14. §; 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 11. § (1) bek.; elektronikus úton kötött szerződésnél, kereskedelmi célú internetes honlappal rendelkező vállalkozás esetén és szerződéskötés telefonon történő kezdeményezésénél további speciális tájékoztatási előírások vannak, lásd: 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 15-17. §§; FIT-H-PJ-2008-264.; 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 5. § (1) bek., 1. melléklet

⁷⁸¹ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 11. § (6) bek.; Vj/028-049/2010.; Vj/018-038/2010.; 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 5. § (1) bek.

- a fogyasztóhoz kötődik a szerződés létrehozatalának helyszíne, amely
  - vagy a fogyasztó lakása (üzleten kívüli kereskedés céljából a fogyasztó a lakásán 19 és 9 óra között nem kereshető fel, kivéve, ha ehhez előzetesen hozzájárult),⁷⁸²
  - vagy a fogyasztó munkahelye,
  - vagy a fogyasztó átmeneti tartózkodási helye lehet (a fogyasztót a lakásán, munkahelyén, átmeneti tartózkodási helyén felkereső személy köteles személyazonosságát, és ha nem a saját nevében jár el, képviseleti jogosultságát a fogyasztónak igazolni);⁷⁸³

- a vállalkozás által szervezett utazáson, rendezvényen zajlik a szerződéskötési folyamat. Amennyiben a fogyasztó kezdeményezi a szerződés megkötését, akkor a speciális megállapodási hely annyiban feltétel, hogy vásáron, piacon vagy közterületen nem létesíthető a kontraktus, illetve a vállalkozás üzlethelyiségében sem (kivéve, ha a vállalkozás korábban már az üzlethelyiségétől eltérő helyen személyesen és egyénileg kapcsolatba lépett a fogyasztóval).

3.8. A távollévők között és üzlethelyiségen kívül kötött szerződések megkötését követően – ésszerű időn belül, de a termék adásvételére irányuló szerződés esetén legkésőbb az átadáskor, a szolgáltatásnyújtására irányuló szerződés esetén legkésőbb a szolgáltatás teljesítésének megkezdésekor – a vállalkozás tartós adathordozón (üzleten kívüli kereskedésnél papíron is lehet)⁷⁸⁴ visszaigazolást ad a fogyasztónak a megkötött szerződésről. A távollévők között és üzlethelyiségen kívül kötött szerződéseknél, valamint a timesharing-megállapodásnál a fogyasztót cooling-off period illeti meg: a szerződés megkötésétől számított 14 napon belül elállhat a szerződéstől (szolgáltatás esetén felmondhatja);⁷⁸⁵ a vállalkozás prekontraktuális tájékoztatási kötelezettségének elmaradása az elállásra/felmondásra nyitva álló határidő meghosszabbodását eredményezi.⁷⁸⁶ Ezzel szemben a konzorciós szerződésnél a fogyasztó a részvételi szabályzat és szerződéses ajánlata általa történt aláírásától és egy példányának a részére történt átadásától számított 15 napon belül ajánlatát írásban indokolás nélkül visszavonhatja.⁷⁸⁷ Távollévők közötti és üzleten kívüli kereskedelem esetében, ha a szerződés megkötésére a fogyasztó tett ajánlatot,

⁷⁸² 210/2009. (IX. 29.) Kormányrendelet 18. § (2) bek.

⁷⁸³ 210/2009. (IX. 29.) Kormányrendelet 18. § (3) bek.

⁷⁸⁴ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 4. § 9. pont; 12. § (2) bek.

⁷⁸⁵ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 20. § (2) bek.; 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 6. § (1) és (2) bekezdések

⁷⁸⁶ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 21. §; Legfelsőbb Bíróság Pfv. VI. 20.117/2010/4.

⁷⁸⁷ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 184.

a fogyasztót a szerződés megkötése előtt megilleti az ajánlat visszavonásának joga, ami a szerződés megkötésére kiterjedő ajánlati kötöttséget megszünteti.⁷⁸⁸

3.9. A konzorciós szerződés kooperációs jellegű is, amely adódik a szervező azon kötelezettségéből, hogy a fogyasztói csoportot megszervezni, és a folyamatos működés (kiválasztások tartása) biztosítása érdekében a szervezési feladatokat ellátni köteles.⁷⁸⁹ Ugyancsak van erőteljes együttműködési vonása a timesharing-szerződésnek is, amennyiben a használati jog gyakorolhatósága közvetett: a szerződési jogcím mellett egy jogi eszköz is feltétel (szervezeti tagság: kft., rt., üdülőszövetkezet).⁷⁹⁰ Azonban egyik kontraktus sem klasszikus organizációs megállapodás: nem keletkeztet jogalanyt (a fogyasztói csoport sem minősül ennek),⁷⁹¹ és csak a konzorciós szerződés tartalmaz szerencseelemet a szerződés teljesedésbe menése kapcsán.⁷⁹² Mind a konzorciós szerződés, mind a timesharing-megállapodás esetén elhatárolási problémák vetődtek fel a joggyakorlatban:⁷⁹³ míg az előbbinél a polgári jogi társaságtól, a pénzkölcsöntől és a betétgyűjtéstől elkülönítés okozott nehézséget,⁷⁹⁴ addig az utóbbinál a dologi, kötelmi és szervezeti jogi vonatkozások megítélése és összefüggései, valamint a sui generis jellemzők felismerése.⁷⁹⁵ A konzorciós és timesharing-szerződések többsikú jogviszonyt takarnak, és ezért az egymással összefüggő szerződések rendszerében is elhelyezhetőek: mindegyik szerződéscsomagot is képezhet; a távollévők között és üzlethelyiségen kívül kötött szerződésekhez pedig járulékos szerződések (hitel-, kölcsön és biztosítási megállapodások) kapcsolódhatnak, egyszerű kapcsolt szerződési komplexumot képezve (lásd: A/VI/2.2. pont).

3.10. A fogyasztóvédelmi vonatkozású atipikus szerződések megszüntetését illetően a távollévők között és üzlethelyiségen kívül kötött szerződéseknel, valamint a timesharing-szerződésnél a fogyasztót elállási/⁷⁹⁶felmondási jog illeti meg,⁷⁹⁷ melyet a fogyasztó

⁷⁸⁸ 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 20. § (4) bek.

⁷⁸⁹ VEF 2005. 47.

⁷⁹⁰ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 202., 215-217.

⁷⁹¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 180-181.; Fővárosi Ítéletábrla 6.Pf.21.059/2007/5.

⁷⁹² 41/2015. VJ; 45/2014. VJ; 35/2014. VJ; 102/2012. VJ; BDT 2009. 1998.; Vj-1/2005.: A fogyasztói csoportok működésének lényeges tulajdonsága a szerencseelem, amely nemcsak a sorsolással, hanem az előtörlesztés vállalásának lehetőségével összefüggésben is megmutatkozik, mivel a csoporttag előtt nem ismert és általa nem befolyásolható a többi csoporttag előtörlesztés-vállalási hajlandósága, nem tudható előre, hogy a vásárlói joghoz jutáshoz hány havi törlesztő részlet felajánlása szükséges.

⁷⁹³ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 177., 198-199., 203-205.

⁷⁹⁴ 102/2012. VJ; Vj-1/2005.

⁷⁹⁵ PAPP 2014e 463-476.; PAPP 2014f 263-271.

⁷⁹⁶ A timesharing-szerződésnél a cooling-off periodhoz kapcsoltan csak ex tunc hatályú egyoldalú szerződésmegszüntető jognyilatkozat van.

indokolás nélkül a termék átvételének napjától, szolgáltatás nyújtása esetén a szerződés létrejöttének napjától számított 14 napon belül gyakorolhat, feltéve, hogy a vállalkozás eleget tett a szerződés megkötésével kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének,⁷⁹⁸ azonban a távollévők közötti és üzleten kívüli kereskedésnél nem abszolút jellegű a szerződéskötés kori megszüntető jognyilatkozat gyakorlása.⁷⁹⁹ A konzorciós szerződés megszűnik a határozott idő leteltével,⁸⁰⁰ a felek közös megegyezésével,⁸⁰¹ a fogyasztó idő előtti teljesítésével,⁸⁰² a fogyasztó által gyakorolható rendes felmondással,⁸⁰³ a szervezőt

⁷⁹⁷ Objektív jogalapú, alanyi jog, feltétlen, indokolás nélküli, lemondani nem lehet róla, és mindkét vonatkozó kormányrendelet mellékletében jogszabályi mintát kínál gyakorlásukhoz.

⁷⁹⁸ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 118., 170., 213.

⁷⁹⁹ A fogyasztót nem illeti meg a kormányrendelet szerinti elállás / felmondás joga: a szolgáltatás nyújtására irányuló szerződés esetén a szolgáltatás egészének teljesítését követően, ha a vállalkozás a teljesítést a fogyasztó kifejezett, előzetes beleegyezésével kezdte meg, és a fogyasztó tudomásul vette, hogy a szolgáltatás egészének teljesítését követően felmondási jogát elveszti; olyan termék vagy szolgáltatás tekintetében, amelynek ára, díja a pénzpiac vállalkozás által nem befolyásolható, az objektív elállási / felmondási jog gyakorlására nyitva álló határidő alatt is lehetséges ingadozásától függ; olyan előre nem gyártott terméknel, amelyet a fogyasztó utasításai szerint vagy kifejezett kérésére állítottak elő, vagy amelyet egyértelműen a fogyasztó személyére szabtak; romlandó vagy minőségét rövid ideig megőrző termék tekintetében; olyan zárt csomagolású termék vonatkozásában, amely egészségvédelmi vagy higiéniai okokból az átadást követő felbontása után nem küldhető vissza; olyan terméknel, amely jellegénél fogva az átadást követően elválaszthatatlanul vegyül más termékkel; olyan alkoholtartalmú ital esetében, amelynek tényleges értéke a vállalkozás által nem befolyásolható módon a piaci ingadozásoktól függ, és amelynek áráról a felek az adásvételi szerződés megkötésekor állapodtak meg, azonban a szerződés teljesítésére csak a megkötéstől számított harmincadik napot követően kerül sor; olyan vállalkozási szerződés esetében, amelynél a vállalkozás a fogyasztó kifejezett kérésére keresi fel a fogyasztót sürgős javítási vagy karbantartási munkálatok elvégzése céljából; lezárt csomagolású hang-, illetve képfelvétel, valamint számítógépes szoftver példányának adásvétel tekintetében, ha az átadást követően a fogyasztó a csomagolást felbontotta; hírlap, folyóirat és időszaki lap tekintetében, az előfizetési szerződések kivételével; nyilvános árverésen megkötött szerződések esetében; lakáscélú szolgáltatás kivételével szállásnyújtásra irányuló szerződés, fuvarozás, személygépjármű-kölcsönzés, étkeztetés vagy szabadidős tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatásra irányuló szerződés esetében, ha a szerződésben meghatározott teljesítési határnapot vagy határidőt kötöttek ki; a nem tárgyi adathordozón nyújtott digitális adattartalom tekintetében, ha a vállalkozás a fogyasztó kifejezett, előzetes beleegyezésével kezdte meg a teljesítést, és a fogyasztó e beleegyezésével egyidejűleg nyilatkozott annak tudomásul vételéről, hogy a teljesítés megkezdését követően elveszíti a kormányrendelet szerinti felmondási jogát; lásd: 45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet 29. §

⁸⁰⁰ A szervező és a fogyasztó érdekét is szolgáló pénzügyi kalkulációk alapján határozzák meg a konzorciós szerződés időtartamát. Ha a fogyasztó ingók esetében 60 hónapon, ingatlanok (és építőanyagok) esetében 120 hónapon belül nem került kedvezményezettként kiválasztásra, a szervező köteles - a fogyasztót a konzorciós szerződés alapján megillető mindenkori aktuális szerződéses érték rendelkezésre bocsátásával - lehetővé tenni a fogyasztó kiválasztott dologra vonatkozó tulajdonjog szerzését a hatályba nem lépett kormányrendelet alapján; lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 188.

⁸⁰¹ A fogyasztó és a szervező között közös megegyezéssel akkor kerül sor a konzorciós szerződés megszüntetésére, ha a fogyasztó a megállapodásban megjelölt valamennyi fizetési kötelezettségét esedékesség előtt teljesíti. Ekkor a szervező a fogyasztóval történő elszámolás során a szervezői tevékenységéért felszámított jövőbeli esedékességű havi megbízási díjakat nem követelheti; lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 189.

⁸⁰² Ha a fogyasztói csoport tagja a konzorciós szerződésben megjelölt valamennyi fizetési kötelezettségét esedékesség előtt teljesíti, valamint a meghatározott dolog tulajdonjogát megszerezte, a szerződés teljesítenek tekintendő, a fogyasztói csoportot működtető vállalkozás további befizetéseket a tagtól nem követelhet; lásd: 530/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet 6. § (7) bek.

⁸⁰³ 1-H-PJ-2008-303.; FIT-H-PJ-2008-18.; Fővárosi Ítéltábla 6. Pf. 21.059/2007/5.; A kedvezményezettként kiválasztásra került fogyasztó a konzorciós szerződést rendes felmondással nem szüntetheti meg mindaddig, amíg a kontraktusban kikötött valamennyi kötelezettségeinek maradéktalanul eleget nem tett; lásd: 530/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet 6. § (1) bek.

megillető rendkívüli felmondással⁸⁰⁴ és a fogyasztó azonnali hatályú felmondási joggyakorlásával.⁸⁰⁵

3.11. A fogyasztóvédelmi vonatkozású atipikus szerződések egzisztálása során felmerült problémák és anomáliák (negatív megrendelés, idő előtti fizetés, zugbank, piramisjáték, továbbértékesítés megakadályozása, információs aszimmetria etc.)⁸⁰⁶ komplex jogi megoldásokat igényelnek: szükséges reklámjogi,⁸⁰⁷ versenyjogi,⁸⁰⁸ fogyasztóvédelmi jogi⁸⁰⁹ és büntetőjogi⁸¹⁰ eszközöket is igénybe venni. Az elektronikus kereskedelemben a digitális tartalomszolgáltatásoknak szerzői jogi⁸¹¹ és a távértékesítési szerződéseknek pedig nemzetközi magánjogi (joghatósági)⁸¹² vonatkozásai is lehetnek. Az Európai Unió Bírósága a távollévők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződéseket, valamint a timesharing-szerződést érintően aktív és hatékony tevékenységet fejtett ki:

- pénzügyi és szállítási szolgáltatások távértékesítése vonatkozásában,⁸¹³
- tartós adathordozó kifejezés értelmezése a vállalkozás tájékoztatási kötelezettsége kapcsán;⁸¹⁴
- a fogyasztót megillető elállási jog értelmezésére és alkalmazására vonatkozólag;⁸¹⁵
- on-line aukciókra irányadó jogszabályokra vonatkozólag;⁸¹⁶
- az üzlethelyiségen kívül kötött szerződésekre vonatkozó irányelv⁸¹⁷ tárgyi hatályát tekintve;⁸¹⁸
- az üzletlen kívüli kereskedés szabályozásának jellegével összefüggésben;⁸¹⁹
- a timeshare minősítését illetően.⁸²⁰

⁸⁰⁴ 530/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet 3. § (2) bek., 6. § (2), (5) és (6) bekezdések

⁸⁰⁵ 530/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet 3. § (2) bek., 6. § (4) bek.

⁸⁰⁶ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 122-123., 174., 192-193., 214-215.

⁸⁰⁷ 2015. évi CXCV. törvény az árubemutatóval egybekötött termékértékesítés során a fogyasztók védelme érdekében szükséges egyes törvények módosításáról; 12/2012. VJ; Vj/028-049/2010.; Vj/018-038/2010.; FIT-H-KJ-2008-71.; 1-H-KJ-2007-333.; Vj-100/2007.; VEF 2007. 23.; Vj-108/2005.; Vj-142/2001.; Vj-59/2001.; Vj-154/1999.; Vj-45/1998.; Vj-4/1997/24.; Vj-247/1995.

⁸⁰⁸ 45/2014. VJ; 41/2014. VJ; 35/2014. VJ; 30/2014. VJ; 98/2013. VJ; 90/2013. VJ; 102/2012. VJ; 101/2012. VJ; 86/2012. VJ; 49/2012. VJ; 88/2011. VJ; Vj-71/2011.; Vj-57/2011.

⁸⁰⁹ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény Melléklet; 45/2014. VJ; 41/2014. VJ; 35/2014. VJ

⁸¹⁰ BH 2014. 69.; BH 2013. 6.

⁸¹¹ TATTAY 2015 7-8.; C-360/10.

⁸¹² C-190/11.

⁸¹³ C-70/11.; C-336/03.

⁸¹⁴ C-49/11.

⁸¹⁵ C-511/08.; C-227/08.; C-205/07.; C-489/07.; C-412/06.; C-229/04.; C-350/03.; C-481/99.; C-423/97.

⁸¹⁶ C-324/09.

⁸¹⁷ A hatályon kívül helyezett 85/577/EGK irányelv (Üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről) alapján járt el az Európai Bíróság; jelenleg hatályos 2011/83/EU irányelv a fogyasztók jogairól.

⁸¹⁸ C-166/11.; C-215/08.

⁸¹⁹ C-421/12.; C-441/04.

III. A gazdasági társaságok létesítését és működését érintő atipikus szerződések

1. A gazdasági társaság mint jogintézmény

A demokratikus civil társadalom alapjai az alapvető emberi jogok és gazdasági rendje a gazdasági szabadságokon nyugszik: ez a piacgazdaság. A piacgazdaság – közgazdaságilag is elfogadott – alapvető ismérvei a magántulajdon, a szabad árucseré, a hatékony verseny és a csődmechanizmusok használata. Magyarországon a piacgazdaság viszonyai között a magán- és a köztulajdon egyenjogúsága és egyenlő védelme alapvető feltétel. Ezen alapvető feltétel nem a tulajdonformák közötti megkülönböztetést fejezi ki, hanem minden tulajdonformára vonatkozó diszkriminációtilalmat jelent. A gazdasági verseny szabadsága a piacgazdaság olyan másik feltétele (nem alapjog), amelynek meglétét és működését biztosítani kell. A piacgazdaság magában hordozza a gazdasági tevékenység szabadságát is: alapvető jog a gazdasági területen való szabad tevékenységgyakorlás joga.⁸²¹

Az Alaptörvény elismeri és támogatja a vállalkozás jogát,⁸²² valamint deklarálja, hogy mindenkinek joga⁸²³ van gazdasági és társadalmi érdekeinek védelme céljából másokkal együtt szervezetet alakítani vagy ahhoz csatlakozni. A piacgazdaság feltételrendszerének egyik alappillére a vállalkozás jogának elismerése és támogatása. A vállalkozás joga nemcsak az üzletszerű gazdasági tevékenység végzésének eshetőségét foglalja magában, hanem a vállalkozóvá válás lehetőségét is biztosítja: az állam által kialakított közgazdasági feltételrendszerbe vállalkozásként való belépéssel. Alkotmányjogi követelmény az, hogy az állam ne akadályozza, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást. A vállalkozás joga alkotmányosan csak törvényben korlátozható közvetlenül és jelentősen: objektív (a jogosultnak nincs rá befolyása) és szubjektív (teljesítésük elvileg bárkinek megadatott) korlátok felállításával.⁸²⁴ Az egyesülési jog konkretizálása a társulás szabadságának deklarálása: egyrészt társadalmi szervezetek, másrészt gazdasági szervezetek (köztük gazdasági társaságok) alapításának lehetőségét tartalmazza ez az elv. A vállalkozás és társulás szabadsága nem abszolutizálható és nem korlátozhatatlan: jogszabály állíthat fel

---

⁸²⁰ C-270/09.; C-73/04.; C-423/97.

⁸²¹ PAPP 2006a 117-120.

⁸²² Alaptörvény M) cikk

⁸²³ Alaptörvény VIII. cikk

⁸²⁴ AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 27.

alanyi (ki milyen vállalkozást folytathat/társulást létesíthet), tárgyi (mire, milyen tevékenység végzésére irányulhat a vállalkozás/társulás) és módbeli (hogyan, milyen vállalkozási/társulási formában végezhető üzletszerű gazdasági tevékenység) korlátokat.

A vállalkozás és társulás szabadságának alapelve a társasági jogban kézzelfoghatóvá a Polgári Törvénykönyv rendelkezése⁸²⁵ folytán válik: gazdasági társaságot üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására külföldi és belföldi természetes és jogi személyek alapíthatnak, működő társaságba tagként beléphetnek, társasági részesedést szerezhetnek.

A gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására, a tagok vagyoni hozzájárulásával létrehozott, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, amelyekben a tagok a nyereségből közösen részesednek, a veszteséget közösen viselik.⁸²⁶ A gazdasági társaság lényege⁸²⁷ az, hogy jogi fikció (a természetes személlyel ellentétben fizikai valójában nem létezik), többalanyú jogügylet keletkezteti, amely egyszerre kooperációs – koordinációs (az autonóm, szerződést kötő felek együttműködését és érdekkockázatközösségét szabályozza) és szervezeti (az érdekközösség organizálódik és perszonifikálódik) jellegű, valamint jogi személy (a társasági szerződés által létrehozott, a cégnyilvántartásbavétellel keletkező, saját vagyonnal bíró és önálló felelősséggel rendelkező jogalany).⁸²⁸

A társasági szerződés révén valósul meg a gazdasági társaságok általános gazdasági funkciója, azaz az erőforrások közös gazdasági cél érdekében történő megszervezése.⁸²⁹ A társasági szerződés alanyai sajátos érdekközösséget alkotnak (együttműködés a profit érdekében soktényezős érdekhálózat által lefedett viszonyrendszerben), mely viseli a cél elérésének kockázatát: helytállást az eredményért, azaz a közösen végzett gazdálkodás rizikójáért (kockázati felelősség).⁸³⁰

A gazdasági társaságok, mint a piacgazdaság egyik legfontosabb szereplőinek, létét rengeteg fajta és tömérdek számú szerződés befolyásolja, alakítja, azonban a létrejöttüket kiváltó és a többrétegű társasági jogviszony⁸³¹ tartalmát meghatározó szerződések már behatárolhatóak; ezek közé tartoznak a szindikátusi, a koncessziós és a PPP-szerződések is.

⁸²⁵ Ptk. 3:88. § (1) bek.

⁸²⁶ Ptk. 3:88. § (1) bek.; FÉZER – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRŐ 2014 33.

⁸²⁷ MISKOLCZI BODNÁR 2001a 3-8.

⁸²⁸ AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 41.; lásd még: SÁRKÖZY 2001 57.; SZALAI 2015 5-37.

⁸²⁹ KISFALUDI 2007 42.

⁸³⁰ NOVOTNI 1989 65-73.; KISFALUDI 2009 119.; AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 40.; FARKAS – JENOVAI – NÓTÁRI – PAPP 2009 38-39.

⁸³¹ Ettől részletesen lásd: AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 39-43.

2. A gazdasági társaságok létét érintő atipikus szerződések

2.1. Szindikátusi szerződés⁸³²

A szindikátusi szerződés olyan sajátos polgári jogi szerződés,⁸³³ amely szorosan kapcsolódik a társasági joghoz. A szindikátusi szerződés értelmezése, a polgári jogi szabályok érvényesülése csak a társasági joggal szoros összefüggésben, ez utóbbinak prioritást adva képzelhető el.⁸³⁴ A szindikátusi szerződés a kooperációs (együttműködési) kontraktusok sajátos válfaja: a szindikátusi szerződésben a gazdasági társaság tagjai a társaságon belül egymással szembeni kapcsolatukat, együttműködésüket és elvárásaikat szabályozzák.⁸³⁵ Ezért a szindikátusi szerződésnek addig van értelme és létjogosultsága, amíg a szervezet (a gazdasági társaság) létezik, mert megszűnése esetén nem marad olyan keret, ahol a vállalt magatartás gyakorolható.

A szindikátusi szerződés független,⁸³⁶ önálló,⁸³⁷ atipikus szerződés,⁸³⁸ amely kötelmi jogi kötelezettségvállalásokat keletkeztet.⁸³⁹ A szindikátusi szerződés járulékos jellegű (Janus-arcú: önálló és egyben járulékos⁸⁴⁰):⁸⁴¹ a társasági szerződésre tekintettel kötik a gazdasági társaság tagjai és a társasági szerződésen felüli „többlet-kötelmeket” rögzítenek benne.⁸⁴² A szindikátusi szerződés kapcsán meg kell különböztetnünk a társasági jogi jogviszonyra (és annak al-jogviszonyaira: az alapjogviszonyra, a tulajdonosi jogviszonyra, a gazdaságszervező jogviszonyra, a szervezeti és a képviseleti jogviszonyra⁸⁴³) vonatkozó⁸⁴⁴ és a társasági jogi jogviszonyhoz kapcsolódó, azonban nem társasági jogi jellegű (például a tag és a társaság közötti kölcsönszerződés) megállapodásbeli rendelkezéseket.

A szindikátusi szerződés időbeli hatálya szerint lehet a gazdasági társaság létrejöttéig (a cégbejegyzésig) hatályos szindikátusi szerződés és olyan is, melynek hatálya a társaság

⁸³² Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 224-235. A szindikátusi szerződés jogtörténeti aspektusaira lásd NAGY BARNA 2016c 2-12., NAGY BARNA 2018 128-131., a csendestársasággal való összehasonlításra NAGY BARNA 2017c 2-14.

⁸³³ Szokáson alapuló szerződéstípusnak is tekintik, lásd: BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 443.

⁸³⁴ BH 1998. 89.

⁸³⁵ BALÁSHÁZY 1993 16.; ÍH 2014. 156.; BDT 2007. 1671.; NAGY BARNA 2015; DÚL – NAGY BARNA 2017 91-92.

⁸³⁶ Győri Ítéltábla Gf. II. 20.118/2009/4.

⁸³⁷ Vb 1997/1.: a szindikátusi szerződés nem tekinthető a társasági szerződés részének.

⁸³⁸ Szegedi Törvényszék 6.G.40.256/2011/3.; Győri Ítéltábla Gf.II.20.341/2010/6.

⁸³⁹ ÍH 2014. 156.; Győri Ítéltábla Pf. II. 20.241/2011/6.; Győri Ítéltábla Gf. II. 20.118/2009/4.; BDT 2007. 1671.

⁸⁴⁰ LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003 23., 47.

⁸⁴¹ ÚJLAKI 1997 24.

⁸⁴² JUHÁSZ J. 1991 731.

⁸⁴³ Ehhez lásd: VERESS 2018a; TAJTI 2018 335-387.

⁸⁴⁴ FARKAS – JENOVAI – NÓTÁRI – PAPP 2009 41-42.; Ptk. Harmadik Könyv

megalapításától (cégbejegyzéstől) megszűnéséig (cégjegyzékből való törlésig) tart. A gazdasági társaság létrejöttéig hatályos szindikátusi szerződésnek két alfaja van: szándéknyilatkozat jellegű (ebben csak esetleges társaságalapítási szándékok „felmérése” történik), és előszerződés jellegű (ez már társaságalapítási kötelezettséget keletkeztet);⁸⁴⁵ a működő gazdasági társasághoz kapcsolódó szindikátusi szerződés általában hálózati jellegű megállapodás. Attól függően, hogy milyen jogterülethez tartozó jogviszonyt szabályoz a szindikátusi szerződés a polgári jogon belül, lehet: tisztán társasági jogi jellegű; vegyes jogági;⁸⁴⁶ tisztán más jogági (például: versenyjog) vagy polgári jogi, munkajogi vonatkozású szindikátusi kontraktus.⁸⁴⁷ A szindikátusi szerződés aláíróinak száma alapján lehet kétoldalú és sokoldalú – legfeljebb a gazdasági társaság osztaglétszáma – megállapodás, azaz általában többalanyú jogviszonyt takar.⁸⁴⁸ Abban a tekintetben, hogy a társasági szerződés tartalmaz-e utalást a szindikátusi szerződésre, beszélhetünk nyilvános szindikátusi szerződésről (a társasági szerződésben kifejezett hivatkozás van rá), amely ezáltal a cégbejegyzési kérelem kötelező melléklete lesz, és titkos szindikátusi szerződésről (a társasági szerződésből a kívülálló nyilvánosság számára nem derül ki a megállapodás léte, mert erre a fajta szindikátusi szerződésre nem terjed ki a cégnyilvánosság követelménye), általában ez utóbbi fajtát szokták kötni a szerződő felek, mert a szindikátusi szerződésbeli rendelkezések nyilvánosságra hozatala egyébként sértene az üzleti érdekeiket.

*2.2. Koncessziós szerződés*⁸⁴⁹

A koncesszió révén az állam, illetve helyi önkormányzat a törvényben tételesen meghatározott tevékenység gyakorlásának jogát visszatérő szerződéssel, időlegesen úgy engedi át, hogy a jogosultnak részleges vagy teljes piaci monopóliumot biztosít. A törvényben tételesen meghatározott tevékenység lehet

- klasszikus értelemben vett tevékenység, azaz facere jellegű szolgáltatás, például bányászat, szerencsejáték-szervezés, dohánytermékek kiskereskedelme;
- az állam kizárólagos tulajdonába (helyi önkormányzat törzsvagyonaiba) tartozó vagyontárgyak létrehozása, mint dare és facere jellegű szolgáltatás;
- valamint e vagyontárgyak működtetése, amelyhez a koncessziós társaságnak (azaz a koncesszornak) rendelkeznie kell a birtoklás, hasznosítás és a részleges vagy teljes

⁸⁴⁵ Például „üzlettársulási” előszerződés kötése; BH 1998. 89.; BH 1996. 586.

⁸⁴⁶ 16-H-GJ-2007-8.; BH 1998. 89.

⁸⁴⁷ BH 1998. 89.

⁸⁴⁸ KOHLRUSZ 1998 14.

⁸⁴⁹ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 265-316.

hasznosítási jogával, amely elengedhetetlen feltétele a facere jellegű szolgáltatás teljesítésének.⁸⁵⁰

A koncessziós szerződés visszterhes szerződés, azaz az állam, vagy az önkormányzat kizárólagos tulajdonában lévő vagyontárgyak birtoklásának, használatának és hasznosításának joga, illetve a koncesszióköteles tevékenységek gyakorlásának joga csak ellenérték fejében engedhető át, ám koncessziós díjfizetési kötelezettséget közens rendelkezésként nem ír elő a törvény. Így az ellenszolgáltatás módját illetően az ágazati jogszabályok⁸⁵¹ és ezek alapján a szerződő felek megállapodása a meghatározó. Egyébként a szerződést kötő felek állapítják meg a díj mértékét és fizetésének módját, amely egyszeri fix összeget, időszakonkénti fix összeget vagy a koncessziós társaság nyereségéből meghatározott hányadú részesedést jelenthet.⁸⁵² A visszterhesség mellett lényeges ismerv a határozott idejűség: legfeljebb 35 évre köthető, és amennyiben az ágazati törvény ezt lehetővé teszi, egy alkalommal, legfeljebb a szerződésben megállapított idő felével, meghosszabbítható, feltéve, hogy a koncesszióba vevő és a koncessziós társaság a szerződésből fakadó valamennyi kötelezettségét szerződészerűen, késedelem nélkül teljesítette. A törvényszöveg megfogalmazásából következően határozatlan idejű koncessziós szerződés nem létezik, mert ez a koncessziós jog végleges átruházásával lenne egyenértékű.⁸⁵³ A koncessziós szerződés az állam vagy a helyi önkormányzat és a koncessziós pályázat nyertese által, az állam vagy helyi önkormányzat kizárólagos gazdasági tevékenységének gyakorlására, valamint az állam kizárólagos tulajdonába vagy az önkormányzat törzsvagyományában lévő dolgok birtoklására, használatára és hasznosítására, visszterhesen, határozott időre, de legfeljebb 35 évre kötött, a koncesszió révén részleges vagy teljes monopóliumot biztosító, atipikus, polgári jogi megállapodás.⁸⁵⁴

Sajátos jellegzetessége a koncessziós szerződésnek az, hogy a törvény erejénél fogva a koncesszió jogosultjának személyében alanymódosulás következik be.⁸⁵⁵ A koncesszió szabályozásának egyik legneuralgikusabb pontja a koncessziós pályázat nyertese és a koncessziós társaság egymáshoz való – jogszabályilag tisztázatlan – viszonya. Olyan speciális, jogutódlásnak nem minősülő alanyváltozásról van szó, ahol

⁸⁵⁰ PAPP 2006b 14.

⁸⁵¹ Például az 1/2018. (I. 23.) Kormányrendelet a dohánykiskereskedelem-ellátási tevékenység elvégzése céljából megkötött koncessziós szerződés alapján fizetendő koncessziós díj legkisebb mértékéről szóló 405/2016. (XII. 10.) Kormányrendelet módosításáról.

⁸⁵² PAPP 2006b 40.

⁸⁵³ PAPP 2006b 41.

⁸⁵⁴ PAPP 2006b 43.

⁸⁵⁵ GYIT-H-PJ-2008-178.; BDT 2003. 750.

- a Kt.⁸⁵⁶ a koncesszióköteles tevékenység gyakorlására, a koncessziós vagyontárgyak birtoklására, használatára, hasznosítására nem a koncessziós szerződés aláíróját (a koncessziós pályázat nyertesét), hanem a szerződéskötéstől számított 90 napon belül megalapított koncessziós társaságot jogosítja, illetve őt terhelik az ehhez kapcsolódó kötelezettségek,⁸⁵⁷

- ugyanakkor a koncessziós szerződés alapját képező pályázati kiírás alapján elkészített pályázatában (ajánlatában) a koncesszióba vevő olyan szerződéses kötelezettségekké transzformálódott vállalásokat is tesz (koncessziós társaság alapítása, a koncessziós szerződési feltételek létesítő okiratban való érvényre juttatása, esetleg a koncessziós díj megfizetése), amelyek nem szállhatnak át a koncessziós társaságra (például a koncessziós társaság nem tudja a saját létesítő okiratában érvényre juttatni a koncessziós szerződést).⁸⁵⁸ Így egy speciális hárompólusú jogviszony keletkezik (speciális közreműködőt közbeiktató jogi konstrukció),⁸⁵⁹ amelyben a koncesszióba adóval szemben a koncessziós tevékenységhez kapcsolódó jogok és kötelezettségek a koncessziós társaságnál realizálódnak, míg a koncessziós társasághoz kötődő jogok és kötelezettségek a koncessziós pályázat nyertesénél úgy, hogy köztük csak társasági jogi jogviszony áll fenn, kontraktuális nem.

2.3. PPP-szerződés⁸⁶⁰

A Public Private Partnership (PPP) angol nyelvű kifejezés (köz- és magán „társulás”), a köz- és magánszféra együttműködésének bizonyos formáit jelenti, alapvetően gyűjtőfogalom.⁸⁶¹ a köz- és magánszféra tartós kooperációja révén közfeladat-ellátás és közszolgáltatás-nyújtás valósul meg a kockázatok és feladatok köz- és magánszféra alanyai közötti megosztásával.⁸⁶²

A magánbefektető által vállalt feladatok szerint többféle PPP-modell elterjedt:⁸⁶³ DB (design, build), DBO (design, build, operate), DBFO (design, build, finance, operate), BOO (build, operate, own/build, own, operate), BOT (build, operate, transfer), FBOOT (finance, build, own, operate, transfer), BOL (build, operate, lease), DBOT (design, build, operate, transfer), BOD (build, operate, deliver), BRT (build, rent, transfer), BTO (build, transfer,

⁸⁵⁶ 1991. évi XVI. törvény a koncesszióról (Kt.) 20. § (1) bek., 23. § (1) bek.

⁸⁵⁷ Kt. 23-25. §§

⁸⁵⁸ PAPP 2006b 44., DÜL 2016 79.

⁸⁵⁹ PAPP 2006b 44.

⁸⁶⁰ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 236-264.

⁸⁶¹ Erről részletesen lásd: VARGA J. 2016 62-78.; SHAOUL 2009 6.

⁸⁶² NYIKOS 2010 17-18., 89.; BOROS 2010 42.; BÁGER 2006 65.; BÓDI 2004 26., 33.; KOLOZSI – VINCZE 2001 29.; BUDÁUS – EICHHORN 1997 46-55.

⁸⁶³ Ennek Loxley szerinti bontását lásd: VARGA J. 2016 67-69.

operate) etc.,⁸⁶⁴ a koncessziós és a joint venture jellegű,⁸⁶⁵ ezeken belül alcsoportok⁸⁶⁶ képezhetők

- abból a szempontból, hogy egyrészt kizárólagos jogot biztosítanak-e a tevékenységgyakorlásra (mint például a koncessziós PPP);

- másrészt az alapján, hogy a szerződés időtartamának lejártakor melyik fél szerezhethet tulajdonjogot. A PPP keretében nyújtott szolgáltatás alapján tervezési, építési, üzemeltetési és finanszírozási PPP-projektek különíthetőek el,⁸⁶⁷ azonban a gyakorlatban ezek kombináltan jelennek meg. Az együttműködési jogviszony jogterületi jellege szerint kétféle PPP különböztethető meg: kötelmi jogi kooperáció (szerződéses PPP) és IPPP (intézményesített PPP: vegyes részvételű projektársaság létesítése a kontraktuális együttműködés talaján).⁸⁶⁸

A PPP-projektek megvalósítása érdekében számos kontraktus kötésére kerül sor, hogy a résztvevő jogalanyok közötti kapcsolatokat megfelelően szabályozzák.⁸⁶⁹ Így a PPP-re szerződés csoport épül:⁸⁷⁰ több egymással összefüggő szerződés (például szolgáltatási szerződés, együttműködési megállapodás, hitelszerződés, vállalkozási szerződés, társasági szerződés) együttese.⁸⁷¹ Ennek a szerződéses rendszernek a központi magja a PPP-szerződés,⁸⁷² amely az adott PPP-projekt alapvető feltételeit rögzíti.⁸⁷³

A PPP-szerződés hosszú távú (15, 20 vagy 30 évre kötött), kooperációs, magánjogi, atipikus⁸⁷⁴ szerződés, amely alapján a magánpartner látja el az állami/önkormányzati feladatkörbe tartozó közfeladatokat és közszolgáltatásokat, megvalósítja az elvégzendő infrastrukturális fejlesztéseket, és viseli a szerződés teljesítésével járó kockázatokat az állam/ önkormányzat partner díjfizetése ellenében.⁸⁷⁵

⁸⁶⁴ SHAOUL 2009 12.

⁸⁶⁵ PAPP 2006b 142-143.

⁸⁶⁶ A következő csoportosításokat lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 242-246.

⁸⁶⁷ További rész csoportosításokat lásd: VARGA J. 2016 71-76.

⁸⁶⁸ Ehhez lásd: KÖCK 2003 149-150.; PUWEIN – CZERNY – HANDLER – KLETZAN – WEINGÄRTLER 2004 8.

⁸⁶⁹ Lásd: VARGA J. 2013a 50., VARGA J. 2013b 310.

⁸⁷⁰ VARGA J. 2016a 83.

⁸⁷¹ Lásd: BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 444.; NYIKOS 2010 117-119.

⁸⁷² SHAOUL 2009 53.

⁸⁷³ Lásd: JENOVAI 2007 12-15.; VARGA J. 2016a 70.

⁸⁷⁴ Ehhez lásd: BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 84.; Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.290/2012.; Kecskeméti Törvényszék G.40.037/2012/6.; Szegedi Ítéltábla Gf.30.177/2012/4.; Szegedi Ítéltábla Gf.30.016/2012.; Szegedi Törvényszék G.40.231/2011.; Szegedi Ítéltábla G.40.227/2011. Egyes bírói döntések szerint a PPP-szerződés típuskombinációs, vegyes szerződésnek minősül (Győri Ítéltábla Pf.20.459/2012/11.), mások szerint Ptk.-ban nem nevesített (innominát), vegyes, atipikus szolgáltatási szerződés (Pécsi Törvényszék G.21.240/2012/21.).

⁸⁷⁵ ÍH 2018. 19.: valamely létesítménynek a vállalkozó beruházásában történő felépítése, az infrastruktúra kiépítése, majd közcélra önkormányzati tartós, határozott időre szóló használatba adása, ennek fejében

3. Összevetések és elhatárolások

3.1. A koncessziós és a PPP-szerződések önálló atipikus szerződések, míg a szindikátusi szerződés önállóan atipikus kontraktus: a társasági jogi fajtája szoros összefüggésben van a társasági szerződéssel, a versenyjogi és a konzorcionális formái pedig elválaszthatatlanok a gazdasági szereplők piaci tevékenységétől; mindhárom megállapodás lényegi eltérést mutat a Ptk-beli szerződésekhez képest. A PPP mint szerződési konstrukció⁸⁷⁶ típusától függően hálózati vagy esernyő jellegű szerződés-komplexum,⁸⁷⁷ a koncessziós szerződés a koncessziós társaság társasági szerződése vonatkozásában sajátos szindikátusi szerződésként funkcionál, szerződésegyütttest képezve vele, a szindikátusi szerződés társasági jogi változata hálózati, versenyjogi és konzorcionális variánsa pedig esernyőmegállapodás. A koncessziós és a PPP-szerződések alapvetően közcélú szolgálnak, közérdeket elégítenek ki, a szindikátusi szerződés semelyik típusánál sincs ilyen funkció. A koncessziós és PPP-szerződések nemzetgazdasági szerepe jelentős, a szindikátusi szerződésnek nincs ilyen rendeltetése (esetlegesen a konzorcionális fajtájánál felmerülhet). A szindikátusi és a PPP-szerződéseknek nélkülözhetetlen ismérve a kooperáció,⁸⁷⁸ a koncessziós szerződésnek nincs ilyen jellegzetessége, azonban mindhárom szoros korrelációban van a gazdasági társaság jogintézményével: a társasági jogi vonatkozású szindikátusi szerződés a gazdasági társaság létesítési fázisaitól kezdve a működése egyes aspektusainak koordinálásán keresztül a megszűnéséig hatást gyakorol annak egzisztálására, a koncessziós és PPP-szerződések égisze alatt pedig projekt-társaságokat (special purpose companies) hoznak létre és működtetnek (háttérmegállapodások).⁸⁷⁹

3.2. A szindikátusi szerződés jogszabályi rendezésére eddig nem került sor, a Ptk. Hatodik Könyv Első és Második Része (a kötelmek közös és a szerződések általános szabályai) irányadóak rá; a koncesszió és a koncessziós szerződés törvényi szinten szabályozott,⁸⁸⁰ a PPP és a PPP-szerződés egyes vonatkozásait pedig a koncessziós jogszabályok és a közbeszerzési törvény⁸⁸¹ öleli fel (kölcsonös és részleges átfedésben).⁸⁸²

---

díjfizetési kötelezettség kikötése, végül a felépítmény tulajdonjogának az önkormányzat által jelképes összeg ellenében történő megszerzése.

⁸⁷⁶ ÍH 2018. 19.

⁸⁷⁷ VARGA J. 2016a 95.

⁸⁷⁸ BH 1998. 89.

⁸⁷⁹ Győri Ítéltábla Pf. II. 20.014/2009/4.

⁸⁸⁰ 19991. évi XVI. törvény a koncesszióról

⁸⁸¹ 2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről (Kbt.); a Kbt. tárgyi hatálya kiterjed a koncesszióra is bizonyos feltételek fennállásakor; lásd: HAJDÚ 2017 20-22.

Ebből adódik, hogy jogszabályi „útba igazítás” a szerződés teljes statikájára és dinamikájára vonatkozóan csak a koncessziós szerződés esetében van. A koncessziós és a PPP-szerződésekre alkalmazni kell a nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. törvényt,⁸⁸³ a szindikátusi szerződés tartalma is érinthet vagyoni jogi kérdéseket⁸⁸⁴ (de nem a nemzeti vagyont). A koncessziós és PPP-szerződésekre tartalmuk függvényében közjogi jellegű ágazati jogszabályok⁸⁸⁵ is mérvadóak. Az Európai Unió jogalkotása a koncessziót közvetlenül, a PPP-t közvetve (a koncesszió és a közbeszerzés regulációján keresztül), a szindikátusi szerződést pedig egyáltalán nem érinti.

3.3. A szindikátusi, koncessziós és PPP-szerződések által lefedett jogviszonyok B2B relációk, a fogyasztóhoz csak közvetve kapcsolódhatnak: egyrészt a projektársaságok szolgáltatásnyújtása révén a koncessziós és a PPP-szerződéseknel,⁸⁸⁶ másrészt akkor, ha a versenyjogi szindikátusi szerződés kartellnek minősül (például a piaci árak összehangolása).⁸⁸⁷ A társasági jogi jellegű szindikátusi szerződésnek a gazdasági társaság tagjai lehetnek alanyai, de maga a gazdasági társaság nem⁸⁸⁸ (a szindikátusi szerződés a szerződésben részes felek közötti együttműködést rendezi, a társaságra – mint elkülönült jogalanyra - kötelezettséget nem ró).⁸⁸⁹ Így a gazdasági társaság nem kényszerítheti ki a szindikátusi szerződésben vállalt kötelezettségeket, és nem is érvényesítheti az abból eredő jogokat; kivéve, ha a szindikátusi szerződés egyben harmadik személy javára kötött szerződés⁸⁹⁰ is (például: a gazdasági társaság működéséhez szükséges feltételek biztosítása esetén vagy a gazdasági társaság számára nyújtott kedvezményeknél). A gazdasági társaság tagjai közül nem kell szükségképpen minden tagnak egyben a szindikátusi szerződést megkötő félnek is lennie.⁸⁹¹ A koncessziós szerződési jogviszony egyik pólusán a koncesszióba adó, az állam vagy az önkormányzat helyezkedik el. Az állam (helyi önkormányzat) „partnere” a koncesszor/koncesszióba vevő: a koncessziós szerződést természetes személlyel vagy átlátható szervezettel⁸⁹² lehet megkötöni.⁸⁹³ A koncessziós

⁸⁸² SCHMID 2011 95., 104.; Fővárosi Ítéltábla 4. Kf. 27.157/2010/12.

⁸⁸³ Nvt. 12. § (3) bek.; 244/2015. (IX. 8.) Kormányrendelet az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló 254/2007. (X. 4.) Kormányrendelet módosításáról 2. § (13) bek.; 1083/2013. (II. 25.) Kormányhatározat

⁸⁸⁴ BDT 2009. 2021.

⁸⁸⁵ Fővárosi Ítéltábla 3. Kf. 27.517/2008/9.; BDT 2003. 750.; BDT 2003. 751.

⁸⁸⁶ Kúria Önkormányzati Tanácsának Köm. 5007/2014/3., 5009/2014/3., 5011/2014/33, 5013/2014/3. határozatai

⁸⁸⁷ NAGY BARNA 2017a 99-108.

⁸⁸⁸ JASZTRABSZKI 2000 7.; SZABÓ G. 2012 7-11.

⁸⁸⁹ ÍH 2014. 156.; Szegedi Ítéltábla Gf. III.30.280/2012/4.; BH 1997. 10.; VB 95. 1134.

⁸⁹⁰ Ptk. 6:136. §; BDT 2007. 1671.

⁸⁹¹ BDT 2007. 1671.; BALÁSHÁZY 1993 17.

⁸⁹² A nemzeti vagyronról szóló törvény Nvt. 3. § (1) bek. 1. pontja az átlátható szervezet fogalmán belül három kategóriát különít el: a) közhatalmi szférába tartozó egyes jogalanyok: az állam, a költségvetési szerv, a

törvény alapján a pályázat nyertesének a koncessziós szerződés aláírását követő 90 napon belül meg kell alapítania a koncessziós tevékenység folytatására jogosult koncessziós társaságot.⁸⁹⁴ A koncessziós szerződés időtartama alatt a koncessziós társaság – és nem a pályázat nyertese – jogosult a kizárólagos állami tulajdonhoz, illetve önkormányzati törzsvagyonhoz tartozó egyes vagyontárgyak birtoklására, használatára és hasznok szedésére,⁸⁹⁵ valamint a koncessziós tevékenység gyakorlásának jogát kizárólag a koncessziós társaság jogosult – a koncesszióba adó hozzájárulásával – átruházni, illetve apportálni, a pályázat nyertese nem.⁸⁹⁶ A PPP-szerződések alanya a közszféra oldaláról az állam (központi közigazgatási szerv), vagy az önkormányzat (helyi közigazgatási szerv), amely felelős az adott közfeladat ellátásáért, illetve közszolgáltatás nyújtásáért az adott földrajzi területen. A magánszféra oldaláról szerződő fél természetes és magánjogi jogi személy is lehet, azonban a PPP-projektek tőke- és know how-igénye, valamint komplexitása miatt tipikusan gazdasági társaságok a résztvevők. Magánpartnerként tisztán magántőkével működő, valamint állami, illetve önkormányzati részvétellel működő vegyes gazdasági társaságok (joint venture-modell, illetve az IPPP-k) is megjelenhetnek szerződő félként.⁸⁹⁷ A koncessziós és PPP-szerződéseknel az egyik szerződési alany mindig az állam/önkormányzat, magánjogi jogalanyként; a szindikátusi szerződés konzorcionális válfajánál (a közbeszerzési pályázaton való részvételre létrejövő konzorciumnál) ez nem

---

köztestület, a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a társulás, az egyházi jogi személy, az olyan gazdálkodó szervezet, amelyben az állam vagy a helyi önkormányzat külön-külön vagy együtt 100%-os részesedéssel rendelkezik, a nemzetközi szervezet, a külföldi állam, a külföldi helyhatóság, a külföldi állami vagy helyhatósági szerv és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam szabályozott piacára bevezetett nyilvánosan működő részvénytársaság; b) gazdálkodó szervezetek: az olyan belföldi vagy külföldi jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, amely megfelel a következő feltételeknek: tulajdonosi szerkezete, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény szerint meghatározott tényleges tulajdonosa megismerhető, az Európai Unió tagállamában, az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államban, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet tagállamában vagy olyan államban rendelkezik adóilletőséggel, amellyel Magyarországnak a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezménye van, nem minősül a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény szerint meghatározott ellenőrzött külföldi társaságnak, és a gazdálkodó szervezetben közvetlenül vagy közvetetten több mint 25%-os tulajdonnal, befolyással vagy szavazati joggal bíró jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet tekintetében az első három franciabekezdés szerinti feltételek fennállnak; c) civil szervezetek és a vízitársulatok, amelyek megfelelnek a következő feltételeknek: vezető tisztségviselői megismerhetők, a civil szervezet és a vízitársulat, valamint ezek vezető tisztségviselői nem átlátható szervezetben nem rendelkeznek 25%-ot meghaladó részesedéssel, és székhelye az Európai Unió tagállamában, az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államban, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet tagállamában vagy olyan államban van, amellyel Magyarországnak a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezménye van.

⁸⁹³ Nvt. 12. § (13) bek.; Alaptörvény 38. cikk (4) bek.

⁸⁹⁴ Kt. 20. § (1) bek.

⁸⁹⁵ Kt. 23. § (1) bek.; BDT 2003. 750.

⁸⁹⁶ Kt. 25. § (1) bek.

⁸⁹⁷ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 249.

fordulhat elő, és a versenyjogi típusánál sem, viszont a társasági jogi fajtánál igen, amennyiben a gazdasági társaságnak az állam/önkormányzat is tagja.

3.4. A szindikátusi és a PPP-szerződések közvetlen tárgya a kooperáció; az együttműködési jelleg alapján a PPP-szerződések tervezési, építési, finanszírozási, üzemeltetési és tulajdonszerzési modulokból (több összetett szolgáltatásból) épülhetnek fel.⁸⁹⁸ A koncessziós szerződésnek két közvetlen tárgya van: az állam (helyi önkormányzat) kizárólagos gazdasági tevékenysége gyakorlása jogának időleges átengedése a koncesszió jogosultjának és az állam (helyi önkormányzat) kizárólagos tulajdonában lévő dolog birtoklása, használata, kivételes esetben hasznosításának átengedése (monopólium juttatása). A kettős közvetlen tárgyból fakadóan a koncessziós szerződésnek két közvetett tárgya⁸⁹⁹ van: az állam, (helyi önkormányzat) kizárólagos gazdasági tevékenysége, amelyre a jogi felhatalmazás vonatkozik: pl. szerencsejátékok szervezése és működtetése, ásványi nyersanyagok bányászata; a dolog, amelyen, vagy amellyel a koncessziós tevékenység megvalósítható: közutak és műtárgyaik, csatornák, regionális közműrendszerek, ásványi nyersanyagok (monopóliumok).⁹⁰⁰ A PPP-szerződés közvetett tárgyát azok a dolgok, illetve jogok jelentik, amelyekre a szerződési szolgáltatások irányulnak: tervezési szakaszban ez a megvalósítandó infrastruktúrára, az épületre és annak berendezéseire vonatkozó tervek; az építési szakaszban maga az épület és az üzemeltetéséhez szükséges valamennyi tartozék és berendezési tárgy; a finanszírozási szakaszban a költségként megjelenő és a magánpartner által biztosított pénzösszeg; az üzemeltetési szakaszban az infrastruktúra és egyéb ingóságok (ruhaneműk, étel etc.).⁹⁰¹ A szindikátusi szerződés közvetett tárgya (és ennek révén tartalma) rendkívül sokrétű és szerteágazó lehet, ezért csak a leggyakrabban előfordulóakra utalunk:

- a) A gazdasági társaság megalakulása kapcsán: a tervezett telephely, fióktelep meghatározása; a gazdasági társaság révén elérni kívánt célok rögzítése és ehhez megfelelő tevékenységi körök kiválasztása;⁹⁰² a tervezett jegyzett tőke kapcsán megfelelő kalkuláció készítése (például az apport értékelési szempontjainak

⁸⁹⁸ Erről részletesen lásd: JENOVAI 2007

⁸⁹⁹ Nem minden koncessziós szerződésnek közvetett tárgya az állam (helyi önkormányzat) tulajdonában lévő vagyontárgy (pl. szerencsejáték koncesszió), és nem minden, az állami (helyi önkormányzat) tulajdonában lévő vagyontárgyat érintő koncessziós szerződés közvetett tárgya kizárólagos állami (helyi önkormányzati) tulajdon. Ennek különösen akkor van jelentősége, amikor a koncessziós szerződést szabályozó jogszabályok a nemzeti vagyonra, illetve kifejezetten a kizárólagos állami (helyi önkormányzati) vagyonra kötött koncessziós szerződésre vonatkozóan többlétszabályokat állapítanak meg.

⁹⁰⁰ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 278.

⁹⁰¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 249-250.

⁹⁰² KOLBEN 1996 32.; LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003 31.; Fővárosi Törvényszék 32.G.41.751/2009/39.

tisztázása, azonban a szindikátusi szerződés az apportlistát nem helyettesítheti),⁹⁰³ az alapítás során felmerülő költségek megosztásának és viselésének módja; mely alapítónak kívánnak elsőbbségi részvényt juttatni;⁹⁰⁴ előszerződési tartalom;⁹⁰⁵ az esetleges jogkövetkezmények jellege, ha valamelyik alapítónak felróhatóan hiúsul meg a társaság létesítése⁹⁰⁶ etc.

- b) A működő társaság mellett: választottbírósi eljárás alkalmazása⁹⁰⁷ [feltéve, hogy a Ptk. 3:92. § (1) bekezdésbeli feltételek teljesülnek];⁹⁰⁸ jogvitákra alkalmazandó jog meghatározása: ez külföldi tag, illetve szerződő fél esetén bír jelentőséggel,⁹⁰⁹ jogági kollízió kiküszöbölése;⁹¹⁰ kisebbségi jogok gyakorlása (a szindikátusi szerződés aláírói milyen esetekben, hogyan kívánják a társaság legfőbb szervének ülésén érdekeiket érvényre juttatni);⁹¹¹ szavazás (az írásbeli szavazás részletes szabályainak kidolgozása vagy szavazási konzorcium létrehozása);⁹¹² ügyvezető (például rt-nél igazgatóság) és ellenőrző (felügyelőbizottság) szervek összetétele;⁹¹³ a vezető tisztségviselők vonatkozásában a Ptk-nál szigorúbb összeférhetlenségi szabályok megfogalmazása; a gazdasági társaság és tagja között kötendő szerződések feltételeinek tisztázása; részvények engedményezése,⁹¹⁴ átruházása;⁹¹⁵ versenytilalmi megállapodás (a társaság főtevékenysége és a tag tevékenységi körének egyeztetése a gazdasági érdeksérelmek elkerülése végett);⁹¹⁶ a társasági nyereség felhasználása;⁹¹⁷ a társaság hosszú távú üzletpolitikájának kialakítása;⁹¹⁸ a társaság számára nyújtandó kedvezmények (kedvezményes tulajdonosi hitel, a társaság helyzetét stabilizáló kötelezettségvállalások,⁹¹⁹ tagi kölcsön⁹²⁰);⁹²¹ új

⁹⁰³ Fővárosi Törvényszék 26.G.41.390/2012/5.; Fővárosi Bíróság 11.G.40.407/2009/44.; KGD 1997. 173.

⁹⁰⁴ KOLBEN 1996 38.

⁹⁰⁵ HAITSCH 2003 25-26.

⁹⁰⁶ JUHÁSZ J. 1991 731.

⁹⁰⁷ LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003 68-75.; Somogy Megyei Bíróság 24.P.20.772/2011/11.

⁹⁰⁸ Van olyan álláspont is, hogy szindikátusi szerződés nem tartalmazhat választottbírósi kikötést, lásd: KISS D. 2000 49., utal rá: NAGY BARNA 2014 20-21.

⁹⁰⁹ LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003 47.

⁹¹⁰ BALÁSHÁZY 1993 16.

⁹¹¹ BALÁSHÁZY 1993 17.

⁹¹² SÁRKÖZY 2002 177.; Győri Ítéltábla Pf.II.20.317/2012/16.; Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2.G.15-11-040105/11.; Veszprémi Törvényszék 5.P.21.211/2010/55.; Győri Ítéltábla Pf. II. 20.014/2009/4.

⁹¹³ JASZTRABSZKI 2000 8.

⁹¹⁴ Fővárosi Törvényszék 17.G.40.745/2011/22.

⁹¹⁵ Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.851/2010/6.

⁹¹⁶ LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003 31.

⁹¹⁷ JUHÁSZ 2009a 11-12.

⁹¹⁸ BALÁSHÁZY 1993 17.

⁹¹⁹ Győri Ítéltábla Gf.V.20.207/2011/5.; Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság G.20.843/2008/44.

⁹²⁰ Pécsi Ítéltábla Pf.IV.20.065/2012/4.; Budapest Környéki Törvényszék 12.P.25.666/2011/20.

⁹²¹ Kúria Gfv.VII.30.106/2013/6.; Pécsi Ítéltábla Gf. IV. 30.203/2008/3.

tag(ok) társaságba történő „belépésének” feltételei; más társaságokban való részesedésszerzés;⁹²² a társasági jogi jogviszony megszűnése esetére alkalmazandó elszámolás⁹²³ etc.

A versenyjogi szindikátusi szerződések általában minősített kartell-megállapodásnak minősülnek:⁹²⁴ nemcsak piaci kartellt (árakat, termékmennyiséget, üzleti feltételeket etc. megállapító versenyt korlátozó kontraktust) alakítanak ki, hanem a termelés teljes lefedésére (kutatás-fejlesztés, szakosítás, kooperáció etc.) is törekednek általuk. Az ilyen tárgyú szindikátusi szerződések ritkán jogszerűek: általában a magyar versenytörvény⁹²⁵ rendelkezéseibe ütköznek.⁹²⁶ A konzorcionális szindikátusi kontraktus tőkebefektetési célzatú összehangolt tevékenység végzésére irányul.⁹²⁷

3.5. A koncessziós és PPP-szerződések megkötésére versenyeztetési eljárás során kerül sor:⁹²⁸ a szerződő partner kiválasztása és a szerződés megkötése a Kt-ban és/vagy⁹²⁹ a Kbt-ben szabályozott pályázati eljárás keretében történik, mindkét szerződés a pályázat nyertesével köthető meg.⁹³⁰ Ezek a pályázati sémák azt is jelentik, hogy felhívás ajánlattételre jognyilatkozattal (pályázati kiírás) indul a szerződéskötési folyamat, és a pályázat benyújtása minősül ajánlattételnek, az ajánlat elfogadását pedig a pályázat eredményének kihirdetése, a pályázat nyertesének közzétevése jelenti. A szindikátusi szerződés a normál szerződéskötési menet szerint zajlik: nincs versenyeztetés, és alapvetően ajánlat – elfogadás jognyilatkozási elemekből tevődik össze. Mindhárom megállapodást írásban kötik, a koncessziós és PPP-szerződéseket törvényi rendelkezés⁹³¹ folytán kötelező írásban létesíteni, a szindikátusi szerződésnél pedig a bizonyíthatóság miatt fontos, mert ezt a kontraktust leggyakrabban titokban kötik és titokban is tartják (kívülálló, a szindikátusi kötelemben nem részes személy számára titkos). Mindhárom kontraktus határozott idejű:

- a koncessziós szerződés időbeli hatálya jogszabályilag korlátozott,⁹³²
- a PPP-projekt megvalósítása/megvalósulása adja a PPP-szerződés időbeli határát,

⁹²² Pest Megyei Bíróság 7.G.40.030/2008/16.

⁹²³ Kúria Gfv.VII.30.186/2013/6.

⁹²⁴ SÁRKÖZY 2002 175.

⁹²⁵ 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról

⁹²⁶ A versenykorlátozást célzó kartell-megállapodás önmagában alapul szolgálhat a versenyfelügyeleti bírság kiszabására; EBH 2009. 2104.

⁹²⁷ LAMM 2009 398.

⁹²⁸ Ptk. 6:74-6:75. §§; SCHMID 2011 108.

⁹²⁹ Kbt. 118-129. §§: koncessziós beszerzési eljárások

⁹³⁰ Részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 250-251., 286-295.

⁹³¹ Kt. 11. §; Kbt. 131. § (1) bek.

⁹³² Kt. 12. § (3) bek.

- a szindikátusi szerződés társasági jogi típusánál a gazdasági társaság alapítását előkészítő altípus a gazdasági társaság cégnyilvántartásba vételével megszűnik, a gazdasági társaság működéséhez kapcsolódó pedig a gazdasági társaság cégnyilvántartásból való törléséig létezhet,
- a versenyjogi szindikátusi szerződés időtartam általában az összehangolt magatartás által az adott piacon a versenytársakkal szemben elérni kívánt pozíció megszerzéséig tart,
- a konzorcionális szindikátusi szerződés mindig időszakos összefogás (például pályázat elnyerése vagy beruházás megvalósítása a közös cél).⁹³³

A szindikátusi és a PPP-szerződések (ez utóbbinál a koncessziós típusú kivétel) hatályba lépéséhez nem kapcsolódik külön előírás, azonban a koncessziós társaság megalapításának hiányában a koncessziós szerződés nem lép hatályba, mivel a koncessziós szerződés csak a törvényben meghatározott felfüggesztő feltétel - a koncesszióköteles tevékenység folytatására jogosult társaság alapítása és cégjegyzékbe való bejegyzése - bekövetkeztével válik hatályossá.⁹³⁴

3.6. A koncessziós és PPP-szerződések visszterhesek (díjfizetési kötelezettséggel járnak),⁹³⁵ ez a szindikátusi szerződés esetében csak a társasági jogi jogviszonyhoz kapcsolódó, azonban nem társasági jogi jellegű (például a tag és a társaság közötti kölcsönszerződés) szerződéses kikötéseknél értelmezhető. Valamennyi PPP-típusnál fontos szerepet játszik a kockázat megosztása: a magánpartner kötelezettsége a projekttel járó kockázatok (építési, rendelkezésre állási és keresleti kockázat) legalább egy részének viselése.⁹³⁶ A szindikátusi szerződés valamennyi válfaja inkább egy adott kockázat kiküszöbölésére vagy megelőzésére, elkerülésére irányul, a koncessziós szerződésnél pedig a koncesszióval járó kockázatok teljesen a koncesszorra telepítettek. A PPP-t privatizációs eszközként is alkalmazzák,⁹³⁷ a szindikátusi szerződés társasági jogi előszerződés altípusa is betölthet ilyen funkciót, a koncessziós szerződésnél pedig a monopólium adása nem jár a monopólium tárgyának magántulajdonba kerülésével (tilalmazott). A koncessziós szerződés folyamánya a koncessziós társaság létesítése, ez a gazdasági társasággal való korreláció a PPP-szerződésnél és a szindikátusi szerződés társasági jogi előszerződés változatánál is

⁹³³ Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.023/2009.; Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.152/2003/8.

⁹³⁴ BDT 2003. 750.; Kt. 20. § (1) bek.

⁹³⁵ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 257., 302., 303.

⁹³⁶ Figyelembe veendő az EUROSTAT iránymutatása, amely szerint a kockázatok többsége a magánpartnert kell, hogy terhelje; AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 256.

⁹³⁷ VARGA 2016a 50-59.; VARGA 2016b 67.; SHAOUL 2009 31-43.

adott. A PPP-szerződés⁹³⁸ és a szindikátusi szerződés konzorcionális variánsa⁹³⁹ egy sajátos vállalkozási csoportosuláshoz is kötődhet, a konzorciumhoz. A konzorcium önálló cégek, vállalkozások valamely gazdasági célra irányuló időszakos összefogása, ahol az összefogást szabályozó szerződések tartalmát a felek az adott célnak megfelelően határozzák meg, ennek teljesítése érdekében a külső jogviszonyokban egységesen lépnek fel, belső függetlenségük megőrzése mellett.⁹⁴⁰ A konzorcium érdekközösség, azonban nem személyközösség, és a közös név alatti megjelenés még nem jelent jogalanyiságot is.⁹⁴¹ A konzorcium megjelenhet kooperációs jellegű megállapodással szabályozott kötelmi jogviszonyként,⁹⁴² gyakrabban azonban polgári jogi társaság formáját ölti.⁹⁴³ A szindikátusi és koncessziós szerződések tekintetében a szerződési tartalom megállapításánál a joggyakorlatban nem merültek fel elhatárolási problémák, a PPP-szerződés esetében viszont igen: az outsourcing-, az operatív és pénzügyi lízingszerződésektől különválasztás nehézséget okozott.⁹⁴⁴

3.7. A gazdasági társaság megszűnése⁹⁴⁵ értelmetlenné teszi a társasági jogi szindikátusi szerződés létét valamennyi alanya számára. A tagsági jogviszony megszűnése (mindegy milyen okból) pedig mindig csak az adott szerződő fél tekintetében szünteti meg a szindikátusi jogviszonyt, kivéve, ha a megállapodás kétoldalú volt, mert ekkor a tagsági jogviszony megszűnése a szindikátusi szerződés megszűnését is eredményezi. A szindikátusi szerződés közös megegyezéssel való megszüntetése viszont nem érinti sem a társasági szerződést, sem a gazdasági társaságot.⁹⁴⁶ A Polgári Törvénykönyv teljesítési érdek kielégítése nélküli megszűnési esetei⁹⁴⁷ és a teljesítéssel történő szerződésmegszűnés is szóba jöhet a szindikátusi szerződés valamennyi variánsánál; ebből következően a társasági jogi szindikátusi kontraktus is megszűnhet/megszüntethető, ha a társaság és a szindikátusi szerződésbeli felek tagsági jogviszonya fennmarad. A gazdasági

⁹³⁸ SCHMID 2011 107.

⁹³⁹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 234.

⁹⁴⁰ Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.153/2003/8.

⁹⁴¹ Fővárosi Törvényszék 3.Kf.650.230/2013/7.; Fővárosi Közigazgatás és Munkaügyi Bíróság 28.K.31.192/2013/7.; EBH 2011. 2373.; LB Kfv.VI.39.075/2010/17.

⁹⁴² Győri Ítéltábla Gf.I.20.325/2011/4.; Fővárosi Ítéltábla 3. Kf. 27.267/2009/11.

⁹⁴³ Ha a felek közös célja pályázati programban való együttes részvétel és ennek érdekében közöttük gazdasági tevékenységet is igénylő együttműködés jön létre, a közös gazdasági érdekeik előmozdítására és erre irányuló tevékenységük összehangolására létrehozott, együttműködést célzó megállapodás – „konzorcium” elnevezéssel – tartalmilag koordinatív polgári jogi társaság létrejöttét eredményezi; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.023/2009.

⁹⁴⁴ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 262-264.; Szegedi Ítéltábla Gf. III. 30.477/2015/6.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.016/2012/6.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.177/2012/4.

⁹⁴⁵ Ptk. 3:39-3:48. §§

⁹⁴⁶ BH 1998. 89.

⁹⁴⁷ Ptk. 6:3. §, 6:212-6:213. §§

társaság bejegyzése előtt megkötött szindikátusi szerződés lehetetlenül, amennyiben a gazdasági társaság cégnyilvántartási bejegyzését elutasítják, és ezért a társaság köteles a tevékenységét megszüntetni.⁹⁴⁸ A koncessziós szerződés megszűnésének eseteit a koncessziós törvény, a nemzeti vagyonról szóló törvény speciális szabályai, az egyes ágazati jogszabályok és a Ptk. rendelkezései határozzák meg. A koncessziós szerződés megszűnik a koncessziós szerződésben megjelölt időtartam leteltével, megszüntethető a felek közös megegyezésével is. Ha a koncessziós társaságot fizetési képtelenség miatt felszámolják, akkor a koncessziós társaság jogutód nélküli megszűnése egyidejűleg a koncessziós szerződés megszűnését is jelenti, kivéve, ha a felek a koncessziós szerződésben úgy állapodtak meg, hogy a szerződésben kikötött idő még hátralévő tartamára újabb koncessziós társaság alapítható.⁹⁴⁹ A Kt. és az Nvt. speciális felmondási okokról is rendelkeznek a koncessziós szerződés megszüntetésére vonatkozólag,⁹⁵⁰ és a koncessziós szerződés is lehetetlenülhet.⁹⁵¹ A PPP-szerződés esetében is szerződés-megszüntető jogi tény a határozott időtartam letelte, a felek közös megegyezése, előfordulhat a lehetetlenülés is,⁹⁵² és szankciós jellegű felmondási jog gyakorlása.⁹⁵³ A szindikátusi szerződés megszűnése nem hat ki a gazdasági társaságra, azonban ha a koncessziós szerződés nem a koncessziós társaság felszámolása miatt szűnik meg, akkor a koncessziós szerződés megszűnésétől számított 30 napon belül a koncessziós társaság tagjainak végelszámolást kell lefolytatniuk,⁹⁵⁴ tekintettel arra, hogy a társaság tevékenységi körét kizárólagosan meghatározó koncessziós jogosultság megszűnésével a koncessziós társaság léte is okafogyottá válik. Koncessziós típusú PPP-nél ugyanez irányadó, más PPP-fajtáknál pedig a Kbt. rendelkezése tartandó szem előtt: ha a szerződés teljesítése érdekében a nyertes ajánlattevő (ajánlattevők) projektársaságot hoznak létre, akkor a nyertes ajánlattevő (ajánlattevők) a projektársaságot akkor szüntetheti(k) meg, amennyiben a projektársaság a szerződésben foglaltakat teljesítette és az ajánlatkérővel az egymás felé fennálló elszámolási kötelezettségeket is teljesítették vagy a nyertes ajánlattevő (ajánlattevők) a

⁹⁴⁸ EBH 2006. 1428.

⁹⁴⁹ Kt. 27. §

⁹⁵⁰ Elmarad a koncessziós társaság megalapítása, Kt. 20. § (1) bek; a koncessziós társaság létesítő okiratában nem juttatják érvényre a koncessziós szerződés követelményeit, Kt. 17. § (2) bek.; a koncessziós társaság nem válik a koncessziós tevékenység folytatására jogosulttá, Kt. 21. § (3) bek; a koncessziós társaság átlátható szervezeti minősége megszűnik, Nvt. 11. § (2) bek.

⁹⁵¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 310-311.

⁹⁵² AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 260-262.

⁹⁵³ A koncessziós jellegű PPP-nél a Kt. fentebb ismertetett szabályai irányadóak, egyéb PPP-típusoknál pedig a Kbt. 143. §

⁹⁵⁴ Kt. 26. § (1) bek.

szerződésből, valamint a szerződés teljesítése érdekében kötött szerződésből származó jogokat és kötelezettségeket a projektársaságtól teljes egészében átvállalták.⁹⁵⁵

3.8. A koncessziós⁹⁵⁶ és PPP-szerződések tekintetében erőteljes közvetlen közjogi hatás érzékelhető (lásd A/V/1.4. alpont), a szindikátusi szerződésnél nem. A nemzeti vagyon érintettsége okán mind a koncessziós, mind a PPP-szerződésnek alaptörvénybeli⁹⁵⁷ és alkotmányjogi vonzatai⁹⁵⁸ is vannak, a szindikátusi szerződésnek nincsenek. Mindhárom kontraktus magánjogi jogterületeken „keresztülfekvő”:

- a szindikátusi szerződésbeli kooperáció nemcsak a jogi személyek joga, a versenyjog sajátja, hanem sportjogi, tőkepiaci és munkajogi relevanciája is lehet;

- a koncessziós és PPP-szerződéseknek személyhez fűződő jogi, dologi jogi,⁹⁵⁹ társasági jogi, versenyjogi, eljárásjogi, környezet- és adatvédelmi jogi, fogyasztóvédelmi jogi⁹⁶⁰ etc. kapcsolódásai lehetnek.⁹⁶¹ Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata részletes a koncessziós szerződés megkötésével összefüggésben, a koncesszió odaítélésének anomáliáira vonatkozóan.⁹⁶² A szindikátusi szerződés konzorcionális verzióját és a PPP-szerződést is érintő EUB-döntés⁹⁶³ a közbeszerzési pályázatot benyújtó konzorciummal kapcsolatban állapította meg: egy olyan, jogi személyiséggel nem rendelkező alkalmi társaság tagjai (amely ilyen minőségben részt vett egy közbeszerzési szerződés odaítélési eljárásban, és a szerződést nem vele kötötték meg) önállóan nem nyújthatnak be jogorvoslati kérelmet a kontraktus odaítéléséről szóló határozattal szemben, csak mindannyian együttesen.⁹⁶⁴

⁹⁵⁵ Kbt. 140. § (6) bek.

⁹⁵⁶ ÍH 2018. 19.

⁹⁵⁷ Alaptörvény 38. cikk (1)-(2) bekezdések

⁹⁵⁸ 3030/2016. (II. 23.) AB végzés; 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat

⁹⁵⁹ EBD 2014. P.13.

⁹⁶⁰ Kúria 2015. K.23.

⁹⁶¹ Erről részletesen lásd: PAPP 2006b 66-102.

⁹⁶² C-49/16.; C-463/13.; C-274/09. ; C-64/08.; C-324/07.; C-347/06.; C-187/04.; C-188/04.; C-410/04.; C-260/04.; C-231/03. etc.; KOÓS 2015 130-151.

⁹⁶³ C-129/04.

⁹⁶⁴ Hasonló magyar bírói ítéletek: EBH 2011. 2373.: a konzorciumnak önálló jogi státusza az eljárásban nincs, a jogorvoslatra csak a tagok jogosultak önállóan; BH 2012. 80.:A közbeszerzési eljárásban részvételre jelentkező konzorcium ügyfélképesége nem állapítható meg, azzal a konzorcium tagjai rendelkeznek, így az együttes ajánlattevők bármelyike önállóan jogosult az eljárás kezdeményezésére.; Kúria Kfv.II.37.572/2014/4.; Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 28.K.31.192/2013/7.; Fővárosi Törvényszék 3.Kf.650.230/2013/7.; Legfelsőbb Bíróság Kfv.VI.39.075/2010/17.

IV. Szellemi tulajdonhoz kapcsolódó atipikus szerződések

1. A szellemi tulajdon

A szerzői jog és az iparjogvédelem területe⁹⁶⁵ kettős természetű: személyi és vagyoni jellegű jogosultságokat is felölel, és e két jogterület közös vagyoni elemeire használatos a szellemi tulajdon fogalma.⁹⁶⁶ A szellemi tulajdon „az alkotó elme szüleményeit”,⁹⁶⁷ az emberi kreativitás és innováció eredményeit foglalja magába, ezek jogi védelme erkölcsi és anyagi elismerést is biztosít.⁹⁶⁸

A szellemi tulajdon „közhasnú” is, mivel az emberi tudományt és kultúrát gyarapítja, és egyben inspirálja is, keretet ad a kutatásfejlesztésnek, az innovációnak és a technológia-transzfernek.⁹⁶⁹ A szellemi tulajdon tárgyai részei és eszközei is a termék-, folyamat-, marketing- és szervezeti innovációnak,⁹⁷⁰ és piacra vitelüknek számos kontraktuális módja van.⁹⁷¹

Mind a licencia-, mind a franchise-, mind a merchandising szerződés alapvető és fontos szerepet tölt be a szellemi tulajdon területén, elengedhetetlen kontraktuális eszközök az iparjogvédelmi és szerzői jogi alkotások kereskedelmesítésében: „A szellemi tulajdon biztosítja a kutatási és fejlesztési ráfordítások, a csúcstechnológiai ágazatokba és a kulturális iparba irányuló befektetések, valamint a marketinghez és a fogyasztói bizalom megőrzéséhez szükséges kiadások megtérülését. A szellemi tulajdon időleges monopolhelyzetet teremt, kizárólagos hasznosítási, használati, felhasználási jogot nyújt. Másfelől a szellemi tulajdon kiaknázására kötött hasznosítási, használati, felhasználási (licencia-) szerződések a szellem javak forgalmának alapvető jogi eszközei, amelyek nélkül aligha valósulhatna meg a technológia transzferje vagy például a franchising. A szellemi tulajdon: az innováció táptalaja és védőburka, olaj a versenyképesség motorjához.”⁹⁷²

⁹⁶⁵ Szellemi alkotások v szellemi tulajdon polémiára lásd: VÉKÁS – GÁRDOS 2014a 184.; a védelem elméleti alapjaira pedig: <https://doksi.hu/get.php?order=DisplayPreview&lid=8383&p=4> (2018. 07. 14.)

⁹⁶⁶ VÉKÁS 2008a 382.; <https://www.sztnh.gov.hu/hu/mit-jelent/mit-jelent-a-szellemi-tulajdon> (2018. 07. 14.); TATTAY 2014 71-77.

⁹⁶⁷ <https://www.sztnh.gov.hu/hu/mit-jelent/mit-jelent-a-szellemi-tulajdon> (2018. 07. 14.)

⁹⁶⁸ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/hu/intellectual-property> (2018. 07. 14.)

⁹⁶⁹ <http://www.hipo.gov.hu/sites/default/files/csatolmanyok/iifejezet.pdf> (2018. 07. 14.)

⁹⁷⁰ Ehhez lásd: AGÁRDI – BEREZVAI – ALT 2017 805-822.

⁹⁷¹ Ehhez lásd: BARTA 2016 229-242.; SZTOJÁN 2018 17-22.; Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.293/2016/6.

⁹⁷² 1666/2013. (IX. 23.) Kormányhatározat a szellemi tulajdon védelmére irányuló nemzeti stratégia elfogadásáról és a végrehajtásával összefüggő feladatokról 2.1. pontja

2. Szellemi tulajdonhoz kapcsolódó atipikus szerződések⁹⁷³

2.1. Licencszerződés

A licencszerződés célja valamely iparjogvédelmi alkotás hasznosítása, és ez a kontraktus egyben eszköze is a megvalósítandó célnak. A licencszerződés keretében rendszerint valamilyen védjegyoltalom, mintaoltalom, szabadalmi oltalom alapján létrejött kizárólagos jogok vagy know-how-hoz kapcsolódó jogok átengedése történik. A szabadalmi törvény⁹⁷⁴ indokolása is hangsúlyozza a licencszerződés piacgazdasági szerepét: „A licencszerződés teszi lehetővé az egyes gazdálkodó szervek számára, hogy saját kutatási-fejlesztési, innovációs tevékenységüket kiegészítsék más vállalkozók hasonló tevékenységének eredményeivel, s így egyrészt megteremthessék saját kutatás-fejlesztési erőforrásaik optimális felhasználásának feltételeit, másrészt olyan előnyökhöz jussanak, mint például az innovációs fejlesztés elvégzéséhez szükséges idő lerövidülése, a piacon való gyorsabb megjelenés a már kipróbált, illetve igazolt eredmények átvétele révén az innovációval elkerülhetetlenül együtt járó kockázat csökkenése, a fejlesztési zsákutcák és buktatók elkerülése. Másfelől ugyancsak az innovációs munkamegosztást⁹⁷⁵ elősegítő licencforgalom ad módot arra, hogy a gazdálkodó szervezetek a maguk innováció fejlesztési eredményeit, az azokban rejlő gazdasági és műszaki értékeket a saját közvetlen tevékenységi körükön kívül is kiaknázhassák.”⁹⁷⁶

A licencia lényege tágabb értelemben immateriális vagyoni jogok – rendszerint iparjogvédelmi alkotások – hasznosítási jogának időleges vagy végleges átengedése.⁹⁷⁷ A licencszerződés fogalma alatt a Lontai Endre által kidolgozott általános meghatározást értjük:⁹⁷⁸ A licencszerződés alapján a licenciadó köteles a licencvevőt – olyan tényleges és jogi – helyzetbe hozni, hogy meghatározott műszaki megoldást meghatározott színvonalon a gyakorlatban megvalósíthasson és felhasználhasson, illetőleg meghatározott megjelöléseket alkalmazhasson, köteles továbbá ennek biztosítása érdekében a szükséges

⁹⁷³ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 318-376.

⁹⁷⁴ 1995. évi XXXIII. törvény

⁹⁷⁵ 1666/2013. (IX. 23.) Kormányhatározat: „a szabadalmi alapok jellemzően az egyetemek, kutatóintézetek és egyéb közfinanszírozású kutatóhelyek, valamint kkv-k és más innovatív vállalkozások szabadalmi (és esetleg más iparjogvédelmi) jogait szerzik meg (átruházás vagy licencia útján) és rendezik technológiai „fürtökbe”, klaszterekbe annak érdekében, hogy e jogok alapján meg tudják adni az összetett új technológiai megoldások üzleti alkalmazásához szükséges hasznosítási engedélyeket (pl. egy-egy komplex termék előállításához és piacra viteléhez szükséges mértékben), előmozdítva ezzel az innovatív megoldások elterjesztését a gazdaságban, különösen a kkv-k körében.”

⁹⁷⁶ Lásd még: MOLNÁR I. 2007 240-241.

⁹⁷⁷ A gazdálkodással kapcsolatos jogszabályok és alkalmazási gyakorlatuk. Vázlat. 2003 125.

⁹⁷⁸ LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNFY – VÉKÁS 2008 298.

információkat rendelkezésre bocsátani, illetőleg a szükséges jogi felhatalmazást megadni, a licenciavevő pedig – rendszerint – köteles meghatározott ellenértéket fizetni vagy más ellenszolgáltatást teljesíteni.⁹⁷⁹

A licencszerződés konszenzuál és sajátos - dare, facere és praestare elemeket is tartalmazó - magatartásra irányuló,⁹⁸⁰ önálló (sui generis)⁹⁸¹ atipikus megállapodás.⁹⁸² A licencszerződést általában határozott időre, huzamos jelleggel kötik meg, jogcímen alapulóan és a kétoldalú kontraktus az érdekpozíciók jellege alapján polarizált alanyú. A licencszerződés az ellenszolgáltatás szempontjából vegyes szerződés (lehet ingyenes és visszerthes is, az utóbbi a gyakoribb): a vonatkozó jogszabályok⁹⁸³ értelmében ellenszolgáltatáshoz (díjhoz) kötött a kontraktus; mivel a jogszabályi rendelkezések diszpozitívek,⁹⁸⁴ így az ingyenes hasznosítási szerződés nem semmis.⁹⁸⁵

Az Európai Bíróság a C-533/07. számú döntésében rögzíti, hogy a licencszerződés többnyire az ipari tulajdonjoggal összefüggő atipikus / tipikus (ez tagállami jogtól függ) megállapodás, amelynek lényege abban áll, hogy a licencijogosult az engedélyes részére átengedi bizonyos szellemi tulajdonra vonatkozó jogok felhasználását, amelyért cserébe az engedélyes licencdíjat fizet a licencijogosult számára; a licencijogosult a felhasználási engedély megadásával biztosítja az engedélyes részére azoknak a cselekményeknek a foganatosítását, amelyek a licencia megadásának hiányában szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogok megsértését valósítanák meg.

A licencszerződés típusait megállapíthatjuk egyrészt az alapján, hogy milyen iparjogvédelmi alkotás felhasználására kötik e kontraktust, másrészt alfajokat különböztethetünk meg a licencia jellegét illetően is. Aszerint, hogy mely iparjogvédelmi alkotás hasznosítására kötik a licenciamegállapodást, elkülöníthetünk szabadalmi, védjegy, know-how,⁹⁸⁶ használati minta, formatervezési minta és mikroelektronikai félvezetők topográfiájára vonatkozó licencszerződéseket; a gyakorlatban ezek a változatok tisztán és

⁹⁷⁹ „Licencszerződés az a szerződés is, amely alapján az engedélyes más személynek alhasznosítást enged, vagy a hasznosítás jogát egészben vagy részben átruházza.” FICSOR 2007 64.; „A licencszerződés valamely iparjogvédelmi jogosultság speciális hasznosításának eszköze, amellyel a jogosult a rendelkezésre álló tárgybani jog egészét, vagy meghatározott részét harmadik személy javára biztosítja; a jogosult pedig az így biztosított jog felett rendelkezéssel bír.” BOGSCH 1994 430.

⁹⁸⁰ CSÉCSY 2007 243.

⁹⁸¹ V. TRSTENJAK főtanácsnok indítványa a C-533/07. ügyben

⁹⁸² PAPP 1998 17.; Kecskeméti Törvényszék 9.G.21.766/2013/63.

⁹⁸³ 1995. évi XXXIII. tv. 27. § (1) bek.; 1997. évi XI. tv. 23. § (1) bek.; 2001. évi XLVIII. tv. 21. § (2) bek.; 1991. évi XXXVIII. tv. 15. §; 1991. évi XXXIX. tv. 8. § (2) bek.

⁹⁸⁴ 1995. évi XXXIII. tv. 30. § (1) bek.

⁹⁸⁵ Legfelsőbb Bíróság Pf. IV. 21. 168/1996/2.

⁹⁸⁶ GÖRÖG 2012 109-111.: a know-how szerződés nem önálló sui generis szerződés, nem rendelkezik olyan típusos, közös jogi jellegadó ismérvekkel, melyek megkülönböztetnék más szerződéscsoportoktól; ehhez lásd még: BOYTHA – FALUDI 2008 172-178.

önállóan ritkán jelennek meg, inkább egymással összekapcsolódnak, vegyülnek (általában komplex műszaki megoldások viszonylatában létesítik a licenciaszerződést). A licenciaszerződéseket csoportosíthatjuk a kontraktusok keretében adott licencia / engedély terjedelme szerint is, elkülöníthetünk

- egyszerű licenciára⁹⁸⁷ (a kizárólagos altípussal ellentétben a licenciavevőn kívül a licenciaadó és más jogalany is jogosult lehet a műszaki megoldás felhasználására),

- egyedüli licenciára⁹⁸⁸ (a licenciaadón és a licenciavevőn kívül más nem jogosult hasznosításra), és

- kizárólagos licenciára⁹⁸⁹ (a licenciavevőn kívül a licenciaadó a szerződés időbeli hatálya alatt és a szerződés tárgyát képező iparjogvédelmi alkotás tekintetében másnak nem adhat engedélyt a hasznosításra, és maga sem hasznosíthatja azt)⁹⁹⁰ irányuló licenciaszerződést.⁹⁹¹ A jogszabályok⁹⁹² az egyszerű licenciát vélelmezik, csak a licenciaszerződésbeli kifejezett kikötés keletkeztet kizárólagos licenciát. Emellett a licencia korlátozható térben, időben, valamint a felhasználás jellege (átengedés / átruházás) alapján is.⁹⁹³

2.2. Franchise-szerződés (Ptk-n kívüli)

A franchise-szerződés jogi minősítése mindig is problematikus volt: mely kifejezések milyen tartalommal használandók (franchise, franchising, franchise-rendszer, franchise-szerződés); a jogi szakirodalomban egyetértés alakult ki abban a tekintetben, hogy a franchise vállalkozási forma,⁹⁹⁴ amelynek jogalapját egy atipikus keretszerződés adja, a franchise-szerződés. A European Franchising Federation 1991. január 1-jétől hatályos Etikai Kódexe szerint a franchising termékek és/vagy szolgáltatások és/vagy technológia piacra juttatásának (marketingjének) olyan rendszere, amely jogilag és pénzügyileg különálló és független vállalkozások, a franchise-rendszergazda (franchisor) és az egyéni vállalkozó (franchisee) közötti szoros és folyamatos együttműködésen alapul, ahol a franchise-rendszergazda megadja az egyéni franchise-vállalkozónak a jogot és kötelezi, hogy az egyéni franchise-vállalkozó a franchise-rendszergazda koncepciójának megfelelő

⁹⁸⁷ LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNFY – VÉKÁS 2008 300.; CSÉCSY 2001 165.

⁹⁸⁸ CSÉCSY 2002 224.; CSÉCSY 2001 165.

⁹⁸⁹ LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNFY – VÉKÁS 2008 300.; CSÉCSY 2002 224.

⁹⁹⁰ BH 1988. 443.

⁹⁹¹ TATTAY – PINTZ – POGÁCSÁS 2011 268.; MOLNÁR I. 2005 224.

⁹⁹² 1995. évi XXXIII. törvény 28. § (4) bek.; 1997. évi XI. törvény 24. § (5) bek.; 2001. évi XLVIII. törvény 21. § (2) bek.; 1991. évi XXXVIII. törvény 17. § (1) bek.; 1991. évi XXXIX. törvény 8. § (3) bek.

⁹⁹³ V. TRSTENJAK főtanácsnok indítványa a C-533/07. ügyben

⁹⁹⁴ DARÁZS 1997 1.; FUGLINSZKY 2001 83.; DARÁZS – MANDEL 2011; DARÁZS 2011 9.; MÁTYÁS 2013 70.; CSÉCSY 2014 100.; JENOVAI – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2011 227.

üzleti tevékenységet folytasson. A jog egy közvetlen vagy közvetett pénzügyi ellenszolgáltatás fejében felhatalmazza és kényszeríti az egyéni vállalkozót arra, hogy használja a franchise-rendszergazda kereskedelmi nevét és/vagy védjegyét és/vagy szolgáltatási márkajelét, know-how-ját, üzleti és technikai módszereit, eljárásait és más iparjogvédelmi és/vagy szerzői tulajdonjogát, amelyet folyamatos kereskedelmi és technikai szolgáltatással támogat a felek között ezzel a céllal létrejött megállapodás keretében annak érvényességi időtartama alatt.⁹⁹⁵ E minden részletre kiterjedő fogalom komplexitása eredményezi azt, hogy e tevékenységi forma találó magyar megfelelőjét szinte lehetetlen megalkotni, bár erre történtek kísérletek a jogirodalomban (pl.: névjoglás, rendszerlicencia, know-how lízing⁹⁹⁶ etc.).⁹⁹⁷ A két fogalom egymáshoz való viszonyát illetően megállapítható, hogy

- a franchising az üzleti rendszert, a franchise pedig annak alapkövét, leglényegesebb elemét jelenti,

- a franchising egy speciális üzleti tevékenységet szabályozó komplex folyamat / hálózat a franchise pedig annak tárgya,

- a franchising a gazdasági vállalkozás, míg a franchise az annak jogalapját adó keretmegállapodás.

Amennyire összetett gazdasági, üzleti és jogi viszonyok húzódnak meg a franchise (franchising) mögött, annyira feltérképezhetetlenek válfajai. Ezért az alábbiakban a leggyakrabban előforduló és legletisztultabb fajtákat ismertetjük. A franchise tárgya (a vállalkozás természete) alapján három típus ismert:⁹⁹⁸ szolgáltatási franchise (a franchise-átvevő a franchise-átadó kereskedelmi neve / áruvédjegye / márkajele alatt a franchise-átadó útmutatása (know-how) szerint valamilyen szolgáltató tevékenységet végez, például Mister Minit-hálózat); értékesítési franchise (a franchise-átvevő tevékenysége meghatározott áru- / termékcsaládoknak a franchise-átadó kereskedelmi neve / áruvédjegye / márkajele alatt történő árusítására/értékesítésére korlátozódik, például üzemanyagtöltő hálózatok, autókereskedések);⁹⁹⁹ termelési franchise (a franchise-átvevő a franchise-átadó előírásai (know-how) alapján egy meghatározott árut / terméket állít elő, és azt a franchise-átadó kereskedelmi neve / áruvédjegye / márkajele alatt értékesíti, például fast food

---

⁹⁹⁵ KIRÁLY-VÉGI 1994 17.

⁹⁹⁶ PETRIK – WELLMANN 2013 244.

⁹⁹⁷ CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRŐ 2012 174.; CSÉCSY 2007 255.; JUHÁSZ – UJVÁRINÉ ANTAL 2012 84-85.

⁹⁹⁸ PETRIK – WELLMANN 2013 245-246.; OSZTOVITS 2014b 895.; DE CARVALHO 2016 50.

⁹⁹⁹ CSÉCSY 1995 231.

rendszerek, Coca-Cola).¹⁰⁰⁰ E kategorizálást más elnevezésekkel is illetik: az értékesítési franchise-t gyártó-kiskereskedő, a termelési franchise-t gyártó-nagykereskedő franchise-nak is nevezik.¹⁰⁰¹ Abból a szempontból, hogy a rendszer milyen uniformizáltságot mutat, elkülöníthetünk kis- és/vagy nagykereskedői (kis- és nagykereskedők önkéntesen kialakított hálózatáról beszélhetünk, ahol általában az árubeszerzés, a név és a megjelenés közös), valamint üzleti (formátumú) franchise-t (teljes uniformizáltságot mutat: komplett rendszer - lásd Etikai Kódex fogalma - átadása, annak ellenőrzése és folyamatos fejlesztése történik a rendszergazda üzleti koncepciójának megfelelően).¹⁰⁰² Annak az aspektusnak az alapján, hogy a franchise-átvevő milyen módon vesz részt a rendszerjellegű vállalkozásban, előfordul teljes-franchise (a franchise átvevő jogilag és gazdaságilag is független a franchise-átadótól, akinek rendszerét működteti saját tevékenységként); részleg- (mini) franchise (a franchise-átvevő már technikai értelemben hasonló / rokon területen tevékenységet fejt ki, és vállalkozását csak kiegészíteni akarja - mintegy résztvétevényként - a piacon már bejártott, ismert rendszer átvételével); befektetői (nagy) franchise (tőkeerős franchise-átvevőt igényel: jelentős anyagi érdekeltsége van a hálózatban, amely üzemeltetésében nem vesz részt, hanem vezetőként ellenőrzi és csak ilyen szinten működteti azt).¹⁰⁰³ Ha strukturális ismérvekből indulunk ki, akkor alárendeltségi (csak vertikális kapcsolat van a rendszer résztvevői között: a franchise-átadónak vannak alárendelve úgy, hogy az ő érdekei és utasításainak betartása az elsődleges, szigorú ellenőrzése mellett) és partneri franchise (érdekegyenlőség mutatkozik a felek között, és horizontális kapcsolat is kialakul: koordinációs, koalíciós és konföderációs franchise alfajok) léteznek.¹⁰⁰⁴ Sajátos franchise-variáció a master franchise¹⁰⁰⁵ a franchise-átadó alfranchise-t enged a franchise-átvevőnek: az átvevő további franchise-megállapodást köt harmadik személlyel, azaz franchise-átadóként lép fel¹⁰⁰⁶ (egy piramisszerű rendszer épülhet ki). A master franchise magyarországi altípusa a zárt franchise, ahol a magyar franchise-átvevő is jogot kap további franchise-szerződés kötésére, azonban nem él ezzel a jogával, azaz nem lép fel átadóként, hanem saját vállalkozásában (saját tulajdonú hálózatában) üzemelteti a rendszert. A franchise internacionalizálásának egyik formája – a master franchise mellett – a közvetlen (direct) franchise, amelyben az alfranchise átadója

---

¹⁰⁰⁰ TATTAY 2007 397.

¹⁰⁰¹ TÓTH Z. 1994 188-189.

¹⁰⁰² KIRÁLY-VÉGI 1994 20.

¹⁰⁰³ LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003 187.; VÁRADI 2013 64-65.

¹⁰⁰⁴ FUGLINSZKY 2001 93.; TÓTH Z. 1994 189.

¹⁰⁰⁵ RÁTKY 1994 27.; MOLNÁR H. 2008 51.; KIRÁLY-VÉGI 1994 19.

¹⁰⁰⁶ PETRIK – WELLMANN 2013 247.

nem működik közre a franchise-hálózat kiépítésében és működtetésében. A közvetlen franchise-nak két alfaja van, a unit franchise és a development franchise:¹⁰⁰⁷ az első altípusnál földrajzi és kulturális értelemben is egymáshoz közel álló országokban tevékenykednek a franchise-hálózat szereplői, míg a második altípusnál a franchise-hálózat egymástól (mindkét előbbi értelemben) távol lévő országok között teremt kapcsolatot.

A franchise-szerződés fogalma megtalálható volt a hatályon kívül helyezett 246/1997. (XII. 20.) Kormányrendeletben az alábbiak szerint: olyan megállapodás - kivéve a kizárólag nagykereskedelmi megállapodást -, amelyben a franchise-átadó ellenszolgáltatás fejében feljogosítja a franchise-átvevőt a franchise-nak - a megállapodásban meghatározott áru forgalmazása, illetve szolgáltatás teljesítése céljából - meghatározott területen történő hasznosítására, és legalább a következőkre vonatkozó kötelezettségvállalásokat tartalmazza: közös név, illetve üzleti megjelenés alkalmazása, a megállapodásban meghatározott üzlethelyiség, illetve szállítóeszköz egységes megjelenítése, a franchise részét képező know-how-nak franchise-átadó által a franchise-átvevő rendelkezésére bocsátása, a franchise-átadó által folyamatos kereskedelmi vagy műszaki támogatás nyújtása a franchise-átvevő részére.

A franchise-szerződés fogalmilag visszerthes kontraktus: a franchise-átadó a vagyoni értékű jogokat (védjegy, know-how etc.) ellenérték fejében engedi át hasznosításra a franchise-átvevőnek.¹⁰⁰⁸

2.3. Merchandising szerződés

A merchandising egyszerre jogintézmény és gazdasági jelenség,¹⁰⁰⁹ a közös cél a fogyasztó rábírása egy termék megvételére, szolgáltatás igénybevételére, egy cég értékesítési volumenének növelése és ismertségének, jó hírnevének megteremtése végett, alapvetően a piaci térnyerés és a profitszerzés eszközéül szolgál.¹⁰¹⁰ A Nemzetközi Iparjogvédelmi Egyesület, az AIPPI-féle definíció szerint „A merchandising szimbólumok, védjegyek, szerzői jogi alkotások részei, valódi vagy képzeletbeli személyek külső megjelenésének felhasználását jelenti abból a célból, hogy a kérdéses megjelöléseket nem az eredeti funkcióinak megfelelően, mint a meghatározott áruk és szolgáltatások azonosítására alkalmas megnevezésként, hanem más áruk és szolgáltatások értékesítésére használják fel a kérdéses figurák általános ismertségének, vonzerejének kiaknázásával.”¹⁰¹¹

¹⁰⁰⁷ MOLNÁR H. 2008 51.; VÁRADI 2013 66.

¹⁰⁰⁸ DARÁZS 2011 9.

¹⁰⁰⁹ Jelen alponthoz lásd: STRIHÓ 2015a 346-376.

¹⁰¹⁰ STRIHÓ 2011b 3.

¹⁰¹¹ AIPPI 1995, Montreal, <https://www.aippi.org/download/committees/129/RS129English.pdf> (2018. 07. 14.)

Az AIPPI-féle meghatározásból kiindulva a karaktermerchandising speciális tárgyát adják a szerzői jogi oltalom alatt álló alkotások, illetve azok meghatározott jellegzetes része(i)nek a felhasználása. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényben a merchandising - mint jogintézmény – szabályozásra került, azonban nevesítés nélkül. A vonatkozó szakasz szerint a szerzőt megilleti a műben szereplő jellegzetes és eredeti alak kereskedelmi hasznosításának és az ilyen hasznosítás engedélyezésének kizárólagos joga.¹⁰¹² A Szerzői Jogi Szakértő Testület több ügy¹⁰¹³ kapcsán hivatkozott ezen rendelkezésre, megadva a merchandising fogalmát: „A merchandising a szerzői művek jellegzetes alakjainak (például a főszereplő megjelenése, karaktere) és egyéb ilyen elemeinek (sajátos jelenet, színek és/vagy hangok, esetleg fények, mozgások¹⁰¹⁴ kombinációja, a mű címe) felhasználása más művek, árucikkek, szolgáltatások kelendőségének fokozására.”¹⁰¹⁵ A Szerzői Jogi Szakértő Testület által kimunkált fogalomban kifejezetten termék, szolgáltatás kelendőségének a fokozása kerül hangsúlyozásra, azonban ez kiterjeszthető a felhasználó cég ismertségének a növelésére is.

Az AIPPI-féle fogalom alapján a merchandising egyik megjelenési formája a márka vagy védjegy merchandising. A védjegy szerepe abban rejlik, hogy képezheti a felhasználásra irányuló, jelen esetben védjegylicencia szerződés közvetett tárgyát is, és a reklámarc maga is részesülhet jogi oltalomban, védjegyként lajstromozva. Az Európai Unió Törvényszéke a Basic AG Lebensmittelhandel v OHIM (Belső Piaci Harmonizációs Hivatal) ügyben hozott ítéletében a merchandising-ot az eladás-támogatással azonosítja: a védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, felülvizsgált és módosított, 1957. június 15. napi Nizzai Megállapodás 35. pontjára hivatkozással.¹⁰¹⁶

Az AIPPI-féle definíció a merchandising további fő területeiként a személyiséghez kötődő merchandising-ot (tipikusan névviselés, hang, képmás használatának átengedése) és az eseményhez - különösen a sporteseményhez - kapcsolódó merchandising-ot (lásd Sporttörvény 35. § (3) bekezdés)¹⁰¹⁷ adja még meg,¹⁰¹⁸ a személyiség merchandisingon

¹⁰¹² 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (Szjt.) 16. § (3) bek.

¹⁰¹³ Például a 13/2003. SzJSzT szakvélemény

¹⁰¹⁴ Például a Norowzian v Ark ügy: a „lump-cutting” technikai alkalmazásával előállított tánc [POGÁCSÁS 2010 34.]

¹⁰¹⁵ 13/2003. SzJSzT szakvélemény

¹⁰¹⁶ T-372/11. ítélet 3. pontja

¹⁰¹⁷ 2004. évi I. törvény: Arculat-átviteli szerződés alapján a felhasználó marketingtevékenysége keretében ellenérték fejében a sportoló nevét, képmását, továbbá a sportszervezet, sportszövetség vagy sportköztestület nevét, jelvényét, illetve a sporttevékenységgel összefüggő más eszmei javakat használ fel hirdetőtáblákon, dísz- és ajándéktárgyakon, ruházaton, más tárgyakon, valamint elektronikus úton a fogyasztói döntések befolyásolása céljából.

belül a szakirodalomban¹⁰¹⁹ élő és a post mortem személyi merchandisingot is megkülönböztetnek.

A definiálási kísérletek közül Strihó Krisztina koncepciójával értünk egyet: „A merchandising (szerződés) valamely, a gazdasági reklámtevékenységtől eltérő területen közismertté és általánosan elfogadottá, keresetté vált személy személyiségi jogi védelem alatt álló dolog, védjegy vagy egyéb árujelző kereskedelmi hasznosítása, vagy szerzői mű avagy annak valamely jellegzetes karaktere, a mű címe, egy részlete másodlagos felhasználása az eredetitől eltérő területen értékesítés-ösztönző és a reklámozó cég ismertségének kialakítása, fokozása céljából.”¹⁰²⁰

3. Összevetések és elhatárolások

3.1. A licencia- és a franchise-szerződések önálló, míg a merchandising-szerződés önállóan atipikus megállapodások; mindhárom lényegi eltérést mutat a Ptk-beli kontraktusokhoz képest. A szellemi tulajdonhoz kapcsolódó atipikus szerződések közül a licenciaszerződés egyedi kontraktus, míg a merchandising szerződés egyszerű kapcsolt megállapodás: a merchandiser értékesítési tevékenysége keretében kötött szerződésekhez kapcsolódik, a franchise-szerződés pedig komplex kapcsolt megállapodás (linked contracts, Vertragsverbund) is lehet.¹⁰²¹ A franchise-szerződés a másik két kontraktustól eltérően képezhet keretszerződést, szerződéscsomagot is:¹⁰²² más szerződések elemeit is magában hordozza (illetve, amelyre más szerződéskötések épülnek) és egy tartós, folyamatos, de - a fejlesztések és a franchise-átvevő ellenőrzése révén - változó tartalmú szerződéses kapcsolatot takar. A franchise-szerződésben az alábbi kontraktusok jegyei lelhetők fel általában:¹⁰²³ licenciaszerződés¹⁰²⁴ (név-, védjegy-,¹⁰²⁵ know-how,¹⁰²⁶ szabadalom, használati minta használatára vonatkozóan); vállalkozási szerződés¹⁰²⁷ (a franchise-átadó

¹⁰¹⁸ (...) that such practice, of growing development and success is currently known is merchandising, and includes among others, the following: character merchandising, personality merchandising, event merchandising and brand merchandising. [Question 129. Legal aspects of merchandizing. Montreal 1995. I.3.; <https://www.aippi.org/download/committees/129/RS129English.pdf> (2011. 05. 03.)]

¹⁰¹⁹ GÖRÖG 2011 21.

¹⁰²⁰ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 351.

¹⁰²¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 22-23.

¹⁰²² AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 337.

¹⁰²³ VÁRADI 2013 106-116.

¹⁰²⁴ DARÁZS 2011 9.; Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.065/2007/5.

¹⁰²⁵ Fővárosi Törvényszék 19.K.33.541/2010/17.

¹⁰²⁶ Fővárosi Törvényszék 19.K.33.541/2010/17.

¹⁰²⁷ Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.065/2007/5.

betanító és támogató feladatkörével kapcsolatosan); megbízási szerződés¹⁰²⁸ (az adott áru/termék franchise-átvevő általi reklámozására; a franchise-átadó tanácsadó szerepére); kutatási szerződés (a fogyasztói tapasztalatokból leszűrve a termék/szolgáltatás fejlesztésére, korszerűsítésére); adásvételi szerződés (berendezési tárgyak beszerzésére); szállítási szerződés (árúkészlet, nyersanyagok, csomagoló eszközök tekintetében); bérleti szerződés (gépekre, üzlethelyiségre); kezesi szerződés (a rendszer beindításakor a franchise-átadó helytállást vállal); hitel-, kölcsönszerződés¹⁰²⁹ (a franchise-átadó pénzügyileg támogatja a franchise-átvevőt az üzemeltetés megindításában és a piaci térnyerésben); koncessziós szerződés (a franchise használatának engedélyezése kapcsán).¹⁰³⁰ A franchise-szerződések e komplex tartalma¹⁰³¹ tipizálásukat és minősítésüket megnehezíti, emellett a kodifikáltság korábbi hiánya hosszú, részletes és mindent átfogni szándékozó önszabályozó megállapodásokat eredményezett.¹⁰³²

3.2. Mind a franchise-szerződés, mind a merchandising szerződés hordoz magában licencia (engedély) elemet, azonban míg a licenciaszerződés a szellemi tulajdon elsődleges hasznosításra irányul, addig a merchandising szerződés a másodlagos hasznosításra (Vermarktung),¹⁰³³ a franchise-szerződésre épülő jogviszony pedig mindkétfele hasznosítást magában hordozza (a szerződések közvetlen tárgyainak egyezősége). Éppen ezért a franchise „kettős iparjogvédelmi kötődést mutat”:¹⁰³⁴ egyrészt, mint iparjogvédelmi és szerzői jogok együttese, másrészt, mint ezekre irányuló felhasználás (a franchise-rendszer meghatározása is ezt a speciális jelleget igazolja vissza).¹⁰³⁵

3.3. A licenciaszerződés és a merchandising szerződés sporadikusan szabályozott, a franchise-szerződés pedig részleges kodifikálást nyert a Ptk-ban.¹⁰³⁶ A licenciaszerződés egységes és átfogó szabályozására jelenlegi magánjogunkban Magyarországon még nem került sor;¹⁰³⁷ e kontraktusra vonatkozóan partikuláris rendelkezéseket találunk a szabadalmi törvényben,¹⁰³⁸ a védjegy törvényben,¹⁰³⁹ a formatervezési minták

¹⁰²⁸ Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.065/2007/5.

¹⁰²⁹ EBH 2011. 2355.

¹⁰³⁰ MISKOLCZI BODNÁR 1995 19-22.

¹⁰³¹ Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.291/2008/4.; Debreceni Ítéltábla Gf. IV. 30.662/2007/6.

¹⁰³² FUGLINSZKY 2011

¹⁰³³ Fővárosi Ítéltábla 8. Pf. 21.836/2009/3.

¹⁰³⁴ TATTAY 2007 396.

¹⁰³⁵ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 339-340.

¹⁰³⁶ Ptk. 6:376-6:381. §§

¹⁰³⁷ Ezzel kapcsolatban lásd: FALUDI 2003 3-14.; FALUDI 2008 12-23.; GÁL 2013 53-61.

¹⁰³⁸ 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról; TATTAY 2007 388-392.

¹⁰³⁹ 1997. évi XI. törvény a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról; TATTAY 2007 393-395.; TATTAY – PINTZ – POGÁCSÁS 2011 319-320.

oltalmáról,¹⁰⁴⁰ a használati minták oltalmáról¹⁰⁴¹ és a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának oltalmáról¹⁰⁴² szóló jogszabályokban; a felsorolt jogszabályok által nem rendezett kérdésekre mögöttes joganyagként a Ptk. kötelmekre és szerződésekre vonatkozó általános előírásai irányadóak.¹⁰⁴³ A merchandising szerződést érinti a Sporttörvény,¹⁰⁴⁴ a szerzői jogi törvény,¹⁰⁴⁵ a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény, a Reklámtörvény,¹⁰⁴⁶ a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény, a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló törvény,¹⁰⁴⁷ a fogyasztóvédelemről szóló törvény¹⁰⁴⁸ és a Polgári Törvénykönyv.¹⁰⁴⁹

3.4. A licenciaszerződés egyik pólusán a licenciadó áll, aki a hasznosítási engedélyt adja, és aki a műszaki megoldás gyakorlati megvalósítását, felhasználását elősegíteni köteles. A licenciadó csak a szabadalmas (a találmány szabadalmi oltalmának jogosultja) / a védjegy jogosult (a védjegyoltalom jogosultja) / a mintaoltalom jogosultja (formatervezési és használati minta esetén) / az oltalom jogosultja (a topográfiák körében) / a know-how-val rendelkező lehet. A licenciaszerződés másik pólusán a licenciatevő helyezkedik el – az engedélyes –, aki az iparjogvédelmi alkotás hasznosítására jogosult. Licenciatevő jogképes és cselekvőképes természetes személy, valamint jogi személy lehet, amelyik megfelelő szakértelemmel bír a komplex műszaki megoldás gyakorlati megvalósítása és felhasználása tekintetében.¹⁰⁵⁰ Kétpólusú szerződéses jogviszonyt takar a franchise-szerződés, a felek a franchise-átadó (franchisor) és a franchise-átvevő (franchisee). A szerződéses jogviszony alanyai tipikusan vállalkozások, és közülük a franchise-átadónak általában közismert márkajele, védjegye, illetve kereskedelmi neve van (ezekhez üzleti jóhírnév és jelentős piaci részesedés is szokott kapcsolódni).¹⁰⁵¹ A franchise-átadó és a franchise-átvevő tartós kereskedelmi kapcsolatban állnak egymással, és a franchise-átadó gazdasági érdekéhez kötődik, hogy a franchise-átvevő milyen tárgyi környezetben és mennyire gazdaságosan működik, hiszen saját gazdasági eredménye növekszik az által, ha a franchise-átvevő is

¹⁰⁴⁰ 2001. évi XLVIII. törvény a formatervezési minták oltalmáról; TATTAY – PINTZ – POGÁCSÁS 2011 353.

¹⁰⁴¹ 1991. évi XXXVIII. törvény a használati minták oltalmáról; TATTAY – PINTZ – POGÁCSÁS 2011 290.

¹⁰⁴² 1991. évi XXXIX. törvény a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának oltalmáról

¹⁰⁴³ BH 1995. 566.; BH 1992. 20.; BH 1991. 101.; BH 1989. 397.

¹⁰⁴⁴ 2004. évi I. törvény 35. § (1) bek.

¹⁰⁴⁵ 1999. évi LXXVI. törvény 16. § (3) bek.; 13/2003. SzJSzT szakvélemény

¹⁰⁴⁶ 2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól

¹⁰⁴⁷ 2008. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban Fttv.)

¹⁰⁴⁸ 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.)

¹⁰⁴⁹ Különösen a Második és Hatodik Könyvek.

¹⁰⁵⁰ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 322.

¹⁰⁵¹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 339.

eredményesen gazdálkodik.¹⁰⁵² A merchandising szerződés szerződő felei a merchandiser (felhasználó) és a merchandisee¹⁰⁵³ (jogosult, aki a használati jogot átengedi), a merchandiser tipikusan vállalkozás, a merchandisee pedig lehet természetes személy és szervezet (például sportszövetség) is. A franchise- és a merchandising szerződéseknél a felek közötti bizalomnak fontos szerepe van a személyhez (a franchise-átadóhoz a franchise-rendszer feletti rendelkezés folytán és a merchandisee arculatához) kötöttségénél fogva.

3.5. A licenciaszerződés közvetlen tárgya a komplex műszaki megoldás birtoklására, használatára és hasznosítására vonatkozó engedély, a licencia; nem a szellemi termékek feletti tulajdonjog átruházásra irányul ez a szerződés. A licenciaszerződés közvetett tárgya az iparjogvédelmi alkotásokból összetevődő komplex műszaki megoldás¹⁰⁵⁴ (amely magában foglalhat szabadalmaztatott találmányt, védjegyet, know-how-t, használati és formatervezési mintát, topográfiát).¹⁰⁵⁵ A licenciaszerződés minden időbeli és területi korlátozás nélkül minden igénypontra, illetve az árujegyzékben szereplő valamennyi áru/szolgáltatásra és a hasznosítás minden módjára és mértékére kiterjed.¹⁰⁵⁶ A franchise-megállapodás közvetlen tárgya a franchise használata és hasznosítása meghatározott területen és ideig. A franchise-jogviszony közvetett tárgya a franchise és az erre épülő franchise-rendszer,¹⁰⁵⁷ mely ismérvei a következők:¹⁰⁵⁸ az egy központ köré szerveződés (minden egyes franchise-átvevő csak a franchise-átadóval áll szerződéses jogviszonyban: a központ a rendszertulajdonos, aki köré kiépül a franchise-szerződések révén a hálózat); közös név alatti megjelenés (kifejezi az uniformizált tartalmat és megjelenést); közös tartalom (franchise-csomag/kézikönyv/kiskáté, amely a know-how-t tartalmazza, a tevékenység „alapkódexe”); azonos működési mechanizmus (minden egyes franchise-átvevő ugyanolyan szisztéma szerint végzi a tevékenységét); azonos jogi szabályozás (a franchise-átadó mindegyik franchise-átvevővel ugyanolyan jogokat és kötelezettségeket biztosító szerződést köt); azonos pénzügyi kapcsolat (a franchise-átvevőket ugyanolyan fizetési kötelezettségek terhelik, és egyforma kedvezmények illetik); azonos terület

¹⁰⁵² EBH 2011. 2355.

¹⁰⁵³ Ezt a kifejezést használja: VIDA 1995 14. és AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 358.

¹⁰⁵⁴ Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.22.403/2011/6.

¹⁰⁵⁵ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 323.

¹⁰⁵⁶ 1995. évi XXXIII. törvény 28. § (3) bek.; 1997. évi XI. törvény 24. § (4) bek.

¹⁰⁵⁷ Debreceni Ítéltábla Gf. IV.30.662/2007/6.: A franchise-átadó a kontraktus alapján arra vállal kötelezettséget, hogy egy szakmai és kereskedelmi szempontból kialakított, piacgazdasági körülmények között kipróbált komplex rendszert ad át az adott márkanév-használattal és teljes körű betanítással a franchise-átvevőnek, aki ezért díjat fizet.

¹⁰⁵⁸ CSÉCSY 1995 230.; Szegedi Ítéltábla Gf. I.30.291/2008/4.

(földrajzi és piaci értelemben is); azonos termék/szolgáltatási kör, minőség, módszertan (fogyasztók felé és a vezetési elvek tekintetében is) és személyzeti politika; egységes arculat-/image-kialakítás,¹⁰⁵⁹ árubeszerzés és elszámolás (könyvelés);¹⁰⁶⁰ tehát egy piaci értékkel bíró, hasznosítható vállalkozási gyakorlatról van szó.¹⁰⁶¹ A merchandising szerződés közvetlen tárgya a felhasználásra irányuló engedély megadása és a másodlagos hasznosításhoz való hozzájárulás. A merchandising szerződés közvetett tárgya típusfüggő (személyiség merchandisingnál tipikusan a jogosult neve, képmása, hangja használatának a joga; esemény merchandisingnál a használati jog az előbbieken túl jelvényre, emblémára, sportcímerre, színösszeállításra etc. is irányulhat; karakter merchandising esetén a szerzői mű vagy annak egy része a használat tárgya, védjegy merchandisingnál pedig a védjegy) és elengedhetetlen kritérium a közismertség.¹⁰⁶²

3.6. A licenciaszerződésnél – szemben a franchise-szerződéssel és a merchandising szerződéssel – a fő szabály az alakszerűtlenség,¹⁰⁶³ a szerzői művekhez kapcsolódó merchandising szerződés írásban kötendő,¹⁰⁶⁴ a franchise-szerződés pedig önszabályozó jellegű megállapodás: túl részletező, teljességre törekvő kontraktus-megszövegezés.¹⁰⁶⁵ Azok a cégek, melyek kiterjedt licenciaszerződési gyakorlattal rendelkeznek, már általános szerződési feltételeket dolgoznak ki, blankettaszerződéseket alkalmaznak (ehhez segítséget nyújt a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) által elkészített licencia-útmutató), ugyanez adódik a franchise-szerződés elmaradhatatlan mellékletét képező kézikönyv (mely a teljes rendszer leírását és üzemeltetését tartalmazza) használatából is.¹⁰⁶⁶ Mindhárom kontraktusnál a szerződéslétesítés folyamata az általános sémához igazodik: ajánlat és elfogadó-nyilatkozat tételével alakul ki a szerződés alanyainak konszenzusa.

3.7. Mindhárom szerződés határozott idejű kooperációs jellegű kontraktus, lényeges tartalmi eleme a szerződő felek közötti együttműködés (információnyújtás, betanítás, ellenőrzés, titoktartás) pontos rögzítése.¹⁰⁶⁷ A franchise-szerződés és a merchandising szerződés fogalmilag visszterhes is, a licenciaszerződés azonban nem,¹⁰⁶⁸ mindhárom

¹⁰⁵⁹ BH 2011. 353.; Legfelsőbb Bíróság Kfv. I.35.473/2010/4.

¹⁰⁶⁰ KIRÁLY-VÉGI 1994 24.

¹⁰⁶¹ DARÁZS 2002 45-80.

¹⁰⁶² STRIHÓ 2010

¹⁰⁶³ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 324.

¹⁰⁶⁴ Sztj. 45. § (1) bek.

¹⁰⁶⁵ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 29., 340.

¹⁰⁶⁶ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 324., 340.

¹⁰⁶⁷ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 327., 342., 370.

¹⁰⁶⁸ LB Pf. IV. 21.168/1996/2.

megállapodásnál díjfizetési kötelezettség¹⁰⁶⁹ terhel(het)i a felhasználót. A licencia- és a franchise-szerződéseknél lehetőség van alhasználat engedésére: allicensiára (harmadik személynek további engedély az iparjogvédelmi alkotás hasznosítására)¹⁰⁷⁰ és masterfranchise esetén alfranchise-ba adásra (hasznosításra).¹⁰⁷¹ A licenciaszerződés¹⁰⁷² és a merchandising szerződés¹⁰⁷³ nem tartalmaznak szolgáltatásnyújtási elemet, azonban a franchise-szerződés – szolgáltatási franchise-típus esetén – igen.¹⁰⁷⁴ A licencia- és a franchise-szerződés a használati jog gyakorlásához szükséges információk és tudás szempontjából aszimmetrikus kapcsolatrendszerrel takar: a licenciaadó és a franchise-átadó „ismeret-monopóliummal” bír.¹⁰⁷⁵ A licenciaszerződést elsődlegesen a szellemi tulajdon kiaknázására kötik,¹⁰⁷⁶ és ún. spin-off cégek (tudás-intenzív vállalkozások),¹⁰⁷⁷ valamint innovációs klaszterek¹⁰⁷⁸ épülnek rá. A franchise-szerződés adja a jogalapját a franchisingnak, amely üzleti rendszer, komplex hálózat és folyamat, valamint gazdasági vállalkozás is egyben.¹⁰⁷⁹ A merchandising szerződés pedig egy vállalkozás sikeresebbé és ismertebbé tételét szolgálja.

3.8. Mindhárom szerződés ex nunc hatályú jognyilatkozatokkal szüntethető meg tartalmi sajátosságaik (hasznosítási jelleg) okán.¹⁰⁸⁰ A licenciaszerződés megszűnik a fő- és mellékkötelezettségek teljesítésével, a szerződésben kikötött időtartam leteltével, a megállapodásban meghatározott körülmények bekövetkeztével, az oltalom megszűnésével,¹⁰⁸¹ szerződészegés esetén rendkívüli felmondással,¹⁰⁸² a szerződés

¹⁰⁶⁹ A licenciadíjat meg lehet állapítani egyösszegben (BH 1991. 310.), vagy forgalom / nyereség arányosan (BH 1979. 149), százalékban kifejezve (pl.: a termék forgalmazásával elért nettó árbevétel meghatározott %-át köteles a licenciatulajdonos fizetni; Fővárosi Törvényszék 3.P.22.407/2011/13.; Fővárosi Ítélet 8.Pf.22.149/2010/6.), vagy e két fizetési mód kombinációjaként (pl.: a fix összegű ún. „belépő” kikötés, amely a tényleges hasznosításból származó eredmény valamely %-ban meghatározott további díjazási formával variálódik), vagy átalányban (BH 1993. 630.). A franchise-díj összetevődik a belépési díjből (meghatározott összegű alapdíj, egyfajta átalánydíj a franchise-rendszer részévé válásért); a royaltyból (forgalom után fizetendő, a nettó árbevétel meghatározott százaléka / fix összeg, forgalmi jutalék a franchise-hálózatban való működésért); esetlegesen a franchise-díj részét képezheti: hirdetési, reklám-hozzájárulás, védjegy / márkajel / kereskedelmi név használati díja (Legfelsőbb Bíróság Pfv. X. 21.573/2008/3.; Fővárosi Ítélet 8. Pf. 21.065/2007/5.); DE CARVALHO 2016 52-53.

¹⁰⁷⁰ Fővárosi Ítélet 8.Pf.21.507/2012/5.; Fővárosi Bíróság 19.G.40.992/2011/27.; Fővárosi Bíróság 11.G.40.407/2009/44.

¹⁰⁷¹ Debreceni Ítélet Pf.II.20.495/2007/14.

¹⁰⁷² AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 326. 1532. lábjegyzet

¹⁰⁷³ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 369-371.

¹⁰⁷⁴ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 335.

¹⁰⁷⁵ ANTELO – ANTONIO 2017

¹⁰⁷⁶ 1666/2013. (IX. 23.) Kormányhatározat

¹⁰⁷⁷ 2014. évi LXXVI. törvény a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról 3. § 4. pontja: hasznosító vállalkozás

¹⁰⁷⁸ 31/2012. (VI. 8.) NFM rendelet 2. § 7. pontja

¹⁰⁷⁹ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 334.

¹⁰⁸⁰ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 330., 344., 376.

¹⁰⁸¹ SÁNDOR 2011 190.

lehetetlenülésekor (pl.: a szabadalom engedélyezésének feltevésében kötötték a kontraktust, azonban a szabadalmi bejelentést elutasították),¹⁰⁸³ közös akaratnyilatkozattal (megszüntető szerződés) és a felek jogutód nélküli megszűnése folytán (vonatkozó szerződési kikötés esetén a felek fizetésektelensége, jogutódlással történő megszűnése is lehet szerződést megszüntető jogi tény).¹⁰⁸⁴ A franchise-megállapodás megszűnési esetei:¹⁰⁸⁵ a határozott idő letelte; a felek jogutód nélküli megszűnése; közös akaratnyilatkozattal¹⁰⁸⁶ (megszüntető szerződés);¹⁰⁸⁷ egyoldalú akaratnyilatkozattal; kiválással (a franchise-átvevő az általa működtetett üzlet tekintetében él szerződés biztosította vételi, vagy elővásárlási jogával); rendkívüli felmondással¹⁰⁸⁸ (a franchise-átadó részéről, ha a franchise-átvevő a kézikönyv előírásait megsérti,¹⁰⁸⁹ a franchise-átvevő részéről, ha a franchise-átadó együttműködési kötelezettségét megszegi).¹⁰⁹⁰ A franchise-szerződés megszűnésekor bonyolult elszámolási viszony alakul ki a felek között, amelyet mindkettőjük érdeksérelme nélkül (pl.: a franchise-átvevő folytathassa vállalkozását, de a franchise-átadó rendszerével ne legyen összetéveszthető; mi illeti a szerződő feleket a gépekből, berendezésekből, árukészletből etc.) kell rendezni.¹⁰⁹¹ A merchandising szerződést is megszünteti a határozott idő letelte, kikötött feltétel bekövetkezte, védjegyjog megszünése,¹⁰⁹² a szerzőt megillető felmondási jog¹⁰⁹³ gyakorlása, a szerződésszegés jogkövetkezményeként a rendkívüli felmondás.¹⁰⁹⁴

3.9. A licencszerződésnek és a franchise-szerződésnek versenyjogi aspektusai (vertikális kartell), a franchise-szerződésnek¹⁰⁹⁵ és a merchandising szerződésnek fogyasztóvédelmi vonatkozásai, a merchandising szerződésnek reklámjogi kapcsolódásai, a franchise-szerződésnek sajátos társasági jogi (vállalatcsoport) nyúlványai lehetnek a magánjogi

¹⁰⁸² BH 1992. 579.; BH 1991. 310.; BH 1990. 13.

¹⁰⁸³ BH 1977. 373.

¹⁰⁸⁴ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 330-331.

¹⁰⁸⁵ LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003 208.

¹⁰⁸⁶ Legfelsőbb Bíróság Gfv. IX.30.044/2009/4.

¹⁰⁸⁷ Legfelsőbb Bíróság Gfv. IV.31.792/1998.

¹⁰⁸⁸ Fővárosi Ítéltábla 2. Pf.20.599/2013/7.; Szegedi Törvényszék 6.G.40.084/2012/5.; 1-H-PJ-2007-210.; Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.377/2011/4.: csak a szerződésben nevesített szerződésszegések miatti bizalomvesztés adhat alapot azonnali hatályú felmondásra.

¹⁰⁸⁹ Kúria Pfv. VII.20.398/2012/5.: a kézikönyv maximális ügyfél elégedettség biztosítási kötelezettséget írt elő a franchise-átvevőnek.

¹⁰⁹⁰ Legfelsőbb Bíróság Pfv. IX.21.820/2010/4.: a franchise-átadó együttműködési kötelezettségszegése a franchise-átvevő kártérítési igényének jogalapjául is szolgált.

¹⁰⁹¹ Kúria Gfv. VII.30.110/2014/4.; Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.070/2013/5.; Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.069/2013/3.; Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.068/2013/4.

¹⁰⁹² 1997. évi XI. törvény 25. §

¹⁰⁹³ 1999. évi LXXVI. törvény 51. § (1) bek.

¹⁰⁹⁴ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 372-376.

¹⁰⁹⁵ 9/2014. VJ

beágyazottságukon kívül.¹⁰⁹⁶ Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatában mindhárom kontraktusra vonatkozóan találunk döntéseket: licencszerződésnél a használati mód megszegése (a védjeggyel ellátott áru luxusimázsának megsértése) tárgyában,¹⁰⁹⁷ franchise-szerződés alaptípusai és versenykorlátozó hatásai vonatkozásában¹⁰⁹⁸ és a védjegy merchandisinggal¹⁰⁹⁹ összefüggésben.

---

¹⁰⁹⁶ PAPP 2016 118-119.

¹⁰⁹⁷ C-230/16.; C-59/08.

¹⁰⁹⁸ C-161/84.

¹⁰⁹⁹ C-361/04.

V. Szolgáltatási jellegű atipikus szerződések

1. Szolgáltatási szerződés

A magyar kodifikált szerződési jog szolgáltatási szerződést nem szabályoz, a vállalkozási típusú szerződések között azonban vannak kifejezetten szolgáltatás nyújtására irányuló kontraktusok a Ptk-ban.¹¹⁰⁰ A vállalkozási szerződés fogalmában¹¹⁰¹ megjelenő „tevékenységgel elérhető eredmény (a továbbiakban: mű) megvalósítására” kifejezés nem azonos a szolgáltatásnyújtással,¹¹⁰² és így nem is alkalmas a szolgáltatási szerződések befogadására.¹¹⁰³ A vállalkozási szerződésbeli tevékenységkötelelem mindig pozitív értelmű: magatartás kifejtését takarja, a szolgáltatásnyújtás azonban lehet pozitív tartalmú (rendezvény szervezés, szépsészeti kezelés, sportedzés etc.)¹¹⁰⁴ és negatív felfogású is: hozzáférés biztosítása,¹¹⁰⁵ rendelkezésre állás,¹¹⁰⁶ jövőben esedékes kötelezettségvállalás.¹¹⁰⁷

Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés az általunk vitatott tevékenységi terület vonatkozásában a következőt rögzíti: a Szerződések alkalmazásában „szolgáltatás” a rendszerint díjazás ellenében nyújtott szolgáltatás, ha nem tartozik az áruk, a tőke és a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezések hatálya alá; szolgáltatásnak

¹¹⁰⁰ Utazási szerződés, Ptk. 6:254. §, közszolgáltatási szerződés, Ptk. 6:256. §

¹¹⁰¹ Ptk. 6:238. §

¹¹⁰² Azonban olyan tág értelmezéssel sem tudunk azonosulni, mint amit a fogyasztóvédelmi törvény tartalmaz (Fgytv. 2. § k) pont: *szolgáltatási szerződés: az adásvételi szerződéstől eltérő bármely olyan szerződés, amelynek értelmében a vállalkozás a fogyasztó részére szolgáltatást nyújt vagy szolgáltatás nyújtását vállalja, a fogyasztó pedig megfizeti vagy vállalja, hogy megfizeti a szolgáltatás díját*), vagy az EBD 2016. P.5., amelyben a tartós bérletet azonosították a szolgáltatásnyújtással.

¹¹⁰³ Például a szolgáltatásnyújtásra nem igazán alkalmazható: Ptk. 6:241-6:244. §§, 6:246-6:247. §§

¹¹⁰⁴ Ezzel kapcsolatban nem egyezik az álláspontunk a Kluwer kommentár vonatkozó magyarázatával, amely többek között ezeket a példákat hozza a következőre, „a kifejtett vállalkozói tevékenység nem testesül meg dologban, hanem a megrendelő valamilyen szükségleteinek kielégítésére alkalmas, más jellegű hasznos eredményben realizálódik...a lakossági tömegszolgáltatások zöme – amelyek nem irányulnak valamely dologra – ebbe a körbe tartozik...” (VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1739.): a „mű” és az „eredmény” nagyon kiterjesztő felfogása ez egy alapvetően dologcentrikus szerződéstípusnak, lásd a fő- és altípusok definícióit [Ptk. 6:238. §, tervezési szerződés: Ptk. 6:251. § (1) bek., kivitelezési szerződés: Ptk. 6:252. § (1) bek., mezőgazdasági vállalkozási szerződés: Ptk. 6:255. § (1) bek.,]. Ezen kívül például egy éttermi szolgáltatásnál a gasztronómiai élmény és a jóllakottság érzése elég elvont szinten hozható kapcsolatba a szerződési meghatározás „eredmény” és „mű” kifejezések értelmével. Az Opten kommentár (OSZTOVITS 2014b 591.) kifejezetten hangsúlyozza, hogy az eredmény szolgáltatás is lehet, azaz a vállalkozási szerződésbe beleérti a szolgáltatási megállapodásokat is, holott ez az alaptípus fogalmából nem következik, inkább szükségmegoldás éppen a tömegszolgáltatások kontraktuális lefedésére.

¹¹⁰⁵ Például a digitális platformok szolgáltatásai.

¹¹⁰⁶ Biztosítási szerződés, Ptk. 6:439. §

¹¹⁰⁷ PECHSTEIN 2005 158.: Verpflichtungsvertrag (factoring)

minősülnek különösen: az ipari jellegű tevékenységek, a kereskedelmi jellegű tevékenységek, a kézműipari tevékenységek, a szabadfoglalkozásúként végzett tevékenységek.¹¹⁰⁸ Az európai szerződési jog megteremtését szolgáló modelltervezetek közül a DCFR-ban¹¹⁰⁹ és a CESL-ben¹¹¹⁰ is szerepel a szolgáltatási szerződés, és szabályozza ezt a kontraktus fajtát a BGB,¹¹¹¹ az ABGB,¹¹¹² a román¹¹¹³ és a lengyel¹¹¹⁴ Ptk. is (a szolgáltatásnyújtás tartalmának meghatározása nélkül); továbbá ismeri az angol jog is (contract for the supply of a service),¹¹¹⁵ viszont a francia és a belga magánjog¹¹¹⁶ ugyanúgy a vállalalkozási szerződés fogalmkörével (contrat d'entreprise/louage d'ouvrage) operál, mint a magyar. A PEL SC¹¹¹⁷ nevesíti a szolgáltatási szerződés alkalmazási körét (építés, feldolgozás, raktározás/tárolás, tervezés, információnyújtás, kezelés),¹¹¹⁸ amely sajátos elegyét adja a Ptk. vállalalkozási szerződése közvetlen tárgyának és a mi szolgáltatás kategóriáknak (de ez utóbbinál szűkebben értelmezve azt).

A faktoring-, a lízing és az egészségügyi kezelési szerződést azért vontuk a szolgáltatási jellegű¹¹¹⁹ atipikus szerződések körébe, mert egyrészt a rájuk irányadó speciális törvényi rendelkezések is szolgáltatásnak minősítik e kontraktusok lényegét,¹¹²⁰ másrészt ezeken a

---

¹¹⁰⁸ EUMSZ 57. cikk

¹¹⁰⁹ DCFR Art. IV.C-1:101.

¹¹¹⁰ CESL Art. 5

¹¹¹¹ BGB 611. §

¹¹¹² ABGB 1151. §

¹¹¹³ Román Ptk. 1.766. cikk

¹¹¹⁴ Lengyel Ptk. Art. 605

¹¹¹⁵ Supply of Goods and Services Act 1982; PEL SC 143., 148.

¹¹¹⁶ CC art. 1779 és 1787; PEL SC 143., 148.

¹¹¹⁷ Principles of European Law Service Contracts

¹¹¹⁸ PEL SC Art. 1.101 (2), 2007 139. Nem alkalmazza a szolgáltatási szerződés előírásait a szállításra, a biztosításra, a garanciára, a pénzügyi szolgáltatásra és a munkaszerződésekre; Art. 1.101 (4)-(5)

¹¹¹⁹ 2015/67. Adózási kérdés

¹¹²⁰ 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (Hpt.) 3. § (1) Pénzügyi szolgáltatás a következő tevékenységek üzletszerű végzése forintban, devizában vagy valutában: c) pénzügyi lízing, l) követelésvásárlási tevékenység. 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről (Eütv.) 3. § E törvény alkalmazásában e) egészségügyi szolgáltatás: az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély birtokában vagy - törvényben meghatározott esetben - az egészségügyi államigazgatási szerv által történő nyilvántartásba vétel alapján végezhető egészségügyi tevékenységek összessége, amely az egyén egészségének megőrzése, továbbá a megbetegedések megelőzése, korai felismerése, megállapítása, gyógykezelése, életveszély elhárítása, a megbetegedés következtében kialakult állapot javítása vagy a további állapotromlás megelőzése céljából a beteg vizsgálatára és kezelésére, gondozására, ápolására, egészségügyi rehabilitációjára, a fájdalom és a szenvedés csökkentésére, továbbá a fentiek érdekében a beteg vizsgálati anyagainak feldolgozására irányul, ideértve a gyógyszerekkel, a gyógyászati segédeszközökkel, a gyógyászati ellátásokkal kapcsolatos külön jogszabály szerinti tevékenységet, valamint a mentést és a betegszállítást, a szülészeti ellátást, az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásokat, a művi meddővévételt, az embernél végzett orvostudományi kutatásokat, továbbá a halottvizsgálattal, a halottakkal kapcsolatos orvosi eljárásokkal, - ideértve az ehhez kapcsolódó - a halottak szállításával összefüggő külön jogszabály szerinti tevékenységeket is.

szerződéseken keresztül egyszerre több vagy komplex szerződési közvetlen tárgy realizálódik.

2. Szolgáltatási jellegű atipikus szerződések¹¹²¹

2.1. Faktoring-szerződés (Ptk-n kívüli)

A faktoring komplex jellegű pénzügyi szolgáltatás¹¹²² és egyben olyan kötelmi jogi jogügylet,¹¹²³ amely a Ptk-ban részlegesen szabályozott atipikus szerződés.¹¹²⁴ A faktoring szolgáltatásként való értelmezhetőségét egyrészt alátámasztja a Hpt. vonatkozó fogalma, másrészt az UNIDROIT-egyezmény meghatározása, harmadrészt az Európai Unió Bíróságának minősítése, negyedrészt a pénzügyi jogi joggyakorlat is. A Hpt. a pénzügyi szolgáltatáshoz sorolja az üzletszerűen folytatott követelésvásárlási tevékenységet,¹¹²⁵ amely alatt a következőt érti: a követelésnek - a kötelezett kockázatának átvállalásával - vagy anélkül történő - megszerzése, megelőlegezése (ideértve a faktoringot és a forfetirozást is), valamint leszámítolása, függetlenül attól, hogy a követelés esedékességének nyilvántartását és a kintlévőségek beszedését ki végzi.¹¹²⁶ 1988. május 28-án Ottawában a Nemzetközi Magánjog-egységesítési Intézet (UNIDROIT) Diplomáciai Konferenciájának zárt ülésén egyezményt fogadtak el a nemzetközi követelésvétélről; az egyezmény implementálására a magyar jogba az 1997. évi LXXXV. törvénnyel (a nemzetközi követelés-vételről) került sor. A törvény szerint faktoring-szerződés az a szerződés, amelyet az egyik fél (a szállító) a másik szerződő féllel (faktor) köt, és ennek alapján a szállító a faktorra engedményezi (vagy engedményezni fogja) az olyan adásvételi szerződésből (a szolgáltatást és annak nyújtását is magába foglalhatja) keletkezett kintlévőségeit, amelyek a szállító és vevői (adósai) által kötött szerződésekből erednek, feltéve, hogy ezen szerződések tárgyát az adós nem személyes, családi vagy háztartási használat céljából szerezte meg; a faktornak az alábbiak közül legalább két tevékenységet el kell látnia: a szállító megelőlegezése (ideértve a kölcsön és előleg folyósítását is), a

¹¹²¹ Erről részletesen lásd: AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 83-86., 89-92., 378-458.

¹¹²² MARTINKÓ 2002 29.; NAGY Z. 2013 2-3.; KOVÁCS L. 2000a 11.; www.faktoringszovetseg.hu/gyik.html (2015. 01. 07.); 35/2011. VJ; 41/2005. Számviteli kérdés

¹¹²³ Fővárosi Ítéltábla 4. Kf. 27.373/2011/7.

¹¹²⁴ JENOVAI – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2011 16., 303-313; NAGY Z. 2013 3.; Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.615/2016/4.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.413/2015/3.; EBH 2011. 2356.; 6-H-GJ-2008-15.; BDT 2006. 1343.; BH 2005. 72.; Győri Ítéltábla Gf. II. 20 281/2005/4.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.511/2003/7.; Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.615/2016/4.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.413/2015/3.

¹¹²⁵ Hpt. 3. § (1) bek. 1) pont

¹¹²⁶ Hpt. 6. § (1) bek. 60. pont

kinnlevőségekkel kapcsolatos számlavezetés (könyvelés), a kinnlevőségek beszedése, védelem az adós fizetési késedelme vagy mulasztása esetére; a kinnlevőségek engedményezéséről az adósokat írásban értesíteni kell.¹¹²⁷ Az Európai Bíróság az MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring ügyben¹¹²⁸ és a Finanzamt Essen-NordOst v GFKL Financial Services AG ügyben¹¹²⁹ a faktoring jellemzőjének a következőket találta: engedményezési ügylet keretében a faktor az adósok nemfizetésének kockázatát vállalja, garantálja ügyfele számára a követelések teljesítését, azaz az engedményes az engedményező részére faktoring-szolgáltatást nyújt, aminek az ellenértékeként díjazást (faktoring-jutalékot és del credere-díjat) kap. A 2003/51. Adózási kérdés (a faktoring-tevékenység megítélése az áfában) atipikus szerződésnek tekinti a faktoringot és álláspontja alapjául az UNIDROIT-egyezményt kihirdető 1997. évi LXXXV. törvény fogalmi ismérveit veszi. A faktoring két formáját különbözteti meg: a követelésvásárlást, amely alapján egy pénzügyi intézmény rövid lejáratú hitelt nyújt úgy, hogy partnerétől rövid lejáratú követelést vásárol és ezért díjat számít fel; egy pénzügyi intézmény által bizonyos rendszerességgel nyújtott szolgáltatást faktorálási szerződés keretében (követelések kezelése, vevői körről információ nyújtása, az áru ellenértékének beszedése etc.). Rögzíti, hogy a nemzetközi pénzügyi jogban és a hazai banki gyakorlatban az utóbbi típusú faktoring-fogalom terjedt el, ezért a faktoring-szerződést úgy kell értelmezni, hogy a követelést vásárló szolgáltatást nyújt, a szolgáltatás „vásárlója”, az engedményező pedig igénybe veszi a faktoring-szolgáltatást (pénzkölcsönnyújtást) és fizet érte. A 32/2011. VJ kitételei szerint el kell választani a „folyó faktoringot” (élő, elismert követelésen alapul) a lejárt követelések kezelésétől és a behajtási tevékenységtől, továbbá a faktoring a hiteltől és a kölcsöntől is elkülönítendő, mert azoknál komplexebb szolgáltatást jelent: követelés biztosítását, kockázatvállalást, nyilvántartást és beszedést. A faktoringot a hiteltől és a kölcsöntől megkülönbözteti az is, hogy nagy forgóeszköz igényű; önálló, a banktól elkülönülő cég végzi; a kockázati besorolásnál a faktoráló ügyfelének a megítélése mérvadó, és nem a faktor ügyfelé; nem igényel tárgyi fedezetet, mert az maga a követelés.

A faktoring különböző „sarokkövei”¹¹³⁰ eltérő fajtákat eredményeznek¹¹³¹ a faktor által nyújtott szolgáltatások alapján, a faktorált követelés jellege szerint, az adós értesítése

¹¹²⁷ A faktor által ellátandó szolgáltatási tevékenységet az egyezményvel egyezően tartalmazza a Magyar Faktoring Szövetség honlapja is www.faktoringszovetseg.hu/html/a_factoringrol_atalaban.html (2015. 01. 07.), valamint Fővárosi Ítéltábla 4. Kf. 27.373/2011/7. Más szóhasználatlall ugyanezt a megközelítést lásd: MADLOVITS 1997 12.; PETRIK B. 2003 17-18.

¹¹²⁸ C-305/01.

¹¹²⁹ C-93/10.

¹¹³⁰ MARTINKÓ 2002 31.

szempontjából, a faktorálási szituáció szereplőinek székhelyéhez kapcsolódóan, a factoring domináns eleméből kiindulva. A faktor tevékenysége szerint ismert a finanszírozási, a lejáratí vagy esedékességi factoring. A finanszírozási factoringnál a faktor a követelés fennállását igazoló számla keltétől az adós vagy a saját fizetési kötelezettségének beálltáig (a hitelezővel való elszámolásig) megelőlegezi a számlák összegét. A lejáratí vagy esedékességi factoring esetén a faktor a hitelezőnek a követelés lejártával kapcsolatban előre megállapított időpontban köteles fizetni, függetlenül attól, hogy neki az adós fizetett-e vagy sem. Attól függően, hogy milyen követelés a faktorálás tárgya, a factoring lehet színlelt és nem színlelt. A színlelt factoring esetében a faktor mindig lejárt - azaz már korábban esedékessé vált - követelés behajtására vállalkozik. Ennél a típusú faktorálásnál nagy a kockázat: azáltal, hogy az adós a teljesítési időpontban nem egyenlítette ki tartozását, valószínűvé vált a követelés behajthatatlansága, illetve az adós fizetési képtelensége. Ezzel szemben a nem színlelt faktorálás le nem járt (még esedékessé nem vált) követelésre irányul, így ez a fajta kevesebb kockázatot rejthet a faktor számára. Annak alapján, hogy az adóst értesítik-e a faktorálásról, a nyílt és a csendes¹¹³² factoring jöhet szóba. A nyílt factoringnál sor kerül az adós értesítésére, ez főszabály szerint a hitelező (a követelést engedményező) feladata. Az adós nem szerez tudomást (nem értesítik) a faktorálásról csendes factoringnál. Így ő tartozása kiegyenlítésére továbbra is a hitelezővel szemben köteles, aki az adós teljesítése után számol el a finanszírozó faktoralal. A faktorálás résztvevőinek székhelye szerint előfordulhat belföldi és nemzetközi factoring. A belföldi factoring minden szereplőjének a székhelye ugyanabban az államban van. A nemzetközi factoring lehet export és import jellegű is:

- az export factoringnál a belföldi (magyarországi székhelyű) hitelezőnek külföldi adósa van, és a faktor székhelye azonos államban van az adóséval (az export factoring alvariációja az, amikor a hitelező székhelye szerinti faktor továbbengedményezi a követelést egy másik – az adós székhelye szerinti – faktorra, így a kockázat a belföldi (export) és a külföldi (import) faktor között megoszlik);

- az import factoring ennek a fordítottja: az adós és a faktor belföldi (magyarországi székhelyű), míg a hitelező külföldi;

- ha kölcsönösen vállalnak export és import faktorságot, akkor inter-factoringról beszélünk. A faktorálás lényegéből kiindulva: a faktor vállalja-e a követelés behajthatatlanságának kockázatát, valódi (standard, old line vagy „visszteher nélküli”) és

---

¹¹³¹ 35/2011. VJ

¹¹³² KOVÁCS L. 2000a 10-12.; KOVÁCS L. 2000b 3-15.

nem valódi („visszterhes”) faktoringot különböztetünk meg.¹¹³³ A valódi faktoring esetén a faktor védelmet nyújt a hitelezőnek az adós késedelmes vagy nem teljesítése esetére: viseli a követelés érvényesíthetlenségének rizikóját.¹¹³⁴ A nem valódi fajtánál erre nem kötelezi magát a faktor, hanem a követelés átruházásakor kiköti, hogy az adós mulasztása esetén köteles „visszavásárolni”¹¹³⁵ a követelést a hitelező.¹¹³⁶ A gazdasági gyakorlatban ezek az ismertett alaptípusok kombinálódnak egymással, néha más elnevezések alatt.

A Szegedi Ítéltábla eseti döntése¹¹³⁷ szerint a faktoring lényege a követelésnek – behajtás kockázata átvállalásával vagy anélkül történő – megvásárlása, megelőlegezése. A faktoring atipikus szerződés,¹¹³⁸ amely a felek üzleti–szerződési céljától, szándékától függően a visszterhes engedményezés, az adásvétel, illetve hitelviszony elemeit foglalja magában.¹¹³⁹ Ezzel az állásponttal egyezik meg a Győri Ítéltábla¹¹⁴⁰ nézete is: a faktoringszerződés olyan, a Ptk-ban nem szabályozott atipikus szerződésfajta, melyre – a szerződés aktuális tartalmától függően – a Ptk-nak az engedményezésre, a tartozásátvállalásra, az adásvételre és a hitel- és kölcsönszerződésre vonatkozó szabályait is alkalmazni lehet. A Fővárosi Ítéltábla szerint¹¹⁴¹ a jogügylet meghatározó eleme kötelmi jellegű követelés átruházása, a faktoring-szerződés engedményezés,¹¹⁴² mely a szerződő felek visszterhességre irányuló szándékának megfelelően az adásvétel és a hitelviszony elemeit is magában foglalja; ezen jogviszonyra a Ptk. engedményezésre vonatkozó szabályai irányadóak. A faktoringszerződés a gyakorlatban általában nem egyedi követelésekre jön létre, hanem tartós jogviszonyt teremtő keretszerződésről¹¹⁴³ van szó (amelyen belül a konkrét követelések átengedésére/átruházására egyedi megállapodások

¹¹³³ DOGARU – BRATILOVEANU 2016 28.; NOCHTA 1996 715.; FORGÁCS 2003 123.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.413/2015/3.; Egri Törvényszék 4.G.20.080/2013/17.; Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.412/2012/5.; Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.430/2011/6.; Fővárosi Bíróság 32.G.41.464/2008/35.

¹¹³⁴ Kúria Pfv. 21.218/2013/6.

¹¹³⁵ Nem valódi faktoring esetén nem minősült tisztességtelennek, ha a faktort megillető visszkereseti jog mellett a követelés tekintetében a faktoráló készfizető kezességét is vállalt; lásd: Fővárosi Bíróság 32. G. 41.464/2008/35.

¹¹³⁶ Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.297/2008/7.; 6-H-GJ-2008-15.

¹¹³⁷ Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.511/2003.

¹¹³⁸ Debreceni Törvényszék 6. G. 40.081/2013/8.; Kúria Gfv. VII.30.266/2012/5.; Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.073/2012/7.; Szegedi Ítéltábla Gf. I.30.412/2012/5.; EBH 2011. 2356.; Debreceni Ítéltábla Gf. IV. 30.831/2011/13.; Békés Megyei Bíróság 15. G. 40.032/2011/43.; Fővárosi Bíróság 22. G. 40.497/2009/52.; Fővárosi Bíróság 32. G. 41.464/2008/35.; BDT 2006. 1343.; BH 2005. 72.

¹¹³⁹ Debreceni Törvényszék 6. G. 40.081/2013/8.; Kúria Gfv. VII. 30.266/2012/5.; Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.073/2012/7.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.412/2012/5.; Békés Megyei Bíróság 15. G. 40.032/2011/43.; Fővárosi Bíróság 32. G. 41.464/2008/35.; BDT 2006. 1343.

¹¹⁴⁰ Győri Ítéltábla Gf. II. 20.281/2005/4.

¹¹⁴¹ Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.073/2012/7.

¹¹⁴² EBH 2011. 2356.

¹¹⁴³ 3157/2013. (VII. 24.) AB végzés; Kúria Pfv. 21.218/2013/6.; 2003/51. Adózási kérdés; Szegedi Ítéltábla Pf. I. 20.166/2012/4.

létesíthetők),¹¹⁴⁴ amely alapján a követelések a keletkezésük pillanatában – újabb átruházás nélkül – átszállnak a faktorra.¹¹⁴⁵

2.2. Lízingszerződés (Ptk-n kívüli)

A jogirodalom¹¹⁴⁶ és a bírói gyakorlat egyaránt olyan atipikus szerződésnek minősíti a lízingszerződést, amelyben megjelenhetnek az adásvétel (esetleg részletvétel), a bérlet és a hitel ismérvei.¹¹⁴⁷ A lízinggel kapcsolatban egy bővebb (lízingügylet) és egy szűkebb (lízingszerződés) kifejezést különböztetünk meg. A lízingügylet több szerződésből álló folyamat, szerződések komplex rendszere, amely a következőképpen tagolható:¹¹⁴⁸

- előszerződés, melyben a felek arra vállalnak kötelezettséget, hogy egy meghatározott - leendő – lízingtárgyra vonatkozóan lízingszerződést fognak kötni;

- adásvételi szerződés, amely keretében a leendő lízingbe adó harmadik személytől megvásárolja a leendő lízingtárgyat, és így annak tulajdonosává válva megteremtődik a lízingszerződés kiindulópontja;¹¹⁴⁹

- lízingszerződés, amely alapján a lízingbe adóval előszerződést kötött fél (lízingbe vevő) birtokába, használatába (hasznosításába) kerül a lízingtárgy;

- a folyamat lezárásaként, eshetőlegesen - lízingfajtatól függően - adásvétel/vételi jog címén a lízingbe vevő tulajdonjogot szerezhet a lízingtárgy felett.¹¹⁵⁰

A lízingnek számos szempont szerint nagyon sok fajtája létezik, ezekből a leggyakrabban előfordulókat ismertetjük.¹¹⁵¹ A lízing alaptípusai¹¹⁵² a pénzügyi lízing, az operatív lízing és a visszlízing. A pénzügyi lízingnél a lízingbe adó a lízing tárgyának beszerzéséhez nyújt fedezetet (hitelezési jogviszony): a lízingbe adó az általa nyújtott hitelből megvásárolt dolgot adja bérbe a lízingbe vevőnek a szerződésben kikötött feltételek mellett oly módon, hogy a bérleti idő lejártával lehetőséget ad a bérbe vett dolog automatikus vagy maradványértéken történő megvásárlására, illetve vételi jogra (opció) a lízingbe vevő számára. Ha a futamidő leteltével a lízingbe vevő automatikusan

¹¹⁴⁴ BH 2005.72.

¹¹⁴⁵ LB Gfv. IX. 30.328/2008/6.

¹¹⁴⁶ VARGA 2009b 335.

¹¹⁴⁷ Szegedi Törvényszék 6. G. 40.259/2011/30.; Szegedi Törvényszék P. 20.562/2015/07.; Szegedi Törvényszék P. 21.887/2015/27.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.494/2015/4.; Szegedi Törvényszék P. 22.298/2015/15.

¹¹⁴⁸ 15/2014. (V. 13.) AB határozat

¹¹⁴⁹ BDT 2007. 1666.; EBH 2003. 869.

¹¹⁵⁰ REICH 2016 295.; 67/2014. Számviteli kérdés; BDT 2007. 1666.; BDT 2001. 388.; BDT 2000. 204.

¹¹⁵¹ KLINGER 1993 59-60.; LUKÁCS – SÁNDOR – SZÜCS 2003 134-142.; SÁNDOR 2011 195-196.; VARGA 2013 32-40.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.013/2017/4.

¹¹⁵² Lásd még: MISKOLCZI BODNÁR 1997b 12-16.; 15/2014. (V. 13.) AB végzés

tulajdonjogot szerez a lízingtárgyon, zárt végű pénzügyi lízingnek minősül,¹¹⁵³ míg nyílt végű pénzügyi lízing esetén a lízingbe vevő a futamidő végén szabadon dönthet arról,¹¹⁵⁴ hogy maradványértéken megvásárolja-e a lízingtárgyat,¹¹⁵⁵ vagy kijelöli azt a harmadik személyt, aki a lízingtárgyat megvásárolja.¹¹⁵⁶ Az operatív lízing a pénzügyi lízinggel ellentétben nem irányul tulajdonátszállásra: a tartós - határozott idejű - használat a lényege.¹¹⁵⁷ Az ún. működési (operatív) lízing a tartós, határozott időre kötött haszonbérleti szerződéshez áll legközelebb.¹¹⁵⁸ A szerződési cél működési lízing esetén rendszerint nem a tulajdonszerzés, hanem a tartós használat, a bérleti díj azonban a dolog beszerzési árához igazodik.¹¹⁵⁹ A futamidő leteltével a lízingtárgy visszakerül a lízingbeadó birtokába, aki ha nem amortizálódott teljesen a lízingtárgy, másnak újból lízingbe adhatja („second hand leasing”) vagy értékesítheti. A lízingtárgy helyett technológiailag újabbat bocsáthat a lízingbe vevő rendelkezésére (a kvázi maradványérték alapdíjba való beszámításával). A működési lízinget a pénzügyi lízingtől megkülönbözteti még - a céljukon kívül - az, hogy

- a lízingtárgy a lízingbeadó könyveiben kerül kimutatásra (pénzügyi lízingnél pedig a lízingbe vevő könyveiben);
- idő előtt megszüntethető rendes felmondással, mint a bérleti szerződés (a pénzügyi lízing nem);
- jellemzője a részamortizáció (pénzügyi lízingre a teljes amortizáció);¹¹⁶⁰
- általában kétalanyú jogviszonyt takar [a pénzügyi lízing három alanyút: lízingbeadó, lízingbe vevő és a lízingtárgy gyártója (szállítója)];
- a lízingtárgy karbantartása, javítása és biztosítása általában - részben vagy teljesen - a lízingbeadót terhelik (pénzügyi lízing esetén a lízingbe vevőt);¹¹⁶¹
- a pénzügyi lízingnél a futamidő végén a lízingbeadó által számlázott maradványértéket rá kell aktiválni a tárgyi eszköz bruttó értékére, míg operatív lízingnél a visszavétel időpontja szerinti piaci értéken (legfeljebb az eszköz eladási árán) helyesbítő

¹¹⁵³ Fővárosi Ítéltábla 6. Pf. 21.254/2013/5.; 74/2013. VJ; Debreceni Ítéltábla Pf. II. 20.378/2012/4.; BH 2012. 180.: ingatlan tárgyú zárt végű pénzügyi lízingszerződésnél az eladás tényének tulajdonjogfenntartással történő bejegyzése az ingatlannyilvántartásba a lízingbevevő javára a tulajdonátruházási folyamatba illesztett feltétel, azaz halasztott tulajdonátruházás; Szolnoki Törvényszék 16. P. 20.071/2011/19.; 6/2011. Számviteli kérdés

¹¹⁵⁴ 15/2014. (V. 13.) AB határozat

¹¹⁵⁵ 67/2014. Számviteli kérdés

¹¹⁵⁶ 60/2015. Számviteli kérdés

¹¹⁵⁷ BDT 2006. 1487.; BDT 2000. 207.; BH 1997. 85.

¹¹⁵⁸ PECHSTEIN 2005 133.

¹¹⁵⁹ BDT 2006. 1487.; Fővárosi Bíróság Gf. 75.562/2004.; BDT 2000. 207.; BH 1997. 85.; BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 436.

¹¹⁶⁰ PECHSTEIN 2005 137.

¹¹⁶¹ 1-H-GJ-2008-71.

számlát (ez alapján kerül kivezetésre az eszköz) kell kiállítani.¹¹⁶² A visszlízing („sale and lease back”) a lízingtárgy eredeti tulajdonosának likviditási problémáján segít:¹¹⁶³ forrást teremt a számára (bankhitel helyett is élnek vele). A leendő lízingtárgy tulajdonosa eladja azt egy lízingtársaságnak, és lízingszerződés révén egyidejűleg megszerzi annak birtoklási és használati jogát.¹¹⁶⁴ Akár egyetlen megállapodás keretében pénzhez jut (a leendő lízingtárgy eladásával), azonban vissza is lízingeli, anélkül, hogy kikerült volna a lízingtárgy birtokából; azaz a volt tulajdonos eladó és lízingbe vevő, az új tulajdonos vevő és lízingbe adó egy személyben. Az ún. „közvetett visszlízing” konstrukció nem ütközik jogszabályba, a felek egyező akarata esetén ez egy szerződés-kombináció.¹¹⁶⁵ A lízingben szereplők száma szerint ismert a közvetlen (direkt) lízing, a közvetett (indirekt) lízing és a viszontlízing. A közvetlen lízing ismérve a kétalanyúság: lízingbe adó (aki egyben a lízingtárgy gyártója is) - lízingbe vevő. A közvetett lízing már háromalanyú: a lízingtárgy gyártója, szállítója - lízingbe adó - lízingbe vevő. A viszontlízing alapján a lízingbe vevő a lízingtárgyat további lízingbe: allízingsbe („sublease”) adhatja. Így legalább háromszereplős a jogviszony, de akár egy láncolat is kialakulhat az allízingselésekkel. A lízing alanyainak székhelye alapján beszélhetünk belföldi és nemzetközi lízingről („crossborder leasing”). A belföldi lízing jellemzője az, hogy minden szereplője devizabelföldi. A nemzetközi lízingnél pedig az alanyok egymáshoz viszonyítva devizakülföldinek minősülnek: import lízing esetén a lízingbe adó devizakülföldi, export lízing során a lízingbevevő devizakülföldi, a tranzitlízing pedig akkor jön létre, ha a lízingtárgy gyártójának (szállítójának), a lízingbe adónak és lízingbevevőnek is más-más államban van a székhelye. A lízingtárgyhoz igazodóan lehet ingó és ingatlan lízing, tőkejavak lízingje, fogyasztási javak lízingje, valamint személyi lízing. A tőkejavak lízingjén belül megkülönböztetünk mobil (termelőeszközökre irányuló) és immobil (pl.: gyárak) lízinget. Magánszemélyek szükségleteit kielégítő tartós fogyasztási cikkek (pl.: tv-készülék, mosógép, hűtőgép, személygépkocsi) tartoznak a fogyasztási javak lízingje kategóriába. A személyi lízingnél általában szakemberek (menedzsment) „lízingbe adása” történik. A lízingtárgy használatának jellege szerint két kettős csoportosítás állítható fel: fogyasztási és termelői lízing, valamint individuális és bianco lízing. Míg a fogyasztási lízing magánhasználatra szolgál, addig a termelői lízing termelési célokat valósít meg. Az individuális lízing jellemzője az, hogy a lízingbe adó meghatározza a lízingtárgy használatának módját. A

¹¹⁶² BDT 2000. 207.; 69/2007. Számviteli kérdés

¹¹⁶³ Szegedi Ítéletábla Gf. III. 30.507/2015/3.; Szegedi Törvényszék 7. G.40.184/2011/11.

¹¹⁶⁴ Szegedi Törvényszék 7. G.40.184/2011/11.

¹¹⁶⁵ Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.243/1996/5.

bianco lízing esetén pedig a lízingbe vevőtől függ, hogy - jogszabályi keretek között - mire használja a lízingtárgyat. A lízingszerződésben a lízingbe adó által vállalt kötelezettségek szempontjából elkülöníthetünk: kereskedelmi vagy üzemeltetési lízinget („full service leasing”) és finanszírozási lízinget („financial leasing”). A kereskedelmi/üzemeltetési lízing keretében a lízingbe adó nemcsak a lízingtárgy lízingbe vevő részére történő rendelkezésre bocsátását, hanem javítási-karbantartási munkákat és a normál üzemeltetés teljes kockázatát is vállalja. A finanszírozási lízingnél a lízingbe adó csak hitelezési szerepet játszik. A lízing eredménye (a futamidő végén történő jogcselekmények) alapján határidős és folytatólagos vagy megújuló („revolving”) lízing között tehetünk különbséget. A határidős lízing a futamidő végén a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzésére biztosít lehetőséget, míg a folytatólagos lízing esetén a futamidő leteltével újból lízingbe adják a lízingtárgyat. A futamidőhöz mérve rövidlejáratú, és hosszúlejáratú lízingre kerülhet sor. A rövidlejáratú lízing legfeljebb 3 év időtartamú, míg a hosszúlejáratú lízing általában 3 évet meghaladó idejű. A lízingdíj pénzneme szerint Ft-alapú finanszírozású, és devizaalapú finanszírozású lízing ismeretes. A Ft-alapú finanszírozás esetén a lízingbe adó Ft-ban veszi fel a hitelt (a lízingtárgy beszerzésére), és a lízingdíjat (törlesztést) is Ft-ban kéri. A devizaalapú finanszírozás keretében a lízingbe adó euróban vagy svájci frankban jut hitelhez, de forintban kéri a lízingdíjat a lízingbe vevőtől. E lízingfajta előnye az, hogy refinanszírozási kamata töredéke a forinténak, hátránya pedig a forint gyengülése a megadott pénznemekhez viszonyítva.¹¹⁶⁶

A lízingszerződés fogalma három hatályos magyar jogszabályban található meg: az 1988. május 28-án Ottawában kelt UNIDROIT-egyezmény (a nemzetközi pénzügyi lízingről) implementációjában: az 1997. évi LXXXVI. törvényben, a 2013. évi CCXXXVII. törvényben¹¹⁶⁷ a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról, és a 2000. évi C. törvényben¹¹⁶⁸ a számvitelről. Az UNIDROIT-egyezmény szerint a nemzetközi pénzügyi lízing ügylet értelmében az egyik fél (lízingbe adó)

- a másik fél (lízingbe vevő) részletes leírásának megfelelően szerződést köt egy harmadikkal (szállító), amely szerint a lízingbe adó felszereléseket, gépeket vagy egyéb berendezéseket vesz meg a lízingbe vevő által jóváhagyott olyan feltételekkel, amelyeket a lízingbe vevő az érdekeivel megegyezőknek ítél, és

¹¹⁶⁶ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 394-395.

¹¹⁶⁷ Hpt. 3. § (1) bek. c) pontja, 6. § (1) bek. 89. pontja

¹¹⁶⁸ 2000. évi C. törvény 3. § (8) bek. 13. pont

- olyan szerződést (lízingszerződés) köt a lízingbe vevővel, amelynek alapján a lízingbe vevő bér fizetése ellenében jogosult a berendezés használatára. A nemzetközi pénzügyi lízing ügylet jellemzői:

- a lízingbe vevő a lízingbe adó szakértelmére és véleményére tekintet nélkül meghatározza a berendezést és kiválasztja a szállítót;

- a berendezést a lízingbe vevő nem elsősorban személyes, családi vagy háztartási használatra szerzi meg;

- a berendezést a lízingbe adó olyan lízingszerződéssel összefüggésben veszi meg, amelyet a szállító tudomása szerint a lízingbe adó és a lízingbe vevő már megkötött vagy meg fog kötni;

- a lízingszerződés alapján fizetendő díj megállapításánál alapvetően a berendezés árának vagy az ár jelentős részének az amortizáció következtében történő csökkenését veszi figyelembe;

- nem lényeges ismerv, hogy a lízingbe vevőnek van-e, vagy a szerződéskötést követően szerez-e vételi jogot a berendezésre, illetve további időszakra vonatkozó bérleti jogot, akár névleges ár vagy bér megfizetése ellenében. A Hpt.¹¹⁶⁹ szerint pénzügyi lízing: az a tevékenység, amelynek során a lízingbeadó a tulajdonában lévő ingatlant vagy ingó dolgot, illetve vagyoni értékű jogot a lízingbevevő határozott idejű használatába adja oly módon, hogy a használatba adással a lízingbevevő

a) viseli a kárveszély átszállásából származó kockázatot,

b) a hasznok szedésére jogosulttá válik,

c) viseli a közvetlen terheket (ideértve a fenntartási és amortizációs költségeket is),

d) jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben kikötött időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részének, valamint a szerződésben kikötött maradványérték megfizetésével a dolgon ő vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen. Ha a lízingbevevő nem él e jogával, a lízing tárgya visszakerül a lízingbeadó birtokába. A felek a szerződésben kötik ki a lízingdíj tőkerészét - amely a lízingbe adott vagyontárgy, vagyoni értékű jog szerződés szerinti árával azonos -, valamint kamatrészét és a törlesztésének ütemezését. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény a pénzügyi lízinget a következőképpen határozza meg: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti pénzügyi lízingszerződés alapján létrejött ügylet,

¹¹⁶⁹ Fővárosi Ítéltábla 5. Pf. 22.018/2013/5.: A Hpt. rendelkezései nem értelmezhetőek úgy, hogy a fogyasztási kölcsönt érintő szabályozási körbe a lízingszerződés is beletartozik, mert a törvény a pénzügyi lízinget külön nevesíti.

ideértve azt is, ha az az anyavállalat és a leányvállalata között jött létre; azaz átveszi a Hpt. definícióját.

2.3. Egészségügyi kezelési szerződés¹¹⁷⁰

Az egészségügyi szolgáltató és a beteg között egészségügyi szolgáltatási jogviszony¹¹⁷¹ – egészségügyi kezelési szerződés – keletkezik a beteg érdekének és akaratának megfelelő egészségügyi szolgáltatás nyújtására¹¹⁷² (szolgáltatási jogviszony).¹¹⁷³ A magyar jogirodalom és a bírói gyakorlat egyező állásponton van abban a tekintetben, hogy az egészségügyi ellátás igénybevétele során polgári jogi jogviszony¹¹⁷⁴ jön létre, esetenként közigazgatási elemekkel is átszőve,¹¹⁷⁵ a Ptk-ban nem nevesített atipikus szerződést eredményezve.¹¹⁷⁶ Az egészségügyi kezelési szerződés fogalmára vonatkozóan egyetértőleg elfogadjuk Szeghő Ágnes definícióját: „Az egészségügyi kezelési szerződés alapján az egészségügyi szolgáltató vállalja, hogy a szakmai és etikai szabályok, irányelvek betartásával, az egészségügyi ellátásban résztvevőktől elvárható gondossággal¹¹⁷⁷ egészségügyi szolgáltatást nyújt az egészségügyi ellátást igénybe vevő vagy abban részesülő természetes személy részére.”¹¹⁷⁸

Az egészségügyi ellátáshoz való jog egyben alkotmányos alapjog is:¹¹⁷⁹ minden betegnek joga van az egészségi állapota által indokolt, folyamatos, megfelelő, diszkriminációmentes ellátáshoz, fájdalmának csillapításához, szenvedéseinek csökkentéséhez.¹¹⁸⁰ Az egészségügyi ellátáshoz való jog aljogosítványai a beteg szabad orvosválasztási joga¹¹⁸¹ (a beteg megválaszthatja azt az állapota által szakmailag indokolt egészségügyi szolgáltatót, ahol az ellátást igénybe kívánja venni, illetve az ellátását végző orvos személyét; ezt korlátozza a beutalási rendszer és a területi ellátási kötelezettség) és a más orvos által történő vizsgálat kezdeményezésének joga¹¹⁸² (a beteg kezdeményezheti,

¹¹⁷⁰ Jelen alponthoz lásd: SZEGHŐ Ágnes: Az egészségügyi kezelési szerződés című fejezete AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 427-458.

¹¹⁷¹ Összehasonlító elemzésként lásd: LANDI 2003 22-23.; BDT 2009. 1944.; BDT 2009. 1943.

¹¹⁷² BDT 2013. 2841.; BDT 2009. 1944.

¹¹⁷³ BDT 2013. 3030.; BDT 2013. 2841.; BDT 2009. 1944.; BDT 2009. 1943.

¹¹⁷⁴ Első ilyen megközelítésű munka: TÖRŐ 1965; JOBBÁGYI 2014

¹¹⁷⁵ Például pszichiátriai gyógykezelés, a kötelező védőoltások vagy a hatóság által elrendelt járványügyi intézkedések alkalmával.

¹¹⁷⁶ Szegedi Ítéltábla Pf. I. 20.086/2017/11.; Szegedi Ítéltábla Pf. 20.168/2017/5.; Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.066/2016/4.; Szegedi Ítéltábla Pf. 20.779/2016/6.; Gyulai Törvényszék P. 20.597/2015/11.; Szegedi Ítéltábla Pf. 21.147/2015/12.; Szegedi Ítéltábla Pf. 21.059/2015/6.; Szolnoki Törvényszék 11. P. 21.316/2014/27.; Kecskeméti Törvényszék 5. P. 22.105/2012/82.

¹¹⁷⁷ BDT 2016. 3445.; Szegedi Ítéltábla Pf. I. 20.410/2016/4.

¹¹⁷⁸ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 434.

¹¹⁷⁹ Alaptörvény XX. cikk

¹¹⁸⁰ Eütv. 6. §, 7. § (1) bek.

¹¹⁸¹ Eütv. 8. § (1) bek.

¹¹⁸² Eütv. 8. § (3) bek.

hogyan a felállított diagnózis, a gyógyintézetből tervezett elbocsátása, más egészségügyi szolgáltatóhoz történő beutalása tárgyában más orvos is vizsgálja meg, és csak ezután legyen döntés a kezeléséről). A beteg emberi méltósághoz való joga is alkotmányos alapjog;¹¹⁸³ amely tartalma inkább negatív értelemben határozható meg, korlátozások révén:

- az egészségügyi ellátás során a beteg jogai gyakorlásában jogszabály erejénél fogva korlátozva lehet (lásd pszichiátriai betegek gyógykezelése során személyi szabadságot korlátozó intézkedések) az állapota által indokolt ideig;

- a beteget csak méltányolható okból és ideig lehet várakoztatni;¹¹⁸⁴

- az ellátás során csak a szükséges időre és szakmailag indokolt mértékben távolítható el a beteg ruházata;

- a betegen kizárólag az ellátásához szükséges beavatkozást lehet elvégezni.¹¹⁸⁵ A beteget megilleti az önrendelkezési jog: belátására van bízva, hogy az egészségügyi ellátáshoz való jogával él-e (egészségügyi ellátás visszautasításának joga),¹¹⁸⁶ az egyes beavatkozásokba beleegyezik-e vagy visszautasítja azokat,¹¹⁸⁷ kapcsolatot tart-e meghatározott személyekkel (kapcsolattartás joga),¹¹⁸⁸ saját felelősségére – mások életének, testi épségének veszélyeztetése nélkül – elhagyja-e a gyógyintézetet (gyógyintézet elhagyásának joga);¹¹⁸⁹ a jogszabályi korlátozások betartásával (betegellátást nem akadályozhatja). Az önrendelkezési jog gyakorolhatósága feltételezi az orvos vizsgálati és terápiás módszerek megválasztásával kapcsolatos jogát.¹¹⁹⁰ megalapozott szaktudással vizsgálatra és kezelésre tesz javaslatokat a betegnek, aki ezek ismeretében tud dönteni (tájékozott beleegyezés).¹¹⁹¹ Az önrendelkezési jog és a beteg tájékoztatáshoz való joga (ezzel összefüggésben az egészségügyi dolgozók tájékoztatási kötelezettsége) korrelatív kapcsolatban vannak. Az egészségügyi ellátáshoz való jog gyakorlásának feltétele a beteg teljeskörű tájékoztatása: a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő, egyéniesített formában megadott,¹¹⁹² részletes és rendszeres,¹¹⁹³ a beteg állapotára és körülményeire tekintettel

¹¹⁸³ Magyarország Alaptörvénye II. cikk; Eütv. 10. §

¹¹⁸⁴ BH 2013. 150.

¹¹⁸⁵ Szegedi Ítéltábla Pf. I. 20.555/2016/3.

¹¹⁸⁶ Eütv. 20-23. §§

¹¹⁸⁷ BDT 2013. 2970.; BH 2013. 219.; BH 2003. 453.; BH 2000. 536.; BDT 2000. 292.

¹¹⁸⁸ Eütv. 11. §

¹¹⁸⁹ Eütv. 12. §

¹¹⁹⁰ Debreceni Ítéltábla Pf. I. 20.099/2008/7.

¹¹⁹¹ BDT 2008. 1834.; BH 2003. 453.

¹¹⁹² BDT 2009. 1946.

¹¹⁹³ Eütv. 13. § (2) bek.: egészségi állapotáról, beleértve ennek orvosi megítélését is; a javasolt vizsgálatokról, beavatkozásokról; a javasolt vizsgálatok, beavatkozások elvégzésének, illetve elmaradásának lehetséges

lévő¹¹⁹⁴ (szükségesség a kockázatok felméréséhez).¹¹⁹⁵ A tájékoztatáshoz való jog aljogosítványai az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga (betekintés, megismerés, másolatkérés)¹¹⁹⁶ és az orvosi titoktartáshoz való jog¹¹⁹⁷ (bizalmas adatkezelés).¹¹⁹⁸

Az egészségügyi kezelési szerződés az érdeklődés középpontjába az egészségügyi kártérítési eljárások (köznapi fogalomhasználattal: orvosi műhibaperek)¹¹⁹⁹ alkalmazásával kerül,¹²⁰⁰ amelyeken belül megkülönböztethetünk a diagnózis felállításában vagy az alkalmazott gyógy módban való ún. kezelési hibák miatti,¹²⁰¹ és a nem megfelelő tájékoztatás, illetve ezzel összefüggésben az ún. tájékozott beleegyezés hiányából fakadó károk miatti¹²⁰² igényérvényesítések.¹²⁰³

3. Összevetések és elhatárolások

3.1. Mindhárom szerződés önálló atipikus szerződés, és a Ptk-ban szabályozott kontraktusoktól lényegi eltérést mutatnak. A lízingszerződés összetett komplex szerződés, a faktoring-szerződés pedig a jogügylet sajátosságaiból és többértésűségéből¹²⁰⁴ adódóan keretszerződés.¹²⁰⁵ a megállapodásban meghatározott időintervallumig és értékhatárig a faktoráló azonos jogcímből származó már létező és jövőben keletkező követeléseit a faktor

---

előnyeiről és kockázatairól; a vizsgálatok, beavatkozások elvégzésének tervezett időpontjairól; döntési jogáról a javasolt vizsgálatok, beavatkozások tekintetében; a lehetséges alternatív eljárásokról, módszerekről; az ellátás folyamatáról és várható kimeneteléről; a további ellátásokról, valamint a javasolt életmódról.

¹¹⁹⁴ Eütv. 13. § (1), (2), (8) bek.; 134. § (1) bek.; 135. § (1) bek.; BDT 2009. 1946.; ÍH 2005. 72.; BDT 2004. 995.; BH 2003. 453.; BH 2003. 17.; EBH 2001. 428.

¹¹⁹⁵ BH 2013. 219.; Fővárosi Ítéltábla 7. Pf. 21.474/2011/4.; ÍH 2008. 105.; BH 2003. 17.

¹¹⁹⁶ Eütv. 24. §; Kúria Pfv. IV. 20.119/2013/8.; LB Pfv. IV. 21.707/2010/5.; BDT 2010. 2355.; Szegedi Ítéltábla Pf. III. 20.721/2009/5.

¹¹⁹⁷ BH 1999. 156.

¹¹⁹⁸ Fővárosi Ítéltábla 2. Pf. 21.529/2011/7.

¹¹⁹⁹ 1876. évi XIV. törvénycikk 47. §; Kúria P. VI. 1610/1933. Szemelvények a felsőbb bíróságok gyakorlatából. 1934 87.

¹²⁰⁰ Lásd: SZEGHŐ 2010; BORBÉLY 2009 97-108.; DÓSA - SÓTONYI 2013 302-309.; SÓTONYI G. 2005 86-90.; HEINER – BARZÓ 2014 1510-1516.; DÓSA 2010; SÓTONYI P. 2006

¹²⁰¹ BDT 2018. 3848.; BDT 2018. 3798.; BDT 2017. 3698.; BDT 2013. 3030.; BDT 2013. 2874.; BDT 2013. 2841.; Kecskeméti Törvényszék 5. P. 21.364/2012/81.; BDT 2010. 2220.; BH 2009. 358.; BH 2009. 208.; BH 2008. 184.; BDT 2004. 1046.

¹²⁰² BDT 2017. 3755.; Szegedi Ítéltábla Pf. 20.127/2016/4.; Szegedi Ítéltábla Pf. 20.248/2015/8.; Kúria Pfv. III. 20.069/2015.; BH 2013. 219.; Legfelsőbb Bíróság Pfv. III. 20.805/2010.; BH 2010. 331.; EBH 2010. 2229.; BDT 2008. 1836.; BDT 2008. 1834.; BH 2003. 453.; BH 2001. 65.

¹²⁰³ DÓSA 2010 186.

¹²⁰⁴ NAGY Z. 2013 4.

¹²⁰⁵ 19-H-PJ-2006-3.; BH 2005. 72.; BH 1997. 244.; A polgári jogban olyan szerződés (többnyire előszerződés), amelynek alapján a felek nem egy, hanem egy meghatározott keret erejéig – több szerződést kötelesek kötni; LAMM – PESCHKA 2000 333.

átveszi.¹²⁰⁶ Az egészségügyi szerződés komplexitását a közvetlen tárgyának sokfélesége és összetettsége adja, ugyanis az egészségügyi szolgáltatás egészségügyi tevékenységek folyamata és összessége.¹²⁰⁷ A faktoring- és a pénzügyi lízingszerződés a Ptk-ban parciálisan szabályozottak, és mindkettő lényegi ismérveit UNIDROIT-egyezmény rendezi. Mindhárom kontraktusra törvényi szintű közjogi norma (Hpt., Eütv.) is tartalmaz előírásokat.

3.2. A gazdaság globalizációja és a tömeges fogyasztás a piaci forgalom óriási mértékű bővülését és felgyorsulását eredményezték.¹²⁰⁸ Így a fogyasztói igényeket kielégítő terméket „előállítók” (gyártó, értékesítő, szállító) számára a termék megrendelése - a kereslet-kínálat állandó változása miatt - nem azonnal fizeti ki az ellenértéket, hanem - akár több hónapos - halasztással. Ez a gyakorlat azonban az előállító likviditási és hitelképessége szempontjából igen kockázatos, a felmerülő forrásigény kielégítésére alkalmas - és egyre elterjedtebbé váló - technika a faktoring. A faktoring-szolgáltatás célja, hogy a vállalati ügyfelek számára a számlakövetelések folyamatos megelőlegezésével likviditást teremtsen és külön tárgyi biztosítékok nélküli finanszírozást nyújtson.¹²⁰⁹ A lízingszerződés is likviditási nehézségek kiküszöbölésére szolgál: a lízingbe vevő nem rendelkezik egy összegben a leendő lízingtárgy forgalmi értékével, ezért vesz igénybe egy határozott idejű, kalkulálható végösszegű szerződési konstrukciót. A lízingszerződésben a felek üzleti-gazdasági célja végső soron a lízingtárgy huzamos használata és/vagy tulajdonjogának átruházása (a lízingbe adóról a lízingbe vevőre) a tartós futamidő leteltével.¹²¹⁰ Az egészségügyi kezelési megállapodásban a felek szerződéses célja a beteg egészségi állapotának kedvező alakítása, helyreállítása és megőrzése, az ezek érdekében végzett kezelési-ellátási tevékenységek által.¹²¹¹

3.3. A faktoring-szerződéssel keletkező jogviszonynak három alanya van:¹²¹² a faktor (engedményes), a faktoráló (engedményező, hitelező, szállító, gyártó, értékesítő) és az adós

¹²⁰⁶ MADLOVITS 1997 12.; PETRIK B. 2003 17.; KOVÁCS L. 2000b 3.; Azt a magyar judikatúra is alátámasztja, hogy a faktoring-szerződés általában nem egyedi követelésekre jön létre, hanem generálisan tartós jogviszonyt teremtő keretmegállapodásról van szó (amelyen belül a konkrét követelések átengedésére/átruházására egyedi megállapodások létesíthetők): BH 2005. 72.

¹²⁰⁷ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 438.

¹²⁰⁸ SZANISZLÓ 1999 85-116.

¹²⁰⁹ 35/2011. VJ

¹²¹⁰ EBD 2013. G.9.; Szegedi Törvényszék 11. G. 40.290/2011/9.; Szolnoki Törvényszék 16. P. 20.071/2011/19.; BDT 2008. 1799.; BDT 2007. 1666.; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.218/2007.; BDT 2006. 1487.; BDT 2001. 388.; BDT 2000. 207.; Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.101/1999/3.; BH 1997. 85.; MISKOLCZI BODNÁR 1997b 12.; VARGA N. 2013b 23.; VARGA N. 2009b 335.; SALAMONNÉ SOLYMOSSI 2011 2.; Hpt. 6. § (1) bek. 89. pont d) alpontja

¹²¹¹ Szegedi Ítéltábla Pf. 20.681/2015/3.; BDT 2009. 1944.

¹²¹² REICH 2016 301.

(vevő). Mivel a faktorálást a Hpt. pénzügyi szolgáltatásként kategorizálja, ezért Magyarországon faktor csak az a hitelintézet, illetve pénzügyi vállalkozás lehet, amely a Magyar Nemzeti Bank (Felügyelet) engedélyével rendelkezik.¹²¹³ Faktoráló és adós bármely jogalany lehet, feltéve, hogy a faktorálónak követelése áll fenn az adóssal szemben (az adós tartozik a faktorálónak); e tág jogalanyi kör ellenére általában vállalkozások, illetve jogi személyek a faktoráló és az adós. A lízingszerződés alapvetően kétalanyú jogviszony:¹²¹⁴ a lízingbe adó és a lízingbe vevő köti. Lízingbe vevő bármely jogalany lehet, általában a lízingbe adóra is ugyanez érvényes, kivéve a pénzügyi lízing esetét. A Hpt.¹²¹⁵ a pénzügyi lízinget pénzügyi szolgáltatásnak minősíti, melyet csak hitelintézet, illetve pénzügyi vállalkozás folytathat, ha rendelkezik a Magyar Nemzeti Bank (Felügyelet) engedélyével. A jogviszonyok háromoldalúvá csak annyiban válnak, amennyiben az átruházott jogok, illetve kötelezettségek tekintetében a szerződő felek alanyai lettek a két elkülönült szerződésnek (adásvételi és lízingszerződéseknak);¹²¹⁶ így a komplex lízingszerződés egy „háromszög alakú”¹²¹⁷ jogügylet, háromszereplős jogviszony.¹²¹⁸ Az egészségügyi kezelési szerződés két-/ három-/ennél is többalanyú, azonban mindig kétpólusú jogviszony. Az egészségügyi kezelési szerződés egyik pólusán az egészségügyi ellátást nyújtó egészségügyi szolgáltató¹²¹⁹ (orvos vagy egészségügyi intézmény lehet a szerződő fél; állami/magánellátás);¹²²⁰ a másik pólusán pedig a beteg¹²²¹ van. A beteg mindig páciens, de nem mindig ténylegesen beteg (például védőoltást felvevő, várandós kismama), és csak természetes személy lehet. Amennyiben az egészségügyi ellátás igénybevétele államilag finanszírozott keretek között történik, akkor az egészségbiztosítási szerv (Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő) részvételével háromszereplős jogviszony-rendszer alakul ki. Az élők közötti szervátültetés¹²²² esetén pedig háromnál többalanyúvá

¹²¹³ Hpt. 3. § (3) bek., 7. § (1), (2) bekezdések, 14. §, 15. §, 67. § (1) bek.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.435/2015/5.

¹²¹⁴ 15/2014. (V. 13.) AB határozat

¹²¹⁵ Hpt. 3. § (1) bek. c) és (3) bek., 12. §, 14-15. §§

¹²¹⁶ BDT 2007. 1666.; EBH 2003. 869.

¹²¹⁷ VARGA N. 2009a 61.; VARGA N. 2013b 23.

¹²¹⁸ BÉRES 2012 342.; BDT 2007. 1666.

¹²¹⁹ Eütv. 3. § f) pont; 108. § (1) bek.: a tulajdoni formától és fenntartótól függetlenül minden egészségügyi szolgáltatás nyújtására és az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély alapján jogosult egyéni egészségügyi vállalkozó, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet. Egészségügyi szolgáltatás - a 108/A. §-ban foglalt kivétellel - kizárólag az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély birtokában, az abban meghatározottak szerint kezdhető meg, illetve folytatható.; Győri Törvényszék 8-H-PJ-2012-12.; BH 2007. 47.; BH 2005. 83.

¹²²⁰ BH 2010. 65.

¹²²¹ Eütv. 3. § a) pont: az egészségügyi ellátást igénybe vevő vagy abban részesülő személy

¹²²² Eütv. 205. § (1) Élő személy testéből más személy testébe történő átültetés céljára csak a következő szerveket, szöveteket szabad eltávolítani: a) olyan páros szerv egyikét, amelynek eltávolítása nem okoz súlyos és maradandó fogyatékossgot; b) olyan szerv részletét (szervszegment), amelynek eltávolítása esetén a szerv

(donor, beteg, egészségügyi szolgáltató, egészségbiztosítási szerv) is válhat az egészségügyi kezelési szerződés. A faktoring- és a lízingszerződés alapvetően B2B relációk, azonban a pénzügyi lízingszerződésnél a lízingbe vevő fogyasztó is lehet;¹²²³ ez a fajta kategorizálás az egészségügyi kezelési szerződés esetén nem értelmezhető.

3.4. A faktoring-megállapodás közvetlen tárgya a követelés átruházása és a faktor követeléssel kapcsolatban nyújtott szolgáltatásai (finanszírozás, könyvelés, beszedés, védelem).¹²²⁴ A faktorálási jogviszony közvetett tárgya a forgalomképes követelés (nem maga a jogviszony, hanem az abból eredő konkrét követelés).¹²²⁵ A nemzetközi egyezmény szerint fennálló (a faktoring-szerződés létrejöttét megelőzően vagy annak megkötésekor keletkezett) és jövőbeli¹²²⁶ (a faktoring-szerződés megkötése után keletkező) követelés is lehet a szerződés tárgya; a jövőbeli követelések keletkezésük pillanatában átszállnak a faktorra anélkül, hogy szükség lenne újabb átruházásra.¹²²⁷ Ismeretesek olyan bírósági döntések, amelyek megszorítóan értelmezik a faktoring-szerződés közvetett tárgyát: még létre nem jött követelés¹²²⁸ érvényesen nem ruházható át. A Ptk. engedményezésre irányuló rendelkezése szerint nem engedményezhetőek a személyhez kötött,¹²²⁹ továbbá nem képezhetik az engedményezés tárgyát a jogszabály által kifejezetten kizárt követelések.¹²³⁰ A Ptk. szerint a követelés akkor engedményezhető, ha az engedményezéskor már létezik az a jogviszony, amelyből a követelés fakad,¹²³¹ ennek megfelelően az elévült, a lejárt és a

---

jelentősebb funkciókiesés nélkül működik tovább; c) regenerálódó szövetet. Eütv. 206. § (1) Szervet, illetve szövetet - az (5) bekezdés kivételével - csak cselekvőképes személy adományozhat. (2) Szervet cselekvőképes személy is csak abban az esetben adományozhat, ha a donor a recipiens a) egyeneságbeli rokona, b) egyeneságbeli rokonának testvére, c) testvére, d) testvérének egyeneságbeli rokona. (3) Kivételesen a (2) bekezdésben foglalt feltételek hiánya esetén is sor kerülhet szerv adományozására. Ebben az esetben a donor és a recipiens együttes kérelmét a kórházi etikai bizottság vizsgálja meg. A kórházi etikai bizottság akkor járul hozzá a szervkivételhez, ha meggyőződött róla, hogy a donor és a recipiens között szoros érzelmi kapcsolat áll fenn és az adományozás ellenérték nélkül, valamint kényszertől, fenyegetéstől és megtevesztéstől mentesen történt. (4) A fogva tartott csak a (2) bekezdés szerinti esetben lehet szerv-, illetve szövetdonor. (5) Csontvelő, illetve haemopoetikus őssejt vagy más regenerálódó szövet eltávolítására kivételesen korlátozottan cselekvőképes kiskorú, a cselekvőképességében az egészségügyi ellátással összefüggő jogok tekintetében részlegesen korlátozott, illetve cselekvőképtelen személy testéből is sor kerülhet, az alábbi feltételek együttes fennállása esetén: a) nem áll rendelkezésre megfelelő cselekvőképes donor; b) a recipiens a donor testvére; c) az adományozás valószínűsíthetően életmentő a recipiens számára; d) a törvényes képviselő beleegyezését a kórházi etikai bizottság jóváhagyta; e) a kórházi etikai bizottság a d) pont szerinti döntésének meghozatala előtt az érintett személyt - amennyiben azt egészségi állapota vagy életkora nem zárja ki - meghallgatta és meggyőződött arról, hogy a beavatkozásnak kényszertől, fenyegetéstől, megtevesztéstől mentesen veti alá magát.

¹²²³ Ehhez lásd: PAPP 2012c 38-45., PAPP 2012d 42-49.; C-137/08.; C-243/08.

¹²²⁴ Ezzel egyezően lásd: NAGY Z. 2009 242.

¹²²⁵ Ezzel egyezően lásd: NAGY Z. 2009 242.; Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.073/2012/7.

¹²²⁶ Kúria Gfv. VII. 30.053/2012/5.; BH 1999. 77.

¹²²⁷ BH 2005.72.

¹²²⁸ LB Pfv. VI. 20.715/2010/6.; Fővárosi Ítéltábla 6. Pf. 21.559/2009/5.; BH 1996. 380.

¹²²⁹ Ptk. 6:194. § (3) bek.

¹²³⁰ Ptk. 6:95. §

¹²³¹ Ptk. 6:194. § (1) bek.; Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2. Gf. 40.057/2011/4.

jövőben lejáró követelés egyaránt engedményezhető. A Ptk. előírja, hogy az engedményezett követelés azonosítható legyen: a kötelezett, a jogcím, az összeg, az esedékesség és más adat alapján.¹²³² A bírói gyakorlat is a szerződés lényeges tartalmi elemének tekinti a követelés megjelölését: minden kétely és bizonytalanság nélkül beazonosítható legyen.¹²³³ A lízingszerződés közvetlen tárgya a lízingtárgy birtoklásának és használatának joga; viszontlízing esetén a hasznosítás (hasznok szedésének) joga. A lízingmegállapodás közvetett tárgya lehet forgalomképes ingó dolog,¹²³⁴ ingatlan, és vagyoni értékű jog, kivéve¹²³⁵ értékpapír, pénzkövetelés. A lízingtárgy a futamidő lejárta előtt vagyoni értékű jognak minősül (követelésnek a lízingbe adó, dologi várománynak¹²³⁶ a lízingbe vevő szempontjából). Az egészségügyi kezelési szerződés közvetlen tárgya az egészségügyi tevékenységvégzés,¹²³⁷ a közvetett tárgya pedig az egészségügyi szolgáltatás, amely a közvetlen tárgy révén realizálódik és reciprocitás van közöttük. A közvetett tárgy vonatkozásában egyetértünk Szeghő Ágnes meghatározásával: „egészségügyi szolgáltatás alatt az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély birtokában végezhető azon egészségügyi tevékenység vagy tevékenységek összessége értendő, amelynek célja a beteg vagy más személy egészségének megőrzése, betegségének korai felismerése, gyógyítása, a fájdalom enyhítése, valamint az utólagos egészségkontroll gyakorlása.”¹²³⁸

3.5. A faktoring-szerződés megkötése előtt a faktor kockázati elemzést végez: adós-, hitel- és faktoráló¹²³⁹ minősítést készít.¹²⁴⁰ A faktoring-szerződést a faktoráló és a faktor köti, és

¹²³² Ptk. 6:194. § (2) bek.

¹²³³ Kúria Gfv. VII. 30.053/2012/5.; LB Gfv. IX. 30.255/2011/6.; Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2. Gf. 40.057/2011/4.

¹²³⁴ Software is lehet, lásd: VÁLYI 1999 18-22.

¹²³⁵ 15/2014. (V. 13.) AB határozat

¹²³⁶ 15/2014. (V. 13.) AB határozat; 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat; BH 2015. 113.: A pénzügyi lízing esetében a lízingbevevő nem más, mint tulajdonosi várományos; formálisan nem tulajdonos: tulajdonosként az ingatlan-nyilvántartásba vagy más közhiteles nyilvántartásba nincs bejegyezve, azonban a polgári jogi tulajdonjog részjogosítványai közül a tulajdonost elvileg megillető összes jogosítvány megilleti, kivéve a rendelkezési jogot; EBH 2013.P.3.: A lízingbevevőnek a tulajdonjog megszerzésére irányuló várományi joga olyan jogi érdekeltség, amely kellő alapon szolgál a lízingtárgyra vonatkozó vagyonbiztosítási szerződés megkötéséhez úgy, hogy a lízingbevevő a szerződő fél, a lízingbeadó pedig a biztosított.

¹²³⁷ Eütv. 3. § y) pont: az egészségügyi szolgáltatás részét képező minden tevékenység, kivéve azon tevékenységeket, amelyek végzéséhez nem szükséges egészségügyi szakképesítés vagy egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy szakmai felügyelete.; BDT 2014. 3199.

¹²³⁸ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 440.

¹²³⁹ Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.412/2012/5.; Szegedi Ítéltábla Gf. III. 30.418/2011/5.: A követelés megvásárolhatóságát a jogosult fizetőképessége abban az esetben befolyásolhatja, ha a jogosult a faktoral szemből a kötelezett teljesítéséért készfizető kezességként felel.

¹²⁴⁰ BH 2005. 72.

az adós írásbeli értesítésével¹²⁴¹ válik háromalanyúvá. A lízingszerződés megkötésére a főszabály az alakszerűtlenség,¹²⁴² ennek ellenére a gyakorlatban írásban kötik (főként terjedelme és a bizonyíthatóság miatt). Az írásbeliség tehát nem érvényességi kellék, kivéve, ha vételi jogot (opciót) is kikötnek a lízingszerződésben: ekkor írásba kell foglalni (egyszerű okiratiság).¹²⁴³ A Hpt. a kockázatvállalással járó ügyletekhez – ide sorolja a faktoringot is (a hitelintézet által megvásárolt pénzkövetelés)¹²⁴⁴ és a pénzügyi lízing nyújtását¹²⁴⁵ – írásbeli formát ír elő;¹²⁴⁶ emellett a faktoring-¹²⁴⁷ és a lízingszerződések¹²⁴⁸ blankettaszerződések.¹²⁴⁹ A bírói gyakorlat értelmében a lízingszerződés a lízingtárgy és a lízingdíj meghatározásával keletkezik,¹²⁵⁰ és a lízingtárgy átadásához köthetik a lízingszerződés hatályosulását.¹²⁵¹ A Ptk. hitelbiztosítéki nyilvántartással kapcsolatos rendelkezései¹²⁵² miatt minden faktoring- és pénzügyi lízingszerződést bejegyeznek a hitelbiztosítéki nyilvántartásba;¹²⁵³ ha a lízingtárgy ingatlan, akkor pedig a lízingbe adás ténye feljegyzendő az ingatlan-nyilvántartásba.¹²⁵⁴ Az egészségügyi kezelési szerződés létrejöttének jogalapja lehet a felek megállapodása és alapulhat jogszabályon vagy jogszabályból származó hatósági intézkedésen is (például közegészségügyi-járványügyi intézkedéseknél). Az egészségügyi kezelési szerződés megköthető szóban, írásban (például művi meddővé tétel)¹²⁵⁵ vagy ráutaló magatartással; előfordulhat az általános szerződési feltételek alkalmazása is (például genetikai vizsgálat kezdeményezésekor).¹²⁵⁶ Mindhárom kontraktusnál a szerződéskötési folyamat az általános séma (ajánlat és annak elfogadása) alapján zajlik (kivéve például a sürgősségi ellátást az egészségügyi kezelési szerződésnél).

3.6. Mindhárom szerződés határozott idejű és visszerthes szerződés: a faktordíj¹²⁵⁷ és a lízingdíj,¹²⁵⁸ valamint az egészségügyi hozzájárulás¹²⁵⁹ fizetési kötelezettség okán. Az

¹²⁴¹ Ptk. 6:197. § (1) bek., 6:198. §; Legfelsőbb Bíróság Pfv. VII. 20.786/2011/7.; faktorálási értesítő: Fővárosi Bíróság 22. G. 40.497/2009/52.

¹²⁴² Győri Ítéltábla Pf. I. 20.435/2011/4.

¹²⁴³ Ptk 6:226. § (1) bek.

¹²⁴⁴ Hpt. 6. § (1) bek. 59. pontja

¹²⁴⁵ Hpt. 6. § (1) bek. 89. pontja

¹²⁴⁶ Hpt. 98. § (2) bek.: Pénzügyi intézmény kockázatvállalással járó ügyletet kizárólag írásban köthet.

¹²⁴⁷ DOGARU – BRATILOVEANU 2016 30.

¹²⁴⁸ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 400-401.

¹²⁴⁹ BH 2011. 41.

¹²⁵⁰ Debreceni Ítéltábla Pf. II. 20.463/2017/4.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.520/2015/4.; BH 1995. 721.

¹²⁵¹ Győri Ítéltábla Pf. II. 20.293/2012/7.; Győri Törvényszék P. 20.300/2011/37.

¹²⁵² Ptk. 6:406. §, 6:410. §

¹²⁵³ Ehhez lásd: CSIZMADIA 2016 129-147.; 2015/67. Adózási kérdés

¹²⁵⁴ KGD 2018. 37.

¹²⁵⁵ BDT 2013. 2970.

¹²⁵⁶ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 441-442.

¹²⁵⁷ A faktordíjnak két alapvető összetevője van: a finanszírozási kamat és az egyéb költségek (ennek értéke általában a követelés 0,1-2 %-a között mozog); az egyéb költségek közé tartoznak a követelés nyilvántartásával és behajtásával kapcsolatos igazgatási (eljárási) költségek, a követelés behajthatatlanságának

egészségügyi kezelési szerződés általában gondossági kötelmet takar,¹²⁶⁰ azonban lehet eredménykötelem is: fogszabályozás,¹²⁶¹ fogpótlás elkészítése,¹²⁶² egyes plasztikai beavatkozások¹²⁶³ ilyenek minősülnek; a huzamos idejű és folyamatos szolgáltatásnyújtásokat takaró faktoring- és lízingszerződéseknél a kötelmek ilyen jellegű dualitásának nincs szerepe. Mindhárom szerződés esetében fontos szerepet játszik az információ átadása, a tájékoztatás:

- faktorálót a faktossal szemben speciális együttműködési kötelezettség terheli: iratok, számlák, információk etc. átadása vonatkozásában,¹²⁶⁴ mert enélkül a faktor nem tudná a tevékenységét végezni;

- a lízingbe adó a lízingbe vevő által megadott paraméterek alapján szerzi be a lízingtárgyat, amelyre vonatkozóan részletes leírást kell átadnia a lízingbe vevőnek és informálni őt a lízingtárgyhoz kapcsolatos teherviselésről, költségviselésről és jogokról (kellék-, termék- és jogszatosság);¹²⁶⁵

---

faktor általi bevállalása esetén a „del credere provizórium” (jutalék, de átalányösszegként is szokták számolni), a rendelkezésre tartási jutalék és az opciós jutalék (ha a követelések keletkezés kori faktorálását vállalja a faktor). A faktordíj elszámolása lehet egyszeri és periódusonként ismétlődő, mértéke függ a futamidő nagyságától; PETRIK B. 2003 15.; EBH 2011. 2356.; AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 387-388.

¹²⁵⁸ A lízingdíj mértéke Magyarországon általában a lízingtárgy bruttó értékének 150-170 %-a körül mozog. A lízingdíj mértékét sok tényező befolyásolja: a futamidő hossza, a lízingbe vevő időszakonként előre vagy utólag fizet, a lízingdíj ütemezése (egyenletes, csökkenő vagy növekvő eloszlású-e a fizetés), a fizetés gyakorisága, a lízingtárgy maradványértéke, a kikötött kamat (fix vagy változó kamatlábat alkalmaznak-e), és a lízing típusa (a pénzügyi lízingnél a teljes amortizáció miatt a használati időhöz igazodik, az operatív lízing esetében a részamortizáció okán a lízingtárgy értéke a mérvadó). A lízingdíj összegének kiszámításakor az alábbi összetevőkkel kell kalkulálni a lízingtárgy beszerzési ára, a lízingtárgy beszerzésének mellékköltségei (pl. csomagolás, szállítás), a lízingbe adó működési költségeihez való hozzájárulás, a finanszírozási alapköltségek, költségfedezet (időközbeni változásokra, kockázati tényezőkre, igényérvényesítésre), a lízingbe adó nyeresége. A magyar bírói gyakorlat azt az ellenértéket minősíti lízingdíjnak, ami valamely dolog meghatározott időre szóló használatáért, majd a maradványérték ellenében a tulajdonjog átengedéséért együttesen jár. A lízingdíj nemcsak a hitel törlesztése vagy a használat díja, hanem meghatározóan a tulajdonjog megszerzésének ellenértéke, ezért ha a lízingbe adó a tulajdonjog átruházását a lízingbe vevő részére akár önhibáján kívül (pl.: a lízingelt gépjármű bűncselekményből származott) nem tudja nyújtani, a lízingszerződés megghiúsulása miatt ellenszolgáltatásra nem jogosult; Szegedi Ítéltábla Pf. III. 20.352/2017/5.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.013/2017/4.; Szegedi Törvényszék P. 20.562/2015/17.; Szegedi Törvényszék P. 21.887/2015/27.; Szegedi Ítéltábla Gf. 30.494/2015/4.; Szegedi Törvényszék P. 22.298/2015/15.; BDT 2015. 3328.; Szegedi Törvényszék 6. G. 40.259/2011/30.; BDT 2007. 1666.; BDT 2006. 1487.; BDT 2001. 388.; BH 1997. 85.; BH 1996. 257.; BH 1996. 5.; BDT 2000. 207.: operatív lízing esetében a lízingdíj nem tartalmaz vételárrészt, csupán használati ellenértéket; ez nem zárja ki, hogy a lízingbe adó a dolog árához is igazodóan kalkulálja a használati ellenértéket.

¹²⁵⁹ 1998. évi LXVI. törvény az egészségügyi hozzájárulásról 2. §

¹²⁶⁰ Pécsi Ítéltábla Pf. III. 528/2010/4.

¹²⁶¹ BDT 2016. 3510.

¹²⁶² Fővárosi Bíróság 41. Pf. 21.853/1997.; Pesti Központi Kerületi Bíróság 31. P. 89.625/1994.

¹²⁶³ Debreceni Ítéltábla Pf. I. 20.253/2007/7.

¹²⁶⁴ Debreceni Ítéltábla Gf. IV. 30.831/2011/13.; a Ptk. 6:196. §-a az engedményezés kapcsán is előír tájékoztatási és okirat-átadási kötelezettséget az engedményező számára.

¹²⁶⁵ BH 2016. 148.; AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 406-408.

- a beteg teljes körű informálása nélkül a megfelelő egészségügyi szolgáltatásnyújtás sem lehetséges (részletesen lásd fentebb B/V/2.3. alpont); a megtudott adatok és tények üzleti és magántitok körébe sorolhatóak, és titoktartási kötelezettség is kapcsolódik hozzájuk.

3.7. A faktoring-szerződés megszűnési eseteire a Ptk. e tárgyú előírásai¹²⁶⁶ alkalmazandóak; szerződést megszüntető jogi tény lehet e körben: a határozott idő eltelte, a kikötött feltétel bekövetkezése, a jogviszony alanyainak jogutód nélküli megszűnése, az egy-, és a kétoldalú szerződést megszüntető jognyilatkozatok (ex tunc és ex nunc hatályúak is) is. A lízingszerződés megszűnik

- a futamidő (határozott idő) lejártával (ha a felek a lízingszerződésben kikötik, hogy a szerződés lejártakor a lízingbe vevő – erre vonatkozó értesítés megküldésével – jogosult a maradványértéken a lízingtárgy külön adásvételi szerződéssel történő megvételére, és a lízingbe vevő él e jogával, a lízingbe adó adásvételre irányuló szerződéskötési kötelezettsége a futamidő végével beáll,¹²⁶⁷

- a felek közös megegyezésével ex nunc hatállyal (a szerződés egyoldalú felmondásának a másik fél részéről történő tudomásul vétele jogi értelemben nem azonos a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetésével);¹²⁶⁸

- azonnali hatályú felmondással,¹²⁶⁹ ekkor a kölcsönszerződésre irányadó felmondási szabályok nem alkalmazhatóak;¹²⁷⁰

- meghatározott speciális körülmények fennálltakor sor kerülhet a lízingszerződéstől való elállásra is;¹²⁷¹

- esetlegesen a lízingszerződés teljesítésének objektív lehetetlenné válásával¹²⁷² és a szerződő felek konfúziója esetén (pl.: mind a lízingbe adó, mind a lízingbe vevő gazdasági társaság, és egyesülnek). Az egészségügyi kezelési szerződés általában az egészségügyi

¹²⁶⁶ Ptk. Hatodik Könyv Második Rész XIII. Cím

¹²⁶⁷ BDT 2008. 1799.; BDT 2000. 205.; PECHSTEIN 2005 146.

¹²⁶⁸ Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.101/1999/3.

¹²⁶⁹ Győri Ítéletábla Pf. IV. 20.088/2013/4.: A lízingszerződés azonnali hatályú felmondása esetén a felek közti elszámolás során elsősorban a köztük létrejött szerződés irányadó rendelkezéseiből kell kiindulni. A könyvszakértői vélemény számvitelileg helytálló megállapításai nem alkalmasak a felek közti lízingszerződés elszámolás menetére vonatkozó rendelkezései felülréltelmezésére; Fővárosi Ítéletábla 3. Pf. 20.030/2013/3.; Fővárosi Törvényszék 17. G. 40.140/2012/12.; BDT 2008. 1907.; PECHSTEIN 2005 147.

¹²⁷⁰ BH 1992. 776.

¹²⁷¹ BDT 2000. 199.; Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.015/1996/2.; BH 1990. 40.; BH 1991. 30.: Az elállás – mint szerződést megszüntető jogi tény – generálisan nem, csak kivételesen alkalmazható a lízingszerződések esetében, mivel a lízingszerződés általában fel nem bontható (a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal meg nem szüntethető az eredeti állapot helyreállításának – az esetek többségében fennálló – lehetetlensége okán) csak a jövőre nézve szüntethető meg.

¹²⁷² EBD 2013. G.9.; BDT 2011. 2553.; BDT 2007. 1666.: olyan szerződésszegés, amelyért a felek nem tehetők felelőssé, mert egyik félnek sem felróható okból szűnt meg annak lehetősége, hogy a lízingbeadó a lízingtárgy tulajdonjogát a lízingbevevőre ruházza.

szolgáltatás teljesítésével megszűnik (nem azonos a beteg meggyógyításával). Ennek során az egészségügyi dolgozóknak a beteg részére az egészségügyi szolgáltatást az egészségügyi ellátásban résztvevőktől elvárható gondossággal, a szakmai és etikai szabályok, valamint irányelvek betartásával¹²⁷³ kell nyújtaniuk, továbbá az egészségügyi dolgozóknak a legjobb tudásuk és lelkiismeretük szerint, a rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltételek által meghatározott szinten, valamint szakmai kompetenciájuknak megfelelően¹²⁷⁴ kell eljárniuk.¹²⁷⁵ Az egészségügyi kezelési szerződés megszűnik továbbá a beteg felmondásával; ha az egészségügyi szolgáltató működési engedélyét visszavonja a hatóság; a magánorvos elveszíti a cselekvőképességét, foglalkozásától eltiltják vagy az egészségügyi tevékenység végzésére alkalmatlanná válik;¹²⁷⁶ az egészségügyi szolgáltató jogutód nélküli megszűnésével; a beteg és a magánorvos halálával; ex tunc hatályú megszüntetésre az egészségügyi szolgáltatás irreverzibilis jellege okán nem kerülhet sor.¹²⁷⁷

3.8. A lízingszerződésnek a tulajdonjogi kérdések tekintetében,¹²⁷⁸ az egészségügyi kezelési szerződésnek pedig a betegjogok kapcsán vannak alkotmányjogi vonatkozásai. A faktoring- és pénzügyi lízingszerződéseknek – lévén pénzügyi szolgáltatások a tárgyaik – pénzügyi, számviteli és adójogi aspektusai is vannak, az egészségügyi kezelési szerződésnek szintén van adójogi és társadalombiztosítási jogi relevanciája is (az egészségügyi hozzájárulással összefüggésben). A lízingszerződés fogyasztói szerződés is lehet,¹²⁷⁹ fogyasztóvédelmi összefüggésekkel; mindhárom szerződésnek lehetnek büntetőjogi vonzatai is.¹²⁸⁰ Az Európai Unió Bírósága a faktoring-szerződéssel csak érintőlegesen,¹²⁸¹ míg a lízingszerződéssel adójogi (háa)¹²⁸² és fogyasztóvédelmi szempontból¹²⁸³ is foglalkozott.

¹²⁷³ Eütv. 77. § (3) bek.

¹²⁷⁴ Az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény 5. § (1)-(2) bek.

¹²⁷⁵ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 458.

¹²⁷⁶ Eütv. 108. § (1) bek.; 113/A. § (1) bek. *b)-d)* pont

¹²⁷⁷ AUER – BALOG – JENOVAI – JUHÁSZ – PAPP – STRIHÓ – SZEGHŐ 2015 458.

¹²⁷⁸ 3079/2016. (IV. 28.) AB végzés; BH 2015. 113.

¹²⁷⁹ Szegedi Ítéltábla Gf. 30.424/2016/3.; Szegedi Törvényszék P. 20.836/2015/31.

¹²⁸⁰ Kúria Bfv. 1370/2017/9.; BH 2015. 325.; BH 2008. 470.

¹²⁸¹ C-93/10.; C-305/01.

¹²⁸² C-103/09.; C-337/07.; C-425/06.

¹²⁸³ C-243/08.; C-137/08.

C) rész: A timeshare és a timesharing-szerződés¹²⁸⁴

„Timesharing is a relatively recent phenomenon.”¹²⁸⁵

„The timeshare industry began as an innovative way of increasing and diversifying the tourism offer.”¹²⁸⁶

„Commonly referred to as timeshare, pre-purchased vacations represent a significant portion of the tourism accommodation industry worldwide.”¹²⁸⁷

„Timeshare is positioned as a fun leisure product designed to evoke emotionally positive holiday experiences.”¹²⁸⁸

„Timesharing is a new-rooted legal tree springing from a shadowy and still unexplored crevice between the law of real property and the law of personalty, branching in every direction and reaching up into the airy world of private international law.”¹²⁸⁹

„Timesharing stellt eine Mischform aus Immobilieneigentum, Miete sowie touristischen Dienstleistungen.”¹²⁹⁰

„A timeshare contract can cover many different types of contract that fulfil the requirement outlined in the Timeshare Directive. In this respect it is irrelevant whether the contract is to be classified purely as falling under the law of obligations or whether the parties are making use of proprietary rights (e. g. usufruct).”¹²⁹¹

---

¹²⁸⁴ Ehhez lásd: PAPP 2006c 2428.; PAPP 2008 483-494., PAPP 2009c 15.; PAPP 2009d 141-147.; PAPP 2011c; PAPP 2011d 11-17.; PAPP 2009e 393-408.; PAPP 2011e 154-159.; PAPP 2009a 144-165.; PAPP 2013 90-136.; PAPP 2014e 463-476.; PAPP 2014f 263-271.; PAPP 2015a 173-186.; PAPP 2017b 348-355.; PAPP 2017a 387-395.; PAPP 2017c 419-425.; PAPP 2018b

¹²⁸⁵ PT Royal Bali Leisure and another v Hutchinson&Co Trust Co ltd [2004] EWHC 1014 (Ch)

¹²⁸⁶ CORTÉS-JIMÉNEZ – PRATT – BREGOLI – COOPER 2011 1.

¹²⁸⁷ SPARKS – BRADLEY – JENNINGS 2011 1176.

¹²⁸⁸ SPARKS – BRADLEY – JENNINGS 2011 1177.

¹²⁸⁹ EDMONDS 1986 3.

¹²⁹⁰ HASENFUHS 1995 4.

¹²⁹¹ SCHULZE – ZOLL 2018 57.

I. A timeshare-jelenség

1. A timeshare eredete és jelentősége

1.1. Nincs szakirodalmi konszenzus abban a tekintetben, hogy mikor, hol és mihez kapcsoltn jelent meg először a timeshare szisztéma. Azok az elméleti munkák, amelyek kitérnek erre a kérdésre, a következő állításokat tartalmazzák:

- Franciaországban alakult ki a XIX. században egy malom (Cour de Cassation 1813. 02. 15.) és egy gyár berendezéseinek (Cour de Cassation 1839. 06. 05.) tulajdonostársak általi időcserés korlátozott használatára;¹²⁹²
- tulajdonostársak között időszakonként visszatérően megosztva használt vízesés peres ügyéhez köthető Olaszországban (Corte d'Apello Genua 1914);¹²⁹³
- az 1958-ban alapított svájci Hapimag részvénytársasághoz kapcsolható;¹²⁹⁴
- a metódust 1965-ben a Grands Travaux de Marseille SA fejlesztette ki a Superdevoluy téli sportterep apartmanjainak értékesítésére;¹²⁹⁵
- a komputeripar terméke: a nagy számítógépközpontok több vállalkozás számára végzett adatfeldolgozásának időben szakaszolt beosztása;¹²⁹⁶
- az 1970-es évek Amerikai Egyesült Államokjában az üdülők jobb kihasználtsága érdekében dolgozták ki;¹²⁹⁷
- egy időben tűnt fel a technika Svájcban, a francia Alpokban és az USA-ban a múlt század közepén.¹²⁹⁸

Magyarországon a timeshare-konstrukció a rendszerváltozást követően tűnt fel, meghonosítása az Abbázia csoporthoz köthető.¹²⁹⁹ Amennyiben timeshare-hez hasonló nyomokat keresünk korábbi magánjogunkban, akkor a Magánjogi Törvényjavaslathoz

¹²⁹² BÖHMER 1993 1.; DE SOUSA 1998 28.

¹²⁹³ BÖHMER 1993 1.; DE SOUSA 1998 29.

¹²⁹⁴ DE SOUSA 1998 29.

¹²⁹⁵ KOLLHEPP 1989 1.; GREGORY –WEINLAND 2016 439.

¹²⁹⁶ PÖTTLER 2001 94.; HASENFUHS 1995 4.

¹²⁹⁷ MISKOLCZI BODNÁR– SÁNDOR 2012b 47.

¹²⁹⁸ STABENTHEINER 1998 1.

¹²⁹⁹ 100/2007. VJ

érdemes fordulni.¹³⁰⁰ A timeshare akkori kialakíthatósága vonatkozásában az MTJ dologi jogi részében¹³⁰¹ több „nyomra” bukkantunk:

a) az MTJ 666. §-a alapján¹³⁰² „ha a haszonélvezetnek oly jog a tárgya, amelynél fogva valaminek szolgáltatását lehet követelni, a haszonélvező és a szolgáltatásra kötelezett közötti jogviszonyra megfelelően azok a szabályok irányadóak, amelyek a jog átruházásának esetében a jog megszerzője és a kötelezett közötti jogviszonyra állanak;” ismétlődő, meghatározott időtartamú, speciális célú használat esetleges „haszonélvezethez kapcsolását” az akkori joggyakorlat is alátámasztja: „Az erdélyi telekkönyvi rendtartás 57. §-ának utolsó bekezdésével egyező bírói gyakorlat a haszonélvezeti jognak valamely ingatlan egyes részére történő bejegyzését – tehát ily egyes részre való korlátozását is megengedettnek tekinti.”¹³⁰³

b) A haszonélvezeten kívül más személyes szolgalmak is felmerülhetnek, „amelyek nem jogosítanak a dolog hasznainak szedésére, hanem csupán annak különböző vonatkozásokban való használatára. Ezeknek tárgyául az ingatlanok bármely használati lehetősége szolgálhat.”¹³⁰⁴ (Idetartozott a használat joga, és a lakás szolgálma).¹³⁰⁵ Megjegyzendő azonban, hogy a haszonélvezeti jog, a használat joga és a lakás szolgálma – a timeshare-rel ellentétben – személyhez kötött, forgalomképtelen jog,¹³⁰⁶ és az is volt.¹³⁰⁷

c) „Vannak korlátolt dologi jogok, amelyek ugyancsak az ingatlan használatára jogosítanak, mint a szolgalmak, de ezektől abban különböznek, hogy nincsenek meghatározott személyhez, vagy uralkodó telekhez kötve, hanem szabadon átruházhatók és átszállnak a jogosult örökösire is (építményi, örökhaszonbérleti, örökbérleti jogok). E

¹³⁰⁰ Ehhez lásd: PAPP 2009f 35-39.

¹³⁰¹ Eszrevételünket a dologi jogok zártkörűsége (lásd: MENYHÁRD 2007 136-149.) ellenére is fenntartjuk: „A használati jogok tekintetében mai magánjogi rendszerünk csak a kötelmi jog terén teszi lehetővé a különböző gazdasági funkciók korlátlan jogi elkülönítését. Kötelmi ügylettel lehetséges a dologra vonatkozó legkülönbözőbb használati lehetőségek önálló forgalom tárgyává tétele. Dologi jogilag ennek útját állja a dologi jogok „numerus clausus”-a: a római jogból átvett elv, amely szerint az alapként felfogott teljes jogból, a tulajdonjogból csak részjogok lehasítása lehetséges az egyes használati funkciók számára, amelyeknek önálló dologi jogi minőségét a hagyományosan kialakult kategóriáknak (szolgalmak, örökbérleti és felülepítményi jogok) valamelyike biztosítja. Ezzel a jog tételes szabályai útját állják annak, hogy elidegeníthető és átörökíthető jogok a dologi jog erejével a gazdasági használati funkcióknak megfelelő terjedelemben keletkezhesenek. Csak a kialakult típusok körében lehetséges ilyen dologi jogok létesítése, ezek pedig részint személyhez (haszonélvezet, használat), részint más ingatlan tulajdonához kötöttek (telki szolgalmak), részint pedig csak szorosan meghatározott terjedelemben és feltételek mellett létesülhetnek (örökbérleti jogok, felülepítmény).” (FÜRST 1934 239-240.)

¹³⁰² *Magyarország Magánjogi Törvénykönyve* 1928 187.; *Indokolás Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének Törvényjavaslatához* 1929 286.

¹³⁰³ SZLADITS - FÜRST 1935 422.; Pk. V. 1153/1933. JH VIII. 40.

¹³⁰⁴ VILLÁNYI 1942 192.

¹³⁰⁵ VILLÁNYI 1942 192.

¹³⁰⁶ Ptk. 5:148. § (1) bek., 5:156. § (1) bek., 5:159. § (2) bek.

¹³⁰⁷ SZLADITS - FÜRST 1935 425., 428.; P. I. 1596/1929. JH. V. 512., Pk. V. 6986/1927. PHT. 745., Rp. I. 4277/1915. PHT. 432., P. I. 4960/1910. MD. V. 43., P. VI. 6057/1907. MD. II. 119.

jogok az ingatlant és annak használatát állandóan szétválaszthatják.”^{1308,1309} A timeshare-konstrukció ingatlanon fennálló használati jogok közé történő teoretikus beilleszthetőségét igazolhatja Fürst László véleménye is:¹³¹⁰ „Az ingatlanhoz kapcsolt használati jogok – ha a kiképzett idegen vagy korlátolt dologbeli kategóriák egyikébe sem sorolhatók, a MTK. jav. álláspontja szerint, mint az ingatlan tulajdonával egybekapcsolt jogok az ingatlan tulajdonához ’tartoznak’. (500. §) A javaslatnak ez a terminológiája – mint az indokolásból (236. old.) kitűnik – annak a felismerésnek az eredménye, hogy használati jogok egy része nyilvánvalóan elválaszthatatlanul függ össze az ingatlannal, másrészüktől pedig az önálló jogtárgyi minőséget elvitatni nem lehet. Az indokolásnak ez az elvi álláspontja a funkcionális oszthatóság előhírnöke.”

1.2. A timeshare-mechanizmus jelentőségét jól mutatja, hogy az elmúlt 40 évben 92 tudományos igényű cikk született a vendéglátó- és szállásipar (hospitality and lodging industry, Fremdenverkehrswirtschaft) területén (és a kapcsolódó oktatásban, képzésekben) ebben a témában,¹³¹¹ az általunk feltárt jogi szakmunkák száma is közelíti ezt a mennyiséget. A közgazdasági és jogi jellegű kutatások mellett matematikai¹³¹² és informatikai¹³¹³ elemzések tárgyát is képezte a timeshare.

A timeshare 1960-as években indult el világhódító útjára, az idő múlásával a sémát egyre többretűvé téve: az 1970-es években építik ki a csererendszert és alapítják meg az első csereszervezeteket, az 1980-as évek hozzák el a szállodaipar (Marriott International) meghódítását,¹³¹⁴ az ezredforduló évtizedei pedig a jogi szabályozást¹³¹⁵ és a célirányos timeshare-üdülőhelyek létrehozását.¹³¹⁶

Az ingatlanon kívül¹³¹⁷ a timeshare kapcsolható lakóhajóhoz,¹³¹⁸ luxusyachthoz és luxusautóhoz,¹³¹⁹ repülőgéphez és annak teljes személyzetéhez,¹³²⁰ dadus és baby sitter

¹³⁰⁸ VILLÁNYI 1942 195.

¹³⁰⁹ E jogok mai jellemzésére lásd: MENYHÁRD 2007 131-133.

¹³¹⁰ FÜRST 1934 241.

¹³¹¹ GREGORY – WEINLAND 2016 438.

¹³¹² SAMPSON 2008 1079-1088.

¹³¹³ RIVERA – GREGORY – COBOS 2015 242-257.

¹³¹⁴ CORTÉS-JIMÉNEZ – PRATT – BREGOLI – COOPER 2011 155.

¹³¹⁵ SCHUBERT 2007 666.

¹³¹⁶ GREGORY – WEINLAND 2016 439.; SINGH – HORWITZ 2006 186.

¹³¹⁷ Nemcsak lakóingatlan, hanem kert, étterem, úszómedence, golfpálya is lehet; Interval International: New Vacation Club Resorts in China Joins Global Exchange Network. 2017.

¹³¹⁸ Canaltime Developments Ltd LNB News. 22/04/2004; Great American Houseboat Company v United States [1986] USCA 57, 780 F.2d 741 (9 January 1986); JESSER-HUSS 2011 351. Ennek hazai háttere is megteremthető lenne a 1870/2017. (XI. 29.) Kormányhatározat a „Magyarországi nyaralóhajózás alapjainak és hátterének megteremtésével kapcsolatos program” elindításáról című intézkedés alapján.

¹³¹⁹ http://money.cnn.com/magazines/fsb/fsb_archive/2007/02/01/8399941 (2017. 10. 25.)

¹³²⁰ <http://contracts.onecle.com/motorola-mobility/jha-time-sharing-2011.shtml> (2017. 10. 25.)

szolgáltatáshoz,¹³²¹ kórházi helyiséghez, felszereléshez és orvosokhoz,¹³²² informatikai szolgáltatásokhoz, lóhoz és lovagláshoz,¹³²³ ékszer- és könyvtárhasználathoz,¹³²⁴ halászati és vadászati joghoz,¹³²⁵ golfhoz¹³²⁶ etc.; akár 25 és 200 év közötti időtartamra is, azonban nemzetközi szinten a 40 és 80 éves időintervallumúak a legelterjedtebbek.¹³²⁷

2014 és 2015 között a timeshare-eladások értéke világszinten elérte a 19,7 milliárd USA dollárt, 121 országban 5400 timeshare-üdülőhely található, 1,3 millió munkahelyet kínálva.¹³²⁸ Az RCI nemzetközi csereszervezet 2017-ben 3,8 millió tagot számlált világszerte,¹³²⁹ az USA-ban ekkor 9,2 millió háztartás rendelkezett timeshare-rel.¹³³⁰ Európában 2014-ben 1,5 millió háztartásnak volt timeshare-je, összességében 3 millió egyhetes turnussal.¹³³¹ Az összes timeshare 85,7 %-a az európai, 12,7 %-a az észak-amerikai, 1,6 %-a az afrikai, 1,5 %-a az ázsiai, 0,4 %-a dél-amerikai, 0,1 %-a az óceániai és közel-keleti földrészen található.¹³³²

Magyarországon egy 2011-es adatfelvétel alapján 16635 timeshare-rel rendelkező volt,¹³³³ akik többségében az országon belül kívántak élni e konstrukcióval (hasonlóan a spanyol, olasz, portugál, görög és finn fogyasztókhöz, és szemben az angol, belga, francia, holland és német timeshare-jogosultakkal).¹³³⁴

2. A timeshare rugalmassága

A timeshare-rendszer főként üdülési igény kielégítésére alkalmas: általában egyhetes intervallumra szóló üdülési jogot lehet vásárolni, melyet csererendszerben maximális térbeli és időbeli rugalmassággal lehet felhasználni.¹³³⁵ A két legnagyobb csereszervezet a

¹³²¹ <http://www.myfunnyfunnyfamily.com/search/label/Sample%20Nanny%20Share%20Agreement> (2017. 10. 25.)

¹³²² <https://www.hollandhart.com/physician-timeshare-arrangements-new-stark-option> (2017. 10. 25.)

¹³²³ BÖHMER 1993 103.

¹³²⁴ BÖHMER 1993 103.

¹³²⁵ *HMRC Manuals, SDLTM10022-Timeshare.* (2017. 06. 24.)

¹³²⁶ *Blacklaws v Morrow*, 2000 ABCA 175 Court of Appeal of Alberta

¹³²⁷ *Valuation Office Manuals.* (2013. 05. 24.)

¹³²⁸ Timeshare Industry's Sales Increase Worldwide According to ARDA. 2017.

¹³²⁹ RCI Names 74 Newly Affiliated Properties to Its Global Exchange Network, 2017; Press Release: RCI Announce Agreement to Acquire DAE. 2017

¹³³⁰ Timeshare Industry Continues to Attract New Buyers According to ARDA. 2017; 2011-ben 6,6 milliárd USA dollár fenntartási költséget és 1,4 milliárd USA dollár adót fizetve; BARREDA – MURPHY – GREGORY – SINGH 2016 167.

¹³³¹ *Önértékelési zavar.* 2014 51.

¹³³² CORTÉS-JIMÉNEZ – PRATT – BREGOLI – COOPER 2011 158.: 2011-es felmérés alapján

¹³³³ CORTÉS-JIMÉNEZ – PRATT – BREGOLI – COOPER 2011 157.

¹³³⁴ CORTÉS-JIMÉNEZ – PRATT – BREGOLI – COOPER 2011 159., 162.

¹³³⁵ BÜTTER 1998 945-946.; 142/2001. VJ; VEF 1999/11.; 154/1999. VJ; 48/1998. VJ; 247/1995. VJ.

Resort Condominiums International (RCI) és az Interval International (II),¹³³⁶ a timeshare megvételével a fogyasztó automatikusan a csereservezet „klubtagjává” válik.¹³³⁷ A csererendszerbe történő belépés előtt - a jobb „átválthatóság” érdekében - érdemes mérlegelni, hogy hol, milyen méretű és mely szolgáltatásokat nyújtó ingatlanra, milyen szezonra, évente hányszor, valamint mennyiért szerezhető üdülési jog. A timeshare-rendszerben a megszerzett üdülési jogot kétféleképpen lehet hasznosítani:

a) csereüdülések révén (a klubtagok egymás között elcserélik üdülési jogukat máshova és/vagy máskorra az adott szervezet cserealapjából válogatva),

b) vagy üdülési pontokkal (ami az üdülési jog értékét kifejező „fizetőeszköz”), a fogyasztó a rendelkezésére álló pontmennyiségből a neki tetsző helyen és időben foglalhat le üdülőt (üdülőrészt).¹³³⁸ Portugáliában¹³³⁹ és Spanyolországban¹³⁴⁰ a dologi jogi jellegű timeshare-struktúra alkalmatlan a pontrendszer használatára, az Egyesült Királyságbeli club/trustee modell viszont alkalmas.¹³⁴¹ Az üdülési jog felhasználása költségekkel is jár: a rendszerbe történő egyszeri belépési díjon felül éves tagdíjat és lebonyolítási költségeket kell fizetni.

A timeshare időszakosságát a gyakorlat töltötte meg „cizellált” tartalommal: nemcsak évenkénti rotáció lehetőségét teremtve meg, hanem például

- egy előre meghatározott hét használati joga kétévenként érvényesíthető (biennial),¹³⁴² amely vagy páratlan években (odd year usage), vagy páros években (even year usage) vehető igénybe;
- vagy az ún. gyorsított felhasználás (accelerated use), amikor a használati jog a megszerzettnél rövidebb időtartamon belüli gyakorlása történik (ha a fogyasztó 10 évre évente 1 hét üdülési célú használati jogot szerez, akkor ennél a használati módnál – az üdülő szabad kapacitásától függően – 5 éven át 2 heteket, vagy 2 éven keresztül 5 heteket üdül évente);
- vagy az évente ugyanakkor ugyanott ugyanannyi időre gyakorolható használati jog (fixed unit).¹³⁴³ A timeshare-gyakorlat az egyhetes évente gyakorolható

¹³³⁶ <http://www.lexisnexis.co.uk/legal/delivery/printDoc.do?jobhandle=2825%3A4106> (2013. 05. 23.)

¹³³⁷ RCI Unveils RCI Points Exchange program in Asia. 2017.

¹³³⁸ SPARKS – BRADLEY – JENNINGS 2011 1177.; BÜTTER 1998 946.; *Valuation Office Manuals, Holiday Property Bond.* (2013. 05. 24.); *Butterworths Company Law Cases, Customs&Excise Manuals Archive.* (2013. 05. 17.); <http://www.lexisnexis.co.uk/legal/delivery/printDoc.do?jobhandle=2825%3A4106> (2013. 05. 23.); 114/2010. VJ; 100/2007. VJ.

¹³³⁹ <http://www.lexisnexis.co.uk/legal/delivery/printDoc.do?jobhandle=2825%3A4106> (2013. 05. 23.)

¹³⁴⁰ <http://www.lexisnexis.co.uk/legal/delivery/printDoc.do?jobhandle=2825%3A4106> (2013. 05. 23.)

¹³⁴¹ <http://www.lexisnexis.co.uk/legal/delivery/printDoc.do?jobhandle=2825%3A4106> (2013. 05. 23.)

¹³⁴² POWANGA – POWANGA 2008 73.

használati jog több variációját ismeri, mely lehet: naptári hetek sorszámához igazodó (interval); rögzített időpontú (fixed week); változó hét-beosztású (floating), amikor csak az üdülési szezon (fő-, elő-, utószezon és szezonon kívüli) van előre meghatározva, de az azon belüli hét sorszáma nem; és rugalmas beosztású: vagy a fogyasztó választhatja ki az előre megállapított szabályoknak megfelelően az évente igénybe vehető időpontot (flex time), vagy a fogyasztó által megszerzett használati jog értékét pontokban fejezik ki, és így a joggyakorlás időpontja és időtartama (általában helyszíne is) igény szerint változtatható (points).¹³⁴⁴ Továbbá elfogadott: a halmozott timeshare (accrued weeks), mert a fogyasztó több éven keresztül nem élt használati jogával (és a csereszervezetben „letétbe is helyezte” a heteket), és az összegyűlt heteket egyszerre kívánja igénybe venni; a bónusz időszak (bonus time), amikor üdülési időszakon túli időtartamban – az üdülő szabad kapacitásaitól függően –, a már igénybe vett egyhetes terminuson túl (többlet-jogosultsággént) gyakorolhatja használati jogát a fogyasztó; és a negyedéves verzió, a 3 hónapra szóló (quartershare) használati jog, mely rotációs alapon vehető igénybe: minden évben más negyedévben.¹³⁴⁵ Egy 2011-es felmérés szerint az európai fogyasztók alapvetően fixed week és floating week jellegű timeshare-rel rendelkeznek (az előbbit leginkább Spanyolországban, az utóbbit pedig Németországban preferálják), és 2/5-ük bír 2 hetes időintervallumúval.¹³⁴⁶

A timeshare-ágazat világszerte profilverzártságon ment keresztül: egyrészt a legjelentősebb timeshare-cégek között már vezető vendéglátó ipari cégek is megjelentek (pl.: Four Seasons, Hilton, Ramada, Hyatt),¹³⁴⁷ másrészt a csereszervezetek gyakran utazási szolgáltatásokat (utazással kapcsolatos biztosítások, repülőjegy, bérautó etc.) is nyújtanak kedvezményesen a klubtagjaiknak,¹³⁴⁸ és harmadrészt előtérbe kerültek az üdülőparkokhoz és a fürdőházakhoz kapcsolódó timeshare-k.¹³⁴⁹

A timesharing-szerződés révén szerzhető speciális használati jog vonatkozásában új tendenciák fedezhetők fel:

- a) egyrészt a timeshare-t több idegenforgalmi szolgáltatás összességének részelemeként is minősítik (lásd az Európai Bíróság ítélete a Travel Vac

¹³⁴³ <http://ote.hu/index.nof?o=O&k2=18&nyelvid=1&k1=3> (2006. 06. 09.); Blacklaws v Morrow, 2000 ABCA 175 Court of Appeal of Alberta.

¹³⁴⁴ HASENFUHS 1995 12-14.; POWANGA – POWANGA 2008 73.

¹³⁴⁵ <http://ote.hu/index.nof?o=O&k2=18&nyelvid=1&k1=3> (2006. 06. 09.)

¹³⁴⁶ CORTÉS-JIMÉNEZ – PRATT – BREGOLI – COOPER 2011 162.

¹³⁴⁷ <http://www.lexisnexis.co.uk/legal/delivery/printDoc.do?jobhandle=2825%3A4106> (2013. 05. 23.); SINGH – HORWITZ 2006 186.; BÜTTER 1998 946.

¹³⁴⁸ Interval International. The Point Petite Calivigny in Grenada Selects Preferred Residences. 2017.

¹³⁴⁹ Shared vacation ownership a growing industry. 2017.

ügyben),¹³⁵⁰ melyhez túra-, koncert-, sportesemény- és showműsorajánlatok is csatolhatók;¹³⁵¹

- b) másrészt az ún. Resort-Hotel-Time-Sharing megjelenése:¹³⁵² luxusszállodákban igénybe vehető üdülési jog, amely a timeshare hotelláncoknál¹³⁵³ kialakított új értékesítési formája;
- c) harmadrészt a joggyakorlás már Európában sem csak szállásra irányulhat, hanem ennek nem minősülő ingóra is: amerikai példa nyomán az Egyesült Királyságban már lehetőség van luxusautó („I own a Ferrari/Bentley/Hummer/Rolls-Royce”),¹³⁵⁴ luxusyacht és repülőgép timesharing-szerződés keretében történő megosztott, időbelileg szakaszolt tulajdonlására (fractional ownership), vagy üdülési joggal összekapcsolt használatára, vagy a magyarországi második évezredeleji „bújtatott” megjelenésére: lakókocsi-timeshare.¹³⁵⁵

Az egyre terebélyesedő timeshare-ágazat a turisztika egyik domináns szegmensévé vált, flexibilitása és a jogszabályoknak megfelelő működtetése révén a fogyasztók által gyakran igénybe vett lehetőséggé konkretizálódott.

3. A timeshare jellemzői

A timeshare európai szabályozásának közös jellemzője, hogy a timesharing-szerződés közvetett tárgyát képező időben és térben korlátozott¹³⁵⁶ használati jog forgalomképes¹³⁵⁷ vagyoni értékű jog,¹³⁵⁸ visszterhesen szerezhető meg, és egyaránt szolgálhat lakhatási és üdülési célt is¹³⁵⁹ (ez utóbbi az általánosan elterjedt, ezért a timeshare-t gyakran szokták azonosítani az üdülési joggal, és csak ekként aposztrofálni: holiday/vacation ownership).¹³⁶⁰

¹³⁵⁰ C-423/97.

¹³⁵¹ KAUFMAN – SCANTLEBURY 2017

¹³⁵² BÜTTER 1998 946.

¹³⁵³ HASENFUHS 1995 130-135.; SPARKS – BRADLEY – JENNINGS 2011 1177.

¹³⁵⁴ <http://www.lexisnexis.co.uk/legal/delivery/printDoc.do?jobhandle=2825%3A4106> (2013. 05. 23.)

¹³⁵⁵ 44/2007. VJ

¹³⁵⁶ 46/2010. Számveteli kérdés; KOLLHEPP 1989 59.

¹³⁵⁷ És Európán kívül is: Tip Sheet on the Post-Death Transfer of Mineral Rights, Oil Leases, Timeshares and Land in California by Deed and Record. 2017.

¹³⁵⁸ Kúria Pfv. 20.659/2015/6.; 87/2011. Számveteli kérdés; BH 1999. 514.

¹³⁵⁹ KOLLHEPP 1989 6.

¹³⁶⁰ <http://ote.hu/index.nof?o=O&k2=18&nyelvid=1&k1=3> (2006. 06. 09.); POWANGA – POWANGA 2008 69., 71.

A timeshare-re vonatkozó nemzetközi szóhasználat háromféle jogi változatot kínál: a tulajdonjogot, a bérleti jogot és a speciális használati jogot¹³⁶¹ (The timeshare is somewhere between ownership and renting).¹³⁶² A timeshare lényegét a tulajdonjoggal azonosító felfogás megkülönböztet: deeded property-t, amely az ingatlan fekvése szerinti országban a közhiteles nyilvántartásba bejegyzett és forgalomképes (örökíthető, eladható, ajándékozható, bérbe adható) ingatlantulajdont takar; fee simple-t, ami olyan üdülőjogot jelent a jogosult számára, hogy az adott időszakra vonatkozóan a meghatározott üdülőrész tekintetében forgalomképes tulajdonjoggal rendelkezik (ez olyan eszmei tulajdoni hányad, ami nemcsak területi – egy lakrész –, hanem időbeli értelemben – időszakonként visszatérő intervallum – is közös tulajdonon alapul).¹³⁶³ A timeshare tulajdonjogi értelmezése mellett bérleti joggal (lease, leasehold) is biztosítható az ingatlan használata, vagy speciális használati jog révén (right-to-use, RTU);¹³⁶⁴ e két utóbbi jog is forgalomképes és hosszabb időtartamra, de mindig határozott időre (általában 20–99 évre) alapíthatóak.¹³⁶⁵

A timeshare-t nem tekintik befektetési formának¹³⁶⁶ (szemben például az ingatlanvásárlással),¹³⁶⁷ mert az árak a drága reklámkampányok miatt (a szerződési ellenérték több mint 40 %-át is kiteheti)¹³⁶⁸ gyorsan inflálódhatnak és inkább üdülési lehetőség kedvező megszerzése az értelme.¹³⁶⁹

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 18) a. kérdés] szerint a kúriai bírák közül 3 nem válaszolt a kérdésre, 1 üdülési jognak, 1 időben megosztott üdülőhasználati jognak és 2 ingatlan (szállás) időben megosztott használatának írta le a timeshare-t; nem egységes, hogy jognak, vagy magatartásnak tekintik-e.

¹³⁶¹ JESSER-HUSS 2011 351.

¹³⁶² <http://www.timesharingsproblems.org/TimesharingGB/index.html> (2006. 06. 09.); BAKER 1989 14.

¹³⁶³ MCLELLAN – LIPTON 1989 9.; POWANGA – POWANGA 2008 72.

¹³⁶⁴ PÖTTLER 2001 96-97.; POWANGA – POWANGA 2008 72.

¹³⁶⁵ <http://www.ote.hu/index.nof?o=O&k2=18&nyelvid=1&k1=3> (2006. 06. 09.)

¹³⁶⁶ Az ausztrál Corporation Act 2001 pénzügyi terméként (financial product) kezeli a timeshare-t; SPARKS – BRADLEY – JENNINGS – JOHNSTON 2014 2904.

¹³⁶⁷ Republic of the Philippines Court of Appeals Manila Tenth Division Timeshare Realty Corporation, CA-G.R. Sp No. 77728.; Federal Court, Calgary, Alberta, Fairmont Resort Properties LTD. and Fairmont Hotel Management, L.P.

¹³⁶⁸ POWANGA – POWANGA 2008 69., 82.

¹³⁶⁹ POWANGA – POWANGA 2008 75.

II. A timesharing-szerződés statikája

1. A timesharing-szerződés fogalma és ismérvei

1.1. A timesharing-szerződés alatt a szállások¹³⁷⁰ időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződéseket értjük,¹³⁷¹ amely a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről szóló 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet szerint¹³⁷² a felek által határozatlan vagy egy évet meghaladó mértékű határozott időre kötött olyan fogyasztói szerződés, amely alapján a fogyasztó ellenszolgáltatás fejében megszerzi egy vagy több szállás egynél több meghatározott időszakra vonatkozó használatának jogát. A kormányrendelet meghatározása annyiban tér el az implementált irányelvtől,¹³⁷³ hogy határozatlan időre és nem éjszakai szállások használatára is köthető a kontraktus. A majd három évtizedes magyarországi timeshare-gyakorlatot figyelembe véve a szállások időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló megállapodás olyan szerződés, amely alapján a fogyasztó a vállalkozástól ellenszolgáltatás fejében közvetlenül vagy közvetve, legalább 1 évet meghaladó mértékű határozott időre jogot szerez egy vagy több szállás ismétlődő, (egynél több) meghatározott időtartamú üdülési vagy lakáscélú használatára.¹³⁷⁴ A jogszabályi definícióhoz képest a magyar gyakorlatban meghonosodott timesharing-szerződés fogalmilag visszterhes, határozott idejű és célú, periodikusan fixált időtartamú teljesítést lehetővé tevő, fogyasztói és kereskedelmi jellegű, atipikus szerződés;¹³⁷⁵ a timesharing-

¹³⁷⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § 9. pont: a kereskedelemről szóló törvényben meghatározott szálláshely, valamint az éjszakai ott-tartózkodást, pihenést is magában foglaló tartózkodás céljára szolgáló ingó dolog. A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 22. pont: szálláshely: szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített vagy használt épület, önálló rendeltetési egységet képező épületrész vagy terület; viszont nem lehet nem üzleti célú közösségi és szabadidős szálláshely, lásd: 173/2003. (X. 28.) Kormányrendelet.

¹³⁷¹ Veszprémi Törvényszék 1.P.21.487/2012/11. és 46/2010. Számviteli kérdés: az időben megosztott üdülőhasználati jog eladásáról szóló szerződés atipikus szerződés.

¹³⁷² 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 10. pont

¹³⁷³ 2008/122/EK irányelv 2. cikk (1) bek. a) pont

¹³⁷⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 10. pont; BÁRDOS – MENYHÁRD 2008 437.; SÁNDOR 2011 176-179.; CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRŐ 2012 193-195.; Kúria Pfv. 20.659/2015/6.; 142/2001. VJ; 154/1999. VJ; VEF 1999/11.; 48/1998. VJ; 247/1995. VJ.

¹³⁷⁵ Kúria Pfv. 20.659/2015/6.; 46/2010. Számviteli kérdés

szerezés specialitásait adó jellemzőket a kormányrendeleti definiálás rendkívül hiányosan tartalmazza, így megnehezítve a tiszta használati kötelemektől való megkülönböztetését.

A timesharing-szerződések megkötése általában üdülési céllal történik, nagyon ritkán merül (merülhet) fel lakáscélú, időszakonként visszatérő, meghatározott idejű használat.¹³⁷⁶

- több éven keresztül idénymunka végzésénél, amennyiben a munkavállaló lakhatását is meg kell oldania a munkáltatónak;
- ha a munkavállaló a munkahetet két olyan munkahely között osztja meg, amelyek különböző – egymástól távollévő – településeken vannak, és mindkét helyen laknia is kell a munkái ellátásához;
- nemzetközi cég országokénti fióktelepeinél időszakonként ellenőrzési/menedzsment/innovatív/humán erőforrás etc. funkciót ellátó tagja/munkavállalója számára rendszeres szállás biztosítása esetén;
- egy cég egy ház valamennyi lakását „leköti” különböző időintervallumú projektekre szerződött munkatársainak;
- vendégmunkás azonos munkáltatónál azonos helyen végez ismétlődő jellegű, határozott idejű munkákat, és a munkaterepen lakik konténerben (lásd: építőipar);
- vagy az időszakosan ismétlődő munkát vállalónak a munkahely közelében kell laknia (lásd: bébiszitter, ápoló);
- kollégiumi férőhelyek szemeszterek közötti szállásként – és nem turizmus keretében – hasznosítása; a felsorolt – ismétlődő jellegű, határozott idejű – lakáshasználatoknál a timesharing-kontraktus felhasználására nincs adat, így ezek csak lehetőség-, de nem valóság-variációk.¹³⁷⁷

A bíróságokon végzett kérdőíves felmérésünk [lásd: melléklet 18) b. kérdés] alapján a kúriai bírák közül 3 nem válaszolt a kérdésre, 1 üdülési jogra vonatkozó, 1 időben megosztott üdülőhasználati jog megszerzésére, átengedésére, cseréjére és gyakorlására kötött, és 2 ingatlan (szállás) időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló megállapodásnak tekinti a timesharing-szerződést; a pontos jogszabályi elnevezésével a megkérdezett kúriai bírák kevesebb mint 1/3-a van tisztában.

¹³⁷⁶ Külön köszönet hasznos ötleteikért Auer Ádámnak, Lehoczki Zórának és Dúl Jánosnak.

¹³⁷⁷ 2008/122/EK irányelv Preambulum (6) Ezen irányelv alkalmazásában a "szálláshely időben megosztott használati jogára vonatkozó szerződés" fogalma nem értelmezhető úgy, hogy az kiterjed a többszörös szállásfoglalásokra, ideértve a hotelszoba-foglalásokat is, amennyiben a többszörös foglalások nem eredményeznek az egyedi foglalásokból eredően túlmenő jogokat és kötelezettségeket. A szálláshely időben megosztott használati jogára vonatkozó szerződések szintén nem értelmezhetők úgy, hogy azok magukban foglalják a rendes bérleti szerződéseket, mivel azok nem több időszakra, hanem egyetlen, folyamatos igénybevételi időszakra vonatkoznak.

Az Európai Unióban a timesharing-szerződés fogalma a 2008/122/EK irányelv¹³⁷⁸ maximum harmonizációja¹³⁷⁹ révén főbb fogalmi elemeiben aránylag egységesnek tekinthető. Az európai szerződési jogi jogegységesítési folyamat modelltvényei közül egyedül a DCFR-ban szerepel timesharing-szerződést érintő rendelkezés,¹³⁸⁰ amely definíciót nem ad, csak annyit szögez le, hogy ingatlantulajdon használati jogát lehet megszerezni e kontraktus által.¹³⁸¹ A timesharing-szerződés fogalmának angol törvényi szabályozása¹³⁸² pontosabban igazodik az irányelv szövegéhez (csak a többszöri igénybevétel kiköthetőségének rögzítésével bővebb), mint a magyar; a német BGB 481. §-beli, az osztrák¹³⁸³ és szerb¹³⁸⁴ törvényi meghatározások pedig a magyar gyakorlatban kialakított timesharing-szerződés ismérveivel állnak közelebb.

1.2. A timesharing-megállapodás szabályozási keretébe nemcsak egy speciális célú és gyakorolhatóságú használati jog szerzése tartozik,¹³⁸⁵ hanem a timeshare átruházása és gyakorlásának átengedése is.¹³⁸⁶ A timeshare átruházása többféle lehet,

- egyrészt a fogyasztónak lehetősége van arra, hogy a vállalkozás által működtetett „timeshare-börzén” átváltsa a használati jogát: más fogyasztóval elcserélje használati jogát, hogy ugyanott, de máskor vagy máshol, de ugyanakkor, vagy máshol és máskor gyakorolhassa a továbbiakban a vállalkozás ingatlanán a timeshare-t (azaz a kontraktus közvetett tárgya kölcsönös átruházásra kerül két fogyasztó között);¹³⁸⁷

- másrészt a fogyasztó engedményezés révén megválhat a szerződéstől, és így a használati jog szerzőjének pozíciójában alanycsere következik be;

- harmadrészt az új Ptk. szerinti jogátruházás,¹³⁸⁸ valamint a szerződésátruházás¹³⁸⁹ is szóba jöhet.

A timeshare gyakorlásának átengedése alatt a timeshare konvertálását kell érteni: a timeshare-rel foglalkozó csereszervezet klubtagjai használati joguk értékének megfelelően

¹³⁷⁸ 2008/122/EK irányelv 2. cikk (1) bek. a) pont

¹³⁷⁹ 2008/122/EK irányelv 16. cikk; HAJNAL 2015 15.

¹³⁸⁰ DCFR Art. II. – 5:202

¹³⁸¹ DCFR Art. II. – 5:202 (1)

¹³⁸² The Timeshare, Holiday Products, Resale and Exchange Contracts Regulations 2010, 2010 No. 2960 7.

¹³⁸³ Bundesgesetz über den Verbraucherschutz bei Teilzeitnutzungs- und Nutzungsvergünstigungsverträgen (Teilzeitnutzungsgesetz 2011 – TNG 2011) 2. § (1) bek. 1. pont; RIEDLER 2015 112.

¹³⁸⁴ Zakon o zaštiti porošača Službeni glasnik Republike Srbije 2010/73. Art. 5 30)

¹³⁸⁵ PAPP 2009a 84.

¹³⁸⁶ EBH 2006. 1519.; Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye

¹³⁸⁷ EBH 2006. 1519.: Az ingatlanok időben megosztott használatára vonatkozó szerződés a jogosult számára biztosítja a saját használatot, annak átengedését és a használat jogának csereképes kontingensként való felhasználását.

¹³⁸⁸ Ptk. 6:202. § (1) bek.; Kúria Pfv. 20.120/2015/7.; Kúria Pfv. V.20.106/2015/5.

¹³⁸⁹ Ptk. 6:208. § (1) bek.

válogathatnak az adott szervezet üdülési jogai között (azaz a megszerzett használati jog jellege, értéke, - és általában – időtartama nem, csak igénybevételének helye változik).¹³⁹⁰

Amennyiben a timesharing-megállapodás nemcsak a timeshare megszerzésére irányul, hanem a gyakorlás átengedése és a jog átruházása is a kontraktus tartalmát képezi, akkor ez egymással összefüggő több szerződés keretében oldható meg,¹³⁹¹ a timesharing-szerződés mint szerződésrendszer jelenik meg. A szerződésrendszer legegyszerűbb variációja¹³⁹² a következőképpen épülhet fel:

- a timeshare-t értékesítő cég adásvételi szerződéssel telket vásárol, majd építési szerződés alapján egy vállalkozással felépítteti a szállodát (üdülőt) és a hozzá kapcsolódó létesítményeket;

- ezt követően megteremti a timeshare-értékesítés háttérét: csereszervezet tagjává válik,¹³⁹³ kiegészítő szolgáltatásokat (utazás, biztosítás) nyújtó vállalkozással és másodlagos értékesítőkkal szerződik (így lesz biztosítva a timeshare konvertálhatósága és átruházhatósága);

- a vállalkozás a saját tevékenységét segítő célokra (pl. az ingatlan üzemeltetése, karbantartása, vagy reklámozás, pénzügyi adminisztráció végett) más vállalkozásokkal is megállapodásokat köt,¹³⁹⁴

- legvégül kerül sor az alapszerződés megkötésére a fogyasztóval, amelynek révén az a speciális használati jogot meg tudja szerezni.¹³⁹⁵ Ezt a szerződés-komplexumot¹³⁹⁶ szemlélteti az alábbi ábra:

---

¹³⁹⁰ 114/2010. VJ

¹³⁹¹ TEUBNER 2004 104-105.

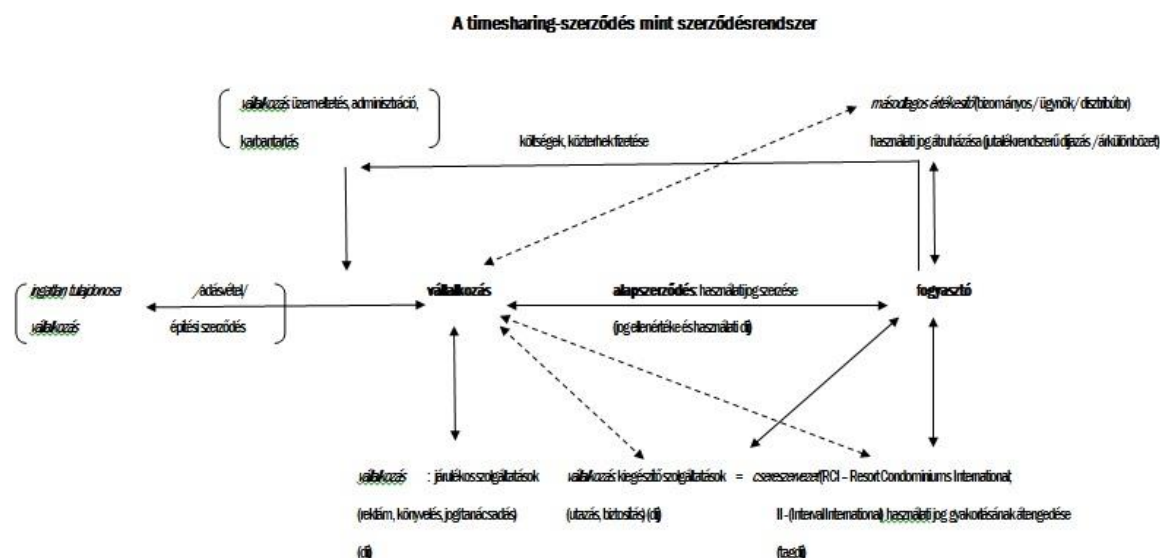
¹³⁹² *Crédit Suisse v Allerdale Borough Council* [1996] 4 All ER 129

¹³⁹³ Fővárosi Törvényszék P/2011/14.; Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.061/2012/3.

¹³⁹⁴ Csongrád Megyei Bíróság 2.P.21.948/2011/3.

¹³⁹⁵ 114/2010. VJ

¹³⁹⁶ Ehhez lásd még: MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 55-56.

4. számú ábra. Forrás: saját szerkesztés.

Ezek alapján megállapítható, hogy a timesharing-szerződés specialitása megjelenik

- egyrészt a megszerzhető használati jog különleges jellegzetességeiben,
- másrészt a megszerzett használati jog gyakorlása és az azzal való rendelkezés köré épülő szerződésrendszerben,
- harmadrészt a szerződésrendszer keretében a fogyasztó számára igénybe vehető egyéb (utazási, üdülési) szolgáltatásokban.¹³⁹⁷

A 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet a vázolt szerződési konstrukció kiépítését a cseszerződés,¹³⁹⁸ a viszontértékesítési szerződés,¹³⁹⁹ a hosszú távra szóló üdülési termékre vonatkozó szerződés¹⁴⁰⁰ és a kiegészítő szerződés¹⁴⁰¹ timesharing-szerződéssel való összekapcsolásával¹⁴⁰² teszi lehetővé,¹⁴⁰³ ezen kontraktusok összekötése révén

¹³⁹⁷ A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 23. (szálláshely-szolgáltatás: üzletszerű gazdasági tevékenység keretében rendszerint nem huzamos jellegű, éjszakai ott-tartózkodást, pihenést is magában foglaló tartózkodás céljára szálláshely nyújtása és az ezzel közvetlenül összefüggő szolgáltatások nyújtása) és 24. pontja (tartós szálláshely-szolgáltatás: üzletszerű gazdasági tevékenység keretében éjszakai ott-tartózkodást, pihenést is magában foglaló tartózkodás céljára szolgáló szállás rendszeres időközönként ismétlődő, meghatározott, nem huzamos időtartamra történő használata jogának – üdülési jog - biztosítása) pontjai is érinthetik a timesharing-szerződést.

¹³⁹⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 1. pont, 26-27. §§

¹³⁹⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 13. pont, 23-25. §§

¹⁴⁰⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 5. pont, 19-22. §§

¹⁴⁰¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 6. pont

¹⁴⁰² RIEDLER 2015 112.; JESSER-HUSS 2011 354.; KELP 2005 38., 42.; POWANGA – POWANGA 2008 74-75.; SPARKS – BRADLEY – JENNINGS 2011 1178.; 114/2010. VJ

¹⁴⁰³ A The Timeshare, Holiday Products, Resale and Exchange Contracts Regulations 2010, 2010 No. 2960 4. (1) ezeket a megállapodásokat holiday accomodation contracts-nek nevezi, a kiegészítő szerződés kivételével.

szerződés-csomag keletkezik (lásd: A rész VI. 2.2 alpont).¹⁴⁰⁴ Megjegyezzük, hogy a névazonosság ellenére ez a csereszerződés nem azonos a Ptk. 6:234. §-ban szabályozott csereszerződéssel, ezen kívül a viszontértékesítési szerződés - elnevezése ellenére - a Ptk. Hatodik Könyv XLI. fejezetbeli közvetítői szerződés csak két szerződéshez kapcsolható alfaja, továbbá a kiegészítő szerződés pedig csak gyűjtő kategória: hitel-,¹⁴⁰⁵ biztosítási¹⁴⁰⁶ etc. szerződések, amelyek a timesharing-szerződési komplexum megvalósítását segítik elő.

1.3. A timesharing-szerződés fentiekben ismertetett jellegzetességei megnehezítik e kontraktus magánjogon belüli elhelyezését.

Az Európai Parlament és a Tanács 1994. október 26-ai irányelvének,¹⁴⁰⁷ valamint a 2008/122/EK irányelv preambuluma is megállapítják, hogy a szerződés tárgyát képező jogok jogi természete tagállamonként jelentősen eltér (a timeshare-konstrukciót értelmezik dologi jogi, részvényesi, szállodai, illetve szövetkezeti jogközösségként, de egyesületként is) és a timesharing-szerződés - főként a használati jog átruházhatósága, időbeli jellege és a fizetési mód miatt - nem minősül bérleti szerződésnek.¹⁴⁰⁸

Az Európai Bíróság Klein-ügyben¹⁴⁰⁹ hozott előzetes döntésében a timesharing-szerződés kapcsán azt vizsgálta, hogy az minősíthető-e a Brüsszeli Egyezmény 16. cikke 1. pontjának a) alpontja alá tartozónak: ingatlan bérletének, illetve haszonbérletének. A Bíróság arra jutott, hogy a szerződés lényeges eleme és elsődleges tárgya a Sun Beach Holiday Club tagságán keresztül egy apartman időben megosztott használati joga volt, és a tagsági jogból fakadó előnyök (hozzáférés joga a szálloda szolgáltatásaihoz és az RCI csereszervezet szolgáltatásaihoz); az ilyen klubtagsági szerződés nem tekinthető bérleti szerződésnek, hiszen a kontraktus a teljes ár nagy részét kitevő csatlakozási jog ellenszolgáltatásaként tagjainak lehetővé teszi az ingatlan időben megosztott használati jogának megszerzését a kizárólag típusa és fekvése szerint meghatározott ingatlanban, valamint tagjainak előírja a használati jogok cseréjét lehetővé tevő szervezethez való csatlakozást.

¹⁴⁰⁴ 26/2015. VJ; 34/2015. VJ; 75/2015. VJ; 113/2015. VJ; 117/2015. VJ; 416/2013. VJ; Hasonló mechanizmusra lásd: 472/2017. (XII. 28.) Kormányrendelet az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási szolgáltatás együttesre vonatkozó szerződésekről

¹⁴⁰⁵ 26/2015. VJ; 34/2015. VJ; Verbundfinanziertes Time-Sharing-Geschäft – Club La Costa, OLG Düsseldorf 24 U 141696. 1997 2056-2058.; Sittenwidrigkeit des Time-Sharing-Vertrags kraft Intransparenz und Rückforderungsdurchgriff beim finanzierten Kauf, OLG Dresden 8 U 1305/99. 2000 207-208.

¹⁴⁰⁶ Zakon o zaštiti porošača Službeni glasnik Republike Srbije 2010/73. Art. 5 16)

¹⁴⁰⁷ 94/47/EK irányelv

¹⁴⁰⁸ HAJNAL 2015 16.

¹⁴⁰⁹ C-73/04.

Az angol,¹⁴¹⁰ a német¹⁴¹¹ és az osztrák¹⁴¹² szakirodalom elismeri a timesharing-kontraktus sajátos szerződési természetét (bérleti, tulajdoni, szolgáltatási – esetlegesen vállalkozási – elemek változó dominanciája a timeshare, mint közvetett tárgy jellegétől függő szerződési konstellációkban), és nem azonosítja a szokásos használati kötelekkel.

Az ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésekről szóló, hatályon kívül helyezett 20/1999. (II. 5.) Kormányrendelet eldöntetlenül hagyta a kérdést a kontraktus révén szerzhető jog jellegét illetően: lehet speciális (lásd: fogalom) használati jog is,¹⁴¹³ de lehet tulajdonjog is.¹⁴¹⁴ A szállás időben megosztott használati jogára, a hosszútávra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről rendelkező 14/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet szintén nem fogalmaz egyértelműen: a használati jog megszerzhető,¹⁴¹⁵ átruházható,¹⁴¹⁶ egyszerűen csak gyakorolható,¹⁴¹⁷ vagy csak szállás birtokbavételének jogáról van szó¹⁴¹⁸ (a jogszabály 1. melléklete, a tájékoztatási formanyomtatvány – mely a szerződés részét képezi – „titokzatosan” csak „a szerződés tárgyát képező jog” kifejezést használ).

Az új Ptk. koncepciója sajátos használati köteleként aposztrofálta a timesharing-szerződést, mely kötelmi jellege mellett dologi jogi és polgári jogi társasági elemeket is tartalmaz.¹⁴¹⁹ Ennek alapján mind a kötelmi jogi szabályok, mind a dologi jog speciális rendelkezései között is elhelyezhetőnek találta a jogalkotó.

Más jogterületek közül csak a pénzügyi jog¹⁴²⁰ érinti még a timeshare-konstrukciót: vagyoni értékű jognak minősíti a timesharing-szerződés révén megszerzhető használati jogot anélkül, hogy mibenlétét, jellegét tisztázná. Adójogi szempontból az Európai

¹⁴¹⁰ *Customs & Excise Manuals Archive*. (2013. 05. 17.); *Specialist Case Digest*, 18561: Canaltime Developments Ltd LNB News 22/04/2004 69. (2013. 05. 22.); *Valuation Office Manuals, Timeshare Complexes and Holiday Property Bond, Capital Gains & Other Taxes Manual*. (2013. 05. 24.)

¹⁴¹¹ KELP 2005 6-7.; HASENFUHS 1995 20-21.; KOLLHEPP 1989 62.; PÖTTLER 2001 132.; BÜLOW – ARTZ 2008 179-180.; BECKMANN 2013 387.; DAUNER-LIEB – LANGEN 2012 2033.

¹⁴¹² JESSER-HUSS 2011 351.; STABENTHEINER 1998 2.; KOZIOL – BYDLINSKI – BOLLENBERGER 2010 294., 1227.

¹⁴¹³ 20/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 2. § a) pont

¹⁴¹⁴ 20/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 7. § c) pont

¹⁴¹⁵ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § 1) bek. 10. pont; Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye

¹⁴¹⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 29. § (2) bek.

¹⁴¹⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 10. és 13. pontok, 12. § (1) bek., 17. §, 1. melléklet 3.1. pontja

¹⁴¹⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 2., 10. és 13. pontok

¹⁴¹⁹ *Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója*.

¹⁴²⁰ 87/2001. Számviteli kérdés: az üdülőhasználati jog értékesítéssel történő hasznosítása korlátozza a szálloda forgalomképességét, más irányú hasznosíthatóságát; BH 1999. 514.

Bíróság¹⁴²¹ a timesharing-szerződés alapján járó tagsági „jogosultsági pontok” („opciók”) valamely üdülő átmeneti használatához való jogra törénő beváltása az ingatlan bérbeadásának minősül.

Véleményünk a timesharing-szerződés minősítését illetően megegyezik Vékás Lajos álláspontjával,¹⁴²² aki a szerződéses oldalt állítja középpontba (az irányelvek és a kormányrendelet szabályozásának megfelelően): dologi jogi és polgári jogi társasági elemeket is magában hordozó sajátos használati kötelelem a timesharing-szerződés által lefedett jogviszony. Meglátásunk szerint

- a közvetlen jellegű timeshare esetén a dologi jogi jelleg pregnánsan jelen van,
- amennyiben szervezeti tagság képezi a használati jog alapját, akkor pedig a pjt-jelleg a dominánsabb,
- és mindkét alfajnál árnyalják a képet a kontraktus révén igénybe vehető kötelmi jogi szolgáltatások, valamint a hangsúly mindig a felek – a vállalkozás és a fogyasztó - szerződéses kapcsolatán lesz.¹⁴²³

2. A timesharing-szerződés szabályozása

Európában a timesharing-szerződés szabályozása során vagy a fogyasztó védelme került előtérbe (lásd: skandináv országok, Benelux-államok, Egyesült Királyság, Németország, Ausztria, Magyarország, Szerbia, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Montenegro, Románia, Csehország, Olaszország), vagy a piaci forgalom és az adójogi szempontok számítottak (lásd: Görögország, Portugália, Spanyolország, Franciaország).¹⁴²⁴

A timesharing-szerződés regulációja kapcsán többféle szabályozási módszert¹⁴²⁵ alkalmaztak: vagy a Polgári Törvénykönyvbe emelték be e jogintézményt, vagy átfogóan és törvényi szinten rendelkeztek róla, vagy csak az EU-s irányelv(ek) vonatkozó rendelkezéseit implementálták ezzel kapcsolatban, vagy csak sporadikusan (fogyasztóvédelmi, adójogi, szolgáltatási szerződésről szóló jogszabályokban etc.) lelhetők fel rá vonatkozó normatív előírások.¹⁴²⁶

¹⁴²¹ C-270/09. MacDonald Resorts Ltd.

¹⁴²² VÉKÁS 2001b 325-352.

¹⁴²³ PAPP 2009a 86.

¹⁴²⁴ http://www.timesharingproblems.org/Timesharing_GB/index.html (2013. 05. 22.)

¹⁴²⁵ WEATHERILL 2016 101.

¹⁴²⁶ PAPP 2013 101-102.

3. A timesharing-szerződés alanyai

A szállás időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződést a fogyasztó köti a vállalkozással, a 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet mind a fogyasztó, mind a vállalkozás kifejezések értelmezése kapcsán a Ptk-ra utal vissza.¹⁴²⁷

A vállalkozás timesharing-szerződés kötésére csak akkor jogosult, ha a Kormányrendelet¹⁴²⁸ feltételeinek megfelel, és bejelentette a kereskedelmi hatóságnak a timeshare-rel kapcsolatos tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységét (a hatóság nyilvántartást vezet a tartós szálláshasználati szolgáltatást nyújtókról);¹⁴²⁹ a kereskedelmi hatóság feladatkörében a kormányhivatal jár el.¹⁴³⁰

Tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenység csak akkor folytatható, ha a vállalkozás

- vezető tisztségviselője, vezető beosztású munkavállalója, illetve egyéni vállalkozás esetén az egyéni vállalkozó büntetlen előéletű, nem áll a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt;

- vezető tisztségviselője, vezető beosztású munkavállalója, illetve egyéni vállalkozás esetén az egyéni vállalkozó nem volt olyan vállalkozás tulajdonosa, tagja, vezető tisztségviselője, vezető beosztású munkavállalója, amelyet a tevékenység megkezdését megelőző 5 éven belül a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt vagy ilyen tevékenység engedély nélküli folytatása miatt jogerős hatósági határozatban eltiltottak a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenység végzésétől.¹⁴³¹ A kereskedelmi hatóság a tevékenység gyakorlásának időtartama alatt lefolytatott hatósági ellenőrzés keretében ellenőrzi azt is, hogy a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységet folytató szolgáltató büntetlen előéletű-e, és nem áll-e a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt (a hatósági ellenőrzés céljából a kereskedelmi hatóság adatot igényelhet a bünygyi nyilvántartási rendszerből).¹⁴³²

A tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységre vonatkozó bejelentés tartalmazza

- a vállalkozás cégjegyzékszámát, illetve egyéni vállalkozó esetén egyéni vállalkozói nyilvántartási számát;

¹⁴²⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 4. és 12. pontok; Ptk. 8:1. § (1) bek. 3. és 4. pontok

¹⁴²⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet

¹⁴²⁹ 2005. évi CLXIV. törvény 6/E. § (1) bek.; Kúria Pf. V.20.492/2015/7.; 41/2013. VJ.

¹⁴³⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 29. § (2) bek.

¹⁴³¹ 2005. évi CLXIV. törvény 6/E. § (2) bek.

¹⁴³² 2005. évi CLXIV. törvény 6/E. § (4) bek.

- a vállalkozás telefon- és faxszámát, valamint - ha a vállalkozás a tevékenységét az elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokról szóló törvény szerinti elektronikus kereskedelmi szolgáltatás keretében végzi - e-mail címét;

- a vállalkozás vezető tisztségviselőjének, vezető állású munkavállalójának nevét, tisztségét, megbízatása lejártát;

- az e rendelet hatálya alá tartozó tevékenységhez kapcsolódó írásbeli tájékoztatót magyar nyelven, valamint a szerződésmintát magyar nyelven;

- ha az ingatlan fekvése szerinti államban az ingatlan használatba vétele, illetve építése engedélyhez kötött, a végleges használatbavételi engedély vagy - ha az ingatlan építés alatt áll vagy építése még nem kezdődött meg - a végleges építési engedély másolatát és az építőipari kivitelezési tevékenység előrelátható befejezésének időpontját;

- az ingatlan címét, és ha van, helyrajzi számát;

- az ingatlannak nem minősülő szállás esetében annak azonosítására szolgáló adatát.¹⁴³³

2007-es adat alapján akkor 82 vállalkozás regisztrált MKEH-nél, a GVH szerint ebből 30 aktív értékesítő volt, és ezen belül kb. 10 kötött nagy volumenben timesharing-szerződéseket (az évi 3-5000-ból).¹⁴³⁴

Egy 2009-es kutatás szerint a timesharing-szerződést kötő fogyasztó általában házas, 50 év feletti, magasabb jövedelmű, jobban kvalifikált, és 92 %-uk él is (maga gyakorolja, vagy átengedi a gyakorlást másnak) a timeshare-rel.¹⁴³⁵

4. A timesharing-szerződés közvetlen tárgya

Az alapszerződés alapján a timesharing-szerződés közvetlen tárgya a használati jog szerzése,¹⁴³⁶ illetve átruházása,¹⁴³⁷ a közvetett tárgya pedig a használati jog,¹⁴³⁸ amelynek

¹⁴³³ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 29. § (1) bek.

¹⁴³⁴ 100/2007. VJ

¹⁴³⁵ KAUFMAN – SCANTLEBURY 2017 66-67.; POWANGA – POWANGA 2008 70.

¹⁴³⁶ Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye: nem használati jog „tulajdonjogának” vétele. 266/2010/Szt. 45. § (5)/ISZ: a vevő tulajdonjogot nem szerez; BDO Spicers Auckland Trustee Company Ltd v Native Land Trust Board [2003] FJCA, ABU 0062.2003S (28 November 2003) Court of Appeal Fiji Islands; Afa and Ors v Garendon Investments Pty Limited (Receiver and Manager Appointed) and Ors Nos. Ca 40237/94, Ald 30001/93 Time Share Agreement [1995] NSWSC 50 (27 September 1995)

¹⁴³⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 10. és 13. pontjai, 12. § (1) bek., 17. §, 1. pont, Melléklet 3.1. pont; Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye; Kúria Pfv. V.20.106/2015/5.; Kúria Pfv. 20.126/2015/7.; Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.559/2012/3.; BH 2008. 71.; BH 1999. 514.

révén a fogyasztó az adott szállást (vagy szállásrészt) évente meghatározott időre birtokolhatja, használhatja, esetleg hasznosíthatja (konvertálás) és elidegenítheti.¹⁴³⁹ A szállások időben megosztott használatára vonatkozó szerződés a jogosult számára biztosítja a saját használatot, annak átengedését¹⁴⁴⁰ és a használat jogának csereképes kontingensként való felhasználását; a használat csererendszeren belüli konvertálására vonatkozó jog csak akkor nyílik meg, amennyiben a jogosult a csererendszerbe tagként belép.¹⁴⁴¹

A timesharing-szerződés közvetlen tárgyára vonatkozóan többféle jogi megoldás létezik Európában, azonban a többségi szabályozás a magyar kormányrendelet¹⁴⁴² rendelkezéseirehöz hasonló. A timesharing-szerződés közvetlen tárgya néhány európai országban a használati jog megszerzése/átruházása (Németország, Spanyolország, Olaszország, Portugália, Egyesült Királyság, Svédország, Finnország, Liechtenstein, Románia, Lengyelország),¹⁴⁴³ használati jog átengedése (Hollandia, Ausztria, Liechtenstein, Horvátország, Montenegro), közös tulajdoni hányad szerzése (Belgium), tulajdonjog vagy más, ingatlanra vonatkozó jog átruházása (Írország, Görögország), használati jog biztosítása (Szerbia)¹⁴⁴⁴ és bérleti szerződés alapján történő használati joggyakorlás (Bosznia-Hercegovina).¹⁴⁴⁵ Az angol jogrendszerben nincs a szabad tulajdoni formára (freehold form) törekvés a timeshare-rel kapcsolatban,¹⁴⁴⁶ így a timesharing-szerződés közvetlen tárgya lehet speciálisan visszatérő időtartamú földbérleti jog (acquisition of a tenancy of land),¹⁴⁴⁷ és vadászati, valamint halászati jog (több személy jogtulajdonlása szálláshely nélkül)¹⁴⁴⁸ szerzése is.

¹⁴³⁸ BH 1999. 514.: vagyoni értékkel bír, átruházható és végrehajtható, ezért apportálható. Kúria Pfv. 20.120/2015/7.; Kúria Pfv. 20.659/2015/6.; 87/2001. Számviteli kérdés: a használati jog forgalomképes, értékesíthető.

¹⁴³⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) bek. 10. és 13. pontjai; Federal Court of Australia Milfull v Terranora Lakes Country Club Limited [2002] FCA 178; Court of Appeal of Alberta Blacklaws v Morrow, 2000 ABCA 175

¹⁴⁴⁰ Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 13. § (2) bek. a) pontja értelmében a vagyoni értékű jog időleges vagy végleges átengedése szolgáltatásnyújtás; EBH 2017. K.31.

¹⁴⁴¹ Legfelsőbb Bíróság Gfv IX. 30.193/2006.

¹⁴⁴² 20/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 2. § a) pont, 3. §

¹⁴⁴³ A DCFR-ban (Art. II. – 5:202) is használati jog megszerzése található.

¹⁴⁴⁴ Zakon o zaštitni porošača Službeni glasnik Republike Srbije 2010/73. Art. 5 30)

¹⁴⁴⁵ PAPP 2013 119.

¹⁴⁴⁶ BAKER 1989

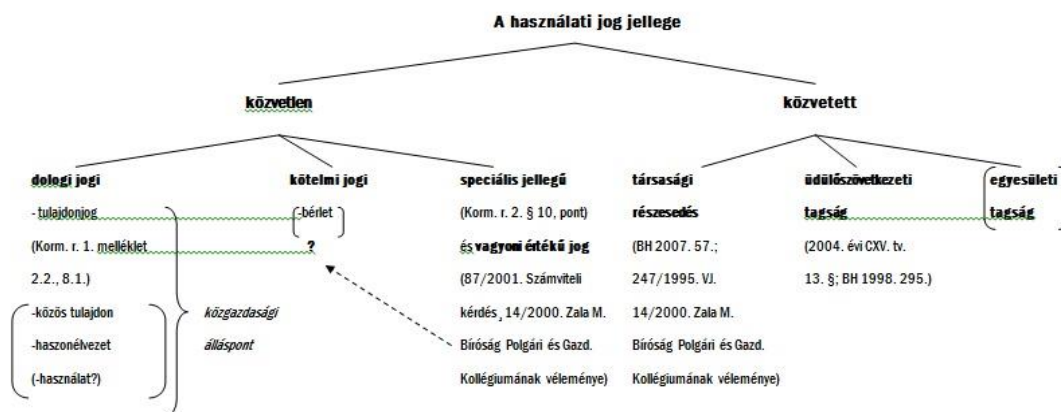
¹⁴⁴⁷ Office of Fair Trading v Lloyds TSB Bank plc and others (2006) 2 All ER 821 (2006) EWCA Civ 268, All England Law Reports; Jarrett and another v Barclays Bank plc and another, Jones and another v First National Bank plc, Peacock and another v First National Bank plc (1997) 2 All ER 484, All England Law Reports; MARTINEK 1994 482.

¹⁴⁴⁸ HMRC Manuals, SDLTM10022-Timeshare (2017. 06. 24.)

5. A timesharing-szerződés közvetett tárgya

A timesharing-szerződés közvetett tárgya a forgalomképes (átruházható, örökölhető, apportálható és végrehajtható),¹⁴⁴⁹ vagyoni értékű¹⁴⁵⁰ használati jog.¹⁴⁵¹

A timesharing-szerződés alapján megszerezhető használati jog jellegét illetően a gyakorolhatóság szempontjából közvetlen és közvetett alfajra bontható.¹⁴⁵² az előbbinél a jogcímen kívül nem szükséges más a timeshare igénybevételéhez, míg az utóbbinál a jogcím mellett feltétel egy jogi eszköz alkalmazása is (pl.: szervezeti tagság), amin keresztül (amihez kapcsolva) lehet a használati joggal élni.

5. számú ábra. Forrás: saját szerkesztés.

A közvetlen jellegű használati jog lehet dologi jogi, kötelmi jogi besorolású és minősíthető speciális használati jognak is.

¹⁴⁴⁹ 266/2010/Szt. 45. § (5)/SZ; 100/2007. VJ

¹⁴⁵⁰ Kúria Pfv. 20.120/2015/7.; Kúria Pfv. 20.659/2015/6.; Kúria Pfv. 20.659/2015/6.; 87/2001. Számviteli kérdés; BH 2008. 71.; Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye; BH 1999. 514.

¹⁴⁵¹ 2014/4. Adózási tanács: a visszerthes vagyónátruházási illetékfizetési kötelezettség az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog megszerzésére is kiterjed; először ki kell számítani a szállás időben megosztott használati jogának 1 évi értékét, majd ennek annyiszor háromszázhatvanötöd részét kell venni, ahány nap megszerzéséről van szó; EBH 2007. 1664.

¹⁴⁵² Más szemléletű megközelítésre lásd: MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012b 47-48.: kötelmi jogi, dologi jogi és közvetett jogszerzésre bontás, valamint a vagyonkezelői modell; BÖHMER 2009 3.: dologi, kötelmi és társasági jogi alaptípusok; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 54-57.: Oberstdorfer-, Hotel-by-Out-, kereskedelmi ügynöki, dologbiztosítéki, csendestársasági, Treuhand-, külföldi viszontértékesítési, egyesületi és részvény(Hapimag)-modellek (ugyanaz: HILDENBRAND 1996 23-54.: dologi, kötelmi és tagsági jogi konstrukciók; PÖTTLER 2001 94-97.: kötelmi, dologi és tagsági jogi kialakításúak; ugyanezen alapmodellek; KRÜGER –WESTERMANN 2012 512-513.; BAKER 1989 14.: társasági (plc, company limited by guarantee), bérleti, licencia és club/trustee formátumúak; HASENFUHS 1995 20-21.: dologi jogi, kétoldalú kötelmi jogi, egyesületi vagy társasági jogi megvalósításúak.

5.1. A közgazdaságtani álláspont¹⁴⁵³ a timeshare dologi jogi jellege mellett tör lándzsát, mert a használati jog a dolognak, mint használati tárgynak a minőségi tulajdonságaihoz (használati értékéhez) kapcsolódik.

A szállások időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésekről szóló 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet szerint a timeshare tulajdonjog részjogosítványa is lehet,¹⁴⁵⁴ azonban a magyar joggyakorlat a tulajdonjoggal azonosíthatóságát nem ismeri el.¹⁴⁵⁵

A Ptk. 5:73. § (1) bekezdése szerinti közös tulajdon is szóba jöhet a használati jog jellegének vizsgálatánál, azonban a timesharing-szerződésnél¹⁴⁵⁶

- a jogosultakat nem egyidejűleg, hanem időben egymást felváltva, rövid időtartamra illetik meg a tulajdonosi jogosítványok (időbelileg szakaszolt, speciális közös tulajdon);¹⁴⁵⁷
- nem ugyanazon a dologon (pl.: más-más szállodai szobán) és általában nem az egész dologon (hanem inkább ingatlanrészen) illetik meg a fogyasztókat a meghatározott hányadok;
- a tulajdonostársakat megillető elővásárlási (valamint előbérleti) jog az 1. pontban ismertetett komplex szerződésrendszer kiépülését akadályozza és a timeshare átruházhatóságát, átengedhetőségét korlátozza;
- a tulajdonostársak nagy száma megnehezíti a timeshare-rendszer működtetését (pl.: 1 üdülői szobára 52 jogosult jut heti váltásokban, 50 lakóhelyiség esetén 1 szálloda kapcsán 2600 fogyasztó vállalkozás általi megfelelő szerződéses kielégítése szükséges).

A társasház¹⁴⁵⁸ az ingatlanon fennálló tulajdonközösség olyan sajátos formája,¹⁴⁵⁹ amelyben külön és közös tulajdon is van, korlátozott jogképességű („jogalanyisággal részben rendelkező,” dologi, szerződési és társasági jogi aspektusokkal);¹⁴⁶⁰ a külön és közös tulajdon kapcsán fentebb tett megállapítások tükrében szintén nem alkalmas a timesharing-szerződési háló kiépítésére, azonban a társasházi szövetkezet/részvénytársaság

¹⁴⁵³ DRÁBIK – FÁBIÁN 2004

¹⁴⁵⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 1. melléklet 2.2 és 8.1. pontjai

¹⁴⁵⁵ Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye: nem használati jog „tulajdonjogának” vétele. 266/2010/Szt. 45. § (5)/ISZ és 87/2001. Számviteli kérdés: a vevő tulajdonjogot nem szerez.

¹⁴⁵⁶ Ptk. 5:74. §

¹⁴⁵⁷ 46/2010. Számviteli kérdés: Az üdülőhasználati szerződés szerint a használó az időben és térben korlátozott használati jogot szerzi meg díjfizetés ellenében.

¹⁴⁵⁸ Ptk. 5:85. §

¹⁴⁵⁹ PETRIK 2013 108.

¹⁴⁶⁰ VÉKÁS – GÁRDOS 2014a 1056.

és a timeshare-tulajdonos tagok közötti jogviszony már „testre szabható”,¹⁴⁶¹ lásd a német Oberstdorfer-Model és a svájci Stockwerkeigentum.

A haszonélvezeten alapuló timeshare nem tenné lehetővé a szerződésrendszer teljes kialakulását, mivel a használati jog átruházására nem nyílna mód a timesharing-szerződés keretében, ugyanis a haszonélvezeti jog forgalomképtelen, csak a gyakorlása átengedhető,¹⁴⁶² tehát csak a timeshare konvertálására lenne lehetősége a jogosultnak.

A használat joga¹⁴⁶³ pedig nemcsak azért alkalmatlan a timesharing-szerződés céljának megvalósítására, mert - a haszonélvezeti joghoz hasonlóan - forgalomképtelen, hanem mert „a saját és az együtt élő családtagok szükségleteit meg nem haladó mértékű” használat és hasznosítás nem a timeshare-jogosult igényeihez igazodik.¹⁴⁶⁴

Az ingatlannyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény tartalmazza az ingatlanhoz kapcsolódó jogokat és jogi szempontból jelentős tényeket,¹⁴⁶⁵ ezeken kívül csak törvény rendelheti el a be-/feljegyzést;¹⁴⁶⁶ sem a bejegyezhető (tulajdonjog, haszonélvezeti jog, használat joga, lakásszövetkezeti tagot megillető állandó használati jog),¹⁴⁶⁷ sem a feljegyezhető jogok¹⁴⁶⁸ között nincsen olyan, amelynek a timeshare megfeleltethető¹⁴⁶⁹ (ráadásul nemcsak ingatlanhoz kapcsolódhat, hiszen ingó dolog jellegű szállások is vannak).

A dologi jogok numerus clausus-ából (típuskényszer) kiindulva¹⁴⁷⁰ a német álláspontok abban egyeznek, hogy a Teilzeitwohnrecht¹⁴⁷¹ lehet dologi jogi jellegű (Treuhandkonstrukciókkal kombinálva is),¹⁴⁷² azonban azon belüli formáiban nincs feltétlen egyetértés: a közös tulajdonon¹⁴⁷³ és tartós lakáshasználati jogon (Dauerwohnrecht)¹⁴⁷⁴

¹⁴⁶¹ OSZTOVITS 2014a 621.

¹⁴⁶² Ptk. 5:148. § (1) bek.

¹⁴⁶³ Ptk. 5:159. §

¹⁴⁶⁴ Lásd: PAPP 2009a 89.

¹⁴⁶⁵ 1997. évi CXLI. törvény 2. § (1) bek. ab) pont

¹⁴⁶⁶ 1997. évi CXLI. törvény 2. § (2) bek.

¹⁴⁶⁷ 1997. évi CXLI. törvény 16. § a), d) és b) pontok

¹⁴⁶⁸ 1997. évi CXLI. törvény 17. §

¹⁴⁶⁹ Győri Ítéletábrla Pf.III.20.238/2017/7/I.: a dologi jogi rendelkezések kőgensek, nincs olyan dologi jogi jogintézmény, mely a tulajdonos rendelkezési jogának teljes körő átengedését lehetővé tenné.

¹⁴⁷⁰ BÜLOW – ARTZ 2008 179.

¹⁴⁷¹ BGB § 481.

¹⁴⁷² REITHMANN – MARTINY 2004 852.; HILDENBRAND 1994 1992.; BECKMANN 2013 391.; MARTINEK 2004 790.; BÜLOW – ARTZ 2008 179.

¹⁴⁷³ PÖTTLER 2001 132.; DAUNER-LIEB – LANGEN 2012 2033.; MARTINEK 2004 791.; KELP 2005; MARTINEK 1993 268.; BÜLOW – ARTZ 2008 179.

¹⁴⁷⁴ *Gesetz über das Wohnungseigentum und das Dauerwohnrecht (Wohnungseigentumsgesetz) §§ 31-42.* 2009 672.; BÖHMER 1993 26.; TONNER 1997 34-38.; DE SOUSA 1998 187.; BAMBERGER – ROTH 2012 2408.; KRÜGER – WESTERMANN 2012 516.; BECKMANN 2013 390.; DAUNER-LIEB – LANGEN 2012 2033.; MARTINEK 2004 794.; MARTINEK 1993 275.; BÜLOW – ARTZ 2008 179.

kívül a törtrésztulajdon (Bruchteileigentum, Miteigentum nach Bruchteilen),¹⁴⁷⁵ ennek speciális társtulajdoni variációja használati korlátozással (Oberstdorfer Modell)¹⁴⁷⁶ merül fel, továbbá egy sui generis jellegű dologi használati jog,¹⁴⁷⁷ és vita tárgyát képezi¹⁴⁷⁸ a haszonélvezeti, a szolgálmi,¹⁴⁷⁹ és a dologi teher (Reallast)¹⁴⁸⁰ fajta. A német magánjog sem ismeri az időben tagolt/osztott tulajdonjogot (Zeit-/Intervalleigentum),¹⁴⁸¹ ennek ellenére a timeshare dologi jogi variánsa domináns a gyakorlatban.¹⁴⁸² Az osztrák Teilzeitnutzungsrecht besorolása is problematikus a dologi jogi formán belül is:¹⁴⁸³ a timeshare közös tulajdon¹⁴⁸⁴ és más dologi jog is lehet,¹⁴⁸⁵ elfogadott az üdülőingatlan tulajdonjoga, a haszonélvezet ingatlanon¹⁴⁸⁶ és a Treuhand-Modell is.¹⁴⁸⁷ Felvetődött azonban arra is az igény, hogy az osztrák magánjogban kialakításra kerüljön egy időtulajdon (Zeiteigentum, eigentumsähnliches Recht) a timeshare-problematika megoldására;¹⁴⁸⁸ ennek kapcsán a Teilzeitnutzungsrechtben az osztrák dologi jogi típuskényszer fellazítását is látják.¹⁴⁸⁹ Portugália volt az első európai ország, amely 1981-ben szabályozta a timeshare-t, dologi jogi jogosultságnak tekintve (DRHP, direito real de habitação periódica; forgalomképes, ingatlanon fennálló, időbelileg korlátozott, lakáshasználati jellegű dologi jog).¹⁴⁹⁰ Spanyolországban a közös tulajdon különös formája a timeshare (multiple ownership: összetett/többes tulajdon),¹⁴⁹¹ mely ötvöződik – a külföldi (főként angol és német) vagyonkezelő cégeknek köszönhetően a trusttal és a Treuhanddal

¹⁴⁷⁵ GRALKA 1987 1997.; BÖHMER 1993 21.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 23-54.; DE SOUSA 1998 187.; BAMBERGER – ROTH 2012 2408.; KRÜGER – WESTERMANN 2012 515.; BECKMANN 2013 390.; DAUNER-LIEB – LANGEN 2012 2033.; MARTINEK 2004 793.; BÜLOW – ARTZ 2008 179.

¹⁴⁷⁶ MARTINEK 2004 483.; BÖHMER 1993 21.; BAMBERGER – ROTH 2012 2408.; KRÜGER – WESTERMANN 2012; MARTINEK 1993 269.

¹⁴⁷⁷ REITHMANN – MARTINY 2004 846.

¹⁴⁷⁸ HOFFMANN 1987 177.

¹⁴⁷⁹ Igenlő álláspont: REITHMANN – MARTINY 2004 846., HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 50-54., BECKMANN 2013 391.; nemleges álláspont: MARTINEK 2004 483., BÖHMER 1993 24-25., TONNER 1997 54-58.; MARTINEK 2004 795-796., MARTINEK 1993 273.; személyes szolgalmat és dologi terhet megengedő: BAMBERGER – ROTH 2012 2408.

¹⁴⁸⁰ GRALKA 1987 1997.

¹⁴⁸¹ MARTINEK 2004 483.; PÖTTLER 2001 132.

¹⁴⁸² TONNER 1997 34.

¹⁴⁸³ LURGER – AUGENHOFER 2005 91.; LURGER 1992 351.

¹⁴⁸⁴ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 95.

¹⁴⁸⁵ KOPPENSTEINER 1997 86.

¹⁴⁸⁶ WELSER 2005 536.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 95.

¹⁴⁸⁷ STABENTHEINER 1998 2.

¹⁴⁸⁸ PITTE 1995 209-210.

¹⁴⁸⁹ KOZIOL – BYDLINSKI – BOLLENBERGER 2010 294.

¹⁴⁹⁰ VILOTTI 1990 150.; MARTINEK 1993 481.; BÖHMER 1993 49-50.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 96.; DE SOUSA 1998 82.; PÖTTLER 2001 159.; 1997 CanLII 656 (ON C. A.); HASENFUHS 1995 52.

¹⁴⁹¹ MARTINEK 2004 481.; SCHOMERUS 1995 359-365.; KOLLHEPP 1998 6.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 90.; DE SOUSA 1998 59., 241.; MARTINEK 2004 790.; <http://ote.hu/index.nof?o=O&k2=18&nyelvid=1&k1=3> (2013. 05. 22.)

is.¹⁴⁹² Olaszország is alkalmazza a közös tulajdoni formát¹⁴⁹³ a timeshare vonatkozásában, azonban speciális tulajdonjog is kapcsolható a timeshare-hez: proprietá temporanea (Alleineigentum am Teilzeiteigentumgegenstand).¹⁴⁹⁴ Franciaországban a közös tulajdonon (copropriété/multipropriété) alapuló timeshare is elfogadott (de ritka),¹⁴⁹⁵ azonban a korlátozott dologi jogi jogosultságok nem szolgálhatnak a timesharing-szerződés közvetett tárgyának jogcíméül.¹⁴⁹⁶ A belga közös tulajdoni variáció (multipropriété)¹⁴⁹⁷ jelenik meg Dániában¹⁴⁹⁸ és Svédországban¹⁴⁹⁹ (pl.: Elhös Brygga)¹⁵⁰⁰ is, továbbá ehhez közelít a svájci megoldás is: a timeshare közös tulajdoni hányadokat terhelő használati jog¹⁵⁰¹ (Stockwerkeigentum $\approx$ qualifiziertes Miteigentum; Liechtensteinben és Törökországban is megtalálható ez a timeshare-forma).¹⁵⁰² Speciális dologi jogi használati jog is lehet a timeshare Liechtensteinben, Svédországban, Finnországban, továbbá tulajdonjog alapján is gyakorolható Írországban, Hollandiában, Finnországban, Lengyelországban, és előfordul az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogtól eltérő jog (haszonélvezet) alkalmazása is Írországban és Lengyelországban.¹⁵⁰³ Törökország ismeri a közös tulajdoni modellt, valamint használják a timeshare kapcsán a periodikus szolgalmat is.¹⁵⁰⁴ Az angol jogban kétféle típusú tulajdonrész¹⁵⁰⁵ képezi a timeshare alapstruktúráját: csoporttulajdon (group ownership) és szakaszos tulajdon (fractional ownership); az előbbi az időben és térben meghatározott használati joggal rendezett közös tulajdont jelenti, míg az utóbbi periodikusan visszatérő, időben rotált tulajdonjogot takar;¹⁵⁰⁶ mindez kombinálható a

¹⁴⁹² SELLING 1990 904-908.; BÖHMER 1993 51.

¹⁴⁹³ MARTINEK 1993 481.; KOLLHEPP 1998 6.; BÖHMER 1993 53.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 92.; DE SOUSA 1998 60., 229.

¹⁴⁹⁴ MARTINEK 1993 481.; DE SOUSA 1998 58., 229.; MARTINEK 2004 789.

¹⁴⁹⁵ KOLLHEPP 1998 6.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 91-92.; PÖTTLER 2001 167.

¹⁴⁹⁶ DE SOUSA 1998 110.

¹⁴⁹⁷ KOLLHEPP 1998 111.; BÖHMER 1993 55.; DE SOUSA 1998 254.; http://www.timesharingproblems.org/Timesharing_GB/index.html (2013. 05. 22.)

¹⁴⁹⁸ DE SOUSA 1998 256.

¹⁴⁹⁹ [2003] EWLands ACQ_19_2011 (25 June 2003) 77.

¹⁵⁰⁰ DE SOUSA 1998 261.

¹⁵⁰¹ BÖHMER 1993 57.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 92.

¹⁵⁰² Art 170 SR; Art 712 aff ZGB; BÖHMER 1993 59.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 96.; <https://de.wikipedia.org/wiki/Stockwerkeigentum> (2018. 05. 15.): egy házon belül, emeleten fennálló, telekkönyvezhető tulajdonközösség.

¹⁵⁰³ <http://europa.eu.int/youreurope/nav/hu/citizens/factsheets/at/consumerprotection/timeshares/de.html> (2013. 05. 22.); Art 20 of the Polish Statute from 16 Sept 2011 on Timeshare (Dziennik ustaw No 230, Pos 1370.); PAPP 2013 121.

¹⁵⁰⁴ BÖHMER 1993 59.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 96.

¹⁵⁰⁵ 1997 No. 1081 Consumer Protection The Timeshare regulations 1997 Explanatory Note

¹⁵⁰⁶ DE SOUSA 1998 161.; MARTINEK 2004 790.; *Encyclopaedia of Forms and Precedents/TIMESHARE&FOREIGN PROPERTY vol. 41. (1)/ Part 2: TIMESHARE STRUCTURES IN SELECTED EUROPEAN COUNTRIES/ (4) UNITED KINGDOM/ (A) Commentary/ I: GROUP AND FRACTIONAL OWNERSHIP/ 188 Group and fractional ownership.*; [2003] EWLands ACQ_19_2011 (25 June 2003) 26., 55., 77. 129.; [2004] EWHC 1014 (Ch) 100.

trusttal.¹⁵⁰⁷ Az USA-ban is a dologi jogi jellegű timeshare az elterjedtebb¹⁵⁰⁸ (anélkül, hogy a timeshare jogi minősítésére, rendszerbe illesztésére hangsúlyt fektetnének: közös tulajdoni alapú (tenancy in common),¹⁵⁰⁹ vagy időbelileg korlátozott dologi jogi használati jog (interval ownership),¹⁵¹⁰ ez utóbbit van, aki speciális tulajdonjognak tekinti (fee simple absolute),¹⁵¹¹ és van olyan álláspont is, amely ezt két különböző variánsként ítéli meg,¹⁵¹² és az ingatlanon fennálló timeshare itt is összekapcsolható a trusttal.¹⁵¹³ Kanada sajátos jogrendszerének köszönhetően Ontario tartományban időben szakaszolt tulajdonjogot (time-span ownership), időben korlátozott dologi jogi jellegű használati jogot (interval ownership) és kettős természetű (dologi és kötelmi) bérletet (lease)¹⁵¹⁴ is takarhat a timeshare, míg Québec tartományban a közös tulajdoni és a haszonélvezeti forma ismert,¹⁵¹⁵ Alberta, Új-Dél-Wales és Brit Kolumbia tartományokban pedig a közös tulajdoni timeshare.¹⁵¹⁶

A timesharing-szerződés közvetett tárgya vonatkozásában „kaotikus” állapot rögzíthető: a magyarországi jogi helyzethez hasonlóan a többi európai és angolszász állam magánjoga is kihívásokkal küzd a timesharing-szerződés alapján szerorzhető használati jog megítélésével kapcsolatban, csak néhány ország jogalkotása tette le voksát egyértelműen egyetlen jogi megoldás mellett (lásd: Bold betűtípussal kiemeltek).

---

¹⁵⁰⁷ BÖHMER 1993 17.

¹⁵⁰⁸ United States, petitioner vs. Sandra L. Craft No. 00-1831 [April 17, 2002]

¹⁵⁰⁹ KOLLHEPP 1998 43., 59.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 150.; MARTINEK 1993 474., 480.; BÖHMER 1993 33.; HALLWACHS – LANE 1996 3244.

¹⁵¹⁰ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 150.; MARTINEK 1994 474., 480. (Uniform Real Estate Time-Share Act 1979, Model Real Estate Time-Share Act 1980); MARTINEK 1993 265.

¹⁵¹¹ MARTINEK 1993 265.

¹⁵¹² KOLLHEPP 1998 43., 59.; POWANGA – POWANGA 2008 71-72.

¹⁵¹³ BÖHMER 1993 41.

¹⁵¹⁴ 2002 CanLVII 19083 (ON S. C.): interest in property, a right to property and not merely a right between persons, with interesse termini; Ontario Superior Court of Justice in Bankruptcy No. 01-CL-4312 2002

¹⁵¹⁵ BÖHMER 1993 45-46.

¹⁵¹⁶ 2002 ABPC 181 (CanLVII): common property as tenant in common; 2005 BCSC 1728 (CanLVII); 2008 BCSC 100 (CanLVII); Assessor Area #06 (Courtenay) v Crown Isle Development Corp. 2008 BCSC 100; Afa and Ors v Garendon Investments Pty Limited (Receiver and Manager Appointed) and Ors Nos. Ca 40237/94, Ald 30001/93 Time Share Agreement [1995] NSWSC 50 (27 September 1995)

A timeshare dologi jogi megjelenése

Tulajdonjog	Írország, Hollandia , Finnország, Lengyelország, Ausztria
Közös tulajdon	Németország, Ausztria, Spanyolország , Olaszország, Franciaország , Belgium , Dánia , Svédország, Törökország, Anglia, USA, Quebec, Brit Kolumbia és Alberta (Kanada)
Speciális tulajdon	közös Németország (Oberstdorfer Modell, Bruchteileigentum) Svájc, Liechtenstein, Törökország (Stockwerkeigentum)
Dologi jogi lakáshasználati jog	Németország
Sui generis dologi jogi használati jog	Németország, Ausztria, Portugália , Liechtenstein, Svédország, Finnország, USA, Ontario (Kanada)
Időben szakaszolt és korlátozott tulajdonjog	Olaszország, Anglia, USA, Ontario (Kanada), [Ausztria]
Korlátolt dologi jog	haszonélvezet: Ausztria, Quebec (Kanada), Írország, Lengyelország periodikus szolgálat: Törökország ? Németország ?
Dologi teher	? Németország ?
Kettős természetű bérlet	Ontario (Kanada)
Treuhand/Trust kombinációval	Németország, Ausztria, Spanyolország, Anglia, USA

6. számú ábra. Forrás: saját szerkesztés.

Úgy véljük, hogy az időbelileg szakaszolt és korlátozott tulajdonjog, valamint sui generis dologi jogi használati jog egyaránt a dologi jogok típuskényszerének fellazítását jelentik, és mivel egyaránt kontinentális és angolszász jogrendszerű államok is alkalmazzák ezeket a jogintézményeket, így a dologi jog modernizálása, sokszínűbbé tétele és zárt szisztémájának megnyitása is elkezdődött a timeshare dologi jogi befogadásával.

Amennyiben dologi jogi szempontból kívánjuk besorolni a timeshare-t, akkor véleményünk szerint a Ptk. Ötödik Könyve Második Részének VI. Címe végén, a társasház előírásai után szabályozható időben szakaszolt és korlátozott, többeket megillető speciális tulajdonjogként, vagy Harmadik Részének VIII. Címe alatti rendelkezések kezdődhetnének ezzel, mint sajátos dologi jogi használati joggal.

5.2. A kötelmi jogi jellegű megközelítésnél a bérleti jog sem alkalmas a timesharing-kontraktusbeli használati jog sokrétűségének a megjelenítésére.¹⁵¹⁷

¹⁵¹⁷ Ebben a tekintetben nem értünk egyet Fuglinszky Ádámmal és Tőkey Balázssal, akik a timeshare és a timesharing-szerződés komplex ismérveit figyelmen kívül hagyva Ptk-n kívüli, egyszerű használati szerződésként sorolták be a kontraktust; FUGLINSZKY – TŐKEY 2018 525-529.

- a bérlettel ellentétben a timeshare-nél nem állandó, folyamatos használatról van szó;
- a bérleti díjjal szemben a timeshare-jogosult komplex ellenszolgáltatásra köteles más teljesítési idővel;
- más a terhek, költségek, kiadások megoszlása a bérbeadó és a bérlő, illetve a vállalkozás és a fogyasztó viszonylatában,¹⁵¹⁸
- a bérlő (a bérbeadó engedélye nélkül) nem ruházhatja át szabadon a bérleti jogot és annak gyakorlását nem engedheti át másnak (albérlet),¹⁵¹⁹
- a bérleti joghoz a bérleti szerződés részeként - a komplex timesharing-szerződésrendszerrel ellentétben - kiegészítő szolgáltatások nem kapcsolód(hat)nak.

A német BGB¹⁵²⁰ és az osztrák TNG 2011¹⁵²¹ is megengedi a kötelmi jellegű timeshare-t, amely Lichtensteinben,¹⁵²² Svájcban¹⁵²³ is elfogadott. Németországban és Ausztriában a bérleti szerződés mellett a Beherbergungsvertrag (szállás nyújtására kötött szerződés) is keretet adhat a timeshare-nek,¹⁵²⁴ és van olyan vélemény is, hogy a szolgáltatási és vállalkozási szerződéssel vegyes haszonbérlet is alkalmas a timeshare-konstrukció létrehozására.¹⁵²⁵ Franciaországban ugyanolyan csekély a bérleti szerződésen alapuló timeshare jelentősége, mint a dologi jogi variánsé.¹⁵²⁶ A portugál DHT (direito de habitação turística) szintén kötelmi jogi használati jog, amely üdülési jognak feleltethető meg leginkább (turnus szerinti jogosultság).¹⁵²⁷ Spanyolországban elutasítják a kötelmi jogi jellegű timeshare bérleti szerződésként való minősítését.¹⁵²⁸ Görögország a többségi szakirodalmi álláspont szerint 1986-ban kötelmi jogi, bérleti modellre épülő, telekkönyvbe bejegyezhető timeshare-t vezetett be.¹⁵²⁹ Nagy-Britanniában a timeshare-gyakorlásra vonatkozó engedély jogalapja kötelmi jogi használat is lehet (időszakonként visszatérően

¹⁵¹⁸ Ptk. 6:335. §; PAPP 2009a 89.

¹⁵¹⁹ Ptk. 6:334. § (1) bek.

¹⁵²⁰ BGB 481. § (1) bek.; DE SOUSA 1998 56.

¹⁵²¹ TNG 2. § (1) bek. 1. pont; KOZIOL – BYDLINSKI – BOLLENBERGER 2010 1227.

¹⁵²² <http://europe.eu.int/youreurope/nav/hu/citizens/factsheets/at/consumerprotection/timeshares/de.html> (2013. 05. 21.)

¹⁵²³ BÖHMER 1993 149.

¹⁵²⁴ TONNER 1997 28.; DE SOUSA 1998 200.; PÖTTLER 2001 132.; KRÜGER –WESTERMANN 2012 513.; BECKMANN 2013 389.; DAUNER-LIEB – LANGEN 2012 2033.; MARTINEK 2004 786.; STABENTHEINER 1998 120.; ellentétes álláspontot képvisel: KELP 2005 9-11.

¹⁵²⁵ DE SOUSA 1998 199.; KRÜGER –WESTERMANN 2012 513.

¹⁵²⁶ BÖHMER 1993 150.

¹⁵²⁷ Presidency of the Council of Ministers, Ministries of Economy and Justice Decree Law no 180/99 Art. 45; <http://europa.eu.int/youreurope/nav/hu/citizens/factsheets/at/consumerprotection/timeshares/de.html> (2013. 05. 22.); DE SOUSA 1998 88.; PÖTTLER 2001 150.

¹⁵²⁸ DE SOUSA 1998 246.

¹⁵²⁹ KOPPENSTEINER 1997 87.; VILOTTI 1990 150.; MÄSCH 1995 10.; BÖHMER 1993 148-149.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 96.; más álláspont (közös tulajdoni bázisú): DE SOUSA 1998 152.; HASENFUHS 1995 52.

korlátozott jogosultságként).¹⁵³⁰ Skóciában a Lands Valuation Appeal Court döntése értelmében nem alkalmazható az Angliában és Walesben elterjedt timeshare komplexumok minősítése, a skót lakóházakon fennálló timeshare tulajdonosai a lakóegységek együttesen arányosított bérlői (joint rateable occupiers).¹⁵³¹ Kanadában¹⁵³² és az USA-ban¹⁵³³ is jelen van a bérlethez köthető timeshare, azonban minimális a relevanciája.

5.3. A timesharing-szerződéssel kapcsolatos Kormányrendelet,¹⁵³⁴ a pénzügyi jog¹⁵³⁵ és a bírói gyakorlat¹⁵³⁶ speciális jellegű, sajátos (dologi jogi, használati kötelmi és polgári jogi társasági elemeket is hordozó) jogként is elismerhetőnek tartja a timesharet. A sui generis, komplex tartalmú jog Svájcban,¹⁵³⁷ Franciaországban (bérleti és szolgáltatási szerződési elemeket ötvöző)¹⁵³⁸ és az USA-ban¹⁵³⁹ is elfogadott.

5.4. A közvetett jellegű használati jog alfajon belül az egyesületi tagság révén igénybe vehető timeshare magyarországi létére semmilyen adatot sem találtunk, holott ez nemzetközileg is ismert változat. A BGB¹⁵⁴⁰ kifejezetten utal az egyesületi tagságon keresztül gyakorolható jogra; elfogadott Ausztriában¹⁵⁴¹ és Dániában¹⁵⁴² is. Az USA-beli timeshare (incorporated) club-kat egyesületként kezeli Kollhepp¹⁵⁴³ és Böhmer,¹⁵⁴⁴ az Egyesült Királyságbelieket pedig Hildenbrandék,¹⁵⁴⁵ Böhmer ugyanilyenként minősíti Kanada Ontario és Québec tartományi timeshare-tevékenységgel foglalkozó non-profit corporation-jait is.¹⁵⁴⁶ Meglátásunk szerint a Ptk. irányadó rendelkezéseit¹⁵⁴⁷ és az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény 2. § 11. pont d) alpontját és 4. § (4)

¹⁵³⁰ BÖHMER 1993 145.; DE SOUSA 1998 161., 177.; Canaltime Developments Ltd v Customs and Excise [2004] UKVAT V18561

¹⁵³¹ Valuation Office Manuals, Capital Gains & Other Taxes Manual (2017. 06. 24.)

¹⁵³² Ontario Superior Court of Justice in Bankruptcy No.: 01-CL-4312

¹⁵³³ KOLLHEPP 1998 29., 63.

¹⁵³⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (1) 10. pontja

¹⁵³⁵ 87/2001. Számviteli kérdés

¹⁵³⁶ BH 1999. 514.; 14/2000. Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye

¹⁵³⁷ BÖHMER 1993 149.

¹⁵³⁸ DE SOUSA 1998 113.

¹⁵³⁹ KOLLHEPP 1998 29.

¹⁵⁴⁰ BGB 481. § (1) bek.; BÖHMER 1993 175.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 57.; TONNER 1997 62.; DE SOUSA 1998 204.; KELP 2005 27-28., 35.; BÜLOW – ARTZ 2008 179.; KRÜGER – WESTERMANN 2012 517.; BAMBERGER – ROTH 2012 2409.; BECKMANN 2013 392.; DAUNER-LIEB – LANGEN 2012 2033.; MARTINEK 2004 797.; HILDENBRAND 1994 1993.

¹⁵⁴¹ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 95.; DE SOUSA 1998 258.; JESSER-HUSS 2011 362.; STABENTHEINER 1998 2.; KOZIOL – BYDLINSKI – BOLLENBERGER 2010 1227.; STABENTHEINER 2014 9.

¹⁵⁴² DE SOUSA 1998 257.

¹⁵⁴³ KOLLHEPP 1998 63., 64.

¹⁵⁴⁴ BÖHMER 1993 202.

¹⁵⁴⁵ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 89.

¹⁵⁴⁶ BÖHMER 1993 205.

¹⁵⁴⁷ Ptk. 3:63. § (1), (3), (4) bekezdések, 3:65. §, 3:66. §

bekezdés előírását¹⁵⁴⁸ figyelembe véve az egyesületi jogi személy típus Magyarországon is alkalmas lehet a timeshare-szisztéma kivitelezésére.

A polgári jogi társaság timeshare-mechanizmusra használhatósága tekintetében megosztott a szakirodalom: van olyan álláspont, mely szerint ez bevett német¹⁵⁴⁹ és svájci¹⁵⁵⁰ variáns, más nézetek szerint a pjt alkalmatlan¹⁵⁵¹ a komplex rendszer megvalósítására. Véleményünk szerint a Ptk-ban szabályozott polgári jogi társaság több ismérve (közös kockázatviselés, közös tulajdon, ügyvitel, tagi hitelező jogai, halál/megszűnés jogkövetkezményei)¹⁵⁵² is kétségessé teszi timeshare-rel összekapcsolt felhasználhatóságát Magyarországon, ahogy a civil társaság sem megfelelő erre (korlátozott célja és tevékenysége, és felmondási szabályai okán, valamint a pjt-előírások alkalmazandósága miatt).¹⁵⁵³

A timeshare üdülőszövetkezeti tagságon alapuló variációja működő forma Magyarországon. A szövetkezet tulajdonában álló üdülőépületben a tagot évenként, az alapszabályban meghatározott időtartamra, egy üdülőegység időleges használatának joga illeti meg.¹⁵⁵⁴ Ez a jog az üdülőjegy (amely nem részjegy és nem is értékpapír) átruházása révén örökölhető, „eladható” és „elajándékozható”.¹⁵⁵⁵ A szövetkezeti timeshare-modell elterjedt Németországban,¹⁵⁵⁶ Franciaországban (sociétés coopératives d’attribution d’immeubles en jouissance à tempes partagé),¹⁵⁵⁷ Spanyolországban,¹⁵⁵⁸ Olaszországban,¹⁵⁵⁹ Svédországban,¹⁵⁶⁰ az USA-ban¹⁵⁶¹ és Kanadában¹⁵⁶² is.

A társasági részesedés alapján gyakorolható használati jog megszerzésére részvény vásárlásával van lehetősége a fogyasztónak üdülőhasználati szerződés keretében: az üdülési

¹⁵⁴⁸ gazdasági-vállalkozási tevékenység: a jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló vagy azt eredményező, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység, kivéve... d) az ingatlan megszerzését, használatának átengedését és átruházását; Ha az egyesület olyan tevékenységet végez, amelyet jogszabály engedélyhez (feltételhez) köt vagy egyébként szabályoz, e tevékenység felett a tevékenység szerinti hatáskörrel rendelkező állami szerv a hatósági ellenőrzésre irányadó szabályok alkalmazásával felügyeletet gyakorol.

¹⁵⁴⁹ BÖHMER 1993 171.

¹⁵⁵⁰ BÖHMER 1993 191.

¹⁵⁵¹ MARTINEK 2004 797.; KELP 2005 28-29.

¹⁵⁵² Ptk. 6:498. §, 6:500. § (2) bek., 6:503-6:505. §§, 6:508. §, 6:511. §

¹⁵⁵³ 2011. évi CLXXV. törvény 5/A. §

¹⁵⁵⁴ 2004. évi CXV. törvény a lakásszövetkezetéről 13. §, 40/A. §, 40/C. §; Szegedi Ítéltábla Pf. 20.206/2016/6.; Szegedi Ítéltábla Pf. 21.234/2016/6.

¹⁵⁵⁵ BH 1998. 295.

¹⁵⁵⁶ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 48-49.; KELP 2005 33.; BÖHMER 1993 188.; KRÜGER – WESTERMANN 2012 517.; BAMBERGER – ROTH 2012 2409.; BECKMANN 2013 392.

¹⁵⁵⁷ BÖHMER 1993 195.

¹⁵⁵⁸ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 90.

¹⁵⁵⁹ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 93.

¹⁵⁶⁰ DE SOUSA 1998 260.

¹⁵⁶¹ KOLLHEPP 1998 65.

¹⁵⁶² BÖHMER 1993 206.

jog ellenértékét osztalékelsőbbbségi részvényvásárlással egyenlíti ki;¹⁵⁶³ Magyarországon a timeshare-vállalkozások általában részvénytársaságok, elvétve korlátolt felelősségű társaságok. A közkereseti,¹⁵⁶⁴ betéti társaság¹⁵⁶⁵ és az egyesülés¹⁵⁶⁶ vagyoni és tagi felelősségi jellemzői miatt nem megfelelő a timeshare-rendszer kiépítésére. Németországban a csendes társasági timeshare-modell is jelen van,¹⁵⁶⁷ azonban mivel a hatályos magyar jog a „csendes társaságot” nem ismeri, az ilyen megállapodás semmis polgári jogi szerződésnek minősül.¹⁵⁶⁸ Németországban¹⁵⁶⁹ és Ausztriában¹⁵⁷⁰ a részvénytársasági és a kft. formát is használják célhoz kötött tevékenységi körrel a timeshare-rel kapcsolatban. Svájcban,¹⁵⁷¹ Spanyolországban,¹⁵⁷² Olaszországban,¹⁵⁷³ Dániában,¹⁵⁷⁴ Finnországban¹⁵⁷⁵ és Svédországban¹⁵⁷⁶ is jelen van a timeshare-vállalkozás részvénytársasági prototípusa, Franciaországban pedig a timeshare társasági jogi variánsa a legelterjedtebb.¹⁵⁷⁷ Az Egyesült Királyságban leginkább a plc társasági típus honosodott meg a timeshare vonatkozásában,¹⁵⁷⁸ az USA-ban pedig a limited partnershippelel összekötött timeshare-konstrukciókra is van példa.¹⁵⁷⁹

A magyar üdülészövetkezeti és gazdasági társasági timeshare-konstrukciókról részletesen lásd a C) rész IV. fejezetét.

¹⁵⁶³ BH 2007. 57.; 247/1995. VJ; 14/2000. Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának véleménye

¹⁵⁶⁴ Ptk. 3:138. §, 3:139. §, 3:140. §, 3:143. § (4) bek., 3:148. §

¹⁵⁶⁵ Ptk. 3:154. §, 3:155. §

¹⁵⁶⁶ Ptk. 3:368. §, 3:370. §, 3:369. § (1) bek. b) pont; az egyesülés célhoz kötött (tagi gazdálkodás eredményességének előmozdítása, tagi gazdasági tevékenység összehangolása, szakmai érdekképviselet) létesítése nem hangolható össze a timeshare-szisztémával, ahol a fogyasztó a timeshare jogosultja.

¹⁵⁶⁷ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 53., 55.; KELP 2005 29.; HILDENBRAND 1994 1993.; MARTINEK 2004 797.

¹⁵⁶⁸ Legfelsőbb Bíróság Pfv. VI. 23.251/1996.; Ptk. 3:89. § (1) bek.: gazdasági társaságok formakényszere

¹⁵⁶⁹ BGB 481. § (1) bek.; BÖHMER 1993 181., 185.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 50.; TONNER 1997 64.; DE SOUSA 1998 205.; PÖTTLER 2001 133.; BÜLOW – ARTZ 2008 179.; KELP 2005 30-33.; MARTINEK 2004 798.

¹⁵⁷⁰ HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 95.; DE SOUSA 1998 259.; STABENTHEINER 2014 9.; STABENTHEINER 1998 279.

¹⁵⁷¹ BÖHMER 1993 193.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 94.; BECKMANN 2013 393.

¹⁵⁷² BÖHMER 1993 207.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 90.; DE SOUSA 1998 245.

¹⁵⁷³ BÖHMER 1993 208.; HILDENBRAND – KAPPUS – MÄSCH 1997 93.; DE SOUSA 1998 231.; <http://www.lexisnexis.com/uk/legal/delivery/PrintDoc.do?jobHandle=1828%3A4106> (2013. 05. 23.)

¹⁵⁷⁴ DE SOUSA 1998 257.

¹⁵⁷⁵ DE SOUSA 1998 258.

¹⁵⁷⁶ DE SOUSA 1998 260.

¹⁵⁷⁷ VILOTTI 1990 150.; KOLLHEPP 1998 90., 100.; BÖHMER 1993 196.; MARTINEK 2004 797.

¹⁵⁷⁸ DE SOUSA 1998 161.; Popely and another v Scott (Kent County Council) CO/1094/2000; MARTINEK 2004 797.

¹⁵⁷⁹ BÖHMER 1993 204.

A közvetett timeshare-fajtákat gyakran kapcsolják össze trusttal/Treuhanggal az angolszász/német jogrendszerekben;¹⁵⁸⁰ bonyolultabb variációkban mindezeket dologi jogi timeshare-változatokkal is.¹⁵⁸¹ Ezeknél a konstrukciónál a timeshare-vállalkozás által alapított, a fentebb ismertetett valamelyik jogi személy típus a vagyongekezelője (trustee, általában non-profit formában) a timeshare objektumnak (szállásnak),¹⁵⁸² és szintén a timeshare-vállalkozás által létesített másik társaság pedig az üzemeltető¹⁵⁸³ és/vagy timeshare-értékesítő; e két társulás hoz létre club-ot, amelybe a timeshare-jogosultak tagként beléphetnek.¹⁵⁸⁴ Ez a megoldás több jogügylet létét feltételezi: club kialakítását, tagsági nyilatkozatokat, vagyongekezelői szolgáltatások nyújtását, üzemeltetési és értékesítési/viszontértékesítési/csere-, valamint reklámmegállapodásokat, fogyasztói hitel közvetítését, jelzálog- és biztosítási kontraktusokat, egyszerű timesharing-szerződést.¹⁵⁸⁵ A Treuhand-modell szerint a vagyongekezelő társasággal vagyongekezelési (telekkönyvbe regisztrálható) és timesharing-szerződést köt a fogyasztó.¹⁵⁸⁶ A magyar bizalmi vagyongekezelési szerződés¹⁵⁸⁷ és a timesharing-szerződés is összekapcsolható meglátásunk szerint:¹⁵⁸⁸ a timeshare-vállalkozás a vagyonrendelő, a vagyongekezelő a timeshare-objektum tulajdonosa és a kedvezményezettek¹⁵⁸⁹ a timeshare-jogosultak.

Szintén a közvetett formációba sorolható az a timeshare-variáció, amikor a timeshare-t értékesítő - de az adott ingatlant nem tulajdonló - ügynökségek, ügynökök kerülnek kapcsolatba a fogyasztóval.¹⁵⁹⁰ A timeshare értékesítésének lebonyolítására a tartós

¹⁵⁸⁰ BÖHMER 1993 41.; DE SOUSA 1998 63., 174.; BÜLOW – ARTZ 2008 179.; TONNER 1997 120.; Aviawest resort Club et al. v The Owners, Strata Plan LMS 1863 et al, 2005 BCSC 1728; Club Esplanade Ltd & Ors v Acott & Ors [2002] QSC 256 (19 August 2002)

¹⁵⁸¹ PT Royal Bali Leisure and another v Hutchinson & Co Trust Co Ltd [2004] EWHC 1014 (Ch): általában az angol trust-jogot kombinálják a helyi dologi jogi szabályokkal; DE SOUSA 1998 244.: például Spanyolországban; Scandinavian Village Limited LNB News 08/01/2001 64

¹⁵⁸² DE SOUSA 1998 174.

¹⁵⁸³ Ún. management company, lásd: SINGH – HORWITZ 2006 187-195.

¹⁵⁸⁴ <http://www.lexisnexis.com.uk/legal/delivery/PrintDoc.do.jobhandle72825%3A4106> (2013. 05. 23.)

¹⁵⁸⁵ <http://www.lexisnexis.com.uk/legal/delivery/PrintDoc.do.jobhandle72825%3A4106> (2013. 05. 23.)

¹⁵⁸⁶ BECKMANN 2013 391.; KELP 2005 26.; HILDENBRAND 1994 1992.

¹⁵⁸⁷ Ptk. 6:310. § (1) bek.

¹⁵⁸⁸ VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1874.: a tulajdonosi pozíció és a tulajdon tárgyának hasznosításával, valamint az azzal való rendelkezéssel kapcsolatos döntéshozatal szétválasztása.

¹⁵⁸⁹ VÉKÁS – GÁRDOS 2014b 1880.: kedvezményezettí pozícióban is szerepelhet több – akár sok – személy, akiknek egymáshoz viszonyított jogosultí pozícióját elsősorban a vagyonrendelésnek kell tartalmaznia; OSZTOVITS 2014b 792.: a kedvezményezettek akár szimultán, akár szukcesszív módon részesülhetnek a kezelt vagyonból.

¹⁵⁹⁰ 45/2011. Számveteli kérdés; HILDENBRAND 1994 1993.; <http://www.lexisnexis.com.uk/legal/delivery/PrintDoc.do.jobhandle72825%3A4106> (2013. 05. 23.)

közvetítói szerződést¹⁵⁹¹ alkalmasabbnak találjuk az ingatlantulajdonos és az ügynök közötti megbízási¹⁵⁹² vagy bizományosi¹⁵⁹³ jogviszonynál.

A timesharing-szerződés révén szerzhető használati jog jellegét illetően a magyar gyakorlatban a közvetett formációk terjedtek el, míg a jogalkotó a közvetlen formát preferálja.

---

¹⁵⁹¹ Ptk. 6:293. § (1) bek.

¹⁵⁹² Ptk. 6:272. §

¹⁵⁹³ Ptk. 6:281. § (1) bek.

III. A timesharing-szerződés dinamikája

1. A timesharing-szerződés megkötése

A timesharing-szerződés megkötésének első mozzanata a vállalkozás prekontraktuális kötelezettségének¹⁵⁹⁴ teljesítése:¹⁵⁹⁵ a vállalkozás köteles a fogyasztó szerződési nyilatkozatának megtétele előtt¹⁵⁹⁶ kellő időben, írásban¹⁵⁹⁷ a kormányrendelet 1. mellékletében meghatározott tartalommal, díjmentes tájékoztatást nyújtani.¹⁵⁹⁸

Az írásbeli tájékoztatót magyar nyelven kell elkészíteni, kivéve, ha a fogyasztó az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgára, vagy lakóhelye EGT-államban van; ekkor választása szerint az írásbeli tájékoztatót az állampolgársága vagy a lakóhelye szerinti állam hivatalos nyelvén kell rendelkezésére bocsátani.¹⁵⁹⁹

Az írásbeli tájékoztatónak tartalmaznia kell – az információhoz jutás további lehetőségén és módján kívül - a következőket:

a) a vállalkozással kapcsolatban

- aa) a cégnevet,
- ab) a székhelyet,
- ac) a jogi formáját;

b) a használati jog vonatkozásában

- ba) jogi tartalmának pontos meghatározását,
- bb) gyakorlásának pontos időtartamát és szükség esetén érvényességi idejét,
- bc) azt az időpontot, amikor a fogyasztó megkezdheti a szerződésből eredő jog gyakorlását,

¹⁵⁹⁴ BGB § 482: Prospektpflicht; TNG 2011 § 5: vorvertragliche Informationen; Zakon o zaštiti potrošača Službeni glasnik Republike Srbije 2010/73. Art. 93: pre-contractual information; The Timeshare, Holiday Products, Resale and Exchange Contracts Regulations 2010, 2010 No. 2960 12.: key information; Presidency of the Counsel of Ministers, Ministries of Economy and Justice, Decree law no 180/99: informative document; Decree law 427/1998 of 9 November 1998: information pack

¹⁵⁹⁵ 1006/2007. VJ; 59/2001. VJ

¹⁵⁹⁶ 108/2005. VJ

¹⁵⁹⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 3. §: Ha jogszabály az e rendelet hatálya alá tartozó tájékoztatás vagy jognyilatkozat megtételét, így különösen a szerződés megkötését írásbeliséghez köti, akkor azt papíron vagy a címzett számára hozzáférhető tartós adathordozón kell teljesíteni.

¹⁵⁹⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 5. § (1) bek.

¹⁵⁹⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 5. § (3) bek.; BGB § 483

- bd) ha a szerződés építés alatt álló meghatározott ingatlanra vonatkozik, a szállás és a szolgáltatások/létesítmények elkészültének/igénybevehetősége kezdetének időpontját,
  - be) melyek azok a – teljesített vagy még teljesítendő – feltételek, amik az ingatlan fekvése szerinti államban a használati jog megszerzéséhez és gyakorlásához szükségesek,
  - bf) több szálláslehetőség közül választható szállás birtokbavétele jogának korlátait;
- c) a szállással kapcsolatban
- ca) címét, helyrajzi számát,
  - cb) főbb fizikai jellemzőit, létesítményei megfelelő leírását,
  - cc) tulajdonos(á)ait,
  - cd) tájékoztatást arról, terheli-e a szállást díj, az ingatlannyilvántartásba bejegyzett jelzálogjog, önálló zálogjog vagy bármely más dologi jog;
- d) az ingatlanra vonatkozóan
- da) annak és helyszínének pontos leírását,
  - db) felszereltségét, karbantartási állapotát,
  - dc) igénybe vehető szolgáltatásokat (víz, villamos energia, karbantartás, hulladékszállítás) és közös létesítményeket (úszómedence, szauna etc.), valamint azok igénybevételének feltételeit,
  - dd) építés alatt, a teljes mértékben működőképessé tévő szolgáltatásokat (gáz, villamos energia, víz és telefoncsatlakozás) és a fogyasztó által igénybe vehető létesítmények kiviteli állapotát, elkészülésük határidejét,
  - de) az építési engedély számát, az azt kibocsátó, hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság nevét, címét,
  - df) a szállás elkészülésére vonatkozó biztosítékot vagy a szállás elkészülésének elmaradása esetén a befizetett összegek visszatérítésére vonatkozó biztosítékot, alkalmazásuk feltételeit;
- e) a fogyasztó által fizetendő ellenszolgáltatást:¹⁶⁰⁰
- ea) a használati jog megszerzéséért fizetendő ellenértéket,
  - eb) az ingatlan birtokbavételéhez kapcsolódó díjakat,

---

¹⁶⁰⁰ Ontario Superior Court of Justice No. G18080-96 20030516; Ontario Superior Court of Justice No. 06-CV-312088 PD2 20081002

- ec) a szállás használatáért, a közművek, az alap- és kiegészítő szolgáltatások igénybevételéért fizetendő éves díjat,
- ed) az ingatlan közterheit (adók, illetékek),
- ee) az ingatlan üzemeltetésével (ügyvezetés, karbantartásával, a javítási munkálatok elvégzésével és az ezekkel kapcsolatos ügyintézésel) járó költségeket,
- ef) az éves díj és a költségek emelésének feltételeit,
- eg) a költségek fogyasztóra való áthárításának és felosztásának módját,
- eh) figyelemfelhívást arról, hogy a fogyasztó nem kötelezhető a szerződésben meghatározottakon túl költségek viselésére;
- f) az objektív jogalapú elállás jogáról való tájékoztatást:
  - fa) gyakorlásának feltételeiről (határidő, írásbeliség),
  - fb) részteljesítési tilalomról;
- g) egyébeket:
  - ga) a csererendszerről információkat,
  - gb) a viszontértékesítési kondíciókat,
  - gc) az ingatlanüzemeltetés szabályait, a fogyasztóknak az e kérdésekre vonatkozó döntések befolyásolására, és az ezekben való részvételre vonatkozó lehetőség módját,
  - gd) a megállapodás fogyasztó általi felbontásának jogkövetkezményeit, a kapcsolódó/kiegészítő szerződésekre gyakorolt hatását
  - ge) magatartási kódex megjelölését, melynek a vállalkozás tagja,
  - gf) a fórumválasztás jogát,
  - gg) a peren kívüli vitarendezés lehetőségére vonatkozó információkat,
  - gh) a szerződéssel összefüggő (például az ügyvezetési döntésekre, a költségek emelésére, a kérdések és panaszok kezelésére vonatkozó), a kereskedővel való kapcsolattartás céljából rendelkezésre álló nyelv(ek) meghatározása.¹⁶⁰¹

Az írásbeli tájékoztatónak, egyértelműnek, közérthetőnek és pontosnak kell lennie, valamint utalnia kell az információhoz jutás további lehetőségére és módjára.¹⁶⁰²

---

¹⁶⁰¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 5. § (1) bek., 1. melléklet; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 50.

¹⁶⁰² VEF 2006. 12.: az üdülőhasználati jog értékesítése során kiemelkedő szerepe van a vevők megfelelő tájékoztatásának; VEF 2007. 82.: A hiteles és pontos tájékoztatás elvárásainak azok az anyagok feleltethetők meg, amelyekből megismerhető a kínált szolgáltatás egyedi sajátosságai. Az átlagos fogyasztót alapul véve

A timesharing-szerződés részévé válik a vállalkozás által kötelezően elkészítendő és az ingatlanról tájékoztatást kérőnek/az ingatlanról közvetlen üzletszerzés keretében közölt reklámból értesülőnek rendelkezésére bocsátandó írásbeli tájékoztató (blankettaszerződés);¹⁶⁰³ ezen előírás megsértése esetén az Innovációs és Technológiai Minisztérium Infokommunikációért és Fogyasztóvédelemért Felelős Államtitkársága a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvényben meghatározott szabályok szerint jár el.¹⁶⁰⁴

A szerződéskötési folyamat - az írásbeli tájékoztató részletessége, pontossága és általános szerződési feltétel jellege miatt - mindig a vállalkozás ajánlatával kezdődik, és az abban foglalt feltételek fogyasztó általi elfogadásával zárul. A gyakorlatban gyakran a fogyasztó az ingatlan megtekintésétől teszi függővé a szerződés véglegesítését.

A Kormányrendelet a szerződés írásba foglalását¹⁶⁰⁵ (egyszerű okirat)¹⁶⁰⁶ és egy szerződési példány fogyasztó részére történő átadását írja elő. Amennyiben a fogyasztó használati jogát be kívánja jegyeztetni az ingatlan-nyilvántartásba,¹⁶⁰⁷ akkor a megállapodás minősített okiratba foglalása szükséges:¹⁶⁰⁸ közokirat, vagy teljes bizonyító erejű magánokirat, vagy ezeknek a közjegyző által hitelesített másolata alapján van helye a bejegyzésnek.

Ha a fogyasztó EGT-állam állampolgára vagy lakóhelye EGT-államban van, a szerződést választása szerint az állampolgársága vagy a lakóhelye szerinti állam hivatalos nyelvén kell megszövegezni, amennyiben az a nyelv az Európai Unió hivatalos nyelve is egyben.¹⁶⁰⁹ Amennyiben ez a nyelv nem a magyar, a szerződés magyar nyelvű hitelesített fordítását a fogyasztó rendelkezésére kell bocsátani.¹⁶¹⁰ A fogyasztó kérésére a fogyasztó rendelkezésére kell bocsátani a szerződés hitelesített fordítását az ingatlan fekvése szerinti

---

alapvetően elvárható követelmény, hogy a meghirdetett szolgáltatások értelmezéséhez elengedhetetlen adatok közlése teljes körűen megtörténjen. A vállalkozásoknak a szolgáltatásaik ismertetésekor valós, egyértelmű tájékoztatást adva kell közrehatniuk a fogyasztói döntések meghozatalában; FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 527.

¹⁶⁰³ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 5. § (2) bek.

¹⁶⁰⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 28. §; 2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról 10. § (1) bek.

¹⁶⁰⁵ BGB § 484

¹⁶⁰⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 3.§: Ha jogszabály az e rendelet hatálya alá tartozó tájékoztatás vagy jognyilatkozat megtételét, így különösen a szerződés megkötését írásbeliséghez köti, akkor azt papíron vagy a címzett számára hozzáférhető tartós adathordozón kell teljesíteni.

¹⁶⁰⁷ 1997. évi CXLI. törvény 16-17. §§

¹⁶⁰⁸ 1997. évi CXLI. törvény 29. §

¹⁶⁰⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 8. § (1) bek.

¹⁶¹⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 8. § (2) bek.

EGT-állam hivatalos nyelvén, amennyiben az a nyelv az Európai Unió hivatalos nyelve is egyben.¹⁶¹¹

Ha a timesharing-szerződés valamely kikötése az írásbeli tájékoztató tartalmától eltér, a szerződés megkötését megelőzően a vállalkozás köteles a fogyasztót külön írásban tájékoztatni erről és az eltérés mibenlétéről.¹⁶¹² A szerződés megkötését megelőzően a vállalkozás köteles a fogyasztó figyelmét külön felhívni:

- a fogyasztót megillető objektív jogalapú elállási jogra és az annak gyakorlására nyitva álló határidőre;

- és arra, hogy az objektív jogalapú elállási jog gyakorlására nyitva álló határidő alatt a vállalkozás a fogyasztótól nem követelhet, és nem fogadhat el részteljesítést.¹⁶¹³

A timesharing-megállapodásnak a szerződés létesítésekor az írásbeli tájékoztatón kívül tartalmaznia kell:

- fogyasztó nevét, lakóhelyét és a vállalkozás megnevezését, székhelyét;
- az objektív jogalapú elállási jog gyakorlására vonatkozóan a kormányrendelet 5. melléklet szerinti formanyomtatványát (kitöltve azon a vállalkozás nevét és székhelyét, valamint a szerződéskötés időpontját);

- a szerződéskötés helyét és idejét;
- a felek aláírásán kívül a fogyasztó külön aláírását két szerződési feltétel tekintetében (elállási jog, részteljesítés).¹⁶¹⁴

2. A szerződéskötéshez kapcsolódó cooling-off period

A fogyasztó megalapozott, átgondolt és felelősségteljes szerződési döntését segíti elő a jogalkotó egy megfontolási időszak („választási szabadság”)¹⁶¹⁵ kikötésével, amely alatt a fogyasztó felbonthatja a létrehozott szerződést.¹⁶¹⁶ Ezt a jogszabály egy objektív

¹⁶¹¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 8. § (3) bek.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 51.

¹⁶¹² 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 6. § (1) bek.

¹⁶¹³ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 6. § (2) bek.; TNG 2011 § 6 (4)

¹⁶¹⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 7. §; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 51-52.

¹⁶¹⁵ VEF 2006. 12.; JESSER-HUSS 2011 356.: Rücktrittsrecht des Verbrauchers

¹⁶¹⁶ BGB § 485; TNG 2011 § 8; Zakon o zaštiti porošača Službeni glasnik Republike Srbije 2010/73. Art. 114; The Timeshare, Holiday Products, Resale and Exchange Contracts Regulations 2010, 2010 No. 2960 20.; Presidency of the Council of Ministers, Ministries of Economy and Justice, Decree law no 180/99 Art 16, 49; Decree law 42/1998 of December 1998 Art 10.; Decree law 427/1998 of 9 November 1998 Art 5; DCFR II. – 5:202 (1), (2)

jogalapú,¹⁶¹⁷ alanyi jog jellegű, feltétlen (abszolút),¹⁶¹⁸ indokolás nélküli elállási jog megadásával biztosítja.¹⁶¹⁹

A fogyasztót megillető objektív jogalapú elállás¹⁶²⁰ alatt azt értjük, hogy a fogyasztó a szerződés (előszerződés) megkötésétől vagy egy példányának kézhezvételétől számított 14 napon belül („cooling-off period”) indokolás nélkül elállhat a szerződéstől.¹⁶²¹

A fogyasztó az elállást írásban köteles közölni a vállalkozással, melyet a formanyomtatvány felhasználásával is megtehet.¹⁶²² Az elállást határidőben érvényesítettnek kell tekinteni, ha a fogyasztó nyilatkozatát a határidő lejárta előtt megküldi a vállalkozásnak.¹⁶²³

Az Európai Bíróság a Travel Vac-ügyben¹⁶²⁴ hozott ítéletében kimondta, hogy a fogyasztó nem sújtható szankcióval (pl.: kártérítéssel) objektív elállási joga gyakorlása miatt; az ilyen jellegű szerződési kikötések semmissek. Ugyanis ha a fogyasztó él az objektív jogalapú elállás jogával, a vállalkozás a fogyasztótól nem követelheti költségeinek és az esetleg teljesített szolgáltatások ellenértékének a megtérítését.¹⁶²⁵

Ha a vállalkozás a prekontraktuális tájékoztatási kötelezettségét a szerződéskötéstől/szerződés kézhezvételétől számított 3 hónapon belül teljesíti, a fogyasztó a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének napjától számított 14 napon belül indokolás nélkül elállhat a szerződéstől.¹⁶²⁶

Ha a vállalkozás a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségét nem teljesíti, akkor a fogyasztó a szerződéskötéstől/szerződés kézhezvételétől számított 3 hónap és 14 napon belül indokolás nélkül elállhat a szerződéstől.¹⁶²⁷

Hogyha a vállalkozás nem bocsátotta a fogyasztó rendelkezésére az objektív jogalapú elállási jogra vonatkozó formanyomtatványt, akkor a fogyasztó a szerződéskötéstől/szerződés kézhezvételétől számított 1 év és 14 napon belül indokolás

¹⁶¹⁷ BH 2015. 248. és Kúria Pfv. V. 21.571/2014.: a szerződést felbontó hatalmasság objektív jogintézmény: meggondolás joga.

¹⁶¹⁸ 142/2011. VJ: az elállási jog gyakorlásával összefüggő döntés foglalom, kötbér, bánatpénz nem egyértelmű kikötésével nem befolyásolható, más módon nem korlátozható.

¹⁶¹⁹ Ezt valamennyi jogrendszer megteszi: Nevadában és Dél-Afrikában 5 napos, Kaliforniában 7 napos, Floridában és Kanadában 10 napos, Ausztráliában 14 napos lehiggadási időtartam jogszabályi lehetővé tételével; SPARKS – BRADLEY – JENNINGS – JOHNSTON 2014 2904.

¹⁶²⁰ Lásd még: MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 52-53.

¹⁶²¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 9. § (1) bek.; FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 528.; Kúria Pfv. V. 20.492/2015/7.

¹⁶²² 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 9. § (4) bek., 5. melléklet

¹⁶²³ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 9. § (3) bek.

¹⁶²⁴ C-423/97.

¹⁶²⁵ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 9. § (5) bek.

¹⁶²⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 11. § (2) bek.

¹⁶²⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 11. § (1) bek.

nélkül elállhat a szerződéstől,¹⁶²⁸ ha a vállalkozás az objektív jogalapú elállási jogról való külön tájékoztatási kötelezettségének a szerződéskötéstől/szerződés kézhezvételétől számított 1 éven belül eleget tesz, akkor a fogyasztó e naptól számított 14 napon belül indokolás nélkül elállhat a szerződéstől.¹⁶²⁹

Amennyiben a timesharing-szerződéssel együtt, azzal egy időben, a fogyasztó csereszerződéskötési ajánlatot is kap, akkor mindkét szerződésre a timesharing-szerződésre kiszámított elállási határidő az irányadó.¹⁶³⁰

Ha a fogyasztó a használati jog megszerzéséért fizetendő ellenszolgáltatást részben vagy egészben kapcsolt, fogyasztói hitelszerződésből fedezte, akkor elállási jogának gyakorlása¹⁶³¹ a kapcsolt, fogyasztói hitelszerződést is felbontja.¹⁶³²

3. A szerződéskötéshez kapcsolódó részteljesítési tilalom

A vállalkozás köteles tartózkodni attól, hogy a szerződés megkötésétől/szerződés kézhezvételétől számított 14 napon belül a fogyasztótól fizetést¹⁶³³ vagy kötelezettségvállalást, így különösen előleget, biztosítékot, számlán lévő pénz zárolását, kifejezett tartozás-elismerést, bármilyen jogcímen is követeljen és elfogadjon (a tilalom kiterjed minden olyan fizetésre és kötelezettségvállalásra, amelyet a fogyasztó a vállalkozással kötött szerződéssel kapcsolatban bármilyen jogcímen harmadik személy részére teljesít).¹⁶³⁴

Amennyiben a vállalkozás e tartózkodási kötelezettségét megszegi - a szerződéskötéstől/szerződés kézhezvételétől számított 14 napon belül bármilyen jogcímen fizetést követel vagy fogad el a fogyasztótól és harmadik személytől -, akkor a jogszabályi tilalom ellenére átvett összeget 30 napon belül vissza kell térítenie a fogyasztónak,¹⁶³⁵ és az

¹⁶²⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 10. § (1) bek.; Kúria Pfv. 20.910/2015/1.

¹⁶²⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 10. § (2) bek.

¹⁶³⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 9. § (2) bek.

¹⁶³¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 12. § (1) bek.

¹⁶³² 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 12. § (1) bek.; FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 528-529.

¹⁶³³ BGB § 486; TNG 2011 § 12; Zakon o zaštitni porošača Službeni glasnik Republike Srbije 2010/73. Art. 118; The Timeshare, Holiday Products, Resale and Exchange Contracts Regulations 2010, 2010 No. 2960 25.; Decree law 42/1998 of December 1998 Art 11.; Decree law 427/1998 of 9 November 1998 Art 6; DCFR II. – 5:202 (3)

¹⁶³⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 13. § (1) és (2) bekezdések; BH 2015. 248.: ha a fogyasztó az üdülőhasználat ellenértékét ügyvédi letétbe helyezi, az a jogszabály megkerülésére irányul; FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 528.

¹⁶³⁵ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 13. § (3) bek.; Csongrád Megyei Bíróság 2.P.21.948/2011/3.: a befizetett klubtagsági díj és a megbízási díj is visszajár a fogyasztónak

után a fogyasztó teljesítésének időpontjától számított késedelmi kamat fizetésére köteles.¹⁶³⁶

4. A timesharing-szerződés érvénytelensége¹⁶³⁷

A timesharing-szerződés érvénytelensége kapcsán megjegyzendő, hogy elvértve találni ilyen tárgyú bírói ítéleteket,¹⁶³⁸ másrészt a kormányrendelet a látszólag érvénytelenségi oknak tűnő jogi tényekhez a Ptk-tól eltérő jogkövetkezményeket kapcsol, és rendel alkalmazni.¹⁶³⁹

A joggyakorlatban a vállalkozás - timesharing-szerződésben kikötött - üdülési jog értékesítési kötelezettsége vonatkozásában merült fel a tévedés és a megtévesztés,¹⁶⁴⁰ azonban gyakran az érvénytelenség megállapítására az elkésett megtámadási nyilatkozat miatt nem került sor.¹⁶⁴¹ Az üdülési jog értékesítésével üzletszerűen foglalkozó gazdasági társaság kifejezetten agresszív marketingje és általa az ajánlat megértését zavaró körülmények megteremtése megalapozhatja a megállapodás tévedés címén fennálló érvénytelenségét.¹⁶⁴² Az üdülőhasználati szerződéssel összekapcsolt részvény-adásvételiszerződésből eredő jogok az örökös, mint egyetemleges jogutódot megilletik, ezért ha a jogelődje a szerződést tévedés címén megtámadta, jogosult a megtámadást bíróság előtt érvényesíteni.¹⁶⁴³

¹⁶³⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 13. § (3) bek.; BH 2015. 248.; Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.279/2005/9.; Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.379/2003/3.: az elállásra nyitva álló határidő letelte előtt az ügyvédi letétbe helyezési kötelezettség előírása szerződés aláírásakor hozott döntés megmásíthatatlanságának érzését erősíti, azaz a fogyasztói döntés nem tisztességes befolyásolására alkalmas; lásd még: VJ-59/2001.

¹⁶³⁷ Ezt a kérdést vizsgálja a német és osztrák jogban: HILDENBRAND 1994 1995.; HILDENBRAND 1996 3254-3255.; OLG Dresden: Sittenwidrigkeit des Time-Sharing-Vertrags kraft Intransparenz und Rückforderungsdurchgriff beim finanzierten Kauf. 2006.

¹⁶³⁸ BDO Spicers Auckland Trustee Company Ltd v Native Land Trust Board [2005] FJCA 7 ABU0049.2004S (4 March 2005) Court of Appeal Fiji Islands

¹⁶³⁹ Ptk. 6:95. §: Semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Más jogkövetkezmény mellett is semmis a szerződés akkor, ha a jogszabály ezt külön kimondja, vagy ha a jogszabály célja a szerződéssel elérni kívánt joghatás megtiltása. BH 2018. 178.: A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény rendelkezéseinek megsértése miatt alkalmazott közjogi jellegű szankció nem minősül a régi Ptk. 200. § (2) bekezdésében írt olyan „más jogkövetkezménynek”, amely a jogszabályba ütköző szerződés érvénytelensége, egyes rendelkezései részleges érvénytelensége megállapítását kizárja.

¹⁶⁴⁰ Pesti Központi Kerületi Bíróság 27.P.92.551/2012/6.

¹⁶⁴¹ Kúria Pfv.V.20.211/2014/6.; Fővárosi Törvényszék 43.Pf.635.360/2013/4.

¹⁶⁴² EBH 2000. 307.

¹⁶⁴³ BH 2008. 71.

Azon a jogcímen, hogy a timesharing-szerződésben csak a vállalkozás részére vannak szerződést megszüntető jogosultságok kikötve, az egész szerződés semmissége nem állapítható meg.¹⁶⁴⁴

Az írásbeli tájékoztató átadásának elmaradása nem érvénytelenséget, hanem az elállásra nyitva álló határidő meghosszabbodását eredményezi.¹⁶⁴⁵

A timesharing-szerződés azon rendelkezése, amely előírja, hogy az objektív elállási határidő lejárta előtt a fogyasztó az üdülőhasználat ellenértékét ügyvédi letétbe helyezze, a jogszabály megkerülésére irányul, azonban ebből nem következik a szerződés semmissége, mivel a jogszabály az érvénytelenséggel szemben eltérő jogkövetkezményként az összeg visszatérítésére kötelezi a vállalkozást.¹⁶⁴⁶ Ugyanis alaptalan a szerződés jogszabályba ütközésének megállapítására irányuló kereset, ha a jogszabály a megsértéshez eltérő – nem érvénytelenségi – jogkövetkezmény alkalmazását fűzi.¹⁶⁴⁷ Szintén jogszabály megkerülésére irányuló magatartás, ha a vállalkozás timesharing-szerződés (szállás időben megosztott használati jogának megszerzésére kötött szerződés) helyett bérleti szerződés kötését kezdeményezi, az irányadó kormányrendelet előírásainak elhallgatásával.¹⁶⁴⁸

5. A timesharing-szerződés tartalma

A timesharing-szerződésnek magában kell foglalnia a C rész III. fejezete 1. pontjában kifejtetteknek megfelelően az írásbeli tájékoztató feltételeit és az azon túli kontraktustartalmi elemeket.

A kormányrendelet a timesharing-szerződés tartalmát adó jogokat és kötelezettségeket nem átfogóan, csak fogyasztóvédelmi szempontból szabályozza, és csak ebben a körben konkretizálja a felek kötelezettségeit és jogait.

A vállalkozás köteles (azaz a jogviszony másik pólusán a fogyasztó jogosult)

- a használati jogot a fogyasztóra átruházni;¹⁶⁴⁹
- írásbeli tájékoztatót készíteni és azt a szerződéskötést megelőzően a fogyasztó rendelkezésére bocsátani;¹⁶⁵⁰

¹⁶⁴⁴ Legfelsőbb Bíróság Pfv. VI. 20.117/2010/4.

¹⁶⁴⁵ Legfelsőbb Bíróság Pfv. VI. 20.117/2010/4.

¹⁶⁴⁶ BH 2015. 248.; Kúria Pfv. V. 21.571/2014/6.; Legfelsőbb Bíróság Pfv. VI. 20.117/2010/4.

¹⁶⁴⁷ Legfelsőbb Bíróság Pfv. VI. 20.117/2010/4.

¹⁶⁴⁸ Kúria Pfv. 20.659/2015/6.

¹⁶⁴⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 17. §; BH 1999. 514.

¹⁶⁵⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 5. §; 142/2001. VJ

- a fogyasztó figyelmét a szerződéslelésítés előtt külön felhívni az objektív jogalapú elállásra, a lehiggadási időszakbeli részteljesítési tilalomra és az írásbeli tájékoztatótól eltérő szerződési tartalomra;¹⁶⁵¹

- a szerződés egy példányát a fogyasztónak átadni;¹⁶⁵²

- tartózkodni attól, hogy a szerződés megkötésétől (és egy szerződési példány fogyasztó részére történt átadásától) számított 14 napon belül a fogyasztótól fizetést vagy kötelezettségvállalást, így különösen előleget, biztosítékot, számlán lévő pénz zárolását, kifejezett tartozás-elismerést, bármilyen jogcímen is követeljen és elfogadjon (a tilalom kiterjed minden olyan fizetésre és kötelezettségvállalásra, amelyet a fogyasztó a vállalkozással kötött szerződéssel kapcsolatban bármilyen jogcímen harmadik személy részére teljesít.);¹⁶⁵³

- a tilalom ellenére a fogyasztótól vagy harmadik személytől átvett összeg 30 napon belüli visszatérítésére és a teljesítés időpontjától számított késedelmi kamat fizetésére;¹⁶⁵⁴

- tartózkodni attól, hogy a fogyasztót megillető objektív jogalapú elállási jog gyakorlását korlátozza, kizárja;¹⁶⁵⁵

- túrni az objektív elállási jog fogyasztó általi gyakorlását;¹⁶⁵⁶

- túrni az objektív jogalapú elállási jog fogyasztó általi gyakorlása kapcsán a csere-/kiegészítő kontraktusok megszűnését;¹⁶⁵⁷

- a csere-/kiegészítő szerződésben részt vevő harmadik személy szerződő felet a fogyasztó elállásáról haladéktalanul értesíteni;¹⁶⁵⁸

- az adott szállást (szállásrészt) a szerződésben kikötött időpontban és időtartamra a fogyasztó rendelkezésére bocsátani;¹⁶⁵⁹

- ha építés előtt, illetve alatt álló szállásra vonatkozik a timesharing-szerződés, akkor az ingatlan szerződésszerű és rendeltetésszerű állapotba hozására és a fogyasztó erről történő folyamatos tájékoztatására;¹⁶⁶⁰

- a szállás elkészülésére vonatkozó biztosíték vagy a szállás elkészülésének elmaradása esetén a befizetett összegek visszatérítésére vonatkozó biztosíték nyújtására;¹⁶⁶¹

¹⁶⁵¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 6. §

¹⁶⁵² 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 8. §

¹⁶⁵³ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 13. § (1) és (2) bekezdések, 14. § (1) bek.

¹⁶⁵⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 13. § (3) bek.

¹⁶⁵⁵ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 9-12. §§

¹⁶⁵⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 9-12. §§

¹⁶⁵⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 16. § (1) bek.

¹⁶⁵⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 16. § (3) bek.

¹⁶⁵⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 1. melléklet 2.2.2.

¹⁶⁶⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 1. melléklet 2.2.4., 8.3.2.

¹⁶⁶¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 1. melléklet 8.3.4.

- a komplex szerződésrendszer létrejötte esetén a timeshare hasznosítását és átruházását biztosítani a fogyasztó számára;¹⁶⁶²

- túrni szerződésszegésekor a fogyasztó szubjektív jogalapú (szerződésszegési) elállási joggyakorlását.¹⁶⁶³

A fogyasztó pedig ellenszolgáltatás¹⁶⁶⁴ [lásd: C rész III. fejezet 1. pont e) alpont] fizetésére köteles,¹⁶⁶⁵ viszont nem kötelezhető a szerződésben meghatározottakon túl költségek viselésére.¹⁶⁶⁶ A fogyasztó a vállalkozásnak a csere-/kiegészítő szerződés felbontásából eredő kárát nem köteles megtéríteni, és tőle kamat vagy egyéb költség sem követelhető.¹⁶⁶⁷ A fogyasztó a kormányrendeletben meghatározott jogáról érvényesen nem mondhat le.¹⁶⁶⁸

6. A timesharing-szerződés módosítása

A szerződésmódosítás érintheti a szerződéskötést megelőzően megadott általános szerződési feltételeket (írásbeli tájékoztató) és a megállapodás egyéb tartalmi elemeit.

Az írásbeli tájékoztató tartalmától a timesharing-szerződésben csak akkor lehet eltérni, ha

- a felek ebben kifejezetten megállapodtak;

- azt a vállalkozás ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény indokolja, amellyel a vállalkozásnak az írásbeli tájékoztató fogyasztó részére történő átadása pillanatában nem kellett számolnia, és nem volt elvárható, hogy annak következményeit elkerülje, vagy elhárítsa;

- kifejezett utalás történik a kontraktusban az eltérés tényére és a módosítás tartalmára (mivel az írásbeli tájékoztató annak szerves része).¹⁶⁶⁹

A timesharing-szerződés időbeli hatálya (a timeshare gyakorolhatóságának ideje) hallgatólagosan megújítható vagy meghosszabbítható.¹⁶⁷⁰ A fogyasztó által viselt költségek

¹⁶⁶² BH 1999. 514.; HASENFUHS 1995 5.

¹⁶⁶³ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VII.20.860/2011/3.: a vállalkozás az ingatlan tehermentesítését határidőre vállalta a timesharing-szerződésben, azonban ennek a kötelezettségének nem tett eleget.

¹⁶⁶⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 17. §; BH 2008. 71.; 46/2010. Számviteli kérdés: a fizetendő éves díjban – az időben és térben korlátozott - használati jog ellenértéke, az ingatlan fenntartásával kapcsolatos járulékos költségek, ráfordítások kerülnek megfizetésre; POWANGA – POWANGA 2008 69.: the multiple sources of income namely contract sales, interest payments and maintenance and club membership fees.

¹⁶⁶⁵ Kúria Pfv. 20.659/2015/6.

¹⁶⁶⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 1. melléklet 7.2.

¹⁶⁶⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 16. § (2) bek.

¹⁶⁶⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 14. § (1) bek.; VJ-142/2001.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 55.

¹⁶⁶⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 7. § (2) bek.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 51.

összege emelhető a timesharing-szerződés fennállása alatt, azonban csak az írásbeli tájékoztatóban előzetesen megadott módon és időben.¹⁶⁷¹ A timeshare fogyasztó általi átruházása (csere, értékesítés) a vállalkozás szemszögéből alanyváltozást jelent a timeshare gyakorlója tekintetében.¹⁶⁷²

A szállás időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződést egyebekben a felek megállapodásuknak megfelelően és a Ptk. rendelkezései¹⁶⁷³ szerint módosíthatják.

7. A timesharing-szerződés megszegése

A kormányrendeletből csak a vállalkozás részéről történő szerződésszegési esetek szűrhetőek le, a fogyasztóval kapcsolatban nem; ilyen, ha a vállalkozás a szerződéskötéssel kapcsolatos kötelezettségeit megszegi, ha a vállalkozás szerződésellenesen emeli a fogyasztó által fizetendő éves díjat és költséget, ha a vállalkozás késedelembe esik, ha a vállalkozás hibásan teljesít, és ha a timesharing-szerződéshez kapcsolódó megállapodást szeg meg a vállalkozás.

A vállalkozás a szerződéskötéssel kapcsolatos kötelezettségeit megszegi, ha a tájékoztatási, figyelemfelhívási, szerződési példány átadási kötelezettségét nem vagy hiányosan teljesíti, továbbá ha a részteljesítési tilalmat megszegi (lásd: C rész III. fejezet 5. pontbeli vállalkozást terhelő kötelezettségeknél).

A vállalkozás a fogyasztó által fizetendő éves díjat és a költségeket csak a szerződésben meghatározott mértékben (az emelés mértékének arányban kell állnia a költségnövekedés tényleges mértékével) és módon emelheti. A vállalkozásnak az emelés mértékét és indokát a fogyasztóval írásban haladéktalanul közölnie kell. Az éves díj és a költségek ezen rendelkezésektől eltérő emelésekor a vállalkozás szerződésszegő magatartást tanúsít.¹⁶⁷⁴

¹⁶⁷⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § (2) bek.

¹⁶⁷¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 1. melléklet 8.4.1.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 54.

¹⁶⁷² Kúria Pfv. 20.120/2015/7.; Kúria Pfv. V. 20.106/2015/5.; Kúria Pfv. 20.173/2015/4.; Kúria Pfv. 20.659/2015/6.; Kúria Pfv. V. 21.950/2014/3.; Kúria Pfv. 20.126/2015/7.: az üdülőhasználati jog átruházása nem az eredeti üdülőhasználati szerződés tartalmának megváltoztatása és nem a kötelezettségvállalás jogcímének megváltoztatása; Kúria Pfv. 20.659/2015/6.: eltérő szerződési rendelkezés hiányában az üdülőhasználati jog korlátozás nélkül átruházható; Fővárosi Törvényszék Pf. 632.141/2015/4.: a szabad átruházás jogi tartalma az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogosultság a szerződő fél személye tekintetében; BH 2018. 193.: A szerződési pozícióban bekövetkező alanyváltozás – a régi Ptk-ban kifejezetten nem szabályozott – esetét a bírói gyakorlat jogutódlásnak, szerződésmódosításnak és nem új szerződésnek tekinti.

¹⁶⁷³ Ptk. 6:27. §, 6:191-6:192. §§

¹⁶⁷⁴ MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 54.

A vállalkozás késelembé esése többféle lehet: a tényleges (a, b) és jövöbeli, nyilvánvalóvá váló késelelem (c):

a) A vállalkozás késelembé esik, ha a szállás a szerződésben meghatározott időpontban beköltözésre alkmatlan (a használatbavételi engedély hiányzik). Ebben az esetben a fogyasztó a teljesítéshez füzödő érdekek megszünésének bizonyítása nélkül elállhat a szerződéstől, és a vállalkozás köteles neki haladéktalanul visszafizetni az ellenérték már kifizetett részét;¹⁶⁷⁵

b) A vállalkozás késelembé esik, ha a timeshare-csererendszerbe való tagfelvétellel kapcsolatos kötelezettségeit (pl.: a tagsági díj RCI felé történő továbbítása, regisztráció) a szerződésből megállapítható határidőben nem teljesíti. A késelelem jogkövetkezményei csak a lejárat és a teljesítés közötti időre alkalmazhatóak, ha a tagfelvétel a jogosult által megszabott póthatáridőben megtörténik;¹⁶⁷⁶

c) A vállalkozásnak építés előtt vagy alatt álló ingatlan esetén rendszeresen tájékoztatnia kell a fogyasztót az építési munkálatok állásáról. Ha a tájékoztatásból vagy az ingatlan megtekintése során nyilvánvalóvá válik, hogy az ingatlan csak a fogyasztó érdekmúlását eredményező számottevő késéssel lesz, illetve nem lesz beköltözésre alkalmas, akkor a fogyasztó elállhat a szerződéstől és kártérítést követelhet a szerződészegésre vonatkozó szabályok szerint.¹⁶⁷⁷

Ha a szállás megtekintése során a körülményekből arra lehet következtetni, hogy a teljesítés hibás lesz, a fogyasztó a hiba megszüntetésére tüzött megfelelő határidő sikertelen letelte után gyakorolhatja a hibás teljesítésből eredő jogokat.¹⁶⁷⁸

Amennyiben a timesharing-szerződéssel együtt megkötött csereszerződésből eredő tagfelvétellel kapcsolatos kötelezettségeit a vállalkozás határidőben nem teljesíti, a fogyasztó a késelelem jogkövetkezményeit alkalmazhatja.¹⁶⁷⁹

A fogyasztó szerződészegést az ellenszolgáltatás nem, vagy hiányos, vagy késelelmes megfizetésével,¹⁶⁸⁰ valamint a szállás nem rendeltetészerű, illetve nem szerződészerű használatával valósíthat meg.

¹⁶⁷⁵ MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 54.

¹⁶⁷⁶ EBH 2006. 1519.; Legfelsőbb Bíróság Gfv. IX. 30.193/2006.

¹⁶⁷⁷ MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 54.; Ptk. 6:137-6:152. §§

¹⁶⁷⁸ MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 54.

¹⁶⁷⁹ EBH 2006. 1519. (ha a tagfelvétel a fogyasztó által megadott póthatáridőben megtörténik, akkor csak a lejárat és a teljesítés közötti időre); Ptk. 6:154. §

¹⁶⁸⁰ Györi Ítéletábla Pf.V.20.312/2013/4. és Veszprémi Törvényszék I.P.21.487/2012/11.: ilyen esetben a vállalkozás jogosult felmondani a szerződést, viszont a használati jog ellenértékéből fogyasztó által megfizetett összeg tekintetében (a vállalkozás szolgáltatásainak értékével csökkentve) köteles elszámolni a fogyasztóval.

8. A timesharing-szerződés megszüntetése/megszűnése

8.1. A kormányrendelet két szerződés-megszűnési esetkört explicite szabályoz (a fogyasztó objektív jogalapú elállását¹⁶⁸¹ és a kormányhivatal a vállalkozást a nyilvántartásból törölő határozatát), egyet pedig implicite (a fogyasztót megillető szubjektív jogalapú elállását),¹⁶⁸² továbbá a Polgári Törvénykönyv e tárgyú előírásai¹⁶⁸³ is figyelembe veendőek a szubszidiaritás elve alapján.

A kereskedelmi hatóság (feladatkörében eljáró kormányhivatal) gyakorol a vállalkozás felett közigazgatási, ellenőrzési jellegű hatáskört. A kormányhivatal hivatalból megtiltja a tevékenység folytatását annak a vállalkozásnak, és egyidejűleg törli a nyilvántartásból azt a vállalkozást, amely

- a tevékenység megkezdésére, illetve folytatására előírt valamely feltétellel nem rendelkezik;¹⁶⁸⁴

- amely ellen a bíróság felszámolási eljárást rendelt el.¹⁶⁸⁵ A kormányhivatal törli a nyilvántartásból azt a vállalkozást, amely bejelenti a tevékenység megszűnését.¹⁶⁸⁶

Jesser-Huss a timesharing-szerződés megszüntetése kapcsán ésszerű igényként veti fel, hogy a fogyasztó számára rendkívüli felmondási jog biztosítása lenne szükséges a szerződéskötést követően bekövetkezett objektív okokra alapozva: jelentős egészségromlás, házastársak válása;¹⁶⁸⁷ továbbá támogatandónak tartja azt az osztrák, mindkét szerződő fél érdekeire tekintettel lévő bírói gyakorlatot, amely 10-15 évben maximalizálná a szerződés időtartamát (és így a határozott idő letelte markánsabb szerződési jogviszonyt megszüntető tény lehetne).¹⁶⁸⁸

8.2. Ha a fogyasztó a használati jog megszerzéséért fizetendő ellenértéket részben vagy egészben kapcsolt, fogyasztói hitelszerződésből fedezi, akkor az objektív jogalapú elállási jogának gyakorlása a kapcsolt, fogyasztói hitelszerződést is felbontja.¹⁶⁸⁹ A fogyasztó a vállalkozásnak a kapcsolt, fogyasztói kölcsönszerződés felbontásából eredő kárát nem

¹⁶⁸¹ Lásd: C rész III. fejezet 1. pont

¹⁶⁸² Lásd: C rész III. fejezet 7. pont

¹⁶⁸³ Ptk. 6:3. §, 6:34-6:57. §§, 6:122-6:136. §§, 6:212-6:214. §§

¹⁶⁸⁴ Kúria Pfv. 20.910/2015/1.; Kúria Pfv. V. 20.492/2015/7.

¹⁶⁸⁵ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 30. § (1) bek.

¹⁶⁸⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 30. § (2) bek.

¹⁶⁸⁷ Ez már Magyarországon is jelentkező probléma, lásd: 1-H-PJ-2007-770., és máshol is, lásd: Tip Sheet on How to Transfer Ownership of a Florida Timeshare by Deed and Record. 2017.

¹⁶⁸⁸ JESSER-HUSS 2011 363.

¹⁶⁸⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 12. § (1) bek.; 5/2017. VJ

köteles megtéríteni, és tőle kamat vagy egyéb költség sem követelhető.¹⁶⁹⁰ Ha a fogyasztási kölcsönt harmadik személy (hitelintézet, vagy pénzügyi vállalkozás) nyújtotta a fogyasztónak, akkor a vállalkozásnak kell haladéktalanul értesítenie a pénzügyi intézményt a fogyasztó elállásáról.¹⁶⁹¹

Ha a timesharing-szerződéshez csere-/más kiegészítő szerződés kapcsolódik, a fogyasztó objektív jogalapú elállási jogának gyakorlása a csere-/kiegészítő szerződést is felbontja.¹⁶⁹² A fogyasztó a vállalkozásnak a csere-/kiegészítő szerződés felbontásából eredő kárát sem köteles megtéríteni, és tőle kamat vagy egyéb költség sem követelhető.¹⁶⁹³ A vállalkozás köteles a csere-/kiegészítő szerződésben részt vevő harmadik személy szerződő felet a fogyasztó elállásáról haladéktalanul értesíteni.¹⁶⁹⁴

8.3. A timeshare átruházása

A timeshare fogyasztó általi átruházása (csere, értékesítés) a saját viszonylatában megszünteti a timesharing-szerződést,¹⁶⁹⁵ viszont a vállalkozás szempontjából ez alanyváltozást/alanycserét jelent a timeshare igénybevevője személyében.¹⁶⁹⁶ A timeshare-t a fogyasztó közvetlenül átruházhatja (a komplex timeshare-rendszer kiépülésének hiányában), vagy kormányrendeletbeli csereszerződést,¹⁶⁹⁷ vagy kormányrendeletbeli viszontértékesítési szerződést¹⁶⁹⁸ köthet rá (mindkét esetben külön vállalkozás foglalkozik a timeshare átruházásával),¹⁶⁹⁹ valamint, ha az üdülőhasználati jog megszerzése

¹⁶⁹⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 12. § (1) bek.

¹⁶⁹¹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 12. § (2) bek.; Szegedi Ítéletábrla Pf.I.20.061/2012/3.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 53.

¹⁶⁹² 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 16. § (1) bek.

¹⁶⁹³ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 16. § (2) bek.

¹⁶⁹⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 16. § (3) bek.

¹⁶⁹⁵ Diamond Resorts International; Diamond Resorts Files Suit Against Castle Law, Its Principals and Related Entities. 2017.: the resale of timeshare interests = exit

¹⁶⁹⁶ BH 2018. 193; Kúria Pfv. 20.120/2015/7.; Kúria Pfv. V. 20.106/2015/5.; Kúria Pfv. 20.173/2015/4.; Kúria Pfv. 20.659/2015/6.; Kúria Pfv. V. 21.950/2014/3.; Kúria Pfv. 20.126/2015/7.: az üdülőhasználati jog átruházása nem az eredeti üdülőhasználati szerződés tartalmának megváltoztatása és nem a kötelezettségvállalás jogcímének megváltoztatása; Kúria Pfv. 20.659/2015/6.: eltérő szerződési rendelkezés hiányában az üdülőhasználati jog korlátozás nélkül átruházható; Fővárosi Törvényszék Pf. 632.141/2015/4.: a szabad átruházás jogi tartalma az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogosultság a szerződő fél személye tekintetében.

¹⁶⁹⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § 1. és 2. pontok: csereszerződés: olyan fogyasztói szerződés, amely alapján a fogyasztó időlegesen jogosult szállás- vagy egyéb szolgáltatás igénybevitelére úgy, hogy ellenszolgáltatás fejében belép egy csererendszerbe; csererendszer: olyan, egy vagy több egymástól független vagy összekapcsolt szerződésen alapuló rendszer, amely alapján a fogyasztó a szállás időben megosztott használati jogára vonatkozó szerződésből eredő jogok gyakorlását másoknak cserébe átengedi.

¹⁶⁹⁸ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 2. § 13. pont: viszontértékesítési szerződés: olyan fogyasztói szerződés, amelynek keretében a vállalkozás ellenszolgáltatás fejében szállás időben megosztott használati jogának átruházására vagy hosszú távra szóló üdülési termékre vonatkozó szerződést közvetít, ideértve azt is, ha a vállalkozás a szerződésnek akár a fogyasztó, akár a saját nevében, de a fogyasztó javára való megkötésére jogosult. 24/2014. VJ; 94/2014. VJ; 95/2014. VJ; 41/2013. VJ; VEF 2010. 29.; VEF 2007.82.

¹⁶⁹⁹ Ún.: TPE, third-party exit companies; Diamond Resorts International; Diamond resorts Files Suit Against Castla Law, Its Principals and related Entities. 2017.

részvényvásárlással egybekötött volt, akkor a részvény eladásával az üdülőhasználati jog átruházása is megtörténik.¹⁷⁰⁰

---

¹⁷⁰⁰ Kúria Pfv. V. 20.505/2015/4.; Kúria Pfv. V. 21.950/2014/3.; Kúria Pfv. V. 21.948/2014/3.

IV. Magyarországi timeshare-rendszerek

1. A szövetkezeti timeshare-modell

A jogi szakirodalomban a szövetkezetről születtek nagyobb, átfogóbb munkák,¹⁷⁰¹ azonban az egyes szövetkezeti típusokról és azokon belüli altípusokról már kevésbé gazdag forrásanyaggal rendelkezünk,¹⁷⁰² témánk vonatkozásában az alaptípusra: lakásszövetkezet, fellelhetőek tanulmányok,¹⁷⁰³ azonban ennek altípusai: nyugdíjasházi szövetkezet, üdülőszövetkezet, személygépkocsi-tároló (garázs-) szövetkezet, műhelyszövetkezet, üzlethelyiség-építő és –fenntartó szövetkezet, mindaddig nem képezte kutatások közzé is tett tárgyát. Munkánk nem ezt a hiányt pótolja, hanem felhívja a figyelmet napjaink két jogfejlődési jellegzetességére:

- a komplex szerződésrendszerekhez kapcsolódó sajátos szervezeti megoldásokra (például ilyen a timesharing-szerződés és az üdülőszövetkezet „összefonódása” is);
- a több évtizedes jogintézmények az új jogi jelenségek révén alkalmassá tehetők sajátos, gazdasági jelentőségű szerepkör betöltésére is (például az új típusú üdülési jogok $\approx$ timeshare gyakorlása üdülőszövetkezeti keretek között).

1.1 A lakásszövetkezet olyan jogi személy, amelyet lakóépületek építésére és fenntartására alapítanak.¹⁷⁰⁴ A lakásszövetkezet alapvetően nyereségszerzésre nem törekszik, azonban tevékenysége ellátása céljából – melyet saját részére, tagjai és nem tag tulajdonosok részére végez – vállalkozási tevékenységet is folytathat.¹⁷⁰⁵ A lakásszövetkezetben a lakások a tagok, a nem tag tulajdonosok vagy a lakásszövetkezet tulajdonában vannak; amennyiben a lakás lakásszövetkezeti tulajdonban áll, akkor a tagot meghatározott lakás állandó használati joga illeti meg.¹⁷⁰⁶ A lakásszövetkezet tevékenysége pénzügyi forrását a tagok építéssel, a tagok és nem tag tulajdonosok fenntartással (üzemeltetéssel, karbantartással, felújítással) kapcsolatos befizetései és a lakásszövetkezet egyéb bevételei szolgáltatják.¹⁷⁰⁷

¹⁷⁰¹ BOBVOS 2016; RÉTI 2010; RÉTI 2013; NAGY K. 2007; RÉTI 2002; DOMÉ – RÉTI 1999.; NAGY L. 1985.

¹⁷⁰² Ehhez lásd: RÉTI 2010 75-81.; BOBVOS 2011 19-21.; BÉZI-FARKAS – CSÁK – FODOR – JASINKA – NAGY – OLAJOS – OROSZ – PRUGBERGER – SZILÁGYI – TÉGLÁSY – TÖRÖK 2006 204-207.

¹⁷⁰³ ÉBER – WIEBER 1972.; RÉDER 2013 382-402.; NAGY K. 2014 190-215.; NAGY K. 2015 155-175.

¹⁷⁰⁴ 2004. évi CXV. törvény (továbbiakban Lsztv.) 2. § (1) bek.

¹⁷⁰⁵ Lsztv. 2. § (5)-(6) bekezdések

¹⁷⁰⁶ Lsztv. 10. §, 12. § (1) bek.

¹⁷⁰⁷ Lsztv. 45. § (1) bek.; SZIT-H-PJ-2015-32.

A tagok és nem tag tulajdonosok építéssel és fenntartással kapcsolatos költségeit épületenként és lakásonként külön-külön kell megállapítani és nyilvántartani.¹⁷⁰⁸

A szakirodalombeli szövetkezet-csoportosításoknál a lakásszövetkezetet minősítették kiegészítő jellegű szövetkezetnek (ahol a szövetkezeti tagsági viszony csak járulékos jellegű),¹⁷⁰⁹ fogyasztási típusúnak (Czettler Jenő nyomán),¹⁷¹⁰ kommunálisnak (Nagy László munkásságára támaszkodva),¹⁷¹¹ belső gazdasági alapszerkezete szerint nyitottnak (Ihrig Károly típusfelosztása alapján)¹⁷¹² és disztributív szövetkezetnek is (Galovits Zoltán besorolását alapul véve).¹⁷¹³ E kategóriákat a lakásszövetkezet ismérvei alátámasztják:

- az önszegély és az önkéntes társulás elvei alapján szerveződik;¹⁷¹⁴
- tagjai vagyoni hozzájárulás teljesítésével és személyes közreműködés vállalásával (kettős tagi elköteleződés), az összefogás révén, a szövetkezeti szervezeti forma keretei között valósítják meg közös céljaikat: lakásépítés, -fenntartás és -felújítás;
- működése során gazdasági és szociális célokat is megvalósít, és érvényesíti az egyenlő elbánás elvét;¹⁷¹⁵
- altruizmus jellemzi: tagjaival szemben nyereségszerzésre nem törekszik, vállalkozási tevékenységéből származó profitot is tagjainak juttatja vissza.¹⁷¹⁶

A lakásszövetkezet tehát a tagjai önkormányzásán alapuló szervezet, az önkormányzás az alapszabály rendelkezéseinek és a közgyűlés határozatainak keretei között, a többségi akarati elv útján valósul meg, és tagjaira is irányadó a lakásszövetkezettel fennálló jogviszonyuk tekintetében a jóhiszemű és tisztességes joggyakorlás követelménye.¹⁷¹⁷ A lakásszövetkezet általában az alapszabályában felsorolt lakóépületek fenntartására létesített cég, célja a lakásszövetkezethez tartozó lakóépületek üzemeltetése, karbantartása, felújítása, korszerűsítése, gazdaságos fenntartása, állagának megóvása, ezzel kapcsolatos érdekképviselet ellátása, a lakóközösséget érintő ügyek intézése azzal, hogy céljai elérése, ellátása érdekében - jellemzően a lakóépületek lakásszövetkezeti tulajdonban lévő

¹⁷⁰⁸ Lsztv. 45. § (2) bek.; SZIT-H-PJ-2015-32.

¹⁷⁰⁹ BÉZI-FARKAS – CSÁK – FODOR – JASINKA – NAGY – OLAJOS – OROSZ – PRUGBERGER – SZILÁGYI – TÉGLÁSY – TÖRÖK 2006 204.

¹⁷¹⁰ BOBVOS 2011 19.

¹⁷¹¹ BOBVOS 2011 20.; RÉTI 2010 77.; NAGY K. 2014 192.

¹⁷¹² RÉTI 2010 77.; NAGY K. 2014 192.

¹⁷¹³ NAGY K. 2014 192.

¹⁷¹⁴ FIT-H-GJ-2012-190.

¹⁷¹⁵ BDT 2012. 2777.: A lakásszövetkezeti közös költség megállapítása során is érvényesülnie kell az egyenlő elbánás elvének (34. § (2) bek.). A tag és nem tag tulajdonosok által fizetendő közös költséget a ténylegesen felmerülő ráfordítások mértékében kell megállapítani, különbségtételnek – a tag javára elszámolható vállalkozási tevékenységből eredő bevételen túl – nincs helye.

¹⁷¹⁶ NAGY K. 2014 190-191.; NAGY K. 2015 159-160., 162.

¹⁷¹⁷ FIT-H-GJ-2012-190.

területeinek és felületeinek bérbeadásával - vállalkozási tevékenységet is folytat; ennek megfelelően tevékenységi körei között alapvetően ingatlankezelés és ingatlan bérbeadása, üzemeltetése is megtalálható.¹⁷¹⁸

A Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat (Cégszolgálat) www.e-cegjegyzek.hu honlapján keresztül biztosítja az ingyenes elektronikus céginformációt, amely csak tájékoztató jellegű és közhiteles okiratként nem használható fel.¹⁷¹⁹ E honlapon végzett keresés¹⁷²⁰ alapján negyvenhat lakásszövetkezetből huszonöt főtevékenységként végzi a TEÁOR '08 szerinti 68.20 Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése besorolású¹⁷²¹ tevékenységet (mely valamennyire párhuzamba vonható a timeshare-tevékenységgel), tizenhárom pedig egyéb tevékenységként. Ezek közül tizenkettő rendelkezik saját honlappal, amelyen csak egy esetben tartalmaz az alapszabály – kifejezetten lakásszövetkezet, és nem üdülőszövetkezet vonatkozásában – időleges használati jogot,¹⁷²² azonban ennek a timesharing-szerződés fogalmába tartozó speciális használati joggal azonosíthatóságára semmilyen adat, tény nem utal.

A lakásszövetkezet és a timeshare kapcsolata nemcsak gyakorlati példa hiányában nem mutatható ki, hanem azért sem, mert a lakásszövetkezet nem időben megosztott, ismétlődő jellegű és meghatározott időtartamú használati jogot kínál, hanem vagy lakás tulajdonjogát, vagy lakás állandó használati jogát. Ugyanez irányadó a nyugdíjsházi szövetkezetre is, ahol a lakások a szövetkezet tulajdonában vannak, a tagot pedig a lakás állandó használati joga illeti meg,¹⁷²³ ami az Lsztv. indokolása szerint nem bérleti jog, mivel a tag élete végéig garantált a joggyakorlás. A lakásszövetkezet egyéb altípusai – az üdülőszövetkezet kivételével – pedig további ismérveknek sem felelnek meg: a személygépkocsi-tároló

¹⁷¹⁸ 1-H-GJ-2010-181.; 1-H-GJ-2010-214.

¹⁷¹⁹ 47/2007. (X. 20.) IRM rendelet az ingyenes céginformációról; AUER – BAKOS – BUZÁSI – FARKAS – NÓTÁRI – PAPP 2011 36-37.

¹⁷²⁰ 2017. 02. 16-án

¹⁷²¹ Ebbe a szakágazatba tartozik:- a saját tulajdonú, bérelt (lízingelt) ingatlan bérbeadása és üzemeltetése:- lakások, lakóépületek, nem lakóépületek, beleértve a kiállítási csarnokokat, a kiállítótermeket, a raktárakat és a bevásárlóközpontokat is, föld, lakótelek, lakóházak és bútorozott vagy bútorozatlan lakások vagy apartmanok bérletbe adása tartós használatra, jellemzően havi vagy éves jelleggel. Ebbe a szakágazatba tartozik még: épületberuházás saját üzemeltetés céljából, a lakásként használt lakókocsik és egyéb mobil lakóterek telepének üzemeltetése, a használatban lévő állami, kormányzati tulajdonú ingatlan bérbeadása és üzemeltetése, a saját raktár, tároló üzemeltetése, az üres raktár, tároló bérbeadása. Nem ebbe a szakágazatba tartozik: szállodák, apartmanszállodák, panziók, kempingek, lakókocsitáborok és egyéb nem lakóépületek vagy rövid tartózkodásra szolgáló szálláshelyek üzemeltetése.

¹⁷²² Veres Péter Lakásfenntartó Szövetkezet Alapszabály IV. fejezet 2. pont 2.,4., 5. és 6. alpontjai vpls.hu/alapszabaly-2014-augusztus-25/ (2017. 01. 02.)

¹⁷²³ Lsztv. 40/B. § (1) bek.

(garázs-), műhely-, üzlethelyiség-építő és -fenntartó szervezetek nem szállásokkal gazdálkodnak, és nem üdülési, vagy lakáscélú használat tárgyát képezik helyiségeik.

A lakásszövetkezeti alaptípushoz a timeshare csak közvetetten kapcsolható: amennyiben olyan jogi személy a tagja vagy olyan jogi személy a nem tag lakástulajdonos, amely megfelel a timeshare céggel szemben támasztott követelményeknek,¹⁷²⁴ akkor az Lsztv. alapján jogosult

- lakástulajdonosként másnak átengedni a lakás használatát (akár több fogyasztó között időben megosztva, meghatározott időtartamra, ismétlődő jelleggel),¹⁷²⁵

- a lakás állandó használójaként azt hasznosítani (akár timeshare keretében),¹⁷²⁶ valamint megkötésekkel használati jogát átruházni.¹⁷²⁷ Ha természetes személy a lakásszövetkezeti tag vagy a nem tag lakástulajdonos, akkor a lakás timesharing-szerződés révén történő hasznosíthatósága, lévén a kontraktus fogyasztói szerződés, azaz az egyik szerződő fél vállalkozás¹⁷²⁸ és a timeshare-jogszerző a fogyasztó, nem merülhet fel.

1.2. A közvetett jellegű timeshare alfajon belül Magyarországon megjelent az egyik lakásszövetkezeti alaptípushoz kapcsolódó, az üdülőszövetkezeti tagságon alapuló variáció: az üdülőszövetkezeti használati jog megszerzésének feltétele a tagsági jogviszony létesítése.¹⁷²⁹ Az üdülőszövetkezet az 1970-es évektől terjedt el¹⁷³⁰ Magyarországon, azonban sosem vált a nyaralók, üdülők, szállodák etc. legelterjedtebb üzemeltetési formájává; többek között azért sem, mert semmilyen jogszabályi előírás nincs arra nézve, hogy üdülőterületen csak üdülőszövetkezet működhet.¹⁷³¹

A szövetkezet tulajdonában álló üdülőegységekben a tagot évenként, az alapszabályban meghatározott időtartamra, egy üdülőegység időleges használatának joga illeti meg,¹⁷³² tehát az üdülőszövetkezeti tag sem tulajdonjogot, sem bérleti jogot nem szerez.¹⁷³³ Ez az időleges használati jog az üdülőjegy átruházása révén örökölhető, „eladható” és „elajándékozható”.¹⁷³⁴ Az üdülőjegy azonban nem részjegy, így nem is értékpapír, mivel a részjegy másra át nem ruházható, bírósági végrehajtás alá nem vonható és ezért óvadék

¹⁷²⁴ PAPP 2015a 201-202.

¹⁷²⁵ Ptk. 5:13. § (2) bek., 5:22. §, 5:30. (1) bek.; FIT-H-GJ-2010-417.: Az Lsztv. rendelkezései kógensek, a törvény rendelkezéseitől eltérésre csakis a törvényben megengedett módon, keretek között van lehetőség. A lakás használatának átengedését, illetve a hasznosítását az Lsztv. megengedi.

¹⁷²⁶ Lsztv. 12. § (2) bek.

¹⁷²⁷ Lsztv. 12. § (3)-(4) bekezdések

¹⁷²⁸ Ptk. 8:1. § (1) bek. 4. pontja

¹⁷²⁹ Lsztv. 40/D. § (1) bek.

¹⁷³⁰ Az 1977. évi 12. törvényerejű rendelet szabályozta először az üdülőszövetkezetet.

¹⁷³¹ 5-H-GJ-2009-45.

¹⁷³² Lsztv. 40/C. § (1) bek.; SZIT-H-PJ-2016-54.

¹⁷³³ A 2004. évi CXV. törvény indokolása

¹⁷³⁴ BH 1998. 295.

tárgya sem lehet.¹⁷³⁵ Mivel az üdülőszövetkezetben a tagot megillető időleges üdülőhasználati jog vagyoni értékkel bír, átruházható és végrehajtható, ezért apportálható (azaz gazdasági társaság rendelkezésére bocsátható nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként) is.¹⁷³⁶

Adózási szempontból a szövetkezeti üdülőhasználati jog adásvétele tagsági jogviszonyt kifejező vagyoni értékű jog átengedésének, az ideiglenes használatba adás pedig az üdülőegység hasznosításának minősül és mindkettő áfa-köteles.¹⁷³⁷ Az üdülőhasználati jog – mint vagyoni értékű jog - gyakorlásának átengedéséből származó jövedelem adóköteles.¹⁷³⁸

Úgy véljük, hogy a timeshare üdülőszövetkezeti keretek között való gyakorolhatósága szempontjából az érintett két jogszabály, a 2004. évi CXV. törvény a lakásszövetkezetéről és a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszútávra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről szóló 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet összhangja megteremthető és egymást kiegészítve használhatóak. A lakásszövetkezeti törvény indokolása szerint az időleges használati jog megszerzéséért a leendő tag által nyújtandó ellenszolgáltatás mértéke és formája, valamint a szövetkezet tag részére nyújtandó szolgáltatásai az alapszabályban meghatározandóak, amely feltételekre – különösen a jog megfelelő gyakorlására – a Ptk. és a pénzügyi jogi normák egyaránt irányadóak. Meglátásunk szerint a timeshare vonatkozásában feltétlenül alkalmazhatóak és alkalmazandóak az üdülőszövetkezet létesítő okiratának elkészítésénél az előbb említett kormányrendelet rendelkezései is. A lakásszövetkezeti törvény VII. fejezete (a lakásszövetkezet gazdálkodása) és a fenntartással kapcsolatos definíciók¹⁷³⁹ a timeshare cégek működése során is ilyen tartalommal merülnek fel.¹⁷⁴⁰

A joggyakorlatban azonosság körvonalazódik a nem üdülőszövetkezeti formájú timeshare cégek és az üdülőszövetkezetek között:

- az éves használati díj fizetési kötelezettség tekintetében, függetlenül a joggyakorlástól: a díjfizetés nem az üdülőhasználat tényleges igénybevételétől függ (hiszen ez utóbbi a tag elhatározásán múlik), mivel az az üdülőszövetkezet/egyéb timeshare cég

¹⁷³⁵ BH 1998. 295.

¹⁷³⁶ BH 1999. 514.

¹⁷³⁷ 1998/68. Adózási kérdés

¹⁷³⁸ 1998/125. Adózási kérdés

¹⁷³⁹ Lsztv. 56. § (1) bek. 1.; 1-H-GJ-2010-181.; 1-H-GJ-2010-214.

¹⁷⁴⁰ PAPP 2015a 207.; Szegedi Ítéltábla Gf. III. 30 465/2012.; timeshare.lap.hu. 2017. 01. 07.

működésének, tevékenységének pénzügyi fedezete (ezt az sem befolyásolja, hogy a tag más számára biztosítja az üdülőhasználat lehetőségét);¹⁷⁴¹

- ha üdülőhotel felépítését is vállalta a timeshare cég, akkor annak meghiúsulása esetén kártérítés címén az építkezés céljaira befizetett összeg kamatait is tartozik megfizetni (az üdülőszövetkezet tagjainak).¹⁷⁴²

A www.e-cegjegyzek.hu honlapon végzett keresés¹⁷⁴³ alapján az SCH Szállodalánc és Üdülőszövetkezet minősíthető egyben timeshare cégnek is. E jogi személy kétféle üdülőhasználatot értékesít időbeosztásos módon: belföldi, minimum hét éjszakára szóló örökös üdülőhasználati jogot, valamint bővített örökös üdülőhasználati jogot (RCI klubtagsággal párosítva). A cégszolgálati és a cégek saját honlapjait megnézve a Siesta Üdülőszövetkezet¹⁷⁴⁴ és a Napsugár Üdülő- és Lakásszövetkezet¹⁷⁴⁵ esetében a rendelkezésre álló információk alapján eldönthetetlen volt, hogy az üdülőszövetkezeti működés összekapcsolódott-e timesharing-szerződéssel is. A cégszolgálati honlapon nem voltak megjeleníthetőek üzleti nevükön,¹⁷⁴⁶ azonban saját honlapjuk alapján szintén timeshare tevékenységet végez a Hőforrás Hotel és Üdülöpark Üdülőszövetkezet (Gyula)¹⁷⁴⁷ és a Hotel Napfény Üdülőszövetkezet (Zalakaros),¹⁷⁴⁸ melyeknél szezonális beosztású: floating week az üdülési jog (a tagok időleges használati joga átengedhető, hasznosítható és átruházható), valamint a zalakarosi üdülőszövetkezet alkalmazza a bonus time jogintézményét is. Az említettek közül, egy pár évvel ezelőtti timeshare céglistán¹⁷⁴⁹ csak a zalakarosi üdülőszövetkezet van feltüntetve és megállapítható az is, hogy a timeshare cégek vállalkozási formaváltoztatása a következő kedveltségi és gyakorisági sorrendet mutatta: korlátolt felelősségű társaság, betéti társaság, részvénytársaság és egyéni cég. A 2017-es év során készült regisztrált üdülőjog-értékesítők listáján¹⁷⁵⁰ egy üdülőszövetkezet található csak számos kft., két zrt. és egy-egy bt. és nyrt. között: a Tisza-tó Wellness Üdülő Szövetkezet létét a cégszolgálati honlap is igazolta, azonban timeshare céggé váló működésére nem találtunk egyéb adatokat.

¹⁷⁴¹ PAPP 2015a 207.; SZIT-H-PJ-2016-54.; Szegedi Ítéltábla Pf. 20.206/2016/6.; Szegedi Ítéltábla Pf. 21.234/2016/6.

¹⁷⁴² PAPP 2015a 212.; BH 1995. 506.

¹⁷⁴³ 2017. 01. 03-án

¹⁷⁴⁴ <http://www.siestahotel.hu/udulesijog/> (2017. 01. 10.)

¹⁷⁴⁵ www.napsugarhotel/udulohasznalatiijog/udulojog.htm (2017. 01. 10.)

¹⁷⁴⁶ A cégszolgálati honlapon a bejegyzett cégnév eltérő: Gyulai Hőforrás Üdülőszövetkezet és Napfény Üdülőépítő és Fenntartó Szövetkezet.

¹⁷⁴⁷ www.hoforrashotel.hu/uduloszovetkezet_gyula_m432 (2017. 01. 03.)

¹⁷⁴⁸ <https://hotelnapfeny.hu/tagoknak> (2017. 01. 03.)

¹⁷⁴⁹ www.ofe.hu/inet/ofe/hu/menu/.../timeshare-lista-2011.majus_23.pdf (2017. 01. 03.)

¹⁷⁵⁰ timeshare.lap.hu (2017. 01. 07.); time-share_nyilvantartas-2016_08_08.pdf (2017. 01. 07.)

Nem állítjuk, hogy a timeshare tevékenységet folytató valamennyi üdülőszövetkezetre rábukkantunk e munka elkészítése során, azonban az, hogy ennyire hiányosan és nehezen feltérképezhető a timeshare és az üdülőszövetkezet kapcsolata, mutatja azt is, hogy a két jogintézményben meglévő közös jogi és gazdasági lehetőségek kiaknázására mennyire nem került még sor Magyarországon. Mivel az üdülőszövetkezeti formán keresztül megvalósuló timeshare igénybevétel a nyugat-európai vonatkozó joggyakorlathoz képest magyar sajátosság,¹⁷⁵¹ érdemes lenne élni a benne rejlő valós esélyekkel.

2. A részvénytársasági timeshare-modell

2.1. A részvénytársaság (timeshare-részvények tulajdonlása révén, például Abbázia Group) többféle jogi mechanizmus kiépítésével lett megfelelő a timeshare-rendszer működtetésére.

Az rt. az ingatlan (üdülőfalu) tulajdonosa és ennek bérlője egy kft., amelyet mint bérlőt megillet az a jog, hogy a bérleti jogon belül a használati jogot időbeosztásos módon értékesítse. A használati jog megszerzésére részvény vásárlásával van lehetősége a fogyasztónak üdülőhasználati szerződés keretében: az üdülési jog ellenértékét osztalékelsőbbbségi részvényvásárlással egyenlíti ki.¹⁷⁵² A konstrukció jogdogmatikailag nehezen támasztható alá, ha a részvény után a fogyasztót – mint részvényest – megillető osztalék maga a timeshare, mert a részvény nem dologi jogi jogosultságot (adott esetben egy üdülőegység használatát), hanem tagsági jogokat megtestesítő értékpapír.¹⁷⁵³ Jogilag szintén aggályos, hogy az rt. részvényeseinek (a timeshare jogosultjainak) nincs befolyásuk az rt. működésére és a timeshare feltételeinek kialakítására, megváltoztatására (pl. a részvényes, a fogyasztó a használati díj kialakítását és módosítását nem befolyásolhatja.¹⁷⁵⁴ ez nem közgyűlési hatáskörbe utalt kérdés, hanem az rt. igazgatósága határoz róla), mert korlátozott tagsági jogokat gyakorolhatnak csak „árkapcsolással, kényszerhelyzetben” (más módon nem válhatnak az üdülőhasználatra jogosulttá) megszerzett részvényeik révén. Jogszerűbb variáció az, ha az ingatlan üzemeltetőjének (vagy tulajdonosának) a tőkéjét a részvényvásárlások révén teremtik meg (vagy egészítik ki), és emellett ezzel egyidejűleg üdülőhasználati szerződést kötnek (melynek a részvény megvétele a feltétele) a fogyasztóval.

¹⁷⁵¹ Erről részletesen lásd: PAPP 2013 106., 121., 135.

¹⁷⁵² VEF 2004. 40.; 247/1995. VJ; Ez a megoldás ismertette van még: DE SOUSA 1998 62.

¹⁷⁵³ Ptk. 3:213. § (1) bek.

¹⁷⁵⁴ VEF 2004. 40.

A fentiekben vázolt jogi megoldás egyszerűbb gyakorlati megjelenése az, amikor az ingatlan (üdülő) tulajdonosa, fenntartója és üzemeltetője ugyanaz a jogalany (részvénytársaság), mely közvetlenül („bérlet” nem közbeiktatva) köt kedvezményes – 99 évre szóló – bérleti szerződést azokkal a fogyasztókkal, akik meghatározott számú és értékű részvényt jegyeznek vagy – a jegyzési időszak lezárultával – vásárolnak.¹⁷⁵⁵ Ez az élethosszig szóló megoldás már a tulajdonjoghoz közelíti a timeshare-t, és a fogyasztó tagsági jogai ugyanolyan mértékben korlátozottak, mint az előző esetben.

Némileg módosított variáns az, amikor a timeshare-vállalkozás apartmanhasználati szerződés megkötésével egyidejűleg egy meghatározott részvénytársaság részvényeinek megvásárlására kötelezi a fogyasztót azzal, hogy a részvények után járó osztalékot a használati jog ellenértékeként rá engedményezik.¹⁷⁵⁶

A fogyasztó szempontjából talán legmegfelelőbb gyakorlati módja a timeshare megszerzésének az, amikor egy gazdasági társaság az ingatlan (üdülőfalu) ½ eszmei tulajdoni hányadát megszerzi, a másik ½ eszmei tulajdoni hányadot az általa létesítendő részvénytársaság a részvényjegyzésekből keletkezett alaptőkéből megvásárolja a tervezett jegyzett tőkének megfelelő vételáron. Jogtechnikailag ez is részvény-adásvételi előszerződés és ingatlanhasználati szerződés összekapcsolásával zajlik le. A dematerializált részvényeknek a fogyasztó értékpapírszámláján történő jóváírása nem érinti az üdülőhasználati jog jogosultjává válás időpontját.¹⁷⁵⁷ A megosztott üdülőhasználat egyidejűleg a használati jog ellenértékének kiegyenlítése céljából megkötött részvény-adásvételi szerződés érvényessége csak együttesen bírálható el.¹⁷⁵⁸ Az üdülőhasználati szerződéssel összekapcsolt részvény-adásvételi szerződésből eredő jogok az örökös, mint jogutódot megilletik.¹⁷⁵⁹ Majd az ügylet lebonyolítását követően az rt. megszűnik, vagyonát pedig a részvényesek között részvényeik névértékének arányában felosztják. A felosztással egyidejűleg, erre irányuló, egymás közötti megállapodással közös tulajdont keletkeztetnek az ingatlan ½ eszmei hányadára és a lakosztály-hányadokat az ingatlan-nyilvántartásba bejegyeztetik. A gazdasági társaság (az ingatlan másik ½ eszmei hányadának tulajdonosa) vállalja az üdültulajdon profitorientált, szállodaszerű üzemeltetését és karbantartását. Ennek biztosítására a gazdasági társaság tulajdoni hányadára jelzálogjogot alapítanak a timeshare-jogosultak javára.

¹⁷⁵⁵ Kúria Pfv. 20.173/2015/4.; 45/1998. VJ; Ez a megoldás ismertette van még: DE SOUSA 1998 62.

¹⁷⁵⁶ EBH 2000. 307.

¹⁷⁵⁷ Fővárosi Törvényszék 48.Pf.630.288/2014/6.; Pesti Központi Kerületi Bíróság 10. P. 90.887/2013/5.

¹⁷⁵⁸ BH 2008. 71.; BH 2007. 57.; Legfelsőbb Bíróság Gfv. X. 30. 258/2005.

¹⁷⁵⁹ BH 2008. 71.; Legfelsőbb Bíróság Gfv. IX. 30. 027/2007.

2.2. A részvénytársaságon alapuló timeshare-konstrukció jogszerűbbé tételének lehetőségei

A Ptk. értékpapír-fogalmi rendelkezése¹⁷⁶⁰ szerint az értékpapír olyan egyoldalú jognyilatkozat, amely papíralapú okiratként vagy jogszabályban megjelölt más módon létrehozott, rögzített, nyilvántartott és továbbított adatösszességként (dematerializált értékpapírként) a benne foglalt jogot úgy testesíti meg, hogy azt a jogot gyakorolni, arról rendelkezni csak az értékpapír által, annak birtokában lehet. A Ptk. értékpapír-regulációja a normatív szabályozás rendszerét alkalmazza: különbséget tesz az értékpapírok között aszerint, hogy jogszabály meghatározza-e a kötelező tartalmi elemeket.¹⁷⁶¹ Amennyiben jogszabály által nem szabályozott értékpapírfajtáról van szó, az okirat/számítógépes jel csak akkor minősül értékpapírnak, ha a kibocsátója a Ptk. által meghatározott tartalmi és – esetleges – alakszerűségi elemeket feltünteti az értékpapíron.¹⁷⁶² A Ptk. értékpapírok formakényszerét megszüntető¹⁷⁶³ szabályozása révén lehetőség nyílik arra, hogy ki lehessen bocsátani timeshare-t megtestesítő értékpapírt is. Ezzel a részvényhez kapcsolódó konstrukció jogi anomáliái is megszüntethetőek lennének, hiszen az üdülőhasználati szerződéshez kapcsolt jogügylet nem tagsági jogot megtestesítő értékpapír megvásárlására, hanem egy speciális használati jogot inkorporáló értékpapír megszerzésére irányulna.

Ha a Magyarországon leggyakrabban előforduló timeshare-konstrukciót vizsgáljuk, akkor megállapítható, hogy a részvény továbbra is jogszabályban rögzített tartalommal és formában kibocsátható értékpapír: a részvény a kibocsátó részvénytársaságban gyakorolható tagsági jogokat megtestesítő, névre szóló, névértékkel rendelkező, forgalomképes értékpapír.¹⁷⁶⁴ E definíció alapján a timeshare, vagy a vele kapcsolatos konvertálható pontok, vagy a pontok révén elcserélt timeshare máshol igénybevehetősége továbbra sem azonosítható a tagsági jogokkal. A Ptk. jogi személyekre vonatkozó könyve megengedi, hogy a részvénytársaság a Ptk-ban meghatározottakon kívül más részvényfajtát

¹⁷⁶⁰ Ptk. 6:565. § (1) bek.

¹⁷⁶¹ Ptk. 6:565. § (2) bek.: Ha jogszabály meghatározza egyes értékpapírfajták kötelező tartalmi elemeit, kizárólag az ezeknek megfelelő okiratot vagy dematerializált értékpapírt lehet az adott értékpapírfajtába tartozó értékpapírnak tekinteni.

¹⁷⁶² Ptk. 6:565. § (3) bek.: Ha az adott értékpapírfajta kötelező tartalmi elemeit más jogszabály nem határozza meg, az csak akkor minősül értékpapírnak, ha azon a kibocsátója legalább az alábbiakat feltünteti: a kibocsátó nevét és címét; azt, hogy a nyilatkozat értékpapírnak minősül; az értékpapír által megtestesített jogosultságot; sorozatban kibocsátott értékpapír esetén az értékpapír-sorozat megjelölését, a sorozat értékpapírkódját és a sorozatba tartozó értékpapírok darabszámát; a kibocsátás helyét és időpontját; okirati formában kibocsátott értékpapír esetén a kibocsátó aláírását. CSÉCSY – FÉZER – HAJNAL – KÁROLYI – PETKÓ – TÖRÖ – ZOVÁNYI 2017 237.

¹⁷⁶³ HARSÁNYI 2015a 253-268.

¹⁷⁶⁴ Ptk. 3:213. § (1) bek.

vagy részvényosztályt is kibocsásson.¹⁷⁶⁵ Mivel mind a részvényfajták (törzsrészvény, elsőbbségi részvény, dolgozói részvény, kamatozó részvény, visszaváltható részvény), mind a részvényosztályok között (osztalékelsőbbségi részvény, szavazatelsőbbségi részvény, likvidációs hányadhoz elsőbbséget biztosító részvény, vezető tisztségviselő, illetve felügyelőbizottsági tag kijelölésére vonatkozó elsőbbségi részvény, elővásárlási jogot biztosító részvény, kumulatív részvény) található olyan részvény, amely a törzsrészvénnyel járó tagsági jogok mellett kötelmi jogosultságot is megtestesít: az első esetben eladási jogot, vagy vételi jogot, vagy mindkét jogot, a második esetben pedig elővásárlási jogot. Vajon ezek mintájára kibocsátható-e olyan törzsrészvény, amely többletjogosultságként timeshare-t testesítene meg? Még ha analógia és a logikai értelmezés révén el is juthatunk az igen válaszig, akkor sem lesz megoldott a timeshare jogosultjának hátrányos tagi helyzete: a vállalkozás, a részvénytársaság alapszabálya a közgyűlési hatásköröket az igazgatósághoz utalja.

A 2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról szintén szabályozza az értékpapír¹⁷⁶⁶ és a tagsági jogot megtestesítő értékpapír¹⁷⁶⁷ fogalmát: az előbbit a Ptk-tól eltérően és kiterjesztőbben, míg az utóbbit két különböző és egymástól eltérő tartalmú előírásban. A tagsági jogokat megtestesítő értékpapír értelmező rendelkezések közötti definíciójában az szerepel, hogy ezen értékpapírfajta a birtokosának szavazati, vagyoni és egyéb jogokat biztosít. Az utolsó kategóriába beletartozhat-e a timeshare is? Azaz a tagot megillető szavazati és vagyoni (pl.: osztalékhoz, likvidációs hányadhoz való) jogok mellett nem tagsági jogokat is inkorporálhat-e ez az értékpapír, vagy az elnevezésének megfelelően a szavazati és vagyoni jogokon kívül csak más tagsági jogokat (kisebbségi jogot, indítványtétel jogát, napirend-kiegészítési jogot etc.) testesíthet meg? A Tpt. az értékpapírok forgalomba hozatala, szabályozott piacra történő bevezetése című, IV. fejezetben ad egy másik meghatározást is a tagsági jogot megtestesítő értékpapírra, ami alapján csak a részvény, az átváltoztatható kötvény, az átváltozó kötvény és a jegyzési jogot

¹⁷⁶⁵ Ptk. 3:240. §

¹⁷⁶⁶ Tpt. 5. § 42. pont: értékpapír: a forgalomba hozatal helyének joga szerint értékpapírnak minősülő pénzügyi eszköz

¹⁷⁶⁷ Tpt. 5. § 119. pont: tagsági jogokat megtestesítő értékpapír: minden olyan értékpapír, amelyben a kibocsátó meghatározott pénzösszeg, illetve pénzben meghatározott nem pénzbeli vagyoni érték tulajdonba vételét elismerve arra kötelezi magát, hogy az értékpapír birtokosának meghatározott szavazati, vagyoni és egyéb jogokat biztosít; Tpt. 13. § (1) bek. a) pont: a tagsági jogokat megtestesítő értékpapír: a részvény, az egyéb, gazdasági társaságban való részesedést megtestesítő értékpapír, valamint bármely olyan értékpapír, amely jogot ad részvény vagy egyéb, gazdasági társaságban való részesedést megtestesítő értékpapír megszerzésére az értékpapír átváltása, vagy a benne megtestesített jog gyakorlása által, feltéve, hogy az értékpapírt a részvény vagy az egyéb, gazdasági társaságban való részesedést megtestesítő értékpapír kibocsátója, vagy vele azonos csoportba tartozó személy bocsátotta ki.

biztosító kötvény esik a fogalom alá, a timeshare-t megtestesítő variáció már nem, hiszen kérdéses, hogy ilyen részvény kibocsátható-e egyáltalán (lásd előző bekezdés elemzése), továbbá a timeshare gazdasági társaságban való részesedésnek, valamint tagsági jogot megtestesítő értékpapír megszerzésére való jogosultságnak sem feleltethető meg. A tőkepiaci törvény tagsági jogot megtestesítő értékpapír kategóriáinak vizsgálatánál arra is figyelemmel kell lennünk, hogy a Ptk. az ilyen értékpapírfajtákra korlátozó szabályt tartalmaz: tagsági jogokról csak részvénytársaság bocsáthat ki értékpapírt.¹⁷⁶⁸ És ezzel, a tagsági jogokról értékpapír kibocsátását – az rt-n kívül – más jogalanynak tilalmazó szabállyal visszatértünk oda, hogy tagsági jogokról csak részvénytársaság és csak részvény értékpapírfajtában bocsáthat ki értékpapírt, valamint az előző bekezdésben feltett kérdésekhez.

Úgy véljük, hogy a timeshare-jogosultak helyzetét egyértelművé és jogszerűvé tevő értékpapírszabályozás csak az lehet, hogy – élve a Ptk. 6:565. § (3) bekezdés felhatalmazásával – egy speciális használati jogot, a timeshare-t megtestesítő értékpapírt bocsát ki a timeshare-vállalkozás, amelynek már ennek következtében nem is kell részvénytársasági formában működnie, és így az rt-formához kapcsolódó jogi visszasságok is kiküszöbölhetőek lennének. Ha a joggyakorlat ezen megoldás felé mozdulna el, akkor már csak egyetlen lényeges probléma várna megoldásra: milyen jellegű jogok (dologi, kötelmi, vegyes vagy speciális) tekintjük a timeshare-t.¹⁷⁶⁹

---

¹⁷⁶⁸ Ptk. 3:11. §

¹⁷⁶⁹ Erről részletesen lásd: PAPP 2013 90-108.

V. A timeshare jogi szinergia hatásai

A timeshare a klasszikus magánjogon kívül érinti az alkotmányjogot, a közigazgatási jogot, a fogyasztóvédelmi jogot, reklámjogot, az adó- és pénzügyi jogot, eljárásjogot, a nemzetközi magánjogot; több jogágba benyúló, sokszinű jogintézmény.

Véleményünk szerint közvetett alkotmányjogi összefüggés tárható fel a timeshare vonatkozásában: a szabadidő minőségi eltöltését lehetővé tévő konstrukció kiteljesíti az állam és polgárai jó élethez fűződő közös célját,¹⁷⁷⁰ alapvető egyéni jogait¹⁷⁷¹ (személyiség szabad érvényesítése, magánélet szabadsága)¹⁷⁷² és testi, lelki egészségét.¹⁷⁷³

Közigazgatási jogi rendelkezések határozzák meg a timeshare-tevékenység folytatásának feltételeit, amelyek a timesharing-szerződés egyik alanyát, a vállalkozást, a szerződéskötést és a szerződés megszűnését érintik (lásd C rész II. fejezet 3. pont, III. fejezet 1. és 8. pontjai). A timeshare-tevékenységtől eltiltott vállalkozások a hatóság (kormányhivatal) tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységet végző vállalkozásokról vezetett nyilvántartásból törölő és a tartós szálláshasználati szolgáltató tevékenységtől eltiltó határozata ellenére megmaradtak a timeshare-piacon, üdülőhasználati jogot alapító vállalkozás képviselőjében eljárva.¹⁷⁷⁴

A timeshare-ágazatban világszinten is nagy hangsúlyt fektetnek a fogyasztói elégedettség mérésére és a fogyasztói panaszok „becsatornázására”.¹⁷⁷⁵ A fogyasztóvédelmi aspektus fontosságát jelzi a timeshare-jogintézményére vonatkozó két uniós irányelv¹⁷⁷⁶ is, amelyek közül a második már maximum harmonizációt ír elő.¹⁷⁷⁷ Magyarországon 40 ezer és 100 ezer közé teszik az üdülési jogok számát, az üdülési joggal rendelkező fogyasztók átlagéletkora 40-64 év közötti, akik jelenlegi, jellemző keresleti magatartása a meglévő üdülési joguk értékesítése (a tényleges továbbértékesítés kifejezetten nehéz a magyar

¹⁷⁷⁰ Magyarország Alaptörvénye Nemzeti Hitvallás

¹⁷⁷¹ Magyarország Alaptörvénye I. cikk (2) bek.

¹⁷⁷² Ptk. 2:42. § (1) bek., 2:43. § b) pont

¹⁷⁷³ Magyarország Alaptörvénye XX. cikk (1) bek.

¹⁷⁷⁴ Kúria Pfv. V. 20.492/2015/7.; Kúria Pfv. 20.910/2015/1.

¹⁷⁷⁵ Lásd: GREGORY – PARSA – NUSAAIR – KWUN – PUTREU 2015 52-70.; TORRES – WEI – HUA 2017 357-374.

¹⁷⁷⁶ 97/47/EK irányelv; 2008/122/EK irányelv

¹⁷⁷⁷ KOZIOL – BYDLINSKI – BOLLENBERGER 2010 2152.; HAJNAL 2015 15.

timeshare-piacon, nem jellemzőek a sikeres tranzakciók).¹⁷⁷⁸ A timeshare vonatkozásában az alábbi fogyasztóvédelmi problémák¹⁷⁷⁹ merültek fel:

- a timeshare-rendszer jogi konstrukcióját és a timeshare jogi jellegét nem tárja fel a vállalkozás a fogyasztó előtt;¹⁷⁸⁰

- üdülési jog vásárlása esetére kilátásba helyezett kedvezmény (például ingyenes nyaralás, árkedvezmény) valótlán volta;¹⁷⁸¹

- a hiányos tájékoztatás az éves díjról, a fenntartási költségekről, a kiegészítő szolgáltatások igénybe vételi összegéről, a szezonbeosztásról, az objektív jogalapú elállási jogról;¹⁷⁸²

- a vállalkozás tisztességtelen magatartása (csak szóbeli ígéreteket tesz, és nem írásbelieket);¹⁷⁸³

- az írásbeli katalógus (bemutató film, prospektusok, diák etc.) és a valóság (a szállás tényleges állapota) különbsége;¹⁷⁸⁴

- a vállalkozás a timeshare visszavásárlására tett ígéretét nem tartja meg, vagy rendkívül alacsony áron tesz ennek eleget;¹⁷⁸⁵

- a csererendszer bizonytalansága (a kiválasztott hely és időpont megszerzésére az esély a timeshare értékétől és a kiválasztott ingatlan és időpont iránt megnyilvánuló kereslettel függ);¹⁷⁸⁶

- a vállalkozás a már meglévő üdülési jog továbbértékesítése kapcsán továbbértékesítésre vonatkozó ígéretet tesz, annak érdekében, hogy a fogyasztókat újabb és/vagy értékesebb üdülési jog vásárlására készítse;¹⁷⁸⁷

- a vállalkozás az üdülési jog továbbértékesítésének feltételül hitelszerződés megkötését szabja;¹⁷⁸⁸

- a vállalkozás a viszontértékesítésről szóló megbízási szerződés megkötését további üdülési jog vételére¹⁷⁸⁹/a vállalkozás kedvezményprogramjaiban való részvételre¹⁷⁹⁰ vonatkozó szerződések létesítéséhez köti;

¹⁷⁷⁸ 75/2015. VJ; 85/2015. VJ; 113/2015. VJ; 117/2015. VJ

¹⁷⁷⁹ BAKER 1989 14-15.; HILDENBRAND 1998 2940-2943.

¹⁷⁸⁰ VEF 1999/1.; 247/1995. VJ; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 49.

¹⁷⁸¹ 20/2014. VJ; VEF 2010. 29.; 114/2010. VJ; VEF 2007. 82.; VEF 2006. 12.; VEF 2004. 40.; VEF 1999/1.; 247/1995. VJ; a szempontok kidolgozására lásd: 154/1999. VJ

¹⁷⁸² 114/2010. VJ; VEF 2007. 82.; VEF 2006. 12.; VEF 2004. 40.; 247/1995. VJ

¹⁷⁸³ 114/2010. VJ

¹⁷⁸⁴ GREGORY –WEINLAND 2016 460., 464.

¹⁷⁸⁵ KOVÁCS R. 2001 24-26.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 48-49.

¹⁷⁸⁶ HAJNAL 2015 17.

¹⁷⁸⁷ 85/2015. VJ; 95/2014. VJ; 20/2014. VJ; 41/2013. VJ; 114/2010. VJ; 100/2007. VJ; Üdülési jog, Bíróságol a versenyhivatal. 2016.

¹⁷⁸⁸ 34/2015. VJ; 26/2015. VJ

- a fogyasztók és a timeshare-rel foglalkozó vállalkozások között nagyon nagyfokú az információs aszimmetria.¹⁷⁹¹ A 2008. évi XLVII. törvény mellékletében feltüntetett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok közül több¹⁷⁹² felmerül(t) a timesharing-szerződés kapcsán is; a fogyasztókkal szemben tisztességtelen módon eljáró vállalkozást az Innovációs és Technológiai Minisztérium Infokommunikációért és Fogyasztóvédelemért Felelős Államtitkársága fogyasztóvédelmi hatóságként, az MNB (ha a tevékenység a Magyar Nemzeti Bank felügyeleti hatáskörébe tartozik) és a Gazdasági Versenyhivatal (ha a kereskedelmi gyakorlat a gazdasági verseny érdemi befolyásolására alkalmas) szankcionálhatja.¹⁷⁹³

A reklámjogi aspektus a timeshare kapcsán a timeshare-vállalkozások által alkalmazott, nem megfelelő (agresszív, félrevezető) marketingtechnika¹⁷⁹⁴ miatt vetődik fel. A kormányrendelet kiköti, hogy a szállás időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésre és a kapcsolódó/kiegészítő megállapodásokra vonatkozó reklámnak tartalmaznia kell egy utalást a fogyasztó írásbeli tájékoztató igénylési jogára az írásbeli tájékoztató elérhetőségének megjelölésével.¹⁷⁹⁵ Amennyiben a timeshare értékesítése céljából szervezett rendezvényen kívánnak a fogyasztó részére szerződéskötési ajánlatot tenni, az e rendezvényre szóló meghívónak tartalmaznia kell a rendezvény ilyen értelmű célját és jellegét.¹⁷⁹⁶ A timeshare értékesítését és a szerződéskötést célul tűző rendezvényen annak teljes ideje alatt az írásbeli tájékoztatónak bármikor a fogyasztó rendelkezésére kell állnia.¹⁷⁹⁷

A timeshare pénzügyi és adójoghoz való kapcsolódásait fentebb már érintettük a timesharing-szerződés természete, szabályozása és közvetett tárgya kapcsán (lásd C rész II. fejezet 1.3., 2. és 5. pontok).¹⁷⁹⁸

---

¹⁷⁸⁹ 34/2015. VJ; 41/2013. VJ

¹⁷⁹⁰ 75/2015. VJ és VEF 2015. 2.: Bindsystem; 113/2015. VJ: CP rendszer; 1176/2015. VJ: LIB pontrendszer

¹⁷⁹¹ 6-H-PJ-2011-89.; 41/2013. VJ; FUGLINSZKY – TÓKEY 2018 526.

¹⁷⁹² 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 15., 18., 20., 23. és 30. pontbeli tényállások; Vj-142/2001.

¹⁷⁹³ 2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról 10. § (1)-(3) bekezdések

¹⁷⁹⁴ Vj-100/2007.; Vj-108/2005.; Vj-142/2001.; Vj-59/2001.; EBH 2000. 307.; Vj-154/1999.; Vj-45/1998.; Vj-4/1997/24.; Vj-247/1995.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 48.; SPARKS – BRADLEY – JENNINGS 2011 1178.; Welk Resorts Files Suit Against Timeshare Exit Team For Widespread Racketeering Scheme to Defraud Vacation Owners, Members and Companies. 2017.

¹⁷⁹⁵ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 4. § (1) bek.; MISKOLCZI BODNÁR – SÁNDOR 2012a 51.

¹⁷⁹⁶ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 4. § (2) bek.

¹⁷⁹⁷ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 4. § (3) bek.

¹⁷⁹⁸ 87/2001. Számviteli kérdés; 2002/48. Adózási kérdés; 266/2010/Szt. 45. § (5)/ISZ; 45/2011. Számviteli kérdés; United States, Petitioner v Sandra L. Craft [April 17, 2002]

Eljárásjogi szempontból a kormányrendelet a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvényben meghatározott hatóságok közjogi eljárásait¹⁷⁹⁹ és a peren kívüli vitarendezés lehetőségét¹⁸⁰⁰ rögzíti.

A timeshare egész világon való elterjedtsége miatt a nemzetközi magánjogi korreláció általában jelen van.¹⁸⁰¹ A nemzetközi magánjog szerint a timesharing-szerződésre a fogyasztó lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye szerinti EGT-állam jogától eltérő jog is alkalmazható, és az esetleges viták esetén a fogyasztó lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye szerinti EGT-állam bíróságaitól eltérő bíróságokhoz is lehet fordulni.¹⁸⁰² Ha a nemzetközi magánjog szabályai szerint a külföldi elemet tartalmazó timesharing-szerződésre valamely EGT-állam joga alkalmazandó, a fogyasztó érvényesen nem mondhat le a 2008/122/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseinek átültetése céljából elfogadott jogszabályi rendelkezésekben biztosított jogáról.¹⁸⁰³ Amennyiben a nemzetközi magánjog szabályai szerint a külföldi elemet tartalmazó timesharing-szerződésre harmadik állam joga alkalmazandó, a fogyasztó nem fosztható meg a 2008/122/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseinek átültetése céljából elfogadott jogszabályi rendelkezések által - az eljáró bíróság szerinti EGT-államban átültetett formában - biztosított védelemtől, ha

- a jogvitával érintett ingatlan valamely EGT-állam területén fekszik vagy
- a jogvita tárgyát képező szerződés közvetlenül nem kapcsolódik ingatlanhoz, azonban a jogvita tárgyát képező szerződés a jogvitával érintett vállalkozás olyan önálló foglalkozása vagy gazdasági tevékenysége körébe tartozik, amelyet az valamely EGT-állam területén folytat, vagy amely valamely EGT-állam területére irányul.¹⁸⁰⁴

***

¹⁷⁹⁹ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 28. §

¹⁸⁰⁰ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 1. melléklet 8.6.4. pont

¹⁸⁰¹ OLG Düsseldorf: Verbundfinanziertes Time-Sharing-Geschäft – Club La Costa. 1997 2056-2058.; LG Hanau: Angabe ausländischer Widerrufserklärungsadresse unter dem Teilzeit-Wohnrechtgesetz. 1998 2983-2985.; OLG Celle: HWiG als zwingendes Inlandsrecht beim Time-Sharing-Vertragsabschluss – Isle of Man 1996 78-79.; BGH: Wirksamkeit der „Isle-of-Man“ - Rechtswahlklausel im internationalen Time-Sharing-Vertrag 1997 1697-1700.; KRATZKE 1994 823-826.

¹⁸⁰² 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 1. melléklet 7.3. pont

¹⁸⁰³ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 14. § (1) bek.

¹⁸⁰⁴ 141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet 14. § (2) bek.

Véleményünk szerint a magyar jogalkotó előtt a timesharing-szerződéssel kapcsolatban több feladat is tornyosul,

- az ingatlan-timeshare mellett nyitni kell az ingó timeshare irányába (a szállás fogalmának árnyaltabb kidolgozása révén);¹⁸⁰⁵

- meg kell találni a timesharing-szerződés helyét a magyar magánjogban. Meglátásunk szerint erre négy mód nyílik

- vagy a szolgáltatási szerződés (service contract, Dienstvertrag) kategóriájának Ptk-ba emelésével (és e típus keretében kerülne szabályozásra a komplex timesharing-szerződés);

- vagy a közvetlen jellegű timeshare a dologi jogon belül, a közvetett pedig önálló szerződéstípusként (mert egyértelműen sem a pjt alfajaként, sem szimpla használati kötelemként nem sorolható be) nyerne elhelyezést a Ptk-ban;

- vagy az előbbi két elképzelés valamelyikének nem Ptk-beli, hanem külön jogszabályban történő megvalósítása;

- vagy a jelenlegi regulációs technika mellett tartunk ki (fogyasztóvédelmi szempontú, rendszerszemléletet és jogdogmatikai elgondolásokat nélkülöző, kormányrendeleti szintű rendezése a timesharing-jogviszonynak). Az eddigiekben kifejtettek alapján álláspontunk az, hogy a komplex timesharing-szerződést szolgáltatási szerződésként¹⁸⁰⁶ kellene kezelni,¹⁸⁰⁷ egyrészt a kontraktus jellege, másrészt közvetlen és közvetett tárgyainak ismérvei, harmadrészt a konstrukcióhoz kapcsolódó szolgáltatások miatt,¹⁸⁰⁸ és avégett, hogy a felmerült jogi problémákat a leghatékonyabban lehessen kiküszöbölni.

***

¹⁸⁰⁵ A szállások kapcsán részletesen lásd: JUHÁSZ L. 2012 34-38.

¹⁸⁰⁶ 2007. évi CXXVII. törvény 13. § (2) bek. a) pont; 173/2003. (X. 8.) Kormányrendelet 10-11. §§; EUMSZ 57. cikk; DCFR Art IV. C – 1:101 (1) (a); CESL Art 5

¹⁸⁰⁷ Álláspontunk alátámasztására lásd: BÖHMER 1993 150.; DE SOUSA 1998 154., 200.; KRÜGER – WESTERMANN 2012 513.; BAMBERGER – ROTH 2012 2409.; BECKMANN 2013 389.; MARTINEK 2004 787.; De Voil Indirect Tax Service V6.323 VAT recovery

¹⁸⁰⁸ Ehhez lásd még: HASENFUHS 1995 83. materiális, immateriális és szervezeti szolgáltatásteljesítések összessége.

„Része lettem mindannak, ami ért;
de minden tapasztalás látókörén túl
ott tündöklök a be nem járt világ
s szegélye úgy fut, ahogy üldözöm...
Sok titok van még; és bár nem vagyunk
az az erő, mely egykor eget és
földet rázott: vagyunk, ami vagyunk;
sors és idő gyengíthetett, de hős
szívünk együtt ver s kemény hite, hogy
küzd, keres, talál s nem hagyja magát.”¹⁸⁰⁹

---

¹⁸⁰⁹ A. TENNYSON: *Ulysses*. (Szabó Lőrinc fordítása);
http://www.magyarulbabelben.net/works/en/Tennyson_Alfred_Lord/Ulysses/hu/360 (2016. 12. 13.)

Melléklet

- 1) A felek szokták-e kérelmükben igényelni a szerződéses jogviszonyuk megfelelő minősítését, besorolását, megnevezését?
- 2) Ha igen, milyen támpontok alapján dönti el, milyen szerződésről van szó?
  - a. mire irányult a felek feltehető akarata
  - b. a felek jogcselekményeinek eredménye alapján
  - c. a felek magatartásai mely szerződés jogosultságainak és/vagy kötelezettségeinek feleltethető meg
  - d. a szerződés tárgya, a szolgáltatás jellege alapján (dare, facere, preastare, non-facere)
  - e. más alapján, úgy mint...
- 3) Ha nem, akkor is besorolja a jogvita alapját képező szerződéses jogviszonyt
  - a. az alábbi indokkal:
  - b. a következő szempontok szerint:
- 4) Ha nem, akkor nem minősíti a szerződést, hanem
  - a. a Ptk. kötelmi és szerződési közös szabályai alapján dönt
  - b. „mazsolázik” az egyes szerződésekre vonatkozó, leginkább megfelelő szabályok közül
  - c. .... szerint hoz ítéletet
- 5) Mi alapján határoolja el a közjogi és magánjogi kontraktusokat,
  - a. a jogszabályi rendelkezés minősítése szerint
  - b. a szerződés tartalma alapján
  - c. más indokkal, úgy mint...
- 6) Mit tekint magánjogi, azonban nem kötelmi jogi szerződésnek? (pl.: társasági szerződés, házassági szerződés, házassági vagyoni szerződés, öröklési szerződés etc.)
- 7) Mit ért nevesített szerződések alatt? (pl.: Ptk-beliek, vagy amiknek nevük van etc.)
- 8) Mit ért atipikus szerződések alatt? (pl.: Ptk-n kívüliek vagy vegyes kontraktusok, csoportismérveknek megfelelő megállapodás etc.)
- 9) Mit ért vegyes szerződésnek? (pl.: atipikus szerződés, tartalmában vegyes, jogágilag vegyes etc.)

- 10) Mit ért de facto innominát szerződés alatt? (pl.: nincs neve, ami először merül fel etc.)
- 11) Milyen atipikus szerződéseket ismer? (felsorolás)
- 12) Milyen szempontok szerint tekint egy szerződést atipikusnak?
- 13) Praxisában találkozott-e komplex szerződéssel, és mely fajtájával? (pl.: láncolati, kapcsolt, keret-, „esernyő” szerződések etc.)
- 14) Ha nem, mit értene komplex megállapodás alatt?
- 15) Praxisában találkozott-e szerződéscsoporttal?
- 16) Ha igen, mi volt az?
- 17) Ha nem, mit minősítene annak?
- 18) Mit ért
  - a. timeshare alatt?
  - b. timesharing-szerződés alatt?

Felhasznált irodalom jegyzéke

1. ABEGG, A. (2006): Regulierung hybrider Netzwerke im Schnittpunkt von Wirtschaft und Politik. *Kritische Vierteljahresschrift für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft*, 2006/2-3.
2. ÁDÁM Antal (2005): A közigazgatási aktus alakváltozása, a közszerződés. *Magyar Közigazgatás*, 2005/5.
3. ÁDÁM Antal (2004): A közjogi szerződésekről. *Jura*, 2004/1.
4. ÁDÁM Antal (1995): A köztestületek és a közjogi szerződések a postmodern társadalom és állam kapcsolatában. *Acta Humana*, 1995/21.
5. AGÁRDI Irma – BEREZVAI Zombor – ALT Mónika-Anetta (2017): A nemzetközi diverzifikáció, az innováció és a teljesítmény kapcsolata az európai élelmiszer-kiskereskedelemben. *Közgazdasági Szemle*, 2017/7-8. 805-822.
6. ALTORJAY Luca (2013): A pénzügyi lízing elszámolási kérdései. *Gazdaság és Jog*, 2013/11.
7. AMSTUTZ, M. (2004): Die Verfassung von Vertragsverbindungen. In AMSTUTZ, M. szerk.: *Die vernetzte Wirtschaft: Netzwerke als Rechtsproblem*. Zürich, Schulthess.
8. ANTELO, M. – ANTONIO, S. (2017): Licensing contracts and the number of licenses under screening. *Munich Personal RePEc Archive*, 2017/March, Paper No. 77252, <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/77252/MPRA> (2018. 05. 05.)
9. ANTIC, O. (2004): Imenovani i neimenovani obligacioni ugovori u savremenom obligacionom pravu. *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, 2004/1-2.
10. ARRIGHETTI, A. – BACHMANN, R. – DEAKIN, S. (1997): Contract Law, Social Norms and Inter-firm Co-operation. *Cambridge Journal of Economics*, 1997/21.
11. ÁRVA Máté (2017): A Digitális Egységes Piaci Stratégia szerződési jogi hatásai a magyar polgári jogra. *Debreceni Jogi Műhely*, 2017/3-4. http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_4_2017/a_digitalis_egyseges_piaci_strategia_szerzodesi_jogi_hatasai_a_magyar_polgari_jogra/ (2018. 01. 09.)
12. ÁRVA Zsuzsanna – BALÁZS István – BARTA Attila – PRIBULA László – VESZPRÉMI Bernadett (2017): *Közigazgatási eljárások*. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó.
13. ATIYAH, P. S. – SMITH, S. A. (2005): *Atiyah's Introduction to the Law of Contract*. Clarendon Law Series. London, Clarendon Press.

14. AUER Ádám (2012): *Atipikus szerződések. Döntvénytár és példatár*. Szeged, Lectum Kiadó.
15. AUER Ádám (2017): A jogi személyiség a közjog és a magánjog paradigmájában – fragmentum. In BODA József – FELKAI László – PATYI András szerk.: *Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó.
16. AUER Ádám (2015): A közszolgáltatási szerződés. In PAPP Tekla szerk.: *Atipikus szerződések*. Budapest, Opten Informatikai Kft.
17. AUER Ádám (2018): Versengő közérdekek a közbeszerzési szerződés semmissége kapcsán. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2018/1. megjelenés alatt
18. AUER Ádám – BAKOS Kitti – BUZÁSI Barnabás – FARKAS Csaba – NÓTÁRI Tamás – PAPP Tekla (2011): *Társasági jog*. Szeged, Lectum Kiadó.
19. AUER Ádám – BALOG Balázs – JENOVAI Petra – JUHÁSZ Ágnes – PAPP Tekla (szerk.) – STRIHÓ Krisztina – SZEGHŐ Ágnes (2015): *Atipikus szerződések*. Budapest, Opten Informatikai Kft.
20. AUER Ádám – PAPP Tekla: A corporate governance jelentősége a köztulajdonban lévő gazdasági társaságoknál. *Jogtudományi Közöny*, 2017/5.
21. BÁGER Gusztáv (2006): A köz- és magánszféra együttműködése és a számvevőszéki ellenőrzés. *Pénzügyi Szemle*, 2006/1.
22. BAKER, K. F. C. (1989): Timeshare '88, The English Viewpoint. *International Legal Practice*, 1989/13.
23. BAKOS-KOVÁCS Kitti (2015): Befektetési alapok – magánjogi szemmel. In VERESS Emőd szerk.: *Kolosváry Bálint Emlékkötet*. Kolozsvár, Erdélyi Református Egyházkerület.
24. BALÁSHÁZY Mária (2001): *Kötelmi jog*. Budapest, Aula Kiadó.
25. BALÁSHÁZY Mária (1993): A szindikátusi szerződés a társasági és a polgári jog határán. *Gazdaság és Jog*, 1993/5.
26. BALÁSHÁZY Mária (2002): A társasági szerződés megszegése és a tagkizárás intézménye. *Gazdaság és Jog*, 2002/4.
27. BALÁSHÁZY Mária – PÁZMÁNDI Kinga - SÁRKÖZY Tamás (2008): *Üzleti jog*. Budapest, BME GTK – Typotex.
28. BALOGH Virág – KASZAINÉ MEZEY Katalin – PÁZMÁNDI Kinga – ZAVODNYIK József (2010): *Magyar fogyasztóvédelmi és reklámjog*. Budapest, hvgorac.
29. BAMBERGER, H. G. – ROTH, H. szerk. (2012): *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band I*. München, Verlag c. H. Beck.

30. BÁNDI Gyula (2006): Az együttműködés elve a környezetvédelemben és a közigazgatási szerződés. In IMRE Miklós – LAMM Vanda – MÁTHÉ Gábor szerk.: *Közjogi tanulmányok Lőrincz Lajos 70. születésnapja tiszteletére*. Budapest, Aula.
31. BÁRDOS Péter – MENYHÁRD Attila (2008): *Kereskedelmi jog*. Budapest, hvgorac.
32. BARREDA, A. – MURPHY, K. – GREGORY, A. – SINGH, D (2016).: Evaluating the value proposition of developing a vacation ownership resort: the case of Florida and Hawaii. *Tourism Review*, 2016/3.
33. BARTA Judit (2016): A jövőben létrehozandó szellemi alkotásokra vonatkozó felhasználási, vállalkozási és tervezési szerződés összefüggései. In SZALMA József szerk.: *A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken 2015*. Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság.
34. BARTA Judit (2014): A kivitelezési és tervezési szerződések új magánjogi szabályozásának társadalmi, gazdasági hatásai. In SZALMA József szerk.: *A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken 2013*. Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság.
35. BARTA Judit – FAZAKAS Zoltán – HARSÁNYI Gyöngyi – MISKOLCZI-BODNÁR Péter – SZUCHY Róbert – UJVÁRINÉ ANTAL Edit (2016): *Kereskedelmi szerződések alapvető szabályai*. Budapest, Patrocinium.
36. BARTA Judit – FAZEKAS Judit – HARSÁNYI Gyöngyi - MISKOLCZI-BODNÁR Péter – OSVÁTH Ildikó – UJVÁRINÉ ANTAL Edit (2000): *Magyar polgári jog. Kereskedelmi jog. Kereskedelmi szerződések*. Miskolc, Novotni Kiadó.
37. BARTA Judit – HARSÁNYI Gyöngyi – KOVÁCS István – MISKOLCZI-BODNÁR Péter – UJVÁRINÉ ANTAL Edit (2009): *Szerződések az üzleti életben*. Budapest, A Protestáns Jogi Oktatásért Alapítvány.
38. BARTAL Géza (2013): A közszolgáltatási szerződés. In WELLMANN György szerk.: *Polgári jog. Az új Ptk. magyarázata VI/VI. Kötelmi jog Harmadik, Negyedik, Ötödik, Hatodik Rész*. Budapest, hvgorac.
39. BARTAL Tamás (2014a): A lízing fogalma. *Jogi Alaplap*, 2014/2. <http://drbartal.hu/blog/2014/02/17/a-lizing-fogalma> (2014. 12. 16.)
40. BARTAL Tamás (2014b) Pénzügyi lízing – az új Ptk. és a valóság. *Gazdaság és Jog*, 2014/3.
41. BARTAL Tamás (2012): Az új Ptk. megalkotására tett javaslat lízingszerződésre vonatkozó rendelkezéseinek kritikai jellegű áttekintése. *Gazdaság és Jog*, 2012/5.

42. BARZÓ Tímea (2010): A házassági vagyoni szerződés múltja, jelene és jövője. In SOMFAI Balázs szerk.: *Studia Iuridica Auctoritate Universitatis Pécs, Publicata 148. Ünnepi tanulmánykötet Filó Erika kandidátus, egyetemi docens 70. születésnapjára.* Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar.
43. BARZÓ Tímea (2017): A szerződési szabadság korlátai a házassági vagyoni jogban. In GÖRÖG Márta – HEGEDŰS Andrea szerk.: *Lege Duce – Comite Familia. Ünnepi tanulmányok Tóthné Fábrián Eszter tiszteletére, jogász pályafutásának 60. évfordulójára.* Szeged, Iurisperitus Kiadó.
44. BEALE, H. szerk. (2012): *The Common Law Library. Chitty on Contracts. General Principles. 31th Edition. Volume 1.* London, Sweet&Maxwell.
45. BEALE, H. – DUGDALE, T. (1975): Contracts between Businessmen: Planning and the Use of Contractual Remedies. *British Journal of Law and Society*, 1975/1.
46. BEALE, H. – FAUVARQUE-COSSON, B. – RUTGERS, J. – TALLON, D. – VOGENAUER, S. (2010): *Cases, Materials and Text on Contract Law.* Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
47. BECK Salamon: Szerződés, mint közigazgatási jogviszony. *Polgári Jog (Közgazdaság és Pénzügy)*, 1938/5.
48. BECKMANN, R. M. (2013): *JurisPraxisKommentar, BGB. Band 2.2. Schuldrecht.* Saarbrücken, Juris GmbH.
49. BENACCHIO, G. (2003): *Az Európai Közösség magánjoga. Polgári jog. Kereskedelmi jog.* Budapest, Osiris Kiadó.
50. BENCSIK András (2011): A fogyasztóvédelem alkotmányi szabályozásáról – az új Alaptörvényben. In Drinóczi Tímea szerk.: *Magyarország új alkotmányossága.* Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. <https://ajk.pte.hu/files/file/karunkrol/kiadvanyok/magyarorszag-uj-alkotmanyossaga-kotet-2011.pdf> (2013. 04. 13.)
51. BENCSIK András: A közigazgatási szerződésekről, különös tekintettel a hatósági szerződésekre. *Jura*, 2009/2.
52. BENKE József – NOCHTA Tibor szerk. (2017): *Magyar polgári jog. Kötelmi jog II.* Budapest – Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
53. BERÉNYI Sándor (2006): A közigazgatási aktus. In FAZEKAS Marianna – FICZERE Lajos szerk.: *Magyar közigazgatási jog. Általános rész.* Budapest, Osiris Kiadó.
54. BERÉNYI Sándor (1998): A közigazgatási szerződések. In FICZERE Lajos szerk.: *Magyar közigazgatási jog. Általános rész.* Budapest, Osiris Kiadó.

55. BÉRES István (2012): Pénzügyi lízingszerződés lízingbevevőjének jogérvényesítési lehetőségei hibás teljesítés esetén. *Magyar Jog*, 2012/6.
56. BÉZI-FARKAS Barbara – CSÁK Csilla – FODOR László – JASINKA Anita – NAGY Zoltán – OLAJOS István – OROSZ Gábor – PRUGBERGER Tamás – SZILÁGYI János Ede – TÉGLÁSY Péter – TÖRÖK Géza (2006): *Agrárjog*. Novotni Alapítvány, Miskolc.
57. BGH: Wirksamkeit der „Isle-of-Man” – Rechtswahlklausel im internationalen Time-Sharing-Vertrag. *Neue Juristischen Wochenschrift*, 1997/25.
58. BÍBOR Báborka Eszter – FEGYVERESI Zsolt – KOKOLY Zsolt – SZÉKELY János – VERESS Emőd (2015): *Román polgári jog. A gazdasági élet szereplői és szerződése a román polgári jog rendszerében*. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum Egyesület.
59. BINDER, A. – GEISER, T. – ROBERTO, V. (2008): *Einführung ins Privatrecht*. http://www.binderlegal.ch/uploads/media/Binder_Geiser_Roberto_Einfuehrung_ins_Privatrecht_2008.pdf (2015. 09. 14.)
60. BÍRÓ György (2006): A civilisztika fejlődési vonala – jelenkori kodifikációnk. In MISKOLCZI-BODNÁR Péter szerk.: *A civilisztika fejlődéstörténete. Doktori tankönyvek*. Miskolc, Bíbor Kiadó.
61. BÍRÓ György (1990): Konszenzuson alapuló szerződési feltételek (Az általános szerződési feltételek a gazdálkodó szervezetek tartós kapcsolatában). In: *Publicationes Universitatis Miskolciensis. Sectio Juridica et Politica. Tomus IV. Fasciculus 1-7*. Miskolc, ME ÁJTK.
62. BÍRÓ György (2000b): *A kötelmi jog és a szerződés tan közös szabályai*. Miskolc, Novotni Kiadó.
63. BÍRÓ György (2004): *Kötelmi jog. Közös szabályok. Szerződés tan*. Miskolc, Novotni Kiadó.
64. BÍRÓ György (2010): *Kötelmi jog. Közös szabályok. Szerződés tan*. Miskolc, Novotni Alapítvány.
65. BÍRÓ György (2001): A szerződések rendszere a magyar polgári jogban. In *Facultas Nascitur. 20 éves a jogászképzés Miskolcon*. Miskolc, Bíbor Kiadó.
66. BÍRÓ György (2011): *Szerződési alaptípusok*. Miskolc, Novotni Kiadó.
67. BÍRÓ György (2000a): Szerződéstípusok – a dare alaptípus az új Ptk-ban. In TÓTH Károly szerk.: *Tanulmányok Dr. Veres József egyetemi tanár 70. születésnapjára. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Juridica et Politica. Tomus LV. Fasciculus 1-34*. Szeged, JATE ÁJTK.
68. Bíróság a versenyhivatal. *hvg*, 2016. 10. 20.

69. BOBVOS Pál (2011): *Magyar szövetkezeti jogtan*. Szeged, SZTE ÁJTK – JATEPress.
70. BOBVOS Pál (2016): *Szövetkezeti jog a Polgári Törvénykönyv alapján*. Szeged, SZTE ÁJTK.
71. BÓDI Gábor (2004): PPP-lehetőségek Magyarországon. *Köz-Politika*, 2004/1.
72. BODZÁSI Balázs (2016a): Az új Ptk. esetleges módosításáról. *Magyar Jog*, 2016/2.
73. BODZÁSI Balázs (2016b): Az új Ptk. esetleges módosításáról. *Ügyvédek Lapja*, 2016/1.
74. BOGSCH Attila (1994): Az iparjogvédelmi szellemi termékforgalom egyes kérdései. In SZARKA Ernő szerk.: *Iparjogvédelmi kézikönyv*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
75. BÓKA János (2016): A fogyasztó és a szolgáltató (kereskedő) fogalma. In PAPP Tekla szerk.: *Európai köz- és magánjogi jogesetgyűjtemény*. Budapest, NKE Szolgáltató Nonprofit Kft.
76. BOÓC Ádám (2013): Gazdasági szerződések Magyarország új Polgári Törvénykönyvében. *Gazdaság és Jog*, 2013/9.
77. BORBÉLY Zita (2009): Az orvosi műhiba polgári jogi kérdései. *Studia Iuvenum*, 2009/1.
78. BOROI, G. – ANGELESOU, C. A. (2012): *Curs de drept civil. Partea generala*. Bucarest, Hamangiu.
79. BOROS Anita (2010): A közfeladat-ellátás és a Public Private Partnership – avagy kell-e nekünk PPP? *Gazdaság és Jog*, 2010/9-10.
80. BOROS Anita – TÁTRAI Tünde (2011): *Közbeszerzés Kommentár*. Budapest, Complex Kiadó.
81. BOYTHA György – FALUDI Gábor: Javaslat az új Ptk. szerzői jogi és iparjogvédelmi rendelkezéseire. *Jogtudományi Közlöny*, 2008/4.
82. BÖHMER, R. (2009): Asset-sharing in Franchise Networks: The Obligation to pass on Network Benefits. In AMSTUTZ, M. – TEUBNER, G. szerk.: *Networks: Legal Issues of Multilateral Co-operation*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
83. BÖHMER, M. (1993): *Das deutsche Internationale Privatrecht des Timesharings*. Tübingen, J. C. B. Mohr (Paul Siebeck).
84. BŐSZE IRVING, Suzanne (2001): *A marketingtervezés gyakorlati útmutatója. Geomédia Szakkönyvek. Piac és elemzés*. Budapest, Geomédia Kiadói Kft.
85. BROWNSWORD, R. (2009a): Network Contracts Revisited. In AMSTUTZ, M. – TEUBNER, G. szerk.: *Networks: Legal Issues of Multilateral Co-operation*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.

86. BROWNSWORD, R. (2009b): *Smith&Thomas: A Casebook on Contract*. London, Sweet&Maxwell.
87. BUDÁUS, D. – EICHHORN, P. (1997): *Public Private Partnership*. Baden-Baden, Nomos.
88. BUENO DIAZ, O. (2008): Franchising in European Contract Law. A comparison between the main obligations of the contracting parties in the Principles of European Law on Commercial Agency, Franchise and Distribution Contracts (PEL CAFDC), French and Spanish Law. In *Schriften zum Europäischen Rechtswissenschaft/European Legal Studies, Band 8/Volume 8*. München, sellier.
89. *Butterworths Company Law Cases. Customs&Excise Manuals Archive*. (2013. 05. 17.)
90. BÜLOW, P. – ARTZ, M. (2008): *Verbraucherprivatrecht*. Heidelberg, C. F. Müller.
91. BÜTTER, M. (1998): Neue Entwicklungen auf dem Time-Sharing-Markt. *NZM*, 1998/23.
92. BYDLINSKI, P. (2005): *Bürgerliches Recht. Band I. Allgemeiner Teil*. Wien, SpringerWienNewYork.
93. CAMPBELL, D. – COLLINS, H. – WRIGHTMAN, J. szerk. (2003): *Implicit Dimensions of Contract, Discrete, Relational and Network Contracts*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
94. *Canaltime Developments Ltd LNB News 22/04/2004*. (2013. 05. 22.)
95. CARTWRIGHT, J. (2007): *Contract Law. An Introduction to the English Law of Contract for the Civil Lawyer*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
96. DE CARVALHO, S. (2016): The distribution contracts: an Iberian approach. *Juridical Tribune*, 2016/2.; <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=478874> (2017. 11. 24.)
97. CASTELLANI, L. G. – EMERY, C. (2018): A CISG három dimenziója. *Külgazdaság. Jogi melléklet*, 2018/1-2.
98. CIUMAS, C. – CHIS, D.-M. (2015): Modelling the guarantee liability under unit-linked contracts. *Practical Application of Science*, 7/2015.
99. CLAEYS, I. – TERRY, E. szerk. (2017): *Digital Content & Distance Sales*. Cambridge – Antwerp – Portland, Intersentia.
100. H. COLLINS (2003): The Research Agenda of Implicit Dimensions of Contracts. In CAMPBELL, D. – COLLINS, H. – WRIGHTMAN, J. szerk. (2003): *Implicit Dimensions of Contract, Discrete, Relational and Network Contracts*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.

101. CORTÉS-JIMÉNEZ, I. – PRATT, S. – BREGOLI, I. – COOPER, C. (2011): The European Timeshare Consumer in the Twenty-First Century. *International Journal of Tourism Research*, 2011/5.
102. *Customs & Excise Manuals Archive*. (2013. 05. 17.)
103. CSÉCSY György (1995): Adalékok a franchise fogalmának meghatározásához és a franchise szerződésekhez. *Jogtudományi Közlöny*, 1995/5.
104. CSÉCSY György (2006): Atipikus szerződések az iparjogvédelem körében In *Facultas Nata. Ünnepi tanulmányok a miskolci jogászképzés 25. évfordulójára*. Miskolc, Bíbor Kiadó.
105. CSÉCSY György (2014): Franchise-megállapodások a kodifikáció tükrében. In POGÁCSÁS Anett szerk.: *Quaerendo et creando. Ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából*. Budapest, Szent István Társulat.
106. CSÉCSY György (2002): *A szellemi alkotások joga*. Miskolc, Novotni Kiadó.
107. CSÉCSY György (2007): *A szellemi alkotások joga*. Miskolc, Novotni Kiadó.
108. CSÉCSY György (2001): *Védjegyjog és piactudomány*. Miskolc, Novotni Kiadó.
109. CSÉCSY György – FÉZER Tamás – HAJNAL Zsolt – KÁROLYI Géza – PETKÓ Mihály – TÖRŐ Emese (2012): *A kereskedelmi ügyletek joga*. Debrecen, Kapitális Nyomdaipari Kft.
110. CSÉCSY György – FÉZER Tamás – HAJNAL Zsolt – KÁROLYI Géza – PETKÓ Mihály – TÖRŐ Emese – ZOVÁNYI Nikolett (2017): *Kereskedelmi tranzakciók joga*. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar.
111. CSEHI Zoltán (2009): Az ászf-k szabályai az európai jog szorításában. In *Miskolci konferenciák 2008. Bank- és hitelviszonyok, kodifikációs tanulmányok az új Ptk. születése kapcsán*. Miskolc, Novotni Alapítvány.
112. CSER-PALKOVICS Tamás (2014): *A Kbt. és az új Ptk. viszonyrendszere*. <http://ptk2013.hu/szakcikkek/cser-palkovics-tamas-a-kbt-es-az-uj-ptk-viszonyrendszere/4502> (2015. 06. 01.)
113. CSIZMADIA Norbert: Az eltűnt közhitelesség nyomában – A hitelbiztosítéki nyilvántartás apológiája. *Magyar Jog*, 2016/3. 129-147.
114. CSOMA Róbert (2018): Beruházási támogatások, újraiparosodás és a globális értékláncok. *Külgazdasági Szemle*, 2018/3.
115. CSÖKE Andrea – JUHÁSZ László (2014): A pénzügyi lízingszerződésből eredő követelések érvényesítése a csőd- és felszámolási eljárásokban. *Gazdaság és Jog*, 2014/3.

116. CSŰRI Éva (2017): *Házassági vagyoni jog az új Ptk-ban*. Budapest, hvgorac.
117. CSŰRI Éva (2013): A házassági vagyoni jogi szerződés az új Ptk. Családjogi Könyvében. *Ügyvédek Lapja*, 2013/6.
118. DARÁZS Lénárd (2011): A franchise díjak rendszere. *Gazdaság és Jog*, 2011/10.
119. DARÁZS Lénárd (1997): Franchise-szerződés. In WELLMANN György szerk.: *Aktuális szerződésminták minden üzleti esetre*. Budapest, Verlag Dashöfer.
120. DARÁZS Lénárd (2017): Közérdekvédelem a tisztességtelen szerződési feltételek megítélésében. *Opuscula Civilia*, 2017/február.
121. DARÁZS Lénárd (2002): Termékfelelősség a franchise rendszerekben. In *Liber Amicorum. Studia E. Weiss dedicata*. Budapest, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék.
122. DARÁZS Lénárd – MANDEL Katalin (2011): *Franchise vállalkozás*. Budapest, Magyar Franchise Szövetség.
123. DAUNER-LIEB, B. – LANGEN, W. szerk. (2012): *NomosKommentar, BGB, Schuldrecht, Band 2/1*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft.
124. DAVID, R. (1977): *A jelenkor nagy jogrendszerei*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó.
125. DEMARSIN, B. – KEIRBILCZK, B. (2016): Brave little Belgium? The new Code of Economic Law and its relationship with civil and commercial law. *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 2016/4.
126. Diamond Resorts Files Suit Against Castle Law, Its Principals and Related Entities. *Business Wire*, New York 2017/8.
127. Diamond Resorts International; Diamond Resorts Files Suit Against Castla Law, Its Principals and related Entities. *Marketing Weekly News*, Atlanta, 2017/8.
128. DIENER, M. C. (2011): Il contratto in generale. *Giuffré* (2015. 06. 15.)
129. DIÓSDI György (1971): Atipikus szerződések a bírósági gyakorlatban – egy felmérés margójára. *Jogtudományi Közlöny*, 1971/2.
130. DOGARU, D-M. – BRATILOVEANU, I. (2016): Factoring Contract – Short Term Financing Technique. *RSP No. 52*.
131. DOMÉ Györgyné – RÉTI Mária (1999): *Szövetkezeti jog*. Budapest, Osiris Kiadó.
132. VAN DONGEN, S. (2012): Groups of contracts. An exploration of types and the archetype from a Dutch legal perspective. In SAMOY, I. – LOOS, M. B. M. szerk.: *Linked Contracts*. Cambridge – Antwerp – Portland, Intersentia.
133. DORALT, P. – NOWOTNY, C. – SCHAUER, M. (1999): *Grundzüge des Privatrechts. Bürgerliches Recht I*. Wien, Service Fachverlag an der Wirtschaftsuniversität.

134. DÓSA Ágnes (2010): *Az orvos kártérítési felelőssége*. Budapest, HVG – ORAC.
135. DÓSA Ágnes – SÓTONYI Péter (2013): Az orvos-beteg jogviszony általános szempontjai és az orvosi felelősség. *Magyar Belorvosi Archivum*, 2013/6.
136. DRÁBIK László – FÁBIÁN Antal (2004): *Utazásszervezés és timesharing tevékenység az EU-ban és Magyarországon*. Budapest, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara.
137. DRINÓCZI Tímea (2012): Gazdasági alkotmány az Alaptörvényben. *Jogtudományi Közlöny*, 2012/10.
138. DUDÁS Attila – PAPP Tekla (2013): Atipikus szerződések Magyarországon és Szerbiában. Debreceni Jogi Műhely, 2013/3.
http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_2013/atipikus (2018. 07. 14.)
139. DÚL János (2016): Speciális társaságok öröklési jogi vonatkozásai. In P. SZABÓ Béla – SZEMESI Sándor szerk.: *Profectus in litteris VIII*. Debrecen, DE Márton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.
140. DÚL János – LEHOCZKI Zóra Zsófia – PAPP Tekla – VERESS Emőd szerk. (2018): *Társasági jogi lexikon*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó. (megjelenés alatt)
141. DÚL János – NAGY BARNA Krisztina (2017): Az öröklési szerződés szindikátusi szerződéskénti alkalmazhatósága a társasági jogban, mint népességmegtartó tényező. In: *Államtudományi Műhelytanulmányok* 2017/19. szám.
142. DUXBURY, R. (2011): *Contract law*. London, Sweet&Maxwell.
143. ÉBER Kálmán – WIEBER Imre (1972): *A lakásszövetkezetekről*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
144. ECCHER, B. – SCHURR, F. A. – CHRISTANDL, G. (2009): *Handbuch Italienisches Zivilrecht*. Wien, Linde Verlag.
145. EDMONDS, J. (1986): *International Timesharing*. London, Services to Lawyers Limited.
146. EIDENMUELLER, H. (2018): Collateral Damage: Brexit's Negative Effects on Regulatory Competition and Legal Innovation in Private Law. *ecgi Law Working Paper*, 2018/May. www.ecgi.org/wp (2018. 06. 06.)
147. ELLIOTT, C. – QUINN, F. (2011): *Contract Law*. Harlow, Pearson Education Limited.
148. *Encyclopaedia of Forms and Precedents/ TIMESHARE & FOREIGN PROPERTY vol. 41. (1)/ Part 2: TIMESHARE STRUCTURES IN SELECTED EUROPEAN COUNTRIES/ (4) UNITED KINGDOM/ (A) Commentary/ I: GROUP AND FRACTIONAL OWNERSHIP/ 188 Group and fractional ownership* (2013. 05. 23.)
149. EÖRSI Gyula (1987): *Kötelmi jog. Általános rész*. Budapest, Tankönyvkiadó.

150. EÖRSI Gyula (1975): *Összehasonlító polgári jog*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
151. EÖRSI Gyula (1984): A szerződések rendszere. In EÖRSI Gyula – KEMENES Béla – SÁRÁNDI Imre – VILÁGHY Miklós: *Kötelmi jog. Különös rész*. Budapest, Tankönyvkiadó.
152. EÖRSI Gyula – KAUSER Lipót – PÓLAY Elemér – VILÁGHY Miklós (1951): *Magyar polgári jog. Általános rész*. Budapest.
153. EÖRSI Gyula – KEMENES Béla – SÁRÁNDI Imre – VILÁGHY Miklós (1991): *Kötelmi jog. Különös rész. Egyes szerződésfajták*. Budapest, Tankönyvkiadó.
154. EÖRSI Gyula – VILÁGHY Miklós (1965): *Magyar polgári jog II*. Budapest, Tankönyvkiadó.
155. FALUDI Gábor (2008): A licencia szerződés. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2008/2.
156. FALUDI Gábor (2003): Szerzői jog, iparvédelem és a Ptk. koncepciója II. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2003/3.
157. FARKAS Erika: A hatósági szerződés. *Polgári Jog*, 2012/1.
158. FARKAS Csaba – JENOVAI Petra – NÓTÁRI Tamás – PAPP Tekla (2009): *Társasági jog*. Szeged.
159. FAZEKAS Judit (2015): Fogyasztóvédelmi elemek az új Polgári Törvénykönyvben. In VERESS Emőd szerk.: *Kolosváry Bálint emlékkötet*. Kolozsvár, Erdélyi Református Egyházkerület & Sapientia EMTE Kolosváry Bálint Jogtudományi Kutatóközpont.
160. FAZEKAS Judit (2007): *Fogyasztóvédelmi jog*. Budapest, Complex.
161. FAZEKAS Mariann – FICZERE Lajos szerk. (2006): *Magyar közigazgatási jog. Általános rész*. Budapest, Osiris Kiadó.
162. FEHÉRVÁRY Jenő (1941): *Magyar kereskedelmi jog rendszere*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.
163. FEHÉRVÁRY Jenő (1942): *Magyar magánjog kistükre*. Budapest, Barkóczy László Könyvkiadóvállalata.
164. FERID, M. (1971): *Das französische Zivilrecht*. Frankfurt am Main – Berlin, Alfred Metzner Verlag.
165. FERRARI, C. (2017): Financial and Energy Contracts: New Demands for the Regulation and Categorization of Contracts. *The Italian Law Journal*, 2017/2.
166. FÉZER Tamás (2017): Atipikus szerződések. In: CSÉCSY György – FÉZER Tamás – HAJNAL Zsolt – KÁROLYI Géza – PETKÓ Mihály – TÖRŐ Emese – ZOVÁNYI Nikolett (2017): *Kereskedelmi tranzakciók joga*. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar.

167. FÉZER Tamás – KÁROLYI Géza – PETKÓ Mihály – TÖRŐ Emese (2014): *Jogi személyek a gazdasági forgalomban*. Debrecen, Kapitális Nyomdaipari Kft.
168. FICSOR Mihály (2007): A Magyar Szabadalmi Hivatal észrevételei az új Polgári Törvénykönyv tervezetének a „licencia szerződésre” vonatkozó fejezetére. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2007/2.
169. FICZERE Lajos szerk. (1998): *Magyar közigazgatási jog. Általános rész*. Budapest, Osiris Kiadó.
170. FIKENTSCHER, W. (1976): *Schuldrecht*. Berlin – New York, Walter de Gruyter.
171. FISHER, J. C. (2018): *Contract Law in England and Wales*. Alphen aan den Rijn, Wolters Kluwer.
172. FORGÁCS Irén (2003): Hódít a faktorálás. Egy hasznos pénzügyi portéka. *Cégvezetés*, 2003/9.
173. FRÉCHETTE, P.: *La qualification des contrats*. (2010) <http://www.erudit.org/revue/cd/2010/v51/n2/045635ar.html> (2015. 06. 15)
174. FUCHS, A. (2011): European contract law: the way forward. *ERA Forum*, 2011/12.
175. FUGLINSZKY Ádám (2001): A franchise szerződés helye a szerződési rendszerben, 'megérett-e' a kodifikációra a franchise. In BODZÁSI Balázs szerk.: *A Polgári Jogi Tudományos Diákkör Évkönyve 1999-2000*. Budapest, ELTE ÁJK.
176. FUGLINSZKY Ádám – TÖKEY Balázs (2018): *Szerződési jog. Különös rész*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
177. FURMSTON, M. (2007): *Cheshire, Fifoot and Furmston's Law of Contract*. Oxford, Oxford University Press.
178. FURMSTON, M. szerk. (2010): *The Law of Contract*. London, LexisNexis.
179. FÜRST László (1934): *A magánjog szerkezete*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.
180. GÁL István (2013): A licencszerződés: a magánjogi kodifikáció vesztese?! In *Állam és Jog. Kodifikációs kihívások napjainkban*.
181. GALGANO, F. (2006): *Globalizáció a jog tükrében. A gazdaság jogi elemzése*. Budapest, hvgorac.
182. *A gazdálkodással kapcsolatos jogszabályok és alkalmazási gyakorlatuk. Vázlat*. (2003) Budapest, OIT Hivatala.
183. GELEI Andrea (2017): Globális értékláncok strukturális kérdései – versenyképességi megfontolások. *Külgazdaság*, 2017/9-10.

184. GELLÉN Klára (2017): Az egységes digitális piaci stratégia törekvései az áruk távértékesítése és a digitális tartalomszolgáltatások körében. *Gazdaság és Jog*, 2017/4.
185. Gesetz über das Wohnungseigentum und das Dauerwohnrecht (Wohnungseigentumgesetz) §§ 31-42. (2009) In *Palandt Bürgerliches Gesetzbuch. Beck'sche Kurz Kommentare. Band 7*. München, Verlag C. H. Beck
186. GLAVANITS Judit (2012): *A kockázati tőkebefektetések egyes jogi aspektusai. PhD-dolgozat*. Győr.
187. GÖRÖG Márta (2011): Gondolatok a merchandising jelentéstartalmához, egyes típusaihoz. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2011/3. <http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/kiadv/ipsz/201103-pdf/02.pdf> (2011. 04. 22.)
188. GÖRÖG Márta (2012): *A know-how jogi védelmének alapvető kérdései*. Budapest, HVGOrac.
189. GÖRÖG Márta – KAUFMANN-MOHI Emese (2010): A hibás fogyasztási cikk kicserélése az európai magánjogban. *Gazdaság és Jog*, 2010/9-10.
190. GRALKA, P. (1987): Time-Sharing und Dauernutzungsrecht. *Neue Juristische Wochenschrift*, 1987/33.
191. GREGORY, A. M. – PARSA, H. G. – NUSAAIR, K. – KWUN, D. J. – PUTREVVU, S. (2015): Examining the effects of vacation ownership product attributes on customer satisfaction. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 2015/1.
192. GREGORY, A. M. – WEINLAND, J. (2016): Timeshare research: a synthesis of forty years of publications. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 2016/3.
193. GRUNDMANN, S. (2011): Contractual networks in German private law. In CAFAGGI, F. szerk.: *Contractual Networks, Inter-Firm Cooperation and Economic Growth*. Cheltenham/Northampton, Edward Elgar Publishing.
194. GRUNDMANN, S. (2010): Zukunft des Vertragsrechts. In *Festschrift 200 Jahre Juristische Fakultät der Humboldt-Universität zu Berlin*. Berlin/New York, Walter de Gruyter GmbH&Co. KG.
195. GRUSIC, U. (2016): Contractual networks in European Private International Law. *International and Comparative Law Quarterly*, 7/2016.
196. GUHL, T. (1972): *Das Schweizerische Obligationenrecht mit Einschluss des Handels und Wertpapierrechts*. Zürich, Schulthess Polygraphischer Verlag.

- 197.GYEKICZKY Tamás (2011): A fogyasztó fogalmáról. *Gazdasági Élet és Társadalom*, 2011/I-II.
- 198.HAITSCH Gyula (2003): Szerződés létrehozásának mellőzése előszerződés alapján annak következtében, hogy a szerződés tartalma nem határozható meg. *Gazdaság és Jog*, 2003/3.
- 199.HAJDÚ Gergely (2017): A közbeszerzési törvény sajátos beszerzési módszerei és a koncessziós eljárás. *Gazdaság és Jog*, 2017/10.
- 200.HAJNAL Zsolt: A fogyasztói szerződések sajátos jelensége: a timesharing szerződés. *Gazdaság és Jog*, 2015/5.
- 201.HALLWACHS, A. – HALLWACHS, G. – LANE, P. C. (1996): Time-sharing in den USA am Beispiel Floridas. *Neue Juristische Wochenschrift*, 1996/49.
- 202.HÁMORI Antal (2009): A 'fogyasztó'-fogalom, dilemmái', különös tekintettel az Fgytv. módosításában és az új Ptk-javaslatban foglaltakra. *Magyar Jog*, 2009/2.
- 203.HÁMORI Antal (2012): A vállalkozások fogyasztói minősége. *Gazdaság és Jog*, 2012/9.
- 204.HÁMORI Antal (2016): A fogyasztóvédelem jelentősége és oktatása. Javaslatok Magyarország V. középtávú fogyasztóvédelmi politikájához. *Jogtudományi Közlöny*, 2016/3.
- 205.HARMATHY Attila (2016): Die Entwicklung des Zivilrechts in Ungarn. *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 2016/1.
- 206.HARMATHY Attila (2010): Jogpolitika – polgári jog. *Magyar Jog*, 2010/12.
- 207.HARMATHY Attila (1983): *Szerződés, közigazgatás, gazdaságirányítás*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- 208.HARMATHY Attila (1968): A szerződések rendszere a gazdaságirányítás új rendszerében. A szerződések láncolatáról. *Állam- és Jogtudomány*, 1968/4.
- 209.HARMATHY Attila (1975): A szerződések rendszerének szerkezetéről. *Állam- és Jogtudomány*, 1975/3.
- 210.HARMATHY Attila (1969): A társadalmi munkamegosztásról és a szerződések rendszerének szerkezeti kérdéseiről. *Állam- és Jogtudomány*, 1969/2. 207-236
- 211.HARSÁNYI Gyöngyi (1997): Befektetési jellegű szerződések kötelmi jogi elemzése. *Gazdaság és Jog*, 1997/3.
- 212.HARSÁNYI Gyöngyi (2013): *A befektetési szolgáltatások kötelmi jogi aspektusai. PhD-dolgozat*. Miskolc.

- 213.HARSÁNYI Gyöngyi (2015a): Az értékpapírok szabályozásának sajátosságai az új magyar Ptk. tükrében. In DUDÁS Attila szerk.: *A Magyar Tudomány Napja 2014*. Újvidék.
- 214.HARSÁNYI Gyöngyi (2015b): A megbízási szerződés szabályainak sajátos érvényesülése a befektetési ügyletek körében. In BARZÓ Tímea – JUHÁSZ Ágnes – LESZKOVEN László – PUSZTAHELYI Réka szerk.: *Ünnepi tanulmányok Bíró György professzor 60. születésnapjára*. Miskolc, Novotni Alapítvány.
- 215.HARSÁNYI Gyöngyi (2012): A szerződési szabadság módosult érvényesülése a befektetési szolgáltatási szerződés körében. In *Miskolci konferenciák 2011. Javítandó és jobbítható elemek a Ptk. kodifikációjában*. Miskolc, Novotni Alapítvány.
- 216.HASENFUHS, O. W. (1995): *Timesharing – Konzept, Probleme und Vermarktung von Ferienimmobilien*. Duisburg, Diplomarbeiten Agentur 4.
- 217.HEERMANN, P. W. (2009): The Status of Multilateral Synallagmas in the Law of Connected Contracts. In AMSTUTZ, M. – TEUBNER, G. szerk.: *Networks: Legal Issues of Multilateral Co-operation*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
- 218.HEERMANN, P. W. (2006): Die Stellung des multilateralen Synallagmas im Recht der Vertragsverbindungen. *Kritische Vierteljahresschrift für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft*, 2006/2-3.
- 219.HELDT, C. (2009): Internal Relations and Semi-spontaneous Order: The Case of Franchising and Construction Contracts. In AMSTUTZ, M. – TEUBNER, G. szerk.: *Networks: Legal Issues of Multilateral Co-operation*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
- 220.HEINER Tamás – BARZÓ Tímea (2014): Az egészségügyi kártérítési perek aktuális kérdései. *Orvosi Hetilap*, 2014/38.
- 221.HILDENBRAND, T. (1998): Effizienter Verbraucherschutz durch das Teilzeit-Wohnrechtgesetz? Erste Erfahrungen mit dem TzWrG. *NJW*, 1998/40.
- 222.HILDENBRAND, T. (1994): Time-sharing-Verträge in der Rechtspraxis. *NJW*, 1994/31.
- 223.HILDENBRAND, T. (1996): Time-Sharing-Verträge in der Rechtspraxis II – 1994 bis 1996. *NJW*, 1996/49.
- 224.HILDENBRAND, T.– KAPPUS, A. – MÄSCH, G. (1997): *Time-Sharing und Teilzeit-Wohnrechtgesetz (TzWrG). Handbuch. Kommentar und Leitentscheidungen*. Stuttgart – München – Hannover – Berlin – Weimar – Dresden, Richard Boorberg Verlag.

- 225.HOFFMANN, R. (1987): Probleme des Timesharing – Anmerkung zum Beschluss des OLG Stuttgart vom 28. 11. 1986. – 8 W 421/85. *Mitteilungen des Bayerischen Notarvereins*, 1987/4-5.
- 226.HMRC Manuals, *SDLTM10022-Timeshare*. (2017. 06. 24.)
- 227.HONSELL, H. – VOGT, N. P. – WILFAND, W. szerk. (1992): *Kommentar zum schweizerischen Privatrecht. Obligationenrecht I*. Basel, Helbing&Lichtenhahn.
- 228.HORVÁTH M. Tamás (2013): Csendes fordulat. A közszolgáltatásokkal kapcsolatos uniós politika változásának eredete és hatása. *Jogtudományi Közlöny*, 2013/4.
- 229.HORVÁTH M. Tamás (2005): A közigazgatási szerződések szabályozási koncepciója. *Magyar Közigazgatás*, 2005/3.
- 230.HORVÁTH M. Tamás (2011): *Közszolgáltatási rendszerek főbb európai modelljei*. Budapest, BKV HOLDING.
<http://www.varosigazgatosag.com/kozszoalgitatasok/nemzetkozi-hazai-gyakorlatok>
(2015.07.01.)
- 231.*Indokolás Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének Törvényjavaslatához*. (1929) Budapest, M. Kir. Igazságügyminisztérium.
- 232.Interval International: New Vacation Club Resorts in China Joins Global Exchange Network. *Wireless News*, Jacksonville 2017/8.
- 233.Interval International: The Point Petite Calivigny in Grenada Selects Preferred Residences. *Real Estate Weekly News*, Atlanta 2017/8.
- 234.JASZTRABSZKI Tamás (2000): A szindikátusi szerződés. *Cég és Jog*, 2000/7-8.
- 235.JENOVAI Petra (2007): PPP-szerződések minősítése a hazai szerződéses gyakorlat alapján. *Jogelméleti Szemle*, 2007/1.
- 236.JENOVAI Petra – PAPP Tekla – STRIHÓ Krisztina – SZEGHŐ Ágnes (2011): *Atipikus szerződések*. Szeged, Lectum Kiadó.
- 237.JESSER-HUSS, H. (2011): Verbesserte Verbraucherschutz beim Timesharing: Das Teilzeitnutzungsgesetz 2011. *Wohnrechtlicher Blätter*, 2011/24.
- 238.JOBBÁGYI Gábor (2014): *Orvosi jog*. Budapest, Szent István Társulat.
- 239.JOBBÁGYI Gábor – FAZEKAS Judit (2008): *Kötelmi jog*. Budapest, Szent István Társulat.
- 240.JONES, W. C. – SHARPE, M. E. szerk. (1989): *Basic Principles of Civil Law in China*. New York, Inc.
- 241.JOÓ Imre – MORVAI Gábor szerk. (2010): *Fogyasztóvédelmi ismeretek*. Debrecen, FOME.

242. JUHÁSZ Ágnes (2011): Adalékok az egyes szerződések Ptk-n belüli rendszerének átalakulásához. In *Miskolci konferenciák 2010. Kodifikációs tanulmányok a polgári jog és a polgári eljárásjog témakörében*. Miskolc, Novotni Alapítvány.
243. JUHÁSZ Ágnes (2015): A közbeszerzési szerződés. In PAPP Tekla szerk.: *Atipikus szerződések*. Budapest, Opten Informatikai Kft.
244. JUHÁSZ Ágnes (2012): A közbeszerzési szerződés főbb jellemzői és a vonatkozó szabályozás új irányai. In STIPTA István szerk.: *Collegium Doctorum Konferencia*. (elektronikus dokumentum) Miskolc, Bíbor Kiadó.
245. JUHÁSZ Ágnes (2009): A közbeszerzési törvény hatálya alá tartozó szerződés. *Publicationes Universitatis Miskolciensis, Series Juridica et Politica*, 2009/2.
246. JUHÁSZ Ágnes (2014): *A közbeszerzésről másképpen - közjog és magánjog határán*. Szeged, Lectum Kiadó.
247. JUHÁSZ Ágnes – UJVÁRINÉ ANTAL Edit (2012): Atipikusból tipikus? A franchise szerződés jogi szabályozásának jelene és jövője. In GONDOSNÉ PUSZTAHELYI Réka – JUHÁSZ Ágnes szerk.: *Miskolci konferenciák 2011. Javítandó és jobbítható elemek a Ptk. kodifikációjában*. Miskolc, Novotni Alapítvány.
248. JUHÁSZ József (2009a): Cégek körében gyakoribb atipikus szerződések I. *Céghírnök*, 2009/4.
249. JUHÁSZ József (2009b): Cégek körében gyakoribb atipikus szerződések II. *Céghírnök*, 2009/5.
250. JUHÁSZ József (1991): Szerződések ütközése Kft.-ken belül avagy felesleges duplicitás? *Magyar Jog*, 1991/12.
251. JUHÁSZ László (2012): Európai csillagok – Nemzeti csillagok, Szabályozott – szabályozatlanság a hazai szállodai iparban. *Agora*, 2012/8.
252. JUHÁSZ Zoltán (2005): Közjogi elemek a polgári jogi szerződésekben: a villamosenergia közüzemi szerződés szerződésszegési szabályainak példája. *Jogelméleti Szemle*, 2005/4. <http://jesz.ajk.elte.hu/juhasz24.html> (2018. 03. 27.)
253. KADNER GRAZIANO, Thomas – BÓKA János (2010): *Összehasonlító szerződési jog*. Budapest, Complex.
254. KÁROLYI Géza (2009): Klaszter, mint a köz- és versenyszféra együttműködése formájának sajátossága. In PAPP Tekla szerk.: *Acta Conventus de Iure Civili Tomus X*. Szeged, Lectum Kiadó.
255. KATONA Mór – KISS Mór – REINER János (1898): Kötelmi jog. In FODOR Ármin szerk.: *Magyar magánjog*. Budapest, Singer és Wolfner Kiadása.

256. KAUFMAN, T. J. – SCANTLEBURY, M. (2010): Determining the timeshare owner-heritage/cultural tourist connection. *Journal of Retail & Liesure Property*, 2010/9.
257. KAUSER Lipót – NIZSALOVSKY Endre – PÓLAY Elemér – VILÁGHY Miklós (1953): *Magyar polgári jog. Kötelmi jog*. Budapest, Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat.
258. KECSKÉS László (2004): Polgári jogi és kereskedelmi szerződések nemzetközi és EU-jogi szabályozása. In DARÁK Péter – KECSKÉS László – LOMNICI Zoltán – VEZEKÉNYI Ursula – WALLACHER Lajos szerk.: *Gyakorló jogászként az Európai Unióban*. Budapest, hvgorac.
259. KECSKÉS László – NEMESSÁNYI Zoltán (2004): A magánjog egységesítésének folyamata Európában. In NEMESSÁNYI Zoltán szerk.: *Tanulmányok az európai magánjog köréből*. Pécs, Krónika Kiadó.
260. KELEMEN József: Több piacra épülő webáruház térbeli árversenye. *Közgazdasági Szemle*, 2017/6.
261. KELP, U. (2005): *Time-Sharing-Verträge*. Baden-Baden, Nomos.
262. KEMENES Béla (1999): Megjegyzések a Ptk. kötelmi jogi részéhez. In TÓTH Károly szerk.: *Tanulmányok Dr. Veres József egyetemi tanár 70. születésnapjára. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Juridica et Politica. Tomus LV. Fasciculus 1-34*. Szeged, JATE ÁJTK.
263. KEMENES Béla (1961): A szerződések szabályozásának elvi kérdései a Polgári Törvénykönyvben. In *Acta Universitatis Szegediensis. Acta Juridica et Politica. Tomus VIII. Fasciculus 2*. Szeged, SZTE ÁJTK.
264. KEMENES István (2014a): Értékörzés az új Ptk. szerződési jogában. In CSEHI Zoltán – KOLTAY András – LANDI Balázs – POGÁCSÁS Anett szerk.: *(L)ex cathedra et praxis. Ünnepi kötet Lábady Tamás 70. születésnapja alkalmából*. Budapest, Pázmány Press.
265. KEMENES István (2011): A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2001/1.
266. KEMENES István (2014): A közszolgáltatási szerződés. In VÉKÁS Lajos – GÁRDOS Péter szerk.: *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz. 2. kötet*. Budapest, Wolters Kluwer.
267. KENDERES György (2015): Jogágisági problémák – a munkajog hovatartozásának kérdőjelei. In Juhász Ágnes szerk.: *Miskolci konferenciák 2013. In Memoriam Novotni Zoltán. Emlékkönyv Novotni Zoltán professzor halálának 20. évfordulójára*. Miskolc, Novotni Alapítvány.

- 268.KIRÁLY-VÉGI Ágnes (1994): A franchise vállalkozási forma lényege és létjogosultsága Magyarországon. *Külgazdaság Jogi Melléklet*, 1994/2.
- 269.KIRSIENÉ, J. – PASVENSKIENÉ, A. (2011): Contracts. In SZYMANSKI, C. F. – BERKMANAS, T. – GRUODYTÉ, E.– KIRSINÉ, J. szerk.: *Introduction to Lithuanian Law*. Vilnius, Justitia.
- 270.KISFALUDI András (1999): Hollandia új Polgári Törvénykönyvének néhány tanulsága a magyar kodifikáció számára. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 1999/2.
- 271.KISFALUDI András (2008): A polgári jogi szerződés tárgya. In *Liber Amicorum. Studia Péter Gyertyánfy dedicata. Ünnepi dolgozatok Gyertyánfy Péter tiszteletére*. Budapest, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék.
- 272.KISFALUDI András (2018): A szerződés jogintézménye az állami funkciók ellátásában. *Polgári Jog*, 2018/1.
- 273.KISFALUDI András (2007): *Társasági jog*. Budapest, CompLex.
- 274.KISFALUDI András (2009): Társasági jogviták választottbíróóság előtt. In PAPP Tekla szerk.: *Acta Conventus de Iure Civili X*. Szeged, Lectum Kiadó.
- 275.KISS Daisy (2000): A szindikátusi szerződés. *Cégvezetés*, 2000/3.
- 276.KISS György (2000): Az új Ptk. és a munkajogi osztályozás, különös tekintettel az egyéni munkaszerződésre. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2000/1.
- 277.KLEIN, H-J. (1978): *Wirtschaftsprivatrecht*. Wiesbaden, Verlag Dr. Th. Gabler KG.
- 278.KLINGER Adorján (1993): A lízing. *Bankvilág*, 1993/4.
- 279.KOHLRUSZ Milán (1998): *A szindikátusi szerződés*. Szeged, szakdolgozat.
- 280.KOLBEN György (1996): *A szindikátusi szerződés*. Budapest, KJK.
- 281.KOLLHEPP, K. H. (1989): *Teilzeiteigentum an Ferienwohnungen, Eine rechtsvergleichende Untersuchung des Timesharing mit einem Gesetzesvorschlag zur Schaffung von Teilzeiteigentum im deutschen Recht*. Frankfurt am Main – Bern – New York – Paris, Verlag Peter Lang GmbH.
- 282.KOLOSVÁRY Bálint (1907): *A magyar magánjog tankönyve. II. kötet*. Budapest, Politzer-féle Könyvkiadóvállalat.
- 283.KOLOZSI Rita – VINCZE Péter (2001): A Public Private Partnership jogi intézménye. *Napi Jogász*, 2001/8.
- 284.KÓNYA Judit (2009): *Bankügyletek joga*. Budapest, Rejtjel Kiadó
- 285.KOÓS Gábor (2015): Az Európai Unió Bírósága ítélete a C-463/13. sz. Stanley International Betting- és a Stanleybet Malta-ügyben. *Külgazdaság Jogi Melléklet*, 2015/3-4.

286. KOPPENSTEINER, H. G. szerk. (1997): *Österreichisches und europäisches Wirtschaftsprivatrecht, Teil 8/I.: Allgemeines Zivil- und Handelsrecht*. Wien, Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften.
287. KOVÁCS András György (2017): Piacgazdaság, gazdaság szabályozás és az Alaptörvény. *Közjogi Szemle*, 2017/4.
288. KOVÁCS Bálint – NÉMETH Kinga (2013): A támogatási szerződés fogalmáról. In NOCHTA Tibor – FABÓ Tibor – MÁRTON Mária szerk.: *Ünnepi tanulmányok Kecskés László professzor 60. születésnapja tiszteletére*. Pécs, PTE ÁJK.
289. KOVÁCS László (2009a): Gyakorlati tudnivalók a faktorálásról I. *Cég hírnök*, 2000/10.
290. KOVÁCS László (2009b): Gyakorlati tudnivalók a faktorálásról II. *Cég hírnök*, 2000/11.
291. KOVÁCS László – VÁRHOMOKI-MOLNÁR Mária – SZILVÁSY György Péter – KOI Gyula – IVÁN Dániel (2017): A közigazgatási szerződések. In PATYI András – BOROS Anita szerk.: *Közigazgatási eljárásjog az Európai Unióban – a ReNEUAL Modell Szabályok értékelése. Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, 2017/2. különszám*.
292. KOVÁCS Réka (2001): A timesharing szerződések fogyasztóvédelmi nézőpontból. *Collega*, 2001/5.
293. KOZIOL, H. – BYDLINSKI, P. – BOLLENBERGER, R. szerk. (2010): *Kurzkommentar zum ABGB*. Wien – New York, Springer.
294. KOZIOL, H. – WELSER, R. (1992): *Grundriss des bürgerlichen Rechts. Allgemeiner Teil. Schuldrecht I*. Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung.
295. KOZIOL, H. – WELSER, R. – BOOLENBERGER, R. – KLETECKA, A. (2006): *Grundriss des bürgerlichen Rechts. Band I. Allgemeiner Teil. Sachenrecht. Familienrecht*. Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung.
296. KÖCK, S. (2003): *Vertragsrechtliche Fragen*. In *Public Private Partnership*. Wien, Linde Verlag.
297. KÖRÖS András (2006): „Fontolva haladás” – az új Ptk. Családjogi Könyve 4. rész: A házassági vagyoni szerződés. *Családi Jog*, 2006/1.
298. KRAAKMAN, R. szerk. (2017): *The Anatomy of Corporate Law. A Comparative and Functional Approach*. Oxford, Oxford University Press.
299. KRAMER, A. (2010): *Contract Law. An Index and Digest of Published Writings*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
300. KRATZKE, U. (1994): Verträge mit gewerblichen Feriendienstleistern – Internationale Zuständigkeit nach dem EuGVÜ und anwendbares materielles Recht. *NJW*, 1994/13.

- 301.KREJCI, H. (2005): *Handelsrecht*. Wien, Manzsche Verlags- und Universtätsbuchhandlung.
- 302.KRÜGER, W. – WESTERMANN, H. P. (2012): *Münchener Kommentar. Bürgerliches Gesetzbuch, Schuldrecht, Besonderer Teil I*. München, C. H. Beck.
- 303.KUNCZ Ödön (1946): *A jog birodalma. Bevezetés a jog- és államtudományba*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.
- 304.KUNCZ Ödön (1929): *A magyar kereskedelmi és váltójog vázлата. II. rész*. Budapest, Grill Károly Kiadóvállalata.
- 305.LÁBADY Tamás (2014): A magánjog alaptörvényi árnyalatairól. In POGÁCSÁS Anett szerk.: *Quaerendo et creando. Ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából*. Budapest, Szent István Társulat.
- 306.LAMM Vanda főszerk. (2009): *Jogi lexikon*. Budapest.
- 307.LAMM Vanda – PESCHKA Vilmos főszerk. (2000): *Jogi lexikon*. Budapest, KJK Kerszöv.
- 308.LANDI Balázs (2003): Az orvosi jogviszony összehasonlító elemzése a magyar – német – osztrák elmélet és gyakorlat tükrében. *Jogtudományi Közöny*, 2003/1.
- 309.LARENZ, K. (1989): *Allgemeiner Teil des deutschen bürgerlichen Rechts*. München, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung.
- 310.LARENZ, K. – CANARIS, W. (1994): *Lehrbuch des Schuldrechts. Band II/2. Besonderer Teil*. München, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung.
- 311.LARENZ, K. – WOLF, M. (2004): *Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts*. München, Verlag C. H. Beck.
- 312.LEHOCZKYNÉ KOLLONAY Csilla (2007): A szerződés szabadságának kérdései az ezredforduló munkajogában. In MENYHÁRD Attila szerk.: *Liber Amicorum. Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére*. Budapest, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék.
- 313.LESZKOVEN László (2014): Az általános szerződési feltételek útján létrejövő szerződések. *Gazdaság és Jog*, 2014/10.
314. Hanau, L. G. (1998): Angabe ausländischer Widerrufserklärungsadresse unter dem Teilzeit-Wohnrechtgesetz. *NJW*, 1998/40.
- 315.LONTAI Endre – FALUDI Gábor – GYERTYÁNFY Péter – VÉKÁS Gusztáv (2008): *Szellemi alkotások joga*. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó.
- 316.LUKÁCS Mónika – SÁNDOR István – SZÜCS Brigitta (2003): *Új típusú szerződések és azok gyakorlata a gazdasági életben*. Budapest, hvgorac.

- 317.LUPAN, E. – SZTRANYICZKI, SZ. – VERESS, E. – PANTILIMON, R. Á. (2012): *Drept civil. Partea generala conform Noului Cod civil.* Bucarest, C. H. Beck.
- 318.LURGER, B. (1992): Der Timesharing-Vertrag im Internationalen Privatrecht und im Konsumentenschutzrecht. *Zeitschrift für Rechtsvergleichung Internationales Privatrecht und Europarecht*, 1992/5.
- 319.LURGER, B. – AUGENHOFER, S. (2005): *Österreichisches und Europäisches Konsumentenschutzrecht.* Wien, SpringerWienNewYork.
- 320.MACHNIKOWSKI, P. – BALCARCZYK, J. – DRELA, M. (2014): Poland. In HERBOTS, J. szerk.: *Contracts. International Encyclopaedia of Laws.* Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International.
- 321.MADLOVITS Péter (1997): A faktorálás alapjai a mai magyar jogban I. *Céghírnök*, 1997/1.
- 322.*Magyarország Magánjogi Törvénykönyve.* (1928) Budapest, M. Kir Igazságügyminisztérium.
- 323.MAGYARY Zoltán (1942): *Magyar közigazgatás. A közigazgatás szerepe a XX. század államában. A magyar közigazgatás szervezete, működése és jogi rendje.* Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.
- 324.MAKÓ Péter (2006): A közszolgáltatások jogának fejlődése Magyarországon. In STIPTA István szerk.: *Miskolci doktoranduszok jogtudományi tanulmányai - Studia iurisprudentiae doctorandorum Miskolciensium.* Miskolc, Bíbor Kiadó.
- 325.MALINVAUD, P. – FENOUILLET, D. (2010): *Droit des obligations.* Paris, LexisNexis Litec.
- 326.MALZER, M. (2013): *Vertragsverbände und Vertragssysteme.* Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft.
- 327.MARTINEK, M. szerk. (2004): *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Buch 2., Recht der Schuldverhältnisse.* Berlin, Sellier – de Gruyter.
- 328.MARTINEK, M. (1991): *Moderne Vertragstypen. JuS-Schriftenreihe.* München, Verlag C. H. Beck.
- 329.MARTINEK, M. (1993): *Moderne Vertragstypen.* München, Verlag C. H. Beck
- 330.MARTINEK, M. (1994): Die Teilzeiteigentum an Immobilien in der Europäischen Union, Kritik des Timesharing-Richtlinienvorschlags der europäischen Kommission. *Zeitschrift für europäisches Privatrecht*, 1994/3. 482.

- 331.MARTINEZ-LUNA, W. F. (2016): Applicable law to distribution contracts in the European Union Regulation 593/2008 (Rome I). *International Law. Revista Colombiana de Derecho Internacional*, 2016/28.
- 332.MARTINKÓ Károly (2002): *Factoring. A vállalatfinanszírozás Hamupipőkéje*. Budapest, Saldo.
- 333.MÁRTON Mária (2011): A körbetartozások jogi dimenzióiról. In *Miskolci konferenciák 2010. Kodifikációs tanulmányok a polgári jog és a polgári eljárásjog témakörében*. Miskolc, Novotni Alapítvány.
- 334.MÄSCH, G. (1995): Die Time-Sharing Richtlinie. Licht und Schatten im europäischen Verbraucherschutzrecht. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 1995/1.
- 335.MÁTYÁS Melinda (2013): A franchise szerződés időszerű kérdéseiről. *Jura*, 2013/1.
- 336.MAULTZSCH, F. – CZARNECKI, M. A. (2016): Bausteinverträge in der Dogmatik der Schuldverhältnisse. *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 4/2016.
- 337.MCKENDRICK, E. (1997): *Contract Law*. London, Macmillan.
- 338.MCKENDRICK, E. szerk. (2010): *Guide on Commercial Law*. London, Penguin Books.
- 339.MCLELLAN B. N. – LIPTON M. D. (1989): Proposed Framework for Model Timeshare Code. *International Legal Practice*, 1989/8.
- 340.Members of THE Club(R) at Diamond Resorts Discover England's History During Member Escorted Journey. *Business Wire*, New York 2017/8.
- 341.MENYHÁRD Attila (2007): *Dologi jog*. Budapest, Osiris Kiadó.
- 342.MENYHÁRD Attila (2008): Közjog és magánjog határaitól. In *Liber Amicorum. Studia Péter Gyertyánfy dedicata. Ünnepi dolgozatok Gyertyánfy Péter tiszteletére*. Budapest, ELTE ÁJTK Polgári Jogi Tanszék.
- 343.MENYHÁRD Attila: Köztulajdon – közdolgok – forgalomképesség. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2005/2.
- 344.MENYHÁRD Attila (2015): A polgári jog tudománya Magyarországon. In JAKAB András – MENYHÁRD Attila szerk.: *A jog tudománya. Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal*. Budapest, hvgorac.
- 345.MIKLITZ, H.-W. (2016): The Transformation of Private Law through Competition. *European Law Journal*, 2016/9.
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/eulj.12194/full> (2017. 03. 27.)
- 346.Mikor minősül fogyasztónak a kezes? – Az Európai Unió Bíróságának végzése a C-74/15. sz., Dumitru Tarcău kontra Banca Comercială Intesa Sanpaolo România Sa és társai ügyében. *Európai Jog*, 2016/1.

- 347.MISKOLCZI BODNÁR Péter (1997a): Atipikus szerződések (Lízing, faktoring, franchise). *Gazdaság és Jog*, 1997/1.
- 348.MISKOLCZI BODNÁR Péter (1995): A franchising szerződésről. *Gazdaság és Jog*, 1995/7-8.
- 349.MISKOLCZI BODNÁR Péter (1987): A lízingszerződések tartalma és elhatárolása más szerződéstípusoktól. *Jogtudományi Közlöny*, 1987/1.
- 350.MISKOLCZI BODNÁR Péter (1997b): Pénzügyi lízing, operatív lízing vagy adásvétel? *Gazdaság és Jog*, 1997/11.
- 351.MISKOLCZI BODNÁR Péter (2001a): Társasági jog a Ptk-ban. *Gazdaság és Jog*, 2001/1.
- 352.MISKOLCZI BODNÁR Péter (2001b): A társasági szerződés sajátosságai a Ptk-ban szabályozott szerződésekhez képest. *Gazdaság és Jog*, 2001/7-8.
- 353.MISKOLCZI BODNÁR Péter – SÁNDOR István (2012a): *A fogyasztóvédelmi jog európai gyökerű magyar szabályozása I.* Budapest, Patrocinium.
- 354.MISKOLCZI BODNÁR Péter – SÁNDOR István (2012b): *A fogyasztóvédelmi jog európai gyökerű magyar szabályozása II.* Budapest, Patrocinium.
- 355.MISKOLCZI BODNÁR Péter – SÁNDOR István (2010): *A fogyasztóvédelmi jog magyar szabályozása.* Budapest, Patrocinium.
- 356.MITCHELL, C. (2013): *Contract Law and Contract Practice. Bridging the Gap Between Legal Reasoning and Commercial Expectation.* Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
- 357.MOLNÁR Hella (2008): A franchise alapkérdései. *Európai Jog*, 2008/1.
- 358.MOLNÁR István (2007): Iparjogvédelmi intézményeink fejlődése (1895-1995). In *Acta Universitatis Szegediensis. Acta Juridica et Politica. Publicationes Doctorandorum Juridicorum. Tomus VII. Fasciculus 10.* Szeged.
- 359.MOLNÁR István (2005): A licencszerződések gyakorlati kérdései. In BUZÁS Norbert szerk.: *Tudásmenedzsment és tudásalapú gazdaságfejlesztés. SZTE Gazdaságtudományi Kar Közleményei.* Szeged, JATEPress.
- 360.MOLNÁR Miklós (2010): Megjegyzések a közbeszerzési jogorvoslatok bírói modelljéhez. *Új Magyar Közigazgatás*, 2010/2.
- 361.MOLNÁR Miklós - TABLER M. M. (2000): Gondolatok a közigazgatási szerződésekről. *Magyar Közigazgatás*, 2000/10.
- 362.MOLNÁR Sarolta Judit (2018): *A házasság intézményének perspektívái. A köteléket, az alanyi kört és a tartalmat érő kihívások tükrében.* PhD-dolgozat, Budapest, PPKE JÁK.

- https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12332/file/Moln%C3%A1r_Sarolta_Judit_dolgozat_v.pdf (2018. 06. 19.)
363. MÜSSIG, P. (2006): *Wirtschaftsprivatrecht. Rechtliche Grundlage wirtschaftlichen Handelns*. Heidelberg, C. F. Müller Verlag.
364. NAGY BARNA Krisztina (2017c): Csendes társaság a szindikátusi szerződés tükrében – *Opuscula Civilia* 2017/december. https://akk.uni-nke.hu/document/akk-uni-nke-hu/2017_-evi-6_-szam_opuscula-civilia.original.pdf (2018. 08. 13.)
365. NAGY BARNA Krisztina (2017a): Kartell-kérdés a szindikátusi szerződés relációjában. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2017/1.
366. NAGY BARNA Krisztina (2018): A kockázati tőkebefektetéshez kapcsolódó szindikátusi szerződés, kitekintéssel a csendes társaság intézményére. *Jogelméleti Szemle*, 2018/1.
367. NAGY BARNA Krisztina (2016a): A konzorciumi és szindikátusi szerződés a polgári jogi társaság relációjában I. *Céghírnök*, 2016/11.
368. NAGY BARNA Krisztina (2016b): A konzorciumi és szindikátusi szerződés a polgári jogi társaság relációjában II. *Céghírnök*, 2016/12.
369. NAGY BARNA Krisztina (2017b): A konzorciumi és szindikátusi szerződés a polgári jogi társaság relációjában III. *Céghírnök*, 2017/1.
370. NAGY BARNA Krisztina (2016c): Néhány gondolat a szindikátusi szerződésről jogtörténeti aspektusban. *Opuscula Civilia* 2016/november. http://akk.uni-nke.hu/uploads/media_items/2016_-evi-5_-szam_opuscula-civilia.original.pdf (2018. 08. 13.)
371. NAGY BARNA Krisztina (2014): *A szindikátusi szerződés. OTDK-dolgozat*. Konzulens: Papp Tekla. Szeged.
372. NAGY BARNA Krisztina (2015): A szindikátusi szerződés. *Debreceni Jogi Műhely*, 2015/3-4.
http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_4_2015/a_szindikatusi_szerzodes/ (2018. 08. 13.)
373. NAGY Csongor István (2008): Az egységes fogalomértelmezés követelménye a formálódó közösségi nemzetközi magánjogban, különös tekintettel a polgári és kereskedelmi ügy, a szerződés és a szerződésen kívüli kötelelem fogalmára. *Európai Jog*, 2008/2.
374. NAGY Éva (2004): Az európai szerződési jog egységesítésének problémái. In NEMESSÁNYI Zoltán szerk.: *Tanulmányok az európai magánjog köréből*. Pécs, Krónika Kiadó.

- 375.NAGY Ferenc (1913): *A magyar kereskedelmi jog kézikönyve. II. kötet.* Budapest, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt.
- 376.NAGY Krisztina (2015): A lakásszövetkezeti tagsági jogviszony tartalmának áttekintése a nemzetközi szövetkezeti alapelvek és a hatályos magyar szabályozás tükrében. *Themis*, 2015/2.
- 377.NAGY Krisztina (2014): A lakásszövetkezetre vonatkozó magyar szabályozás áttekintése, figyelemmel az új Ptk. hatályba lépésére. *Themis*, 2014/1.
- 378.NAGY Krisztina (2007): *A szövetkezeti társulási forma elméleti alapjai. Jogi ismeretek.* Budapest, Saldo Zrt.
- 379.NAGY László (1985): *Szövetkezetelmélet – szövetkezetpolitika – szövetkezeti jog.* Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- 380.NAGY Marianna: Közigazgatási szerződés az európai uniós eljárásjogban, avagy szabályozás Szküllá és Kharübdisz között. *Jogtudományi Közlöny*, 2017/9.
- 381.NAGY Zoltán (2009): *A faktoring.* Budapest, hvgorac.
- 382.NAGY Zoltán (2013): A faktoring ügylet egyes szabályozási problémái az új Polgári Törvénykönyvben. *Pázmány Law Working Papers*, 2013/07.
- 383.NASZLADI Georgina (2016): Az állam(i) szervek) alapjogi jogalanyisága az Alkotmánybíróság értelmezésében. *Közjogi Szemle*, 2016/3.
- 384.NÉMETH János (2007): A közigazgatási szerződésből eredő jogviták elbírálása. In *Liber Amicorum. Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére.* Budapest, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék.
- 385.Neue Vertragsformen der Wirtschaft: Leasing, Factoring, Franchising. In KRAMER, E. A. szerk. (1985): *St. Galler Studien zum Privat-, Handels- und Wirtschaftsrecht. Band 5.* Bern und Stuttgart, Verlag Paul Haupt.
- 386.NIZSALOVSKY Endre (1949a): *Kötelmi jog I. Általános tanok. 1948/1949. tanévi előadásai.* Kézirat gyanánt.
- 387.NIZSALOVSKY Endre (1949b): *Kötelmi jog. Általános tanok.* Budapest, MEFESZ Jogász Kör.
- 388.NOCHTA Tibor (1995): A lízingszerződés. *Jura*, 1995/1.
- 389.NOCHTA Tibor (2016): A magánjog és közjog viszonyáról az új Ptk. alapján is. *Jogtudományi Közlöny*, 2016/10.
- 390.NOCHTA Tibor (2009): A modern magánjogi kodifikáció és annak hatásai az agrárjogra. In BOBVOS Pál szerk.: *Reformator iuris cooperandi. Tanulmányok Veres József 80. születésnapja tiszteletére.* Szeged, Pólay Elemér Alapítvány.

- 391.NOCHTA Tibor (1996): Vázlatok a faktoringszerződés magánjogi alapkérdéseire. *Magyar Jog*, 1996/12.
- 392.NOCHTA Tibor – KOVÁCS Bálint – NEMESSÁNYI Zoltán (2004): *Magyar polgári jog. Kötelmi jog. Különös rész.* Budapest – Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
- 393.NOCHTA Tibor – KOVÁCS Bálint – NEMESSÁNYI Zoltán (2008): *Magyar polgári jog. Kötelmi jog. Különös rész.* Budapest – Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
- 394.NOVOTNI Zoltán (1989): A kodifikált társasági jog, mint a magyar polgári jog megújulásának eszköze. *Jogtudományi Közlöny*, 1989/2.
- 395.NOVOTNI Zoltán (1977): *Magyar polgári jog. Kötelmi jog. Különös rész.* Budapest, Tankönyvkiadó.
- 396.NYE, D. A. (1987): Formation of Contracts: The Law in Norway. *North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation*, 1987/2.
- 397.NYIKOS Györgyi (2010): *A PPP finanszírozási technika és az EU fejlesztési támogatásai a közcélú beruházások megvalósításban.* Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
- 398.OETKER, H. – MAULTZSCH F. (2007): *Vertragliche Schuldverhältnisse.* Berlin-Heidelberg, Verlag Springer.
- 399.OLAJOS István (2011): A közjogi szerződés mint a támogatásokkal kapcsolatos jogalkalmazás egy útja. *Publicationes Universitatis Miskolcensis. Sectio Juridica et Politica, Miskolc, Tomus XXIX.* 2011/2.
- 400.OLG Celle: HWiG als zwingendes Inlandsrecht beim Time-Sharing-Vertragsabschluss – Isle of Man. *NJWE-MietR*, 1996/4.
- 401.OLG Dresden: Sittenwidrigkeit des Time-Sharing-Vertrags kraft Intransparenz und Rückforderungsdurchgriff beim finanzierten Kauf. *NZM*, 2006/4.
- 402.OLG Düsseldorf: Verbundfinanziertes Time-Sharing-Geschäft – Club La Costa. *NJW*, 1997/31.
- 403.Önértékelési zavar. *HVG*, 2014. július 19.
- 404.ORTNER, H. (2004): *Bürgerliches Recht graphisch dargestellt.* Wien, LexisNexis Verlag.
- 405.OSVÁTH Ildikó (2006): Az atipikus szerződések helye a polgári jog kodifikációjában. *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Tomus XXIV.*
- 406.OSZTOVITS András szerk. (2014a): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. II. kötet.* Budapest, Opten Informatikai Kft.

- 407.OSZTOVITS András szerk. (2014b): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. III. kötet.* Budapest, Opten Informatikai Kft.
- 408.OZLER, M. E. – ATES, S. D. (2014): *Compromise Contract in Turkish Law of Obligations.* <http://www.cluteinstitute.com/conference-proceedings/2014MUPapers/Article%20309.pdf> (2015. 09. 18.)
- 409.*Palandt Bürgerliches Gesetzbuch. Beck'sche Kurz Kommentar. Band 7.* (2009) München, Verlag C. H. Beck.
- 410.PAPP Mónika (2016): Kivel szemben tisztességtelen? Gondolatok az európai uniós fogyasztói képről és az Európai Unió Bírósága által biztosított jogvédelem szintjéről. *Versenytükör*, 2016/1.
- 411.PAPP Orsolya Bernadett (2017): A mezőgazdasági termék mint az agrárszerződések közvetett tárgya. In GELLÉN Klára szerk.: *Honori et Virtuti. Ünnepi tanulmányok Bobvos Pál 65. születésnapjára.* Szeged, Iurisperitus Kiadó.
- 412.PAPP Tekla (2006a): 9. § kommentárja. In TRÓCSÁNYI László szerk.: *A mi alkotmányunk.* Budapest, Complex.
- 413.PAPP Tekla (2004): *Atipikus szerződések.* Szeged, SZTE ÁJTK, Palatia Nyomda.
- 414.PAPP Tekla (2006c): *Atipikus szerződések.* Szeged, SZTE ÁJTK, Palatia Nyomda.
- 415.PAPP Tekla (2007): *Atipikus szerződések.* Szeged, SZTE ÁJTK, Palatia Nyomda.
- 416.PAPP Tekla (2009a): *Atipikus szerződések.* Szeged, Lectum Kiadó.
- 417.PAPP Tekla (2009b): Az atipikus szerződések és a magyar Magánjogi Törvényjavaslat. In PAPP Tekla: *Atipikus jelenségek szerződési jogunkban / Atypical phenomena in our Contract Law.* Szeged, Lectum Kiadó.
- 418.PAPP Tekla (2009f): Az atipikus szerződések és a magyar Magánjogi Törvényjavaslat *Jogtudományi Közlöny*, 2009/Különszám.
- 419.PAPP Tekla (2011a): Az atipikus szerződések és a magyar Polgári Törvénykönyv rekodifikációja. *Symposium Iubilaei Facultatis Iaurinensis, Jog Állam Politika*, 2011/Különszám.
- 420.PAPP Tekla (2014c): „Az elhatározás csak a kezdet...” In MISKOLCZI-BODNÁR Péter – GRAD-GYENGE Anikó szerk.: *Megújulás a jogi személyek szabályozásában. Tanulmányok az új Ptk. köréből. Acta Caroliensia Conventorum Scientiarum Iuridico-Politicarum IX.* Budapest, KRE ÁJK.
- 421.PAPP Tekla (2011d): Az ingatlanra vonatkozó timesharing szerződés néhány jellemzőjéről. *Res Immobiles. Ingatlanjog a gyakorlatban.* 2011/2.

- 422.PAPP Tekla (2014d): Jogi szilánkok a magyar Ptk. rekodifikációja kapcsán. In SZALMA József szerk.: *A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken 2013*. Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság.
- 423.PAPP Tekla (2006b): *A koncesszió*. Szeged, Pólay Elemér Alapítvány.
- 424.PAPP Tekla (1998): A koncessziós szerződés. *Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Juridica et Politica. Tomus LIV. Fasciculus 14*. Szeged.
- 425.PAPP Tekla (2018a): A közigazgatási szerződés egy magánjogász szemszögéből *Jogtudományi Közlöny*, 2018/7-8.
- 426.PAPP Tekla (2011b): A lízingszerződés a bírói gyakorlatban. *Miskolci Jogi Szemle*, 2011/1.
- 427.PAPP Tekla (2012c): A lízingügyleteket érintő problémák az ítélkezési gyakorlatban X. *Gépjármű Kárrendezési Joggyakorlat, eurotaxglass 's*, 2012/I.
- 428.PAPP Tekla (2012d): A lízingügyleteket érintő problémák az ítélkezési gyakorlatban XI. *Gépjármű Kárrendezési Joggyakorlat, eurotaxglass 's*, 2012/II.
- 429.PAPP Tekla (2016): *Néhány gondolat a szellemi tulajdonhoz kapcsolódó atipikus szerződésekről*. In SZALMA József szerk.: *A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken 2016*. Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság.
- 430.PAPP Tekla (2013): *Opuscula Civilia - Magánjogi látlelet. Report on Hungarian Private Law. Befundbericht über das ungarische Privatrecht*. Szeged, Lectum Kiadó.
- 431.PAPP Tekla (2006c): Röviden a timesharing-szerződésről. *Európai Jog*, 2006/4.
- 432.PAPP Tekla (2015b): A támogatási szerződés. In PAPP Tekla szerk.: *Atipikus szerződések*. Budapest, Opten Informatikai Kft.
- 433.PAPP Tekla (2012a): A támogatási szerződés I. *Céghírnök*, 2012/6.
- 434.PAPP Tekla (2012b): A támogatási szerződés II. *Céghírnök*, 2012/7.
- 435.PAPP Tekla (2014e): A timesharing-szerződés speciális jellemzői. In POGÁCSÁS Anett szerk.: *Quaerendo et creando. Ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából*. Budapest, Szent István Társulat.
- 436.PAPP Tekla (2014f): The timeshare contract in Hungary and in the United Kingdom. In NAGY Csongor István szerk.: *Liber Amicorum János Martonyi*. Budapest, hvg-orac.
- 437.PAPP Tekla (2015a): Timeshare-t megtestesítő értékpapír – a jogszerűség záloga? In SZALMA József szerk.: *A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken 2014*. Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság.
- 438.PAPP Tekla (2017c): A timeshare és a szövetkezeti modell – jogi zsákutca vagy sajátos magyar jogösvény? In HOMICSKÓ Árpád Olivér – SZUCHY Róbert szerk.: *60 Studia in*

- Honorem Péter Miskolczi-Bodnár. De iuris peritorum meritis 11.* Budapest, KRE ÁJTK.
- 439.PAPP Tekla (2017a): Timesharing-szerződés – timeshare rendszer – lakásszövetkezet. In GÖRÖG Márta – HEGEDŰS Andrea szerk.: *Lege duce, comite familia. Ünnepi tanulmányok Tóthné Fábrián Eszter tiszteletére, jogászi pályafutásának 60. évfordulójára.* Szeged, Pólay Elemér Alapítvány.
- 440.PAPP Tekla (2018b): Timesharing-szerződés – timeshare-rendszer – lakásszövetkezet. *Opuscula Civilia*, 2018/február. https://akk.uni-nke.hu/document/akk-uni-nke-hu/Opuscula_Civilia_2018_Papp_Tekla.pdf (2018. augusztus 14.)
- 441.PAPP Tekla (2017b): Timesharing-szerződés – timeshare-rendszer – üdülősövetkezet. In GELLÉN Klára szerk.: *Honori et Virtuti. Ünnepi tanulmányok Bobvos Pál 65. születésnapjára.* Szeged, Iurisperitus Kiadó.
- 442.PAPP Tekla (2008): The timesharing contract in Hungary and in Europe. *Acta Juridica Hungarica*, Volume 49. Number 4/December 2008.
- 443.PAPP Tekla (2011c): Der Timesharing-Vertrag im 21. Jahrhundert. *Debreceni Jogi Műhely*, 2/2011. http://www.debrecenijogimuhely.hu/aktualis_szam/2_2011/der_timesharing_vertrag_i_m_21_jahrhundert
- 444.PAPP Tekla (2011e): Der Timesharing-Vertrag in Ungarn. *Osteuropa Recht*, 2/2011.
- 445.PAPP Tekla (2009d): Der Timesharing-Vertrag in Ungarn: eine rechtsvergleichende Analyse. *Zeitschrift für Gemeinschaftsprivatrecht*, 3/2009.
- 446.PAPP Tekla (2009e): Der Timesharing-Vertrag in Ungarn - eine rechtsvergleichende Analyse. In *Collected Papers. Novi Sad Faculty of Law Serbia. XLIII.* 3/2009.
- 447.PAPP Tekla (2014a): Total plan a magyar szerződési jogról – nemzetközi kitekintéssel. In JAKAB Éva – POZSONYI Norbert szerk.: *Ünnepi kötet Dr. Molnár Imre egyetemi tanár 80. születésnapjára. Acta Universitatis Szegediensis. Acta Juridica et Politica. Tomus LXXVI.* Szeged.
- 448.PAPP Tekla (2009c): Über den Timesharing-Vertrag. *De Iurisprudencia et Iure Publico*, 1/2009. http://www.dieip.hu/209_1_05.pdf (2018. 08. 15.)
- 449.PAPP Tekla (2014b): Vállalatcsoport. In OSZTOVITS András szerk.: *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. I. kötet.* Budapest, Opten Informatikai Kft.
- 450.PAPP Tekla – BALOG Balázs (2015): A koncessziós szerződés. In PAPP Tekla szerk.: *Atipikus szerződések.* Budapest, Opten Informatikai Kft.

- 451.PATYI András – VARGA Zs. András (2013): *Általános közigazgatási jog (az Alaptörvény rendszerében)*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó.
- 452.PECHSTEIN, C. (2005): *Schuldrecht BT 2*. Münster, Alpmann und Schmidt Juristische Lehrgänge Verlags GmbH&Co.KG.
- 453.PEROVIC, J. (2010): Contract Law in Serbia. In JESSEL-HOLST, C. – KULMS, R. – TRUNK, A. szerk.: *Private Law in Eastern Europe. Autonomous Developments or Legal Transplants?* Tübingen, Mohr Siebeck.
- 454.PETRIK Béla (2003): A faktoring ügyletekről. *Magyar Jog*, 2003/1.
- 455.PETRIK FERENC (2005a): A közigazgatási aktus alakváltozása, a közszerződés. *Magyar Közigazgatás*, 2005/5.
- 456.PETRIK Ferenc (2005b): Közszerződés a közjog és a polgári jog határán. *Gazdaság és Jog*, 2005/11.
- 457.PETRIK Ferenc főszerk. (2013): *Az új Ptk. magyarázata IV/VI. Polgári jog. Dologi jog*. Budapest, hvgorac.
- 458.PETRIK Ferenc főszerk. – WELLMANN György szerk. (2013): *Az új Ptk. magyarázata V/VI. Polgári jog. Kötelmi jog. Első és Második Rész*. Budapest, hvgorac.
- 459.PITTE, R. (1995): Gedanken zur Time-Sharing-Richtlinie der EG und zum Eigentum auf Zeit. *Wohnrechtliche Blätter*, 1995/11/12.
- 460.POGÁCSÁS Anett (2010): Szerzői jog újrátöltve. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2010/6.
- 461.PÓLAY Elemér (1950): *Polgári jog II*. Szeged, SZTE ÁJTK Tanulmányi Osztály.
- 462.PÓLAY Elemér (1988): *A római jogászok gondolkodásmódja, Kazuisztika és absztrakció*. Budapest, Tankönyvkiadó.
- 463.POOLE, J. (2010): *Contract Law*. Oxford, Oxford University Press.
- 464.POWANGA A. – POWANGA L. (2008): An economic analysis of a timeshare ownership. *Journal of Retail & Leisure Property*, 2008/1.
- 465.PÖTTLER, G. (2001): *Vergleichende Verbraucherschutzrichtlinienumsetzung in europäischen Mitgliedstaaten, Anhand ausgewählter Beispiele der Pauschalreise-, Timesharing- und Produkthaftungsrichtlinie*. Frankfurt am Main – Berlin – Bern – Bruxelles – New York – Oxford – Wien, Peter Lang Europäischen Verlag der Wissenschaften.
- 466.PRESSER Andrea (2008): Alapvetés a lízing kodifikációjához. *Gazdaság és Jog*, 2008/1.

467. Press Release: RCI Announce Agreement to Acquire DAE. *Dow Jones Institutional News, New York*, 2017/8.
468. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference*. (2008) Munich, sellier.
469. Principles of European Law Service Contracts. (2007) In M. BARENDRECHT – C. JANSEN – M. LOOS – A. PINNA – R. CASCÃO – S. VAN GULJIK: *Principles of European Law. Study Group on a European Civil Code. Service Contracts*. Munich, sellier.
470. PRUGBERGER Tamás (2007): Észrevételek az új Polgári Törvénykönyv szerződéseket tartalmazó fejezetéhez, a szolgálattal kapcsolatos szerződések hiánya miatt. *Miskolci Jogi Szemle*, 2007/2.
471. PRUGBERGER Tamás (2000): Az új Ptk. és a munkajogi szabályozás, különös tekintettel az egyéni és kollektív munkaszerződésre. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2000/2.
472. PUWEIN W. – CZERNY M. – HANDLER H. – KLETZAN D. – WEINGÄRTLER M. (2004): *Modelle der „Public Private Partnership” im Lichte der theoretischen Diskussion*. Wien, WIFO Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung.
473. RAFFAY Ferencz (1906): *A magyar magánjog kézikönyve*. Eperjes, Sziklai Henrik Kiadása.
474. RÁTKY Miklós (1994): *A franchise szerződés jogi aspektusai*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
475. RCI Names 74 Newly Affiliated Properties to Its Global Exchange Network. (2017) *Entertainment Close, Jacksonville*, 2017/8.
476. RCI Unveils RCI Points Exchange Program in Asia. (2017) *Entertainment Close, Jacksonville*, 2017/8.
477. REICH, D. O. (2016): *Einführung in das Bürgerliche Recht*. Wiesbaden, Springer Gabler.
478. REICH, D. O. – SCHMITZ, P. (2000): *Einführung in das Bürgerliche Recht*. Wiesbaden, Verlag Gabler.
479. RÉDER Erika (2013): A lakásszövetkezet múltja, jelene és jövője. *Themis*, 2013/1.
480. REITHMANN, C. – MARTINY, D. szerk. (2004): *Internationales Vertragsrecht. Das internationale Privatrecht der Schuldverträge*. Köln, Verlag Dr. Otto Schmidt KG.
481. RÉTI Mária (2002): *Szövetkezeti jog*. Budapest, Rejtjel Kiadó.
482. RÉTI Mária (2010): *Szövetkezeti jog*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
483. RÉTI Mária (2013): *Szövetkezeti jog*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
484. RICHARDS, P. (2009): *Law of Contract*. Harlow, Pearson Longman.

485. RIEDLER, A. (2015): *Schuldrecht BT. Vertragliche Schuldverhältnisse*. Wien, LexisNexis.
486. RIVERA, M. – GREGORY, A. – COBOS, L. (2015): Mobile application for the timeshare industry. The influence of technology experience, usefulness, and attitude on behavioral intentions. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 2015/6.
487. ROHE, M. (1998): *Netzverträge, Rechtsprobleme komplexer Vertragsverbindungen*. Tübingen, Mohr Siebeck.
488. ROWAN, S. (2017): The new French law of contract. *International Comparative Law Quarterly*, 2017/5.
489. F. ROZSNYAI Krisztina (2010): *Közgazgatási bíráskodás Prokrasztész-ágban*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
490. SALAMONNÉ SOLYMOSSI Ibolya (2011): Két új szerződéstípus – a lízing és a faktoring – a pénz- és hiteljogviszonyok körében. *Magyar Jog*, 2011/1.
491. SALGÓ László (2009): A klaszterek sajátosságai, különös tekintettel kartelljogi jellemzőikre. *Versenytükör*, 2009/3-4.
492. SAMOY, I. – LOOS, M. B. M. (2012): Introduction. In SAMOY, I. – LOOS, M. B. M. szerk. *Linked Contracts*. Cambridge – Antwerp – Portland, Intersentia.
493. SAMPSON S. E. (2008): Optimization of Vacation Timeshare Scheduling. *Operations Research*, 2008/9-10.
494. SÁNDOR István (2011): *Előadásvázlatok a kötelmi jog különös részéből*. Budapest, Patrocinium.
495. SÁRKÖZY Tamás (2001): *A magyar társasági jog Európában. A társasági és konszernjog elméleti alapjai*. Budapest, hvgorac.
496. SÁRKÖZY Tamás (2002): A szindikátusi szerződésről. In *Eörsi Gyula Emlékkönyv*. Budapest, hvgorac.
497. *Scandinavian Village Limited LNB News 08/01/2001*.
498. SCHIRMBACHER, M. – SCHMIDT S. (2014): Verbraucherrecht 2014 – Handlungsbedarf für den E-Commerce. *Computer und Recht*, 2014/2.
499. SCHLECHTRIEM, P. (1992): *Schuldrecht. Allgemeiner Teil*. Tübingen, J. C. B. Mohr (Paul Siebeck).
500. SCHMID, A. szerk. (2011): *The Wolf Theiss Guide to: PPPs, Concessions & Public Procurement*. Vienna, WOLF THEISS Rechtsanwälte GmbH.

- 501.SCHOMERUS A. (1995): Time-Sharing-Verträge in Spanien in Lichte der EG-Richtlinie über dem Erwerb von Teilnutzungsrechten am Immobilien. *Neue Juristische Wochenschrift*, 1995/6.
- 502.SCHUBERT, K. (2007): Neues bei den Teilzeit-Wohnrechten (Timesharing) – Der Vorschlag der EU-Kommission für eine Reform der Richtlinie 94/47/EG. *NZM*, 2007/18.
- 503.SCHUHMAN, R. – EICHHORN, B. (2015): From Contract Management to Contractual Management. *European Review of Contract Law*, 2015/11.
- 504.SCHULZE, R. – STAUDENMAYER, D. (2016): *Digital Revolution: Challenges for Contract Law in Practice*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft. Oxford, Hart Publishing.
- 505.SCHULZE, R. – STAUDENMAYER, D. – LOHSSE, S. szerk. (2016): *Contracts for the Supply of Digital Content: Regulatory Challenges and Gaps*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft.
- 506.SCHULZE, R. – ZOLL, F. szerk. (2018): *European Contract Law*. Baden-Baden, C. H. Beck Hart Nomos.
- 507.SELLING, H-J. (1990): Time-sharing in Spanien. *Recht der internationalen Wirtschaft*, 1990/11.
- 508.SHAOUL, J. (2009): The Experiences with PPP in the road sector in Europe. In *Privatisierung der Verkehrsinfrastruktur, Erfahrungen mit Public Private Partnership (PPP) in Österreich und Europa. Tagungsband*. Wien.
- 509.Shared vacation ownership a growing industry. (2017) *Bizcommunity.com, Cape Town* 2017/1.
- 510.SINGH, A. – HORWITZ, R. (2006): The Board of Directors in timeshare governance: Owner-management relations in timeshare resort operations. *Journal of Retail & Leisure Property*, 2006/3.
- 511.Sittenwidrigkeit des Time-Sharing-Vertrags kraft Intransparenz und Rückforderungsdurchgriff beim finanzierten Kauf, OLG Dresden 8 U 1305/99. (2000) *NZM*, 2000/4.
- 512.SOBOR Dávid (2014): A disztribútor védelme a forgalmazási szerződés megszűnése esetén. *Gazdaság és Jog*, 2014/12.
- 513.SÓTONYI Gergely (2005): Az orvosi műhiba fogalmának és jogi értékelésének történeti vizsgálata. *Orvosi Hetilap*, 2005/2.
- 514.SÓTONYI Péter (2006): *Orvosi felelősség*. Budapest, Semmelweis Kiadó.

- 515.DE SOUSA, M. C. D. U. (1998): *Das Timesharing an Ferienimmobilien in der EU, Eine rechtsvergleichende Studie unter Berücksichtigung der Timesharing-Richtlinie*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft.
- 516.SPARKS B. – BRADLEY G. – JENNINGS G. (2011): Consumer value and self-image congruency at different stages of timeshare ownership. *Tourism Management*, 2011/32.
- 517.SPARKS B. – BRADLEY G. – JENNINGS G. – JOHNSTON N. R. (2014): Cooling off and backing out: Understanding consumer decisions to rescind a product purchase. *Journal of Business Research*, 2014/67.
- 518.Specialist Case Digest, 18561: Canaltime Developments Ltd. (2004) *LNB News* 22/04/2004 (2013. 05. 22.)
- 519.STABENTHEINER, J. (2014): *Mietrecht*. Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung.
- 520.STABENTHEINER, J. (1998): *Das Teilzeitnutzungsgesetz*. Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung.
- 521.*Statement of the European Law Institute on the European Commission's Proposed Directive on the Supply of Digital Content to Consumers Com (2015) 634 final*. (2016) Vienna, European Law Institute.
- 522.STATESCU, C. – BIRSAN, C. (2008): *Drept civil. Teoria generala a obliga iilor*. Bucarest, Hamangiu.
- 523.STAUDENMAYER, D. (2016): Digitale Verträge – Die Richtlinienvorschläge der Europäischen Kommission. *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 2016/4.
- 524.STOFFELS, M. (2001): *Gesetzlich nicht geregelte Schuldverträge*. Tübingen, Verlag Mehr.
- 525.STONE, R. (2011): *The modern law of contract*. London - New York, Routledge.
- 526.STRIHÓ Krisztina (2010): Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatás. In SZIKORA Veronika szerk.: *Magyar fogyasztóvédelmi magánjog – Európai kitekintéssel*. Debrecen, FOME.
- 527.STRIHÓ Krisztina (2007): Határtalan lehetőségek az elektronikus kereskedelemben. In *Acta Conventus de Iure Civili. Tomus VI*. Szeged, Lectum Kiadó.
- 528.STRIHÓ Krisztina (2012): A hatósági szerződésről – szerződés? In PAPP Tekla szerk.: *A szerződés interdiszciplináris megközelítésben. Lectiones Iuridicae*. Szeged, Pólay Elemér Alapítvány.
- 529.STRIHÓ Krisztina (2011a): Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások. Az elektronikus kereskedelem egyes jogi kérdéseiről szóló 2000/31/EK irányelv hazai

- és franciaországi implementációjának összehasonlítása. *Jogtudományi Közlöny*, 2011/1.
530. STRIHÓ Krisztina (2011b): A merchandising szerződés és az alapügyletre épülő szerződéses konstrukció. *Gazdaság és Jog*, 2011/4.
531. STRIHÓ Krisztina (2015a): A merchandising szerződés. In PAPP Tekla szerk.: *Atipikus szerződések*. Budapest, Opten Informatikai Kft.
532. STRIHÓ Krisztina (2015b): Nem magánjogi (közjogi) szerződések: a közigazgatási szerződés és a hatósági szerződés. In PAPP Tekla szerk.: *Atipikus szerződések*. Budapest, Opten Informatikai Kft.
533. STRIHÓ Krisztina (2010): Új atipikus szerződés: merchandising szerződés, avagy a merchandising tart az tipikus szerződések felé. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2010/5. http://www.fvszemle.hu/archivum/2010_majusi_szam/paragrafus/merchandising/ (2010. 06. 11.)
534. B. SZABÓ Gábor – ILLÉS István – KOLOZS Borbála – MENYHEI Ákos – SÁNDOR István (2014): *A bizalmi vagyonkezelés*. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.
535. SZABÓ Gergely (2012): Gazdasági társaságok a szindikátusi kötelemben. *Céghírnök*, 2012/5.
536. SZABÓ Péter (2017): A fogyasztó fogalma és a fogyasztói szerződés értékelésének egyes kérdései az Európai Unió Bíróságának néhány újabb döntése tükrében. *Európai Jog*, 2017/1.
537. SZALAI Ákos: A gazdasági társaságok jogi személyiségének határai. *Iustum Aequum Salutare*, XI. 2015/1.
538. SZALAI Ákos (2013): *A magyar szerződési jog gazdasági elemzése*. Budapest, L'Harmattan.
539. SZALMA József (2014a): A munkaszerződés, a szolgálati szerződés és a kollektív szerződés. *Jogtudományi Közlöny*, 2014/7-8.
540. SZALMA József (2014b): A polgári és a kereskedelmi jog kapcsolata az új Ptk. fényében. *Jogtudományi Közlöny*, 2014/10.
541. SZALMA József (2005): Szerződéskötési autonómia az európai és magyar jogban. In PAPP Tekla szerk.: *Acta Conventus de Iure Civili. Tomus IV.* Szeged, Lectum Kiadó.
542. SZALMA József (1985): *A vagyoni jog alapjai*. Újvidék, Fórum.
543. SZAMEL Lajos (1984): A közigazgatás fejlesztésének komplex tudományos vizsgálata. Az államigazgatási szerződés. *Állam és Igazgatás*, 1984/6.

- 544.SZANISZLÓ Norbert (1999): A faktoring szerződés és ami mögötte van. Korreferens: Darázs Lénárd, Tihanyi Zita. In *Jogászvándorgyűlés 14.*
- 545.SZÁSZY István (1943): *A kötelmi jog általános tanai.* Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.
- 546.SZÁSZY István (1949): *A magyar magánjog alapintézményei.* Lejegyezte: ASZTALOS Tihamér – TIBA István. Budapest, MEFESZ Jogász Kör Kiadása.
- 547.SZEGHŐ Ágnes (2010): Az egészségügyi szolgáltatás nyújtásával összefüggésben okozott károkért való felelősség szabályainak változása napjainkban. *Jogelméleti Szemle*, 2010/2.
- 548.SZÉKELY Katalin (1992): Jellegzetességek a kereskedelmi szerződések struktúrájában. *Jogtudományi Közlöny*, 1992/7.
- 549.Szemelvények a felsőbbíróságok gyakorlatából. (1934) *Jogtudományi Közlöny*, 1934/15.
- 550.SZENTIVÁNYI Iván (2010a): Az összevont pénz- és hiteljogviszonyok az új Ptk-ban. *Gazdaság és Jog*, 2010/7-8.
- 551.SZENTIVÁNYI Iván (2010b): A pénzvilág betörési kísérlete a polgári jogba. In BODZÁSI Balázs szerk.: *Ünnepi tanulmányok Balásházy Mária tiszteletére.* Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem Gazdasági Jogi Intézet.
- 552.SZIEBIG Péter (2006): *Kiszervezve. Elmélet és gyakorlat az IT-outsourcingban.* IT-Business Source Books. Budapest, Vogel Burda Communications Kft.
- 553.SZIKORA Veronika szerk. (2010): *Magyar fogyasztóvédelmi magánjog – európai kitekintéssel.* Debrecen, FOME.
- 554.SZILÁGYI András: Hatósági szerződések Magyarországon. *Jura*, 2005/2.
- 555.SZILÁGYI Ferenc (2012a): Európai szerződési jog és a nemzeti szerződési jog rendszere: aktuális kontextus és problémakörök. *Magyar Jog*, 2012/2.
- 556.SZILÁGYI Ferenc (2012b): Európai szerződési jog és a nemzeti szerződési jog rendszere: átültetési gyakorlatok és európai perspektívák. *Magyar Jog*, 2012/5.
- 557.SZLADITS Károly szerk. (1942): *A magyar magánjog IV. kötet. Kötelmi jog.* Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.
- 558.SZLADITS Károly (1933): *A magyar magánjog vázлата II. rész.* Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.
- 559.SZLADITS Károly (1935): *A magyar magánjog vázлата.* Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.
- 560.SZLADITS Károly – FÜRST László (1935): *A magyar bírói gyakorlat. Magánjog I.* Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.

- 561.SZONTAGH Vilmos (1938): Közjog és magánjog elválasztása. *Jogállam, Jog- és államtudományi Szemle*, 1938/XXXVII.
- 562.SZTOJÁN Krisztina (2018): Kétarcú know-how: személyiségi jog vagyoni értékkel? *Gazdaság és Jog*, 2018/3.
- 563.SZUDOCZKY Rita (1999): Az innominát szerződések egyes elméleti és gyakorlati kérdései. *Collega*, 1999/12-2000/1.
- 564.SZUDOCZKY Rita (2000): A szerződési rendszer (A Polgári Törvénykönyvben nem nevesített szerződések helye a szerződési rendszerben). In *A Polgári Jogi Tudományos Diákkör Évkönyve 1998-1999*. Budapest, ELTE ÁJTK.
- 565.TAJTI Tibor (2018): Hungary. In MOCK, S. – CSACH, K. – HAVEL, B. szerk.: *International Handbook on Shareholders' Agreements. Regulation, Practice and Comparative Analysis*. Berlin/Boston, de Gruyter.
- 566.TAKÁTS Péter (1987): *A szabványszerződések*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- 567.TATTAY Levente (2015): Az európai Fogasztói Jogi Irányelv átültetése Magyarországon. *Gazdaság és Jog*, 2015/7-8. 3-13.
- 568.TATTAY Levente (2007): *A szellemi alkotások joga*. Budapest, Szent István Társulat.
- 569.TATTAY Levente (2014): *A szellemi alkotások jogvédelme az Európai Unióban*. Budapest, Pázmány Press.
- 570.TATTAY Levente – PINTZ György – POGÁCSÁS Anett (2011): *Szellemi alkotások joga*. Budapest, Pázmány Press.
- 571.TAYLOR, R. – TAYLOR, D. (2011): *Contract Law. Directions*. Oxford, Oxford University Press.
572. TENNYSON, A.: *Ulysses*. (Szabó Lőrinc fordítása)
http://www.magyarulbabelben.net/works/en/Tennyson_Alfred_Lord/Ulysses/hu/360
(2016. 12. 13.)
- 573.TEUBNER, G. (2009a): And if I by Beelzebub cast out Devils,...: An Essay on the Diabolics of Network Failure. *German Law Journal*, 2009/4.
- 574.TEUBNER, G. (2009b): Coincidenta Oppositorum: Hybrid Networks beyond Contract and Organisation. In AMSTUTZ, M. – TEUBNER, G. szerk.: *Networks: Legal Issues of Multilateral Co-operation*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
- 575.TEUBNER, G. (2014): Law and Social Theory: Three problems. *Ancilla Iuris*, 2014.
- 576.TEUBNER, G. (2011): *Networks as connected contracts*. Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.

577. TEUBNER, G. (2004): *Netzwerk als Vertragsverbund. Virtuelle Unternehmen, Franchising, Just-in-time in sozialwissenschaftlicher und juristischer Sicht*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft.
578. VON THUR, A. – PETER, H. (1979): *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts*. Zürich, Schulthess Polygraphischer Verlag AG.
579. TIEFENBACHER, G. (2016): *Zwingendes Recht im Vertragsrecht: Eine allgemeine und rechtsökonomische Untersuchung unter besonderer Berücksichtigung der Sachmängelgewährleistung*. Vienna, WU University of Economics and Business.
580. TILK Péter (2006): A hatóság döntései és a hatósági szerződés az új eljárási törvény alapján. *Magyar Jog*, 2006/2.
581. Timeshare Industry's Sales Increase Worldwide According to ARDA. *Financial Services Monitor Worldwide, Amman*, 2017/6.
582. Tip Sheet on How to Transfer Ownership of a Florida Timeshare by Deed and Record. *Financial Services Monitor Worldwide, Amman*, 2017/7.
583. Tip Sheet on the Post-Death Transfer of Mineral Rights, Oil Leases, Timeshares and Land in California by Deed and Record. *Financial Services Monitor Worldwide, Amman*, 2017/7.
584. TONNER, K. (1997): *Das Recht der Time-sharing an Ferienmobilen*. München, Verlag C. H. Beck.
585. TORRES, E. N. – WEI, W. – HUA, N. (2017): Towards understanding the effects of time and emotions on the vacation experience. *Tourism Review*, 2017/4.
586. TÓTH Imola (2007): *A távollévők között kötött szerződések speciális megjelenési formája – a csomagküldő kereskedelem*. Szakdolgozat, konzulens: Papp Tekla. Szeged.
587. TÓTH Zoltán (1994): Franchising. Alapok és kartelljogi megítélés. In *Polgári Jogi Dolgozatok*. Budapest, MTA Állam- és Jogtudományi Intézet, ELTE ÁJK.
588. TŐKEY Balázs (2018): Új szerződéstípusok a Polgári Törvénykönyvben. In VÉKÁS Lajos szerk.: *Fejezetek a Polgári Törvénykönyv keletkezéstörténetéből*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft.
589. TÖRŐ Károly (1965): *Orvosi polgári jogi viszony*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
590. TÖRÖK Éva (2013): *A szerződés létrehozásának alapkérdései*. Budapest, hvgorac.
591. TÖRÖK Éva (2015): A szerződési szabadság gazdasági komponensei. In VERESS Emőd szerk.: *Kolosváry Bálint Emlékkötet*. Kolozsvár, Erdélyi Református Egyházkerület & Sapientia EMTE – Kolosváry Bálint Jogtudományi Kutatóközpont.

592. TÖRÖK Gábor (2006): A közigazgatási szerződés. In *Lőrincz Lajos-jubileum*.
593. *Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója. Magyar Közlöny 15. szám II. kötet.* (2002) Budapest, 2002. január 31.
594. ÚJLAKI László (2002): A disztribútor szerződés fogalmának értelmezése. *Gazdaság és Jog*, 2002/6.
595. ÚJLAKI László (1997): A társasági és a szindikátusi szerződés összefüggései. *Gazdaság és Jog*, 1997/2.
596. ULFBECK, V. (2016): The liability of public authorities in Denmark. In OLIPHANT, K. szerk.: *The liability of public authorities in comparative perspective*. Cambridge – Antwerp – Portland, Intersentia.
597. URIBE, R. M. (2012): Linked contracts: elements for a general regulation. In SAMOY, I. – LOOS, M. B. M. szerk.: *Linked Contracts*. Cambridge – Antwerp – Portland, Intersentia.
598. VÁCZI Nóra (2011): Outsourcing a magyar fúziókontrollban – szemben az Európai Bizottsággal? *Versenytükrök*, 2011/2.
599. *Valuation Office Manuals. Timeshare Complexes and Holiday Property Bond. Capital Gains & Other Taxes Manual.* (2013. 05. 24.)
600. VÁLYI Katalin (1999): Szoftver-lízing Magyarországon. *Collega*, 1999/5.
601. VÁRADI Szabolcs (2013): *A franchise szerződés megkötésének előkészítése*. PhD-dolgozat. Miskolc.
602. VARGA Judit (2013a): Kollégiumok PPP-ben: Lesznek vagy vesznek? In *Jelenségek a városi kormányzás köréből*. Budapest – Pécs, Dialóg Campus.
603. VARGA Judit (2016a): *A partnerség (PPP) szerepének változása a közpénzügyek jogában*. PhD-dolgozat, Debrecen.
604. VARGA Judit (2013b): PPP (a) börtönben. In HORVÁTH M. Tamás szerk.: *Kilengések. Közszolgáltatási változások*. Budapest – Pécs, Dialóg Campus.
605. VARGA Judit (2016b): A PPP mint gyűjtőfogalom. *Pro Futuro*, 2016/1.
606. VARGA Nelli (2009a): *A fogyasztói pénzügyi lízing*. PhD-dolgozat, Miskolc.
607. VARGA Nelli (2013a): *A fogyasztói pénzügyi lízing*. Budapest, hvgorac.
608. VARGA Nelli (2009b): A pénzügyi lízingszerződés a bírói gyakorlatban. *Jogtudományi Közlöny*, 2009/7-8.
609. VARGA Nelli (2013b): A pénzügyi lízingszerződés az új Ptk-ban. *Gazdaság és Jog*, 2013/10.

- 610.VÉKÁS Lajos (2001a): Egy új Ptk. történeti időszerűségéről. *Magyar Tudomány*, 2001/12.
- 611.VÉKÁS Lajos (2001b): Európai fogyasztóvédelmi magánjog. Tudományos Diákkörök Kiadványai, a Polgári Jogi Tudományos Diákkör 2000. április 6-ai ülésén elhangzott előadás szerkesztett változata. In *Polgári jogi tudományos diákkör évkönyve 2. kötet*. Budapest, ELTE ÁJK.
- 612.VÉKÁS Lajos (2002): Az európai közösségi magánjog sajátos alanyáról: a 'fogyasztó' fogalmáról. *Európai Jog*, 2002/5.
- 613.VÉKÁS Lajos (2000a): Fogyasztóvédelmi magánjog és az új Ptk. In TÓTH Károly szerk.: *Tanulmányok Dr. Bérczi Imre egyetemi tanár születésének 70. évfordulójára. Acta Universitatis Szegediensis. Acta Juridica et Politica. Tomus LVIII. Fasciculus 1-41*. Szeged, SZTE ÁJTK.
- 614.VÉKÁS Lajos (2000b): A Kodifikációs Főbizottság 2000. június 1-jei határozatai. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2000/2.
- 615.VÉKÁS Lajos (2017): Kodifikált magánjog – uniós fogyasztóvédelmi irányelvek. In HOMICSKÓ Árpád Olivér – SZUCHY Róbert szerk.: *60 Studia in Honorem Péter Miskolczi-Bodnár. De iuris peritorum meritis 11*. Budapest, KRE ÁJTK.
- 616.VÉKÁS Lajos (2014): A magánjogi kodifikációk néhány tanulságáról. In CSEHI Zoltán – KOLTAY András – LANDI Balázs – POGÁCSÁS Anett szerk.: *(L)ex cathedra et praxis. Ünnepi kötet Lábady Tamás 70. születésnapja alkalmából*. Budapest, Pázmány Press.
- 617.VÉKÁS Lajos (2008c): *Parerga. Dolgozatok az új Ptk. tervezetéhez*. Budapest, HVGORAC.
- 618.VÉKÁS Lajos (2013): *A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal*. Budapest, Complex.
- 619.VÉKÁS Lajos (2008a): *Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*. Budapest, Complex.
- 620.VÉKÁS Lajos (2008b): A szerződések általános szabályai az új Ptk. Szakértői Javaslatában. In *Liber Amicorum. Studia Péter Gyertyánfy dedicata. Ünnepi dolgozatok Gyertyánfy Péter tiszteletére*. Budapest, ELTE ÁJTK Polgári Jogi Tanszék.
- 621.VÉKÁS Lajos (2016a): *Szerződési jog. Általános rész*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
- 622.VÉKÁS Lajos (1977): *A szerződési rendszer fejlődési csomópontjai*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- 623.VÉKÁS Lajos (1999): A szerződési szabadság alkotmányos korlátai. *Jogtudományi Közlöny*, 1999/2.

624. VÉKÁS Lajos (1975): A szerződéstipizálás válságjelenségeiről. *Jogtudományi Közlöny*, 1975/12.
625. VÉKÁS Lajos (2018): Szladits Károly és magánjogi iskolája. *Jogtudományi Közlöny*, 2018/2.
626. VÉKÁS Lajos (2001b): *Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései*. Budapest, hvgorac.
627. VÉKÁS Lajos (2016b): Über das ungarische Zivilgesetzbuch im Spiegel der neueren europäischen Privatrechtsentwicklung. *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 2016/1.
628. VÉKÁS Lajos – GÁRDOS Péter szerk. (2014a): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz. 1. kötet*. Budapest, Wolters Kluwer.
629. VÉKÁS Lajos – GÁRDOS Péter szerk. (2014b): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz. 2. kötet*. Budapest, Wolters Kluwer.
630. Verbundfinanziertes Time-Sharing-Geschäft – Club La Costa, OLG Düsseldorf 24 U 141696 (1997). *NJW*, 1997/31.
631. VEREBICS János (2013): Az üzleti élet szerződései az új Ptk-ban. *Magyar Jog*, 2013/10.
632. VERESS Emőd (2018): Megjegyzések a szavazati szindikátusról, különös tekintettel a szerződésszegés jogkövetkezményeire. *Polgári Jog*, 2018/5. (2018. 06. 02.)
633. VERESS Emőd (2018b): *Román polgári jog. A kötelmek általános elmélete*. Kolozsvár, Forum Iuris Könyvkiadó.
634. VIDA Sándor (1995): A merchandising védjegyjogi oltalma. *Védjegyvilág*, 1995/3.
635. VILLÁNYI László (1942): Kötelmi típusok. Vegyes szerződések. In: SZLADITS Károly szerk.: *A magyar magánjog IV. kötet*. Budapest, Grill Kiadó.
636. VILLÁNYI László (1941): *A magyar magánjog rövid tankönyve*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.
637. VILOTTI, E. (1990): Time-Sharing von Ferienwohnungen in Österreich? *Wohnrechtliche Blätter (WoBl)* 1990/6.
638. DE VINCELLES, C. A. (2011): Linked contracts under French law. In CAFAGGI, F. szerk.: *Contractual Networks, Inter-Firm Cooperation and Economic Growth*. Cheltenham/Northampton, Edward Elgar Publishing.
639. VINCZE Gabriella Anita (2016): Az elektronikus kereskedelem jelenségei a megújulni készülő európai szerződési jog tükrében. *Jogtudományi Közlöny*, 2016/4.
640. VITÁNYI György (1941): Közüzemi szerződések. In *Ünnepi dolgozatok Szladits Károly egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Budapest.

- 641.VÖRÖS Imre (1972): A közszolgáltatások szabályozásáról. *Jogtudományi Közlöny*, 1972/1.
- 642.VÖRÖS Imre (2004a): *A nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga I.* Budapest, KRIM Bt.
- 643.VÖRÖS Imre (2004b): *A nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga II.* Budapest, KRIM Bt.
- 644.WAGNER, F. (2017): *Gabler Versicherungslexikon.* Wiesbaden, Springer Gabler.
- 645.WAGNER G. – ZIMMERMANN, R.: Vorwort: Methoden des Privatrechts. *Archiv für die zivilistische Praxis*, 2014/4.
- 646.WEATHERILL, S. (2016): *Contract Law of Internal Market.* Cambridge – Antwerp – Portland, Intersentia.
- 647.WELSER, R. szerk. (2005): *Fachwörterbuch zum bürgerlichen Recht.* Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung.
- 648.WEISS Emília (2000): Az új Polgári Törvénykönyv és a családjogi viszonyok szabályozása. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2000/2.
- 649.Welk Resorts Files Suit Against Timeshare Exit Team For Widespread Racketeering Scheme to Defraud Vacation Owners, Members and Companies. (2017) *Business Wire*, New York, 2017/7.
- 650.WELLENHOFER, M. (2009): Third Party Effects of Bilateral Contracts within the Network. In AMSTUTZ, M. – TEUBNER, G. szerk.: *Networks: Legal Issues of Multilateral Co-operation.* Oxford and Portland, Oregon, Hart Publishing.
- 651.WENCZEL Gusztáv (1874): *A magyar magánjog rendszere.* Budapest, Atheneum.
- 652.WITEK-HAJDUK, M. K. – NAPIÓSKOWSKI, T. M. (2017): Cluster Analysis of Retailers' Benefits from Their Cooperation with Manufacturers: Business Models Perspective. *International Scholarly and Scientific Research & Innovation*, 2017/4.
- 653.WOLF, M. (2006): Schutz von Netzwerken gegen Eingriffe Dritter. *Kritische Vierteljahresschrift für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft*, 2006/2-3.
- 654.ZLINSZKY Imre (1880): *A magyar magánjog mai érvényében, különös tekintettel a gyakorlat igényeire.* Budapest, Franklin Társulat.
- 655.ZÖDI Zsolt (2018): Az információs társadalom legújabb kihívásai a jog számára. Vertikális platformok, online piacterek. *Gazdaság és Jog*, 2018/1-2.
- 656.ZSÖGÖD Benő (GROSSCHMID Béni) (1901): Kereskedelmi jogunk egynémely alapfogalmához. Kritikai széttekintés irodalmunkban. In ZSÖGÖD Benő: *Magánjogi tanulmányok. Tervezetek és kisebb dolgozatok főként az öröklési, kereskedelmi és családi jog köréből. 2. kötet.* Budapest, Politzer Zsigmond és fia kiadása.

657. <https://www.aippi.org/download/comitees/129/RS129English.pdf> (2011. 05. 03.)
658. <https://www.allianz.hu> (2017. 10. 26.)
659. <http://contracts.onecle.com/motorola-mobility/jha-time-sharing-2011.shtml> (2017. 10. 25.)
660. <https://de.wikipedia.org/wiki/Stockwekeigentum> (2018. 05. 15.)
661. definition.actufinance.fr/contrat-atypique-264 (2015. 06. 15.)
662. <https://doksi.hu/get.php?order=DisplayPreview&lid=8383&p=4> (2018. 07. 14.)
663. <http://www.estuderecho.com/documentos/mercantil2/00000099770975656.html> (2015. 06. 15.)
664. <http://es.scribd.com/doc/39427028/CONTRATOS-ATIPICOS#page=33> (2015. 06. 15.)
665. <https://euipo.europa.eu/ohimportal/hu/intellectual-property> (2018. 07. 14.)
666. <http://www.eulaw.egov.bg/DocumentDisplay.aspx?ID=172115> (2015. 06. 15.)
667. <http://europe.eu.int/youreurope/nav/hu/citizens/fectsheets/at/consumerprotection/timeshares/de.html> (2013. 05. 21.)
668. www.faktoringszovetseg.hu/gyik.html (2015. 01. 07.)
669. www.faktoringszovetseg.hu/html/a_factoringrol_altalaban.html (2015. 01. 07.)
670. <http://www.hipo.gov.hu/sites/default/files/csatolmanyok/iifejezet.pdf> (2018. 07. 14.)
671. www.hoforrashotel.hu/uduloszovetkezet_gyula_m432 (2017. 01. 03.)
672. <https://www.hollandhart.com/physician-timeshare-arrangements-new-stark-option> (2017. 10. 25.)
673. <https://hotelnafeny.hu/tagoknak> (2017. 01. 03.)
674. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Klaszter> (2018. 05. 21.)
675. <http://www.infoderechocivil.es/2012/09/contratos-tipicos-contratos-atipicos.html> (2015. 06. 15.)
676. <http://www.lexisnexis.co.uk/legal/delivery/printDoc.do?jobhandle=2825%3A4106> (2013. 05. 23.)
677. <http://www.lexisnexis.com/uk/legal/delivery/PrintDoc.do?jobHandle=1828%3A4106> (2013. 05. 23.)
678. <http://www.lexisnexis.com.uk/legal/delivery/PrintDoc.do.jobhandle72825%3A4106> (2013. 05. 23.)
679. http://money.cnn.com/magazines/fsb/fsb_archive/2007/02/01/8399941 (2017. 10. 25.)
680. <http://www.myfunnyfunnyfamily.com/search/label/Sample%20Nanny%20Share%20Agreement> (2017. 10. 25.)

681. www.napsugarhotel/udulohasznalatijog/udulojog.htm (2017. 01. 10.)
682. www.ofe.hu/inet/ofe/hu/menu/.../timeshare-lista-2011.majus_23.pdf (2017. 01. 03.)
683. <http://ote.hu/index.nof?o=O&k2=18&nyelvid=1&k1=3> (2013. 05. 22.)
684. <http://pravniradce.ihned.cz/c1-22286420-leasingova-smlouva-o-koupi-najate-veci>
(2015. 06. 15.)
685. <http://www.przetargipubliczne.pl/numery/maj-2007/leasing-a-zamowienia-publiczne.html> (2018. 06. 15.)
686. www.rachatducredit.com/contrat-atypique.html (2015. 06. 15.)
687. <http://www.rwi.uzh.ch/elt-lst-huguenin/orbt/innominatvertrag/de/html/index.html>
(2015. 09. 18.)
688. <http://www.scribd.com/doc/57762395/37/Acte-numite-si-nenumite> (2015. 06. 15.)
689. <http://www.siestahotel.hu/udulesijog/> (2017. 01. 10.)
690. <https://www.sztnh.gov.hu/hu/mit-jelent/mit-jelent-a-szellemi-tulajdon> (2018. 07. 14.)
691. <http://www.timesharingsproblems.org/TimesharingGB/index.html> (2013. 05. 22.)
692. [timeshare.lap.hu time-share_nyilvantartas-2016_08_08.pdf](http://timeshare.lap.hu/time-share_nyilvantartas-2016_08_08.pdf) (2017. 01. 07.)
693. <http://tobegin.it/files/2011/09/i-contratti-atipici.pdf> (2015. 06. 15.)
694. http://www.uibk.ac.at/zivilrecht/bach/kap5_0.xml?section=3;section-view=true (2015.
09. 18.)
695. <http://vlex.com/source/contratos-atipicos-aspectos-juridicos-667> (2015. 06. 15.)
696. vplsz.hu/alapszabaly-2014-augusztus-25/ (2017. 01. 02.)

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

Európai Unió Működéséről szóló Szerződés

651/2014/EU rendelet a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról

772/2004/EK rendelet a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról

44/2001/EK rendelet a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról

2011/83/EU irányelv a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

2008/122/EK irányelv a szálláshelyek időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre, ezek viszontértékesítésére és cseréjére vonatkozó szerződések egyes szempontjai tekintetében a fogyasztók védelméről

2000/31/EK irányelv a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv)

97/7/EK irányelv a távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről

94/47/EK irányelv az ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződések egyes szempontjai vonatkozásában a fogyasztók védelméről

85/577/EGK irányelv az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről

2000/C 291/01 A Bizottság közleménye. A vertikális korlátozásokról szóló iránymutatás. Európai Bizottság által 2008. február 5-én elfogadott „Interpretative Communication on the Application of Community Law on Public Procurement and Concessions to Institutionalised Public-Private Partnerships”
http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/ppp_en.htm (2011. 05. 20.)

COM(2015) 634 final 2015/0287 (COD)

Common European Sales Law

Digital Single Market

COMP/E-2/39.143

COMP/E-2/39.142

COMP/E-2/39.141

COMP/E-2/39.140

A Régiók Bizottsága (2008/C 257/12) véleménye

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch

Bundesgesetz über den Verbraucherschutz bei Teilzeitnutzungs- und Nutzungsvergünstigungsverträgen

Bürgerliches Gesetzbuch

Corporation Act 2001(Ausztrália)

Decree law 427/1998 of 9 November 1998

lengyel Polgári Törvénykönyv

Polish Statute from 16 Sept 2011 on Timeshare (Dziennik ustaw No 230, Pos 1370.)
Presidency of the Counsel of Ministers, Ministries of Economy and Justice Decree Law no 180/99
román Polgári Törvénykönyv
Teilzeitnutzungsgesetz 2011 – TNG 2011
The Timeshare, Holiday Products, Resale and Exchange Contracts Regulations 2010, 2010 No. 2960
Uniform Real Estate Time-Share Act 1979, Model Real Estate Time-Share Act 1980
Zakon o zaštiti porošača Službeni glasnik Republike Srbije 2010/73.
Zivilgesetzbuch

1997 No. 1081 Consumer Protection The Timeshare regulations 1997 Explanatory Note
De Voil Indirect Tax Service V6.323 VAT recovery

Principles of European Contract Law
Principles of European Law on Service Contracts

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

2017. évi CXCV. törvény az egyes törvények szervezett utazási tárgyú jogharmonizációjával kapcsolatos módosításáról
2017. évi L. törvény az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény és a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról
2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról
2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról
2015. évi CXCV. törvény az árubemutatóval egybekötött termékértékesítés során a fogyasztók védelme érdekében szükséges egyes törvények módosításáról
2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről
2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről
2014. évi LXXVI. törvény a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról
2014. évi LXXIV. törvény az egyes adótörvények és azokkal összefüggő más törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról
2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról
2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
2012. évi CLIX. törvény a postai szolgáltatásról
2011. évi CCIX. törvény a víziközmű-szolgáltatásról
2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról
2011. évi CXCIV. törvény az államháztartásról
2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
2011. évi CLXXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról
2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és tömegkommunikációról
2009. évi CLXII. törvény a fogyasztónak nyújtott hitelről
2009. évi LXXVI. törvény a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól

2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól
2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról
2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról
2007. évi LXXIV. törvény a műsorterjesztés és a digitális átállítás szabályairól
2007. évi XVII. törvény a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről
2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról
2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről
2005. évi XXV. törvény a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről
2004. évi CXV. törvény a lakásszövetkezetéről
2004. évi II. törvény a mozgóképről
2004. évi I. törvény a sportról
2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről
2003. évi LXXXIV. törvény az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről
2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról
2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről
2001. évi XLVIII. törvény a formatervezési minták oltalmáról
2001. évi XLVI. törvény a konzuli védelemről
2000. évi C. törvény a számvitelről
1999. évi LXXXIV. törvény a közúti közlekedési nyilvántartásról
1999. évi LXXXVI. törvény a szerzői jogról
1998. évi LXVI. törvény az egészségügyi hozzájárulásról
1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről
1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról
1997. évi LXXXVI. törvény a nemzetközi pénzügyi lízingről szóló, Ottawában, 1988. május 28-án kelt UNIDROIT Egyezmény kihirdetéséről
1997. évi LXXXV. törvény a nemzetközi követelés-vételről szóló, Ottawában, 1988. május 28-án kelt UNIDROIT Egyezmény kihirdetéséről
1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
1997. évi XI. tv. a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról
1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról
1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról
1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról
1991. évi XXXIX. törvény a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának oltalmáról
1991. évi XXXVIII. törvény a használati minták oltalmáról
1991. évi XVI. törvény a koncesszióról
1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
1988. évi I. törvény a közúti közlekedésről
1876. évi XIV. törvénycikk a közegészségügy rendezéséről
1875. évi XXXVII. törvénycikk kereskedelmi törvény
1977. évi 12. törvényerejű rendelet a lakásszövetkezetekről

2017. évi CLXXXVI. törvény a közigazgatási bürokráciacsökkentéssel és az egyes hatósági eljárások egyszerűsítésével összefüggő törvények módosításáról 68-75. §§ indokolása
T/7971. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről

140/2018. (VII. 26.) Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet módosításáról

1/2018. (I. 23.) Kormányrendelet a dohánykiskereskedelem-ellátási tevékenység elvégzése céljából megkötött koncessziós szerződés alapján fizetendő koncessziós díj legkisebb mértékéről szóló 405/2016. (XII. 10.) Kormányrendelet módosításáról

472/2017. (XII. 28.) Kormányrendelet az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási szolgáltatásegyüttesre vonatkozó szerződésekről

50/2017. (III. 20.) Kormányrendelet az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapból származó támogatásokról, valamint a támogatások igénylésével és felhasználásával kapcsolatos szabályokról

302/2016. (X. 13.) Kormányrendelet a közterületek és az állami tulajdonban álló ingatlanok filmforgatási célú használatának részletes szabályairól

244/2015. (IX. 8.) Kormányrendelet az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló 254/2007. (X. 4.) Kormányrendelet módosításáról

272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről

45/2014. (II. 26.) Kormányrendelet a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól

530/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet a fogyasztói csoportokról

369/2013. (X. 24.) Kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről

327/2012. (XI. 16.) Kormányrendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról

368/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról

141/2011. (VII. 21.) Kormányrendelet a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről

4/2011. (I. 28.) Kormányrendelet

303/2009. (XII. 22.) Kormányrendelet a típusvizsgáló engedélyezésének részletes eljárási szabályairól és a típusvizsgálóval kötendő hatósági szerződés tartalmáról

302/2009. (XII. 22.) Kormányrendelet a vizsgáló állomás engedélyezésének részletes eljárási szabályairól és a vizsgáló állomással kötendő hatósági szerződés tartalmáról

301/2009. (XII. 22.) Kormányrendelet az előzetes eredetiségvizsgálati eljárás részletes szabályairól

210/2009. (IX. 29.) Kormányrendelet a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről

191/2009. (IX. 15.) Kormányrendelet az építőipari kivitelezési tevékenységről

281/2008. (XI. 28.) Kormányrendelet az utazási szerződésről

118/2008. (V. 8.) Kormányrendelet (meghatározott jogszabályok technikai deregulációjáról)

332/2007. (XII. 13.) Kormányrendelet a határátkelőhely és az ideiglenes határátkelőhely megnyitásáról és működtetéséről, valamint a határátlépési pontról

133/2007. (VI. 13.) Kormányrendelet az üzletek működésének rendjéről, valamint az egyes üzlet nélkül folytatható kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről

150/2005. (VII. 29.) Kormányrendelet a transzeurópai közlekedési hálózat projektjeihez juttatott TEN-T támogatás felhasználásáról

205/2004. (VI. 30.) Kormányrendelet a fogyasztói csoportok szervezésére és működésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 186/2001. (X. 11.) Korm. rendelet hatályba nem lépéséről

119/2004. (IV. 29.) Kormányrendelet az Európai Unió előcsatlakozási eszközök és az Átmeneti Támogatás felhasználásának pénzügyi tervezési, lebonyolítási, számviteli és ellenőrzési rendjéről

173/2003. (X. 28.) Kormányrendelet a nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshelyszolgáltatásról

186/2001. (X. 11.) Kormányrendelet a fogyasztói csoportok szervezésére és működésére vonatkozó részletes szabályokról

20/1999. (II. 5.) Kormányrendelet az ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésekről

39/1998. (III. 4.) Kormányrendelet a munkába járással összefüggő terhek csökkentését célzó támogatásokról, valamint a munkaerő-toborzás támogatásáról

1870/2017. (XI. 29.) Kormányhatározat a „Magyarországi nyaralóhajózás alapjainak és hátterének megteremtésével kapcsolatos program” elindításáról

1666/2013. (IX. 23.) Kormányhatározat a szellemi tulajdon védelmére irányuló nemzeti stratégia elfogadásáról és a végrehajtásával összefüggő feladatokról

1083/2013. (II. 25.) Kormányhatározat a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezetek közötti, egyes PPP konstrukcióban létesült sportlétesítményekkel kapcsolatos intézkedések megtételéhez szükséges előirányzat-átcsoportosításról

23/2012. (IV. 26.) BM rendelet a 2007–2013 közötti programozási időszakban a Szolidaritási programokból származó támogatások felhasználásának alapvető szabályairól, intézményrendszeréről, a pénzügyi irányítási és kontrollrendszerekről

47/2007. (X. 20.) IRM rendelet az ingyenes céginformációról

31/2012. (VI. 8.) NFM rendelet a Gazdaságfejlesztési Operatív Program K+F és innováció a versenyképességért prioritására és a Regionális Operatív Programok K+F és innováció tárgyú konstrukcióira rendelt források felhasználásának részletes szabályairól és a támogatás jogcímeiről

Felhasznált döntvények jegyzéke

C-498/16.
C-230/16.
C-49/16.
C-96/14.
C-463/13.
C-421/12.
C-500/11.
C-190/11.
C-166/11.
C-70/11.
C-49/11.
C-360/10.
C-93/10.
C-324/09.
C-277/09.
C-274/09.
C-270/09.
C-103/09.
C-511/08.
C-364/08.
C-243/08.
C-242/08.
C-227/08.
C-215/08.
C-196/08.
C-137/08.
C-64/08.
C-59/08.
C-533/07.
C-489/07.
C-337/07.
C-324/07.
C-205/07.
C-425/06.
C-412/06.
C-425/06.
C-347/06.
C-1/06.
C-441/04.
C-410/04.
C-361/04.
C-260/04.
C-229/04.
C-188/04.
C-187/04.

C-129/04.
C-73/04.
C-41/04.
C-3/04.
C-350/03.
C-336/03.
C-287/03.
C-231/03.
C-305/01.
C-481/99.
C-34/99.
C-220/98.
C-423/97.
C-349/96.
C-45/96.
C-51/97.
C-119/92.
C-26/91.
C-161/84.

T-372/11.
T-35/92.
T-34/92.

3091/2016. (V. 12.) AB határozat
3209/2015. (XI. 10.) AB határozat
7/2015. (III. 19.) AB határozat
2/2015. (II. 2.) AB határozat
3194/2014. (VII. 15.) AB határozat
34/2014. (XI. 14.) AB határozat
15/2014. (V. 13.) AB határozat
8/2014. (III. 20.) AB határozat
11/2013. (V. 9.) AB határozat
3192/2012. (VII. 26.) AB határozat
98/E/2010. AB határozat
109/2009. (XI. 18.) AB határozat
43/E/2007. AB határozat
7/2006. (II. 22.) AB határozat
31/1998. (VI. 25.) AB határozat
1270/B/1997. AB határozat
66/1995. (XI. 24.) AB határozat
43/1995. (VI. 30.) AB határozat
35/1994. (VI. 24.) AB határozat
454/B/1993. AB határozat
432/B/1992. AB határozat
254/B/1992. AB határozat
1473/B/1991. AB határozat
324/B/1991. AB határozat
43/1991. (VII. 12.) AB határozat

32/1991. (VI. 6.) AB határozat
13/1990. (VI. 18.) AB határozat

3079/2016. (IV. 28.) AB végzés
3030/2016. (II. 23.) AB végzés
3172/2015. (VII. 24.) AB végzés
3157/2013. (VII. 24.) AB végzés

P. II. 6255/1939. 946.
Curia P. VI. 5779/1937.
Curia P.VI. 1610/1933.
Pk. V. 1153/1933. JH VIII. 40.
P. I. 1596/1929. JH. V. 512.
Pk. V. 6986/1927. PHT. 745.
Rp. I. 4277/1915. PHT. 432.
P. I. 4960/1910. MD. V. 43.
P. VI. 6057/1907. MD. II. 119.

BH 2018. 193.
BH 2018. 192.
BH 2018. 178.
BH 2018. 144.
BH 2018. 116.
BH 2018. 79.
BH 2018. 77.
BH 2016. 310.
BH 2016. 246.
BH 2016. 148.
BH 2015. 325.
BH 2015. 248.
BH 2015. 113.
BH 2014. 287.
BH 2014. 109.
BH 2014. 69.
BH 2014. 21.
BH 2013. 219.
BH 2013. 150.
BH 2013. 6.
BH 2012. 180.
BH 2012. 169.
BH 2012. 80.
BH 2011. 353.
BH 2011. 41.
BH 2010. 331.
BH 2010. 196.
BH 2010. 124.
BH 2010. 65.
BH 2009. 358.
BH 2009. 208.
BH 2008. 470.

BH 2008. 184.
BH 2008. 71.
BH 2007. 332.
BH 2007. 95.
BH 2007. 57.
BH 2007. 47.
BH 2007. 17.
BH 2006. 343.
BH 2005. 295.
BH 2005. 102.
BH 2005. 83.
BH 2005. 72.
BH 2003. 453.
BH 2003. 17.
BH 2002. 142.
BH 2001. 65.
BH 2000. 554.
BH 2000. 536.
BH 2000. 247.
BH 1999. 514.
BH 1999. 156.
BH 1999. 77.
BH 1998. 600.
BH 1998. 295.
BH 1998. 89.
BH 1997. 436.
BH 1997. 244.
BH 1997. 208.
BH 1997. 85.
BH 1997. 10.
BH 1996. 586.
BH 1996. 257.
BH 1996. 5.
BH 1995. 721.
BH 1995. 566.
BH 1995. 506.
BH 1993. 630.
BH 1993. 247.
BH 1992. 776.
BH 1992. 579.
BH 1992. 239.
BH 1992. 20.
BH 1991. 357.
BH 1991. 310.
BH 1991. 241.
BH 1991. 101.
BH 1991. 30.
BH 1990. 393.
BH 1990. 40.
BH 1990. 13.

BH 1989. 397.
BH 1988. 443.
BH 1979. 149.
BH 1977. 373.
BH 1975. 429.

EBH 2017. K.31.
EBD 2016. P.5.
EBD 2015. K.23.
EBH 2015. K.22.
EBD 2014. P.13.
EBH 2014. P.9.
EBH 2014. K.2.
EBH 2013. P.3.
EBD 2013. G.9.
EBH 2011. 2373.
EBH 2011. 2356.
EBH 2011. 2355.
EBH 2010. 2229.
EBH 2009. 2104.
EBH 2009. 1843.
EBH 2007. 1664.
EBH 2006. 1519.
EBH 2006. 1428.
EBH 2005. 1321.
EBH 2005. 1231.
EBH 2004. 1093.
EBH 2003. 869.
EBH 2001. 428.
EBH 2000. 331.
EBH 2000. 307.

Kúria Bfv. 1370/2017/9.
Kúria Kfv. IV.35.171/2016.
Kúria Pfv. 21.973/2016/8.
Kúria Pfv. 21.546/2016/5.
Kúria Pfv. 21.014/2016/5.
Kúria Pfv. 20.893/2016/4.
Kúria Pfv. 20.559/2016/4.
Kúria Pfv. 20.523/2016/5.
Kúria Pfv. 20.368/2016/7.
Kúria Gfv. VII. 30.241/2015/4.
Kúria Pfv. 21.574/2015/4.
Kúria Pfv. 20.659/2015/6.
Kúria Pfv. V. 20.505/2015/4.
Kúria Pfv. V. 20.492/2015/7.
Kúria Pfv. 20.173/2015/4.
Kúria Pfv. 20.126/2015/7.
Kúria Pfv. 20.120/2015/7.
Kúria Pfv. V. 20.106/2015/5.

Kúria Pfv. 20.910/2015/1.
Kúria Pfv. III. 20.069/2015.
Kúria Kfv.II.37.572/2014/4.
Kúria Gfv.VII.30.110/2014/4.
Kúria Pfv. V. 21.950/2014/3.
Kúria Pfv. V. 21.948/2014/3.
Kúria Pfv. V. 21.571/2014/6.
Kúria Pfv. V.21.103/2014/6.
Kúria Pfv.V.20.211/2014/6.
Kúria Gfv.VII.30.186/2013/6.
Kúria Gfv. 30.166/2013/6.
Kúria Gfv.VII.30.106/2013/6.
Kúria Pfv. 21.218/2013/6.
Kúria Pfv.IV.20.119/2013/8.
Kúria Pfv.VII.20.398/2012/5.
Kúria Gfv.VII.30.266/2012/5.
Kúria Gfv. VII. 30.053/2012/5.
Kúria Pfv.VI.22.025/2012/12.
Kúria Pfv.III.21.797/2012/7.
Kúria Pfv.I.21.447/2012/6.
Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.255/2011/6.
Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.152/2011/10.
Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.869/2011/4.
Legfelsőbb Bíróság Pfv.VII.20.860/2011/3.
Legfelsőbb Bíróság Pfv.VII.20.786/2011/7.
Legfelsőbb Bíróság Kfv.VI.39.075/2010/17.
Legfelsőbb Bíróság Kfv.I.35.473/2010/4.
Legfelsőbb Bíróság Gfv. X. 30.295/2010/6.
Legfelsőbb Bíróság Pfv.IX.21.820/2010/4.
Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.707/2010/5.
Legfelsőbb Bíróság Pfv. III. 20.805/2010.
Legfelsőbb Bíróság Pfv. VI. 20.117/2010/4.
Legfelsőbb Bíróság Gfv. IX. 30.265/2009/4.
Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.044/2009/4.
Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.328/2008/6.
Legfelsőbb Bíróság Pfv. X. 21.573/2008/3.
Legfelsőbb Bíróság Kfv. IV. 37.074/2007.
Legfelsőbb Bíróság Gfv. IX. 30.027/2007.
Legfelsőbb Bíróság Gfv IX. 30.193/2006.
Legfelsőbb Bíróság Gfv. X. 30.258/2005.
Legfelsőbb Bíróság Pfv. I/A. 20.446/2001.
Legfelsőbb Bíróság Gfv. IV. 31.792/1998.
Legfelsőbb Bíróság Pfv. VI. 23.251/1996.
Legfelsőbb Bíróság Pf. IV. 21.168/1996/2.

Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf. 5033/2017/4. határozata
Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf. 5014/2017. határozata
Kúria Önkormányzati Tanácsának Köm. 5013/2014/3. határozata
Kúria Önkormányzati Tanácsának Köm. 5011/2014/3. határozata
Kúria Önkormányzati Tanácsának Köm. 5009/2014/3. határozata

Kúria Önkormányzati Tanácsának Köm. 5007/2014/3. határozata
Kúria Önkormányzati Tanácsának Köm. 5053/2012/4. számú határozata

1/2002. PJE határozat

2/2011. (XII. 12.) PK vélemény

BDT 2018. 3866.
BDT 2018. 3851.
BDT 2018. 3848.
BDT 2018. 3798.
BDT 2017. 3755.
BDT 2017. 3698.
BDT 2017. 3695.
BDT 2017. 3631.
BDT 2016. 3510.
BDT 2016. 3445.
BDT 2015. 3407.
BDT 2015. 3328.
BDT 2015. 3279.
BDT 2015. 3266.
BDT 2014. 3199.
BDT 2013. 3030.
BDT 2013. 2970.
BDT 2013. 2874.
BDT 2013. 2870.
BDT 2013. 2841.
BDT 2012. 2777.
BDT 2012. 2633.
BDT 2011. 2553.
BDT 2010. 2355.
BDT 2010. 2251.
BDT 2010. 2250.
BDT 2010. 2220.
BDT 2009. 2021.
BDT 2009. 1998.
BDT 2009. 1997.
BDT 2009. 1946.
BDT 2009. 1944.
BDT 2009. 1943.
BDT 2008. 1907.
BDT 2008. 1836.
BDT 2008. 1834.
BDT 2008. 1799.
BDT 2008. 1788.
BDT 2008. 1755.
BDT 2007. 1671.
BDT 2007. 1666.
BDT 2007. 1570.
BDT 2006. 1487.

BDT 2006. 1343.
BDT 2004. 1046.
BDT 2004. 995.
BDT 2003. 751.
BDT 2003. 750.
BDT 2001. 398.
BDT 2001. 388.
BDT 2000. 292.
BDT 2000. 207.
BDT 2000. 205.
BDT 2000. 204.
BDT 2000. 199.

ÍH 2018. 19.
ÍH 2017. 143.
ÍH 2017. 101.
ÍH 2014. 156.
ÍH 2014. 142.
ÍH 2010. 93.
ÍH 2009. 20.
ÍH 2008. 105.
ÍH 2006. 29.
ÍH 2005. 72.

KGD 2018. 37.
KGD 2018. 4.
KGD 2017. 76.
KGD 2016. 110.
KGD 2015. 90.
KGD 2014. 15.
KGD 2012. 150.
KGD 2005. 50.
KGD 2005. 44.
KGD 1997. 173.
KGD 1997. 15.

DIT-H-GJ-2008-24.
FIT-H-GJ-2012-190.
FIT-H-GJ-2010-417.
FIT-H-PJ-2008-264.
FIT-H-KJ-2008-71.
FIT-H-PJ-2008-18.
GYIT-H-PJ-2008-178.
SZIT-H-PJ-2016-54.
SZIT-H-PJ-2015-32.
SZIT-H-GJ-2008-89.
Debreceni Ítéletábla Pf.II.20.463/2017/4.
Debreceni Ítéletábla Gf. II. 30.085/2013/5.
Debreceni Ítéletábla Gf.IV.30.623/2012/11.
Debreceni Ítéletábla Pf.II.20.378/2012/4.

Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.831/2011/13.
Debreceni Ítéltábla Gf. I. 30.639/2011/5.
Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.363/2011/4.
Debreceni Ítéltábla Pf. I. 20.099/2008/7.
Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.662/2007/6.
Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.495/2007/14.
Debreceni Ítéltábla Pf.I. 20.253/2007/7.
Fővárosi Ítéltábla Pf. 20.477/2017/4.
Fővárosi Ítéltábla Pf. 20.360/2017/4.
Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.615/2016/4.
Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.523/2016/8.
Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.403/2016/10.
Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.222/2016/4.
Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.293/2016/6.
Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.240/2016/6.
Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.066/2016/4.
Fővárosi Ítéltábla Pf. 20.969/2016/6.
Fővárosi Ítéltábla Pf. 20.069/2016/7.
Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.414/2015/8.
Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.279/2015/3.
Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.482/2014/3.
Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.786/2013/5.
Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.118/2013/10.
Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.073/2012/7.
Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.070/2013/5.
Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.069/2013/3.
Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.068/2013/4.
Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.22.018/2013/5.
Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.254/2013/5.
Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.599/2013/7.
Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.030/2013/3.
Fővárosi Ítéltábla Gf. 40.585/2012/6.
Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.507/2012/5.
Fővárosi Ítéltábla 3. Pf.21.345/2012/3.
Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.559/2012/3.
Fővárosi Ítéltábla Pf.20.037/2012/6.
Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.456/2011/4.
Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.430/2011/6.
Fővárosi Ítéltábla 10. Gf. 40.377/2011/4.
Fővárosi Ítéltábla 4. Kf. 27.373/2011/7.
Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.22.403/2011/6.
Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.22.224/2011/6.
Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.529/2011/7.
Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.474/2011/4.
Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.280/2011/5.
Fővárosi Ítéltábla 8. Pf.21.129/2011/4.
Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.027/2011/7.
Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.560/2010/3.
Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.554/2010/7.
Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.534/2010/4.

Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.485/2010/3.
Fővárosi Ítéltábla 4.Kf. 27.157/2010/12.
Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.22.155/2010/4.
Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.22.149/2010/6.
Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.851/2010/6.
Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.257/2010/8.
Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.891/2010/7.
Fővárosi Ítéltábla 17. Pf. 20.615/2010/3.
Fővárosi Ítéltábla 3. Kf. 27.267/2009/11.
Fővárosi Ítéltábla 6. Pf. 21.842/2009/10.
Fővárosi Ítéltábla 8. Pf. 21.836/2009/3.
Fővárosi Ítéltábla 6. Pf. 21.005/2009/6.
Fővárosi Ítéltábla 3. Kf. 27.517/2008/9.
Fővárosi Ítéltábla 6. Pf..21.911/2008/4.
Fővárosi Ítéltábla 6.Pf. 20.911/2008/7.
Fővárosi Ítéltábla 4.Kf.27.465/2007/7.
Fővárosi Ítéltábla 8. Pf. 21.065/2007/5.
Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.059/2007/5.
Fővárosi Ítéltábla 5. Pf. 21.373/2006/3.
Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.279/2005/9.
Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.379/2003/3.
Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.153/2003/8.
Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.152/2003/8.
Győri Ítéltábla Pf. III. 20.238/2017/I.
Győri Ítéltábla Pf. 20.037/2017/10.
Győri Ítéltábla Gf. I. 20.158/2016/8/I.
Győri Ítéltábla Gf.II.20.079/2014/4.
Győri Ítéltábla Pf.V.20.312/2013/4.
Győri Ítéltábla Pf.IV.20.088/2013/4.
Győri ítéltábla Pf.20.459/2012/11.
Győri Ítéltábla Pf.II.20.317/2012/16.
Győri Ítéltábla Pf.II.20.293/2012/7.
Győri Ítéltábla Pf.I.20.435/2011/4.
Győri Ítéltábla Gf.I.20.325/2011/4.
Győri Ítéltábla Pf. II. 20.241/2011/6.
Győri Ítéltábla Gf.V.20.207/2011/5.
Győri Ítéltábla Gf.II.20.341/2010/6.
Győri Ítéltábla Pf. IV.20.143/2010/4.
Győri Ítéltábla Gf. IV. 20.330/2009/5.
Győri Ítéltábla Gf. II. 20.281/2005/4.
Győri Ítéltábla Gf. II. 20.118/2009/4.
Győri Ítéltábla Pf. II. 20.014/2009/4.
Pécsi Ítéltábla Gf.V.40.051/2015/8.
Pécsi Ítéltábla Pf. 20.123/2015/21.
Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.160/2013/7.
Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.104/2013/4.
Pécsi Ítéltábla Gf. IV. 30.301/2012/20.
Pécsi Ítéltábla Pf.IV.20.065/2012/4.
Pécsi Ítéltábla Pf.I.20.514/2011/3.
Pécsi Ítéltábla Pf. III. 20.272/2010/4.

Pécsi Ítéltábla Pf. III. 528/2010/4.
Pécsi Ítéltábla Gf. IV. 30.203/2008/3.
Szegedi Ítéltábla Gf. 30.013/2017/4.
Szegedi Ítéltábla Pf. 20.168/2017/5.
Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.086/2017/11.
Szegedi Ítéltábla Pf. III. 20.352/2017/5.
Szegedi Ítéltábla Gf. 30.424/2016/3.
Szegedi Ítéltábla Pf. 21.234/2016/6.
Szegedi Ítéltábla Pf. 20.779/2016/6.
Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.555/2016/3.
Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.410/2016/4.
Szegedi Ítéltábla Pf. 20.206/2016/6.
Szegedi Ítéltábla Pf. 20.127/2016/4.
Szegedi Ítéltábla Gf. 30.520/2015/4.
Szegedi Ítéltábla Gf. III. 30.507/2015/3.
Szegedi Ítéltábla Gf. 30.494/2015/4.
Szegedi Ítéltábla Gf. III. 30.477/2015/6.
Szegedi Ítéltábla Gf. 30.435/2015/5.
Szegedi Ítéltábla Gf. 30.413/2015/3.
Szegedi Ítéltábla Pf. 20.681/2015/3.
Szegedi Ítéltábla Pf. 21.147/2015/12.
Szegedi Ítéltábla Pf. 21.072/2015/4.
Szegedi Ítéltábla Pf. 21.059/2015/6.
Szegedi Ítéltábla Pf. 20.248/2015/8.
Szegedi Ítéltábla Gf. II. 30.562/2014/7.
Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.425/2013/2.
Szegedi Ítéltábla Gf. III.30.465/2012.
Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.412/2012/5.
Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.280/2012/4.
Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.290/2012.
Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.177/2012/4.
Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.016/2012/6.
Szegedi Ítéltábla Pf. I.20.166/2012/4.
Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.061/2012/3.
Szegedi Ítéltábla G.40.227/2011.
Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.418/2011/5.
Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.087/2010/5.
Szegedi Ítéltábla 12. Gf. I. 30.109/2009.
Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.023/2009.
Szegedi Ítéltábla Pf. III. 20.721/2009/5.
Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.297/2008/7.
Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.291/2008/4.
Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.218/2007.
Szegedi Ítéltábla Pf. I. 20.057/2005.
Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.511/2003/7.

1-H-GJ-2010-214.

1-H-GJ-2010-181.

1-H-PJ-2008-303.

1-H-GJ-2008-71.

1-H-PJ-2007-770.
1-H-KJ-2007-333.
1-H-PJ-2007-210.
1-H-GJ-2007-144.
1/1-H-GJ-2006-27.
LB-H-GJ-2007-24.
5-H-GJ-2009-45.
6-H-PJ-2011-89.
6-H-GJ-2008-15.
8-H-PJ-2012-12.
16-H-GJ-2007-8.
19-H-PJ-2006-3.
Békés Megyei Bíróság 15.G.40.032/2011/43.
Budapest Környéki Törvényszék 11.P.24.374/2012/15.
Budapest Környéki Törvényszék 12.P.25.666/2011/20.
Budapest Környéki Törvényszék 22.P.21.006/2011/30.
Budapest Környéki Törvényszék G.40.147/2010/38.
Budapest Környéki Törvényszék 25.P.24.500/2008/106.
Csongrád Megyei Bíróság 2.P.21.948/2011/3.
Csongrád Megyei Bíróság 7.G.40.308/2010/11.
Csongrád Megyei Bíróság 1.P.21.030/2010/35.
Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.101/1999/3.
Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.026/1997/4.
Csongrád Megyei Bíróság 1.Gf.40.243/1996/5.
Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.015/1996/2.
Debreceni Törvényszék P. 20.985/2015/5.
Debreceni Törvényszék 6.G.40.081/2013/8.
Debreceni Törvényszék 1.Pf.20.532/2012/4.
Egri Törvényszék 4.G.20.080/2013/17.
Egri Törvényszék 4.P.20.077/2011/45.
Egri Törvényszék 4. G. 20.067/2015/26.
Fővárosi Bíróság 19.G.40.992/2011/27.
Fővárosi Bíróság 2.K.30.079/2011/8.
Fővárosi Bíróság 18. G.42.324/2010/19.
Fővárosi Bíróság 19.G.41.403/2010/12.
Fővárosi Bíróság P.24.115/2010/13.
Fővárosi Bíróság 22.G.40.497/2009/52.
Fővárosi Bíróság 11.G.40.407/2009/44.
Fővárosi Törvényszék 20.G.40.348/2009/69.
Fővárosi Bíróság 15. G. 40.257/2009/18.
Fővárosi Bíróság 32.G.41.464/2008/35.
Fővárosi Bíróság 16.G.41.743/2007/74.
Fővárosi Bíróság 6.P.21.723/2007/8.
Fővárosi Törvényszék G. 41.256/2006/17.
Fővárosi Bíróság Gf. 75.562/2004.
Fővárosi Bíróság 5.G.41.192/2002/201.
Fővárosi Bíróság 41.Pf.21.853/1997.
Fővárosi Közigazgatás és Munkaügyi Bíróság 28.K.31.192/2013/7.
Fővárosi Törvényszék P. 21.086/2016/14.
Fővárosi Törvényszék Pf. 632.141/2015/4.

Fővárosi Törvényszék Gf. 75.271/2015/5.
Fővárosi Törvényszék G. 41.540/2015/7.
Fővárosi Törvényszék P. 21.705/2015/8.
Fővárosi Törvényszék 48.Pf.630.288/2014/6.
Fővárosi Törvényszék 3.Kf.650.230/2013/7.
Fővárosi Törvényszék 43.Pf.635.360/2013/4.
Fővárosi Törvényszék 4.Gf.75.350/2013/4.
Fővárosi Törvényszék 26.G.41.390/2012/5.
Fővárosi Törvényszék 31.G.40.247/2012/25.
Fővárosi Törvényszék 17.G.40.140/2012/12.
Fővárosi Törvényszék P.23.362/2012/25.
Fővárosi Törvényszék 14.G.41.404/2011/30.
Fővárosi Törvényszék 17.G.40.745/2011/22.
Fővárosi Törvényszék 31.G.40.410/2011/26.
Fővárosi Törvényszék 22.P.22.835/2011/11.
Fővárosi Törvényszék 3.P.22.407/2011/13.
Fővárosi Törvényszék 25.G.41.822/2010/25.
Fővárosi Törvényszék 19.K.33.541/2010/17.
Fővárosi Törvényszék 32.G.41.751/2009/39.
Fővárosi Törvényszék 17. G. 40.229/2009/68.
Győri Törvényszék P.20.300/2011/37.
Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság G.20.843/2008/44.
Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 31.P.20.779/2010/7.
Gyulai Törvényszék P. 20.597/2015/11.
Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Gf.40.057/2011/4.
Kaposvári Törvényszék 24.P.20.455/2016/9.
Kaposvári Törvényszék 2.Pf.20.600/2012/3
Kecskeméti Törvényszék 9.G.21.766/2013/63.
Kecskeméti Törvényszék G.40.037/2012/6
Kecskeméti Törvényszék 5.P.22.105/2012/82.
Kecskeméti Törvényszék 5.P.21.364/2012/81.
Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság K. 27.456/2015/11.
Pesti Központi Kerületi Bíróság 10. P. 90.887/2013/5.
Pesti Központi Kerületi Bíróság 27.P.92.551/2012/6.
Pesti Központi Kerületi Bíróság 31.P.89.625/1994.
Pest Megyei Bíróság 7.G.21.768/2009/34.
Pest Megyei Bíróság 7.G.40.030/2008/16.
Pécsi Törvényszék G. 20.657/2015/7.
Pécsi Törvényszék G.21.240/2012/21.
Pécsi Törvényszék P.21.821/2011/16.
Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság K. 27.183/2013/7.
Somogy Megyei Bíróság 24.P.20.772/2011/11.
Somogy Megyei Bíróság 24. P. 20.664/2009/18.
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2.G.15-11-040105/11.
Szegedi Törvényszék P. 22.298/2015/15.
Szegedi Törvényszék P. 21.887/2015/27.
Szegedi Törvényszék P. 20.836/2015/31.
Szegedi Törvényszék P. 20.562/2015/17.
Szegedi Törvényszék P. 20.047/2015/13.
Szegedi Törvényszék P. 20.005/2015/11.

Szegedi Törvényszék 6.G.40.117/2012/7.
Szegedi Törvényszék 6.G.40.084/2012/5.
Szegedi Törvényszék 11. G. 40.290/2011/9.
Szegedi Törvényszék 7.G.40.288/2011/127.
Szegedi Törvényszék 11. G. 40.269/2011/9.
Szegedi Törvényszék 6.G.40.259/2011/30.
Szegedi Törvényszék 6.G.40.256/2011/3.
Szegedi Törvényszék G.40.231/2011.
Szegedi Törvényszék 7.G.40.184/2011/11.
Székesfehérvári Törvényszék P. 20.765/2015/48.
Szolnoki Törvényszék 11.P.21.316/2014/27.
Szolnoki Törvényszék 16. P. 20.071/2011/19.
Tolna Megyei Bíróság 13.Gf.40.062/2008/4.
Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K. 26.861/2013/31.
Veszprémi Törvényszék 1.P.21.487/2012/11.
Veszprémi Törvényszék 5.P.21.211/2010/55.
Zala Megyei Bíróság 4.G.40.120/2010/36.
Zala Megyei Bíróság 5. G. 40.066/2011/9.
Zala Megyei Bíróság 5.P.20.257/2006/32.

Zala Megyei Bíróság Polgári és Gazdasági Kollégiumának 14/2000. sz. véleménye

Szentendrei Járásbíróság P. 21.400/2014/18.

AVÉ 2011/9.

5/2017. VJ
117/2015. VJ
113/2015. VJ
85/2015. VJ
75/2015. VJ
41/2015. VJ
34/2015. VJ
26/2015. VJ
95/2014. VJ
94/2014. VJ
45/2014. VJ
41/2014. VJ
35/2014. VJ
30/2014. VJ
24/2014. VJ
20/2014. VJ
9/2014. VJ
416/2013. VJ
102/2013. VJ
98/2013. VJ
90/2013. VJ
74/2013. VJ
41/2013. VJ
102/2012. VJ

101/2012. VJ
86/2012. VJ
49/2012. VJ
12/2012. VJ
142/2011. VJ
88/2011. VJ
43/2011. VJ
35/2011. VJ
23/2011. VJ
114/2010. VJ
106/2007. VJ
100/2007. VJ
87/2006. VJ
26/2006. VJ
176/2005. VJ
158/2005. VJ
108/2005. VJ
51/2005. VJ
40/2005. VJ
5/2004. VJ
79/2003. VJ
15/2003. VJ
2/2003. VJ
98/2002. VJ
167/2001. VJ
142/2001. VJ
59/2001. VJ
154/1999. VJ
48/1998. VJ
45/1998. VJ
292/1996. VJ
247/1995. VJ
24/1995. VJ

Vj-71/2011.
Vj-57/2011.
Vj/028-049/2010.
Vj/018-038/2010.
Vj-100/2007.
Vj-108/2005.
Vj-1/2005.
Vj-142/2001.
Vj-59/2001.
Vj-154/1999.
Vj-45/1998.
Vj-4/1997/24.
Vj-247/1995.

Vb/01103
Vb 1997/1.

VB 95. 1134.

VEF 2015. 2.

VEF 2011. 9.

VEF 2011. 7.

VEF 2010. 29.

VEF 2007. 82.

VEF 2007. 23.

VEF 2005. 47.

VEF 2006. 12.

VEF 2004. 40.

VEF 1999/11.

VEF 1999/1.

60/2015. Számviteli kérdés

67/2014. Számviteli kérdés

20/2014. Számviteli kérdés

87/2011. Számviteli kérdés

45/2011. Számviteli kérdés

6/2011. Számviteli kérdés

46/2010. Számviteli kérdés

69/2007. Számviteli kérdés

41/2005. Számviteli kérdés

87/2001. számviteli kérdés

2015/67. Adózási kérdés

2008/71. Adózási kérdés

2003/51. Adózási kérdés

2002/48. Adózási kérdés

1998/150. Adózási kérdés

1998/125. Adózási kérdés

1998/68. Adózási kérdés

2014/4. Adózási tanács

13/2003. SzJSzT szakvélemény

266/2010/Szt. 45. § (5)/ISZ

2002 ABPC 181 (CanLVII)

2002 CanLVII 19083 (ON S. C.)

[2003] EWLands ACQ_19_2011 (25 June 2003)

[2004] EWHC 1014 (Ch) 100.

2005 BCSC 1728 (CanLVII)

2008 BCSC 100 (CanLVII)

Afa and Ors v Garendon Investments Pty Limited (Receiver and Manager Appointed) and Ors Nos. Ca 40237/94

Ald 30001/93 Time Share Agreement [1995] NSWSC 50 (27 September 1995)

Assessor Area #06 (Courtenay) v Crown Isle Development Corp. 2008 BCSC 100

Aviawest resort Club et al. v The Owners, Strata Plan LMS 1863 et al, 2005 BCSC 1728

BDO Spicers Auckland Trustee Company Ltd v Native Land Trust Board [2003] FJCA, ABU 0062.2003S (28 November 2003) Court of Appeal Fiji Islands
Blacklaws v Morrow, 2000 ABCA 175 Court of Appeal of Alberta
Canaltime Developments Ltd v Customs and Excise [2004] UKVAT V18561
CanLII 656 (ON C. A.)
Club Esplanade Ltd & Ors v Acott & Ors [2002] QSC 256 (19 August 2002)
Corte d'Apello Genua 1914
Cour de Cassation 1813. 02. 15.
Cour de Cassation 1839. 06. 05.
Crédit Suisse v Allerdale Borough Council [1996] 4 All ER 129
Daulia Ltd v Four Millbank Nominees Ltd [1978] Ch 231
Federal Court of Australia Milfull v Terranora Lakes Country Club Limited [2002] FCA 178
Federal Court, Calgary, Alberta, Fairmont Resort Properties LTD. and Fairmont Hotel management , L.P.
Great American Houseboat Company v United States [1986] USCA 57, 780 F.2d 741 (9 January 1986)
Jarrett and another v Barclays Bank plc and another,
Jones and another v First National Bank plc
Office of Fair Trading v Lloyds TSB Bank plc and others (2006) 2 All ER 821 (2006)
EWCA Civ 268, All England Law Reports (2017. 06. 24.)
Ontario Superior Court of Justice No. 06-CV-312088 PD2 20081002
Ontario Superior Court of Justice No. G18080-96 20030516
Ontario Superior Court of Justice in Bankruptcy No. 01-CL-4312 2002
Peacock and another v First National Bank plc (1997) 2 All ER 484, All England Law Reports (2017. 06. 24.)
Popely and another v Scott (Kent County Council) CO/1094/2000
PT Royal Bali Leisure and another v Hutchinson & Co Trust Co Ltd [2004] EWHC 1014 (Ch)
Republic of the Philippines Court of Appeals Manila Tenth Division Timeshare Realty Corporation, CA-G.R. Sp No. 77728.
United Dominions Trust (Commercial) Ltd v Eagle Aircraft Services Ltd (1968) 1 W.L.R. 74.
United States, Petitioner v Sandra L. Craft No. 00-1831 [April 17, 2002]
Wilson v First County Trust Ltd (2003) UKHL 40, (2003) 4 All ER 97, (2004) 1 AC 816.